

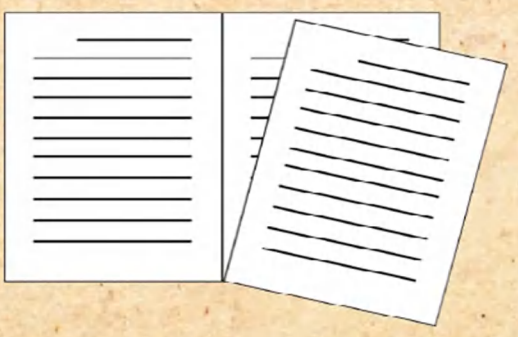
BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
INKUNABUŁY

Modus legendi abbreuiaturas in utroq3 iure siue p2ocessus iuris

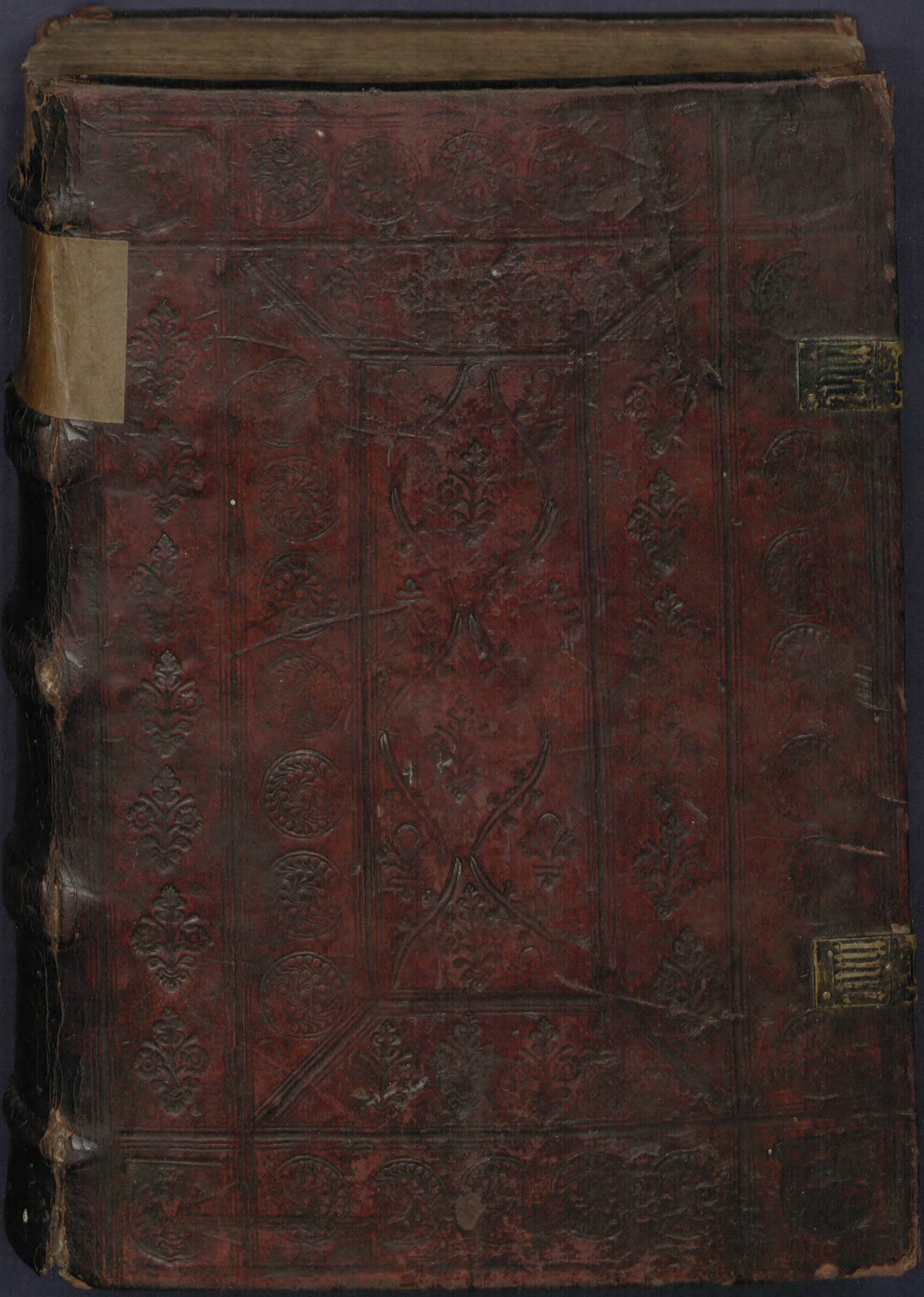
H 11487

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 110

Inc. 110a

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU im. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

Modus legendi abbreuiaturas in utroqz iure siue processus iuris

H 11487

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
UAM im. A. Mickiewicza

Inc. 110 a

1388755 (II)

Incipit libell⁹ dans modū legēdi abbreuiaturas i vtroq; iure.

Via prepostera est ordo

q rus est ordo ꝑpus bñana petere subsidia. vt illis deficientibus diuini fauoꝛ; gr̃a postuletur. vt de cõse. dis. j. ca. oĩs christian⁹. in fi. z in ꝑn. apparatus. Jo. an. li. vj. imo vix bono pagũ ẽxitu q̃ malo sunt inchoata ꝓncipio. vt. lxj. di. c. miramur. j. q. j. ꝓncipat⁹. z. c. cũ paul⁹ Jõ diuino ꝑmit⁹ implorato p̃sidio. cũ iuꝛ; vtriusq; scia tã legũ q̃ canonũ ꝑciosissima. non amminiculatiua sz ꝓncipal' z sacratissima. imo diuinit⁹ inspirata sit maxime cõpetens ꝓncipibꝫ. comitibꝫ. baronibꝫ. militibꝫ. ceterisq; nobilibꝫ. clericꝭ atq; generosis psonis iurisdictionẽz iuriũ ipsoz manutẽtionẽ habentibꝫ statui vt hui⁹ vtriusq; iuꝛ;. s. canonici z ciuilis noticiã aggredi volẽtibꝫ. tã in legẽdo q̃ in studẽdo facilis breuis z planissimus pateat accessus. in textibꝫ. apparatibꝫ summis. glosis. recollectꝭ. z oibꝫ abbreuiaturis legũ z canonũ ad oĩpotentꝭ dei laudem. z iunioꝛ scolariũ. sacerdotum z iuris alumnoꝛ instructionẽ q̃ aliter fieri habz q̃ illoꝛ informatio q̃s scolastic; doctrinis scolas forte regẽdo sua laboriosi⁹ oporteat q̃re nutrimẽta. Attẽto q ois ꝓcessus artium z sciaꝛ generatiu⁹. ordinẽ in se debz habere. z ꝑpter vite bñane insufficiẽtiã breuitatẽ ꝓtinere. Talẽ vt sequit breuissimũ instruẽdi modũ obꝛuandũ esse cẽseo pedagogis nobiliũ. salua tñ emẽdatiõe meliozatiũ rõnabilit̃ bũc docẽdi modũ Prebabitis q̃ scolastic; disciplinis z puerilibꝫ eruditõibus i donato. casualibꝫ z tpalibꝫ i alexãdrinis ambabꝫ. declinationibꝫ. piugatiõibꝫ z ꝓstructionis ordine cũ moralibꝫ auctoribꝫ Cathone vl' facetο z ceterꝭ. Nõ p vite medietatẽ liberalibꝫ artibꝫ z amminiculatiuis artibꝫ insistẽdo. vt sũt Grãmatica. Logica Rethozica. Geometria. Arismetrica. Musica. z Astronomia. Sz his cõpẽdiose trãscursis ꝓncipalibꝫ sciẽtijs. videlicet tramiti phie suadeo citi⁹ appropinq̃ri. z tandez iuri canonico z theologie practice finalit̃ imorari. Nã vt ait beat⁹ Hiero. Illi i vanitate sensus z obscuritate mẽtis ambulãt. q̃ diebus z noctibꝫ i dyaletica arte torquent. rẽ. vt in cañ. Nõne. dis. xxxvij. vbi rẽpẽdunt dyaleticiz reꝛ naturas inq̃rẽtes. nec nõ ver sificatoꝛes. z. e. di. c. legim⁹. vbi p vanã dyaleticoꝛ garrulitatẽ. z sophistica argumẽta intelligit origenes ciniphes z ranas q̃bus egyptij sunt pcussi. Primo premitto noia libroꝛ i vtroq; iure tã põtificio q̃z ipatoꝛio annectẽdo cuilibet horũ diuisionẽ i libros partiales. Deinde subiungã modũ allegandi in q̃libet libro cũ exẽploꝛ positiõe de abbreuiatur;. vt itroit⁹ ad iura capescẽda manifestet. q̃z ignoratia paucos excusat. iuxta regulã. Ignoratia facti. non iuris excusat. vt de regul' iur;. c. ignoratia. li. vj. q̃ regula duos habet articulos ꝓncipales. Prim⁹ q ignoratia facti quẽlibet excusat. maxie duz est ignoratia facti pbabilis. tũc em̃ in toto excusat ignorantẽ. vt in. l. error facti. C. de iu. z fac. ig. Nõ em̃ p me nõ stat mihi imputari nõ dz. vt i. c. iputari. de re. iu. li. vj. Secund⁹ articul⁹ est q ignoratia iur; neminez excusat. q̃z ius q̃libet scire tenet. z nemini licet ip̃m ignorare. vt i. l. regula. ff. de iu. z fac. ig. Debem⁹ g̃ sciam iur; oĩes appetere. ne i ꝓtemptu dei nos incidere ꝓtingat. Nã cõtemptoꝛes canonũ peccãt in sp̃m sanctum. cui⁹ instinctu nutu z gr̃a ipsi sacri canones editi sũt. vt. xxv. q. j. violatoꝛes. z. c. nulli phas

Pro q̃ sciendũ q ius est ars boni z equi. cui⁹ merito q̃s nos sacerdotes appellat. id ẽ sua iura cuilibet ministrãtes. ff. de iust. z iu. l. j. Rñ. ij. Est aũt ius nom̃ generale. Et lex est spẽs iuris. Etiã ius dr̃ ꝓceptũ seu ordinatio ꝓncipãtis vl' dñi circa subditos. Et sic ius triplex distinguit. q̃ talis supioꝛ ꝓncipans. aut est de⁹. z tũc dr̃ ius diuinũ. aut est natura. z dr̃ ius naturale ꝑmeũ. aut est homo. tũc dr̃ ius humanũ. i. gentiũ vel ciuile vel positiuũ. Jus naturale est cõe oi nationi. eo q vbiq; instinctu nature non aliq̃ cõstitutione habet. vt maris z femine conjunctio. pueroꝛ educatio. cõmunis omniũ possessio. q̃ iure naturali oia sunt cõia. i. cõmunicãda tpe necessitat;. Nemo em̃ ꝑiuz dicat q̃ cõmune est. vt dis. xvij. ca. sicut bi. in medio. z illud ius eq̃ssimũ est. q̃ ei⁹ ꝓcepta in lege z i euãgelio ꝓtinet. vt q̃ tibi vis fieri. mihi fac. q̃ nõ tibi. noli. Sic potes i terra viuere iure poli. vt dis. j. in ꝑn. dis. l. põderet. alias ꝓsideret. ij. q. vj. decreto. de mio. z obe. dilecti. vbi includit. Non furtum

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

facies. Nõ mechaberis. Nõ occides. Nõ suscipies vocem mẽdacij. Exod. xxj. z. xxiij. Deu. v. c. Osee. vij. c. cũ mlt̃is silibꝫ. Hoc iusscepit ab exordio rõnal̃ creature. nec variat̃ tpe. sz est imutabile plenũ z pfectũ. dis. v. in pn. z di. viij. in pn. Sz ius positiuũ est pstitutio hoĩs variabil̃ z ipfecta. Et subdiuidi tur in canonicũ z ciuile. Nã sic̃ ex duobꝫ cõponit̃ hõ. s. materia z forma. Sic due sunt dignitates i eccl̃ia militãte. s. põtificalis auctoritas z impalis ptãs. vt d maio. z obe. c. solite. ex qbꝫ iura duplicia pdierunt. Papa em̃ est pditor canonũ. z impator legũ. Et q̃ iam ptz causa efficiẽs vtriusqꝫ iuris Sz causa material̃ iuris positiui est leges z canones. decreta seu decretales epl̃e. circa q̃ oia versat̃ ipm ius. Et coincidit cõit̃ causa material̃ cũ subiecto. Uñ subiectũ iurꝫ canonici est. Bonũ eccl̃iasticũ fideliũ directi uum decisionẽ singulorꝫ negociorꝫ otinens rerꝫ eccl̃iasticarꝫ vtilitatẽ pseruãs. Ul̃ est hõ catholic⁹ dirigibilis iure canonico i bonũ humanũ sil̃r z diuinũ. Nã sic̃ supponit̃ scia scie. ita subiectuz subiecto. Et phie morali cui scia iuris vtriusqꝫ subordinat̃ subiectũ est bonũ humanũ. igit̃ zc̃. Sic subiectũ iuris ciuilis est hõ politic⁹ pstitutiõibꝫ legalibus dirigibilis simpl̃r in bonũ humanuz ad reipublice vtilitatẽ pseruandũ Causa finalis satꝫ patz ex dictꝫ. Nã finis iurꝫ est bonos z scientes efficere. nõ metu solũ penaruz verꝫ etiã exhortatiõe pmiorꝫ. Causa po formalis duplex est. s. forma tractãdi. q̃ est modus agẽdi. vt diffinitiu⁹. diuisiu⁹. pceptiu⁹ phibitiu⁹. z exẽplorꝫ positiu⁹. Et forma tractatus q̃ pstitit in diuisione librorꝫ totaliuz in partiales. z ptialiũ i titulos seu rubricas z titulorꝫ in capitula. leges. pagraphos vel respõsa zc̃. vt infra dicet. Uñ ius canonicum in q̃ttuor libris pncipalibꝫ nob̃ est traditũ. Prim⁹ liber est Decretũ. Secũd⁹ Decretales. Terti⁹ sext⁹ liber. Quart⁹ Clemẽtine. s. pstitutiões Pro q̃ sciendũ q⁹ differẽtia est int̃ decretũ. canonẽ. z decretalẽ epl̃az Hec differentia notat̃ dis. iij. §. porro. vbi dicit Bracian⁹. Canonũ alij sunt decreta pontificũ. alij statuta pcilioꝝ. Nã canon ppꝛie dr statutũ in pcilio generali vl̃ puincali factũ autoritate epoꝝ. vt depse. ca. j. Decretũ po est statutũ qđ papa de pcilio cardinaliũ ad nulli⁹ tñ psultatione statuit z i scpt̃ redegit. vt de rescrip. c. pñti. Dic aũt decretum sumit̃ p noie libri in q̃ decreta sanctoꝝ patrũ descripta sunt. Capit̃ etiã aliter decretum. de re. ec. nõ ali. c. j. li. vj. in glosa magna. in fine. vbi ponit̃ differẽtia inter decretum autoritatẽ z psensum vel collaudationẽ iudicis zc̃. Sz decretalis epl̃a dr quã papa sol⁹ vel de pcilio cardinaliũ ad psultationẽ alicui⁹ rescribit z rñdet. vt de rescrip. ca. j. et glo. in. §. oẽs he spẽs. dis. iij. Etiã inuenit̃ decretale. vt. xv. q. j. oĩa decretalia. Indifferenter tñ decreta canones z decretales ius canonicũ nuncupant̃. vl̃ canones. Et vnũ sepe p reliquo sumit̃. Uocat̃ etiã canonica institutio. Aliqñ dogma. qr pstitit i doctrina fidei xpiane. de cõ. dis. v. c. si. Aliqñ mandatum. qr cõstitit in doctrina de moribus. dis. liij. deniq;. Aliqñ interdictũ. qñ nulla pena adijcit̃. de cõ. dis. iij. nõ oportet. Et qñ q; sanctio qñ pena adijcit̃. xxvij. q. iij. Si quis vere. Dic etiã decretales i plurali numero vtimur pro libro in quo dicta capitula que etiam decretales dicunt̃ cõtinent

Uenio nũc ad libros Primũ igit̃ libꝫ iuris canonici q̃ decretũ dr cõposuit magister Bracian⁹. Nõ qđẽ inueniẽdo. sed dicta sctoꝝ patrũ in diuersis dispersa voluminibus in vnũ volumẽ debite ordinate colligendo. Et h̃ circa annũ dñi. M. cxij. Fuit etiã ille Bracian⁹ vn⁹ de trib̃ fratribꝫ. cuius alter frater Petr⁹ lombard⁹ libꝫ sniarũ cõscripsit. z tertiꝰ Petr⁹ comestoris vl̃ manducatoris q̃ scolasticã historiã fecit.

Diuiditur autez hic

liber pm⁹ Decretũ in tres ptes pncipales. Quaꝝ pma vocat̃ distinctiões. qr vlterius subdiuidit̃ in ptes centũ z vnã. quaꝝ q̃libꝫ distinctio dr. Habet em̃ h̃ pma ps decreti distinctiões centũ z vnã. a qbꝫ ipa tota nomen est sortita. Iste aũt distinctões vlteri⁹ subdiuidũt̃ in canones vl̃ capitula. q̃ canones iterdũ ppter aliq̃ꝫ ipoꝝ plixitatẽ subdiuidi pñt in pagraphos. z pagraphi ipi si lõgi fuerint in ꝓsiculos. Scõa ps decreti noiat̃ cause. Et otinet in se triginta sex causas in q̃s diuidit̃. a qbꝫ z nomẽ accepit. que cause subdiuidunt̃ vlteri⁹ in q̃stiones. et he questiones i canones vel capitula. q̃ vltra pagraphos z ꝓsiculos subdiuidi pñt. vt supra de distinctione canonũ premissum est.

Est tñ h̃ animaduertẽdũ q⁹ causa. xxxiij. bz q̃stiones sex. q̃ꝫ q̃stionũ tertia ñ diuidit̃

immediate in canones vl capitula. sz inibi interponit tractat⁹ de pnia. q̄ ptinet ī se distinctiões septē in quas diuidit. z he subdiuidunt in capitula vel canones z paragraphos. vt supra dicebat. z interduz diuidit distinctio in paragraphos absq; capitulis.

Tertia z vltima ps decreti nūcupat. de ꝓsecratione. z habet sub se q̄nq; distinctões in q̄s diuidit. quaꝝ quelibet in plures sub diuidit canones vel capitula. z q̄nq; in paragraphos. vt supra dictū est. Uersus.

Decretū centū dat distinctiones z vnam.
Triginta causas z sex addit tibi mixtas.
Distinguit septē penitētia. cōsecra. quinq;.
Autorē quarū tibi declaro Gracianum

Ul sic breui⁹. L. distinguit z. j. causas dat x. tria cū sex. Penitet. v. ꝑsum. vult ꝓsecrare reuersum Nūc ponēda z notāda sunt exēpla allegationū. z de ꝑma pte decreti nota q̄ illa syllaba di. vl dis. etiam sola ſra ꝺ. significat distinctionē. z numer⁹ seq̄ns immediate denotat quotā distinctiōis. Ultimo ponit ꝑncipiū canonis vel capituli in q̄ autoritas vel allegatio ptinetur. Exemplu accipe in ꝑma pte decreti. vbi sic allegatur. viij. distinctione quo iure. Et hoc sic abbreuiatur. dis. viij. quo iure. i. ī ꝑma pte decreti. in distinctiōe octaua illi⁹ ptis. in canone qui incipit. quo iure. Aliud exemplū. di. xxx viij. nōne. z. c. legim⁹. id est. in ꝑma pte decreti. in distinctione. xxxviij. eiusdē ptis. ī canonib⁹ q̄ incipiūt nōne. z legim⁹. Item aliud. dis. xl. multi. z. c. nō loca. z dis. l. pōderet. qđ declara vt ꝑus In secūda pte decreti nota q̄ p numeꝝ positū añ ſram. q. dat intelligi quota cause. z sic oīa talia adiectiua numeralia ꝑma. secūda. tertia. quarta. ⁊c. vsq; ad tricesimā septimā añ ſram. q. posita. semper includit hoc substātiuū causa. Nec debet ille numer⁹ excedere. xxxvi. q̄ non sunt plures cause in secūda pte decreti. Et p litteram. q. intelligit questio in noiatiuo. vel in alijs casib⁹ ꝑm exigētiā ꝓgruitat⁹. Cōmuniter tñ in ablatiuo allegat questione. Sed p numerū sequentē istā ſram. q. designat q̄ta questionis illi⁹ cause ꝑmisse. Et sic numer⁹ sequēs erit adiectiuū isti⁹ substātiui q̄stione p q. designati. qđ nunq; subintelligit. sed sp expresse ponit. Ultimo subiungit canon vl capl'm isti⁹ questionis in q̄ autoritas allegata queri debet. Exemplū sume de secunda pte decreti. vbi sic allegat. ꝑma questione ꝑma. ꝑncipatus. z ca. cū Paul⁹. Et solet sic abbreuiari. j. q. j. ꝑncipat⁹. z valet tm̄ i scōa pte decreti. in ꝑma causa illi⁹ ptis. z in ꝑma questione illi⁹ ꝑme cause in cañ. incipiētib⁹ ꝑncipat⁹. z cū Paul⁹. Isto obſernato q̄ ī toto iure nō breuiat ꝑncipiū canonis. capituli vel legis. sz semp integre ponit. put in libro ptinet. Aliud exemplū. xj. q. iij. inter ꝑba. xvij. q. iij. si quis suadente. Item. xxiij. q. j. noli existimare. z. c. militare. xxvi. q. v. non liceat. z. c. auruspicine. ꝑ. nec ideo. Declara ista exempla z signāter vltimū in secūda pte decreti in causa. xxvi. in questione quīta eiusdē cause in canonib⁹ qui incipiūt. nō liceat. z aruspicine. in ꝑ. nec ideo. Quia tam̄ tractat⁹ de pnia inserit in. iij. q. ipsius cause xxxiij. vt supra dictū est. ideo sumat exēplū vbi sic allegat. de pnia distinctione ꝑia homicidioꝝ. z. ca. homicidium. Hoc sic breuiatur. de pe. di. j. homicidioꝝ. z. c. homicidium. i. in secūda pte decreti. in causa. xxxiij. ī questione tertia istius. xxxiij. cause. in distinctione ꝑma isti⁹ questionis. in tractatu ō penitentia. in canonib⁹ q̄ incipiūt homicidiorum ⁊c. Aliud exemplū. de pe. di. v. oportz em̄. de pe. dis. vij. c. i. Intellige vt ꝑus. z specialiter vltimū. i. in tractatu de pnia. distinctione septima z vltima istius tractatus. in capitulo ꝑmo hui⁹ distinctionis. Et sic q̄ allegat. c. i. ij. vel. iij. nō ponit ꝑncipiū capl'i. vel canonis ⁊c. De tertia pte decreti pone exemplū. vbi allegat ꝫ modo. de cō. dis. i. nocte sancta. ca. missas. z ca. oīs xp̄ianus Qđ ita breuiatū sic intelligit. id est. ī vltima pte decreti que intitulat de ꝓsecratione ī ꝑma distinctiōe illi⁹ ptis. in canonib⁹ q̄ incipiunt. nocte sancta. ⁊c. Itē aliud exemplu de cō. di. ij. in cena. z. c. licḧo. de ꝓse. di. v. ñ mediocrit. ne tales. z ca. nūq;. i. de ꝓsecratōe distinctiōe scōa z q̄nta. in capitulis incipiētib⁹. in cena. liquido. z nō mediocrit ⁊c. Nō debet aūt in tertia pte decreti vltra q̄ntam distinctionez allegari. sicut nec in scōa pte vltra septimā. Et i ꝑma pte ñ vltra centesimam ꝑmā. Quia nulla ptium plures habz distinctiones. iō vltra allegās notaret tāq; imperit⁹ errare. Et q⁹ in qualibet pte decreti sunt distinctões. nota differētiā i allegando. Nā q̄n allegat distinctio absolute cum numero sine addito alteri⁹ determinatiōis. vt dicēdo. dis. ꝑ. ij. iij. vel. v. ⁊c. tūc q̄rendū est i ꝑma pte decreti, vbi sūt centū z vna

distinctiões. Qñ aũt allegaꝫ distinctio cuꝫ addito de penitẽtia. vt sic de pe. di. j. ñ. iij. cẽ tũc queri debet in secũda pte decreti. i causa. xxviij. z questione tertia illi⁹ cause. vbi ponitur tractaꝫ⁹ de penitẽtijs. q̃ hꝫ septem distinctiões. vltra q̃s nõ allegabis ibi si velis iurista videri. Sꝫ si allegaꝫ di. cũ addito tali de pſecratione. vt sic. de cõ. di. j. ñ. vl'. iij. cẽ tũc queraꝫ in tertia pte decreti vbi sunt tm̃ q̃nq; distinctiões. Nec etiã pl'es allegabis. al's te ostẽdis iuris ignaꝝ. Et sic in omnib⁹ his trib⁹ ptib⁹ decreti allegaꝫ distinctio cuꝫ quota sequẽte sub ea differẽtia. q; interduꝫ nulla determinatio p̃cedit. vt in prima pte Interduꝫ p̃cedit. z ꝫ dupl'r. Aut p̃cedit de pe. vt in scõa pte decreti. Aut de cõ. vt i tertia pte decreti. Item in scõa pte allegaꝫ q̃ta cause tacendo illud nomen causa. sꝫ subintelligendo. vt sic etiã in feminino genere adiectiuũ numerale substantiuet includendo suũ substantiuũ. vt p̃ma. secũda. tertia. q̃rta quinta cẽ. subaudi causa. deinde substantiuum questio cũ suo adiectiuo exp̃resse ponitur. s. questione p̃ma secũda. tertia. q̃rta. cẽ. Postea initiũ canonis. vt oñis ponderet. nonne legim⁹ cẽ. Etiã q̃nq; p paragraphos allegaꝫ omisso noĩe capituli. z subiungiꝫ p̃n cipiũ paragraphi. vt. ij. q. vj. §. biduum. Et frequẽter qñ allegaꝫ capl'm nõ est opus allegare pagraphũ z ecõuerso. Si p̃o capl'm ẽ longũ dicaꝫ in p̃n. me. vel fi. aut circa p̃in. me. vel fi. vbi autoritas vel textus allegaꝫ⁹ habeꝫ. Finaliter. Dilige decretuꝫ si gliscis canonicari. Distinguit. causat. penitet z cõsecrat. Tantũ de p̃mo libro. Secũd⁹ liber iuris q̃ Decretales noĩnaꝫ a Gregorio papa. ix. cõposit⁹ est. quẽ in vnã cõpilationẽ redigi pcurauit p magistꝝ Raymundũ suũ capellanũ diuersas decretales epl'as p̃decessoꝝ suoꝝ corrigẽs z pcordans. Et ꝫ circa annũ dñi. M. ccxxxj. Et sic penes ãnos xxxviij. post cõpilationẽ decreti. decretales in hãc formam redacte fuere. Hã post ꝫ sub anno dñi. M. ccxlvj. cõciliũ lugdunẽn. fuit celebratũ ab Innocẽtio papa. iiij. ãno sui pontificat⁹ scõo. in q̃ multas edidit pstitutiones. q̃s etiã suo tpe sup decretales pscripsit. Et iste liber decretales vocat⁹ diuidiꝫ i q̃nq; libros ptiales. Quoꝝ q̃libet vlteri⁹ subdiuidiꝫ in multos titulos vel rubricas. z tituli in capitula. Capitula in pagraphos z hi interdũ in versiculos. Prim⁹ aũt partialis liber decretaliũ tractat de pſonis eccl'iasticis z eccl'ie mistris z eoꝝ officijs. z quõ tl'es creãdi z ordinãdi sũt. z ptinet titulos. xxviij. Secũd⁹ liber decretaliũ est ō iudicijs z de req̃sitis in iudicio. z hꝫ. xxx. titulos. Tertius est de vita z honestate clericoꝝ z reb⁹ eoꝝ z reb⁹ eccl'iaꝝ. z hꝫ titulos. l. Quart⁹ de spõsalib⁹ z matrimonijs z ceteris his annexis. z ptinet. xxxi. titulos. Quint⁹ z vltimus liber partiaꝫ decretaliũ est de accusatõib⁹. crimi-nib⁹. z diuersis penis p eis infligẽdis. z cõtinet titulos. xlj. Oĩb⁹ g̃ cõputatis totaꝫ liber decretaliũ habet titulos vel rubricas ducẽtas min⁹. xv. ꝫ est. c. z. lxxxv. De q̃b⁹ p̃dictis nota hos versus. Pars p̃o officia creat ecclesiecq; mistros. Altera dat testes z cetera iudicioꝝ. Tertia de reb⁹ z vita p̃sbyterorũ. Quarta docet q̃les sint rit⁹ p̃iugatoꝝ. Quinta de vicijs z penis tractat eoꝝ. Vl'sic breuius. Index iudiciũ cler⁹ spõsalia crimen Hec tibi designãt q̃d q̃nq; volumia signãt De numero tituloꝝ ꝑsus nota sequentes Bis septẽ dẽptis simil' vno ferto ducẽtos. Qui tituli ponenꝫ infra pſaice z metrice.

Nũc sumanꝫ exẽpla ex decretalib⁹ vbi sic allegaꝫ. de summa trinitate z fide catholica dãnam⁹. ꝫ ita breuiari solet. de sum. tri. z fi. ca. dãnam⁹. Aliud exẽplũ de electõe z electi potestate. cũ in cũctis. ꝫ ita breuiari solet. ō elec. z elec. po. cũ in cũctis. i. in libro decretalium sub titulo de electiõe. cẽ. in. c. q̃ inciꝑit. cũ in cũctis. Aliud exẽplũ de so. cõpetẽ. Si diligẽti. Aliud ō vi. z ho. cle. vt cle. Aliud q̃ cle. vel vouẽ. ma. ñ. pos. Cõsuluit. Aliud de pe. z re. Oñis vtriusq;. Ista exẽpla sic breuiata suo mõ sunt explicãda vt p̃muꝫ exẽplũ. z ita de alijs. Tertiũ libꝫ q̃ sert⁹ ap⁹ pellaꝫ cõposuit Bonifaci⁹ papa octau⁹. Jn q̃ decretales epl'as suoꝝ p̃decessoꝝ videlicet gregorij. x. Jnno. iiij. Clemẽ. iiij. z alioꝝ. cũ suis p̃dijs epl'is recollegit i vnũ libꝫ quem sextũ appellauit. Nõ sic q; ille cũ alijs quicq; libris ptialib⁹ decre. i vnũ volumẽ sert⁹ connumeret. Sꝫ qz liber ẽ spẽalis post dictos q̃nq; edit⁹. supplẽs defectũ diuersoꝝ casuuꝫ emergẽtiũ in alijs nõ cõphensoꝝ. Et sunt p mulgate pstitutiões libri sexti. anno a natiuitate. M. ccc. lxxviij. nonas martij. pontificatus Bonifacij pape octaui. anno quarto.

Diuidiꝫ aũt sext⁹ codẽ mõ in q̃nq; libros partiales. sic decretales. z q̃libet horꝝ librorũ in titulos. z hi⁹ capitula z pagraphos. vtẽ

ꝯuis in sexto nō sint tot tituli sic i decretalib. nec tot capitula in titulis. sz vbi deficit aliqd nō plene decisum i decretalib. id ponitur i sexto. Sūt nāqz mō sumēda exēpla de libro sexto. vbi sic allegat. De ꝓstitutōib vt aiaꝝ. libro sexto. z de rescrip. statutum. §. cum ꝑo. ꝑsiculo null⁹. lib. eo. Hoc sic intelligitur. i. in sexto sub titulo de rescript⁹. in capitulo qō incipit Statutum. in. §. illi⁹ canonis q incipit Cū ꝑo. in ꝑsiculo Nullus. Sic etiā de ꝑma allegatione. de ꝓstit. i ca. vt aiaꝝ. in li. sexto Et sciendū q in sexto allegat eodē mō vt i decretalib. ꝫ solū mutato q in sexto allegādo sp in fine addit li. vj. ꝓpter differētias libroꝝ. qr oēs rubrice sexti sunt etiā in decretalib. Dz ꝑ ad rubricam post capl̄m addi li. vj. vt sciatur esse in sexto Nō si nō addit querit capl̄m allegatū i decretalib. z sic errare ꝓtingeret ex omissione hui⁹ additiōis li. vj. qr. c. in sexto allegatum nō inuenirēt in decretalib. Alia plura pñt exēpla sumi. vt de iudi. mulieres. § ceterū. z c. se. li. vj. de cle. ꝑsu. c. vnico. §. in ceterꝫ aūt eo. li. De ꝓcess. ꝓben. detestāda. li. vj. De cēsi. quāqz. eo. li. Que sunt declarāda suo mō vt supꝝ. Et tm̄ de tertio libro Quartū librū iurꝫ canonici q clemētine dr subaudiendo ꝓstitutōes. cōcepit z edidit clemēs papa. v. Sub anno dñi. M. ccc. x. in ꝯcilio Uiēnē si. qō sex mēsib⁹ tm̄ durauit. Sz ipe clemēs morte ꝑuent⁹ ad publicuz nō ꝑduxit. Sed post eū Johes papa. xxij. cōpleuit. coꝛexit. in quibusdā mutauit. z executōi demandauit. Que ꝓstitutōes ita collecte dicunt Clementine a Clemēte q̄nto. z fuerūt promulgate anno dñi. M. ccc. vj. q̄rto kal. nouēbꝛ. de quo vide glosam in ꝓhemio clemētinaꝝ in ꝑbo nouēbꝛis. z in ꝑbo pontificatus Et ꝑm Jo. an. in ꝓhemio hui⁹ libri. Male dicunt isti q allegāt libꝝ septimū. qr dicte ꝓstitutiōes nō sunt cōnumerate sub noie libri. sz debēt intitulari clemētine. vt supꝝ dictum est. Et diuidunt clementine eodē modo in q̄nqz libros Jurta materiam isti⁹ ꝑsus. Judex iudicū cler⁹ spōsalia crimen. De q̄ tractant sic decretales z sextus. licet pauciores ꝓtineāt titulos. Et tituli pauciora capitl̄a. in quos z q̄ rursum diuidunt. Sunt autez exempla talit̄ in his accipiēda. Ubi sic allegat. De hereticꝫ. ad nostꝝ. in clemētinis. hoc sic breuiat. De here. ad nostꝝ. in cle. i. in ꝓstitutionib⁹ clemētinis sub titulo de hereticꝫ z manicheis. in ca. qō incipit ad nostꝝ. Aliud exēplū. de reli. z ve. san. si dñm. in cle. i. de reliquiꝫs z veneratōe sctoꝝ. i. c. si dñm. i clemētinis. Et sic de aliꝫs. Nā h allegat ꝑ oīa sicut in decretalib⁹ eo dēpto q addit h i cle. sicut in sexto addit libro sexto ꝓpter rationē ibi dictā. Et p̄ hec additio p̄mitti. vt sic allegādo. Cle. pastoral. §. rursus. in fine. id est in clemētinis. in. c. pastoral. in. §. rursus. i fine illi⁹. §. vbi dr. Qui falcē mittit in messem alteri⁹ perperā agit. Et h de allegatōibus z exemplis iuris canonici q ad q̄ttuoꝛ libros sufficiant Et vt dicti libri cognoscāt sciē dū. q decretū sic incipit. Humanū genus duob⁹ regit naturali videlicz iure z moribꝫ Decretales incipiūt. Gregoꝛi⁹ epūs seru⁹ seruoꝝ dei. Sext⁹ incipit. Bonifaci⁹ epūs seru⁹ seruoꝝ dei. Clementine diuersimode solēt incipi. Oñqz sic. Johes epūs seru⁹ seruoꝝ dei. Qm̄ nulla iuris sanctio. Oñqz sic. Clemens epūs z̄. Fidei catholice fundamēto z̄

Et anteqz veniam ad materiam decreti in distinctiōib⁹ z causis z ad rubricas in decretalib⁹. de libris legū z allegationib⁹ i eis p̄mitto.

Ws enī ciuile uel

i imꝑatoꝛiū qō leges appellāt traditum est nob i multꝫ. z generalit in q̄ttuoꝛ voluminib⁹ q̄ dicunt libri legales. vt sunt Digestū. Codex. Jnstituta. z Autenticū. q̄b⁹ addit liber feudoꝝ. Primus ꝫ liber iuris ciuilis est Digestū. z ꝓtinet leges z iura romanoꝝ. z ꝓtinet in se q̄nquaginta libros partiales. q̄ in trib⁹ voluminib⁹ cōprehendunt. Primū volumē est digestū vetus qō hz xxiiij. libros partiales. Secundū Inforciatū. z hz. xij. libros ꝑtiales. Tertiū digestū nouū. qō. xij. hz libros ꝑtiales. q̄b⁹ cōnumeratis erūt q̄nquaginta libri partiales Et vocāt digestū alio noie Pandecta. vl̄ liber pandectaꝝ. a pan. grece. i. totum latine, z decta doctrina. q̄si ibi sit tota doctrina oīm iuris consultoꝝ. oīm⁹ disputatōes z decisiones legitimas i se ꝓtinēs. vt dr in lib. ij. C. de ve. iu. enu. §. cū oīa. Et iste liber digestum est collect⁹ ex veteri iure qō ab vrbe romana ꝓditū z a tpe Romuli vsqz ad temp⁹ Justiniani imꝑatoꝛis. fere ꝑ mille annos z tricētos cōfuse statutū fuit. z extendebāt in duo pene milia libroꝝ z decies centena milia versu ū. id est. paragraphoꝝ vl̄ respōsoꝝ

vt habek in.§.cū oia.pallegato. Vocak aūt ℔ noīe digestū.qz oia decidēda ibi digerūt z soluūk. Scribik etiā p duplex.ff.ꝫ mozez oīm librozꝫ legaliū cū nulla lra f. ponak in ℔ noīe digestū. Jō vt aiūt q̄dā. qz p duos ipe ratozes q̄z q̄uis Fridericꝰ noiabat postea maturiꝰ ruminatū est z digestū.a q̄z impa/ tozꝫ q̄libz noīe sumpta est ꝓma lra f.zc. Alij dicūt esse arbitrariū nec oīm rōz esse reddē dā. vt i.l.nō oīm.ff.ō legi.z senatuscōsul.

Inforciatū autē ōr ab in.i.valde.z forte. qz multū fortes leges i eo sunt. vl qz dispo/ sitiōes vltimazꝫ voluntatū in illo sunt. Ūñ Sum liber en fortꝫ disponēs spolia mortꝫ. Et clausis portis me discat lector in ortis vt habek in ꝓncipio inforciati in glosa ꝓma vbi etiā ōr. de noīb disputare relinquik pti nacib fm Tullīū. z noīa magistralia sunt. iō de eis nō est disputandū. Sufficit saltez q attendak q̄d in libris dicak fm Senecā. Ūñ. Qui vult ꝯuare sanctoꝫ singula festa. Nō poterit clare cū codice scire digesta

Et nota q qñ in digesti veteri Inforcia to. vel digesto nouo allegak aliq̄s textꝰ. tūc ꝓmū ponik nomē libri nō partiak nec vete/ris.noui vel inforciati.sz digesti i genere p duplex.ff. postea titulꝰ vel rubrica. deide ap ponik lex illiꝰ tituli cū sua determinatiōe vl numero sequēti.z si lex ē longa ponik.§.pri mus vel secūdꝰ. vl rūsum ꝓmū secūduz.zc. Exemplū in digesto sic allegak.ff. de dam. i fec.l. Si finita.§.si q̄s aūt.qō ita breuiatuz intantū valet.i.in libro digestoꝝ sub titulo de dāno infecto.in lege q̄ incipit.si finita.in pagrapho.si q̄s aūt illiꝰ legis Aliud exēplū ff.ad le.ro.de iac.l.nauis.§.cum aūt.i.dige/ stis ad legē rodiā de iactu.in lege nauis. in paragrapho.cū aūt. Aliud exemplū.ff. si q̄/ dru.pau.fe.di.l.j.§.cum arietes.i.digestis i rubrica.si quadrupes pauperiem fecisse di catur.lege ꝓma.in pagrapho.cum arietes. Jtē.ff. de vi z vi ar.l.j.§.vim vi.id ē.digestꝫ sub titulo de vi z vi armata.in lege ꝓma zc Et sic de alīs

Secūdus ꝓncipalis liber iuris ciuil ōr Codex.q̄ ꝯtinet statuta. sanctiōes.et diuer sa ꝑcepta impatoꝝ.ꝙuis cōiter loquēdo co dex dicak q̄libet liber in se hñs diuersos li/ bros partiales. Fuerūt aū tps Justiniani impatoris tres codices.s.codex Gregoria/ nus. Hermogenianꝰ.z Theodosianꝰ. Er/ go diuꝰ Justinianꝰ volēs circa ℔ adhibere remedium direxit animū suū ad ꝓstitutōes impiales. Et de istis tribz codicib extrau a gantibz fecit fieri vnū codicē. quē suo felici noīe intitulauit codicē Justiniani. vt patet in rubrica phemū hui libri. Et scribitur p L.magnū. q̄ est ꝓma lra huiꝰ noīs Codex. Diuidik aūt in duodecim libros partiales. quoꝝ vltime tres longe post ꝓmos nouem cōpositi sunt. Et vltimi tres raro leguntur a doctoribus

Et vt sciak facilꝰ de quo in q̄libet libro ꝓncipaliter tractetur Nota bos versus.

Prima satiat. secūda parat. ius tertia dicit.
Contrahit z quarta. nubere q̄nta docet.
Testatur sexta. libertas septima dicit
Pignorat octaua. crimina nona luit
Confiscās decima. fundās vndena tuet
Ut decet officia pars duodena locat

In ꝓmis aūt nouē libris codicꝫ allega/ tur suo mō sicut i digestꝫ. ꝓmo ponēdo no/ men libri codicꝫ. deinde titulū. postea lege. cū suo ꝓncipio vl numero. Exemplū acci/ pe sic allegās. L. de ꝑscrip.xxx.vel.xl.an.l.si q̄s.§.pe. id est.in libro codicis.sub titulo ō ꝑscriptiōib triginta vel q̄draginta annoꝝ in lege si q̄s.pagrapho penultimo. Alia exē pla. L. de sacrosan.ec. sanctim. in fine. L. ō trāsac.l.vt rūsum. L. de ve.iu.enu.l.j. si q̄d in tāta.zc. Que sunt oīnia extensis rubricis declarāda In vltimis tñ tribz libris hoc re fert q in fine allegatiōis vt ꝑmissum est ad dit numerꝰ libri. vt allegādo. L. ō armoruz vsu iuxta ꝓncipē.l.j.li.x. L. de murilegulis z gigenarijs.l.zc.li.xj. L. de dignita.l.fi. vt p/ ponis.li.xij. Silr de alīs. Et est magꝫ ne/ cessariū quosdā titulos plenꝫ scribere quia sunt i his libris tribz valde rari z inusitati tituli. qz nō frequētank in scolis legendo. sic alij libri nouē codicꝫ. Et volunt aliq̄ dicere qñ in codice allegak nō sit necesse addere.l. dicendo sic. L. de iudi.l. ꝓrandū. sz simpli citer debeat dici. de iudi. ꝓrandū. sine hoc addito.l. nisi esset lex.i.j.ij. vl penultima l añpenultima. Tūc em̄ oporteat addi.l.j.ij. vel penultima zc. Sz siue ℔ in toto seruak. siue nō. nō est magna vis. Jtē interdum in codice allegak autentica. q̄ est antiq̄ iuri sup addita z incorpata. vt. L. de epi. z cle. aut. generaliter. i. in codice sub titulo de epis et clericis. in autentica ibi incorpata. que in/ cipit generaliter

Tertiꝰ ꝓncipalis liber vocak Autenticū.

in numero singulari. z autētica. oz. in pl'ali. Et sunt autētica quedā excerpta ꝗsi sūmula librorꝫ supradictorꝫ. Et diuidit iste liber in nouē collatōes. ꝗꝫ ꝗlibet subdiuidit i titulos. tituli aūt subdiuidunt nō i leges sed in pagraphos. Et qñ ex autētico allegatur aliqs text⁹. ꝑmittit ꝑmo nomē libri cū ꝓpositiōe in. deinde ponit titul⁹. postea subiūgitur pagraph⁹ cū ipi⁹ inceptōe. z i fine ponit ꝗta collatōis. Quāuis em collatio naturaliter p̄cedit pagraphū ꝗ in ea ꝓtinet. tñ collatio cū sua ꝗta ꝙsueuit vltimo allegari. licz etiā interdū omittat. Exēplū sumat sic allegādo. in auten. ō lenonibꝫ. §. sanc. col. iij. i. in libro seu volumie autēticorꝫ. sub titulo ō lenonibꝫ. i. §. ꝗ incipit. sanctim⁹. sub collatiōe tertia. Aliō exēplū. in auten. ō trien. z semis. §. ꝙsiderem⁹. col. iij. id ē. i autētico de triēte z semisse. i pagrapho ꝙsiderem⁹. zc. Itez in auten. vt diui. iust. subscrip. ha. glo. quest. ij. col. viij. id est. i ß libro sub titulo vt diuīe iussiones subscriptōez habeāt gloriosissimi ꝗstorꝫ. zc. Et nota differētiā int autēticū z autenticā. Hā autēticū est liber ꝑncipal' vel volumē de ꝗ ta mētio facta ē. Sz autētica est ier vna vl' pagraphus incorꝑat⁹ i libro Lo. Et allegat ꝫ mō sic etiā ꝑdictū est in li. Lo. in auten. ml'tomagst. L. ō sacrosan. ec. zc. Liber feudorꝫ ꝗ alio nōie ōr collatio decima. diuidit i duos libros ptiales ꝗꝫ ꝗ libet subdiuidit in titulos. z isti in capitula z pagraphos. Ūñ vt exēplarit dicat i allegatōe h⁹ libri. ꝑmo ponit nomē libri. postea titul⁹. deinde capl'm z pagraph⁹. vt sic allegādo in li. alias z cōmuni⁹ i vsu. feu. de phi. feu. alie. p fri. c. j. §. ß edictali. Et ß breuiatū sic intelligit. i. i vsibꝫ feudorꝫ ꝗ liber etiā collatio decima ōr. sub rubrica de phibita feudi alienatōe p fridericū. in capl'o ꝑmo. z pagrapho allegato. Et ē necesse apponere p Fridericū. ad differētiā alteri⁹ tituli i codez libro. ō phi. feu. alie. p lotariū. Pōt etiā nomē libri vltimo subiūgi. vt i ß exēplo. Quimo. feu. amit. c. vnico. § rursus. i vsu feu. i. i rubrica. ꝗbꝫ modis feudū amittat. capitulo vnico. in pagrapho rursus. i vsibꝫ feudorū. Etiā interdū allegat collatiōe decia sic breuiādo. col. x. qz iste liber post. ix. collationes autēticorꝫ edit⁹ est. Alia ꝑt accipi exempla ml'ta. ō feu. mar. duc. z co. id ē. ō feudo marchie ducat⁹ z comitat⁹. De inuest. in mā. fac. id est. ō inuestitura i mācū facta. De mi. fa. ꝗ ptu. ē. i. ō milite vasallo ꝗptumaꝫ ē. Quava. iu. de. domi. fi. i. ꝗliter vasall⁹ iurare ōbeat dño fidelitatē. Et ita de oībꝫ alīs extēdēdo z abbreuiādo rubricas cū subiūctiōe tñca. z pagraphi in ꝗtinet autoritas vl' text⁹ allegatus. Tantū de libro feudorum

Quart⁹ liber ꝑncipalis ōr instituta vl' institutōes in plurali numero Et diuidit i ꝗtuor libros ptiales. ꝗ sunt introductorij in alios libros legales. imo ōseruiūt etiā canonibꝫ in ꝗntū declarāt significatōes termiōrū in iure vsitatorꝫ. ꝗ ml'tū vtiles sūt icipiētibꝫ tāꝫ ostiū in domū i ius ꝑbētes itroitū Quare ꝙsultū est oībꝫ ꝗsi mō genitis pueris z adultis lac iurꝭ ꝓcupiscētibꝫ. p institutiōnū dogmata sua ꝑmaria sumere nutrimēta vt doctrina ꝑambula informati iustiniani mereant sanctioni securi⁹ inherere. Que a xp̄ianissimo Justiniano impatore regulariter deriuata oīm impatorꝫ autoritate iubet vetat. vindicat. punit arcꝫ ꝑmittit. Nullus ergo tā ꝑsumptuosus existat ꝙ sine institutionū doctrinis ad iurīū z maxie ciuilium sublimitates cōscēdere attēptet. qm̄ ex alto irremediabilit corruūt ꝗ volare satagūt añ ꝗꝫ pēnas assumāt. Fuit āt ß liber ō mādato iustiniani īpatorꝭ ꝗ etiā digestū cōposuit edit⁹ p⁹ digestū. z p⁹ ꝑmā cōpositōz codicis añ tñ scōi codicꝭ. quē nūc bēm⁹ cōpilatiōz p magnificū mgrm Tribunianū questorē sacri palacij sui cuz Theopbilo z Dorotheo viris illustribꝫ. vt in ꝑncipio institutorū ōr Et hmōi libri partiales subdiuidunt vlterius in titulos. z bi in pagraphos non in leges nec in capitula. z paragraphi interduz qñ longi sunt in versiculos. In allegationibus aūt hui⁹ libri tal' modus obseruat. ꝙ ꝑmo liber nominat. postea rubrica. deide pagraph⁹ cū ꝓsiculo. Exempli gra. Instit. de iust. z iu. §. j. i. in libro institutionū sub rubrica de iusticia z iure. in. §. ꝑmo illi⁹ rubrice. Aliud exēplū. Insti. ō iu. na. gē. z ci. §. fz ꝗ tiens. i. institutis de iure naturali gētium z ciuili. pagrapho allegato. Itē insti. de here. inst. §. hereditas. i. de heredibꝫ instituēdis. pagrapho ꝗ icipit. hereditas. Et sic ō alīs exēplis accipiēdū est. Et ß de noibꝫ diuisionibꝫ z exēplis ipoz librorꝫ legaliū ꝑnūc sufficiant Ut tñ pleni⁹ noscāt hi libri. Nota ꝙ digestū vet⁹ sic incipit. Iuri operā datorū ꝓus nosse oportet vñ nomen iuris descēdat, Et ꝑmus titulus est de iusticia z iure.

De alphabeto abbreuiaturarū

Inforciatū ꝙo sic incipit. Dotis causa ſp et vbiq; est ꝑcipua. Et ꝑm⁹ titul⁹ est. Soluto matrimonio quēadmodū dos petaꝛ. Sed digestū nouū incipit Hoc edicto ꝓmittitur vt siue iure siue iniuria fieret op⁹ p nūciatiōne inhiberet. Et est ꝓmus titul⁹ De noui opis nūciatione. Coder incipit Impatoꝛ cūctos pl'os. Et ꝓma rubꝛica est de sū. triꝛ. ſi. ca. Premittit etiā phemiū. Hec que necessario. Autenticū incipit. Occupatꝭ nob circa toti⁹ rei ꝑcuras. Et est ꝓma rubꝛica. Si heres soluere legatū noluerit. Decima collatio q̄ etiā liber de vsib⁹ feudoꝝ ꝺꝛ sic iꝛcipit. Quia ꝺ feudo tractaturi sum⁹. videamus ꝓmo q̄ feudū dare ꝑñt. Et ꝓma rubꝛica est de his q̄ feudū dare ꝑñt. z q̄lit acq̄raꝛ z retineaꝛ. Instituta ꝙo sic incipiūt. Imperatoꝛiā maiestatē nō solū armis decoꝛatā ſz etiā legib⁹ oꝑtet esse armatā Notādū etiam est q̄ q̄dā liber volumē appellat⁹ est. ꝓtinens i se alīq̄s ꝑdictoꝝ libꝛoꝝ totaliū z aliq̄s partialiū. videlicet Insti. Auten. Usus feudoꝝ. z tres vltimos libꝛos codicꝭ. ſ. x. xj. z. xij. q̄ raro legi ꝙsueuerūt. z titulos habent pleroſq; rarissimos

Premissis itaq; no

minib⁹ z diuisionib⁹ libꝛoꝝ vtriusq; iurꝭ cū modis allegādi in ipis. Nūc ꝑ bꝛeuiaturis gloſaꝝ legēdis subiungā q̄ꝺā alphabetuꝫ in q̄ cōmuniꝛes saltē abbꝛeuiature textꝰ et gloſe iurꝭ ꝓtinebūt. q̄ꝺ sic incipit. a vel b. zc Quecūq; ſiaꝝ alphabeti posita sola i textibus iuris maꝛie decre. signat nomē ꝑpꝛium viri vel mulieris. vt Arnoldus. Bernard⁹ z sic de alīs. vt de testi. ex ꝑte A. i. Ade. Et sic de alīs

Ab. id est abbas

ſcz lapus. vel de castiliano
Ac. vel accur. i. Accurſi⁹ gloſatoꝛ in legib⁹ Hic duos habuit filios. vn⁹ vocabaꝫ Frā ciſcus accurſij valēs doctoꝛ i legib⁹ q̄ gloſis patris ſui multas fec̄ additōes. Alius noie Ceruoꝛ⁹. fec̄ etiā additiōes q̄ dicunꝫ ceruotine. modicū tñ valētes. q̄ꝝ vna ponit. L. ꝺ eden. in. l. j. z sic fili⁹ pōt in iure pꝛem repbēdere. vt. ff. de ꝺi. ob. cau. in moꝛib⁹ secus. licet possit ꝺari tutoꝛ patri furioſo
Al i. Albertus doctoꝛ legum
Ala. i. alanus
Ap. ſe. le. i. aplice ſedis legatus
Ap. re. i. appellatione remota
Ap. ob. re. i. appellatōis obſtaculo remoto
An. de bu i. anthonius de butrio
Ar. i. argumentum
Archi. i. archidyaconus magiſter Jo. an. q̄ gloſauit etiā ſeptum z ſcripſit roſarium ſup decreto
Ad n. ꝑ. i. ad noſtrā ꝑñtiam.
Aut. vel auten. i. autenticū liber. vel autentica lex incoꝛpata.
Az. i. Azo. q̄ fecit ſummā vnā in legib⁹ ex q̄ ſumūt examinādi ꝓtinuatōes rubꝛicaꝝ

Bern. ber. i. bernar⁹

dus gloſatoꝛ decretaliū
Bar. bꝛix. i. Bartholome⁹ bꝛixenſis. q̄ fecit additiones glo. ſup decreto. quas ſi decretum habet ſic inci. glo. eius. Quoniam nouis ſupueniēt⁹ cauſis nouis est remedijs ſuccurrendum.
Bar. i. Bartholus de ſaxoferrato legum interꝑres
Bal. i. baldus in vtroq; iure ſcribens.
Ban. i. Bandinus doctoꝛ
Baz. i. bazianus
Bo. me. i. bone memoꝛie
Bul. i. bulgarus doctoꝛ
But. i. butri⁹. ſ. Anthoni⁹ de butrio

C. in textu posita

ſola Celeſtinū signat. maꝛie qñ apponit hec ꝙba ꝑdeceſſoꝛ nr̄. alias i gloſis ſummis vel lecturis. C. magnū signat. codice cōiter in ablatiuo caſu. Sz c. puū. i. capitulo vl'ceteſima in diſtinctiōib⁹
Cy. i. cynus doctoꝛ legum
Ci. id est. ciuis
Cle. i. clementine vel clementinis
Card. i. cardinal' doctoꝛ
Conſti. ꝓſtit. i. cōſtitutio
Compoſt. i. compoſtulan⁹ doctoꝛ
Cen. ec. i. cenſura eccleſiaſtica
Con. t. t. r. id est. conſultationi tue taliter reſpondemus

D. ſola uel di. id est. diſtinctione.

De pe. i. de penitentijs
De con. i. de conſecratione
Dil. fil. i. dilectus filius
Dama. i. damaſus papa
Dy. i. dynus doctoꝛ
Diſ, ve, i, diſcretioni veſtre.

De alphabeto abbreuiaturarū

Do.de ro.i.dñi de rota
Duran.i.Durandus doctor

E.sola et magna no

men ꝓprīū.e.pua eodē vel eadē.maxime qñ sequit titulo.distinctione.vel lege
Ec.ro.i.ecclesia romana
Extra.i.extrauagās Et hic est sciendus ꝙ qñ ī sūma ō casibꝫ.ī sūma pisana ℓ alicubi in libꝛis iurꝭ ponit auctoꝛitas ex decretalibus.tūc allegat extra.z sīgt extrauagantē.s. textū vℓ capl'm extra coꝛpꝰ decretoꝝ positū Decretales eīm paulo añ cōpilatōꝛ coꝛrecti onē z ꝓcoꝛdationē īpaꝝ erāt extrauagātes. qꝛ vagabant extra illud volumē. Hodie āt ꝑ modernos canonistas capl'a ī decretalibꝫ in sexto.sil'r z in clemētinis nō ꝓsueuerūt allegari extra.qꝛ talia capitula mō nō vagāt extra coꝛpꝰ iurꝭ canonici. Sꝛ legiste ꝓdictorum libꝛoꝝ textꝰ allegāt extra.eo ꝙ sunt extra coꝛpꝰ sui iurꝭ.s.ciuil'. Ꝗꝛ ē ꝙ canoniste adhuc hodie aliqꝫ textꝰ etiā canonici iuris allegant extra.videlicet hos q̄ sunt extrauagātes nōdū incoꝛpati iurī canonico

Fa.i.facit

Fe.re.p̄.i.felicis recoꝛdationis ꝓdecessoris nostri
Fra.t.i.fraternitati tue
Fi.i.finali vel fine
ff.id est.digestis
Fri.de sen.i.fridericus de senis
Fran.de sab.i.franciscus de saboꝛellis doctoꝛ z cardinalis
Floꝛi.i.floꝛianus doctoꝛ
Fri.impera.i.fridericus impatoꝛ
F.t.t.r.i.fraternitati tue taliter rñdemus

G.in spe. Guilbelmus in speculo

G.de mō.lau.i.guilhelmꝰ ō mōte lauduno.
Guil.i.guilhelmus doctoꝛ.
Gen.i.genselmus doctoꝛ
Gra.i.gracianꝰ cōpilatoꝛ decreti
Go.vel gof.i.goffredꝰ q̄ cōposuit summam in q̄ recitāt examinādi in iure canonico ꝓtinuationes rubricaꝝ z alia plura
Gar.i.Garsias doctoꝛ

Hu.i. hugo vℓ buguicio. vℓ bugolinꝰ.

Ho.vel hos.i.Hostiensis doctoꝛ.
Hen.bo.i.henricꝰ boick.
Hon.i.bonoꝛiꝰ papa
Her.i.hermānus doctoꝛ.
J.sola vel cū titello sic.j. denotat infra.
Ꝓ ꝙ sciendū qñ textꝰ allegat ꝙ etiā postea habet siue ī eoꝺ libꝛo siue ī alio.eiusdē tñ iuris.tūc ōꝛ infra.z scribit ꝑ j. longū cui supponi pōt titellꝰ.vt sic.j.
j.ti. ꝓp.c.j.ij.vℓ.iij.i.infra titulo ꝓprio.c.p.zc̄ j.e.ti.i.infra eodem titulo.
J.breuis vel longa signat vnū vel ꝑmo.
Jo.mo.i.Johes monachi glosatoꝛ sexti in francia.
Jo.an.i.Johes andree etiā glosatoꝛ sexti z clementinaꝝ ꝙ z nouellas ꝓscripsit valētissimus doctoꝛ
Jo.imo.i.iohes imola modernꝰ doctoꝛ super decretalibꝫ notabilit scribēs
Jo.vℓ ioh.i.iohes glosatoꝛ decreti theutonicus.quē alīj noīant iohem antiquū
Jo.de lig.i.iohes de lignano
Jo .de fan.i.iohes de fantusīs
Inno.vel innoc.i. Innocētiꝰ papa.
Imo.i.imola.subaudiēdo Jo.
Jac.de liz.i. Jacobꝫ de lizano
Ja.de are.i. Jacobꝫ de arena
Ja.but.i. Jacobꝫ butrigarū
Ja.bal.i. Jacobꝫ balduini
Ja.de bel.i. Jacobꝫ de beluiso.

Il sola.id est lege

vℓ ānquaginta in numero distinctionum.
La.ab.i.lapus abbas doctoꝛ
Lamp de ramp.i.lampertꝰ de ramponibꝫ.
Lud.de ro.i. Ludouicꝰ de roma doctoꝛ
La.vel lau.i.laurentiꝰ in glosis decretaliū
Li.i.libꝛo vℓ liber ꝑm exigētiā ꝓstructōnis

M.uel mar. id est martinꝰ doctoꝛ

M.vℓ mā.i.mādamꝰ, signant q̄ lra q.sequitur.vt m.q.i.mandamꝰ quatenꝰ
Mo.ca.p̄.i.monitiōe canonica p̄missa

Nic.sico. id est.nicolaꝰ sicolꝰ doctoꝛ.q̄ alit ōꝛ panoꝛmitanus vel panoꝛmita modernissimus.

No.z ve.test.i.noui z veterꝭ testamēti.
No.i.nota. Nota.i.notat
Nouel.i.nouella

O.uel op.i. opinio

Ob.i.obstaculo
Odo.i.odofredus doctoꝛ
Ol.vel old.i.oldradus vel oldradus.
Osti.vℓ ost.i.ostiēsis,cōmunꝰ tñ ꝑ b.ōꝛ

De alphabeto abbreuiaturarū

Pe i. penitentia. vel petr⁹. vel penultimo

Pe'r. vel pen'r. i. penultimo

Paragraph⁹ q⁹ in ordine alphabeti nō inuenitur abbreuiat⁹. cū non sit vna lr̄a sic solet scribi. §. vt qñ capt'm vel aliqua lex est lōga. tūc ad citi⁹ inueniēdū textū allegatū ponit' i capitulo vl' lege pagraph⁹ vn⁹ vl' pl'es Nota tñ q⁹ pagraphi sūt duplices. videlicz magn⁹ z pu⁹. z pu⁹ dz esse niger de incausto in tali forma. §. vel ꝑsil'. z tal' dz legi cū sua determinatōe sequēti. h̄ aūt cōiter ponit' i glosis vel in sūmis collectis. Al⁹ aūt magn⁹ sic formak z dz esse de alio colore. s. rubeo vel blaueo seu flauo. Et talis legi nō debet licet in legēdo dū inuenit'. vel dū venit' ad eū pausari debeat. z i cozrigēdo libros debz notari vt apponat'ſ nō sit ibi. Nā certi text⁹ z summe distincte sunt p tales. ita q⁹ allegatur p̄m⁹. secū dus. Si g̃ nō esset ibi ꝑtigerz p̄mū accipi p scōo. z secundū p̄ p̄mo. qđ erorem induceret. z vn⁹ sez. §. pu⁹ sig̃t aliuz videlicet magnum. z sic apud logycos est terminus secunde intentionis

Preal. i preallegatis

Prin. id est. principio

Per to. i. per totum

Pri. id est. primo.

Pretex. i. ptextu. hoc est. occasione

Pau. de leaz. i. Paulus de leazarijs q̃ scripsit bene sup clementinis.

Pe. de bel. i. petrus de bella partica doctor legum vltramontanus

Pe. de samp. i. petrus de sampzana

P. vel pla. i. placentinus doctor.

Pre. di. i. prefulgeat dignitate vt de testi. in c. licet. ñ.

Pre. id est. preterea

Pa. id est. papa

Pom. i. pomponius impator

Q. i. questiõe quando ponitur in causis decreti. vel quatenus qñ ponit' in textu decretalium. maxie post mandam⁹. vt sic man. q.

Ray - id est. Raymund⁹ capellan⁹ z penitētiari⁹ greg. ix. ō q̃ i p̄n ōcretalium

Re. i. remora. vt ibi. ap. re. vt supra

Rof. i. Roffredus doctor

Rog. i. Rogerius legista

Re. vel ɣ. i. respōso vel respōsio

Re. i. reqre vel remissionib⁹

Sali - id est. Salicet⁹ doctor.

Sico. ab. i. sicol⁹ abbas

Se. ap. i. sedes ap'lica So. i. solutio

Sa. ap. cō. i. sacro approbāte ꝯcilio

Se. i. sequēti. Sequen. i. sequētib⁹

S. vel s̄. i. supra. Uñ qñ aliq̃d allegat' i aliq̃ qñ p̄us añ illū locū hitū est i alio vl' eodē libro eiusdē tñ iurſ. videlicz aut ciuil' aut canonici h̄ allegat'. s̄. p s. breuē. ſz s. lōga sola. i.

Spe. i. speculū liber magn⁹ /scilicz

Spec. i. speculator auctor speculi. s. Guilhelmus duranti

Sub. ap. ob. i. submoto appellatōnis obstaculo. vt de testi. cum olim

Sa. auc. cō. i. sacra auctoritate ꝯcilij. vt de iureiu. nimis

Tan. i. Tancredus

T. vel ti. i. titulo. etiā t. i. taliter

Tho. i. Thomas

Vin - id est. Uincenti⁹ doctor

Uincen. i. Uincentin⁹ etiā doctor

Ub. de bo. i. Ubertus de bobio

Ult. i. vltimo

U. sola. i. q̃nq̃ vel q̃nta. vt. v. q. v.

Uni. vel ꝛvil. i. ꝛvilhelm⁹. qđ italici scribūt guilhelmus. z francigene guilbermus.

Gui. duran. i. guilhelmus duranti.

℣. i. versu vel versiculo

Ue. i. vetus. vt. ff. vetus.

x. i. decima

xx. i. viceſima

xc. i. nonogesima. q⁹ x. p̄posita c. significanti centū subtrahit ei decē sic etiā in. xl. cē.

Zab - id est. zaborella. videlicet dominus Franciscus

Con. i. cõsecratione §. i. pagpho. vl' pagraphis. ō q̃ sup̄ lati⁹ dictū est Sūt z alie abbreuiature ō rubricē tā legū q̃ canonū. maxīe decretaliū. de q̃bꝫ patebit infra.

Hec āt ō abbreuiaturſ textuū glosaꝝ sūmarū z lecturaꝝ vtri⁹q̃ iurſ pt̄ tit'os nūc sufficiāt. q̃ vtiq̃ p̄mis iuriū alūnis difficiles apparēt i p̄mo aggressu. z raro colligūt ita copiose. q̃re sit h̄ opusc'm incipientib⁹ tāto magꝭ solicitius est collectum

Via ad premissa

q rum noticiã necessarium est brẽ rubricas seu titulos vtriusq; iuris abbreuiatos ⁊ extẽsos. ꝓponã rubricas iuris canonici,ꝓpter eaꝝ paucitatẽ respectu rubricaꝝ iuris ciuilis.quas etiã subiungã. Etiã quia supra ꝓmissus canonicum iuri ciuili ratiõe dignitatis ⁊ excellẽtie.ꝛc. Sequuntur ergo rubrice decretaliũ.⁊ ꝓsequẽs sexti ⁊ cremẽtinaꝝ.eo ordine quo ponunt in decretal'.ꝓmittus abbreuiate.deinde extense.⁊ postea vt eo facili⁹ menti teneant metrice iniũ. versibus colligẽtur Unde nota q; hi sunt tituli decletaliũ nõ inspecto ordine alphabeti.⁊ ꝓmo ꝓmi libri.secundo secũdi. ⁊ sic de aliis.

De sum tri.et fi.ca.

id est.de summa trinitate ⁊ fide catholica
Consti.i.constitutionibus
Rescrip.id est.rescriptis
Consue.i.consuetudine.
Postu.p.i.postulatione plator̃
Ele.i.electione ⁊ electi potestate
Transla.epi.i.translatiõe episcopoꝝ
Au.⁊ usu.pal.i.auctoritate ⁊ usu pallij.
Renun.i.renunciationib⁹
Sup.neg.pla.id est.supplenda negligentia prelatoꝝ
Temp.or.i.temporib⁹ ordinum ⁊ qualitatibus ordinandoꝝ
Scru.in or.i.scrutinio in ordine faciẽdo.
Or.ab epi.q̃ re.i.ordinatꝰ ab epo q̃ resiguit vel renũciauit epatui. vel ab excõicato
Eta.⁊ quali.i.etate ⁊ qualitate ordine prefficiendoꝝ.
Sa.vnc.i.sacra vnctione
Sacra.ite.vl' nõ.i.sacris iterãdis vel nõ
Ser.nõ or.i.seruis non ordinandis ⁊ eoꝝ manumissione
Fi.p̃.i.filijs p̃sbyteroꝝ ordinãdis an non.
Ob.ad rati.i.obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non
Corp.vici.id est.corpore viciatis ꝓmouendis vel non.
Biga.i.bigamis non ordinandis.
Ele.pe.i.clericis peregrinis
Of.arch.i.officio archidyaconi.
Of.archip̃.i.officio archip̃sbyteri
Off.pri.i.officio primicerij
Off.sacri.i.officio sacriste.
Of.custo.i.officio custodis
Of.vica.id est.officio vicarij.
Of.dele.i.officio ⁊ ptãte iudicis delegati
Of.le.i.officio legati.
Of.iudi.or.i.officio iudicis ordinarij
Of.iudi.i.officio iudicis.
Da.⁊ obe.i.maioritate ⁊ obedientia
Treu.⁊ pa.i.treuga ⁊ pace
Pac.id est.pactis
Transac.i.transactionibus
Postul.i.postulando.
Procu.i.procuratoribus
Sin.id est.sindico
Dis q̃ vi.me.i.de his q̃ vi metusue cã fiũt.
In inte.re.i.in integrũ restitutione
Ali.mu.iu.cau.fac.i.alienatiõe mutãdi iudicij causa facta.
Arbi.id est.arbitris

Tituli secundi libri

Judi.i.Judicijs

Fo.cõpe.i.foro cõpetenti
Li.ob.i.libelli oblatione
Mut.pet.i.mutuis petitionib⁹
Lit.ꝓtest.i.litis ꝓtestatione.
Ut li.nõ ꝓtes.i. vt lite nõ ꝓtestata nõ ꝓceda tur ad testiũ receptõꝫ l'ad diffinitiuã sniam
Ju.calum.i.iuramẽto calumnie
Dila.id est.dilationibus
Fer.id est.ferijs
Or.cog.i.ordine cognitionum
Plus pet.i.plus petitionib⁹
Lau.pos.⁊ p.i.causa possessiõis ⁊ ꝓprietatis
Resti.spo.i.restitutiõe spoliatoꝝ.
Do.⁊ ptu.i.dolo ⁊ ptumacia
Eo q̃ mit.in pos.i.eo q̃ mittit in possessionẽ causa rei seruande
Ut li.pen.i.lite pendẽte nihil innouet
Seq̃s.pos.seq̃stratõe possessionũ ⁊ fructuũ
Confes.i.confessis
Proba.i.probationibus
Test.i.testib⁹ ⁊ attestationibus
Test.co.i.testib⁹ cogendis vel non
Fi.instru.i.fide instrumentoꝝ.
Presump.i.p̃sumptionibus
Jureiu.i.iureiurando
Excep.i.exceptionibus
Prescrip.i.p̃scriptionibus.
Sen.⁊ re iu.i.sentẽtia ⁊ re iudicata
Ap.i.appellatiõib⁹ recusatõib⁹ ⁊ relatõibus
Peregri.i.peregrinantibus
Cõfir.vti.i.ꝓfirmatiõe vtili vel inutili.

Tituli tertij libri

Vi.et ho.cle. id est.ō vita z honestate clericorum

Coha.cle.z mu.id est. cohabitatiōe clericorum z mulierum
Cle.cōiu.i.clericis ꝓiugatis
Cle.nō resi.i.clericis non residentibꝫ in ecclesia vel p̄benda.
Preben.i.p̄bendis z dignitatibꝫ
Cle.egro.i.clerico egrotante vl̄ debilitato
Instī.i.institutionibꝫ.
Concess.p̄.i.concessione p̄bende vel ecclesie non vacantis
Ne se.va.i.ne sede vacāte aliq̄d innouet
Bis que fi.a p̄.i.bis que fiunt a p̄latis sine cōsensu capituli.
Bis que fi.a ma.i.bis que fiūt a maiori pte capituli
Ut ec.bene.i. vt ecclesiastica beneficia sine diminutione cōferantur.
Re.ec.nō al.i.rebꝫ ecclie nō alienādis
Precа.i.p̄cario vel p̄cariis
Cōmo.i.cōmodato Depo.i.deposito.
Emp.z ven.i.emptione z venditione
Lo.z cōduc.i.locato z ꝺducto.
Re.permu.i.rex permutatione
Feu.i.feudis
Pigno.i.pignoribꝫ z aliis cautionibus
Fideiuss.id est.fideiussoribꝫ
Soln.id est.solutionibꝫ
Dona.id est.donationibus
Pecu.cle.i.peculio clericoꝝ.
Testa.i.testamētis z vltimis volūtatibꝫ
Suc.ab intest.i.successionibꝫ ab intestato
Sepul.i.sepulturis
Parroch.i. prochiis z alienis prochianis
Deci.i.decimis z oblationibꝫ
Regula.i.regularibus et transeuntibus ad religionem.
Cōuer.ꝺiu.i.ꝺuersione ꝺiugatoꝝ.
Conuer.infi.i.ꝺuersione infidelium
Vo.i.voto z voti redemptione.
Sta.mo.i.statu monachoꝝ z canonicorū regularium
Reli.do.i.religiosis domibus vt episcopo sint subiecte.
Capel.mo.i.capellis monachorum z aliorum religiosoꝝ
Jure pa.i.iure patronatus
Censi.i.censibꝫ exactiōibꝫ z ꝓcuratoribus
Cōse.ec.i.ꝓsecratiōe ecclie vel altaris.
Cele.mis.i.celebratiōe missaꝝ z sacramēto eucharistie z diuinis officijs.
Bap.i.baptismo z eius effectu
Pres.nō bap.i.p̄sbytero nō baptisato
Custo. encha.i. custodia eucharistie crismatis z aliorꝫ sacramētoꝝ
Reli.z ve.san.i reliquijs z veneratōe sctōꝝ.
Ob.ie.i.obseruatōe iciuniorꝝ.
Pur.post par.i.purificatōe post partum
Ec.edi.i.eccl'ijs edificādis vel repandis
Immu.i.immunitate.al's emunitate eccle siaꝝ cimiteriorꝝ z rerꝫ ad eas ptinentiū.
Ne cle. vel mo.i.ne clerici vel monachi secularibꝫ negocijs se immisceāt.

Tituli quarti libri

Spō.et matri.id est

sponsalibꝫ z matrimonijs.
Despon.impu.i.despōsatiōe impuberꝫ.
Clam.despon.i.clamdestina despōsatione
Spon.du.i.sponsa duoꝝ
Cōdi.ap.i.ꝺitiōibꝫ appositis i despōsatiōe vel aliis ꝓtractibus.
Qui cle.vel vo.i.q̄ clerici vel vouētes matrimoniū ꝓtrahere possunt
Eo q̄ duxit ma.i.eo qui duxit i matrimonium quā polluit p adulteriū
Con lepro.i.ꝓiugio leprosoꝝ
Coniu.ser.i.ꝓiugio seruoꝝ
Na.ex li.ven.i.natis ex libero ventre
Cog.spi.i.cognatione spūali.
Cog.le.i.cognatione legali.
Eo qui cog.ꝓsan.vx.sue.i.eo qui cognouit ꝓsanguineā vxoris sue.
Cōsan.z aff.i.ꝓsanguinitate z affinitate
Fri.z male.i.frigidis z maleficiatis z ipotētia coeundi
Da.cō.edic.ec.cō.i.matrimonio ꝓ edictū ecclie ꝓtracto
Qui ll.sint le.i.q̄ filij sint legitimi
Qui ma.ac pos.i.q̄ matrimoniuꝫ accusare possunt.vel ꝓtra illud testificari.
Diuor.i.diuortijs.
Dona.in.vi.z vx.z de dote.i.de donatōibꝫ inter virꝫ z vxorem.z de dote post diuortium restituenda.
Se.nup.i.secundis nuptijs

Tituli quinti libri.

Accu.i.accusationibus inquisitionibꝫ z denūciationibꝫ

Calum.i.calumniatoribꝫ.

De decretali uersificata

Simo.i.simonia. ⁊ ne aliq̃d p spũalib⁹ exigatur vel pmittatur
Ne pla.vi.su.i.ne p̃lati vices suas vl' eccl̃ias annuo censu aliis cõcedant.
De magi.i.de magistris ⁊ ne aliq̃d exigaĩ p licentia docendi.
Jude.i.iudeis ⁊ saracenis ⁊ eor̃ seruis.
Here.i.hereticis ⁊ manicheis.
Scisma.i.scismaticis
Aposta.i.a postatis ⁊ reiterãtib⁹ baptisma.
Bis q̃ fi.oc.i.bis q̃ filios occiderũt.
Infan.⁊ lang. ex.i. infantibus ⁊ languidis expositis.
Homici.i.homicidio volũtario vl' casuali
Tornea.i.torneamẽtis
Cle.pug.i du.i.clericis pugnãtib⁹ i duello.
Bali.⁊ sagit.i.balistariis ⁊ sagittariis.
Adult.i.adulterio ⁊ stupro.
Rapto.i.raptoribꝫ incẽdiariis ⁊ violatoribus ecclesiar̃ Fur.i.furtis.
Usu.i.vsuris
Cri.fal.i.crimine falsi.
Sortil.i.sortilegiis.
Collu.dete.i.collusione detegenda.
Delic.pu.i.delictis pueror̃.
Cle.vena.i.clerico venatore.
Cle.pcus.i.clerico pcussore
Male.i. maledicis
Cle.excõ.i.clerico excõmunicato iterdicto vel depposito ministrante
Cle. nõ or.i.clerico nõ ordinato mistrante.
Cle.p sal.p.i.clerico p saltum promoto.
Eo q̃ fur.or.su.i.eo q̃ furtiue ordiet̃ suscepit
Excel.p̃.i.excessib⁹ p̃latorum in subditos
No.op.nũ.i.noui opis nunciatione.
Priuile.i.p̃uilegiis ⁊ excessib⁹ p̃uilegiator̃
Pur.ca.id est.purgatione canonica
Pur.vul.i.purgatione vulgari
Iniu.id est. iniuriis ⁊ damno dato
Pen.id est.penis
Pe.⁊ re.id est. penitentiis ⁊ remissionibus
Sen.ex.i.sententia excõmunicationis.
Ver.sig.id est.verborum significatione.
Re.iu.id est.regulis iuris

Hinc premissis ru

n bricis decretaliũ abbreuiatis ⁊ ertẽsis vt eo melꝰ mẽti teneãt. sequũtur versus de eisdem ꝑm ordinem.

Pria supma fides statuit.scribitq̃ senescit.
Postulat electꝰ translatus auctor ⁊ vsus
Inde renũcio suppleo tpib⁹ quoq̃ scrutor
Ordo resignatꝰ.etas vngitq̃ sacramen.
Filius ⁊ seruus obnoxius ⁊ viciatus
Hinc bigamꝰ clerus pegrinꝰ ⁊ archileuita.
Archisacer.p̃mas sacr̃ custos vice fungẽs
Delegãs legãs.iudex ex ordine dictus
Judicis officiũ maior pax pacta sequunt
Transigo postulo ꝓcuro vel sindicus esto.
Hinc metꝰ integrat.alienat arbitrũ dat.

Judicium forꝰ q3

libellus mutua poscens
Litem cõtestans sine q̃ nõ suscipe testes.
Juro dilatis feriis ex ordine nosco
Plus peto de causa spoliatus restituendꝰ.
Est dolꝰ est missus lis pendẽs atq̃ scq̃ster
Confessusq̃ probo testis testes q̃z cogo.
Instruo presumo ius iurans excipiendo.
Prescribo sentẽtio ꝓuoco ꝓgoq̃ firmo

Diuus honor clerꝰ

habitans cleruscq̃ iunctus.
Non residens dignꝰ eger vel debilitatus.
Instituo concedendo ne sede vacante.
Et sine consensu maior ps nõ minuatur.
Ecclesie res atq̃ ꝑcaria cõmodo pono
Uendo loco muto feudũ pignusq̃ cauẽdo
Atq̃ fideiussor soluit dat peculiorum
De testamentis etiam succedo sepultis
Parrochiis decimis vult regꝰa religiosis.
Cõiunx conuersus inuidus vota redemit.
Jñ statꝰ monachi domꝰ atq̃ capella locor̃.
Jure patronatus de censib⁹ ara sacrata
Missaq̃ baptismꝰ q̃ nõ est p̃sbyter vsus
Eucharistia reliquie ieiunia pura.
Edes immunes seculi fuge clerice merces

Sponsus et ipubes

clamdestina spõsa duorum
Conditio vouens.q̃ polluit atq̃ leprosus.
Seruus de natis sequit cognatio duplex
Post ꝓsanguineam cõsanguinei gelidiq̃.
Coniugiũ vetitũ sequit̃ q̃ legitimi sunt.
Accusare queũt diuorcia dona secunda.

Accusato siue calũ

nia simonialis
Prelati rabi iudeus hereticusq̃
Scismaticus apostaticꝰ natos pimentes.
Infans expositꝰ homicida torneamenta
Hinc clerus pugnãs post hoc quoq̃ sagittat adulter
Ecclesie raptor sequitur fur, hinc ⁊ vsura.

Falsari⁹ sors colludēs crimen puerorꝫ
Clerus venator pcussor maledicusqꝫ
Cleric⁹ depositꝰ q̄ nō est ordo minister
Saltus furtiu⁹ excessus opusqꝫ nouellum
Lex ꝑuata subit sequit purgatio duplex
Iniurie penecꝫ remissio post anathema
Uerborꝫ signi sequit post regula iuris

Hi sunt spēales ꝑsus de rubricꝫ decretalium ꝓm ordinē suū. Et vt supra tactum est vbi dicebat de decretalibꝫ. clxxxv. sunt rubrice seu tituli

Sunt aūt capitula i decretalibꝫ tria milia min⁹. xviij. Uersus. Bis centū titu li. sz q̄ndenos remouebis. Sunt decretales ter mille absqꝫ nouem bis.

Remissis titulis

p seu rubricꝫ decretaliū abbreuiatꝫ extēsis nō inspecto ordine alphabeti. sz eo ordine q̄ ponunt in decretalibꝫ. Et ꝑmissis ꝑsibꝫ de eisdē ꝓm ordinē vt eo melꝰ mēte teneāt. Sequūt nūc ēdem tituli siue rubrice decretaliū extēsi p ordinē alphabeti. ꝓm ordinē librorꝫ eos ꝓtinentiū ordinati vt lector iuris si indiguerit citi⁹ inueniendo quēlibet illorꝫ recurrat ad eos

Tituli libri decretalium

Autoritate et usu pal

lij. l. j. t. vij.
Alienatiōe iudicij mutādi cā facta. l. j. t. xj.
Arbitris. l. j. t. xlij.
Appellationibus recusationibꝫ ꝛ relationibus. l. ij. t. xxviij.
Accusationibus inquisitionibꝫ ꝛ denūciationibꝫ. li. v. t. j.
Apostatꝫ ꝛ reiterātibꝫ baptismū. l. v. t. ix
Adulterijs ꝛ stupro. l. v. t. vj.
Bigamis nō ordinandis. li. j. t. xxj.
Baptismo ꝛ eius effectu. l. iij. t. xlij.

Constitutionibus.

li. j. ti. ij.
Consuetudine. li. j. t. iiij.
Corpe viciatis nō ordinandis. l. j. t. xx.
Clericis pegrinis ꝛ eis nō sine lr̄is recipiēdis. li. ꝑ. ti. xxij.
Causa possessionis. l. ij. t. xij.
Confessis. li. ij. t. xviij.
Confirmatione vtili. li. ij. ti. iij.
Cohabitatiōe clericorꝫ ꝛ mulierꝫ. l. iij. t. ij.
Clericis ꝓiugatis. li. iij. t. iij.
Clericis nō residētibꝫ in eccl'ia vel p̄benda li. iij. ti. iij.
Clerico egrotāte vel debilitato. l. iij. t. vj.
Concessione p̄bende vel eccl'ie nō vacātis li. iij. ti. vij.
Cōmodato. li. iij. ti. xv.
Conuersione ꝓiugatorꝫ. li. iij. ti. xxij.
Conuersione infideliū. li. iij. t. xxiij.
Capellis monachorꝫ ꝛ aliorū religiosorꝫ. li. iij. t. xxxvj.
Censibus exactionibus ꝛ ꝑcurationibus. li. iij. ti. iij.
Cōsecratione eccl'ie vel altaris. l. iij. t. xl.
Celebratiōe missarꝫ ꝛ de sacramēto eucharistie ꝛ diuinis officijs. li. iij. t. xlj.
Custodia eucharistie ꝛ crismatis ꝛ aliorum sacramentorꝫ. li. iij. t. xliij.
Clamdestina despōsatiōe. li. iij. t. iij.
Conditionibꝫ appositis in despōsatiōe vel alijs ꝓtractibꝫ. li. iij. t. v.
Coniugio leprosorum. li. iij. ti. vij.
Coniugio seruorum. l. iij. t. ix.
Cognatione spūali. li. iij. ti. xij.
Cōsanguinitate ꝛ affinitate. l. iij. t. xiij.
Calumniatoribꝫ. li. v. ti. ij.
Clericis pugnantibꝫ in duello. l. v. t. xiij.
Collusione. li. v. ti. xij.
Clerico venatore. li. v. ti. xxxiij.
Crimine falsi. li. v. ti. xx.
Clerico pcussore. li. v. ti. xxv.
Clerico maledico. li. v. ti. xxvi.
Clerico excōicato vel depositō vel interdicto ministrante. li. v. t. xxvij.
Clerico p saltum ꝓmoto. li. v. ti. xxix.

Dilationibꝰ

+ l. ꝓmo. t. vij

Dolo ꝛ ꝓtumacia. l. ij. t. xiiij.
Depositō. l. iij. t. xvj.
Donationibus. l. iij. ti. xxxiij.
Decimis ꝛ p̄micijs. l. iij. t. xxx.
Desponsatione impuberꝫ. li. iiij. t. ij.
Diuortijs. li. iiij. t. xx.
Donationibꝫ inter virꝫ ꝛ vxorē ꝛ ō dote ꝑ diuortiū restituēda. li. iiij. ti. xxj.
Delicto puerorum. l. v. t. xxiij.

Electione et electi po

testate. li. j. t. vi.
Etate ꝛ qualitate in ordine p̄ficiendorum. li. j. ti. xiiij.
Eo qui mittitur in possessionem causare ꝛ seruande. li. ij. ti. xv.

Exceptionibus.li.ñ.t.xxv.
Ecclesiastica bñficia sine diminutione pferantur.li.iij.t.xxij.
Emptione z venditiõe.l.iij.t.xvij.
Eccl'ie edificãdis vl' repandis.l.iij.t.xlviij
Emunitate eccliaz cymiterij z rez ad eas prinentiũ.l.iij.t.xlix.
Eo q̃ duxit in matrimoniuz quã polluit p adulterium.li.iiij.t.vij.
Eo qui cognouit cõsanguineã vxoris sue vel sponse.l.iiij.t.xj.
Eis qui filios occidũt.l.v.t.p.
Eo q̃ furtiue ordines suscepit.l.v.t.xxx
Excessibz plator in subditos.l.v.t.xxxi.

Filijs presbiterorum.

libro pmo.ti.xvij.
Foro competenti.l.ij.t.ij.
Ferijs.li.ij ti.ix.
Fide instrumentorum.l.ij.t.xxij.
Feudis.li iij.ti.xx.
Fideiussoribus.l.iij.t.xxij.
Frigidis z maleficiatis.li.iiij.t.xv.
Furtis.li.v.ti.xviij.
Falsarijs.li.v.ti.xx.

His que ui metus

ve causa fiunt.li.pmo.ti.xl.
His q̃ fiũt a plato sine pscisu capli.l.iij.t.x
His q̃ fiũt a maiori pte capituli.l.iij.t.xx.
Hereticis l.v.t.vij
Homicidio volũtario vel casuali.l.v.ti.xij

In integrum restitutiõe.

libro pmo.ti.xl.
Judicijs li.ij.ti.p.
Juramento calumnie.l.ij.t.vij
Jureiurando.l.ij.t.iiij.
Institutionibus.l.iij.t.vij
Jurepatronatus.l.iij.t.xxxviij
Judeis z saracenis z eoz seruis.l.v.t.vj.
Infantibz z languidis expositis.l.v.ti.xj.
Iniurijs z damno dato.l.vj.t.xxxvj.

Libelli oblatõe.

li.ij.t.iij.
Litis ptestatione.l.ij.t.xlv.
Locato z conducto.l.iij.t.xviij.

Rationate et obe

dientia.li.p.t.xxxiij.
Mutuis petitionibz.l.ij.t.iij.
Mfimoio3cto 3 interdictũ eccie.l.iiij.t.xvi.
Magistris z ne aliq̃d exigat p licẽtia docẽdi.li.v.t.v.
Maledicis.li.v.t.xxvj.

Nato ex libero uen

tre.li.iiij.t.xx.
Non ordinato ministrante.l.v.t.xxviij
Nouitijs nunciatione.l.v.t.xxxij.
Ne clerici vel monachi secularibz negocijs se immisceant.li.ij.t.l.
Ne plati vices suas alijs pcedãt sub ãnuo censu.li.v.ti.iiij.
Ne sede vacãte aliq̃d innouet.l.iij.t.viij.

Donatis ab epi

scopo q̃ nũciauit epatui vl' excõicato.l.j.t.
Obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non.li.p.ti.xij
Officio archidyaconi.li.p.ti.xij.
Officio archipres byteri.li.p.t.xxiij.
Officio pmicerij.l.p.t.xxv.
Officio sacriste.l.p.t.xxvi.
Officio custodis.l.p.t.xxvij.
Officio vicarij.l.p.t.xxviij.
Officio vl' ptãte iudicis delegati.l.j.t.xxix.
Officio legati.l.p.t.xxx.
Officio iudicis ordinarij.l.p.t.xxxj.
Officio iudicis.l.p.t.xxxij.
Ordine cognitionum.l.ij.t.x.
Obseruantia ieiuniorum.l.iij.t.xlvi.

Postulatõe.

li.pmo.t.v
Pactis.li.pmo.ti xxxv.
Postulando.li.p.ti.xxxvij.
Procuratoribus.l.p.t.xxxviij.
Plus petitionibz.l.ij.t.xj.
Probationibus.li.ij.t.xix
Presumptionibus.l.ij.t.xxiij.
Prescriptionibus.l.ij.t.xxvj.
Peregrinantibus.li.ij.t.xix.
Prebendis z dignitatibz.l.iij.t.v.
Precarijs.l.iij.t.xiij.
Pignoribz z alijs cautionibus.l.iij.t.xxij.
Peculio clericoz.li.iij.t.xxv.
Parrochijs z alienis prochianis.l.iij.t.xxix
Pres byterο nondũ baptizato.l.iij.t.xlij.
Purificatione post partum.l.iij.t.xlvij.
Priuilegijs z excessibus priuilegiatorum.li.v.ti.xxxij.
Purgatione canonica.l.v.t.xxxiij.
Purgatione vulgari.l.v.t.xxxv.
Penis.li.v.ti.xxxvij.

Penitẽtijs ꝛ remissionib⁹.l.v.t.xxxviij.

Qui clerici uel uo
uentes matrimoniũ ꝓhere pñt.l.iiij.t.vi.
Qui filij sint legitimi.l.iiij.t.xvj.
Qui matrimoniũ accusare pñt vl testifica
ri.l.iiij.t.xviij.

Rescriptis.il.ꝑmo.t.ij
Restitutõe.li.ꝑ.t.ix.
Reb⁹ eccl'ie alienãdis vel nõ.li.iij.t.xij.
Restitutione spoliator⁹.l.ij.t.xij.
Rer⁹ ꝑmutatiõe.l.ij.t.xix.
Regularib⁹ ꝛ transeuntib⁹ ad religionem.
li.iij.t.xxxj.
Religiosis domib⁹.l.iij.t.xxxvi.
Reliq̃is ꝛ veneratiõe sanctor⁹.l.iij.t.xlv
Raptor⁹ ꝛ incendiarijs ꝛ violator⁹ ec
clesiar⁹.l.v.t.xvij.
Regulis iuris.l.v.t.iiij.

Summa trinitate
ꝛ fide catholica.li.ꝑmo.ti.ꝑ.
Supplẽda negligẽtia ꝓlator⁹.l.ꝑ.t.x.
Scrutinio in ordinatõe faciẽdo.l.ꝑ.ti.xij.
Sacra vnctione.li.ꝑ.t.xv.
Sacramẽtis iterãdis vel nõ.l.ꝑ.t.xvi.
Seruis nõ ordinãdis.l.ꝑ.t.xviij.
Sindico.li.ꝑmo.t.xxxix.
Sequestratione possessionis ꝛ fructuum.
li.scõo.ti.xvij.
Sententia ꝛ re iudicata.l.ij.t.xxvij.
Solutionibus.l.iij.t.xxiij.
Successionib⁹ ab intestato.l.iij.t.xxvij.
Sepulturis.li.iij.t.xxviij.
Statu monach⁹.l.iij.t.xxv.
Sponsalib⁹ ꝛ matrimonijs.l.iiij.ti.ꝑmo
Sponsa duor⁹.l.iiij.ti.iiij.
Secũdis nuptijs.l.iiij.t.xxi.
Symonia ꝛ ne aliq̃d exigat vel ꝓmittatur
li.v.t.iij.
Scismaticis ꝛ ordinatis ab eis.l.v.t.viij.
Sagittarijs ꝛ balistarijs.l.v.t.xv.
Sortilegijs.l.v.t.xij
Sentẽtia excõicatõis ꝛ solutõe.l.v.t.xxxix.

Translatione epi
scopi vel electi.li.ꝑmo.t.vij.
Temporib⁹ ordinationũ ꝛ q̃litate ordinã
dor⁹.li.ꝑmo.ti.xj.
Treuga ꝛ pace.l.ꝑ.t.xxxiiij.
Transactionib⁹.l.ꝑ.t.xxxvj.
Testib⁹ ꝛ attestationib⁹.l.ij.t.xx.
Testib⁹ cogẽdis.l.ij.t.xxj.
Testamẽtis ꝛ vltimis volũtatib⁹.l.iij.t.xxvj
Tornea mẽtis.li.v.t.xiij.

Vt ecclastica bene
ficia sine diminutõe ꝓferant.l.iij.t.xij.
Vt lite nõ ꝓtestata nõ ꝓcedat ad testiũ rece
ptionẽ vl ad diffinitiuã sniam.l.ij.t.vj.
Vt lite pẽdent⁹ nil innoueť.l.ij.t.xvj.
Vita ꝛ honestas cleric⁹ li.iij.ti.ꝑmo.
Voto ꝛ voti redemptione.l.iij.t.xxxiiij.
Usuris.li.v.t.xix.
Verbor⁹ significationib⁹.li.v.ti.xl.

In sexto aũt libro
sunt rubrice pauciores. videlicet circa.lxx.
Et in clemẽtinis adhuc pauciores. videli
cet.xlvij. Capitula scire cupiẽs i his duob⁹
mor numerabit. Wagꝫ ꝓfecto q̃d ꝓtineat
attendendũ est q̃ꝫ q̃t sint Vt aũt faciliter
sciren⁹ in ꝑsib⁹ ꝓmissis q̃ rubrice decretaliũ
essent in sexto ꝛ q̃ in clemẽtinis desup̃ signa
de essent cũ rubro. vi. in sexto ꝛ septimo in
clemẽtinis.qõ aliq̃ labore fieri posset illum
ad remouẽdũ tituli siue rubrice libri sexti et
clementinar⁹ ꝓsequẽter sequunť vt i eisdem
posite sint libris.nõ inspecto ordine alpha
beti. Et ꝓmo tituli siue rubrice ꝓmi libri se
xti libri decretaliũ

Tituli ꝓmi libri sexti libri decretalium

De summa trinitate
ꝛ fide catholica
De constitutionibus
De rescriptis.
De consuetudine
De postulatione ꝓlator⁹
De electione ꝛ electi potestate
De renunciatione
De supplenda negligentia ꝓlator⁹
De tempor⁹ ordinum ꝛ qualitatibus or
dinandor⁹
De filijs ꝓsbyter⁹ ordinandis an non
De officio vicarii.
De officio ꝛ potestate iudicis
De officio ꝛ potestate iudicis delegati.
De officio legati
De officio iudicis ordinarii.
De maior⁹itate ꝛ obedientia
De pactis
De ꝓcurator⁹bus

De titulis sexti libri

De his que vi metu sue causa fiunt
De restitutione in integrum.
De arbitris
Tituli secūdi libri sexti libri decretalium

De iudicijs.

De foro competenti
De litis contestatione
De iuramento calumnie
De restitutione spoliatorum
De dolo z contumacia
De eo q̄ mittit̄ i possessionē cā rei seruande.
Ut lite pendente nil innouetur
De confessis
De testibus z attestationib⁹
De iureiurando
De exceptionibus
De prescriptionib⁹
De sentētia z re iudicata.
De appellatiōib⁹ recusatiōib⁹ z relatiōibus
Tituli tertij libri sexti decretalium

De uita et hone/

state clericorum
De clericis pugatis.
De clericis nō residētib⁹ i eccl'ia vel pbenda.
De pbendis z dignitatib⁹
De clerico egrotante vel debilitato
De institutionib⁹
De concessione prebende vel eccl'esie nō vacantis.
De sede vacante aliquid innouet
De reb⁹ eccl'ie nō alienandis
De sepulturis
De decimis p̄mitijs z oblationib⁹
De regularib⁹ z trāseūtib⁹ ad religionē
De voto z voti redemptione
De statu mōachor⁹ z canonicor⁹ regl'arium.
De iurepatronatus
De p̄secratiōe eccl'ie vel altaris
De reliquijs z veneratione sanctor⁹
De immunitate eccl'ie cymiteriorum z rer⁹ ad eas ptinentium
De clerici vel monachi negocijs secularib⁹ se immiscēant
Tituli quarti libri sexti decretalium

De sponsalibus et

matrimonijs.
De desponsatione impubet⁹
De cognatione spūali
Tituli q̄nti libri sexti libri decretalium.

De accusationib⁹

inquisitionib⁹ z denūciationib⁹.
De hereticis z manicheis z eor⁹ seruis.
De scismaticis
De homicidio voluntario vel casuali
De excessib⁹ p̄lator⁹ in subditos
De p̄uilegijs z excessib⁹ p̄uilegiator⁹
De iurijs z damno dato
De penis
De penitētijs z remissionib⁹.
De sententia excōmunicationis
De verbor⁹ significatione
De regulis iuris

Positis titulis quin

q̄ libror⁹ libri sexti put p̄sequēter ponūt i libris nō inspecto alphabeti ordine.ponūtur ijdē tituli siue rubrice p̄fator⁹ libror⁹ libri sexti p̄m ordinē alphabeti .vt a lectorib⁹ citi⁹ inueniri valeant
Tituli siue rubrice libri sexti decretaliū

Arbitris. li.j.t.xxij.

Appellationib⁹ recusationib⁹ z relationib⁹. li.ij.ti.xv.
Accusationib⁹ inquisitionib⁹ z denūciationib⁹.li.v.ti.j.
Bigamis.li.j.t.xj.
Constitutionib⁹.l.j.t.ij.
Consuetudine.li.j.t.iiij.
Confessis.li.ij.ti.ix.
Clericis pugatis.l.iij.t.ij.
Clericis nō residentib⁹ in eccl'ia vel pbēda libro.iij.t.iij.
Clerico egrotante vel debilitato.li.iij.t.v.
Concessione pbende vel eccl'ie nō vacātis libro.iij.ti.vij.
Cōsecratione eccl'ie vel altaris.l.iij.t.xix.
Cognatione spūali.l.iiij.t.iij.
Dolo z cōtumacia.l.ij.t.vj.
Decimis primitijs z oblatōnibus.libro.iij titulo.xij.
Desponsatione impubet⁹.l.iiij.t.ij.
Electione z electi potestate.l.p.t.vj.
Eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande.l.ij.t.vij.
Exceptionibus.li.ij.ti.xij.
Excessibus prelatorum in subditos. libro v.titulo.v.
Filijs presbyterorum ordinandis vl' non libro.p.ti.x.

De titulis clementinarū

Foro competenti.l.ij.t.ij.
His que vi metusue causa fiūt.l.j.t.xx.
Hereticis z manicheis z eoz fuis.l.v.t.ij.
Homicidio voluntario vl casuali. libro.v titulo.iiij.
Judicijs.li.ij.t.j.
Juramento calumnie.li.ij.t.iiij.
Jureiurando.l.ij.t.xj.
Institutionibus.l.ij.t.vj.
Jurepatronatus.li.iij.ti.xvii.
Immunitate eccliaz cymiterioz z rerū ad eas ptinentiū.li.iij.t.xx.
Iniurijs z damno dato.l.v.t.vij.
Litis ptestatione.l.ij.t.iij.
Maiozitate z obedientia.l.p.t.xvij.
Ne sede vacāte aliqd innouet.l.iij.t.viij.
Ne clerici vel monachi secularibz negocijs se immisceāt.l.iiij.t.xxi.
Officio vicarij.l.p.t.xij.
Officio z potestate iudicis.li.p.t.xiiij.
Officio z potestate iudicis delegati. libro pmo.ti.xiiij.
Officio legati.li.p.t.xv.
Officio iudicis ordinarij.l.p.t.xvj.
Postulatione platorum.l.p.t.v.
Pactis.li.pmo.t.xviij.
Procuratoribus.l.p.t.xix.
Prescriptionibus.l.ij.t.xiij.
Prebendis z dignitatibz.l.iij.t.iiij.
Priuilegijs z excessibz priuilegiatorum.libro.v.ti.vi.
Penis.li.v.t.viij.
Penitentijs z remissionibz.l.v.t.ix.
Rescriptis.li.pmo.ti.iij.
Renunciationibz.l.p.ti.vij.
Restitutione in integrum.l.p.t.xxi.
Restitutione spoliatoz.l.ij.t.v.
Rebz eccliē nō alienādis.l.iij.t.ix.
Rerum pmutatione.l.iij.t.x.
Regularibus z transeuntibz ad religionez. libro.iij.t.xiiij.
Reliquijs z veneratiōe sanctoz.l.iij.t.xix.
Regulis iuris.l.v.t.xij.
Summa trinitatez fide catholica.li.pmo titulo.pmo
Supplenda negligētia platoz.l.p.t.viij.
Sententia z re iudicata.li.scō.ti.xiiii.
Statu monachoz̄um z canonicoz̄ regularium.li.iii.ti.xvi.
Sponsalibus z matrimonijs.li.q̄rto.ti.p.
Scismaticis.li.pmo.t.iii.
Sententia excōmunicationis suspēsionis interdicti z solutionis.li.v.t.x.
Temporibz ordinum z qualitatibz ordinandoz̄um.li.pmo.tj.ix.
Testibz z attestationibus.li.scō.ti.x.
Testamentis z vltimis volūtatibus.libro. tertio.ti.xi.
Ut lite pendente nil innouetur.li.ii.t.viii.
Uita z honestate clericoz̄um.l.iii.t.pmo
Uoto z voti redemptione.li.iii.t.xv.
Uerboz̄um significatione.l.v.t.xi.

Nota in libris libri sexti decretaliū sunt tituli siue rubrice.lxx.

In primo libro.xxi.
In secundo.xv.
In tertio.xix.
In quarto.iii.
In quinto.xii.

Sequunt tituli siue rubrice Clemētinarū vt in libris eaz psequēter positi sunt ordie alphabeti nō inspecto

Tituli pmi libri clementinarum.

De summa trinitate

z fide catholica
De rescriptis
De electione z electi potestate
De renunciationibus
De supplenda negligentia prelatoz̄um
De etate z qualitate i ordine pficiendoz
De officio vicarii.
De officio z potestate iudicis delegati
De officio iudicis ordinarii.
De pcuratoribus
De in integrum restitutione

Tituli secūdi libri clementinaz

De iudicijs.

De foro competenti
De causa possessionis z proprietatis
De dolo z contumacia
Ut lite pendente nil innouetur.
De sequestratione possessionū z fructuū
De probationibus
De iureiurando.
De exceptionibus.
De sententia z re iudicata
De appellatōibz recusatiōibz z relationibz.

Tituli tertii libri.

De uita et honesta

te clericoz̄um

De titulis clementinarū

De p̄bendis ꝛ dignitatib̄
De concessione p̄bende vel ecclesie non vacantis
De reb̄ eccl'ie non alienandis
De rerum p̄mutatione
De testamentis ꝛ vltimis voluntatib̄.
De sepulturis.
De decimis p̄mitt̄is ꝛ oblationib̄
De regularib̄ ꝛ transeuntib̄ ad religionē
De statu mōachoꝝ ꝛ canonicoꝝ regl'ariuꝫ.
De religiosis domib̄ vt ep̄o sint subiecte
De iurepatronatus.
De censib̄ exactōe ꝛ p̄curationib̄
De celebratiōe missaꝝ ꝛ sacramēto eucharistie ꝛ diuinis officiis
De reliquiis ꝛ veneratione sanctoꝝ
De immunitate eccl'iaꝝ cymiterioꝝ ꝛ rerū ad eas p̄tinentium

Titulus quarti libri

De ꝓsanguinitate ꝛ affinitate

Tituli quinti libri

De magistris et ne aliq̄d exigat ꝑ licentia docendi
De iudeis ꝛ saracenis ꝛ eoꝝ seruis.
De homicidio voluntario vel casuali
De excessib̄ p̄latoꝝ in subditos
De p̄uilegiis ꝛ excessib̄ p̄uilegiatoꝝ
De penitentiis ꝛ remissionib̄.
De sn̄ia excōicatōis suspensionis interdicti ꝛ solutionis.
De verboꝝ significatione.

Positis titulis quinq̄ libroꝝ clemētinaꝝ put ꝓsequēter ponūt in libris nō inspecto alphabeti ordine. ponunt t̄n dē tituli siue rubrice p̄fatoꝝ librorū clementinaꝝ ꝑm ordinem alphabeti. vt a lectoꝝ ib̄ cit̄ inueniri valeāt

Tituli siue rubrice libri clementinaꝝ.

Appellationibus recusationib̄ ꝛ relationib̄. li. i. ti. x.
Causa possessionis ꝛ ꝓprietatis. l. i. t. iii.
Concessione p̄bende vel eccl'ie nō vacātis libro. iii. t. iii.
Censib̄ exactionib̄ ꝛ procurationibus. libro. iii. t. xiii.
Celebratiōe missaꝝ ꝛ sacr̄o eucharistie ꝛ diuinis officiis. l. iii. t. xiiii.
Consanguinitate ꝛ affinitate. l. iii. t. p̄mo.
Dolo ꝛ ꝓtumacia. li. i. t. iiii.
Decimis p̄mitt̄is ꝛ oblationib̄. libro. iii. titulo. viii.
Electione ꝛ electi potestate. l. i. t. iii.
Etate ꝛ qualitate in ordine p̄ficiendoꝝ li. p̄mo. ti. vi.
Exceptionib̄. l. i. t. ix.
Excessibus p̄latoꝝ in subditos. libro v. titulo. iiii.
Foro competenti. l. i. t. ii.
Homicidio voluntario vel casuali. l. v. t. iii
In integrum restitutione. l. p̄. t. x.
Judicijs. l. i. t. p̄mo
Iureiurando. l. i. t. viii.
Iurepatronatus l. iii. t. xii.
Immunitate eccl'iaꝝ cymiterioꝝ ꝛ rerū ad eas p̄tinentium. l. iii. ti. xvi.
Judeis ꝛ saracenis ꝛ eoꝝ seruis. l. v. t. i.
Magistris ꝛ ne aliquid exigat ꝑ licētia docendi. l. v. t. p̄mo.
Officio vicarij. l. p̄. t. vi.
Officio ꝛ ptāte iudicis delegati. l. p̄. t. viii.
Officio iudicis ordinarij. l. p̄. t. viii.
Procuratorib̄us. l. p̄. t. x.
Probationib̄us. l. i. t. vii.
Prebendis ꝛ dignitatib̄. l. iii. t. i.
Priuilegiis ꝛ excessib̄us priuilegiatoꝝ. li. v. ti. v.
Penitentiis ꝛ remissionib̄. l. v. t. vi.
Rescriptis. l. p̄. t. ii.
Renunciationib̄. l. p̄. t. ii.
Reb̄ eccl'ie nō alienandis. l. iii. t. q̄rto
Rer̄ p̄mutatione. l. iii. t. v.
Regularibus ꝛ transeuntib̄ ad religionez li iii. ti. xi.
Religiosis domibus vt episcopo sint subiecte. li. iii. t. xi.
Reliq̄is ꝛ veneratōe sanctoꝝ. l. iii. t. xv.
Summa trinitate ꝛ fide catholica. li. p̄. t. p̄.
Supplenda negligentia p̄latoꝝ. li. p̄. t. v.
Sequestratione possessionum et fructuuz li. ii. ti. vi.
Sententia ꝛ re iudicata. l. ii. t. x.
Sepulturis. l. iii. t. vii.
Statu monachoꝝ ꝛ canonicoꝝ regularium. li. iii. t. x.
Sentētia excōmunicationis. suspensionis ꝛ interdicti ꝛ solutionis. l. v. t. vii.
Testamentis ꝛ vltimis voluntatib̄. libro. iii. titulo. vi.
Ut lite pendente nil innouet. l. i. t. v.
Uita ꝛ honestate clericoꝝ. l. iii. t. p̄.
Uerboꝝ significationib̄. l. v. t. viii.

Nota in libris cle/

mẽtinaꝝ ꝺcretaliũ sũt tituli siue rub.xlvii.
In primo libꝛo.xj.
In secundo.xj.
In tertio.xvi.
In quarto.j.
In quinto.viii.
Scire debes q ꝑmisse sũt rubꝛice dũtaxat
decretaliũ.licet taliũ plurime ponũt ī legũ
codicibus

Sed qꝛ decreti ru

bꝛicas nimis esset tediosum enumerare ꝓt
maximã multitudinẽ. Ne tñ naturã ei⁹ ꝑte
reã ꝙsus subiũgã totã materiã decreti signi
ficãtes. In genere de q̃libet distinctõe ⁊ oi
bus q̃stionib⁹ cũctaꝝ causaꝝ

Collige ꝙsus q̃d vult distinctio quis.
Ut videat q̃sq; diuinũ ius hominisq;
Utq; sciat ꝑ que ꝓsistunt iura quiritũ
Et cur dicat res ecclesiastica canon
Regum cur fuerint a ꝓmo cõdita iura.
Nec licet cuiq; ius naturale mouere
Nec mala peccati distinguit ludificati.
Et hac cognosces q̃ leges cõposuerunt
Re qua ius nature ꝙsuetudine differt
Ut naturali cedant que cõstituunt
Sic legi regũ lex ꝑualet eccl'iaꝝ
Mandato iuris ⁊ legum vincit vsus.
Omnia iusticie discretio,puide pensat.
Non dispensatur vbi naturale patet ius
Sic nec agas lenia q̃ q̃s vitet grauiora
Temp⁹ in hac disce q̃ canon ceperit esse.
Respicias q̃t erãt ⁊ eos qui cõstituerũt.
Actor sit papa.si ꝯcilium celebrandum.
Dicit hic q bis synod⁹ celebrat in anno.
Nec monstrat q̃d decretalis ep'la possit
Tãto quis valet quo q̃s rationib⁹ instat.
Sũmos seu mimos recitãs locat iferiores
Ista loca distiguit ⁊ ordinat ecclesiaꝝ
Cõsecrat hec oĩes maiores siue minores.
Discutit ista gen⁹ patriã vitãq; sacrãdi.
Nec dat cuiq; suũ veniale ꝺ crimĩe distãs.
Sit post baptisma ꝓtentus cõiuge sola.
Hac augustin⁹ nubentis vota requirit
Ista sacratoꝝ cõtractũ damnat ⁊ odit
Hac locus ⁊ causa tps ꝙsona notant
Contradicit hec ꝑ cõcilium manicheis
Tangit ⁊ hec q̃ cõtineant offerre volentes.
Instruit hec leuita minor q cõtineat se.
Ordo sacer nõ detur ei si q̃s bigamus sit.
Femina pontificĩ ꝙsona domestica non sit
Ista docet ꝙsul q debet sobrius esse
Astruit hec prudens q debeat esse sacrãd⁹.
Nec ꝓhibet legere gentilia metra satire
Scripturas sacras sacrãdus scire iubetur
Admonet hec illũ q̃ nõ extrinseca nouit.
Nisi sit ornatus hic nõ admittit ipse.
Cõuenit esse modũ gressus verbiq; cibiq;.
Tutius est ipsi si sit cũctis bon⁹ hospes
In factis verbis hũc cõdecet esse pudicuꝝ.
Gloria pontificis est vt ꝑcul ingluuies sit.
Expedit vt nõ sit ꝑcussor quisq; sacerdos
Respuit hec hoiem distinctio litigiosum
Mittit ī interitũ cupidos h̃ fen⁹ abhorrẽs.
Abiicit sacrandus in hac si neophitus.
Nõ venit ad clex q̃ corpus habꝫ vicioſum
Judicat hec primo grauiter sed post mode
ratur vel miseretur
Sacrari vetat hec oĩes q̃s cura stringit
Prepositus ꝓmo dat hic ꝓposterus ordo
Idcirco vetat hos quia sepius hi repetũt
Reiicit hec seruos sine libertate sacrãdos.
Eĩcit abscisos ⁊ corporib⁹ viciatos
Condemnat in hac generatio ꝑ byterorũ.
Nec baptizatus ꝓhibetur si fuit eger
Hec vetat abbate mõachos volẽte sacrari
Officiũ negat hec nisi sit bñ q̃sq; ꝓbatus.
Nullus erit ꝑsul nisi quẽ sacer ordo ꝺcorat
Indigni laici iubet hec ne põtifices sint
Cleric⁹ plebs ꝓnceps h̃ eligit h̃ petit h̃ vult
Usurpãs laic⁹ id vt eligat audiat istam
Sed docet hec ꝑ q̃d tribuat ꝑsulis ordo.
Cũ dissensio sit a pluribꝫ edita stabit
Ut sacret ab oĩb⁹ archiep⁹ hec vult
Instituitq; iubet a ꝑside ꝑ byteros hec
Vult hec sacrari si cui dubi⁹ fuit ordo
Si vult h̃ ꝑsul.lectores ꝓdiat abbas
Ecclesia titulo ve carẽs nõ ꝓmoueat.
Respice dicta patꝝ ne ꝓmoueas alienum
Abnuit hec recipi cui dimissoria nõ est
Tute susceperis quẽ sic formata tuet
Punit maiores dum ꝓmouẽt inferiores
Distinguit tps hec in quo ꝓmoueãtur
Tempa distinguit ⁊ in his ieiunia ponit.
Rectos iudicat hec modulos interstitiorũ
Ista dat annoꝝ numeꝝ quo ꝓmoueant
A quib⁹ ipsa patris electio debeat esse.
Sz loca põtificis docet hec ⁊ ꝑ byteroꝝ.
Crimĩe quo careat sacrãd⁹ in hac replicat.
Nec dat paupib⁹ lapsosq; docet repare.
Ut nec cõsensum det peccatis alienis
Solicitus sit eps oppressos releuare

uersificato

Congruit vt ꝑsul ꝑmū ferat hospiti curā.
Incautū largū vetat ħ venātibꝫ obstat
Hac datur ipensa. viduas inopesqꝫ tueri.
Respuit cleꝛ⁹si nō pius aut cupidus sit
Istic sit regula ꝛ q̄ bñ ꝓpositus sit
Ex hac sacrari ꝓhibent litigiosi
Tuti⁹añ petat nisi sit satis ecc'lie res
Hec pl⁹ corde ꝓbat dño q̄ꝫ voce canendꝫ
Hec dat obedire maioꝛibꝫ inferioꝛes.
Nō negat ista suas mādare vices ꝑlarcbā
Sz nō oīno vetat ista tacere minoꝛes.
Ut seculi ꝓnceps nō oꝛdinet ecc'lie res.
Urbs nō sigtos apices nō vult neqꝫ mittit
Est ius muniri pegrinū q̄nqꝫ sigillis.
Uniuersale nullū sinit ista vocari
Ista vetat ne q̄ celebꝛēt nisi pallia dent
Moꝛibꝫ indecoꝛi nō pallio sunt decoꝛādi.
Absit vt vna habeat duos ꝓuincia patres
Sensum versibꝫ his dat cause q̄stio q̄is
Damnat ementes spūalia gratia xp̄i.
Ingressum vendēs vel emēs perit ecc'liaꝫ
Si ꝓ pbendis dederis q̄d symon haberis.
Criminis ignoꝛās fiet re⁹ille paterni.
Ecc'liam reddit ista vir q̄ oꝛdine p̄stet.
Rursus ꝓmotos abscidit ius ꝓmouēdos
Ecc'lia paꝫ plena sibi clericꝫ negatur.
Causa patēs cū sit cūctis nō querit oꝛdo.
Ad ius vel synodū null⁹ trahat expoliatū
Uim talē subeat qualē fecisse volebat
Ad testesqꝫ duos ꝑsul cōuincꝛ aptos
Si cadit accusans nō cogit reus vltra
Respuit iure voꝫ dilatoꝛia si sit
Uir bon⁹ accusat quēuis licet inferioꝛ sit
Mandato legis datur accusatio scriptis.
Nō plene restitui debeat ius edocet omne
Utitur iudicꝫ quanto fuit expoliatus.
Aperte tractet q̄uis inducia detur
Restat vt infamis ꝛ hō sine lege tacēs sit
Uoꝫ inimica domestica voꝫ ñ obest alieno
Mitti vel duci nō debet ad exteꝛioꝛes
Libere ab hac non stat similis quē sua culpa remoꝛdet.
Judex auditoꝛ nō fiat ꝑsulis vnus
Judicio nullus vnqꝫ damnabit absens
Exigit ne quis in quo cadit hoc repetat.
Toꝛquet in actoꝛē sibi voꝫ obiecta reatum
Omnis anathema nec agat nec testificet.
Rite tacet quiuis minoꝛ ille si tenet etas.
Dum neqꝫ agere nequeas ꝛ testificari
Jus statuit ne sit q̄s vnqꝫ testis ꝛ actoꝛ
Nunqꝫ damnet q̄s cū nō possit adesse.
Dat ius q̄ quis agat ꝓ se ciuilia tantū
Mittit famosum neglecta ꝓbatio flagris.
Est accusand⁹ semel ꝛ bis terqꝫ vocādus.
Nemo ꝓcuret crimen ciuilia curet
Baiula iuris iubet vt synodalia fiant
Reuera mal⁹ est mala cui⁹que male pādit.
Aut caput aut lingua delatoꝛi capulet.
Omnes infames tacēt aut crimine tenti
Presulis obiecta nisi ꝯa proles reꝓbaris
Judiciū expetere nunqꝫ debes alienum
Alter adesse potest si sit ꝓuincia discoꝛs
Si cadit accusans non coget reus vltra.
Est q̄ dum vixit nemo sibi substituēdus.
Tutus semꝑ erit ħ q̄ se dante recepit.
Dat ius ne statuat successoꝛem sibi p̄sul.
Nullus amicoꝛ mihi prosit vt eligar vn⁹.
Electus cū sim p̄statur cautio damni
Est secū standū sentētia ni vetat ipm.
Oꝛdinis est ne q̄s vnqꝫ redeat sine scriptꝫ.
Si q̄s anathema statuit virtute carebit
Judicis ꝛ alteri⁹ nullus est oꝛdo petendus
Lurent ꝓmates bñ sua non aliena
Non dubites dotem cū basilica retinēdam
Oꝛdinet ꝛ seruet dispensat nō alienet.
Nil ꝓterqꝫ duos p̄sumat sumere soldos
Judicet vt laicus cleꝛ nō attrahat vllus.
Judiciū secli sequit suspensio cleri.
Seu bona seu mala sit snia dico tenēdam.
Dico q̄ ꝓprium poterit q̄s clerus hre
Ecc'lie si res vēdis vl'emis sibi reddas.
Si dare vis ꝛ des dare nō potes eccie res
Ex re cōmuni quesitis vtitur eque.
Et fortasse voles testari de ꝓprio des
Ecc'lie baptismali dande decime sunt
Tpa longa trabūt ius funeꝛ ꝛ decimarum
Jus est ne q̄s pl⁹ repetat q̄ꝫ debeat alter.
Non nisi ciuili re frater testis habet.
Tale q̄d exercēs nō debet clericus esse.
Si tulerit pl⁹ q̄ꝫ dederit iam fen⁹ habet
Ex male quesitis elemosyna nō sit egenis.
Si male quesita tenet digne ñ penitet vl⁹.
Jniuria nō pena dat cū pena notat.
Hec retinere licet q̄ sunt ꝓmissa patrono.
Solū voce neq̄t ꝓdemnari mulieris.
Tali die dñi placitū nō debet haberi.
Atqꝫ ꝓbatur in hac ꝓbatio dāda negāti
Nec cōfessio fit nec iuramēta coacta
Tollere nō poterit quē ꝓfert sol⁹ honoꝛē
In grauibꝫ si sit deuictus eīciatur
Dant in hac monachi pastoꝛes ecc'liaꝫ.
Abbas ecc'liam p̄sul debet dare curam
Hic legit q̄ ius ꝛ rem p̄scriptio tollit.
Quadragenis domibꝫ p̄scriptio religiosis

De decreto uersificato

Tales si teneāt ius nō tñ ergo gubernēt
Usurpans sine iudicio rem decidet a re
Respuit a laicis ius ecclesias retineri
Querit an liceat cordis dimittere votū.
Ut sua censaldus teneat q̄ deserat eger
Omne monasterio remanebit nec redit ille
Dū redit illicite q̄ cōtulit illa manebūt
Termiat h̄ apō alumnū synodale statutū
Ut nō abbates a p̄sule cōstituantur
Ut p̄sul cler̄ nō impediat monachandum
Ipso nolēte tamē nō suscipiat alter
Sz iā canonicos canon ꝓhibz mōachari.
Quē p̄ offert si placet exit cū sit adult⁹.
Uisam mox vestē si nō p̄ abdicat h̄ stet.
Offert inuitū nec seruat religionem
Et si forte placet monacho trāsire licebit
Prima sit ex titulo sit cōmēdata scōa
Ecclesiā renui vetat hac aliaq̄ cupiri
Tertia ne liceat tractare negocia secli
In clara veste ꝓhibet clericus esse
Examen ꝓriū fugiēs sine spe graduū sit.
Juramēta licet boi dare q̄ necesse
Si sic esse putat vt ait nō peierat ipse.
Taliter exemplo qō obediat iste ꝓbatur
Uota ꝓmissa mutent turpia si sint.
Dum peierare cupis periturus haberis.
Ex iusta causa multis licet arma mouere
Fiet bellū iustū si ꝑ reb⁹ repetendis
Fas est quādoquidē socio succurrit armis
Inferriq̄ docet vindictā questio quarta.
Cū sit ad h̄ positus vt puniat ille merēt
Jura iubēt hoies puersos ad bona cogi.
Ecclesie reb⁹ sint heretici spoliandi
Tandē de clero nulli licet arma mouere
Si q̄s es heretic⁹ tua sit sn̄ia nulla
Interdū mali post mortē corripiunt
Crimine p̄donū nō damnet dom⁹ eius
Tuta sit eccl'ia quā lex ꝑuata tuetur
Et si subsequit lex altera derogat illi.
Mentē diuinā rimātes sortilegi sunt
Uita nō viuūt q̄ peccāt ista tenentes
Noia materiā que p p̄mordia sumpsit.
In quattuor diſces si forte requiris.
Tales ni cessent cōmunio tollit ipsis
Uinctū pontificis nō solues tu morituꝝ.
Morte facit penas noli ꝓponere quantum
Si sit solēne. dirimit cōnubia votū
Sponsa ligat spōsum ꝓrie nō est tñ vxor.
Soluit disparitas cult⁹ ꝓnubia queq̄.
Jungit hic alī si respuit illa manere
Testatur bigamū sacer augustin⁹ eundem.
Uiros cōiugū ꝑsone dissipat error
Tantū ꝓditio poterit si vilior erit
Nā ꝓtracta ꝑus nō soluit federa sz post
Parui ꝓtrahere nequeūt spōsalia iure
Spūalis naturali nō societur
Uxoriscq̄ sue cognatis nō socier
Mandat clamdestina ne ꝓnubia fiāt.
Pollutā vetat hec in mortē fraude parātē.
Si dat inuita post qñ placet redit illam.
Ut nulli nubat nisi patris sponsio fiat.
Ducere lex ꝓhibet ī cōiugio meretrices.
Obstat ꝓiugio sacro complēda libido.
Cū sit liber anim⁹ nō spōdeat hāc p̄ et⁹.
Tāgere ne liceat aliā quā stirps sibi fiat.
Reuera sine mēte caro nunq̄ violat
In simili lapsu nō hāc dimittet adulter.
Nullā dū viuit hec h̄ ꝑ cōiuge ducat
Alter nō peccet quo damnet min⁹ alter.
Frigidus est alī tūc nō sociabit vlli
Uir nō abīciat sine iudicio mulierē
Tertia si credis purgat cōfessio crimen.
Purgat secretū cordis ꝓtritio crimen.
Et ꝓfecto semel dilectio nō cadit vnq̄.
Nemo semel si penituit bñ penitet vltra.
Ista ꝓbat dimissa semel peccata teneri
Magna cautela quiuis pensare tenet.
Debeat esse gemēs r q̄lis vulnera purgās
Omnes baptismi maculas q̄ tergere possit
Dum tñ in vita post mortē ducere vitā
Ut vir nō oret vxor si debita querit
Mens vtriusq̄ nisi sit nō bñ ꝓtinet alter.
Tuta manet viuēte viro q̄ nescia nupsit
Ult leo si venit h̄ redit h̄ retinēsq̄ ꝑorem
Cognatā ꝓriam nemo ꝑ ꝓiuge ducat.
Omnes vxoris ꝓsanguineos reꝓbabis.
Nūc septēnoz graduū distinguit ordo
Utq̄ status hois sic est generatio quarta
Trūc⁹ ponit h̄ cū ramis vt docet auctor
In testes recipi mōstrat tibi sexta parentes
Tangit hic q̄ nō incestu gignit heres
Utitur hec in quo dispensandū licitū sit
Aut si fraus subeat cogēt illa reuerti
Susceptā sobolē vetat affini sociandā
Tunc raptus fiet cū vi deducit illa
Coniunget ei purgatio crimine raptus
Consecrat ecclesias dñi distinctio ꝑma.
Panis sacrati fert sacramenta secunda
Tertia dat ferias nobis ieiunia subdit
Baptismaq̄ docet tps distinctio quarta.
Confirmat sacrat officiꝝ ieiunia laudat.
Pneumate donato cōcludit fine beato.

Explicit decretum versificatum

De distinctionib⁹ decretoꝝ

Liber decretoꝝ3 distinct⁹ est in tres ptes. quaꝝ ꝑma vocat distinctiões. Et hmõi sũt cẽtum ꝛ vna.

In ꝑmis duab⁹ distinctõnib⁹ tractat mgr Gracian⁹ de iure. ponẽdo iurꝭ diuisionẽ. ſ. b diuisiões ꝛ diuersaꝝ ſpẽꝝ dẽas ꝛ ꝙuenientias

In tertia q̃d sit canon. q̃d ꝑuilegium. ꝛ q̃d officium legum

In q̃rta q̃re leges facte sunt ꝛ q̃les esse debeant. ꝛ qñ de eis vl' ꝑm eas sit iudicãdum ac de q̃dragesimali obseruatione.

In q̃nta de muliere enixa vl' mẽstruosa.

In sexta de multiplici genere illusionũ.

In septima de ꝙditionib⁹ legum

In octaua q̃ veritati ꝛ rationi sit cõsuetudo postponenda

In nona q̃ tribunalia regũ sacerdotali sũt ptãte subdita ꝛ q̃ põtifex ꝛ reges sese idigẽt.

In decima q̃b⁹ legib⁹ imꝑatorũ sit obtẽpandũ. ꝛ q̃ mẽdacia scꝑtorũ nõ sũt admissa canonib⁹. q̃ si qñ inueniãt sunt corrigenda in opusculis tractatorũ.

In vndecima q̃ vsus ꝛ ꝙsuetudo legẽ ꝛ tallionẽ nõ vincãt. ꝛ que cõ. ob.

In. xũ. de cõsuetudine ꝛ more ꝛ quẽ quisq̃ modũ ꝑallẽdi debet tenere

In. xiũ. q̃ min⁹ malũ est eligendũ

In. xiiũ. q̃ nõ sunt aliq̃ cõmittẽda delicta a nobis ne alꝝ grauiora cõmittãt ꝛ q̃ꝑscienti as valeant ꝛpare.

In. xv. q̃ tpe generalia ꝙcilia ceperũt. ꝛ q̃ꝝ patrũ recipiunt opuscula

In. xvj. q̃ synodi vel ꝙcilia roborent autoritate romani pontificis

In. xvũ. q̃ absq̃ autoritate romani põtificꝭ synodus nõ debet ꝙgregari

In. xviũ. de pena eorũ q̃ synodo adesse ꝛtẽnunt de autoritate romane sedis

In. xix. de autoritate decretaliũ epistolarũ ꝛ apostolicarũ sanctionum

In. xx. distinctione magister incipit agere de ministris eccl'ie

In. xxj. de diuersis ordinib⁹ ꝛ gradibus ministrorum

In. xxũ. de dignitate romane eccl'ie ꝛ quorundam librorum

In. xxiiũ. de ordie mistroꝝ incipiẽs a roma no põtifice. descẽdendo ꝑ singulos gradus vsq̃ ad ostiarium.

In. xxiiiũ. de examinatõe ordinandoꝝ.

In. xxv. ỏ officijs clericoꝝ incipiẽs ab hostiario ꝛ ascẽdẽdo vsq̃ ad eꝑalẽ dignitatẽ. ſ. archiꝑmicerij ꝛ thesaurarij circa mediũ illius distinctõis. Nũc aũt mgr Gracian⁹ icipit declarare illas .xx. penas ꝛ pctã regule aplice q̃s enumerat apl's in ep'la ad Tytũ ꝛ ad Thimotheũ. ꝛ ꝑseq̃t in eadẽ distinctõne. oportet eꝑm ꝛ quẽlibet ad sacros ordies ꝑmouendũ esse sine crimĩe supple notabili

In. xxvj. mgr determiat de illa clausula regle aplice ꝑdicte vni⁹ vtoꝛis viꝝ ꝓtinuando deinceps ỏ ꝓtinẽtia clericoꝝ vsq̃ ad xxxiiij. distinctionẽ

In. xxxv. determiat illã clausulã regl'e apostolice sobriũ. cui⁹ tĩ ꝓtem reseruat vsq̃ ad. xliij. distinctionem

In. xxxvj. distinctõe prudentẽ. ꝛ illã ꝑseq̃t ĩ tribꝰ distinctõib⁹ imediate sequẽtib⁹

In. xl. ꝛ xlj. distinctõe illud. ornatũ doctorẽ

In. xlij. illud. hospitalem

In. xliij. pudicũ ꝛ doctorẽ

In. xliiij. illỏ. nõ vinolentũ. q̃ỏ est ꝑs ei⁹. q̃ỏ dictũ est supr⁹. dis. xxxv. sobriũ

In. xlv. illud. nõ ꝓcussorem

In. xlvj. illud. nõ esse litigiosum

In. xlvij. illud. nõ cupidum. dom⁹ sue bene ꝓpositum.

In. xlviij. illud. nõ neophitũ.

In. xlix. mgr breuit recapitulat ꝓcepta regule aplice ꝑdicte

In. l. magister agit de lapsu ꝛ reparatõe clericoꝝ

In. lj. de curialib⁹ ordinãdis vel nõ

In. lij. de ꝓposteratõe sacroꝝ ordinũ

In. liij. de curis annexis recipiẽdis ĩ clericum vel monasterium

In. liij. de seruis ꝛ manumissis

In. lv. de corꝑe viciatꝭ. bigamis. illiteratis. publice penitẽtib⁹ ordinãdis vel nõ

In. lvj. de filijs ꝑsbyteroꝝ ꝛ natis de fornicatione ꝛ adulterio

In. lvij. ỏ baptisatꝭ ĩ egritudĩe ñ ordinãdis

In. lviij. ỏ monachis nõ ordinãdis sine licentia sui abbatis

In. lix. de laicꝭ lr̃atis nõ subito ordinãdis.

In. lx. de electõe ꝑsonaꝝ eccl'ie ꝛ in tribꝰ sequentib⁹.

In. lxiij. ꝛ lxv. de ꝙsecratõe eꝑi

In. lxvj. de ꝓmotõe archieꝑi

In. lxvij. de ordinatõe ꝑsbyteroꝝ.

In. lxviij. de ordinatione non iterãda ꝛ de coepiscopis

In.lxix.de nõ ordinatis ne i eccia mīstrẽt.
In.lxx.ne aliqs ordinet sine titulo
In.lxxj.ne aliqs ordinet a nõ suo epo
In lxxij.ne aliqs ignor sine lr̃is cõmendaticijs recipiatur
In.lxxiij.qualit cõmendatoria vl dimissoria vel formata sit facienda
In.lxxiiij.de clericꝭ inuitꝭ nõ ordinãdis.
In.lxxv.de tpe z die ꝓsecratõnis epoꝝ.nec nõ de tpib ordinãdoꝝ alioꝝ clericoꝝ
In.lxxvj.de ieiunijs z qttuor tpib
In.lxxvij.z.lxxviij.de etate ordinãdoꝝ
In.lxxix.repetit õ ordinatõe sũmi põtificis
In.lxxx. in quib locis sunt ordinandi epi vel archiepi.
In.lxxxj.z alijs sequẽtib repetit quedã de ꝑceptis regule aplice z maxime de ptinẽtia clericorum.
In.xc.de licitis z honestis opib clericoꝝ.
In.xcj.de modo cantandi in eccl'ia z electi potestate.
In.xcij.de obediẽtia minoꝝ erga maiores.
In.xciij.de legato romani põtificis z pñtationib archidyaconoꝝ
In.xciiij.de excessib ꝓsbyteroꝝ z epoꝝ.
In.xcv.z.xcvi.de distinctꝭ potestatibus secularib z eccl'iasticis
In.xcvij.repetit de ignotꝭ nõ ordinãdis
In.xcviij.z alijs sequẽtib tractat de autoritate archiepoꝝ z ꝑmatu z vsu pallij.
In vltima distinctõe õr de vna puincia ne i duas ptes diuidat sine ꝓncipis autoritate

Ecunda pars de

s creti õr cause eo q̃ distincta sit per causas.xxxvj. In singul' aũt cauꝰ apponit mgr̃ Gracianꝰ plures q̃stiões.in q̃libet illaꝝ allegãs ꝑ vtraqꝫ ꝑte. tandẽ diffinitiuã sn̄iam subiũgens vt ꝑ ℞ões certoꝝ iudicioꝝ instruat

In ꝑma igitur cau

sa dic̃ de symoniacꝭ q̃ ptinet i se septẽ q̃stiones. In ꝑma q̃rit vtꝝ emere spũalia sit peccatũ. So.sic. In secũda q̃rit vtꝝ ꝑ igressu eccl'ie vl monasterij sit pecunia exigẽda vel psoluẽda. So.non.z hmõi negatiua est ꝓba In tertia q̃rit vtꝝ stipendia eccl'ie emere sit symonia. So.sic. In q̃rta vtꝝ ille sit reus crimis cuiꝰ pr̃ illo ignorante symoniã cõmisit. So.ignorãtia facti nõ iurꝭ excusat eum In q̃nta vtꝝ liceat ea retinere q̃ pr̃ filio symoniace acq̃siuit. So.de rigore iurꝭ nõ.sz de misericordia secꝰ est In sexta vtꝝ ordiatia symoniacꝭ ignorãt sint abijciẽdi vl ñ. So. ꝓbata iuxta ignorãtiã misericordit tolerãt. In septima. vtꝝ renũciãs hereſi sit recipiẽdus in dignitate epali. Sol'.de iurꝭ rigore deponit.sz ex dispẽsatione sustinet

Ecũda cã et quat

tuoꝝ q̃ sequunt agunt de ordine iudiciario. In q̃ sunt.viij. q̃stiones. In ꝑma q̃rit. vtrũ in manifestis sit ordo iudiciarius requirendus. So.sic.nisi sit notoria.c.ꝰ manifesta. In secũda vtꝝ spoliatꝰ ab aliq̃ sit iudicãdꝰ. So. nõ.añ restitutionẽ.c.nullꝰ. In tertia q̃ pena sũt feriẽdi q̃ i actiõe defecerint. So.taliõis c.nullo de suo. In q̃rta.si accusatore deficiente reꝰ sit cogẽdꝰ ad purgatõz. So.nõ. nisi infamia publica laboret. vt ℏ ꝓ totum. In q̃nta.an duoꝝ testimonio epus sit ꝺdẽnãdꝰ. So.sic.c.ꝑsbyter. In sexta.q̃ remedio cause subueniat vl causa subleuet. So.ꝑ appellatiõz añ sn̄iam vel post.c.biduũ. In septima an laici ad accusationẽ clericoꝝ sint recipiẽdi. So.de iure antiq̃ sic.de nouo non. In octaua q̃rit accusatio ꝺz fieri. So.i scripto. c.in agẽdo si libellũ

Tercia causa habet

vj.q̃stiones. In ꝑma q̃rit.an restitutio sit facienda q̃busdib ꝺspoliatꝭ. So.sic. nisi i istꝭ casib infamatꝰ apostatꝰ iuste spoliatꝰ ꝑscisus cũ suspecto nõ restituãt.c.patet. In secũda de iudicijs q̃ spacio sint dãda.an post restitutionẽ tm̃.z an post vocatoz ad causam q̃busdibet ꝓcedẽde sunt. So.ad arbitriũ iudicis. In tertia q̃ spacio mẽsium sint vtriq̃ ꝓcedẽde. So.ad arbitriũ iudicis. In q̃rta. vtrũ infames sint recipiẽdi ad accusationẽ. So.nõ. nisi ꝑ ꝓbes. In q̃nta.an testes de domo accusatoꝝ sint ꝓducẽdi vl inimicoꝝ vox sit audienda. So.inimici minime nec etiã domestici. q̃bꝫ impamus pñt. In sexta. an extra puinciã reꝰ sit ꝓducẽdus. So.non nisi ꝑ appellatõz. In septima.an sit audiẽda eiꝰ sn̄ia quã cũ reo par inficit malicia. So. sic. q̃diu toleratur ab eccl'ia. In octaua.an epus ab eo possit iudicari. So.nõ.nisi septẽ epis refuata sn̄ia sũmo pontifici In nona. an absens aliq̃s sit accusandꝰ. So.nõ. nisi sit absens ꝑ ꝓtumacia. In decima. vtrũ de ficiẽtes vno casu sint admittẽdi ad ꝓsequtia

laurus non ꝑt cler[illegible] de [illegible] de [illegible] ꝑt

amissarius non pt ymaginē nisi
vel ex amissatore nisi in maiori
crimine

De questiõibus causarũ

So.sic.c.placuit. In vndecima. vtr accusat⁹ in accusatorē possit quertere accusatõz So.nõ. nisi in maiori crimine.

Quarta causa habet

sex q̃stiones. In ꝑma q̃rit an i excõicatione ꝓstitut⁹ aliũ accusare valeat. So.nõ. In scũda. an infra decimũ quartũ annuz possit q̃s testificari. So.nõ. In tertia. an ab accusatiõe ꝓhibit⁹ possit testꝭ existere. So.nõ.c. spaciũ. In q̃rta vtr idẽ possit accusator te stis existere. So.non.c.ſ.r.ij. In q̃nta. si ad causam vocat⁹ nõ venerit die statuta sit excõmunicãd⁹. So.sic.nisi iustã causam absentie ꝓbauerit. In sexta. an calumniator i ꝓpria causa sit audiẽdus. So.sic. si causa nõ sit criminalis.

Quinta causa habet

sex q̃stiones. In ꝑma q̃rit q̃ pena sit puniẽdus q̃ famosum libr̃ scripsit. So.anathematizãd⁹. nisi scꝑta ꝓbauerit.c. q̃dam maligni. In scũda q̃riens sit q̃s ad cãm vocãdus añq̃s sniam excõicatõis accipiat. So.nõ solum selꝫ etiã bis vl̃ ter. In tertia. an ꝓcurator causam alicui⁹ agere valeat q̃ p se tũc adesse nõ põt. So.criminalẽ nõ. nisi sit illustris ꝓsona. Causam ꝓo iniuriar̃ q̃libz põt c.epi. In q̃rta. an absq̃ synodali audientia epꝰ sit dãnãd⁹. So.nõ. In q̃nta. an sit habend⁹ inimic⁹ q̃ amicũ accusatur⁹ est. So.ñ silꝫ agat ex ꝓpitate.ca.illi q̃. In sexta. q̃ pena sit plectẽdus q̃ nõ ꝓbat qđ obiicit. So.talionis.c.epiphanii

Sexta cã hz quinq3

questiones. In ꝑma q̃rit. an crimie irretiti vel infamia notati ad hmõi accusatiõez sint admittẽdi. So.nõ.c.sunt plurimi In scũda si epꝰ accusationẽ in accusantẽ ꝓtere voluerit. vtr simplici ꝓbo ei⁹ sit fides adhibẽda. So.nõ.absq̃ certa ꝓbatione. In tertia. an liceat expetere iudiciũ archiepi alteri⁹ puincie. So.nõ. nisi in cã damnatiõis. In q̃rta cui⁹ iudiciũ sit expectandũ. cũ epi puincie i sniã discordent. So.archiepiz coepiscopo rũ vltime puincie.ca.ꝑmo.r.ij. In q̃nta. si accusatore deficiẽte re⁹ sit cogẽd⁹ ad ꝓbatõz So.nõ.sz ad purgationem si laborat infamia.c.actor.

Septima cã habet

duas q̃stiones. In ꝑma q̃rit. vtrũ vigente epo ali⁹ possit in eadẽ eccl̃ia ordinare. So. nõ. nisi trãsferat vel cedat. ꝓ infirmitate tũ vel senectute dat ei coadiutor.c. q̃nis iste. In scũda. vtr isti q̃ deserũt cã infirmitatis valitudine recepta possint cathedrã repetere. So.non.

Octaua cã hz quin/

q̃ q̃stiones. In ꝑma q̃rit. an liceat epo successorẽ eligere. So.nõ.c.aplica. In secũda an amicor̃ patrocinia debeãt i electõe cessere. So.nõ.c.illõ. In tertia. an sit symonia p⁹ electõz ꝓpt indẽnitatẽ iuramentũ ꝓstare. So.sic.si pactũ sup h̃ ꝓcessit.ca.talia. In q̃rta. an liceat clericꝭ iudicia epi de crimine recusare. So.nõ. añ ordinationẽ In q̃nta. an excusat⁹ corã apl̃ico sine ei⁹ lr̃is debeat reuerti. solutio. non.

Nona cã hz tres

questiones. In q̃ma querit an ordinat⁹ ab excõicato sit audiẽd⁹. So. nõ. nisi ignorauerit illũ excõicatũ esse. c. ab excõicatꝭ. In scũda an liceat epo vel archiepo alteri⁹ clericos ordinare. So.nõ. sine lr̃is dimissor̃ sui epi. In tertia an liceat archiepos subditos suffraganei sui damnare vl̃ absoluere. Solutio. non. nisi negligens fuerit episcopus. vel ad eum appellatio deferat. vel in casu cõsimili

Decima cã hz tres

q̃stiones. In ꝑma q̃rit. an eccia cũ oi dote ad epm ꝓtineat aut ad ei⁹ ordinatiõez. So. sic.c.regẽda In scũda an liceat epis res eccie distrahere. So.nõ.c.ꝓcauere. In tertia q̃d a singl̃is eccl̃is noie cathedratici valeãt exigere. solutio. Duos solidos. c. itẽ si q̃s

Vndecima causa

hz tres q̃stiones. In ꝑma q̃rit. añ clericꝰ añ ciuilẽ iudicẽ sit trahẽd⁹. So.nõ. In scũda q̃ pena sit feriẽd⁹ q̃ clericũ ad secularẽ iudicez traxit. So.excõicatõis. In tertia q̃ pena dign⁹ sit q̃ excõicatõz vel sniam epi nõ ꝓuauerit. So. talꝭ est puniẽdus depositõe

Duodecima cau

sa hz q̃nq3 q̃stiones. In ꝑma q̃rit. an liceat clericis ꝓpriũ hr̃e. So.nõ regularibꝫ.ca.nõ dicatis. In secunda an liceat eis res eccl̃ie

dare vel distribuere. So. nõ. nisi in casibꝫ a iure ꝓcessis. xvj. q. ij. sine exceptõe. In tertia an clerici acq̃sita de rebꝫ eccl'ie possint relin q̃re q̃bꝫ voluerint. So. nõ. nisi eccl'ie. c. j. ꝺ testa. req̃siti. In q̃rta q̃bꝫ pñt ea relinq̃re q̃ ꝺ suis z rebꝫ eccie puenerꝫt. So. ptim eccl'ie z ptim beredibꝫ. xvj. q. iij. c. j. In q̃nta an li/ ceat clericꝫ facere testam̃tũ. So. sic. ꝺ ꝑths licet. ꝺ rebꝫ aũt eccl'ie nõ. ij. q. v. c. fitũ

Tredecima causa ha

bet duas q̃stiones. In ꝑma q̃rit vtꝝ decie sint dãde rõe territorij vl' ꝑsone. So. rõne vtriusq; xvj. q. j. q̃sti. In scꝺa q̃rit. an ius p/ cipiẽdi decimas z funerãdi tollat ꝑscptione tpis. So. sic. q; tollit ius pcipiẽdi decimas xvi. q. iij. si q̃s. z extra de ꝑscrip. ꝺ q̃rta Sz ius funerandi nõ tollit ꝑscrip. vt. iij. q. ij. §. non queritur

Quarta decima cau/

sa hꝫ sex q̃stiones. In ꝑma q̃rit an liceat cle ricis i iudicio sua repetere So. sic. In scꝺa an sup rebꝫ eccie de eadez eccl'ia testes sint recipiẽdi. So. sic. c. sup prudentiã. In ter/ tia an ꝑter sortẽ aliq̃d exigere sit vsura So. sic. c. plericq;. In q̃rta an liceat clericꝫ vl' lai cis vsuras petere. So. nõ. xiiij. q. iij. q̃niaz nulli. z. c. nec ß. In q̃nta an eccie vl' elemosi ne sint faciẽde de vsuris. So. nõ. xiiij. q. v. In sexta an vsurarij possint agere pniaz nõ facta restitutõe. So. sic. si nõ habeãt vñ re/ stituãt. c. si res aliena

Quinta decima cau/

sa hꝫ octo q̃stiones. In ꝑma q̃rit an ea q̃ fiũt ab ignorãtibꝫ sint eis imputãda. So. nõ. ni si culpa sua p ignorãtiã deuenerit. c. si q̃s. ꝺ clericꝫ. In scꝺa. an p impẽsis patrocinijs li ceat clerico mũera exigere. So. nõ. In ter tia. an p ꝓfessionẽ mulierꝫ cũ q̃ peccauit sa/ cerdos sit ꝺẽnand⁹. So. nõ. c. nemini In q̃rta an die dñico debeãt epi causas audire So. nõ. c. placita. In q̃nta. an negãti crim̃ purgatio sit indicẽda. So. sic. si laboret in/ famia. c. ꝑsbr. In sexta. an in crimialibꝫ ꝓfes sio sit extorquẽda. So. sic. sz a curialibꝫ nõ. In septima. an eps solus deponere valeat ꝑsbytez vel dyaconũ. So. non. c. felix. In octaua si ꝓfessus vel ꝓuictus de bis q̃ ante ordinationẽ cõmisit valeat mistrare. So. non. c. vult

Decimasexta cau/

sa hꝫ septẽ q̃stiões. In ꝑma an liceat mona chis ꝑl'is officiũ celebrare. So. sic. cum p missiõe epi z licẽtia abbatꝭ. §. ecce. In scꝺa. an liceat eis i capellis suis sacerdotes insti tuere. So. sic. si eas possidẽt cũ oi iure. c. vi sis. In tertia. an iura eccl'iaz p ꝑscriptionẽ tollãt. So. sic. c. j. In q̃rta. an eccl'ia aduer sus eccl'iam possit ꝑscribere. So. sic. c. vo/ luim⁹. In q̃nta. an eps vel abbas iure terri torij capellã valeat vẽdicare. So. nõ. ca. si q̃s. In sexta. si q̃s rẽ eccl'ie ab aliq̃ iuste de tentã sua autoritate erepserit. an cadat a cã So. ipe q̃dẽ cadit a causa. sz eccl'ia nõ. ca. si eps. In septima. an liceat alicui ꝺ manu lai ci eccl'iam recipe. So. nõ. nisi eccl'ia vl' mo nasterium habeat iuspatronatus. c. si quis deinceps.

Decimaseptima cau

sa habet quattuor questiones. In prima q̃ ritur. an reus sit voti cũ a proposito cordis sui recedit. So. nõ. quantũ ad eccl'iam nisi ore pnunciauerit. c. j. In secũda. an bñficia sint ei reddenda q̃ eis in infirmitate renun/ ciauit. So. sic. si nõ erat sui cõpos. In ter tia an ei qui se tradit monasterio postea ad propria redire. Solu. sic. infra annum. In quarta. si retroierit an sint ei sua reddenda. Solutio. sic. si de licentia sui prelati recessit alias non.

Decimaoctaua cau/

sa habet duas q̃stiones. In prima queritur an abbas factus episcop⁹ acq̃rat monaste/ rio vel eccl'ie. So. dum fuit abbas acquisi uit monasterio. sed dum factus episcopus eccl'esie. ca. cꝫ sit. In secunda. an p episcopũ sit abbas eligendus. Solutio. a fratribus est eligendus. sed ab episcopo ordinand⁹. c. hoc tm̃.

Decimanona cau

sa habet tres questiones. In ꝑma queritur an eps debeat pmittere clericos ad mona/ sterij trãsire. So. sic. In secunda si volue rint. an liceat eis eo inuito ad monasteriuz transire. So. sic. c. due sunt. In tertia. an li ceat canonicis regularibꝫ transire ad mo/ nasterium monachoꝝ. So. nõ. sine licẽtia sui prelati

Vicesima cā habet

quattuor q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an pueri traditi monasterijs cogāt ibi manere. So. nō. nisi postq̄ venerint ad annū discretōis z p̄senserint. In scōa. si p̄ter volūtatē parētū intrauerint monasteriū. an possint p eos extrahi de monasterio. So. sic. infra annū z diēs sūt infra annos discretōis. c. si puella In tertia. q̄ inuit⁹ cucullā induerit. an cogat eā retinere So. nō. nisi postq̄ p̄senserit In q̄rta. an liceat ab vno monasterio transire ad aliud. So. sic. artioris regule.

Vicesimaprima cau

sa hz q̄nq̄ q̄stiōes. In p̄ma q̄rit an liceat clerico in duab⁹ eccl̄ijs inscribi. So. nō. de iure cōi. c. j. z. ij. In scōa. an liceat clerico a sua ad eccl̄iam aliā trāsire. So. nō. sine l̄ris dimissorijs sui epi. c. si q̄s iam. In tertia. an liceat clericis suscipe p̄curationē negociorū secularium. So. nō. nisi causa pietatis. In quarta. an liceat clericis ornari fulgidis vestibus. So. nō. In q̄nta qua pena sint ferendi clerici q̄ ad seculare negocium fugiūt. So. excōmunicationis

Vicesimasecunda

causa hz q̄nq̄ questiones. In p̄ma querit. an iuramētū sit p̄standū. So. sic. cā necessitatis. In scōa an sit piur⁹ q̄ iurat falsum q̄ putat esse ver. So. sic. p̄ter intētionē fallēdi. In tertia. an liceat clericis epo denegare certā obedientiā. So. nō. añ p̄dēnatiōez In quarta. an iuramentū illicitū sit seruandum. So. nō. c. in malis. zc. In q̄nta. an sit piurus qui cogit alium peierare. So. sic. c. qui peierat.

Vicesimatertia cā hz

octo questiones. In p̄ma querit. an militare sit pctm̄. So. nō. in iusto bello. c. militare. In scōa. an bellū sit iustū q̄ fit ex edicto pulsandi malas causas boim. Sol. sic. c. j. In tertia. an iniuria eccl̄ie sit armis p̄pulsanda. So. est ab his quib⁹ licet. ca. fortitudo. In q̄rta. an vindicta sit inferēda. So. ē ab eo cui⁹ interest. c. ea vindicta. In quita. vtrū sit pctm̄ iudici vel ministro reos occidere. So. nō. si fiat causa iusticie. c. etiā sine peccato. In sexta. an mali sint cogēdi ad bonum. So. nō. c. ad finē. In septima. an heretici sint spoliandi suis z eccl̄ie bonis So. sic. c. iam p̄o. In octaua. an liceat cleric⁹ arma mouere. So. nō. manu p̄pria. nisi in cā necessitat⁹. c. quicūq̄.

Vicesimaquarta cā

habet tres q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an hereticus possit aliquē excōicare. So. nō. c. audiuim⁹. In scōa. an post mortē possit aliq̄s excōmunicari. So. potest p̄ hereſi. ca. sane In tertia an p̄ pctō dñi tota familia debeat excōmunicari. So. nō. sed interdici pōt. c. si heres.

Vicesimaquinta cau

sa habet duas q̄stiones. In p̄ma querit. an autoritate p̄uilegij q̄s p̄tra ius cōmune valeat se tueri. So. valet. §. vltimo. In secunda. an sequētia p̄uilegia derogent p̄oribus. So. sic. si denk ex tota scīa vel certa scīa. c. rescripta.

Vicesimasexta cau

sa hz septem q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an sint sortilegi q̄ sub ficto noīe religiōis futura p̄mittūt. So. sunt. In scōa. an sit pctm̄ esse sortilegū So. sic. c. sors. In tertia. a quibus genus diuinatōis sumpsit exordiū. Sol. a persis. In quarta. q̄t sunt genera diuinatōnis. So. q̄ttuor fm̄ numer. duo p̄o scōm formā. In q̄nta. an sortilegi sūt excōicandi. So. sic. c. j̄ idolor. In sexta. vtr̄ excōmunicat⁹ ab epo possit reconciliari a p̄sbytero. So. nō. incōsulto epo. nisi in causa necessitatis. c. ab infirmis. In septima. an morīēti bus sit p̄nia indicenda. So. non. sz innotescenda. c. admoneāt

Vicesimaseptima

causa hz duas q̄stiōes. In p̄ma q̄rit. an cō iugiū possit esse int̄ vouētes. So. nō. si votū sit solēnizatū. sec⁹ si simplex. c. j. z. ij. In secūda. an liceat spōse a spōso recedere. So. si si despōsatio sit de p̄nti. c. desponsatam

Vicesimaoctaua cā

hz tres q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an sit p̄iugiū int̄ infideles. So. nō. c. non oportet. In scōa an liceat p̄uerso ad fidē ducere aliā viuente p̄ore. So. sic. si diuisus sit ab infideli. c. si infideł. In tertia an bigam⁹ sit q̄ habuit vnaz vxorē añ baptismā, z aliā post. So. sic. et h

ratione baptismi.

Vicesimanona cau/

sa hz duas q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an sit matrimoniū inter fuū z ingenuā. So. sic. nisi error impediat. In scōa cū deph̄ēderit forte illa seruū. an liceat ei ab illo recedere. Sol. sic. c. si q̄s ingenuus.

Tricesima cā habet

q̄ncz q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an sit debitum reddendū vxori q̄ filiū de fonte suscepit. So. sic. nisi ex p̄sensu vtriusc̄z sit factuz. c. dictū est. In scōa. an spōsalia p̄trahant inter infantes. So. nō. infra septimū annuz. c. vbi nō est. In tertia. an spūales vl' adoptiui filij naturalib⁹ p̄ferri putari. So. nō. c. j. In q̄rta. vtz liceat aliquē ducere cōmatrez vxoris sue i vxorē. So. sic. vxore mortua. si cōmaternitas p̄cessit mr̄imoniū. c. scisciat. In q̄nta. an clādestina desponsatio manifeste p̄iudicet. So. nō. q̄stū ad eccl'iam.

Tricesimap̄ma cau

sa habz tres q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an possit duci i vxorē q̄ p̄us polluta est p adulterium So. pōt. cū dederit ei fidē p̄us adulter viuēte viro nisi machinat⁹ essz in mortē ei⁹. c. si q̄s viuēte. In scōa an filia sit inuita tradenda viro alicui in vxorē. So. nō. c. j. § j. In tertia. an post p̄ris spōsionē ipa possit nubere alij. So. pōt. si nō p̄senserit

Tricesimasecunda

causa hz octo q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an licet meretricē ducere i vxorē. So. sic. cū renunciat. In scōa. an ipa sit p̄iunx appellata que ducit causa icōtinētie. So. ē. In tertia cuius arbitriū sequit mulier an aui liberi vel p̄ris originarij. So. aui. In q̄rta. an. viuēte vxore liceat alicui ex ancilla filios q̄rere. So. nō. In q̄nta. si ea q̄ inuita oppr̄imit pudicitiā amittere cōprobat. So. nō. §. j. In sexta. si adulter adulteram dimittere possit. So. nō. In octaua. si in ꝑ saltē casu infidelem ducere possit ea p̄ditōe vt reuertat ad fidem. so. nō. c. solum

Tricesimatertia cau/

sa hz q̄ncz q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an p̄r̄ipotentiā coeūdi sit aliq̄ a viro separanda. Sol. sic. c. si q̄s. In scōa. an separata possit ei nubere cū q̄ p̄us fornicata ē So. pōt. p̄ria pacta c. in adolescētia. In tertia. an sola p̄trītione cordis possit ōleri pctm̄. So. sic. vbi facultas p̄fitēdi nō suppetit si p̄fessionē nō p̄tēpserit dū potuerit hr̄i. c. p̄postera. In q̄rta. si tpe orationis vxori q̄s debeat reddere debitū. So. sic. In quinta. an vir sine p̄sensu vxoris possit vouere cōtinētiam. vel econuerso So. non.

Tricesimaquarta

causa hz duas q̄stiões. In p̄ma q̄rit. an rea adulterij sit q̄ credēs viz. mortuū nupsit alteri. So. nō. In scōa. an redeūte p̄ore cogēda sit redire ad p̄imū z recedere a secundo So. sic.

Tricesimaquita cau

sa hz decē q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an liceat aliquā ducere ex cognatōe p̄pria. So. ñ. In scōa. an liceat aliquā ducere ex p̄sanguitate vxoris sue. So. nō. In tertia vsq̄z ad quē gdū dz q̄s abstinere a p̄sanguineis suis z vxoris sue. So. vsq̄z ad septimū fm antiquos In q̄rta q̄rit. q̄re vsq̄z ad septimū gdū computat p̄sanguitas. So. ad instar septē etatū h⁹ seculi. In q̄nta. quō grad⁹ p̄sanguinitatis sunt cōputādi. So. sic oñdit in arbore. In sexta. q̄ iure p̄pinq̄tatē firmare debeāt. So. p̄pinq̄ z vicini. In septima. an illi q̄ ō incestu nati sunt filij reputēt. So. non. In octaua si p̄sanguinei ignoranter p̄iūcti simil' possunt remanere. So. nō. nisi ex dispēsatōe romani pontificis. in q̄nto gdu vl' sup̄. In nona. an matrimoniū sepatū p falsos testes. si postea apparuerit eccl'iam fuisse deceptā sit reintegrādū. So. sic. c. q̄sq̄s. In decima. si relicta alicui⁹ viri ad secūdas nuptias trāsierit. an ples ex eis suscepta poterit copulari p̄sanguineis p̄ris viri. So. nō.

Tricesimasexta cau

sa habet duas q̄stiones. In p̄ma q̄rit. an is q̄ v̄ginē oppressit raptū cōmisit. So. sic. c. ō raptoribꝫ. In secunda. an rapta raptori nubere possit patre cōsensum p̄stante. So. sic ca. denicz

Ertia pars decre

t ti ōr de p̄secratōne. eo q̄ ita incipit.

Et est diuisa in q̄ncz distinctiones

In p̄ma agit ō p̄secratōe eccl'ie z celebratōe

missaꝝ. In scḋa de sacro eucharistie In tertia de festiuitatib⁹ p circulū anni celebrādis In q̄rta de baptismo. In q̄nta de ꝓfirmatione ⁊ ieiunio. Et sic terminat liber i duobus ca. de spūsancto

Incipiūt tituli legales ꝑm ordinē alphabeti diuersoꝝ volumi/nū iuris ciuilis.

Uñ aduertendū q̄ tot⁹ liber. ffoꝝ diuidit cōiter in tres libros. siue i tria volumia. s. ff. vet⁹. Inforciati. ⁊ ff. nouū Tñ diuidēdo libꝝ. ffoꝝ ꝑm materiā de qua tractat diuidit in septē ptes ꝓncipales. Et sic diuidit hūc libꝝ impator in li. ii. C. ō ve. iu. enu. §. ⁊ ℔ oia. Et nota q̄ i digesto veteri tractat de iudicib⁹. iudicū officiis. iudicūs. gerentib⁹ officiuꝫ in iudicio. ꝓparātib⁹ iudiciū. de decētib⁹ ⁊ ꝯtractib⁹. Sꝫ i digesto inforciati tractatur de respicientib⁹ matrimonium pupillos ⁊ adolescentes. Et de decedentiū actib⁹ successionib⁹ ⁊ his q̄ respiciunt vltimas volūtates. In digesto ꝺo nouo loquit de obligationib⁹ interdictis. actionib⁹. accusationibus ⁊ penis eaꝝ ⁊ rescindentib⁹ iudiciū.

Incipiunt rubrice. ff. veteris A

Adoptionib⁹ et emā/cipatis. libro ꝓmo. ti. vij.

Alienatione iudicij causa facta. l. iiij. t. vij.
Arbitris. l. iiij. t. viij.
Ad senatusc̄ōsultū velleianū. l. xvj. t. ꝓmo
Ad legem aquiliam. l. ix. t. ij.
Ad legem rodiam de iactu. l. xiiij. t. ij.
Ad exhibendum. l. x. t. q̄rto
Aleatoribꝫ. l. xi. t. v.
Ad senatusconsultum macedonianum. li. xiiij. ti. vltimo
Accusationib⁹ empti ⁊ venditi. l. xix. t. ꝓmo
Actione rer⁹ amotaꝝ. li. ꝑ. t. iij.
Agnoscēdis vel alendis liberis a parētib⁹. vel patronis libertis. l. ꝓmo. t. q̄rto
Administratione ⁊ cōsensu tutoꝝ ⁊ curatorum. l. ij. t. vij
Acq̄reda vl⁹ obmittēda hereditate. l. v. ti. ij
Ad senatusconsultum silvianum ⁊ claudianum. li. v. t. v.
Annuis ⁊ menstruis legatis ⁊ fideicōmissis li. ix. t. ꝓmo
Alimentis ⁊ cibarijs legatis. l. x. t. ꝓmo
Auro ⁊ argēto nudo ornamētis vngētis vestib⁹ ⁊ vestimētis statuꝫ legat⁹. l. x. t. ij.
Adimendis ⁊ transferendis legatis ⁊ fideicōmissis. l. x. t. q̄rto
Ad senatusc̄ōsultum trebellianum assignādis libertis. l. xiiij. t. iiij
Ad senatusc̄ōsultū tertullianū ⁊ orificianū li. xiiij. ti. vltimo

ff. noui A

Aqua pluuiali arcenda. li. ꝓmo. t. iij
Adeptione libertatis. l. ij. t. vi.
Acquirenda possessione. l. iij. t. ij.
Acq̄rendo rer⁹ dominio. l. iij. t. ꝓmo
Aqua quotidiana ⁊ estiuali. l. v. t. xix.
Actionib⁹ ⁊ obligationib⁹. l. vi. t. vltimo
Arboribꝫ cedendis. l. v. t. xxvj.
Acceptilationib⁹. l. viij. t. q̄rto
Arborum furtim cesaꝝ. l. ix. t. vij
Abigeis li. ix. t. xiiij.
Accusationib⁹ ⁊ inscriptionib⁹. l. x. t. sc̄o
Ad legem iuliam maiestatis. l. x. t. iiij.
Ad legem iuliam de adulterio. l. x. t. v.
Ad legem iuliam de vi publica. l. x. t. vj.
Ad legem iuliam de vi ꝑuata. l. x. t. vij
Ad legē cornelią de sicarijs. l. x. t. viij
Ad legē pompeią de parricidis. l. x. t. ix.
Ad legē cornelią de falsarijs. l. x. t. x.
Ad legem iuliam repetendaꝝ. l. x. t. xj.
Ad legem iuliam de annona. l. x. t. xij
Ad legem iuliam peculatus. l. x. t. xiij
Ad legē iuliam de ambitu. l. x. t. xiiij.
Ad legem flauią de plagiarijs. l. x. t. xv.
Ad senatusc̄ōsultum turpilianū. l. x. t. xvj.
A quib⁹ appellare nō licet. l. xj. t. ij.
A quo appellet quis. l. xj. t. iij.
Appellationib⁹ ⁊ relationib⁹. l. xj. t. ꝓmo
Appellationib⁹ recipiēdis. l. xj. t. v.
An per alium causa appellationis rescindi possit. li. xj. t. ix.
Apud eum a quo appellatur aliam causam agere q̄s cōpellat. l. xij. t. xij.
Ad municipales. l. xij. t. ꝓmo
Albo scribendo. l. xij. t. iij.
Administratione rer⁹ ad ciuitatem ptinentium. l. xij. t. viij.

ff. veteris B

Bonoꝝ possessionib⁹. l. xiij. t. ꝓmo

Inforciati B

Bonorum possessione furioso infanti surdo ⁊ ceco cōpetēte. li. xiij. t. iij.

Bonoꝝ possessione ꝫ tabulas.l.xiij.t. q̃rto
Bonoꝝ possessiõe ẽm tabulas .l.xiij.t.xi.
Bonis libertorum.l.xiiii.t.scõo
Bonoꝝ possessione ex testamẽto militis.li.xiii.t.xiij

ff.noui B

Bonis auctoritate

Iudicꝫ possidẽdis seu venũdandis.li.q̃rto
Bonis damnatorum.l.x.t.xx
Bonis eoꝝ qui añ sñiam mortem sibi ꝓscꝛiuerint.l.x.t.xxi.

ff.veteris E

Constitutionibus

principũ.li.ꝓmo.ti.q̃rto
Calumniatoribꝫ.l.iij.t.vltimo
Cõia pdia tã rustica q̃ vrbana.l.vij.t.q̃rto
Cõmunia diuidenda.l.x.t.iij
Cõditõe cã data cã nõ secuta.l.xj.t.vj
Cõditõe ob turpẽ vl iniustã cãm.l.xj.t.vij
Cõditione indebita.l.xj.t.vij
Conditione sine causa.l.xij.t.vltimo
Capite minutis.l.xiij.t.v.
Conditione furtiua.l.xiij.t.ꝓmo
Conditione ex lege.l.xiij.t.scõo
Conditione triticaria.l.xiij.t.iij
Cõtrahẽda emptiõe z venditõe z ỗ pactis inter emptorẽ z venditorẽ.l.xviij.t.ꝓmo
Cõmodati vel cõducti.l.xiij.t.vj
Constituta pecunia.l.xiij.t.v.
Compensationibꝫ.l.xvi.t.scõo

Inforciati C

Concubinis

-li.ꝑ.ti.vltimo
Cõfirmãdo tutore vl curatore.l.ij.t.iij
Cõtraria tutele actione.l.iij.t.iiij
Curatoribꝫ furioso vl aliꝭ extra mores dãdis.l.iij.t.vltimo
Cõditionibꝫ institutionũ.l.q̃rto.t.vij
Cõditiõibꝫ z demõstratiõibꝫ.l.xj.t.ꝓmo
Cõditionibꝫ ꝓtra tabulas.l.xiij
Collatione bonorum.l.xiij.t.vj.
Collatione dotis .l.xiij.t.vij.
Cõiũgẽdis cũ emãcipato liberꝫ eiꝰ.li.xiij.t.x
Carboniano edicto.l.xiij.t.x.

ff.noui C

Collusione detegen/

da.li.scõo.t.vltimo
Confessis.l.q̃rto.t.scõo
Cessione bonorum.l.q̃rto.t.iij
Curatore bonis dando.l.q̃rto.t.vij
Collegijs illicitis.li.ix.t.pe.
Cloacis.l.v.t.xij
Concussione.l.ix.t.xiij
Cõfractionibꝫ z expilatoribꝫ.li.ix.
Crimine expilate hereditatis.l.ix.t.xix
Crimine stellionatus.l.ix.t.xx
Custodia z exhibitõe reoꝝ.l.x.t iij
Cadaueribꝫ punitorum.l.x.t.vltimo
Captiuis z postliminio reuersis.l.xj.ti.xv
Castrensi peculio.l.xi.t.pe.
Censibꝫ.l.xij.t.xv

ff.veteris D

De diuisiõe rerum

z qualitatum
Dolo malo.l.q̃rto.t.iij
Depositi vel contra.l.xvj.t.vltimo
Distractõe pignoꝝ z ypothecaꝝ.l.xx.t.pe.
Diuorcijs.l.xxiij.t.scõo
Donatõibꝫ intꝫ virꝫ z vxorẽ.l.xxiij.t.ꝓmo

Inforciati D

Dote prelegata.l.ix.t.q̃rto
Dotis collatione.l.xiii.t.vii.

ff.noui D

Damno infecto et

subgerendo.l.ꝓmo ti.scõo
Donationibus.li.ꝓmo.ti.pe.
Donationibꝫ causa mortis.l.ꝑ.t.vltimo
Diuersis tpibꝫ z ꝑscriptõibꝫ.l.vi.t.iii.
Doli mali z metꝰ exceptõe.l.vi.t.q̃rto
Duobꝫ reis stipulandis.l.vii.t.scõo
Decurionibus.l.xii.t.scõo
Decretis ab ordine faciẽdis.l.xii.t.ix.

ff.veteris E

Eo per quem factũ

erit q̃ minꝰ q̃s in iudicio sistat.l.ii.t.x.
Edendo.libro scõo.t.xiii.
Eo qõ certo loco dari optet.l.xiii.t.q̃rto
Exercitoria actione.l.xiiii.t.ꝓmo
Exceptione rei vendite z tradite.l.xxi.t.vltẽ.
Edilicio edicto z ỗ rẽdibitoria actõe.l.xxi.t.j
Ex quibꝫ causis maiores.xxv.ãnis restituuntur.li.q̃rto.t.vi.
De euic.li.xxi.t.pe.

Inforciati E

Excusatoribꝰ et tem

poribꝫ eoꝝ id est tutoꝝ.l.iii.t.ꝓmo
Eo q̃ ꝑ tutore vel curatore negocia gessit.li.xii.t.q̃nto
Ex q̃bꝫ causis i possessionẽ eat.l.q̃rto.t.q̃rto

De titulis legum

ff.noui E

Exceptione rei iu/

dicate.li.vj.t.scõo
Eo q̃ appellauerat in puincia.l.xj.t.xj.
Exceptionib⁹ z pscriptionib⁹.l.vj.t.pmo
Effractoribꝫ.li.ix.t.xviij
Extraordinarijs crimini⁹.l.ix.t.xi.
Exceptione doli mali z metus.l.vj.t.q̃rto
Euictionib⁹ z dupli stipulatione.l.xxi.

ff.veteris F

Ferijs et dilationib⁹

z diuersis tpib⁹.l.ij.t.xij
Fugitiuis seruis.l.xj.t.q̃rto
Fidicõmissaria hereditaꝫ petitõe.l.v.t.vltio
Familia herciscũda.l.x.t.scõo
Fide instrumentoꝝ.l.xij.
Fundo dotali.l.xxiij.t.vltimo

Inforciati F

Fundo istructo vl̃ infecto legato.li.ix.t.vij
Fideiussoribꝫ z mãdatoribꝫ herediꝫ tuto
rum curatoꝝ.l.iij.t.vij

ff.noui F

Fideicõmissarijs libertatib⁹.l.ij.t.v.
Flumib⁹ z ne q̃d i flumĩe publico.l.v.t.xj
Fonte.l.v.t.xxj Furtis.l.ix.t.scõo
Furti aduersus nautas cauponeꝫ stabula
rios.li.ix.t.v.
Furib⁹ z balnearijs.l.ix.t.xvij

Inforciati G

Gradib⁹ z affinitatib⁹ z noib⁹ eoꝝ.l.xiiij.t.x

ff.noui G

Glande legenda.l.v.t.xxvij

ff.veteris H

His qui

sui vel alieni iurꝫ sunt.
libro scõo.t.vj.
His qui infamia notant.l.iij.t.ij
His q̃ eiecerũt z effuderũt.li.ix.t.iij
Herediꝫ tutoꝝ ve curatoꝝ.l.ij.t.vij

Inforciati H

Hereditate vel actõe vẽdita.l.xviij.t.q̃rto
His q̃ in testamẽto delent vel inducuntur
vel inscribunt.l.q̃rto.t.q̃rto
Herediꝫ instituẽdis.l.q̃rto.t.q̃nto
His q̃ pene causa relinquunt.l.ix.t.vj.
His q̃.p nõ scriptis habent.l.x.t.viij
His quib⁹ vt indignis legata auferunt.l.x.
titulo vltimo

ff.noui H

His q̃ in fraudẽ creditoris.l.iij.t.ix.

ff.veteris I

Justicia et iure.l.j.t.j.

Jurisdictione oĩm iudicum.l.ij.t.pmo
In ius vocando.l.ij.t.q̃rto
In ius vocati vt eãt.l.ij.t.vj
In integrũ restitutione.l.q̃rto.t.q̃rto
Judicijs vbi q̃s agere debet.l.v.t.pmo
Inofficioso testamento.l.v.t.scõo
Judicio finiũ regundoꝝ.l.x.t.scõo
Jureiurando siue voluntario siue necessa/
rio.l.xij.t.q̃rto
In litem iurando.l.xij.t.q̃nto
Interrogatoĩb⁹ i iure faciẽdis.l.xj.t.pmo
Institutoria actione.l.xiiij.t.iij
In rem verso.l.xv.t.iij
In diem abiectione.l.xviij.t.scõo
In q̃b⁹ cauꝫ pign⁹ vl̃ ypotheca.l.xx.t.scõo
Juris z facti ignorãtia.l.xxij.t.vltimo
Jure dotium.l.xxiij.t.iij

Inforciati J

Impẽsis circa res dotales factꝫ.l.p.t.scõo
Iniusto rescpto z irrito testamẽto.l.iij.t.iij
Jure deliberandi.l.q̃rto.t.vltimo
Jure codicillorum.libro sexto
Jurepatronatus.li.xiij

ff.noui J

Jure aureorum anuloꝝ.l.ij.t.vj
Interdictis.l.v.t.pmo
Itinere actuq̃ puato.l.v.t.xviij
Judicati in solutione.l.viij.t.pe.
Incendio ruina z naufragio.l.ix.t.ix.
Iniurijs z famosis libellis.l.ix.t.x.
Illicitis collegijs.l.ix.t.pe.
Interdictꝫ z deportatꝫ z relegatꝫ.l.x.ti.xxij
Jure fisci.l.xj.t.xiij
Jure immunitatis.l.xij.t.vi.

ff.veteris L

Legibus et senatus

consulto z lõga ꝓsuetudine.l.pmo.t.iij
Lege rodia de iactu.li.xiij.t.scõo
Lege cõmissaria.l.xviij.t.iij
Locati conducti.l.xix.t.scõo

Inforciati L

Legitimis tutoribus

libro scõo.t.q̃rto
Liberis agnoscẽdis.l.pmo.t.q̃rto
Liberis z postumis instituẽdis p̃teritꝫ vel
exheredandis.l.q̃rto.t.scõo
Legatis z fideicõmissis pmo.l.vi.t.pmo
Legatis z fideicõmissis scõo.l.vij.t.pmo

Legatis ꝛ fideicõmissis tertio.l.viii.t.ꝑmo
Liberatione legata.l.x.t.iii.
Lege falcidia.l.xi.ti.scõo
Legatis ꝑstandis circa tabulas bono pos/
sessione petita.l.xiii.t.q̃rto
Libertis vniuersitatis.l.xiiii.t.iii.
ff.noui L

Liberali causa ✦li.ii.t.xii.

Loco publico fruendo.l.v.t.ix
Locis ꝛ itineribꝫ publicis.l.v.t.vii.
Libero homine exhibendo.l.v.t.xxviii.
Liberis exhibendis ꝛ deducẽdis.l.v.t.xxix
Litigiosis.l.vj.t.pe.
Libellis dimissoꝝ.l.xj.t.sexto
Legationibus.l.xv̄j.t.septimo
ff.veteris D

Minorꝫ ✦xxv.ãnis.l.iiij.t.q̃rto

Mortuo inferẽdo.l.xi.t.vltimo
Mandati vel cõducti.l.xvij.t.ꝑmo
Inforciati D
Militari testamento.l.v.t.ꝑmo
Magistratibꝫ ꝙueniendis.l.iij.t.viij
ff.noui D
Manumissionibus.l.scõo.t.ꝑmo
Manumissi vindicta.li.scõo.ti.scõo
Manumissionibꝫ que fuis ad vniuersita/
tem ptinẽtibꝫ imponũt.l.ij.t.iij
Muneribꝫ ꝛ honoribꝫ.l.xij.t.quarto
Manumissis in testamento.l.scõo.t.q̃rto
ff.veteris A

Ne quis eum qui in

ius vocabit vi eximat.l.scõo.t.vij
Negocijs gestis.l.iij.t.v.
Naute caupones ſtabulariꝫ vt recepta ſti
tuant.libro quarto.t.vltimo
Noxalibꝫ actionibus.l.ix.t.vltimo
Nautico fenore.l.xxij.t.scõo
ff.noui A
Noui operis nũciatiõe.l.ꝑ.t.ꝑmo
Natalibꝫ restituẽdis.l.scõo.t.xj.
Ne vis fiat ei q̃ in pos.missus fuit.l.v.t.q̃rto
Ne q̃d in loco sacro fiat.l.v.t.sexto
Ne q̃d in flumine ripa ve eius.l.v.t.xij
Ne de sta.defun.pꝰ q̃nquẽniũ q̃ra.li.scõo
Nil debet ĩnouari pẽdẽte appellatõe.l.xj.
Nundinis.l.xij
Nouatõibꝫ ꝛ ꝺlegatõibꝫ.l.viij ff.veterꝫ O

Origine iurũ et om/

nium magistratuũ.l.ꝑ.t.scõo
Officio ꝓsulis.l.ꝑ.t.x.
Officio ꝑfecti ꝑtorio.l.ꝑmo ti.xi.
Officio ꝑfecti vrbis.l.ꝑmo.t.xij
Officio questoris.l.ꝑmo ti.xiij
Officio ꝑtoris.l.ꝑmo ti.xiij
Officio prefecti vigilum.l.ꝑmo.t.xv
Officio ꝑconsulis ꝛ legati.l.ꝑmo.t.xvi.
Officio prefecti augusti.l.ꝑmo.t.xvij
Officio ꝑsidis.l.ꝑmo.t.xviij
Officio ꝓcuratoris cesaris.l.ꝑ.t.xix.
Officio iuridici.l.ꝑ.t.xx
Officio eiꝰ cui mãdata ẽ iurisdictio.l.j.t.xxi
Officio assessoris.libro ꝑmo
Operibꝫ seruoꝝ.l.vij.t.xxij
Inforciati O
Optione vel electione legata.li.ix.
Obsequijs a liberꝫ ꝛ libertis parentibꝫ et pa/
tronis ꝑstandis.l.xij.t.vltimo
Operibus libertorum.l.xiiij.t.ꝑmo.
ff.noui O
Operibꝫ publicis.l.xij.t.x.
ff.veteris P

Pactis ✦li.scõo.t.xiiij

Procuratoribꝫ ꝛ defensoribꝫ.l.iij.t.iij
Petitione hereditatis.l.v.t.tertio
Possessoria hereditatis actione.l.q̃nto
Postulando.l.iij.t.ꝑmo
Pignoraticia actione.l.xiij.t.vltimo
Publicaria in rem actione.l.vi.t.scõo
Peculio.li.xv.t.ꝑmo
Periculo ꝛ cõmodo rei vẽdite.l.xviij.ti.vi.
Prescriptꝭ verbis ꝛ ĩ factũ actõibꝫ.l.xix.t.vlt.
Pro socio.l.xvij.t.vltimo
Pignoribꝫ ꝛ ypothecꝭ ꝛ q̃libꝫ ea ꝯhãt.l.xx.t.i.
Probatõibꝫ ꝛ ꝑsumptionibꝫ.l.xxij.t.iij
Pactis dotalibꝫ.l.xxiij.t.q̃rto
Inforciati P
Penu legata.l.ix.t.ix.
Peculio legato.l.ix.t.octauo
ff.noui P

Pro soluto.l.nj.

Publicanis ꝛ vectigalibꝫ.l.ꝑ.t.q̃rto
Pro emptione.li.iij.t.q̃nto
Pro herede.l.iij.t.sexto
Pro donato.l.iij.t.vij
Pro delicto.l.iij.t.viij
Pro legato.l.iii.t.ix.
Pro dote.l.iii.t.penultimo
Pro suo.li.iii.ti.vltimo

Precario.li.v.t.xxv
Priuilegio creditorum.l.q̃rto.t.vj
Pactis inter emptorem z venditorẽ.li.viij
Pretorijs stipulationib⁹.l.viij.t.pe.
Priuatis delictis.l.ix.t.p̃mo
Publicis iudicijs.l.x.t.p̃mo
Priuilegijs veteranoꝝ.l.xj.t.vltimo
Preuaricatorib⁹.l.ix.t.xv
Pupillaribus actionib⁹.l.ix.t.vltimo
Penis.l.x.t.xix
Per quem appellauit in puincia defendi
Pollicitationibus.l.xij.t.xij
Prosenetis.l.xij.t.xiij
ff.veteris Q

Quod quisqz iu/

ris ꝯ alteꝝ statuit ipe eodẽ vtaf.l.sc̃o.t.ij
Qui satisdare cogũf.l.ij.t.viij
Qõ cuiuscz vniuersitatis noie vl causa etiã augef.l.iij.t.q̃rto
Quib⁹ ex causis maiores.xxv.ãnis i integꝝ resti.li.q̃rto.t.vj.
Qõ metus causa gestũ est.l.q̃rto.t.sc̃o
Qñ dies vsufructꝰ legati cedit.l.vij.t.tertio
Quẽadmodũ ꝓtutel⁹ admittãf.l.viij.t.vl.
Quibus modis vsufructus vel vsus amittatur.li.vij.t.q̃rto
Quib⁹ reb⁹ ad eũdẽ iudicẽ eaf.l.xj.t.sc̃o
Qõ cũ eo q̃ in aliena ptate est negociuz gestum esse dicaf.l.xiij.t.v.
Qñ ꝛ peculio actio ẽ annualis.l.xv.t.sc̃o
Qõ iussu.l.xv.t.vltimo
Que res pignori vel ypothece obligari possit.li.xx.t.iij
Qui potiores in pignore habeãf z de bis q̃ in poꝝ creditoꝝ locũ succedũt.l.xx.t.q̃rto
Quib⁹ modis pignus vel ypotheca solui.li.xx.t.q̃nto
Quib⁹ cauf pign⁹ l ypotheca ꝛbif.l.xx.t.ij
Inforciati Q

Qui petant tutores

z curatores.z vbi petãf.l.ij.t.vj
Qñ ex facto tutoꝝ vl curatoꝝ minores cõuenire z agere possint.l.ij.t.ix.
Qõ falso tutore vl actore gestũ esse dicef.libro.xiij.t.q̃rto
Qñ dies legatoꝝ vel fideicõmissoꝝ cedit.libro.xij.t.sc̃o
Quẽadmodũ testamẽta aperiantf inspiciãf z describantf.l.v.t.iij
Quib⁹ ñ ꝑpetit bonoꝝ possessio .l.xiij.t.xij
Quis ordo i bonoꝝ possessionib⁹ seruef.li.xiij.t.xv
ff.noui Q

Qui sine manumis/

sione ad libertatẽ pueniũt.l.sc̃o.t.viij.
Qui z a q̃b⁹ manumissi liberãf.l.ij.t.ix.
Quib⁹ ad libtatẽ ꝓclamare ñ licz.l.ij.t.xiij
Que in fraudẽ creditoꝝ facta sũt.l.iiij.t.ix
Quoꝝ bonoꝝ.l.v.t.sc̃o
Quorum legatoꝝ.l.v.t.iij
Qõ vi aut clam.l.v.t.xiij
Questionibus.l.x.t.xviij
Quaꝝ reꝝ actio nõ datur.l.vj.t.q̃nto
Qñ appellare licet.li.xj.t.q̃rto
Quis a quo appelletur.l.xj.t.iij
Qñ appellandum sit.l.xj.t.q̃rto
Que sniа sine appellatõe rescidaf.l.xj.t.viij
ff.veteris R

Rerũ diuisione.

li.j.t.viij
Recepti q̃ arbitriũ fcepeft vt sniaz dicat.i. de arbitris.li.q̃rto.t.viij
Rerum vendicatione.l.vi.t.p̃mo
Reb⁹ creditis si certũ petaf z ꝯ ꝓditõe.lib.xij titulo p̃mo
Religiosis z sumptib⁹ funeꝝ.l.xj.t.vij
Rescindenda venditione.l.xviij.t.q̃nto
Rerum pmutatione.l.xix.t.q̃rto
Ritu nuptiaꝝ.l.xxiij.t.sc̃o
Repudijs z diuortijs.l.xxiij.t.vltimo
Inforciati R

Rebus eorum qui

sub tutela vel cura sunt sine decreto nõ alienandis l supponẽdis.l.iij.t.pe.
Reb⁹ dubijs.l.x.t.q̃nto
Regula catboniana.l.x.t.vij
ff.noui R

Re iudicata et ef/

fectu sniaꝝ z interlocutoꝝ.l.q̃rto.t.p̃mo
Ripa munienda.l.v.t.xiij
Reb⁹ autoritate iudicis possidẽdis.l.iiij.t.v
Remissionibus.l.v.t.xviij
Riuis de fonte.l.v.t.xx
Rẽ pupilli l adolescẽtis saluã fore.l.vij.ti.vi.
Rẽ ratã hꝫ z de ratihabitõe.l.vij.t.vltimo
Receptoribus.l.ix.t.xvj.
Req̃rendis z absentib⁹ puniẽdis.l.x.t.xvij
Re militari.l.xi.t.xvj
Regulis iuris.l.xij.t.vltimo
ff.veteris S

Statu hoĩm. li.ꝑmo.t.vltio
Senatoribus.l.ꝑmo titulo.ix.
Si ꝙs in ius vocatus nõ ierit.l.ii.t.ꝙnto
Si ꝙs in ius dicẽti nõ obtpauit.l.ii.t.iii.
Si ex noxali cã agaĩ quõ caueaĩ.l.ii.t.ix
Si ꝙs cautionibus i iudicio exhibẽdi cau/
sa factis obtpauerit.l.ii.t.xi
Si ps hereditatis petaĩ.li.ꝙnto.t.ꝝrto
Si ager vectigalis vel emphitheotic⁹ pe/
tatur.li.sexto titulo vltimo
Si vsufructus petitur l'ad alium pertine/
re noscatur.l.septimo titulo sexto
Seruitutib⁹ vrbanoꝝ ꝑdioꝝ.l.viĩ.t.scõo.
Seruitutib⁹ rusticoꝝ ꝑdiorum.l.viĩ.t.iĩ
Si seruitus vendicetur vel ad alium per/
tinere negetur.l.viĩ.t.ꝙnto
Si quadrupes pauperiem.id est.dãnũ fe/
cisse dicaĩ.l.ix.t.ꝑmo
Seruo corrupto.l.xi.t.iĩ.
Si mensor falsum modiũ dicat.l.xi.t.sexto
Sepulcro edificando.l.xi.t.vltimo
Seruis exportandis.l.xviĩ.t.vltimo
Sponsalibus.l.xxiĩ.t.ꝑmo
Inforciati S
Soluto matrimo
nio quẽadmodũ dos petaĩ.l.ꝑmo.t.ꝑmo
Si vẽtris noĩe in possessione missa .l.j.t.v.
Si mulier vẽtris noĩe calũnie cã ipius esse
dicaĩ.l.ꝑmo.t.sexto
Suspectis tutoribꝫ t curatoribꝫ.l.ĩ.t.vltĩ.
Si ꝙs ab intestato vel alio mõ possideat
hereditatẽ.l.v.t.ꝝrto
Si quis aliquid testari ꝓhibuerit vel coe/
gerit.l.ꝙnto titulo vltimo
Seruitute legata.l.ix.t.iĩ
Suppellectili legata.li.ix.t.vltimo
Si certum petatur.l.xĩ
Si a pente ꝙs manumiss⁹ fuerit.l.xiĩ.t.xĩ.
Si ꝙd i fraudẽ patroni factũ sit.l.xiiĩ.t.v.
Si tabl'e testamti nulle extabãt.l.xiiĩ.t.vl.
Successorio edicto.l.xiiĩ.t.ix.
Suis t legit.heredi.li.xiiĩ.t.ꝑe.
Si cui pl⁹ ꝫ licuit ꝑ legẽ falcidiã legatum
esse dicaĩ.l.xi.t.vltimo
ff.noui S
Si libertus ĩgenuus
esse dicatur.l.ĩ.t.xiiĩ
Separationibus.l.ꝝrto.t.viĩ
Superficiebus.l.v.t.xvĩ
Siluiano interdicto.l.ꝙnto.t.vltimo.
Stipulatione seruoꝝ.l.viĩ.t.vltimo
Solutionib⁹ t iberationib⁹.l.viĩ.t.tertio
Si ꝙs in test.liber esse iussus.l.ix.t.ꝝrto
Si familia furtũ fecisse dicaĩ.l.ix.t.sexto.
Sepulcro violato.l.ix.t.xĩ
Sententiã passis t restitutis.l.x.t.ꝑe.
Si tutor vel curator vel magistraꝰ appel/
lat.l.xi.t.x.
Si appellatione pendente mors interueni
at.li.xi.ti.xiĩ.
Si tabule testamenti extabũt.l.xiĩ
ff.veteris T
Transactionibus.l.scõo.t.vltimo
Tributaria actione.l.xiiĩ.t.ꝝrto
Testib⁹.l.xxĩ.t.vltimo
Inforciati T
Tutoribus et cura
toribꝫ datꝭ ab his ꝙ ius dãdi hñt t ꝙbus ex
causis dari pñt.l.scõo.t.ꝙnto
Tutelis.li.ĩ.t.ꝑmo
Tutela testamentaria.l.scõo.t.scõo.
Testamẽtis ꝙ testamẽtũ facere pñt t quem
admodũ testamẽta fiãt.l.ꝝrto.t.ꝑmo
Testamentis militum.l.ꝙnto
Tritico vino t oleo.l.ix.t.vj.
ff.noui T
Tabulis exhiben/
dis.li.ꝙnto.t.ꝙnto
Tigno iniuncto.li.ix.t.iĩ.
Turba.libro octauo
Termino amoto.li.viĩ
ff.veteris U
Vsufructu ꝙsutatur
vel fruatur.l.vi.t.ꝑmo
Usufructu accrescendo.l.vĩ.t.scõo
Usufructu eaꝝ rerꝝ ꝙ vsu ꝓsumũt.l.vĩ.t.v.
Usu t habitatione.l.viĩ.t.viĩ
Usufructuarius quemadmodum caueat.
li.vĩ.t.vltimo
Usuris t fructu t mora.l.xxĩ.t.ꝑmo
Inforciati U
Ventre inspicien̄do
custodiendoꝝ ptu.l.ꝑmo.t.ꝙnto
Uulgari t pupillari institutõe.l.viĩ.t.sexto
Usu t vsufructu t reddita t habitatione t
opis ꝑ legatũ fideicõmissuꝫ datꝭ.l.ix.t.scõo
Ut legatoꝝ t fideicõmissoꝝ fuãdoꝝ caue

ſa caneatur.l.xij.t.iij
Ut in poſſeſſionē legatoꝝ ℓ fideicōmiſſoꝝ ſeruandoꝝ cauſa eſſe liceat.l.xij.t.vltimo
Unde legitimi.l.xiij.t.viij
Unde liberi.l.xiij.t.vii.
Unde cognati.l.xiiii.t.ix.
Unde vir ꝛ vxor.l.xiiii.t.xii.
Ueteranoꝝ militū ſucceſſiōe.l.xiiii.t.xiii.
Ut legiby ſenatuſq; ꝓſulto bonoꝝ poſſeſſio dek.l.xiiii.t.xv.
Uētre ī poſſeſſiōe mittēdo ꝛ curatore etꝰ.li. xiiii.
ff.noui U

Vſurpationibus et

vſucapionib⁹.l.iii.t.iii.
Uia publica ꝛ itinere publico fiēdo.l.v.t.x.
Ut in flumine ripa ve nauigare .l.v.t.xiii.
Ui ꝛ vi armata.l.q̄nto.t.xv.
Uti poſſideꝫ vtrobi.l.q̄nto.t.xvi.
Ut migrando.l.q̄nto.t.xv.
Uerborum obligationiby.l.vii.t.p̄mo.
Ui bonoꝝ raptoꝝ.l.ix.t.octauo
Uocatiōe ꝛ excuſatōe muneꝝ .l.xii.t.q̄nto
Uariſſ ꝛextraordīariis cognitōib⁹l.xii.t.xiii
Uerboꝝ ſignificatione.l.xii.t.xv.

Sequunt rubrice Lodicis A

Abigeis.l.ix.

Apoſtatis.l.p̄mo.t.vii.
Aſſeſſoriby ꝛ domeſticis.l.p̄.t.xlvii.
Annonis.li.p̄mo.t.xlviii.
Aduocatꝫ diuerſoꝝ iudicioꝝ.l.ii.t.vii.
Aduocatis diuerſoꝝ iudicū. l.ii.t.viii
Alienatōe iudicii mutādi cā fctā.l.ii.t.liiii.
Aduocatis fiſci.l.ſcōo.t.ix.
Ad exhibendū.l.iii.t.xli.
Actioniby ꝛ obligationiby.l.q̄rto.t.x.
An ſeruus p facto ſuo.l.iiii.t.xiii.
Actioniby hereditariis.l.q̄rto.t.xvi.
Actione pignoraticia.l.q̄rto
Actione exercitatoria.l.q̄rto.t.xv.
Ad senat⁹ꝰſultū macedōianū.l.iiii.t.xxviii.
Ad senatuſcōſultū ſiluianū.l.iiii.t.xxix
Actioniby empti ꝛ venditi.l.iiii.t.xlix.
Alendis liberis a parētiby.l.q̄nto.t.xxvi.
Admīſtratōe tutoꝝ ꝛ curatoꝝ.l.v.t.xxviii
Alimentis pupillis p̄ſtandis.l.q̄nto.t.li.
Arbitrio tutele.l.v.t.lii.
Autoritate p̄ſtanda.l.q̄nto.t.lx.
Actore ꝛ curatore vℓ tutore dādo.l.v.t.lxii.
Adeūda ꝛ abſtinēda hereditate.l.q̄nto
Ad senatuſcōſultū trebelliauū .l.vi.t.xlviii.
Ad legē falcidiam.l.vi.t.xlix.
Ad senatuſcōſultū terculianū.l.vi.t.lv.
Ad senatuſcōſultū orficianū.l.vi.t.lvi.
Aſſertione tollenda.l.vii.t.lvii.
Acq̄renda ꝛ retinēda poſſeſſione aduerſus creditorem.l.vii.t.xxxiii.
Annali exceptione.l.vii.t.xli.
Alluuionib⁹ ꝛ paludib⁹.l.vii.t.xlii.
Appellationiby.l.vii.t.lxiii.
Acceptilationibus.li.viii.t.xliiii.
Adoptionibus liberoꝝ.l.viii.t.xlviii.
Ad legē iuliam maieſtatis.l.ix.t.viii.
Ad legē iuliā ō adulteriis ꝛ ſtups.li.ix.ti.ix.
Ad legē iuliā ō vi publicaꝝ ꝓuata.l.ix.t.xii.
Ad legē corneliā de ſiccariis.l.ix.t.xvi.
Ad legē flauiā de plagiariis.l.ix.t.xx.
Ad legē fiſcelliā.l.ix.t.xxi.
Ad legē corneliā de falſariis.l.ix.t.xxii.
Ad legē iuliā repetendaꝝ .l.ix.t.xxvii.
Ad legē iuliā de ambitu.l.ix.t.xxvi.
Abigeis.l.ix.t.xxxvii.
Abolitionibus.l.ix.t.xlii.
Ad senatuſcōſultū turpilianū.l.ix.t.xlv

Trium li. Lodicis A

Annona et tributis

li.x.t.xvi.
Apotecis publicis.l.x.t.xxii.
Athletis.l.x.t.liii.
Auri publici p̄ſecutoriby.l.x.t.lx.
Auro coronario.l.x.t.lxxiii.
Argenti p̄cio quod theſauris inferꝝ. lib.x. ti.lxxiiii.
Annonis ciuilib⁹.l.xi.t.xxiiii.
Alexandrie p̄matib⁹.l.xi.t.xxviii.
Adminiſtratōe reipublice.l.xi.t.xxx.
Aqueductu.l.xi.t.xlii.
Armorum vſu inſcio p̄ncipe interdicto.li bro.xi.t.xlvi.
Agricol' cenſitis ꝛ colonis.l.xi.t.xlvii.
Agricol' ꝛ mācipiis dominicis vℓ fiſcalib⁹ li.xi.t.lxvii.
Agentiby in reb⁹.l.xii.ti.xx.
Aparitoriby p̄fectorum p̄retorio ꝛ p̄riui legiis coꝝ.l.xii.t.lii.
Aparitoriby p̄fecti vrbis.l.xii.t.liii.
Aparitoriby magiſtroꝝ militum ꝛ p̄uilegi is.l.xii.t.liiii.
Aparitoriby proconſul' et legati.libro. xii.titu.lv.
Aparitoriby comitis orientis.t.xii.t.lvi.
Aparitoriby p̄fecti annone.l.xii.t.lviii.

Codicis B

Bonis libertorum

r iurepatronat⁹ l. vi. t. iiij
Bonoꝝ possessione ẽm tabulas. l. vj. t. x.
Bonoꝝ possessione ꝫ tabulas. l. vi. t. xj
Bonis dãnatoꝝ seu pscriptoꝝ. l. ix. t. xlix
Bonis pscientiũ sibi morte. l. ix. t. l.
Bonoꝝ possessione ꝫ tabulas testamẽti liberti. l. vi. t. xij
Bonis maternis r materni gener⁹. l. vi. t. lix
Bonis que liberis. l. vi. t. lx

Trium li. Codicis B

Bonis auctoritate pncipis possidẽdis. li. x
Bonis vacãtibꝫ r incorporatione. l. x.

Trium li. Codicis C

Contractiombus

rei familiaris. libro pmo
Contractibꝫ iudicũ vl eoꝝ q̃ sunt circa eos libro scdo. t. lij
Causis ex q̃bꝫ infamia alicui irrogat. l. scdo
Cõmunia vtriusq; iudicij. l. iij. t. xxxviij
Cõmuni diuidendo. l. iij. t. xxxviij
Consortibꝫ eiusdẽ de liti. l. iij. t. xxxix.
Conditiõe indebita. l. q̃rto. t. v.
Cõditione ob causam datoꝝ. l. iiij. t. sexto
Conditione ob turpem cãm. l. q̃rto. t. vij
Conditione furtiua. l. q̃rto. t. viij
Conditione ex lege. l. q̃rto. t. nono
Constituta pecunia. l. q̃rto. t. xviij
Cõmodato. l. q̃rto. t. xxiij
Cõpensationibus. l. q̃rto. t. xxj
Contrabenda emptione. l. q̃rto. t. xxxviij
Cõmuniũ rer⁹ alienatõe. l. q̃rto. t. lij
Cõmerciꝫ r mercatoribꝫ. l. q̃rto. t. lxiij
Cõcubinis. l. v. t. lxxvij
Confirmando tutore. l. v. t. xxx
Contrario iudicio tutele. l. v. t. lix
Curatore furiosi vel pdigi. l. v. t. lxxj
Carboniano edicto. l. vi. t. xvi.
Collationibus. l. vi. t. xix.
Codicillis. l. vi. t. xxxvi.
Cõmunia delegat⁹ r fideicõmissi⁹. l. vi. t. xlij
Cõditione inserta legat⁹ vel fideicõmissis li. vi. t. xlvj.
Caducis tollendis. l. vi. t. l.
Cõmunia de successionibꝫ. l. vi. t. lviij
Collusione detegenda. l. vij. t. xx
Cõmunia de vsucapionibꝫ. l. vij. t. xxxj
Cõmuni seruo manumisso. l. vij. t. vij
Cõmunia de manumissionibꝫ. l. vij. t. xv
Cõminatões vl epl'as. l. vij. t. lviij
Confessis. li. vij. t. lx
Cõtrahenda vel cõmittẽda stipulatiõe. lib. viij. t. xxxviij
Creditore ẽ euictionẽ nõ debere. l. viij. t. xlvi
Crimine peculatus. l. ix. t. xxviij
Custodia reoꝝ. l. ix. t. q̃rto
Crimine sacrilegij. l. ix. t. xxix
Crimine expilate hereditatis. l. ix. t. xxxij
Crimine stellionatus. l. ix. t. xxxiiij
Calumniatoribꝫ. l. ix. t. xlvi

Trium li. Codicis C

Conuenendis

fisci debitoribꝫ. l. x. t. ij
Capiendis r distrahẽdis pignoribꝫ tribunorum. l. x. t. xxi
Canone largitionaliũ tituloꝝ. l. x. t. xxiij
Conditis in publicis horreis. l. x. t. xxvi
Collatione donatoꝝ vel reuelatorum aut translatorum. l. x. t. xxviij
Collatione eris. l. x. t. xxix
Classibꝫ al's classitis. l. xi. t. xij
Curialibus vrbis rome. l. xi. t. xiij
Collegiatis. l. xi. t. xvij.
Canone frumẽtario vrbis rome. l. xi. t. xxij.
Capitatõe ciuiũ cẽsibꝫ eximẽda. l. xi. t. xlviij
Colonis palestinis. l. xi. t. l.
Colonis tracensibus. l. xi. t. li.
Colonis illiricianis. l. xi. t. lij
Censibus censitoribꝫ equatoribus r inspectoribus. l. xi. t. lvij
Collatione fundoꝝ patrimonialiũ emphiteoticoꝝ. l. xi. t. lxi.
Conductoribus r pcuratoribus pdioꝝ fiscalium. l. xi. t. lxvij
Collatione fundoꝝ fiscaliũ l' rei puate vel dñice l' ciuitatis l' tẽpli. l. xi. t. lxix
Cypressis ex luco dãnensi l' perseis per egyptum nõ excidẽdis. l. xi. t. lxxiij
Consulibus r nõ spargẽdis ab his pecuniis r de pfectis r magistratibus r patriciis militum. l. xij. t. tertio
Consistorianis militibus. l. xij. t. x
Comitibus et tribunis scolarium. l. xij. t. xi
Comitibus rei militaris. l. xij. t. xij
Comitibꝫ r archinis sacri palatij. l. xij. t. xiij
Curiosis. l. xij. t. xxij
Comitibꝫ q̃ pcuratione petũt. l. xij. t. xiiij
Castrensi omnium palatinoꝝ peculio. libro. xij. t. xxx
Castrensi peculio militum pfecti annonarum. l. xij. t. xxxvi

Lomeatu.l.xii.t.xliiii.
Lursu publico⁊ āgariis⁊ pangariis.l.xii.t.l
Loartalibꝫ ꝑncipibꝫ.l.xii.t.lvii.

Lodicis D

Defensoribus ciui

tatum.l.ꝑ.t.liiii.
Diuersis rescriptꝫ⁊ pragmaticꝫ sanctiōibꝫ. libro ꝑmo.t.xxvi.
Dolo malo.l.ii.t.xxi. Dilatōibꝫ.l.ii.t.xi.
Deposito.li.q̄rto.t.xxxiiii.
Donationibus ante nuptias⁊ propter nuptias.l.v.t.iii.
Dotis promissione.l.v.t.xi.
Dote cauta non numerata.l.v.t.xv
Donatōibꝫ inter virꝫ⁊ vxorē.l.v.t.xvi.
Diuorcio facto apud quē liberi morari debeant.l.v.t.xxv
Diuidenda tutela.l.v.t.liii.
Dedititia libertate tollenda.li.vii.t.v.
Distractione pignorum.l.viii.t.xxviii.
Duobꝫ reis stipulandis⁊ duobꝫ reispmittendis.l.viii.t.xl.
De donationibꝫ.l.viii.t.liiii.
Donatōibꝫ q̄ sb̄ mō l'ꝑditiōe fiūt.l.viii.t.lv

Triū li.Lodicis D

Delatoribus.l.x.t.xi.
Defensoribus.li.x.
Discussoribus.l.x.t.xxix.
Decretis decurionū sup̄ immunitate q̄busdam cōcedenda.l.x.t.xlvi
Debitoribus ciuitatum.l.xi.t.xxxii.
Diuersis ꝓdiis vrbanis⁊ rusticanis tēplorū⁊ ciuitatū⁊ oī reddītu ciuili.l.xi.t.lxvi
Dignitatibus.l.xii.t.ꝑmo
Domesticis⁊ protectoribꝫ.l.xii.t.xvii.
Decanis.li.xii.t.xxvi.
Desertoribꝫ⁊ occultatoribꝫ..lxii.t.xlv.
Diuersis officiis⁊ aparitoribꝫ iudicum et ꝓbatoribꝫ eoꝝ.l.xii.t.lix.

Lodicis E

Emendatōe.

li.ꝑ.t. tertio

Episcopis⁊ clericis.l.ꝑmo titulo.vi.
Edendo.l.scō.t.ꝑmo
Ēpali audiētia⁊ diuersis capl'is.l.ꝑ.t. vii.
Errore calculi.l.ii.t.v.
Errore aduocatorum.l.scō.t.x.
Exq̄bꝫ cauſ alicui ifamia irrogat.l.ii.t.xii.
Etiā ꝑ ꝓcuratorē in integrū restitutionem agi posse.l.ii.t.xlix.
Ex quibꝫ causis maiores.l.ii.t.liiii.
Ex delictꝫ defunctoꝝ in q̄ tū heredes restitutionis ꝓueniant.l.q̄rto.t.xvii.
Exercitoria actione.li.q̄rto.t.xxv
Eunuchis.libro q̄rto.t.xlii.
Edilicijs actionibus.l.q̄rto.t.lix.
Eo q̄ ꝑ tutore negocia gerit.l.v.t.xlvi.
Excusatōibꝫ⁊ tpibꝫ eoꝝ.l.v.t.lxiii.
Excusatōibꝫ veteranoꝝ.l.v.t.lxvi.
Edicto successorio.l.vi.t.v
Edicto diui adriani tollēdo.l.vi.t.xxxii.
Executione rei iudicate.l.vii.t.liiii.
Edificijs priuatis.l.viii.t.x.
Etiā ob cirographariā pecuniā pignꝰ tenerī posse.l.viii.t.xxvii.
Exceptōibꝫ siue ꝑscriptōibus.l.viii.t.xxxvi
Euictionibus.l.viii.t.xlv
Emancipationibus liberoꝝ.li.viii.t.xlix.
Exhibēdis vl' trāsmittēdis reis.l.ix.t.iii.
Emendatione seruorum.li.ix.t.xiiii.
Emendatione ꝓpinquoꝝ.l.ix.t.xv

Triū li.Lodicis E

Exactionibꝰ

li.x.t.xix

Excusationibus munerum.l.x.t.xlvi.
Excusationibus artificum.l.x.t.lxii.
Expensis ludorum.l.xi.t.xli.
Equestri dignitate.l.xii.t.xxxi.
Exactione⁊ translatōne militarium annonarum.l.xii.t.xxxvi.
Executoribꝫ⁊ exactoribus.l.xii.t.lxii.
Erogatōe militarꝫ annone.l.xii.t.xxxvii.

Lodicis F

Filiofamilias

li.ii.t.xxiii.

Fideiussoribus minorum.l.scō.ti.lvii.
Formulis.libro scō
Feriis.li.iii.t.xi.
Familie herciscunde.l.iii.t.xxxvi.
Finium regundorum.l.iii.t.xxxviii.
Fide instrumentoꝝ.l.q̄rto.t.xxi.
Fundo dotali.l.v.t.xxiiii.
Fideiussoribus tutorum.l.v.t.lviii.
Fugitiuis seruis.libro sexto
Furtis⁊ seruo corrupto.l.vi.t.ꝑmo
Fideicōmissis.li.vi.t.xlii.
Falsa causa adiecta legato vel fideicōmisso libro sexto.t.xliii.
Fideicōmissarijs libertatibus.l.vii.t. q̄rto
Fructibus et litiū expensis.l.vii.t.lii.
Fideiussoribus⁊ mādatoribus.l.viii.t.xli.
Famosis libellis.li.ix.t.xxvi.
Falsa moneta.li.ix.t.xxiii.

Trium li. Lodicis F

Fide instrumentorũ

7 iure haste 7 fiscalis. l. x. t. iij
Fiscalibꝫ vsuris. l. x. t. viij
Filiusfamilias 7 quẽadmodũ pr̃ꝑ bis teneatur. li. x. t. lvij
Frumẽto vrbis ꝑstantinopolis. l. xi. t. xxxij.
Frumento alexandrino. l. xj. t. xxvij
Fabricensibus. l. xi. t. ix.
Fundis limitosis 7 terris 7 paludibꝫ et pascuis. l. x. t. lix.
Fundis patrimonialibꝫ 7 saltuensibꝫ 7 emphiteoticis. l. xi. t. lxi.
Fundis reipublice 7 saltibꝫ diuie domus. li. xj t. lxv.
Fugitiuis colonis patrimonialibꝫ et emphiteoticis. l. xi. t. lxij
Fundis 7 saltibꝫ rei dn̄ice. l. xi. t. lxvi.
Filijs officialium militariũ q̃ moriuntur i bello. l. xij. t. xlvi.

Lodicis H

Generali abolitione. l. xi. t. xiij

Trium li. Lodicis H

Hladiatoribꝫ. l. xi. t. xlij
Herege dn̄ico. li. xi. ti. lxxiij

Lodicis D

Hereticis et manicheis 7 samaritanis.

l. ꝑ. t. viij
His q̃ ad eccl'iam confugiunt. l. ꝑmo. ti. xv
His q̃ in eccl'ia manumittunt. l. ꝑmo. t. xvi.
His q̃ ad statuam confugiunt. l. ꝑ. t. xxviij
His qui potentioꝝ noīe titulos p̃dijs affigunt. li. scõo. t. xv
His que vi metusue causa fiunt. l. ij. t. xx
His q̃ veniã etatis impetrauerũt. l. ij. t. xlv
Hereditate vl' actõe vẽdita. l. q̃rto. ti. xxxix
Herediby tutorum. l. v. t. lv.
Herediby instituẽdis 7 que ꝑsone non p̃nt instituj. l. vi. t. xxij
His q̃ sub modo legati. l. vi. t xlv
His quibus vt indignis hereditates auferuntur. l. vj. t. xxxv
His qui pene nomine in testamento vl' codicillo relinquuntur. li. vj. t. xlj.
His qui sub modo legati vel fideicõmissi relinquuntur. l. vi. t. xlv.
His quibus ante apertas tabulas hereditates transmittuntur. l. vi. t. lj.
His qui a nõ dño manumittũtur. l. vij. t. x.
His q̃ ꝓpter metũ a sn̄ia iudicis non appellauerunt. l. vij. t. lxviij
His qui in primorum creditorũ loco succedunt. libro. viij. t. xix
His qui accusare non possunt. li. ix. ti. ꝑmo
His qui sibi ascribunt aliquid in testamento. libro. ix. ti. xxij
His q̃ parẽtes 7 liberos occidũt. l. ix. t. xvij
His qui latrones vel alijs criminibꝫ reos occultauerunt. libro. ix. titulo. xxix

Trium li. Lodicis D

His q̃ ex publicis

rõnibꝫ mutuã pecuniã acceperũt. li. x. ti. vi.
His qui se defendunt. l. x. t. xij
Honoribꝫ vl' muneribꝫ nõ ꝓtinuãdis inter patrẽ 7 filium 7 de interuallis. l. x. t. xxix
His qui a principe vocationem acceperũt libro. x. titulo. xlij
His qui sponte munera publica suscipiũt. libro. x. titulo. xlij
His qui numero liberorum vel pauperta te excusationem meruerunt. libro. x. t. lij
His qui non impletis stipendijs sacramẽto soluti sunt. l. x. t. liij
His qui in exilio dati vel ordine sũt remoti. libro. x. t. lvij
His que ex publica collatione illata sunt vsurpandis. libro. x titulo. lxxj
Honoratorum vehiculis. libro. xi. ti. xix
His qui ex officio quod amministrauerũt conueniuntur. libro. xi. titulo. xxxviij
His qui sacro palatio. libro. xij. ti. xxviij

Lodicis J

Judeis et celicolis.

li. ꝑmo. t. xij
Juris 7 facti ignorantia. l. ꝑ. t. xxi.
Justiniano codice ꝓfirmãdo. l. ꝑ. t. scõo
In integrum restitutionibus minorũ. xxv. annis. libro scõo
In ius vocando. li. scõo. ti. scõo
In quibus causis restitutio in integrũ necessaria nõ sit. li. scõo. t. xlj.
In integrum restitutione postulata ne q̃d noui fiat. l. scõo. t. l.
Jureiurãdo ꝓpt̃ calũniã dãdo. l. ij. t. lviij.
Jnuit⁹ nemo agere vl' accusare cogat̃. li. iij.
Judicijs. li. iij. t. ꝑmo
Jurisdictione oĩm iudicum. l. iij. t. xiij.
In quibus causis militantes. l. iij. t. xxv
Jnofficioso testamento. l. iij. t. xxviij.
De inofficiosis donationibus. l. iij. t. xxix.

De titulis Codicū

Inofficiosis dotib⁹.l.iii.t.xxx
Jure emphiteotico.l.q̄rto.t.lxvi.
Jureiurando.libro quarto
Incestis z inutilib⁹ nuptiis.l.v.t.v.
Interdicto matrimonio int̄ pupillā et tu/
torē seu curatorē liberosq; eoz.l.v.t.vi.
Jure dotium.l.v.t.xi.
In q̄b⁹ causis tutorē habēti tutor vl' cura/
tor dari possit.l.v.t.xxxvii
In litē dādo tutore vel curatore.l.v.t.xlv
In litem iurando.l.v.t.liiii.
Institutionib⁹ z substitutōib⁹.l. vi.t.xxiiii.
Jure aureoz annuloz.l.vi.t.vii.
Impubez z aliis substitutōib⁹.l.vi.t.xxv
Jure deliberādi z de adeunda z acq̄renda
hereditate.l.vi.t.xxix.
Indicta viduitate.l.vi.t.xl.
Ingenuis z manumissis.l.vii.t.xiiii.
In quib⁹ causis cessat longi tp̄is p̄scriptio
libro.vii.t.xxxv
Interdictis.l.viii.t.p̄mo
In q̄b⁹ cauſ pign⁹ tacite p̄trahit̄.l.viii.t.xv
Jure dominii impetrādo.l.viii.t.xxiiii.
Inutilib⁹ stipulationib⁹.l.viii.t.xxxix.
Ingratis liberis.l.viii.t.l.
Infantibus expositis.l.viii.t.lii.
Infirmādis penis celibat⁹.l.viii.t.lviii.
Jure liberoz.l.viii.t.lix.
Iniuriis.l.ix.t.xxxv

Triū li.Codicis J

Jure fisci.l.x.t.j.

Indictionibus.l.x.t.xvii.
Imponēdis lucrativis descriptōnibus.li
bro.x.t.xxxv
Incolis z vbi q̄s domiciliū h̄re videt̄.z ō
bis qui studioz causa in alia ciuitate ōgūt.
li.x.t.xxix
Infamibus.l.x.t.lvii.
Irenarchis.l.x.t.lxxiiii.
Immunitate nemini cōcedenda.l.x.t.xxv
Jure reipublice.l.xi.t.xxix
In quib⁹ causis coloni censiti dños accu/
sare p̄nt.l.xi.t.xlix

Codicis L

Legibus et cōstitu/

tionibus p̄ncipum z edictis.l.p̄.t.xvii.
Litis contestatione.l.iii.t.ix.
Lege aquilia.l.iii.t.xxxv
Locato z conducto.l.q̄rto.t.lxv
Legitima tutela.l.v.t.xxxi.
Libertis z eoz liberis.l.vi.t.vi.
Liberis p̄teritis vel exheredatis.l. vi.t.xxvii
Legatis.l.vi.t.xxxvii.
Legitimis heredib⁹.l.vi.t.lvii.
Lege fusia tollenda.l.vii.t.iii.
Latina libertate tollenda.l.vii.t.sexto
Liberali causa.l vii.t.xvi.
Liberis exhibendis.l.viii.t.viii.
Luitione pignoris.li.viii.t.xxxi.
Litigiosis.l.viii.t.xxxvii.
Latoribus.li.viii.

Trium li.Codicis L

Libertinis.l.x.t.lvi.
Legationibus.l.x.t.lxiii.
Lustralis auri collatione.l.xi.
Locatione prediorum ciuilium vl' fiscaliū
li.xi.t.lxvii.
Locoz z itineꝝ custodia.l.xii.t.xlii.
Lucris aduocatoz z processionib⁹ officiorū
li.xii.t.lxii.

Codicis M

Mādatis p̄ncipū

libro p̄mo.t.xviii.
Modo mulctaꝝ que a iudicib⁹ infligūtur
libro p̄mo.t.liii.
Magistratibus municipalibus.l.p̄.t.lv.
Mandati.libro q̄rto.t.xxxv
Monopolio.l.q̄rto.t.lix.
Magistratibus cōueniendis.l.v.t.lvi.
Mortis causa donatione.li.viii.t.lvii.
Mulieribus que seruis proprijs se iunxe/
runt.libro.ix.ti.xi.
Maleficis z mathematicis.l.ix.t.xviii
Mutatione nominis.li.ix.t.xxv

Trium li.Codicis M

Municipijs z originarijs.l.x.t.xxxvii.
Muneribus patrimoniorum.l.x.t.xl.
Mulieribus in quo loco munera sexui cō
gruentia z honores agnoscūt.li.x.t.lx.
Metallarijs z metallis et procuratoribus
metallorum.libro.xi.ti.vi.
Murilegulis z gigenarijs.libro.xi.t.vii.
Metropoli beata.libro.xi.titulo.xxi.
Mendicantibus validis.li.xi.t.xxv
Manna.l.xi.t.xlv
Mācipijs z colonis patrimonialiuꝝ z sal/
tuensium z emphiteoticoz fūdoz .l.xi.t.lix
Magistris scriniorum.l.xii.t.ix.
Militari veste.li.xii.t.xxxix
Mensoribus.li.xii.t.xxvii.
Metatis z epidometicis.l.xii.t.xl.

Lodicis A

Nouo codice com

ponendo.l.ꝑmo.t.ꝑmo
Ne sanctum baptisma iterē.l.ꝑ.t.ix.
Nemini licere signū saluatoꝛ xp̄i.l.ꝑ.t.xj.
Ne xp̄ianū mācipiū hereticꝰ hēat.l.j.t.xiij.
Ne comitiby rei militaris tribunis lauacra
pstentur.li.ꝑmo
Ne nulli patrie sue administratio.l.ꝑmo
Ne liceat potētioribꝫ patrociniū.l.ij.t.xiiij
Ne fiscus vel respublica ꝓcuratiōeꝫ alicuiꝰ
pstet cause.l.ij.t.xviij.
Negociis gestis l.ij.t.xix.
Ne q̄s in sua causa iudicet.l.iij.t.v.
Noxalibꝫ actionibꝫ.l.iij.t.xl.
Ne vxoꝛ p marito ꝓueniat.l.iiij.t.xij.
Ne filiꝰ ꝓ patre.l.iiij.t.xij.
Nō numerata pecunia.l.iiij.t.xxx.
Ne seruus ꝑ dño.li.q̄rto
Nautico fenore.l.iiij.t.xxxiij.
Nundinis.li.iiij.t.ix.
Noua vectigalia istitui nō posse.l.iiij.t.lxij
Nuptijs.l.v.t.q̄rto
Ne fideiussoꝛes vel mandatoꝛes dotium
dentur.l.v.t.xxj.
Naturalibꝫ z legitimis liberis.l.v.t.xxviij.
Ne ꝑ dote mulieri bona quondam mariti
abdicant.l.v.t.xxiij.
Ne tutoꝛ vl curatoꝛ vectigal ꝓducat.l.v.t.xij
Necessarijs z seruis beredibꝫ instituendis.
li.vi.t.xxvj.
Ne de statu defunctoꝝ post quinquenniū
querat.l.vij.t.xxj.
Nudo iure quiritū tollēdo.l.vij.t.xxvi.
Ne rei dñice vl tēploꝝ vēdicatio tpis excep
tione submoueat.l.vij.t.xxxix.
Nouationibꝫ z delegatōibꝫ.l.viij.t.xlij.
Ne liceat in vna eadēq̄ causa tertio apella
re.li.vij.t.lxxj.
Ne sine iussu ꝓncipis liceat confiscare.li.ix.
titulo.xlviij
Nili aggeribꝫ nō rumpendis.l.ix.t.lviij.

Trium li. Lodicis A

Ne fiscus rem quā

vendidit euincat.l.x.t.v.
Ne ope a collatiōibꝫ exigant.l.x.t.xxiiij.
Nauibus nō excusandis.l.xj.t.ij.
Nauicularijs seu naualarijs.l.xi.ti.ꝑmo
Ne q̄d oneri publico iponat.l.xj.t.q̄rto
Naufragijs.l.xi.t.v.
Nulli licere in frenis z sellis margaritas z
smaragdos aptare.l.xi.t.xi.
Nautis tiberinis.li.xi.t.xxvi.
Ne q̄s liber inuit⁹ actū reipublice agere co/
gatur.l.xi.t.xxxvi.
Nō licere hitatoribꝫ metrocomode.l.xi.t.lv
Ne rusticani ad vllū obsequiū.l.xi.t.liij.
Negociatoꝛes ne militēt.l.xij.t.xxxiij.

Lodicis O

Officio prefecti pre

torio orientis z illirici.l.ꝑ.t.xxix.
Officio pfecti vrbis.l.ꝑmo.t.xxxi.
Officio pfecti ptorio affrice.l.ꝑ.t.xxx.
Officio magistroꝝ militū.l.ꝑmo.t.xxxii.
Officio questoris.l.ꝑmo.t.xxxiii.
Officio magistri officioꝝ.l.ꝑ.t.xxxiiii.
Officio comitis sacri patrimonij .l.ꝑ.t.xxxv.
De officio comitis z legati.l.ꝑ.t.xxxvi.
Officio comitis oriētis.l.ꝑ.t.xxxvii.
Officio pfecti augustalis. li.ꝑ.t.xxxviii.
Officio vicarij.l.ꝑ.t.xxxix.
Officio ptoris.l.ꝑ.t.xl.
Officio rectoris puincie.l.ꝑ.t.xli.
Officio pfecti vigilum.l.ꝑ.t.xlii.
Officio ciuilium iudicum.l.ꝑmo.t.xliii.
Officio militariū iudicum.l.ꝑ.t.xliiii.
Officio eiꝰ q̄ gerit vicē pfidis.l.ꝑ.t.xlvii.
Officio prefecti annone iudicum diuersa
rum militiaꝝ.libro ꝑmo
Officio diuersoꝝ iudicū.l.ꝑ.t.xlv.
Officio iudicū alexandrie.l.ꝑ.t.lvi.
Ordine iudiciorum.l.iii.t.viii.
Operibꝫ libertoꝝ.li.vi.t.scdo
Obsequijs patrono pstandis.li.vi.t.v.
Ordine cognitionum.li.vii.t.xix.
Operis noui nunciatione.l.viii.t.xi.
Operibus publicis.l.viii.t.xii.

Trium li. Lodicis O

Obligatione uoto

rum.l.xii.t.xlvii.
Omni agro deserto z qñ steriles cū fertili/
bus imponunt.li.xi.t.lviii

Lodicis P

Paganoꝝ sacri

ficiis z templis.li.ꝑ.t.xiiii
Precibꝫ impatoꝛi offerēdis.l.ꝑ.t.xxii
Pactis.libro scdo.t.iii.
Postulando.libro scdo.ti.vi.
Procuratoribus.l.ii.t.xiii.

De titulis Lodicū

Pedaneis iudicib⁹.l.iij.t.iij.
Plus petitionib⁹.l.iij.t.x.
Petitione hereditatis.l.iij.t.xxxi.
Prohibita sequestratione.l.iiij.t.iiij.
Probationibus.l.iiij.t.xix.
Pignoraticia actione.l.iiij.t.xxiiij.
Plus valere qđ agit̄ q̄ qđ simulate ꝯcipit.
li.iiij t.xxij.
Per q̄s ꝑsonas nob acq̄rit.l.iiij.t.xxvij.
Prohibita sequestratione.l.iiij.
Pro socio.l.iiij.t.xxxvij.
Patrib⁹ q̄ filios distraxerūt.l.iiij.t.xlij.
Periculoꝝ cōmodo rei vendite.l.iiij.t.xlvij
Pactꝫ int̄ emptorē ꝛ vēditorē.l.iiij.t.liij
Pactꝫ cōuentis tā sup dote q̄ sup donatiōe
ꝑter nuptias ꝛ parafernis.l.v.t.xxiij.
Periculo tutoꝝ ꝛ curatoris.l.v.t.xxxix.
Prediis ꝛ alijs reb⁹ minoꝝ sine decreto nō
obligādis vel alienādis.l.v.t.lxxij.
Postumijs heredibus instituēdis.libro.vi.
titulo.xxvij.
Prescriptione longi tp̄is.l.vij.t.xxj.
Pro quib⁹ causis serui accipiūt p̄mium li/
bertatis.l.vij.t.xij.
Pena iudicis q̄ male iudicauit.l.vij.t.l.
Priuilegio fisci.l.vij.t.lxxiij.
Priuilegio dotis.l.vij.t.lxxv.
Precario.li.viii.ti.ix.
Publicis opibus.l.viii.ti.xii.
Pignoribus.l.viii.t.xiiii.
Pretorio pignore.l.viii.t.xxii.
Partu pignoris ꝛ omni causa.l.viii.t.xxv.
Pactis pignoꝝ.l.viii.t.xxxv.
Patria potestate.l.viii.t.xlvii.
Postliminio redemptis ꝛ ab hostib⁹ reuer/
sis.l.viii.t.lj.
Priuatis carceribus inhibēdis.l.ix.t.v.
Penis.l.ix.t.xlvii.

Trium li. Lodicis. ꝑ

Penis fiscalib⁹ cre

ditores ꝑferri.l.x.t.vii.
Petitis bonoꝝ subleuatis.l.x.t.xii.
Prediis curialium sine decreto nō alienan
dis.li.x.t.xxxiij.
Prebendo salario.l.x.t.xxxv.
Professoribꝫ ꝛ medicis.l.x.t.lij.
Periculo successorum parentis.l.x.t.lix.
Ponderatoribꝫ ꝛ auri illatoribus.l.x.t.lxix.
Potioribus ad mūera nominandis.l.x.t.lxiij.
Prediis ꝛ oib⁹ reb⁹ nauicularioꝝ.l.xi.t.ij.
Priuilegijs corporatorum vrbis rome.li/
bro.xi.ti.xiiij.
Periculo nominatoꝝ.l.xi.t.xxxiij.
Pascuis publicis ꝛ ꝑuatis.l.xi.t.lx.
Pistoribꝫ.l.xi.t.xv.
Periculis eorum qui ꝑ magistratib⁹ inter/
uenerūt.l.xi.t.xxxiiij.
Prediis damnatis vl̄ dñicis.l.xi.t.lxviij.
Priuilegijs ꝛ domus auguste vel rei ꝑua/
te.li.xi.t.lxxiij.
Palatijs ꝛ domib⁹.l.xi.t.lxxv.
Prefectis p̄toriis sacre vrbis.li.xij.t.q̄rto.
Pretoribꝫ ꝛ honore p̄fecture.l.xij.t.ij.
Prepositis sacri cubiculi ꝛ de oīb⁹ cubicu/
lariis ꝛ ꝑuilegijs eoꝝ.li.xij.t.v.
Primicerio ꝛ sacerdotūꝝ notariūꝫ.l.xij.t.vij
Prepositis librorꝝ.l.xij.t.xviij.
Professoribꝫ q̄ in vrbe ꝯstātinopoli docen/
tes ex lege meruerūt comitiuā.l.xij.t.xv.
Prepositis sacrorꝝ scriniorꝝ.l.xij.t.xix.
Principib⁹ agentib⁹ in reb⁹.li.xli.t.xxj.
Priuilegijs eoꝝ qui in sacro palatio mili/
tant.li.xij.t.xxviij.
Priuilegijs scolarium.l.xij.t.xxix.
Palatinis.l.xij.t.xxiij.
Publice leticie l̄ ꝓsulū nūciatōes.l.xij.t.lxij.
Perfectissima dignitate.l.xij.t.xxxij.
Primipilo.l.xij.t.lxj.

Lodicis Q

Quando libellus

p̄ncipi dat⁹ litꝫ ꝓtestatōꝫ facit.l.ꝑ.t.xxiij.
Qui ꝛ aduersus quos restitui in integrum
nō possunt.l.ij.t.xlij.
Qui ꝑ ꝓcuratorem
Quib⁹ ex causis maiores in integrum resti
tuunt.l.ij.t.liij.
Qui ꝑ sua iurisdictione iudices dare vl̄ da
ri possunt.l.iij.t.iiij.
Qui legitimā in iudiciis ꝓsonam habēt vl̄
non.l.iij.t.vi.
Qñ inter pupillos ꝛ viduas.l.iij.t.xiiij.
Qñ sine iudice liceat se vindicare.l.iij.t.xxvij
Quib⁹ ex causis militantes.l.iij.
Qñ fiscus vel ꝑuatus.l.iiij t.xv.
Qđ cū eo q̄ in aliena potestate est negociū
gestum esse dr.l.iiij.t.xxvi.
Que res vendi non possunt.l.iiij.t.xl.
Que res exportari non debent.l.iiij.t.xlj.
Qñ licet ab emptione recedere.l.iiij.t.xlv.
Qui petāt tutores vel curatores.l.v.t.xxxi
Qui dare tutores vel curatores possunt vl̄
nō possunt.l.v.t.xxxv.

Qñ mulier tutele officio fūgi pt.l.v.t.xxxvi
Qñ ex facto tutoꝛ vel curatoꝛ miꝰes agere vl' ꝓueniri pñt.l.v.t.xl.
Qñ tutoꝛes l' curatoꝛes eē desierit.l.v.t.lxj
Qui numero liberoꝝ se excusant.l.v.t.lxvij
Qui facere testamtū pñt vel nō.l.vj.t.xxj
Qui morbo.l.v.t.lxix.
Qui tutelaꝝ numero.l.v.t.lxx.
Qñ decreto opꝰ nō est.l.v.t.lxxiij.
Qui admitti ad bonoꝝ possessionē possūt. ⁊ infra qō tps.l.vj.t.viij.
Qñ nō petentiū ptes petētibus accrescent li.vj.ti.ix.
Qñ dies legati l' fideicōmissi cedat.l.vj.t.lij
Quēadmodū testamēta apiank.l.vj.t.xxxi.
Qui manumittere nō pñt.l.vij.t.xj.
Qui nō pñt ad libertatē puenire.l.vij.t.xij.
Quib⁹ ad libertatē pclamare nō licet.libro. vij.t.xviij.
Quib⁹ nō obijcit lōgi tpis pscriptio.li.vij. ti.xxxvj.
Quadriennij pscriptione.l.vij.t.xl.
Quō ⁊ qñ iudex sententiā debeat proferre. li.vij.t.xliij.
Quib⁹ res iudicata nō nocet.l.vij.t.lvij.
Qñ puocare necesse nō est.l.vij.t.lxv.
Quoꝝ appellatōes nō recipiūt.l.vij.t.lxvj.
Qui bonis cedere pñt.l.vij.t.lxxij.
Quoꝝ bonoꝝ.li.viij.t.ij.
Que res pignori obligari pñt.li.viij.
Quoꝝ legatoꝝ.l.viij.t.iij.
Qui potiores i pignore habeāt.l.viij.t.xviij
Quib⁹ causis pignus tacite cōtrahitur.li. viij.ti.xv.
Qñ debitores venditionē pignoris impedire possunt.li.viij.
Que sit lōga ꝓsuetudo.l.viij.t.liij.
Qñ ciuil' actio ꝓiudicet crimiali.l.ix.t.xxxj.
Questionibus.li.ix.t.xlj.
Qui accusare nō pñt.l.ix.t.ꝓmo

Trium li. Lodicis Q

Quando et qbus

quarta ps debet ex bonis.l.x.t.xxxiij.
Quemadmodū ciuilia munera vendicank li.x.ti.iiij.
Quib⁹ muneribus vel pstationib⁹ nemini liceat excusare.li.x.t.lv.
Qui etate.l.x.t.xlviij.
Qui morbo se excusant.l.x.t.l.
Quib⁹ muneribus excusanī hi q̄ pꝰ impletā militiā vel aduocationē p puincias suis cō modis vacātes cōmorank. Et de pūlegijs eoꝝ. Cōstitutio greca. de ꝓductiōib⁹ vectigalium fisci.li.x.t.xlviij.
Quo quisq̄ ordine ꝓueniat.l.xj.t.xxxv.
Questoribus ⁊ magistris officioꝝ.libro xij.titulo.vi.
Qui militare pñt vel nō ⁊ de seruis ad militiam vel dignitatē aspirātib⁹ ⁊ vt nemo vel duplici militia vel dignitate ⁊ militia vtat simul.li.xij.t.xxxiij.

Lodicis R

Restitutionibus mi

noꝝ que fiūt in integrū.l.ij.t.xxij.
Reputatōib⁹ q̄ fiūt in iudicio.l.ij.t.xlviij
Restitutione militum.l.ij.t.lj.
Receptis ⁊ arbitris.l.ij.ti.lv.
Rei vendicatōe in integrū.l.iij.t.xxxij.
Religiosis ⁊ sumptib⁹ funeꝝ.l. iij.t.xlij.
Reb⁹ creditis ⁊ iureiurādo.l.iij.t.ꝓmo
Reb⁹ alienis nō alienādis.l.iij.t.lj.
Rescindenda venditione.l.iij.t.xliij.
Rem alienā gerentib⁹.l.iij.t.liij.
Rex pmutatiōe ⁊ pscriptis verbis actione libro.iij.t.lxiij.
Rei vxorie actiōe ex stipulatu.l.v.t.xij.
Repudijs ⁊ diuortijs rerum amotarum.libro.v.ti.xviij.
Repudiāda bonoꝝ possessione.l.vj.t.xvij.
Re iudicata.li.vij.t.liij.
Res inter alios acta vel iudicata alijs non nocet.l.vij.t.lxi.
Relationibus.li.vij.t.lxij.
Reuocandis his que in fraudē creditoꝝ alienata sunt.l.viij.t.lxxvi.
Ratiocinijs opeꝝ.l.viij.t.xij.
Reuocandis que in fraudem.li.viij.
Reuocandis donationib⁹.l.viij.t.lvi.
Raptu virginum seu viduarum necnō monialiū.li.ix.t.xij.
Requirendis reis.l.ix.t.xl.

Trium li. Lodicis R

Reis postulatis.l.x.

Re militari.l.xi.ti.xxxv.
Rogatione militari.l.xij.t.xxxvij.

Lodicis S

Summa trinitate

⁊ fide catholica.li.j.ti.iiij.
Sacrosanctis ecclesijs ⁊ reb⁹ et priuilegijs earum.li.j.t.v.

De titulis Codicū

Senatusconsultis.l.j.t.xix.
Si ꝯ ius vel vtilitatē publicā aliqd fuerit postulatum.l.j.t.xxv.
Statuis z imaginibꝫ.l.j.t.xxvij.
Sacrificijs paganis z templis.l.pmo
Si tutor vel curator iteruenerit.l.ij.t.xxv
Si in cōi eadēq causa in integrū restitutō postulaꝟ.l.ij.t.xxvj.
Si aduersus rē iudicatā.l.ij.t.xxvij.
Si aduersus venditionē.l.ij.t.xxviij.
Si aduersus venditiōz pignoꝛ.l.ij. t.xxix.
Si aduersus donationē.l.ij.t.xxx.
Si aduersus libertatē.l.ij.t.xxxj.
Si aduersus transactionē.l.ij.t.xxxij.
Si aduersus solutionē a debitore vel a se factam.l.ij.t.xxxiij.
Si aduersus dotem.l.ij.t.xxxiiij.
Si aduersus delictum.l.ij.t.xxxv.
Si aduersus vsucapionē.l.ij.t.xxxvj.
Si aduersus fiscum.l.ij.t.xxxvij
Si aduersus creditorem.l.ij.t.xxxviij.
Si vt se ab hereditate abstineat.l.ij.t. xxxix
Si obmissam hereditatem.l.ij.t.xl.
Si minor se maiorem dixerit.l.ij.t.xlij.
Si sepi⁹ restitutio in integꝝ postulaꝟ.lib.ij. titulo.xliij.
Si maior factꝰ ratū habuerit.l.ij.t.xlvi.
Satisdando.l.ij.t.lvj.
Sportulis z sumptibꝫ z diuersis iudicijs faciendis.l.iij.t.ij.
Seruitutibꝫ z aqua.l.iij.t.xxiij.
Si certum petatur.l.iij.t.ij.
Suffragio.l.iij.t.iij.
Si seruus extero emi se mandauerit.li.iij. titulo.xxxvi.
Sequestratione pecunie phibita.l.q̄rto
Si ꝓpter publicas pensiones vēditio fuerit celebrata.l.iij.t.xlvi.
Sine censu z reliquijs fundū cōparari nō posse.l.iij.t.xlvij.
Si q̄s alteri vel sibi.l.iij.t.l.
Si seruus exportandus venerit.l.iij.t.lv.
Si mancipium ita veniret ne ꝓstituaꝟ.lib. iij.ti.lvj.
Si mancipium ita fuerit alienatū vt manumittaꝟ.l.iij.t.lvij.
Sponsalibꝫ.l.v.t.pmo
Si rector puincie.l.v.t.ij.
Si quacūq ꝑdit⁹ptāte vl̄ ad eū ptinentes ad suppositaꝝ iurisdictiōis sue aspirare temptauerit nuptias.l.v.t.vij.
Si nuptie ex rescripto petantꝰ.l.v.t.vij.
Secundis nuptijs.l.v.t.ix.
Si secūdo nupserit mulier.l.v.t.x.
Soluto matrimonio quēadmodum dos petaꝟ.l.v.t.xix.
Si ꝓstante matrimonio dos soluta fuerit. li.v.t.xx.
Si ex pluribꝫ tutoribꝫ vel curatoribꝫ vnus agere vl̄ ꝓueniri possit.l.v.t.xj.
Susceptꝫ tutoribꝫ vl̄ curatoribꝫ.l.v.t.xliij
Si mater indēnitatē ꝓmiserit.l.v.t.xlvij
Si ꝯ matris voluntatem tutor datus sit.libro.v.t.xlviij.
Si tutor non gessit.l.v.t.lvj.
Si ex falsis allegationibꝫ se excusauerit. li. v.ti.lxiij.
Si tutor reipublice causa abierit.l.v.t.lxv
Si q̄s ignorās rē minoris esse sine decreto cōparauerit.l.v.t.lxxiij.
Si maior factus sine decreto factā alienationē ꝓfirmauerit.l.v.t.lxxv.
Seruis fugitiuis.l.vj.t.pmo
Si in fraudē patroni a liberto alienatio facta sit.l.vj.
Si q̄s aliquē testari phibuerit vel coegerit libro.vj.t.xxxiij.
Si omissa causa testamēti.l.vi.t.xxxix.
Suis z legitimis liberis.l.vj.t.liij.
Sereno pignoꝛi dato manumisso.l.vij.t.vij
Seruis reipublice mā umittēdis.l.vij.t.ix.
Senatꝰ ꝓsulto claudiāo tollēdo.l.vij.t.xxv
Sententijs ꝓfectoꝝ ꝓtorio.l.vij.t.xlij.
Sententijs ex piculo recitādis.l.vii.t.xlv
Sētētijs z interlocutōibꝫ iudicū.l.vij.t.xlvj.
Snia q̄ sine certa q̄titate ferꝰ.l.vij.t.xlvij
Sētētijs q̄ ꝑ eo q̄ interest ꝓferūt.l.vij.t.xlviij
Si a nō cōpetēte iudice snia lata esse dicaꝟ li.vij. t.xlix.
Sententiā rescindi nō posse.l.vij.t.l.
Si plures vna snia ꝯdemnenꝰ.l.vij.t.lvj.
Si ex falsis instrumētis.l.vij.t.lix.
Si pendente appellatione moꝛs interuenerit.l.vij.t.lxvij.
Si vnus ex pluribꝫ appellauerit.l.vij.t.lxix
Si de momentanea possessiōe fuerit appellatum.l.vij.t.lxx.
Si p vim alio modo.l.viij.t.v.
Si alia res pignoꝛi obligata sit.l.viij.t.xvj
Si antiq̄oꝛ creditor pignus vendiderit.li. viij.t.xx.
Si cōis res pignoꝛi data sit.l.viij.t.xxj.
Si in causa iudicati pignus captum sit.li. viij.t.xxiij.

Si pign⁹ pignori datū sit.l.viij.t.xxiiij.
Si ex vēdito pignore agat.l.viij.t.xxx.
Si vn⁹ ex pluribꝫ herediby creditoꝝ vl̄ debitoris ptē suā soluerit.l.viij.t.xxxij.
Si pignoris quentionē numeratio ꝓsecuta nō sit.l.viij.t.xxxiij.
Solutionibꝫ z liberationibꝫ.l.viij.t.xliij.
Si q̄s impatori maledixerit.l.ix.t.vij
Si q̄s eā cui⁹ tutor fuerit stupuerit.l.ix.t.x.
Sepulcro violato.l.ix.t.xix.
Seditiosis.l.ix.t.xxx.
Sniam passis z restitutis.l.ix.t.li.

Trium li. Lodicis S

Sententijs aduersus

fiscum latis retractandis.l.x.t.x.
Sup indicto.l.x.t.xviij.
Sup exactionibus.l.x.t.xx.
Si seruus aut libertus ad decurionatum aspirauerit.l.x.t.xxxi.
Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit.l.x.t.xxxvi.
Si ꝓpt̄ inimicitiā creatio fctā sit.l.x. t.lxiij
Sumptuū recupatione.l.x.t.lxvij.
Susceptoribꝫ p̄positis z arcarijs.l.x.t.lxx.
Suarijs z susceptoribꝫ vini z ceterꝫ corporatis.l.xi.t.xvi.
Studijs liberalibꝫ vrbis rome z ꝓstātino polis.l.xi.t.xviij.
Sumpt⁹ inuicti muneris d oīes ptinere collegas.l.xi.t.xxxvij.
Spectaculis z seruis lenonibꝫ.l.xi.t.xl.
Silenciarijs z decurionibꝫ eoꝝ.l.xij.t.xvi
Stratoribꝫ.l.xij.t.xxxiij.
Salgamo hostibꝫ nō p̄bendo.l.xij.t.xxxix

Lodicis T

Transactionibus.

libro.ij.t.iij.
Temporibꝫ in integrū restitutōis.l.ij.t.iij.
Testibꝫ.l.iij.t.xx.
Tutelis.l.v.
Tutoribꝫ z curatoribꝫ illustriū.l.v.
Testamētaria tutela.l.v.t.xxix.
Tutore vl̄ curatore q̄ ñ sat⁹dedit.l.v.t.xliij.
Testamēto militis.l.vi.t.xx.
Testamētis z quēadmodū testamēta ordinentur.li.vi.t.xxij.
Tpibꝫ z repatiōibꝫ appellationū.l.vij.
Testamētaria manumissione.l.vij.t.ij.
Tabulis exhibendis.l.viij.t.vij.

Trium li. Lodicis T

Thesauris

li.x.ti.xv.
Tabulariis scribis z ologrāphis.l.x.t.lxvii
Tironibus.l.xii.t.xli.
Tractatoribus z statutis.l.xii.

Lodicis U

Veteri iure enucle

ando.li.p.t.xx.
Ut lite pēdēte vl̄ post nuocatōz.l.p.t.xxiiij.
Ut omnes tā ciuiles q̄ militares iudices. libro p.t.xlvi.
Ut que desunt aduocatis partiū iudex suppleat.l.ij.t.xi.
Ut nemo puatus titulos.l.ij.t.xvi.
Ut nemini signum impmere liceat sine auctoritate iudicis.l.ij.t.xvii.
Ubi z apud quos cognitio restitutōis habenda est.l.ij.t.xlvii.
De vtoribꝫ militum.l.ij.t.liij.
Ut nemo inuitus agere vl̄ accusare cogat. libro.iij.t.vij.
Ubi de criminibꝫ agi oporteat. l.iij.t.xv.
Ubi fideicōmissum peti opteat.l.iij.t.xvij.
Ubi quenīat q̄ certo loco dare pmisit. li.iij titulo.xviij.
Ubi de possessione agi oporteat .l.iij.t.xvi.
Usufructu z habitatione.l.iij.t.xxxiij.
Ubi in rem actio exerceri debet.li.iiij.t.xix.
Ubi de hereditate agit.l.iij.t.xx.
Ubi agi oportet de ratiociniis tā publicis q̄ puatis.l.iij.t.xxi.
Ubi q̄s de curiali vel cohortali alia vendi tione quenīat.l.iij.t.xxiij.
Ubi status causa agi debeat.l.iij.t.xxij.
Ubi senatores vel clarissimi.l.iij.t.xxiiij.
Ut actiones ab herede z ꝑ heredes icipiāt. libro.iiij.t.xi.
Ubi cause fiscales
Usufructu z ministerio seruoꝝ.l.q̄rto
Usuris.l.q̄rto.t.xxxij.
Uectigalibꝫ z cōmissis.l.q̄rto.t.lxi.
Ubi petāt tutores vl̄ curatores.l.v.t.xxxiij
Ubi tutor cause p⁹ pubertatē assit.l.v.t.xlix
Ubi pupilli educenť.l.v.t.l.
Usuris pupillaribꝫ.l.v.t.lvij.
Unde liberi.l.vi.t.xiij.
Uñ legitimi z vñ cognati.l.vi.t.xiiij.
Unde vir z vxor.l.vi.t.xvij.
Uerboꝝ z reꝝ significatio.l.vi.t.xxxviij
Usuris z fructibꝫ legatoꝝ z fideicōmissoꝝ li.vi.t.xlvij.

De titulis Autentici

Ubi de possessione legatoꝝ vł fideicõmissoꝝ seruãdoꝝ cã cõmittaꝫ.l.vi.t.lviij.
Usucapione ꝑ emptore.l.vij.t.xxvij.
Usucapione ꝑ donato.l.vij.t.xxviij.
Uindicta libertate.l.vij.t.ꝓmo
Usucapione pro dote.l.vij.t.xxix.
Usucapione trãsformanda.l.vij.t.xxxij
Usucapione pro herede.l.vij.t.xxx.
Unde vi l.viij.t.q̃rto
Uti possideris.l.viij.t.vj.
Ui bonoꝝ raptoꝝ.l.ix.t.xxxiij.
Ut infra certũ tps criminal' q̃stio agatur.libro.ix.t.xliij.

Triũ li. Codicis U

Venditione rerum

fiscalium.l.x.t.iij.
Ut nemini liceat in emptiõe spẽ se excusare de munere siccomee.l.x.t.xxvij.
Uacatione publici muneris.l.x.t.xliij.
Uestib⁹ obloboris ꝛ auratis.l.xj.t.vij.
Ueteris nũmismatis potestate.l.xj.t.x.
Ut censib⁹ pro equitatoribꝰ.l.xi.t.lvij.
Uendendis reb⁹ ciuitatis.l.xj.t.xxxj.
Uenatione feraꝝ.l.xi.t.xliij.
Ut nemo ad suum patrociniũ suscipiat vices.l.xi.t.liij.
Ut nullꝰ ex vicarijs alioꝝ vicarioꝝ pro debitis teneaꝫ.l.xi.t.lij.
Ut dignitatũ ordo seruet.l.xij.t.viij.
Ueteranis.l.xij.t.xlvi.

Incipiũt rubrice Autentici

Administrandis of

ficijs in sacris appellatiõib⁹.col.iij.
Appellationib⁹ ꝛ infra que tpa debeat appellari.col.iij.
Apud quos oporteat causas dicere monachis.col.vi.
Armis.col.vj.
Administrationib⁹.col.vij.
Appellationib⁹.col.viij.
Alienatõe ꝛ emphiteosi locate ꝛ ypotheꝯ ꝛ alijs diuersis ꝓtractib⁹.col.ix.

Constitutio Justi

niani ad ꝑfectũ ꝓtorij.col.j.
Consulib⁹.col.iij.
Constitutio q̃ ex assciptitio ꝛ libera natos liberos esse vult.col.v.
Consanguineis ꝛ vterinis fratrib⁹.col.vi.
Collationib⁹ ꝛ alijs capitulis.col.ix.

Defensoribus ci

uitatum.col.ij.
Deposito.col.vij.
Duob⁹ reis promittendis.col.vij.

Ecclesiasticarum re

rum imobiliũ alienatõe ꝛ solutõe.col.iij.
Exhibẽdis ꝛ introducẽdis reis.col.v.
Executionib⁹ ꝛ q̃ queniunt ꝛ recõueniunt.col.vij.
Equalitate dotis ꝛ propter nuptias donationum.col.vij.
Ecclesiasticis titulis.col.ix.

Fideiussoribus man

datoribꝰ ꝛ solutionib⁹.col.j.
Filijs añ dotalia instrumẽta natis.col.iij.
Dis qui obligatos se bñ res prohibẽt minorum,col.vi.
Dis qui ingrediuntur monasterium ꝛ substantijs eoꝝ.col.vi.
Heredib⁹ ab intestato veniẽtib⁹.col.ix.

Jusiurandũ quod

ꝑstaꝫ ab his q̃ administratõeꝫ accipiũt.col.ij.
Incestis ꝛ nepharijs nuptijs.col.iij.
Iureiurãdo a moriẽte ꝑstito ꝓpter mẽsuraꝫ subesse.col.v.
Judicib⁹.col.vi.
Immẽsis donatõib⁹ i filios factis.col.vij.
In medio litis non fieri sacras formandas col.viij.
Interdictis collegijs hereticoꝝ.col.ix.
Lenonibus.col.iij.
Litigiosis ꝛ decima ꝓte litis.col.viij.
Monachis.col.j.
Mandatis ꝓncipum.col.iij.
Mensura ordinandoꝝ clericoꝝ.col.iij.

Non eligendo secũ

do nubentes mulieres.col.ꝑ.
Non alienãdis aut ꝓmutãdis eccl'ie rebꝰ immobilib⁹.col.ij.
Nuptijs.col.iiij.
Nullũ credentẽ agricole tenere illꝰ terras ꝛ quantã debeat vsurã dare.col.iiij.
Neq̃ virum quod ex dote est nec mulieres ex sponsalicia largitate lucrum ꝓpriũ bñ col.viij.
Priuilegijs dotis hereticis mulieribus nõ prestandis.col.viij.

De titulis Autentici

Quomodo oporte

at epos z relios clericos ad ordinatione de duci z de expesis clericoz.col.j.
Quibz modis naturales filij efficiuntur legitimi.col.vi.
Queston.col.vij.
Que de dignitatibz alijs ab epatu liberet filium a patria potestate.col.vij.
Quibz modis naturales efficiunt sui.col.vij
Referendarijs palatij.col.iij.
Restitutionibus.col.iiij.
Restitutione fideicomissi.col.ix.
Raptu mulier q raptoribz nupserut.col.xi

Scenicas non solu

si fideiussore sz etia si iusiurandu dederut sine piculo recedere.col.v.
Sanctissimis z reuerendissimis epis clericis z monachis.col.v.
Triente z semisse z successionibz filioruz z nepotu naturaliu.col.iij.
Tabellionibz.col.iiij.
Testibus.col.vij.
Tpe no solute pecunie sup dote.col.vij.
Testamentis imperfectis a parentibz in filios factis.col.viij.

Ut determinatus

sit nuer clericoz sctissime maioris eccie.col.j
Ut iudices sine quoq suffragio fiat.col.ij.
Ut eccl'ia romana centu annoz habeat p/scriptione.col.ij.
Ut nullus mutuans agricole teneat eis terras.col.v.
Ut ponat nome impatoris i instris.col.v.
Ut decreto eccl'iastica rez comutationes fiant.col.v.
Ut n fiat pignoratões p alijs psonis.col.v.
Ut ea q sunt insinuata sup clericis in maiori eccl'ia dent.col.v.
Ut clerici qn recedut alijs p eis surrogatis pbeat surrogatis emolimeta.col.v.
Ut in puatis domibz sacra non fiat mysteria.col.v.
Ut defuncti seu funera eoz no iniurientur a creditoribz.col.v.
Ut imobilia añ nuptiales donationes nec ypothece donent.col.v.
Ut facte nouel'stitutões post insinuatões eaz post duos meses valeat.col.v.
Ut null fabricet oratorij domos pter volu tatem epi.col.v.
Ut ab illustribus z qui sup eam dignitatez sunt.col.v.
Ut ordinarie pfecture vrbane.col.v.
Ut oms obediat iudicibz puinciaz.col.v.
Ut hi q obligati hre se phibet res minoru aut erogati sunt eis ad eoz gubernationem penit no accedat.col.vi.
Ut no luxuriet p naturā boies.col.vi.
Ut liberti de cetero aureo no egeat anulo.col.vi.
Ut clerici apud epos proprios pmum co/ueniantur.col.vi.
Ut sine phibitiõe matres debitrices z creditrices tutelā minoz gerāt.col.vij.
Ut ex actõe instātis dot z pme z scde viro ad scda vota migrāte pponat ex pma vel expoti matre filij.col.vij.
Ut nec miles nec federat.col.viij.
Ut diuine inssiones subscriptione habeat gloriossimi questoris.col.viij.
Ut cū de apellatiõe cognoscit fm illas leges debeat iudicari q tpe date snie obtinebant.col.viij.
Ut liceat matri vel auie z alijs parentibz p legitimā ptē liberis derelictā quo voluerit hre facultatē.col.ix.
Ut sponsalicia largitas spēalis tractus sit col.ix.
Ut litigātes iurēt q no pmiserut dare iudicibz nec dabut.col.ix.
Ut fratz filij succedāt parit ad imitationē fratrū.col.ix.
Ut nulli iudici liceat hre loci seruatorē nisi in certis causis.col.ix.
Ut differētes iudices audire interpellātiū allegatões cōpellant.col.ix.
Usuris nauticis.col.ix.

Incipiunt rubrice institutionum

Adoptionib

li.p.ti.xii.
Attiliano tutore vel eo q a lege attilia dat.li.p.t.xxi.
Autoritate tutoz.l.p.t.xxii.
Adeptione legatoz z translatõe.l.ii.t.xxi.
Assignatione libertoz.l.iii.t.ix.
Acquisitione p arrogationem.l iii.t.xi.
Actionibus.l.iiii.t.vi.
Bonoz possessionibz.l.iii.t.x.

Capitis diminutõe

li.p.t.xvii.

De rubricis Institutionū

Curatoribꝫ dandis ꝛ confirmandis
Codicillis.l.ij.t.xxiij.
Consensu ꝛ obligatione.l.iij.t.xxxiij.

Donatiōibꝫ

.li.ij.t.xvij.
Duobꝫ reis stipulādis vl̄ promittēdis.li.iij.titulo.xvij.
Diuisione stipulationum.l.iij.t.xix.

Excusationibus tu

torum ꝛ curatorum.l.j.t.xxij.
Exheredatione libertoꝝ.l.ij.t.xij.
Eo cui libertas cā bona adjudicāt.li.iij.t.xij.
Emptione ꝛ venditiōe.l.ij.t.xxiiij.
Exceptionibꝫ.l.iiij.t.xiiij.

Fiducia et tutela.l.j.

titulo.xix.
Fideicōmissarijs hereditatibꝫ.l.ij.t.xxiij.
Fideiussoribꝫ.l.iij.t.xxj.
Gradibꝫ cognationū.l.iij.t.vj.
His q̄ sui ꝛ alieni iuris sunt.l.j.t.ix.
His q̄ pñt dare tutores vl̄ curatores.l.ij.
Habitatoribꝫ ꝛ vsu.l.ij.ti.v.
Heredibꝫ instituēdis.l.ij.t.xiij.
Heredū q̄litate ꝛ differētia.l.ij.t.xvij.
Hereditatibꝫ q̄ ab intestato deferūt.l.iij.t.j.
His p quos agere possumꝰ.l.iiij.t.x.

Iusticia et iure.

.li.p.t.ij.
Iure naturali ꝛ ciuili.l.p.t.iij.
Iure psonaꝝ.l.j.t.iiij.
Ingenuis.l.p.t.v.
Incorpalibꝫ rebꝫ.l.j.t.ij.
Inofficioso testamēto.l.ij.t.xvij.
Inutilibꝫ stipulationibꝫ.l.iij.t.xx.
Iniurijs.l.iiij.t.iij.
Interdictis.l.iij.t.xvj.

Libertinis

.li.primo.t.vj.
Lege fusia.l.p.t.vij.
Legitima agnatoꝝ tutela.l.p.t.xvi.
Legitima patronoꝝ tutela.l.p.t.xvij.
Legitima parentū tutela.l.p.t.xix.
Legatis.l.ij.t.xx.
Lege falcidia.l.ij.t.xxij.
Legitima agnatoꝝ successione.l.iij.t.ij.
Litteraꝝ obligatione.l.ij.t.xxij.
Locatione ꝛ conductione.l.iij.t.xxv.
Lege aquilia.l.iiij.t.iij.

Militari testamento.

libro.ij.t.xj.
Mandato.l.iij.t.xxvij.
Nuptijs.l.p.t.x.
Noxalibꝫ actionibꝫ.l.iiij.t.ix.

Obligationibꝫ que

ex cōtractu vl̄ q̄si ꝓtractu nascūt.l.iij.t.xxviij.
Obligationibꝫ.l.iij.t.xij.
Obligatōibꝫ q̄ ex cōsensu.l.iij.t.xxiij.
Obligatiōibꝫ q̄ ex delicto nascūt.l.iiij.t.p.
Obligatōibꝫ q̄ q̄i ex maleficio nascūt.li.iiij.
Officio iudicis.l.iiij.t.xviij.

Patria potestate.

libro primo.t.ix.
Pupillari substitutione.l.ij.t.xvi.
Pena temere litigantium.l.iiij.t.xvj.
Per q̄s psonas nob acq̄rit.l.iij.t.xxix.
Perpetuis ꝛ tpalibꝫ actōibꝫ ꝛ q̄ in heredes ꝛ ab herediꝫ transeūt.l.iiij.t.xij.
Publicis iudicijs.l.q̄rto.t.xviij.

Qui et ex q̄bus cau

sis manumitti possit.l.p.t.vi.
Quibꝫ mōis ius pzie ptātis soluit.l.p.t.xii.
Qui dari pñt tutores i testamēto.l.p.t.xiiij
Quibꝫ modis tutela finit.l.p.t.xxii.
Quibꝫ alienare liceat.l.ij.t.viij.
Quibꝫ ē pmissum facere testamtū.l.ij.t.xij.
Quibꝫ modis testamta infirmāt.l.ij.t.xvij.
Quibꝫ modis recōtrahit obligatō.l.iij.t.xv
Nō cū eo q̄ in aliena ptāte est negociuꝫ gestum esse dz.l.q̄rto.t.vij.
Quibꝫ modis tollit obligatio.l.iiij.t.xxx.
Rei diuisione.l.ij.t.primo
Reꝝ corpalibꝫ ꝛ incorpalibꝫ.l.ij.t.ij.
Replicationibꝫ.l.q̄rto.t.xiiij.
Satisdatiōe tutoꝝ ꝛ curatoꝝ.l.p.t.xxiiij
Suspectis tutoribꝫ ꝛ curatoribꝫ.l.p.t.xxv.
Seruitutibꝫ.l.ij.t.iij.
Singulis rebꝫ p fideicōmissum relictis.libro.ij.t.xxiiij.
Senatusc̄ōsulto orficiano.l.iij.t.iij.
Senatusc̄ōsulto tercullano.l.iij.t.iiij.
Successione cognatoꝝ.l.iij.t.v.
Seruili cognatione.l.iij.t.vij.
Successione libertoꝝ.l.iij.t.viij.
Successiōibꝫ sublatis q̄ fiebāt p bonoꝝ vēditiōz ꝛ senatusc̄ōsulto claudiano.l.iij.t.xiij
Societate.l.iij.t.xxvi.
Stipulatōe seruoꝝ.l.iij.t.xviij.
Si q̄drupes pauperiē fecisse dicat.l.iiij.t.ix

Satisdationib⁹.l.iii.t.xi.
Tutelis.l.p.t.xiii.
Testamentis ordinandis.l.ii.t.x.
Usufructu.l.ii.t.iiii.
Usucapionibus.l.ii.t.vi.
Ulgari substitutione.l.ii.t.xv.
Uerborum obligatione.l.iii.t.xvi.
Ui bonorum raptorum.l.iiii.t.ii.
Incipiũt rubrice de usu feudorum A

Alienatione feudi.

An maritus succedat vxori in beneficio
Apud quem vel quos cõtrouersia feudi
An remoueri debeãt testes
An mutus vel alius imperfectus
An ille qui interficit fratrẽ domini sui.
Alienatione feudi paterni
An agnatus vel filius defuncti
An apud iudicem vel dominum.
Bñficio fratris ⁊ qualiter frater.
Beneficio femine
Controuersia inuestiture
Contentione inter dñm ⁊ vasallum
Contentione inter dñm ⁊ fidelem
Inuestitura feudi
Contentione inter me ⁊ dominũ
Cõtrouersia feudi inter pares terminanda
Cõstitutões domini lotharij feudoꝝ
Cõtrouersia int' dñz emphitheoſ ⁊ vasallũ.
Consuetudine recti feudi
Clerico qui inuesticuram facit
Capitulis conradi
Controuersia inter masculũ ⁊ feminã.
Cõtrouersia inter dñm ⁊ emptorem.
Capitaneo q̃ curam vendidit
Cõtrouersia int' vasallũ ⁊ aliũ de bñficio
Episcopũ vel abbatẽ vel abbatissam vl' dñm plebis feudũ dare nõ posse
Eo q̃ finẽ fecit agnato de feudo paterno
Eo q̃ sibi ⁊ heredib⁹ suis masculis ⁊ femis i uestiturã accepit.
Hic finitur lex. deinde consuetudines legis incipiunt

Imperator lotharij

Inuestitura de re aliena facta
Inuestitura quã titi⁹ cepit a sempronio
Inuestitura in maritum facta.
Inuestitura apud pares cinere termianda
In quib⁹ causis feudũ amittat
Lege conradi.
Milite vasallo qui ꝓtumax est
Minimis valuasoribus
Mut⁹ vel alius imꝑfect⁹ feudũ retineat
Natura feudi
Noua fide formata
Natura successionis feudi
Notis feudorum
Pace iuramento firmanda
Per q̃s fiat inuestitura ⁊ p q̃s restituat.
Pace tenenda ⁊ eius violatoribus
Prohibita alienatõe p lotharium
Prohibita feudi alienatõe p fridericum
Pugna.
Qui feudum dare possunt
Qui successores feudum
Quo tpe miles inuestiturã petere debeat
Quib⁹ modis feudum amittat
Qui successores teneãtur
Queadmodũ feudũ ad filiã ꝓtineat
Quib⁹ modis feudũ ꝓstitui potest
Quid sit inuestitura
Qꝺ ꝓcedere inuestiturã debeat fidelitas
Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatẽ
Qualiter olim feudum poterat alienari.
Quis dicat⁹ dux marchio
Que fuit ꝓma causa beneficij amittẽdi
Qui testes sunt necessarij ad ꝓbandaz no uam inuesticuram
Quid iuris sit post alienationẽ feudi
Qualiter dñs de ꝓprietate ꝓbetur
Que sint regule
Quot testes sunt necessarij ad probandum magnitudinem
Successione feudi
Si cõtrouersia fuerit inuestitura
Si ep̃s vel abbas vel abbatissa.
Si ꝺ inuestitura int' dñm ⁊ vasallũ lis oriat
Si de feudo cõtrouersia fuerit
Si de feudo vasall⁹ ab aliq̃ interpellat⁹ fuerit. ⁊ dñs eum defendere noluerit
Si negatũ fuerit beneficiũ a vasallo
Si vasall⁹ feudo ꝓuat cui debeat deferri
Si vasallus feudi conditionem negauerit ex certa scientia.
Uasallo decrepite etatis q̃ feudũ refutauit.
Uasallo qui contra constitutionẽ lotharij feudum alienauit
Uotis feudorum

Digesti veteris

Primus liber habet

titulos.xxij.
Secundus.xv.

Tertius.vij.
Quartus.ix.
Quintus.v.
Sextus.iij.
Septimus.viij.
Octauus.vj.
Nonus.iiij.
Decimus.iiij.
Undecimus habet titulos nouem
Duodecimus.ix.
Tredecimus.vij.
Decimusquartus.iiij.
Decimusquintus.iiij.
Decimussextus.iij.
Decimusseptimus.iij.
Decimusoctauus.ix.
Decimusnonus.iij.
Uicesimus.ij.
Uicesimusprimus.iij.
Uicesimussecundus.vj.
Uicesimustertius.v.
Uicesimusquartus.iij.
Et sunt simul.cliij.

Inforciati

Primus liber habet

titulos septem
Secundus nouem
Tertius decem
Quartus.vij.
Quintus.vij.
Sextus.j.
Septimus.j.
Octauus.j.
Nonus.x.
Decimus.x.
Undecimus.iij.
Duodecimus.iiij.
Tredecimus.viij.
Decimusquartus.xviij.
Et sunt simul.xcvj.

Digesti noui

Primus liber habet

titulos sex
Secundus.xvj.
Tertius.xj.
Quartus.xj.
Quintus.xxxlij.
Sextus.vij.
Septimus.iij.
Octauus.viij.
Nonus.xxx.
Decimus.xxv.
Undecimus.xiij.
Duodecimus.xviij.
Et sunt simul.c.lxxxj.

Codicis

Primus liber habet

titulos.lj.
Secundus.lviij.
Tertius.xlij.
Quartus.lxvi.
Quintus.lxxiij.
Sextus.lxj.
Septimus.lxxv.
Octauus.lix.
Nonus.lj.
Decimus.lxxiij.
Undecimus.lxxviij.
Duodecimus.lxij.
Et sunt simul.vij.c.liij.

Autentici siue nouellaꝝ constitutionū
Prima collatio habet titulos.vij.
Secunda.xi.
Tertia septem
Quarta.viii.
Quinta.xviii.
Sexta.xiiii.
Septima nouem
Octaua.xii.
Nona.xii.
Et sant simul.xcviii.

Decima collatio au

tentici siue nouellarum constitutionū.aut liber seu vsus feudoꝝ habet titulos.lxxxi.

Institutionum

Primus liber habet

titulos.xxiiii.
Secundus.xxvi.
Tertius.xxxii.
Quartus.xvii.
Et sunt simul.xcix.

Explicit libellus docens modum studē di ꝛ legendi contenta ac abbreuiata vtriusꝙ iuris tam canonici ꝙ ciuilis in se continens titulos siue rubricas eiusdem iuris i ciuitate argentinensi impressus Anno domini.M.cccc.xciij.

Incipit processus iudiciarius editus per doctorem iuris canonici Johannis de Urbach

In nomine domini amen Rex pacificus cunctorum causa effectiua et finalis. de sum. tri. c. j. de relig. et vene. san. gl'iosus de. in pn. li. et in l. j. C. de sū. tri. hoiem ad sui similitudinē formatū. xxxiij. q. v. hec imago. de pe. dis. ij. pncipiū. Rectū creauit. Eccs. vij. c. in fi. Et disposuit sibi subditos pudicos fore pacificos et honestos. vt in phemio cōpilatiōis Gregoriane ad eorum regulationē ius naturale creando v. dis. in pn. Que lex naturalis ad regimē creati hois ꝑm statū pmeue dispositōis ipsius creatoris sufficiēs existebat. Cū ipe creator op⁹ nō nouerit imperfectōis. de bap. maiores ij. sz adhuc q̄rit. qua lege oia cōia erāt. j. dist. ius naturale. viij. dis. q̄ iure. Sz q̄ ipi subditi tales nō pmanserūt ꝑm dispositionez et voluntatē creatoris. Nā multiplicato genere humano iure gentiū. orta sunt bella et distincta regna dominia. ff. de iusti. et iure. l. ex ꝟ iure. et j. dis. ius gentium. Et homo infinitis se immiscuit q̄stionib⁹. Eccl's vbi supra Et ibi subditi cupidi erāt ad aliena. et iō lites insurrexerūt. Un̄ Seneca. Hoies q̄etissime viuerent in terris si hec duo pnoia nō essent vel de medio tollerēt. s. meū et tuū. Et alibi dicit. Nostri essem⁹ si nostra nō essent. Haz cupiditas effrena ex humane cōditiōis corruptione cōsurgens. pacem odiens. lites et surgia nutriens et inducēs tot noua litigia generat q̄ plura sunt negocia q̄ꝫ vocabula ff. de pscrip. l. natura. extra de cōsti. nā cōcupiscentiā. xlvij. dis. bonoꝝ. et in phemio p̄dicte cōpilationis. Et natura humana ad dissentiendū pna. de pse. dis. iiij. sicut in sacris. de pces. pben. q̄ diuersitatē. nouas deproperat edere formas. C. de vete. iu. enuc. l. ij. §. Sz q̄ diuīe. Hinc est q̄ forma litigandi et placitādi vsus in paradiso videtur exorta Nā cū Adā redargueret a dño de inobediētia. relationē hui⁹ crimis quertit in quingemino in cōiugis auctorē cum dixit. Mulier quā dedisti mihi sociā me decepit et comedi de pe. dis. ij. serpens. Itē ex lege veteri ordo iudicioꝝ cōprobat. Nam Moyses ait. In ore duoꝝ vel triū stē. Deut. xx. et de iudi. nouit. de testi. in oi. Itē et in nouo testamento. Un̄ apl's. Secularia iudicia si habueritis stē. j. Lo. vj. xj. q. i. §. ex his. Quare ꝑm hmōi statū nature corrupte nō sufficiebat lex naturę. sz necessaria erat pmulgatio legis positiue. q̄ nisi lites p iusticias rep̄merent i mundo nō esset pcordia. Fuit g̃ necessaria hūani generis adinuētio ad effectū. vt hmōi appetitū noxiū refrenaret. et hoies in trib⁹ iuris p̄ceptis. videlicet honeste viuere. alterum non ledere. vnicuiq̄ ius suū tribuere informaret. ff. de iusti. et iure. l. iuris p̄cepta. Et in phemio supra allegato. vt sic hoim coerceret audacia. et inter improbos innocentia tuta redderet. iiij. dist. facte sunt leges. et vt boni q̄ete viuāt inter malos. xxiij. q. v. Non frustra. Et ne q̄s temeritate ꝓpria sibi sumat vltionē. Ergo si hoies in pmeue dispositionis statu et innocētia pmānissent. latio legis positiue necessaria nō fuisset. Ad q̄d em̄ indigem⁹ titul' de libel. ob. et lit. ꝓtest. et similib⁹ si lites nō essent. Cū igit̄ ex cupiditate et malicia hoim lites orte sint et ꝓtiones inducte hmōi et sil'ib⁹ titul' vt iure positiuo idigem⁹ ad negocia pertractāda. et lites dirimēdas. Sz licet ius sup ꝟ emanauerit positiuum. tn̄ cū ꝟ exercitiū et scia placitādi magis sunt necessaria. xlv. dis. licet plerūq̄. l. di. vt cōsti tueret. Et p sciam et expientiā ois acq̄rit notitia. iuxta illud. Usus et ars docuit q̄ sapit ois homo. Et iuxta dictum phi in. j. methaph. Expientia facit artē. Nā oē artificiuz p exercitiū recipit incremētū. Jn. l. legatis sernis. §. ornatricib⁹. ff. dele. iij. Est em̄ ipsa expientia efficax rex magistra. de elec. c. q̄ sit. li. vj. Un̄ lex cōmēdat iur'peritos ex expientia rex. vt i p̄sti. ij. §. j. Et expti causaꝝ iudices dari p̄nt. C. d̄ iudi. certi. Nā inexpertus pauca cognoscit. et maxie circa formas libelloꝝ et ordinē iudiciariū. circa quē debite p/tractandū req̄rit expiētia. Un̄ d̄t Bof. in li. iuris ciuilis in pn. q̄ difficile est vt q̄s sciat bñ libellos difficiles cōponere et ordinē iudicij ptractare. etiā si al's bon⁹ sit in legibus intelligei cā crimiali vl' ciuili. nisi i causarū exercitio p̄uerset. Nā vt d̄t Buil. in spe. de libel. ꝓcep. in pn. circa libelloꝝ conceptionez grande piculū imminet. Et q̄si tota vis iudicioꝝ in eis rite ꝓcipiēdis ꝓsistit. facit d̄ iudicioꝝ in eis rite ꝓcipiēdis ꝓsistit. examinata. de sym. licet hely. cū similibus.

De diffinitõe et personis iudicij

Et pauci reperiuntur iñ plene instructi. imo nullꝰ est q̃ plerũq; i his vario nõ obducat errore. ad ñ de immu. ec. aduersus. Idcirco dñoꝝ meoꝝ sup ñ deuictꝰ instãtia libellorũ ꝛ alioꝝ actuũ iudiciarioꝝ formas tradere ꝛ declarare intendo. ꝛ iudicioꝝ debitũ ordinẽ ꝛ frequentatũ p singl'os actꝰ ꝛ ptes iudiciales p media p q̃ ad finẽ causarũ deuenit cõpetẽti ꝛ regulato ordine explicare. q̃tum mihi est possibile. Quia licet reuera ad hec insufficientẽ me cognoscã faciã tñ qõ possit ꝓrũ. q. ũ. faciat homo. Et sufficit q; i paucis amici laboꝛi ꝓsulak. vt dicit lex tutoꝛ. ff. õ negotio. gest. Et. l. tutoꝛes. in. §. q̃ se. in fi. ff. õ admini. tuto.

Dicit q̃d sit iudicium cum declaratiõe ꝛ ꝓsonis eius.

Eo antequam ue

niã ad ꝓpositũ p euidẽtia ꝑmitto q; iudiciũ est actꝰ legitimꝰ triũ ꝓsonaꝝ iudicis. actoris. ꝛ rei. Ita dic̃ Hostien. diffiniẽdo in sum. de iudi. in ꝑn. Et Jo. an. i addi. spe. ti. de actore. in ꝑn. ꝛ doctoꝛes cõiter.

In ñ q; õꝛ est actꝰ triũ ꝓsonaꝝ. includunt duo. s. ꝓcessus. ꝛ ꝓsone iudicij. Et licet sint alĩq; iudicia in q̃bꝫ non sunt oẽs ꝓsone ille. vt in iudicio inq̃sitiõis generak vbi nõ est ꝓsona actoris vel rei. de q̃ in. c. bone. j. õ elect. Et in iudicio inq̃sitõnis spẽalis q̃ fit ex officio iudicis nemine ꝓuocãte vel instigante. de accusa. inq̃sitõis. Ut qñ epꝰ inq̃rit ꝓtra ꝓbytez fornicariũ. ꝛ. c. q̃liter. ij. vbi deficit ꝓsona actoꝛis. ꝛ sup crimie notorio vbi nõ exigit ꝓsona accusatoris. de accusatõis euidẽtia. Tñ adhuc stat ꝑa ꝑdicta diffinitio. qz i inquisitiõe speciali q̃ fit ex officio iudicis fama vel infamia ꝑcedere debet. vt in iuribꝫ supꝛa allegatis. Et illa est loco actoris ꝛ eiꝰ tipum gerit. vt ibi no. ꝛ inq̃sitio generak ad specialem ordinak. Et ita etiã finalit̃ erit ibi sicut in speciali repire actorẽ. Sic i iudicio qõ habet sup notorio crimine potest dici q; ibi notoriũ supplet locũ ꝛ vicẽ accusatoris iterꝑtatiue. Et sic in q̃cũq; iudicio ordinario vel inq̃sitorio seu extraordinario ꝑdicte tres ꝓsone substãtifice habebunt ficte vl' ve vel saltem repsentatiue. Et ita iste tres ꝓsone sunt õ esse iudicij ꝛ suba. s. iudex actor ꝛ reus Sũt tñ etiã alie ꝓsone q̃ qñq; in iudicio interueniũt. ꝛ illaꝝ aliq; agũt vel defendũt sicut ꝓcurator. ꝓiuncta ꝓsona. defensoꝛ. executoꝛ. syndicꝰ. iconomus. tutoꝛ. curatoꝛ. Et q̃dã alie. de q̃bꝫ Guil. in spe. ꝓte. j. in tertia ꝑticula ꝑ totũ. Sz ille ꝓsone sunt i iudicio agẽdo vl' defendẽdo noie alieno. vide licet noie actoris vl' rei vl' vtriusq; s. alĩq; nomine actoris. alĩq; noie rei. ꝛ sic nõ sunt necessarie. Alie nec agũt nec defendũt. sz sunt ibi vt ꝓstent adminiculũ ipsiꝰ cause vt aduocati. de postu. ꝑ totũ. õ iudi. pastoral. vt lit. nõ ꝓtest. c. j. Jtẽ testes. iij. q. iij. ca. j. õ ꝛ. sig. foꝝ. §. in oi. Tabellio vel ipsiꝰ loco duo viri idonei q̃ iudici acta ꝓscribãt. de ꝓba. qm̃ ꝫ famã. Et nũciꝰ seu executoꝛ q̃ citet ꝛ referat. de offi. dele. prudẽtia. j. Re. de appel. cũ pati. Et ille ꝓsone etiã de necessitate habẽt esse in iudicio. sz ad effectũ. s. vt adminiculum. ceu supꝛ dixi. Et de istaꝝ ꝓsonaꝝ officijs ꝛ eoꝝz exercitio ac formis q̃bꝫ ꝓstituant. ꝛ alijs circa hmõi ad practicã ptinẽtibꝫ suo tpe patebit in ꝓcessu. Et circa hmõi ꝓsonas ꝛ eoꝝz officia versak ꝑmus liber decretaliũ. Et tota ꝑma ꝑs speculi iudicial' Guil. durãti. q̃a ꝑus ꝓsona q̃ꝫ rõ ꝓsiderãda seu querẽda ẽ. ff. de iure codicil. l. istoꝝ q̃dã referũt. õ despõ. i ꝑn. ad dissoluendũ Mõ de alia ꝑte diffinitiõis qz dictũ est q; iudiciũ est actus ꝛc.

Sciendũ q; ad illꝰ actꝰ iudicarij debitã explicationẽ ꝛ ꝓfectionẽ ambulak ꝑ mꝫtas ꝑtes ꝛ actꝰ ꝑticulares. ꝛ certo ordine a iure et causaꝝ ꝓsuetudine introducto regulate ꝓcedendo ad finiam. q̃ finẽ imponit negocio. õ sequel. pos. ꝛ fruc. c. j. puenit. Et istũ ordinẽ iudicij ac eiꝰ ꝑtes ꝓtractat liber secũdus decretaliũ. ꝛ Guil. i spe. in ꝑte. ij. ꝑ totum. Et ibi in ꝓncipio istiꝰ sc̃de ꝑtis enumerat debito ordine ꝑtes seu mẽbra ꝓcessus iudiciarij saltẽ ista mẽbra q̃ cõiter ꝛ vt in plurimũ cõtingere solẽt. Licet eñ aliq̃ alia occurrãt. vt ibi dicit in ꝓncipio. ꝛ alĩq; etiã enumerat decre. qm̃ extra. de ꝓba. nõ tñ ordinẽ ꝑ omnia obꝛuando. vt ibi no. Et istaꝝ ꝑtiũ iudicij aliq; sunt de suba ꝓcessus vel ordinis iudiciarij. vt libelli oblatio. de q̃ in. c. ꝓmo. de libel. ob. in fi. glo. ꝛ in cle. sepe. de ꝛ. sig. i glo. q̃ est sup ꝛbo necessario. Jtẽ litis ꝓtesta. de lit. ꝓtest. c. vnico. vt lit. nõ ꝓtest. q̃si ꝑ totum in rubro ꝛ nigro. Jtẽ ꝓclusio. de q̃ in alleg. cle. sepe. in glo. ꝛ. ꝓclusione. Jtẽ snia ꝛ qõ feratur in scriptis. de sen. ꝛ re iudi. c. vlt. li. vj. Alique vero nõ sunt de substantia. vt sunt exceptiones. replicationes. ꝛc. Et ordo iste iudiciarꝰ nõ debet ptermitti confundi vel

ꝓposterari. alꝰ ex omissiõe ꝓfusiõe vel ꝓpo/
steratõe inducerꝫ ⁊ surgeret nullitas iudi/
cij ⁊ ꝓcessus. ij. q. vj. §. diffinitiua. ⁊ sequẽti.
de accu. q̃liter, ij. ⁊ i spe. de sen. pla. §. iuxta p
positionẽ Nec ꝑ ꝓtermitti etiã de consensu
ꝑtiũ. vt i glo. no. in. c. de causis. ō offic. dele.
⁊ est glo. ij in cle. sepe. pal. in glo. vlt. Et hu/
iusmodi actuũ ꝑticulariũ q̃dã sũt ad iudicij
seu litis ordinatoꝝ. q̃dã ad litis seu cause istru/
ctionẽ ⁊ decisionẽ. Vñ citatões satisdatões
sunt actꝰ iudicij ordinarij. ⁊ his silia. Sed
ꝓfessiões attestatões ꝓbatões ⁊ ista q̃ factũ
respiciũt sunt actꝰ cause instructoꝝ ⁊ deci/
soꝝ. de q̃ p Hosti. ⁊ Inno. in ca. causam. ex
tra de testi. ⁊ in cle. sepe. de ꝛ. sig. in glo. ꝛ. de
fensiones q̃ facit ad h. Et h de ꝑtibꝫ ꝓcessus
iudiciarij ordinarij in causis regulariꝫ ob/
seruandis.

De causis in q̃bꝫ dictꝰ ordo iudiciariꝰ nõ
necessario ꝓ oia seruaꝫ semp.

Eo sunt aliqui ca
sus in q̃bꝫ ex ꝓuilegio iurꝭ vel homis
aut ex causaꝝ natura ordo hmõi per
oia necessario non obꝭuaꝫ. vl etiã nullo mõ
do obseruari. nec ꝓ oĩs ꝓtes iudicij in eis
ambulaꝫ. Exemplũ de cauꝫ ꝓuilegiaꝭ a iu
re. vt est causa bñficiaꝝ matrimoniaꝝ vsura
rũ ⁊ decimaꝝ. In q̃ꝝ cognitõe ⁊ dispositõe
iuris iudex teneꝫ ordinẽ iudiciariũ obꝭua
re. Et iõ dixi necessario. qꝛ põt si vult. vt in
cle. dispẽdiosam. de iudi. De ꝓuilegijs hois
vt qñ ꝓnceps causas cõmittit. ⁊ i eis ꝓcedi
mãdat simplr ⁊ de plano. ⁊ sine strepitu iu
dicij ⁊ figura. ⁊ tũc iudex nõ põt ꝓ oia serua
re ordinẽ iudiciariũ. qꝛ tũc ista q̃ sunt de fi
gura ⁊ suba iudicij nõ dz obꝭuare. vt est li/
bel. ob. litꝭ. ꝓtesta. Et ista sunt de strepitu iu
dicij. sic exceptões. appellatões. replicatiões
⁊ q̃ tũc fortꝰ q̃ꝝ in alijs amputare debet ⁊ re
pellere. Et dixi q nõ dz tũc solẽnis ordo ser
uari. si tñ obꝭuet ꝑtibꝫ nõ ꝓtradicẽtibꝫ valz
vt in cle. sepe. pluries alle. vbi tradiꝭ forma
ꝓcedẽdi q̃ ꝑm tale mãdatũ dz obꝭuari. Itẽ
q̃ñ ex natura cause nõ obseruaꝫ. Exẽpluz
vt i notoꝝ. Ña ordinẽ iudiciariũ ꝭuari i
eis esset ordinẽ ꝑuertere. vt i decre. ad nñaz.
ij. de iureiuran. de q̃ etiã in. c. vña. ⁊ i. c. tua.
de coba. cle. ⁊ mu. Itẽ in sũmarijs cognitio
nibꝫ in q̃bꝫ etiã nõ ꝭuaꝫ. nec fit trãsitꝰ ꝑ ꝓtes
iudicij. sz iudex summarie ꝓbatões recipit ⁊
se informat. de q̃ in spe. de off. om. iuꝺ. §. po/
stremo. Et iõ dixi. vl nullo mõ dz obꝭuari.
Itẽ in iudicio extraordinario videlicet in q̃
sitorio qñ expediꝭ officio iudicij nõ ad ꝓ
cationẽ alicuiꝰ vl instigatoꝝ. ⁊ sic nõ seruaꝫ
ordo iudiciariꝰ. vt in. c. qñ frequẽter. vt litꝭ.
nõ ꝓtest. in. §. sunt ⁊ alij. cum remissionibꝫ.
Et sic ꝑm diuersitatẽ causaꝝ diuersi insur/
gũt ꝓcessus. De istis g̃ oibꝫ iudicijs ⁊ ꝓces/
sibꝫ. ⁊ de ꝓcessu executõis ad gras videbi
mus successiue

Preparatoria iudicij

Primo ergo de iu

dicio ordinario añq̃ ad ipm expedi/
tionẽ accedã est aduertẽdũ q̃ sunt q̃
dam ꝓparatoria ad ipm iudiciũ vt ꝓ habea
tur q̃dã inuestigatio vl ꝑmeditatio matura
ꝑ quã mẽte ⁊ coꝛpe se ꝓparãt iudex ⁊ partes
saltẽ actoꝛ ad iudiciũ subintrandũ vel nõn
Et isto mõ intelligẽdo ponit guil. in spec.
spẽalem rubricã de ꝓparatoꝛijs iudicioꝝ in
pte scõa. rubrica ꝑma. videlicet circa ꝑnci.
Ut agere volẽs ⁊ accusare. ꝑmo ꝭulat ami
cos. videat an habeat ꝓbatiõꝝ. ⁊ vtꝝ expe
diat sibi litẽ mouere. ij. q. ij. de inducijs. ꝑ
uideat sibi de aduocato ⁊ testibꝫ cũ peritioꝛi
bus ꝓferat ⁊ se ꝑmuniat. qꝛ litꝭ euẽt dubꝰ ẽ
ff. de pecul. l. qõ debeꝫ. Et exq̃ actoꝛ instãte
aduersario cogiꝫ litẽ ꝓsequi. Vnde est q̃ in/
ducie deliberatoꝛie sibi nõ ꝓcedunꝫ. l. actoꝛi
De his ⁊ alijs articulis ꝑmo inuestigãdis.
no. spe. vbi ꝓtio alle. Itẽ circa iudicẽ qui i
causa criminali ꝑsonã ac
cusatoꝛ. q̃ intẽtione moueaꝫ cuiꝰ sit opinio/
nis. ij. q. vij. Si q̃ sũt ⁊c. Itẽ in cã iniuriaꝝ
iudex sp laboꝛet ad ꝑtes cõponẽdũ in q̃ aci
one potissime ꝓcedit cõpositio. ⁊c. dis. c. j. ⁊.
c. studẽdũ. Et q̃ñ etiã in ciuilibꝫ causis iu/
dex tẽdere dz ad cõpositiõꝝ. ō mu. pe. c. j. Et
maxie ꝓcedit cõpositio actoꝛe vincẽre. vt in
maxie ꝓcedit cõpositio actoꝛe vincẽre. vt in
addi. spe. no. Jo. an. in ti. ꝓ. alle. Vñ vt ibi
dic spe. Nemini expedit vt nimis facilꝭ sit ⁊
ꝓmptꝰ ad litigãdũ ꝑ ꝓpiculũ aie. Vñ dicit i
euãgelio. Si q̃s voluerit tunicã tuã tollere
⁊ tecũ in iudicio ꝓtẽdere. ⁊c. Mat. v. xiij. q.
j. ⁊ in. §. j. Et apls. Secularia iudicia si ha
bueritꝭ pctm ẽ in vob. ⁊ vos ꝓtẽptibiles ẽ ꝺo
facietꝭ. j. Co. vj. tꝭ. q. j. §. ex his. Et maxie nõ
expedit clericis. qꝛ nemo deo militãs impli
cet se negocijs secularibus. ij. Thimo. ij. ne
cet se negocijs secularibus. ij. Thimo. ij. ne
j. monachi a monasterio. qꝛ seruos dei non

Requisita ad iudiciū

oportet litigare. de syn. c. vnico Itē nō expe
dit ꝓpē dubiū litis euentū. vt dixi rē. Etiam
no. de cā pos. z p. c. pastoral. in ꝑn. Pronior
q̄ q̄s sit ad cōponēdū cū ad ꝓtendendū. de
trās. c. fi. cū silib. Talia z silia dicunt ꝑ
paratoria. Ꝑñt etiā dici ꝑparatoria oīa ista
q̄ ꝑcedūt litē ꝓtest. vt ōt Guil. anglic⁹. Pro
q̄ fac qđ ōt Guil. in spe. pte. ij. in ꝑnc. ij. j. vbi
dic ꝙ ordo iudiciari⁹ ꝓprie ōr in ist cōsistere
q̄ agunt int lit. ꝓtest. z sniam cū lit. ꝓtest. sit
exordiū. c. ex pte. ij. de ꝓ. sig. Cū añ eā q̄s nō
dicat agere sz agere velle. qz ista q̄ ꝑcedūt ñ
sunt ꝓprie de ordine sz ꝑparatoria. Et ſm B
ꝑmus liber decre. z ꝑncipiū scōi libri vsq̄
ad ti. de lit. ꝓtest. Et istō qđ tractat Guil. in
spe. in tota pte. j. videlicet circa psonas iudi
cū. arbitroꝝ. assessoꝝ. actoꝝ. rei. z aliaꝝ pso
naꝝ. suo vel alio noīe agēdo vel defendēdo
aut admin iculū ꝑstando in iudicio interue
nientiū. Et etiā in scōa pte vsq̄ ad titulū de
lit. ꝓtest. Sūt z alia ꝑparatoria q̄ etiā com
petūt post lit. ꝓtest. de quib⁹ in spe. de dila.
§. j. ij. ꝑparatoria De q̄b⁹ suo loco videbim⁹

Istis ꝑmissis veniēdū est ad ꝓpositū. scz
ad declaratōz ꝓcessus z ordinis iudiciarij
z ordinarij regulatim totū ipm ꝓcessum di
uidēdo i tres ptes. sic etiā diuisit guil. i spec.
pte. ij. in ꝑn. Prima ps a ꝑma vocatiōe siue
citatiōe incipit. z durat vsq̄ ad lit. ꝓtest. ex
clusiue. Secūda ps incipit a lite ꝓtestata. z
durat vsq̄ ad sniam diffinitiuam exclusiue
Tertia ps incipit a snia z durat vsq̄ ad ei⁹
effectualē execution̄ si nō fuerit appellatū
als si est appellatū suspendit execut̄io q̄usq̄
cā appellatōis fuerit finita. de iureiuran. ve
nientes. cū ꝓcor.

De his que expediuntur in prima iudi
cij parte

In prima parte ex

pediunt oīa ista q̄ occurrūt circa cō
petentiā vel incōpetētiā iudicis z ei⁹ iurisdi
ctionē. videlicet an iurisdictiōz habeat i reū
vel nō. Et si habet an sit recusabilis vel de
clinabil. Itē circa psonā actoris. an legiti
mā habeat psonā ad standū in iudicio l nō.
De abilitate z idoneitate psone rei nō q̄
rit nec disputat. qz ex quo re⁹ vocat ad iudi
cium qualiscūq̄ sit se defendere pōt. Uñ ōr
si diabol⁹ esset i iudicio vt re⁹ nō essz defen
sio sibi deneganda. cū sit iuris z equitat̄ na
turalis. de excep. cum inter. Unde dicit ibi
Inno. q̄ reus nō habet firmare vl legitima
re psonā suaz in iudicio. sz B ipe firmabit q̄
vocat⁹ est cū necessario habeat rūdere. ō in
dic. intellexim⁹. Et iudiciū reddit inuitum
ff. de ꝓ. obli. inter stipulantē. z B in reo neces
sario. Itē querit etiā in eadē pte de persona
ꝑcuratoris. an possit stare in iudicio. ō ꝓba.
post cessionē. an habeat sufficiēs mādatuz
de ꝑcu. c. j. hec z silia excipiunt. Item de lo
co iudicij. an sit tut⁹ z idone⁹ reo. de appel. ex
pte. j. Itē de forma libelli. de iudi. examinata
De his z silib⁹ visum est ꝑuie quasi ō ꝑam
bulis ad iudiciū. In hmōi pte ꝑma querit
de cōpetentia z incōpetentia fori. de legiti
matione z abilitate vel inabilitate psonarū
tūc in iudicio interuenientium. ō idoneita
te vel refutatōe loci. z de aptitudine vel in
eptitudine libelli. sufficiētia vel insufficien
tia mādatoꝝ ꝑcuratorioꝝ. z hmōi. z nō trā
ctant illa q̄ sunt negocij ꝑncipal. Ul regu
lariť B dico iō. qz fallit in certis casib⁹. ō q̄b⁹ i
ca. j. de lit. ꝓtesta. lib. vi. vt patebit in ꝓcessu

In scōa pte tractat negociū ꝑncipale vt
ibi videbim⁹ In tertia imponit finis ipsi
negocio p sniam. ff. de re iudi. li. ꝑ. Et cōde
natū ꝑducit ad effectū execution̄e. ō re iudi.
cū aliq̄b⁹. de offi. dele. q̄renti. Sz adhuc
añ q̄q̄ inchoem⁹ ꝓcessum sciendum. q̄ actor
debet adire iudicē rei. C. de iurisd. om. iudi.
l. iuris ordinē. qz est regula de B tradita i. c.
cū sit generale. de fo. cōpe. cū ꝓcor. sz B fallit
in multis casib⁹ in q̄b⁹ re⁹ sortit fo. z non sui
iudicis. de q̄b⁹ in. c. vlt. de fo. cōpe. Et maxi
me ō ꝓsuetudine clerici trahūt laicos ad ec
clesiasticū iudiciū etiā in cā ciuili. vt in. c. cū
sit. iā alle. Et no. Ber. in. c. si clericus. eo. tit. in
vlt. glo. z Guil. in spe. de cōpe. iudi. aditōe. §
ꝑmo. in ꝑn. Itē pōt re⁹ iurisdictōz nō sui iu
dicis i se ꝓrogare tacite. de fo. cōpe. dilecti.
scz ꝓtrahēdo vl soluere ꝓmittēdo z rūdere
in certo loco exꝑsso. eo. ti. significasti. Hoc
vez est de iudice ordinario. sec⁹ i delegato.
de offi. dele. Cū olim mgr p. z g. xi. q. j. Iu
dices. Ad B tñ q̄ clerici valeat nō sui iudicis
iurisdictionē i se ꝓrogare plura requirunt q̄
occurrere debēt in dicto. c. significasti. z ibi
no. An añt q̄s semel ꝓrogādo possit penite
re z iudiciū iudicis ꝓrogati declinare. est re
currendum ad. c. j. de iudi. z q̄ ibi ꝓsueuerūt
notari. Sed quis sit cōpetens iudex alicu
ius ꝓ istis est aduertendū. ꝓout ōt guil. i
spe. pte ꝑma. ti. ꝑmo.

Diuisio iudicum

Voicū alij dele/

gati. alij ordinarii. alii auditores. alii assessores. alii arbitri. alii arbitratores. sz pt dici distinguēdo duo mēbra tm̄. q̄ ois iudex aut ē ōlegat⁹. aut ordinari⁹ q̄dā tm̄ est mixt⁹. sic auditor palatii aplici. q̄ est nec ꝓlegat⁹ nec ordinari⁹. sz ptās sua hz se ad vtrūq; q̄ hz ordinariā i cognoscēdo. z delegatā in pnūciādo. vt not. in cle. auditor. de rescrip. Et q̄ guil. in spe. ponit auditorē intelligit cui cert⁹ cause articul⁹ expediend⁹ cōmittit. sic ꝫ guil. itelligit de articl'o habēte cause cognitōz annexā. tūc tal' est delegat⁹. si ō nūdo articulo nō hñte cause cognitionē vt examiator testiū. tūc nō ē iudex tal' auditor sz nud⁹ mīster. de q̄ in. c. sup q̄stionū de off. dele. z i cle. auditor. de rescrip. alleg. Et iō non dz ponere istud mēbz. s. assessore quē nō oportet int' iudices enūerari. q̄ ꝓpe iudex nō est. vt suo loco patebit. sic' arbiter z arbitrator ꝓprie nō est iudex. q̄ ꝑuata ꝓsona pt arbiter eligi. si sic ē q̄ p actū ꝑuator non dat iurisdictio al's eā nō hñti. ℒ. de iurs. oī. iu. l. ꝑuator. ō fo. cō. si diligēti. z. c. significasti. tē. sz iō speculator enūerat eū int' iudices q̄ arbitraria redacta sunt ad instar iudiciorū. vt in. l. i. ff. de arbi. Itē arbitriū est volūtariū. sz iudiciū reddit i inuitū. vt ō dictuz ē

Delegat⁹ ē q̄ ex alteri⁹ cōmissione alicui⁹ cause recipit iudicialē cognitōz. ō offi. dele. sup q̄stionū. Et iste si ē a ꝓncipe aliqñ s̄ bde legat Uñ subdelegat⁹ ē cui cā vl' ps cause a ōlegato sedo loco cōmittit. vt ibi Et sic subdelegat⁹ ꝺr etiā delegat⁹ Cōseruatores z executores etiā sūt delegati. ō of. dele. c. ꝑ. z vl. li. vi. Ordinari⁹ ē q̄ iure suo vl' principū bñficio vniuersalit' iurisdictōez exercere pt. ff. ō iu. om. iu. l. more maioꝝ. i cle. z sequē.

Papa est g̃ ordinari⁹ singl'oꝝ. ist. q. iij. cūcta p mōm. z. c. p ꝓncipalē. Itē eps in eius dyoc. Et oēs tpales i cui⁹ territorio q̄s domiciliū hz. i. l. heres absens. ff. ō iu. ō fo. cō. c. vlt. Isti sūt ordinarii z cōpetentes iudices. dūi tm̄ tpales ñ fundāt itētōes suas de iure cōi ꝺ oēs i territorio suo sic epi i dyoce. suis. Pro q̄ no. in. c. sup eo. ō proch. i. ca. i. de reli. domi. Itē etiā inferiores pñt esse ordinarii z hr̄e iurisdictōz ordinariā ex ꝓuilegio l' cōsuetudine. ō off. or. cū ab eccl'ia. z. de fo. cōp. cū ꝓtingat Archieps ꝙo nō est iudex ordinarius subditoꝝ suffraganeoꝝ suoꝝ. sz solū i dyocesi sua. z sup ipos suffraganeos hz ordinariā iurisdictōz. vt in. c. pastoral'. ō of. or. Uñ nō pōt adiri p simplicē querelā ab ipis subditis suffraganeoꝝ. nisi in casibꝫ vt ibi i ca. g̃tū. de offi. dele. Itē legat⁹ est ordinari⁹ in prouincia sibi decreta. vt in. c. ꝑ. de offi. lega. li. vi.

Qualiter actor debet se habere in adeundo iudicem

Eo qualiter in ad

eūdo actor debeat se habere tractat guil. i spe. ō cōpe. iudi. aditōe. §. viso. q̄ si est ordinari⁹ actor p se vel p procuratorē suū. ff. de pcu. l. ꝑ. accedat ad eā hora ꝓgrua vt ō offi. dele. ꝓsulnit. Ut cū sedet p tribunali. nō q̃n comedit vl' est i diuis vel in via. iii. q. iii. §. spaciū tē. Et factū suū cora eo ꝓponat p se si ē discret⁹ Alioq̄n p aliū. ō iudi. pastoral'. Et petat aduersariū citari seu vocari ad cām. ō iudi. c. i. q̄ p citatōz debet inchoari pcessus. Est ei citatio fundam̄tū z ꝓncipiū ordis iudiciarii. de q̄ in glo. c. ecclesia. ō ꝓsti. sic' lit⁹ ptest. est fundam̄tū z int' iū litis seu iudicii. vt dictū est sup. Qr dic' notabiliē lex inst. de pet. here. §. vltra. tē. q̄ oīm actionū instituēdaꝝ ꝓncipiū ab ea pte edicti ꝓstituit' q̄ est i ius vocādo. si iudex est delegat⁹ accedat eū vbicūq; eū inueniat. q̄ ipse q̃ncq; certo loco z ꝓsistorio caret. In loco tū honesto z ꝓgrua hora. ō of. de. ꝓsulnit. Pro q̄ no. in cle. q̃uis de appel. Et ſram cōmissionis sibi pñtet. z tūc incipit hr̄e iurisdictionē. de appel. vt debit⁹. Reḡras eū humiliter vt mādatū apl'icū exeq̄ndo aduersariū citet z sine mora decretū citatōis obtineat ad effectū iurisdictōis ꝓpetuāde. ō offic. dele. g̃tū. An p subdelegatōz ꝓpetuet iurisdictio recurrēdū est ad notata i. c. q̃uis. ō offic. dele. li. vi. Itē faciat ipam citatiōz ab ordinario vl' delegato decretā citi⁹ exeq̄ ꝺ aduersariū. ne p ipm aduersariū cora alio iudice possit ꝓueniri. vt no. i alle. c. vt debit⁹ Ad intelligētiā illi⁹ aduertēdū. q̄ i pl'ib⁹ ordinariis q̃ncq; est g̃dualitas. iterdū accumulatio fori. vt no. in. c. cū ab eccl'iaꝝ. de offi. ordi. c. cum ꝓtingat. de fo. cō. Ubi est pluralitas iudicū p modū accumulatōis locꝝ ꝓuentiōi. vt q̄ ꝓmo citat sit iudex tē. al's secus. Item idem est in delegato z ordinario. vt in. c. vt debit⁹. Et ista ꝓuentio fit p citationem. vt

ibi. Posset etiã fieri pñētio p domicilij mutationē. de fo. cõ. c. ꝓposuisti. Itē ad effectū litis pendentiã indicēdi accederz ad pcurãdū citatõz aduersario itimari. Et q̃b colligetres citationũ effect⁹ Judex g̃ ad petitionē actoꝛ discernere hz ptē reã citandaz. Et hmõi citatio p̃t fieri p lr̃as iudicis l̃ viua voce. Uiua voce fit multipl̃r. Oñcz p ꝑsonã iudicē q̃ ore ꝓꝓrio citat. Oñcz p tabellionem. Et p̃t ipe tabellio ꝺ tali citatõe p ipm facta testificare z scribere se citasse. Oñcz p ꝑtem in vim tm̃ p uocatõis ad cãm. de ap. cũ sit. z. c. bñ. Oñcz p nũciũ. ꝺ off. dele. p. rudētiã. de ap. cũ parati. de q̃ in spẽ. de cita. §. sequit. et no. in. c. qm̃. de pba. Et fit etiã vt dixi p litteras. Et q̃d debeãt ꝺtinere lr̃e citatõis patebit inferi⁹. Et ponit guil. ī spe. de citat. §. iã de citatõe. Põt etiã addi tertiũ mẽbrũ vl̃ tertio mod⁹ citãdi. vt dic̃ Jo. an. in add. spe. de citat. §. seq̃t. Qꝺ fit etiã citato ipo reo vt cũ ꝑsona capiat z inuite ducat ad iudicium. De q̃ scripsit Jo. an. in .c. romana, z. §. ꝯhẽtes. de fo. cõ. li. vj. Si g̃ iudex est delegat⁹ q̃ est auditoꝛ. rescriptũ seu lr̃as cõmissõis recipiat reuerẽter z deuote. qz p salutationẽz bñdictõz inducũt effect⁹. de quib⁹ ī phe. vj. Et q̃lit̃ p̃sentatoꝛ ī p̃sentãdo z iudex ī recipiẽdo z ī inspiciẽdo rescriptũ debeãt se bñ. tradit Buil. ī spe. de rescripti p̃tatõe. §. j. in pn. Et quõ sup p̃tatõe z receptõe rescripti ꝺz fieri ad mãdatũ iudicis inst̃m p tabellionem ibi etiã tractat. z q⁹ tot⁹ tenoꝛ rescripti scribat inc̃ acta. Et scribat notari⁹ sub hac forma

Forma instrumẽti de p̃tatõe rescripti

N noie domini

amẽ. Anno natiuitatis eiusdẽ. M cccclxix. Inditõe tali põtificatus sanctissimi ī xp̃o p̃ris z dñi nr̃i dñi Pauli. diuia puidẽtia pape. ij. die. x. mẽsis nouẽbris Boza. iij. vl̃ q̃si ī opido Erfordeñ. Moguñ. dyoc̃. i curia habitatõis venerabil̃ viri dñi Wunoldi decani z coꝛã eodẽ dño decano ī meiq̃ notarij publici z testiũ infrascriptoꝛ p̃nti a ꝑsonalit̃ ꝓstitut⁹ Tal̃ cleric⁹ vl̃ laycus tal̃ dyoces rescriptũ apl̃icũ vel lr̃as apl̃icas cui⁹ vel q̃ꝝ tenoꝛ inferi⁹ describit. Uera ipi⁹ dñi pape bulla plũbea in coꝛdula canabis pendẽte. moꝛe romane curie bullatas sanas integras z illesas. ac oñi ꝓrsus vicio et suspitiõe carẽtes. ꝓdicto dño decano p̃tauit

Eundẽq̃ dñm decanũ humilit̃ reꝛsiuit. q̃ tenus i causa seu causis sibi cõmissis aduersus talẽ z tales in eodẽ rescripto vel i eisdez lr̃is p̃ncipalit̃ noiatos ꝓcedere. z eosdem citare seu lr̃as citatoꝛias ꝯ ipos sibi decernere z ꝓcedere z iusticiã facere dignaret. Qꝺ q̃dẽ rescriptũ vl̃ q̃s q̃dẽ lr̃as apl̃icas idẽ dom⁹ decan⁹ ad se recepit reuerenter vidit z plegit. ac ei⁹ vl̃ eaꝝ tenoꝛẽ p me in act. cause ꝓscribi mãdauit. z citatõis lr̃as ꝯ ꝓfatos H. z H. fieri decreuit. Tenoꝛ ãt rescripti ꝓdicti seu lr̃aꝝ cõmissionis tal̃ est. Paul⁹. xc. Qñ q̃ sic tot⁹ tenoꝛ rescripti redact⁹ est in act. fidẽ facit etiã si rescriptũ ꝓderet. De q̃ in. c. cũ in iure. de offi. dele. z. c. cum olim. de ꝓbe. In his z silib⁹ est sciẽdũ q⁹ tabellio ꝺz p̃dicta scribere. qz officiũ tabellionis est omia q̃ occurrũt ī iudicio fm iudicis ꝓceptum sigillatim z ordinate scribere. z ptib⁹ exẽplũ tradere. z traditoꝛ exẽplar retinere. vt notat ꝑ Osti. de pba. qm̃ ꝯ. Si aũt citatio fiat per nunciũ scribat sic notari⁹. Tal̃ iudex iniunxit tali nũcio suo vt talẽ citaret ad petitiõez z instãtiã tal̃ tali die xc. vt no. in. c. quoniaz de pba.

Forma citationis delegati

Ecan⁹ ecclesie be

ate marie Erfoꝛd. Magũ. dyoces Judex cause z ptiũ infrascriptaꝝ. l̃ iudex ad infrascripta a se. ap. spẽaliter deputatus seu delegat⁹. Uniuersis z singul̃ abbatib⁹. ꝓrib⁹. ꝓpositis. decanis. diuinoꝝ rectoꝛib⁹. clericis z notarijs publicis q̃buscũq̃ per ciuitatẽ z dyoc̃. Magũ. ac al̃s vbilibet ꝓstitutis. z spẽaliter tali vel tali plebano Salutem ī dño z mãdatis nr̃is. imo ver⁹ apl̃icis. firmit̃ obedire. Lr̃as sanctissimi in xp̃o patris z dñi nr̃i dñi pauli diuia puidẽtia pape ij. ei⁹ vera bulla blũbea in coꝛdula canapis pendẽte moꝛe romane curie bullatas sanas integras z illesas. ac omni ꝓrsus vicio z suspitiõe carẽtes. in mei notarij publici z testium infrascriptoꝝ p̃nsentia p talẽ in eisdẽ litteris p̃ncipalit̃ nominatũ p̃tatas. Nos cũ ea q̃ decuit reuerẽtia nouerimus recepisse. Quarũ tenoꝛ dinoscit̃ esse tal̃. Paul⁹ epꝰ. xc. Post q̃rum lr̃aꝝ p̃tationẽ z receptionẽ fuimus p ꝓdictum H. req̃siti. vt in causis nobis delegatis aduersus talẽ ex aduerso in eisdẽ lr̃is p̃ncipalit̃ nominatum ꝓcedere. citatoꝛias q̃ lr̃as ꝯ cum decernere. z iusticiam sibi mini

strare dignaremur Nos igit decan⁹ iudex p̃
dict⁹ volẽtes mãdatũ aplicum exeq̃ vt tene
mur vobis z vestꝝ cuilibet i ꝑtute sctẽ obe/
dientie z sub pena excõicatõis quã in vos z
vestꝝ quẽlibet pñtis mãdati ꝓtemptorem z
neglectorẽ in his scriptꝫ. triũ tñ dieꝝ cano/
nica monitiõe p̃missa vel p̃uia ferim⁹ firmit̃
z districte p̃cipiẽdo mãdam⁹. ꝙten⁹ visis p̃
sentib⁹ accedatis q̃ ꝓterea fuerit accedẽdũ.
p̃fatũ N. publice citare curetis. quem nos
pemptorie citam⁹ p pñtes vt die tali. cõ. vel
die. tĩ. a p̃sentiũ insinuatiõe z publicatione
cõputanda. Quoꝝ dieꝝ quattuor p̃mo z
quattuor p̃ scõo. z reliquos p̃ tertio. z pem/
ptorio termino assignam⁹. cõpareat p se vl̃
sufficientẽ ꝓcuratorẽ Erfordẽ. in curia habi
tationis nr̃e horꝝ tertiaꝝ. corã nob̃ tali die
de iusticia rũsur⁹. Citãtes etiã eundem ad
oĩs act⁹ iudiciales i iure obs̃uari ꝓsuetos.
ḡdati z successiue vsq̃ ad sniam diffinitiuã
inclusiue. Cũ intimatiõe q̃ siue cõparuerit
siue nõ. nos nihilomin⁹ qõd iustũ fuerit facie
mus Diẽ aũt nostre citatõis z formam z q̃d
feceritis in p̃missis nobis p vestras patẽtes
l̃ras haꝝ seriẽ l̃raꝝ ꝓtinẽtes. aut instrumen
tum publicũ fideliter rescribatis. Datuꝫ z
actũ Erfordẽ. in p̃dicta curia nr̃a Anno dñi
cõ. nostro sub sigillo. Et ista forma frequen
tat cõiter. licet sub alĩs ꝑbis ponat spe. ti. ō
cita. §. iam de citatõe. z §. viso de citatione.
Et ista forma sonat de vnico iudice delega
to. Sꝫ q̃nq̃ dant plures. s. duo vel tres. et
isti q̃nq̃ dant simpl̃r. de offi. dele. in. c. cum
causam. Q̃nq̃ cũ diuersis clausulis. qz q̃n
q̃ cũ clausula q̃ si nõ oĩs interesse poteri/
tis. duo vestꝝ nihilomin⁹ exequãt. ō of. dele.
prudẽtia. in p̃n. z. c. cũ sup. Q̃nq̃ cũ clausu/
la q̃ si ambo interesse nõ poteritꝫ. alt̃ vestrũ
nihilomin⁹ exequat. Et ꝑ q̃n sunt duo iudi
ces. vt in p̃dicto. c. prudẽtia. §. Idẽ q̃z. Q̃n
q̃ cũ clausula. quaten⁹ vos vel duo. aut vn⁹
vestꝝ. Prima clausula ponit̃ i rescripto ap
pellatõis. qõd pducit̃ in audiẽtia l̃raꝝ cõtra
dictoriaꝝ. Q̃nq̃ ptes nõ ꝓueniũt in vnum
iudicẽ. qz tũc dant tres cũ clausula q̃ si non
omnes cõ. z q̃libet ptiũ eliget vnũ. z cancel
laria dat tertiũ. z tũc oĩs tres bñt ꝓcedere
nec duo bñt ꝓcedere nisi tertius se excuser.
vt in dicto. c. prudẽtia Ultima clausula fre
quentat̃ in l̃ris ꝓseruatorũ. q̃ dant cõser/
uatores eccl̃ie vel vniuersitatib⁹ studiorũ.
qz tũc ponit̃ clausula. ꝙten⁹ vos vl̃ duo aut
vnus vestꝝ cõ. Et tũc q̃libet insolidũ ꝓcede
re potest a ꝓncipio. Scõa forma q̃ quã dã
tur duo iudices cũ clausula. q̃ si nõ ambo.
hodie nõ est in vsu. Q̃n ḡ dant pl̃es iudices
cũ p̃dictis clausulis. dz de hmõi clausulis
fieri mẽtio in citatione sic dicẽdo. N. deca/
nus eccl̃ie beate marie iudex vel ꝓseruator
venerabiliũ vel circũspectoꝝ viroꝝ dñoꝝ
magistroꝝ doctoꝝ z scolariũ alme vniuer/
sitatis studĩ Erfordẽ. vna cũ ceteris nostris
in hac ꝑte collegꝫ. Cũ clausul̃. quatin⁹ vos
vel duo aut vn⁹ vestꝝ cõ. a sede aplica dele/
gat⁹. Qõ aũt delegat⁹ q̃ ad nomẽ p̃mitti de
beat z ꝓponi patꝫ. qz repũtat ꝑsonã dñi pa/
pe. de offi. dele. cũ olim. cũ ꝓcor. Et q̃n sunt
plures delegati tũc maior z dignior debz p̃
poni. de q̃ in spe. de cita. §. viso de citatione.
ꝑ. porro. Circa qõd notat̃ vnũ dubiuꝫ facti.
ponamus. causa delegata fuerat olim epõ
pragẽsi. nũq̃d postea cũ eccl̃ia ista fuerit me
tropolitana. ipse fact⁹ archiepus ꝓcedere po
terat in causa ꝓcõs corã eo inchoata. Jo. an.
in addit̃. spe. ti. de delegato. §. licet. ꝑ. restat.
videt̃ tenere q̃ sic. si nomẽ ꝓpriũ esset expres
sum in cõmissiõe. Rõ qz p dignitatẽ archi/
epalem nõ desinit esse epõs. Vñ papa vocat
seipm epm. fac̃. l. eos. in fin. C. ō no. mu. lib.
x. Istud dubiũ mouere põt ꝓpter ludentes
ad scacas. vt ibi dic̃ Jo. an. p candẽ legẽ fuit
iudicatũ q̃ q̃ in ludo scacoruꝫ q̃rit mactare
sociũ cũ pedona facta regina victor erit.
Pro q̃ Jo. an. in addi. vbi supra. vbi plures
leges z rões adducit. Dic̃ tñ q̃ padue audi/
uit pnũciare ꝓtrariũ. Cõcordãdo distiguit
p̃mũ dic̃ ꝓcedere. q̃n ꝓuẽtio fuerit facta de
certa pedona. secundũ q̃n de certa nõ eẽt cõ
uentum. Jtẽ in forma mãdat delegat⁹ oĩ/
bus sup q̃s habet iurisdictõz q̃tum ad hoc
qz alias sua iurisdictio nõ posset bñ explica
ri. de off. dele. c. j. z. c. ꝓterea. z. c. sequen. ō q̃
in spe. ti. de cita. §. viso de citatõe. ꝑ. q̃d si de/
legat⁹ exẽplificat. z. c. sequẽti. An autẽ tenor
rescripti debeat tot⁹ inseri i citatõe. legitur z
notat̃ in. c. ij. de dila. z no. Johã. theutunĩ/
cus in glo. iij. q. ij. si epõs. q̃ alias nõ valet ci/
tatio. de q̃ no. in. c. venies. de accusa. sup fi/
nem vltra glo. Sꝫ ipm rescriptũ bullatum
nõ tenet̃ mittere citato. vt no. in. c. ij. ō dila.
Aliq̃ etiã inserũt in citatõe libellũ. de q̃ in. c.
ij. iam alle. de dila. Jtẽ citat̃ ad rñdendum
actori de iusticia. Aliq̃ citant̃ ꝓmo ad dicen
dum ꝛ cõmissionẽ q̃cq̃d dicere vl̃ opponere

Reuocatio subdelegati

voluerint ꝫ eā ꝙ iste termin⁹ seruat i curijs ꝑ substātiali. Itē ꝙ possit iudex ꝛ debeat cō minari. probat i. c. cū ex lr̄is. de resti. i inte. i fi. ꝛ in spe. de cita. §. viso de citatōe. ꝟ. Quid si iudex ita dicit. Itē ꝙ i forma citatōis ap/ ponit ꝙ executor ꝺz rescribere diē ꝛ hōram de ꝫ no. in spe. de cita. §. vlt. ꝟ. Si ꝑo man dat. Judex delegat⁹ qñq; nō ꝓcedit p se sed causam cōmissam subdelegat. Et erit for/ ma subdelegatōis ista que sequit̄ur

A. decan⁹ eccl̄ie beate marie Judex cause ꝛ ptiū infrascriptaꝝ a se. ap. spēalit̄ delegatus honorabili viro tali cantori vel scolastico. Salutē in dño. Lr̄as sctissimi in xpo pr̄is ac dñi nr̄i dñi pauli diuina puidētia pape. ij. nos nouerit⁊ recepisse sub hac forma ꝫboꝝ Paul⁹ epūs. ꝛc. Sz qz nos tā nr̄is ꝙ eccl̄esie nostre negocijs legitime ꝓpediti cognitōi ꝛ decisioni negocij hmōi ad pñs vacare ꝛ in/ tendere cōmode nō valem⁹. Idcirco de ve stra legalitate plurimū confisi vob in hac pte cōmittim⁹ vices nr̄as donec eas ad nos du xerimus reuocādas.

Forma reuocatiōis iudicis subdelegati

Dou̇ litteris apo

stolicis hmōi nob pñtat⁊. ac per nos cū debita reuerētia vt decuit recept⁊ nos forma ꝛ tenore earundē diligent inspe/ ctis. attēdentes ꝙ p tūc arduis ꝛ legitimis nostre eccl̄ie ac alijs ꝓpediti negocijs earuꝫ executioni debite put voluissem⁹ intēdere ñ poteram⁹. Uobis dñis A. ꝛ A. supradictis ꝛ vestrū cuilibet in hac pte cōmisim⁹ vices nr̄as donec eas ad nos ducerem⁹ reuocan/ das put in nr̄is lr̄is desup cōfectis pleniꝰ ꝓtinet. Et qz de executōe pñti hmōi lr̄aruꝫ aplicaꝝ psonalit̄ put tenemur intēdere vo/ luim⁹. Idcirco ꝓpter hāc ꝛ certas alias cau sas animū nostꝝ ad h̄ mouētes hmōi per nos vob factas ꝓmissiōes tenore pñtiū duxim⁹ reuocādas. ꝛ pñtib⁹ reuocam⁹. ac oēs ꝛ sin/ gulas causas coram vob aut altero vestrū in vi hmōi p nos vob facte cōmissiōis ꝙlibet inter quoscūq; ꝛ sup quacūq; intētatas i sta tu q̄ coram vobis aut altero vestꝝ tpe notifi/ catiōis hmōi nostre reuocatiōis fuerit ꝛ exi stant. ad nos ex certa scia aduocauimus et aduocam⁹ p pñtes. Que oīa ꝛ singl̄a vobis oīb⁹ ꝛ singul̄ supradict⁊ ꝛ alijs quoꝝ interest aut sua interesse putāt. tenore pñtiū intima mus. ꝛ ad vestrā ꝛ cuiuslibet vestꝝ noticiā ꝛc. Et aliqui subiungūt mandatū. s. Man dantes vobis ꝙtin⁹ in hmōi negocio proce datis ꝫm traditā a se. ap. vobis formā. ꝛ al's ꝓout de iure fuerit ꝓcedendū. In cui⁹ rei testimoniū lr̄as pñtes fecim⁹ nr̄i sigilli appē sione cōmuniri. Datū ꝛc. Et licet ponat in forma ꝫ qz nos tā nr̄is ꝛc. Licet ista dicat. tñ potest fieri subdelegatio p sola volūtate. dato ꝙ nō fuerit aliquo legitimo impedim̄ to ꝓpedit⁹ delegat⁹. de off. deleg. pastoral. p⁹ ꝑn. vt ibi p Inno. Sz si maliciose velit se ex onerare. tūc subdelegatū cōpellere neq; ad causam recipiendā si de malicia constat. vt ibi. Et pōt fieri ptib⁹ etiā inui. e. ti. sup q̄sti/ onū. §. eū ꝫo. Et subdelegat⁹ delegati hñtis iurisdictionē ꝫz etiā cohertionē. al's deluso ria videret sua iurisdictio. eo. ti. ex lr̄is. De/ legatus aūt subdelegatū college nō tenetur admittere. de quo in. c. cozā. §. nūcius ꝫo. e. ti. Dicitur in forma cōmittim⁹ plenariā. ꝛc. vel donec ꝛc. In isto est magna diuersitas. Quia si subdelegat⁹ est simpl'r. tūc censet de legatus in totū. Si ipe subdelegat⁹ vti ce/ pit iurisdictione. nō poterit a delegato ꝟo cari. Itē si a subdelegato fuerit appellādum tūc si est dat⁹ nō in toto appellat ad delegatū datū cū cla. ap. re. nō ad papā. vt in. c. cuz te ꝛ. c. sup questionū. §. porro. e. ti. Et idē si so/ lam executionē sibi reseruauit. vt in. ca. si subdelegat⁹. in fi. de offi. dele. li. vj. Sz fal lit in duob⁹ casib⁹ in quib⁹ appellat nō ad de legatū ꝫz ad papā. de ꝙb⁹ in. c. si is cui. ꝛ. ca. si a subdelegato. e. ti. li. vj. Et qñ est vnic⁹ dele gatus potest plurib⁹ subdelegare. vt no. i. c. cum te. alle. Dicitur etiā in forma Manda mus ꝛc. qz delegatus bene potest cōpellere subdelegatū ad causam suscipiendā. nisi cō stet ꝙ maliciose vellet se exonerare. vt iam dixi. Itē ꝺz in cui⁹ testimoniū. Nā subdele/ gatio probatur p lr̄as delegati solo sigillo suo sigillatas

Forma citationis ordinarij ꝛ declaratio eiusdem

Officialis curie epi

scopal' Magū. vel al's plebano vl' re ctori talis eccl̄ie Salutē in domino Uobis in ꝫtute sancte obedictie firmiter ꝛ districte ꝓcipiēdo mandam⁹. quatenꝰ acce datis ꝙ ꝓterea fuerit accedendū. talem ad nostrā pñtiam citare curetis quē nos cita/ mus ꝙmptorie p pr̄esentes, vt tali die com

pareat i iudicio legitime coꝝ nob querel' talis finaliter rñsur⁹. Datũ. ⁊c. Tal' forma est breuis. qz ipi⁹ iurisdictio iã est fundata ⁊ radicata a iure. exq̃ est iudex ordinari⁹ ꝓpri⁹ et naturalis ipi⁹ citãdi. Uñ nõ oportet in citatione exp̃mere causaz ex qua competat sibi iurisdictio. seu q̃re habeat iurisdictionẽ sup eum. sicut facit delegat⁹ dũmodo recipit rescriptũ apostolicũ ⁊c. vt in forma. Itẽ talis citatio dirigit plebano i cui⁹ parrochia deget ipe citãd⁹. ⁊ hz domiciliũ. ⁊ cõmittit sibi citatio faciẽda. Posset tñ ipi citãdo dirigi ⁊ ad eũ mitti si cleric⁹ est. Sz qz tut⁹ est citati onẽ p aliũ fieri q̃ de ℔ testificet. qz p citatuz posset occultari. de quo in spe. de cita. §. iaz de citatõe. ℣. j. Et no. de do. ⁊ ꝓtu. c. vltimo Cõmittit ğ alijs vt citẽt. vt p eoꝝ relationẽ ꝓstet de citatiõe. vt ibi notat. Itẽ in citationis forma ponit ꝑbũ pempt. Dicit pempt. eo q̃ disceptatõz pimit. ita vult. l. iij. ff. ō iudi. ⁊ pimit disceptationẽ. i. vltra nõ patitur aduersariũ tergiuersari. de q̃ p Jo. an. ĩ addi. spe. de cita. §. viso. Aduertẽdum est q̃ in ꝑma citatione nõ est mittendũ pemp. vt in. l. cõsentaneũ. C. quõ ⁊ qñ iudex. ⁊ in aut. q̃ semel. nisi fieret ex causa. vt in. l. ꝓtumacia ff. de re iudi. Debet ğ citari re⁹ trib⁹ edictis. ⁊ tũc tertiũ edictũ est pemp. etiã si nõ exp̃matur. vt no. v. q. ij. in sum. Sz qz ex causa potest vocari re⁹ vnico edicto pemptorio. vide licet ꝓpter distantiã viaꝝ. Uel si res celeritatẽ desiderat. vt in. c. cum ex lris. ō resti. i inte. Et sic venit i vsum q̃ cõiter mittũt iudices vnicã citationem pemp. ⁊ valet. Nec ob ℔ solũ potest appellari. vt ōt Jn. in pal. c. j. de dila. Ubi dicit q̃ sola pempt. assignatõ ꝑma vice facta nõ est sufficiẽs causa ad appellandũ. Debet tñ ꝓtinere istud pempt. cõ petẽtia intersticia ⁊ interualla tẽpoꝝ. vt. ex. iij. q. iij. de illicita. ⁊ nota. in. c. j. de dila. Et q̃nta tpa ⁊ iterualla ꝓtinere debeat ℔ est arbitriũ ⁊ arbitrabile a iudice ex distãtia viarũ negocij ⁊ psonaꝝ ac tpis q̃litate. vt i. c. cũ ex lris. de resti. in inte. no. in. c. j. de dila. supalle. De quo etiã in spe. de cita. §. nũc ō tpm Si tñ fierẽt tres citatiões. tũc si re⁹ in ꝑmo citatiõis termino nõ venit reputat ꝓtumax q̃ ad ℔ vt teneat actoꝝ cõparẽti ad expẽsas vt no. de pcu. q̃relã. ⁊ in spe. ti. de expẽsis. §. iurta. ℣. sz q̃rit. Sz pro ꝓtumacia hmõi nõ inferunt reo aliene pene cõtumacie. ḋa non ꝓstituit ꝓtumax q̃ ad ℔ vt posset p tanto ex cõicari vl' missio ꝫ eũ fieri. vt in. c. vl. de dolo ⁊ ptu. nisi in ꝑma citatõe rñderet se nõ vẽtuꝝ. qz tũc ꝓtumacia esset notoria. Si ğ in citatiõe nõ est ꝑbũ pemp. citat⁹ nõ cõpares excõicari non põt. nec patiet' missionẽ saltẽ si citat⁹ nõ est añ iudiciũ. Quid aũt de citationib⁹ iudicialib⁹ q̃ occurrũt in pcessu iudicij faciẽdi postea patebit. Sz qñ citatio ẽ vnica ⁊ pempt'. licet tres termiõs ꝓtineat. suffic vno termino cõparere ⁊ solũ post vltimũ termin⁹ est pene. de ℔ in spe. de cita. §. viso. ⁊ per Jo. an. in addi. spe. sicut i processib⁹ executo rijs ⁊c. Itẽ ōz in forma vt die tali cõpareat. si ponit' in citatiõe cõpareas feria. vj. vl' die mercurij. intelligit' de ꝓxima feria sexta vl' die mercurij. p. l. eum q̃. ff. de ℣. ob. no. in. c. exposuit. de dila. Si aũt dies illa sit feriata in quã vocat⁹ est re⁹. an artet citatũ ad comparendũ. Uñ ℔ põt ꝓtingere dupl'r. Uel qz exp̃mit' in citatõe cõpareas tali die dñico. l. nõ exp̃rimit'. Sz ōz cõpareas decima die. ⁊ in ista die incidit dies feriata. Inno. in. c. vl. ō ferijs post recitationẽ opinionũ videt' placere finaliter. q̃ licet in citatiõe exp̃mat' error dicẽdo cõpareas die dñico vt ertũc i causa procedam⁹. siue error tacite insit. vt puta ōz in citatõe cõpareas die decimo. ⁊ illa in die dñicũ incidat q̃ sp citat⁹ cõparere teneatur Rõ. qz in citatiõe duo vident' mãdata. videlicet q̃ tali die cõpareat. ⁊ si illa die nõ ōz vl nõ põt. nihilomin⁹ videt' sibi mãdatũ q̃ cõpareat q̃to citi⁹ facere põt. Hosti. tenet ẽrium. ⁊ cũ eo videt' tenere Rich. de senis. Joan. caldrini videt' ibi dicere. q̃ si error tacite insit tũc teneat citatio. quia tenuit a ꝓncipio. Uñ licet tũc casus supueniẽs mandatũ suspendat. nõ tñ ex toto relaxat. ⁊ ita sequenti die tenet' cõparere. Sec⁹ si error est exp̃ssus qz tũc negat citationẽ tenere. Ad ℔ euitãdũ hodie iudices sunt cauti dicẽdo i citatorio decimo die ꝓpareas si iuridica fuerit. Alio q̃n proxima die iuridica seq̃nte Uñ ꝓsulnit Jo. an. in alle. c. vlti. de ferijs q̃ hãc cautelã iudices teneãt. maxie qz posset esse q̃ apud iudicẽ nõ esset dies feria⁹. ⁊ apud citatum esset. vt ibi pz p textũ. q̃s singuli epi seruare debẽt. ⁊ ita seruãt curtales. ⁊ etiam qñq̃ alij iudices maxime delegati. An aũt teneat citatio ⁊ artet in casu ꝙuerso. s. si citatio decernitur die feriato vt citet' re⁹ ad die nõ feriatum. ibi etiã no. p doc. Et finaliter tenz ibi Jo. an. in nouella. q̃ teneat talis citatõ. Et

distinguit ibi triplicẽ actũ in citatõe. Prim⁹ act⁹ est ꝓceptũ de die citãdo. Secũd⁹ est illius ꝓcepti executiõ. s. ipi⁹ citãtis act⁹. Terti⁹ est ꝓcessus ex tali citatõe inchoat⁹. Primus act⁹ vt dicẽ nõ req̃rit cause cognitõz. z iõ põt fieri die feriato. vt in. l. fi. C. ꝺ feriis. Secũdus act⁹ ex eadẽ rõe sil'r põt fieri die feriato. Terti⁹ act⁹ est q̃ est inchoatiu⁹ ꝓcessus. iste cũ habeat cause cognitionẽ tali die non potest expediri. z remittit ad spe. ti. de cita. §. j. ℣. Itẽ q̃ citatio. Jo. calõ. etiã tenet ꝓtrariũ Et inf' alias rões mouet. q̃ citatio est de ꝓcessu etiã ꝑ se z ꝓncipalit'. vt in decre. qm̃. ꝺ pba. Pro hac facit. qz ꝑ talẽ actũ ꝓpetuatur iurisdictio. eo q̃ est act⁹ iudicial'. vt no. ꝺ off. dele. licet. Etq̃ g̃ est iudicialis nõ debz fieri die feriato. z est ħ forte tuti⁹. z ita fuit. Dñ aũt fit citatõ vt decima die cõpareat. an tũc dies receptõis seu insinuatõis lr̃aꝝ citatõis cõputet' in numero dieꝝ expssoꝝ. no. Guil. i spe. de cita. §. viso. ℣ penul. z de dila. §. f. ℣. sz pone. Et tenet q̃ nõ cõputet' ar. c. sup eo. extra de ap. in fine. Itẽ in forma citatõis non posui de certa hora. s. cõpareas die tali. hora tali tertiaꝝ vel vesperaꝝ. zc. Etq̃ g̃ nõ est ꝑfixa certa hora debet iudex expectare reuz ad finẽ diei. s. vsq̃ ad illã horã q̃ potest i causam. qz incũbit añ noctis tenebras expedire de offi. dele. ꝓsuluit. De gr̃a tñ põt eũ expectare vsq̃ ad diẽ sequentẽ. vt ibi. Itẽ nec de loco fit mẽtio. qz ordinari⁹ certũ habet locũ siue ꝓsistoriũ. vt sup̃ dixi. Sec⁹ in delegato Uñ ipe dz certũ locũ assignare. de rescript. olim. z. c. fi. Dicit' in forma. cõpareas legitime Uñ põt cõparere p se vel ꝓcuratorẽ. vt postea dicã. Et delegat⁹ regularit' nõ põt quẽ citare vt ꝓsonalit' corã eo cõpareat. Fallit i casibꝫ ħ de q̃bꝫ in. c. j. de iudi. li. vj. Itẽ ꝺz q̃ rimonꝫ tal' rñsur⁹ z nõ exꝑmit' causa ꝓpter quã citat'. Sz p talẽ citationẽ nõ inducit' litis pendẽtia. vt in cle. ũ. vt lit. pendẽ. Ad ħ q̃ g̃ q̃ citatio faciat litẽ pẽdere ad effectũ q̃ nihil possit innouari. req̃rit q̃ citatio sit instruens. videlicet q̃ p eã ꝓstet sup̃ q̃ debeat reus ꝓuenire Itẽ q̃ a cõpetẽti iudice sit facta z q̃ ꝓuenit ad noticiã citati. vt in cle. j. vt lit. pẽ. De ħ tñ an in citatõe sit cã exꝑmẽda z q̃re fiat no. ꝑ Jo. an. in addi. spe. §. j. sup̃ ℣. Itẽ q̃ in ea nulla causa. Ibi videt tenere q̃ exꝑmẽda sit causa p rões plẽs quas ibi adducit. sz cõiter nõ seruat'. Itẽ citat⁹ citat' solũ vt respõdeat q̃rimonꝫ actoris i causis in q̃bus

posset ꝓcedi lit' nõ ꝓtest. vt sunt inq̃sitiones accusatões. zc. de q̃bꝫ supra feci mentionem Posset re⁹a ꝓncipio citari ad totã causaz. s. ad ꝓcedẽdũ z ad ꝓcedi videndũ in tali causa ad oñs z singulos act⁹ incũbentes. seruatis terminis debit⁹ z ꝓsuetis vsq̃ ad diffinitiuã sniam inclusiue cũ oñibꝫ z singul' actis actitatis. scripturis lr̃is z munimẽtis q̃bus in negocio hmõi vti intẽdit z se iuuare cum intimatõe q̃ siue cõparuerit vt ꝓferat siue nõ. nos nihilomin⁹ in causa ꝓdicta ꝓut iustum fuerit ipsi⁹ citati ꝓtumacia seu absentia non obstãte ꝓcedem⁹. z eo vlteri⁹ nõ nisi per valuas eccl'ie ꝓdicte citato. Et q̃n tal' est cã ꝓut legitata. vt electio. postulatio. zc. z eodẽ modo citat'. nõ oportet eũ ꝓterea postea ad singulos act⁹ de nouo citari Alias si nõ est causa ꝓuilegiata in ꝓcessu. vel si est talis citatio q̃ isto mõ nõ est citat⁹. sz solũ q̃rimonꝫ rñsurus zc. tũc oportet ipm ad singulos actus vocari. vt videt dicere guil. in spe. ꝺ citatõe §. viso. Dicit tñ ibi Jo. an. in addi. q̃ ħ ꝓcedit vbi iudiciũ nõ est i loco remoto a dyoc. citati. puta in curia. Nã tũc q̃ esset difficilimũ citatões p singulis actibꝫ mitti. põt ꝓcedi ad examinationẽ cause z diffinitõnem si ꝑs nõ venit. Si aũt ꝑs veñit vel ꝓcuratoꝝ citabit' ad singulos act⁹. etiã si in vno fuerit ꝓtumax. de q̃ plen⁹ ꝑ Jo. an. in addi. spe. de cita. §. viso. sup. ℣. dñs aũt me⁹. De cõminatione q̃d debeat fieri dixi z remisi sup̃ forma citationis delegati. Nõ tñ cõminatio tal' facieda est de necessitate. nec ꝺz vim ꝓemp. nisi alias ꝓempt. exꝑmat'. de quo in spe. ꝺ citatione. §. viso. ℣. sz q̃rit'. In fine citatiõis ponit' Datũ zc. nec subscribunt' testes zc. quia sufficit lr̃am citatõis esse sigillatã sigillo iudicis. siue sit anteiudicialis. siue de iudicialibꝫ. vt no. in. c. q̃n. de ꝓba. Citatões tñ que emanãt de curia redigunt' p tabellionem in publicã formã. z ħ est tuti⁹ in arduis. maxie corã delegato. Et tm̃ de decreto citationis z eius forma. q̃ tñ extẽdi potest sicut visum fuerit expedire

De actu citationis

Vnc uideam⁹ de

n actu ipi⁹ citatiõis qualit' iste debeat br̃e cui cõmittit' citatio faciẽda ꝑ lr̃as vel voce viua. qz ꝺz accedere ipm citandũ z citare sm̃ q̃ sibi ẽ iniunctũ si citãd⁹ copiã sui facit. Si nõ ꝓt eũ br̃e ꝓsonaliter

de ℔ ptestet ⁊ de diligẽtia circa ℔ facta. Et sp citãd⁹ est ꝙs si inuenit de eo q̃ mit. in pos. cau. rei ser. c. vl. Si nõ inuenit citet ꝓcurator ei⁹ si quẽ dimisit quẽ dimittere tenet q̃ se absentat. maxie si semel est citat⁹. de procur. dilect⁹. de eo q̃ mit. in pos. c. fi. Si ꝓcurator em nõ dimisit faciat citatõz ad domũ ⁊ req̃rent amici. de q̃ in. c. cãm. q̃ de do. ⁊ cõtu. et ibi ī glo. ⁊ in. c. vl. eo. ti. ⁊ in. c. vl. de eo q̃ mit. in pos. Itẽ in eccl'ia in cui⁹ prochia deget ⁊ morat cũ ꝓp'ls ꝓueniret ad diuina. Et traditur certa forma in citatõe. videlicet ī tali vl' tali loco publicet. Et ista forma est fuanda in. l. diligẽter. ff. mãdati. in. c. cum dilect⁹. de rescrip. vt in citatõibꝫ que emanãt a curi. in quibꝫ scribit. si ei⁹ copiam habere poteritis. Alioq̃n in domo habitatõis sue ⁊ in eccl'ia cathedrali ⁊c. Nõ tñ dz citãs itrare domuz citãdi eo inuito. q⁹ faceret ei iniuriã. ff. de in ius vo. l. plericꝫ. de q̃ in spe. de cita. §. sequit ℔. sz an reo. ⁊ in cle. causam. de elect. Et ō: absens q̃ est extra prouinciã. vt ibi notatur. Quãdiu g̃ ꝺs cõpiã sui facit nõ est citãd⁹ ad domũ q⁹ ad citationẽ ad domũ recurrit q̃si ad vlti mũ refugiũ. vt no. Hosti. de do. ⁊ cõtu. causam q̃. nisi in casibꝫ in q̃bꝫ etiã sufficit ꝑma vice. ⁊ qñ habet locũ citatio ad domũ plene no. p Inno. ⁊ alios in. c. vl'. de eo qui mit. in pos. imo nõ sufficeret denũciari ꝓcuratori si ipe est pñs. Ita tenet Uin. in. c. vl'. ō do. ⁊ ꝓt. ⁊ qñ loc⁹ citãdi ñ potest tute adiri. papa mãdat citationẽ fieri p edictũ. de quo de iudi. c. j. in cle. Et potest iste cui cõmittit citatio faciẽda p aliũ citare. vt tenet Boff. ⁊ Hosti. in. c. vl. de eo q̃ mit. in pos. Licet ipse petrus ⁊ abbas tenẽt ꝓtrariũ. Et debz fieri citatio claris verbis. An aũt credat nuncio referẽti se citasse. tractat Buil. in spe. ō cita. §. sequit. ℔. sz nũq̃d credet. ⁊ sequẽti. ⁊ ꝓsulit ibi q⁹ iudex q̃libet maxime delegat⁹ pñte actore ⁊ tabellione iniungat nũcio q⁹ ipe talem reũ ex pte sua citet sub tali forma. Sic q⁹ tali die ⁊ loco pempt'. cõpareat in tl'i causa coꝝ eo rñsurus. Et tũc notari⁹ id ꝑceptũ iudicis ⁊ mandatũ nuncio factũ redigat in act'. Quia dato q⁹ nũcio credat sup actu citationis p eũ facto. nõ tñ credit sibi sup commissione facta sibi. vt ibi dicit Jo. an. ī addi. Nã Boff. tractãdo de edicto. si q̃s ī ius vocat⁹. ⁊c. Dicit q⁹ ad ℔ q⁹ loc⁹ sit huic edicto esse necessaria. q̃z scõm ponit q⁹ de mandato iudicis facta sit citatio. Et ℔ ponit ꝓt malos nuncios q̃ sine mãdato vocãt interdum. Et ꝓt ℔ q⁹ dic̃ Jo. an. in addi. spe. in loco statim alle. Et repbat qõ in multis foris seruat. q⁹ ꝑceptũ nũcio factũ de citando nõ scribit. Sz qñ scribit relatio citatiõis ōz sic. Retulit talis nũci⁹ se de mãdato iudicis citasse talẽ. ⁊c. Cũ tñ ipsi⁹ officiũ non sit circa mandatũ. sz circa executõz mãdati. Scribat g̃ notari⁹ in actis quõ tal' iudex ꝓstituit talẽ nunciũ suũ ad citationes in tali cã faciendas. q̃ nũcius iurauit corpalit tacto euãgelio sctõ oñs ambasiatas ⁊ citationes i ea causa sibi p iudicẽ impositas ⁊ p ipm iudicẽ imponẽdas fideliter facere ⁊ referre. Et ibi etiã ipe Jo. an. in add. in isto dubio. An credat nũcio et publico ⁊ iurato sup citatõibꝫ. Uel an potius standũ sit iuramẽto ptis volentis iurare se nõ citatam recitat diuersas opiniones q̃d sentiant circa ℔ doctores et practici. Hosti. in sum. rubri. de ꝓtuma. §. ñ ℔. quid si absens. tenet finaliter q⁹ hoc est relinquendũ arbitrio iudicis q̃ psonarũ ⁊ negocij q̃litate pẽsatis vel credat nuncio. vel negãti se citatũ iuramentũ deferat ad sui innocentiã oñdendã. Et ℔ placet Jo. an. ī addi. vbi supra ꝓt graue piculũ q̃ ō iminerz p bo viro nõ citato ex dicto vilis ribaldi. nõ tñ est ℔ sic arbitrariũ sic̃ illud. de q̃ in. c. ꝓsuluit. de offi. dele. de q̃ nõ licet q̃relari. Uñ si iudex ℔ casu male arbitraret ꝓt grauamen põt appellari. q⁹ videm⁹ qñq̃ pessimos iudices sic̃ ⁊ nũcios. Qñ ꝙ citatio fit p lr̃as. probatur facta citatio ℔ ipso q⁹ citator remittit lr̃am citatõis seu ꝓmissiõis sibi facte apponẽdo ibi sigillũ suũ. ⁊ ℔ hz generaliter ꝓsuetudo. ita no. p Hosti. in. c. qm̃. de proba. Tũ melius est q⁹ p lr̃as suas rescribat die ⁊ formam sue citatiõis facte. maxime qñ fit citatio. vt die. x. vel. xij. ꝓpareat. ⁊c. Qualiter autem debeat citari capl'm. no. in. c. bone. j. ō elec. q⁹ ipm capl'm capitularit aggrauatũ citari dz si potest repiri. Si nõ pt repiri ꝓuocari vel si nolũt aggregari. tũc faciat bõ qõ põt. Uñ citet publice in eccl'ia. vt ibi ōz i glo. q̃ incipit. Et sic citent etiã singuli nõ tãq̃ singuli sz tãq̃ illi ex q̃bꝫ ꝓstituit capl'm. ⁊ q̃ vna cauz sa tãq̃ alijs faciũt capl'm. al's citatio nõ valeret. q⁹ causa capituli nõ est cã singlor. vel ecõuer so. xij. q. ij. q̃ manumittit. Et no. in. ca. bone fam alle. Facta igit citatõe si fit p nũciũ redeat nũcius ad iudicẽ. referẽdo sibi in pñtia tabellionis q̃liter vbi ⁊ qñ et ad quid reum

Actus citationis

citauit. Et ista nūcij relatio est i actis scribenda. Et pōt sic scribere tabellio. Anno dñi. ꝛc. die tali coꝝ tali iudice i mei notarij psentia tal' nūcius retulit se citasse talē inuētum ꝛ psonalit' apprehēsum. vel si nō fuit apprehē sus retulit se dixisse pcuratori tali vel familie sue q die tali. tali hora ꝓpareret coꝝ predicto dño iudice ad pcedendū ꝛ ad procedividendū in tali cā que vertit inter ipsum et talē sup tali re. vel ad iurandū vel ad iurare videndū de calūpnia. vel ad videndū iurare testes ꝛc. Ille ꝙ cui ꝓmittit citatio faciēda ꝑ lras solet in cedula affixa citatōi vl in ipa citatōnis carta a tergo scribere sub hac forma. Ego A. pleban⁹ vel rector tal' ecclie talē ꝑm formā pncipis mādati vel citatiōis citauit tali die vt tali die ꝓpareat coꝝ tali iudice in causa tali ꝑ se vel ꝑ procuratorem. iuxta pncipium lrāz ꝓtinētiā ꝛ tenorē. vel recognosco me lras pncipes tali die vel tali publicasse ꝛ intimasse ꝛ esse fidelit' executū ipsum citādo. put recepi i mādatis. In cui⁹ testimoniū sigillū meū pncipib⁹ est appēsum. Utrum aūt ordinari⁹ possit citare subditū suū extra iurisdictionē suā ꝑ nuncium vel ꝑ lras. le. ꝛ no. q sic. in. c. romana. in. ꝙ trahētes. ō. fo. cōpe. li. vj. Qz igit' citat⁹ sic ꝑ iudicē. ꝛ ō ipi⁹ mādato dz in termio coꝝ ipo iudice cōparere. Et ꝫ si est iudex ordinari⁹ su⁹ iste qui citat seu citare mādat vel delegat⁹. ꝛ ꝫ exꝓmit in citatione. vt supra dictū est. Uel si etiam nō est su⁹ prius iudex ordinari⁹. hz tñ al's iurisdictionē ordinariā. ꝛ in citatōe exꝓmit talis causa. q si vera esset deberet coꝝ eo rūdere. s. qz dic' eū ꝙtraxisse vel deliquisse i terra q est sez de iurisdictiōe citātis. de. q plene ꝑ doc. in. c. ij. de dila. Alias si nō cōparerz cōtumax reputaret. Si ꝙ citatio esset talis q nō artaret ad veniendū. ꝛ ꝑ sequēs non inferret ꝙtumaciā. sic' est citatio temeraria q citatū nō artat. vt in. c. bone. §. de elec. ꝓcoꝝ. cle. pastoralis. de re iudi. ꝛ. notorium quippe Et nōnulli sunt casus in qb⁹ citat⁹ venire nō tenet. de quib⁹ in glo. notabili. in. c. veniēs de accu. ꝛ ibi ꝑ Jo. an. sup ea. Et solet de ꝫ tradi vna generalis regula in. c. ij. de dilati. videlicet q vbicūq⁹ in citatiōe ponit aliq̄d iniustū vel inhonestū. vel tale q certū est citato ꝓpetere exceptionē declamatoriā iudicij. Ut si citat' spoliatus q rūdeat spoliatori in causa ciuili. vel aliter in causa criminali. vel militi alteri⁹ negocia pcurāti. ex q talis error exprimit in citatiōe lre nō tenet citat⁹. Et idem si alias est notoriū ꝑm aliquos. de q dicendū vt ibi. Aliq̄ tñ distinguūt. qz aut ipso iure deficit iurisdictio citātis. vt si laicus clericū citaret. ꝛ tūc citat⁹ si istud est notoriū venire nō tenet. nec valet pcessus ꝓ eū aut ope exceptōis pōt citat⁹ se subtrahere ꝛ cōparere ꝛ excipe. al's tenebit pcessus ꝓ eū de quo ꝑ Jo. an. in addi. spe. de cita. §. j. Cōtumax est q trinis edict' vl' vno pemptorio citat⁹ nō venit. vel venit sz nō obedit. vl' illicentiat⁹ recedit. extra de excess. pla. c. ex lris. Jta diffinit Buil in spe. de ꝓtu. §. j. Host. i summa diffinit sic. Cōtumacia ē erga iudicem vel plātū cōmissa inobediētia. Et ōt cōmissa. qz sp obediendū est. de q de tē. ord. ad aures. in glo. ꝛ sup ea. Et diuersi sunt modi ꝓtumacie. de q in. c. ij. de do. ꝛ ꝓtu. in glos. et sup ea. in. c. qm frequēter. vt lit. nō ꝓtest. §. j. Quia si latitat vel impedit ne citatio ad eū ueniat. vel min⁹ instruct⁹ cōparet ꝛc. De q etiā in spe. de ꝓtu. §. j. Itē ꝓtumacia est multiplex. Aliqua est ꝓtumacia ꝫa ꝛ vere q al's ꝛ euidens ꝛ notoria. ꝛ qñ citat⁹ respōdet se nō venturꝫ. nec q trāsponet pedē. ij. q. vj. §. sunt etiā quoꝝ Et an sufficiat ꝫ dicere extra iudiciū. qz si in iudicio diceret. esset indubitatū Et alias septē dubia circa ꝫ pulcre tractat Jo. an. in addi. spe. de ꝓtumacia. §. j.

Secūda ꝓtumacia est ꝫa ꝑsumpta. vt quia apprehēsus est citatus psonalit'. sz nō venit i termino. l. ex ꝑsensu. §. fi. ff. de ap. Jsta ꝛ ꝫa eo respectu q apprehēsus psonalit'. Presumpta tñ ꝛ. qz in nō veniendo potest forte excusari ꝓpter aliq̄ impedimentū. Tertia cōtumacia est ficta. vt qz nō est apprehēsus personaliter sz citat⁹ ad domū. de quo etiam in clementina vnica de do. ꝛ ꝓtu. i glo. magna Et valet ista scire ꝓpter sequētia maxime ad istud. qz ꝓtumacia obligat ꝓtumax ad restitutionē expensarꝫ. C. de iudi. l. sanctimus Sz qualitas ꝑdicta videlicet si est ꝓtumax euidens siue notori⁹ aggrauat ex tali qualificatione in duob⁹. Primo in expensis. nō dico restituendis. sz ꝑ⁹ restituēdis añ q̄z absoluet. de sen. excō. venerabilib⁹. §. sec⁹. li. vj. Secūdo in eo q nō habet bñficiū vel etiā redditus vel pnētus coram iudice. de quo ꝑ Jo. an. in addi. spe. vbi supra. Si ḡ actor est ꝓtumax punietur. vt in. c. actor. de dolor ꝓtu. li. vj. quia soluit expensas ꝛ cum ꝫ non admitteret ad aliā citationem. nisi cautiōez

faciat q̄ velit de cetero fideliť cōparere. vt ibi. Pōt tūc etiā reo instāte & docere volēte de iure suo ꝓcedi ad diffinitōz liť. nō ꝓtest. de quo in. c. cām q̄. de do. & ꝓtu. & q̄liť tūc sit p/cedendū & in q̄bꝫ citatiōibꝫ vocād⁹ sit actor ꝓtumax. plene p Jn. & alios in. c. j. vt liť. nō ꝓtest. Sz si re⁹ est ꝓtumax penas hz. q̄a pōt excōicari. Uel si talis est cā in q̄ potest fieri missio. & in q̄ procedi nō potest liť. non ꝓtest. Sz si est cā in qua ꝓcedi potest liť. nō con test. ex ꝓuilegio iurꝫ vel hois. vt dicit supra in clemē. diſpēdiosam. de iudi. & in clemē. se pe. de ẏ. sig. Tūc procedi potest in p̄ncipali ad receptionē testiū & ad diffinitiuam sniaz in penā ꝓtumacie rei. Jta tñ q̄ reus citeť ad singulos actus. de quo etiam supra dixi Et sic ꝓseruatores dati vniuersitatis studiorū. cē. procedere possunt in principali ꝓtra ꝓtumacem. cum de speciali mandato principis procedere debeāt summarie & de plano. cē. Possunt tamē si volunt ꝓtra reū ꝓtumacez procedere ad excōmunicationē vel missiōz sicut alius iudex. Termino igitur citatiōis aduenīente actor cōpareat p se vel p ꝓcura/torem eius. si talis est causa in qua constitui potest ꝓcurator cū litteris citatoriꝫ & faci/at fidem iudici. de executiōe seu insinuatiōe citationis facte reo p modum quem p̄dixi. accusando ꝓtumaciā & absentiam ipi⁹ citā/ti. petēdo p̄nūciari eū & reputari ꝓtumacez. & ꝓtra eum tanq̄ ꝓtumacē procedi. vt. C. ō iudiť. properandū. §. & si quidem. Et notať p Buil. in spe. de ꝓtuma. §. sequiť. & de cōpa ritione. §. j. Et facit singula redigi & cōscribi in actis. de pba. quoniā ꝓtra. Et iudex pro nunciabit seu reputabit eum ꝓtumacem. di cendo. Talem p nos & de mandato nostro citatū in diē hodiernū ad instantiā talis su per re vel causa tali & sufficienter expectatū nec p se nec p responsalem cōparere curan/tem ad petitionē & requisitionē ipsi⁹ actoris vel sui procuratoris cōparentis. et eiusdem absentis cōtumaciā accusantis & petentis eundē p nos ꝓtumacē reputari. reputamus put est merito ꝓtumacem

Et iuxta istam formā scribet etiam tabel lio. s. Anno dñi cē. die tali. hora tali. cora ta/li iudice cōparuit talis actor vel talis ipsius procurator. q̄ procurator mādatū p̄curatori/um cui⁹ tenor inferi⁹ inseriť p̄duxit vna cum lr̄is citatoriꝫ & alīs litteris sigillo tali sigil/latis. vel instrumētis sup executionē citatio nis eiusdem ꝓfectis. quaꝝ tenor similiter in fra cōtineť. Et talis citati & nō comparētis ꝓtumaciā accusauit. petēs eum p ipm iudi cem p̄nūciari & reputari cōtumacē. & sibi de cerni ꝓtra eū lr̄as oportunas. quē diutius expectatū ipe iudex ꝓtumacem reputauit. & lr̄as ꝓtra ipum decreuit oportunas. nec est vis an sic scribat tabellio in psona sua vl̄ in psona iudicis. Isto modo talē nō cōparen tem diutius expectatū reputam⁹ ꝓtumacez cē. de quo de ꝓuer. ꝓiuga. dudū. de dolo et ꝓtuma. c. j. & q̄. Et ita debet actor cōparere in termino cora iudice & ꝓtumaciā rei accu sare. Si ḡ etiā actor nō cōparet. tūc fiet cō/pensatio ꝓtumacie actoris cū ꝓtumacia rei vt no. de do. & ꝓtu. actoris. li. vj. Si aūt reus nō cōparet & etiā iudex est absens vel impe/ditus. ita q̄ si cōparuisset nō fuisset ꝓcessuz in causa. an reputeť ꝓtumax & p̄dēnari debe at in expensis est glo. notabilis in. c. vl. ō do lo & ꝓtu. & est glo. vliť. Et potest iudex a qua vult pena incipe. videlicet vel ab excōicatō ne vl̄ immissiōe. vt in. c. tue. vt liť. nō ꝓtest. vt ibi no. Et dz altera a p̄n. esse ꝓtēt⁹ q̄ magis ti meť. vt. e. ti. c. q̄m. §. vliť. in fi. Honestum tñ esset vt a missiōe inciperet. q̄ p̄us est recurren dū ad res q̄q̄ ad psonas. vt ibi not. Judex ḡ ꝓcedendo ad missionē ꝓtumacē in actiōe reali. puta super equo vel fundo. Decernit actorē mittendū tūc in possessionē rei petite causa custodie. Et fiat missio p h̄ ꝑba. De/cernimus ꝓstituim⁹ vel mittimus vl̄ iube/mus te esse possessorē talis rei causa custo/die Et volum⁹ q̄ tal' mīster noster ponat te actualiť in possessiōz. & talē mīstr debz dare iudex vt h̄ ipleat & ei referat q̄n factū fit. Ita dicē Jn. in. c. j. de eo q̄ mit. in pos. Et licz Jn. ponit etiā ibi aliā missionis formā. illa tñ ibi placet Hosti. & Jo. an. in nouella. Et ex tali missione ex p̄mo decreto actor erit possessor rei. sz cōmutabiliť. sic q̄ si re⁹ venerit cora iu/dice infra annū. & cautionē p̄stet de standa iuri & restituat expensas actori. ipe possessio nē recupabit. vt in. c. q̄m frequent. §. i alīs vt liť. nō ꝓtest. Et dato q̄ actor missus p̄ter potētiā rei vl̄ cā doli nō possit possessionez corpaliť adipisci. adhuc iurꝫ diſpositōe itelli giť possidere ad effectū p̄scriptōis annualis vt in. c. ꝓtingit. ō do. & ꝓtu. Si fo re⁹ nō ve nerit infra annū p̄stādo cautōz. vt dictū est restituēdo expēsas Actor etiā citra scōm de cretū p anni discursū ver⁹ erit possessor fm

cõem opionẽ. vt in alle. §. in alijs. z ibi no. ō do. z ꝓtu. ꝓtingit. z re⁹ nõ audit nisi sup ꝑ ri etate illi⁹ rei. Si aũt ẽ actio ꝓsonal'. puta qz agit certi ꝓditõe ex mutuo. z re⁹ est ꝓtumax. mittet actor ī possessionem rer̃ mobiliũ ꝓtu macz si talia hz. Alioqn in possessionẽ imo biliũ ꝑ mõ z mẽsura debiti declarati i libel lo actoris. qõ etiã hz declarare iuramẽto Et an ꝫ sufficiat vl' reqrat ꝓbatio ꝑ testes vl' in strumẽta. tractat Guil. i spe. de cõtu. §. seqt. ꝫ. Itẽ qõ ō de offi. iuđ. §. vl. ibi ꝑ Jo. an. i addi. spe. sup ꝫ. ijj. dicẽdũ. z. ꝫ. vj. qrẽdũ. Et vsqz ad qstũ tps tũc audiet re⁹ sup illis reb⁹ in qs missio fcta est. le. z no. vt lit. nõ cõtest. qm̃. §. vl. in fi. z ī glo. fi. z sup ea. qz audit do nec iterueniat scõm decretũ. P⁹ scõm ꝫo de cretũ an z qñ audiat. refert an ꝑ scõm decre tum sit adiudicata possessio actori. an res sit adiudicata insolidũ. Si est adiudicata pos sessio audit. sz actor habebit cõmodũ posses sionis donec ꝓncipale sit finitũ. Si res est adiudicata insolidũ pcluſa est via reo. quia tũc nõ audit. Et ista hñt locũ i ꝓtumace añ lit. cõtes. Quid ãt fit i cõtu. p⁹ lit. cõtest. con tracta. z qliter ꝓcedet. patebit loco suo. Et iste est vn⁹ mod⁹ ꝑm quẽ ꝓcedet ꝺ cõtumacẽ nõ tñ multũ festinabit iudex ad faciendam missionẽ. ō do. z cõtu. cõtingit. in glo. j. Pu nit etiã cõtumacia ꝑ pignoz captõnẽ. extra de do. z cõtu. c. ij. Instit. de execu. tu. §. fi. ꝑ mulctã. z modis alijs. de q̃ in spe. ō cõtu. §. vlt. ꝫ. sz nũqd facta. z. ꝫ. itẽ ꝑ mulctã. Et qz iudex etiã eccliastic⁹ ꝓt iponere mulctã ha bet de pe. licet no. ō do. z cõtu. c. j. Et ō mul cta ponit hosti. spẽalẽ rubricã in sum. ō sen. z re iudi. Et de ea tractat spe. ō sen. pla. §. ij. ꝫ. est z q̃rta. Si aũt iudex vult infligere cõ tumaci penã excõicatõis si ꝓcedat ꝺ eũ. qz hz eũ monere vt adhuc obediat cõparẽdo i fra certũ terminũ cõpetentẽ. z cõtumaciã su am expurget. Et si iudex ẽ delegat⁹ ꝓt scri bere sub ista forma A. decan⁹ vel scolasti cus z̃. tal' eccie. iudex cause. z a ꝓtiũ infra scriptaz a se. ap. spẽalit delegat⁹ Uniuersis z singul' ꝓpositis. decanis. custodib⁹. hebdo madarijs. plebanis. z diuioz rectorib⁹. cura tis. nõ curatis. clericis. z notarijs publicis. qui buscũqz ꝑ ciuitatẽ z dyoc. talẽ. ac al's vbili bet cõstitutis q̃ pñtib⁹ fuerint reqsiti Salu tẽ in dño. z mãdat nr̃is. imo veri⁹ aplicis fir miter obedire. Aup autoritate aplica nob⁹ i hac ꝑte cõmissa. citauim⁹ z citari fecim⁹ talẽ vt tali die sibi ꝑ termino ꝓemptorio assigna to cõpareret in tali loco legitime coram nobis grelis tal' rñsur⁹. Sz qz idẽ citat⁹ in termio hmõi sufficiẽter expectat⁹ cõparere cõtẽpsit Uñ ꝓdicto A. actore vel ei⁹ procuratore co ram nobis in termino ꝓdicto comparẽti. et ꝓdicti citati non cõparẽtis cõtumaciã accu sante petẽte ipm ꝑ nos cõtumacẽ reputari. z ꝑ cõtumacia hmõi ꝺ cũ ꝓcedi. ipm reputa nim⁹ put erat merito contumacẽ. z ꝺ eũ du rim⁹ put iustũ fuerit ꝓcedẽdũ. Idcirco vo bis oibz z singul' coniũctim z diuisim ī ꝫtu te sctẽ obedientie z sub pena excõicatõis quã in vos z ī quẽlibet vestz si mãdatum nr̃m hmõi neglexeritis vl' contẽpserit⁹ adimplere canonica tñ triũ diez monitione ꝓmissa in bis scriptis ferim⁹ firmit z districte ꝓcipien do mãdam⁹. q̃tin⁹ accedat⁹ vbi ꝓtea fuerit accedẽdũ. z memoratũ A. contumacẽ pub lice z diligẽter moneat⁹. quẽ nos presentib⁹ pemp. ammonem⁹ vt añ. xij. dies continuos a monitione hmõi computãdos. ꝓdictã su am purgãdo contumaciã. iuri pcat coram no bis. aut cũ ꝓfato A. actore amice vl' in iure se componat. Alioqn ipz pro contumacia h⁹ modi excõicam⁹ ī dei noie i bis scptis. quẽ sic excõicatũ publice infra missaz solennia coram ꝑli mlt'itudine ō ambonib⁹ denũcietis diẽ executionis z̃. vt s̃ in forma citationis. In ista forma ponit narratio qũo re⁹ fuit ci tat⁹ z ñ comparuit. z fuit ei⁹ contumacia ac cusata Sz ista ꝫba narratiua ꝫ ñ ꝓbãt. vt in cle. lris. ō proba. Optet ꝑ q̃ ō ꝫ constet ꝑ regist⁹ cause seu ꝑ acta conscꝑta ꝑ tabellio nẽ z̃. Et istꝺ dixi. dñt redigi i acts z actitat. Itẽ monet re⁹ añ excõicationẽ. qz ip sniam excõicationis z etiã alias snias cẽsure ꝓce dere dz monitio. al's ipa snia excõicationis est iiusta ex ordie. z eã proferẽs hẽbit penas. de q̃b⁹ in. ca. sacro. in ꝓn. de sen. ex. Et qñ sic fert snia excõicationis ñ ꝓmissa monitione vl' al's sub conditione si monitus putauerit sniam iiustã vl' ꝓceptũ seu monitionẽ. dz ap pellare infra tps monitionis vl' añ conditi onẽ. ad ꝫ vt appellatio suspendat sentẽtiam excõicationis. de q̃ in. c. ꝓterea. ij. de appell. Et dz monitio hr̃e competẽtia tpis iterual la. Uñ aliqñ ponit ī monitorio vt infra. xij. dies. q̃z q̃ttuor pro ꝓmo. q̃ttuor pro scꝺo z reliqs q̃ttuor pro tcio z pemp. termio ac mo nitione canonica assig̃m⁹ z̃. ō q̃ ī. c. constitu tionẽ. de sen. ex. li. vj. nisi facti necessitas alit

suaserit moderãda. vt qz ptes sunt ad ritas z ad arma parate. eo. ti. z. c. Sufficit tñ sine illi⁹ clausule exp̃ssione si al's sit cõpetens termin⁹ si ptra collegiũ vl' vniuersitatẽ est pcedendũ. qz vniuersitas vel collegiũ non põt excõicari. vt in. c. romana. §. in vniuersitate de sen. excõ. li. vj. tũc dz collegiũ vl' vniuersitas interdici. Uñ dz tũc in forma. i singulares psonas excõicatõis. in capl'm vl' quẽtũ suspensionis. z in eccl'iam vel monasteriuz interdicti sniam ferim⁹ zc. vel vniuersitatem ipam interdicim⁹ zc. Si aũt est eps vl' superior archiepus pmo dz suspẽdi. s. ab igressu eccie. nisi nimia pteritas ptumacie exigat deinde crescẽte ptumacia interdici. tertõ excõicari. vt in. c. ij. de offi. dele. li. vj. Subiũgitur in mãdato exttũc put ex nũc. ex nũc. put. exttũc. sz ꝑ nõ oportet. vt no. in. ca. pterea. c. ij. de appel. p Jn. z Hosti. z Ab. s. ꝑ. excõmunicatũ. z in cle. vnica de pcess. pben. sup ꝑbo ex nũc. Itẽ dz in bis scriptꝫ excõicam⁹. zc. qz snĩa excõicatõis ferri dz in scriptis. de sen. ex. c. j. li. vj §. q̃stio igit. Sz q̃ dicatur d snĩa in bis scriptis. credit Buil. in spe. ti. de sen. pla. §. Ut aũt. ꝑ. z nota. q̃ excõ. sen. q̃ nõ sit necessariũ. Cõsuluit tñ q̃ dicat' deinde si excõicat⁹ pseueret in ptumacia iudex proceda ad aggrauatõz snie. Uñ crescẽte contumacia. crescere debet z pena. vt lic. nõ ptest. qm̃ frequẽter. in fine. Et tunc solet scribi ꝑ ista forma

Talis iudex delegat⁹ vl' ordinari⁹ tali rectori zc. Salutẽ in dño zc. Dudũ auctoritate aplica nobis i bac pte pmissa si est delegat⁹. talẽ citam⁹ z citari fecim⁹ in terminuz talẽ ad instantiã talis. Et qz in termino huiusmodi cõparere ptumaciẽ nõ curauit. nos pro ptumacia hmõi tulim⁹ sniam excõicationis in eundẽ. z ipm mandauim⁹ excõmunicatũ publice denũciari Sz qz idẽ i hmõi sua ptumacia pdurando pdictã excõicatõis sniam temere ptempsit z dãnabiliter i ea pfordelcit. Quare cũ crescẽte ptumacia merito crescere debeat z pena. vobis mandamus quatenꝰ pdictũ N. excõmunicatũ singulis diebꝰ dñicis z festiuis accensis candelis z demũ extinctis in terrã piectis. sonantibusq̃ campanis publice de ambone corã pl'o nũcietis z faciatꝫ tãq̃ excõicatũ euz ab omnibꝰ artiꝰ euitari

Ordinarij breuius sic scribunt.
Talis ꝓpositꝰ vl' offic. tali rectori seu plebano Salutẽ in dño. Quia tal' citatꝰ a nob in certũ terminũ ad instãtiã tal' nõ cõparuit. q̃re vob mãdam⁹ q̃tenꝰ eũ pempt. moneat' vt adhuc infra. x. dies ꝓtinuos a receptõe pñtium cõputãdos se cũ pdicto N. amice vel iure cõponat. Alioq̃n ipm excõmunicam⁹ i dei noie in bis scriptis quẽ sic excõmunicatum publice de ambonibꝰ nũcietis. Datũ Anno dñi zc.

Aggrauationẽ sic scribũt officiales.
Offic. vel iudex general' plebano tal' eccl'ie Salutẽ in dño. Quia talis excõmunicatꝰ a nob ꝓtumacia ad instãtiã tal' hmõi sententiã nõ formidat. q̃re vob mãdam⁹ q̃tenꝰ ipm excõicatũ singul' diebꝰ dñicis accensis cãdelis z pulsatis cãpanis publice d ambonibꝰ nũcietis. Datũ zc. Ulteriꝰ si adhuc ñ curat parere iuri z petere absolutõz dirigit aliud mãdatũ sub ista forma vt sequit
Offic. tal'. zc. Salutẽ in dño. Licz talẽ duũ excõicauim⁹ ꝓtumacia aggrauatõnis snia subsecuta ad instãtiã tal'. Ipe tñ hmõi snias temere sustinet aio indurato. q̃re vob mãdam⁹. q̃tinꝰ eũ excõicatũ z aggrauatum sicꝑ pus publice nũcietis. inhibẽtes oĩibꝰ z singul' vr̃is prochianis ne eidẽ sic excõmunicato emẽdo vl' vendẽdo sal. aquã. ignẽ. cibũ vel portũ mistrando. vel alias q̃uis genere cõmunionis phibite pticipẽt. q̃uis mõ facies zc. Ul'sic. si canonicã z nr̃am fugere voluerint vltionẽ minoz excõicatõnis snĩa quã p ꝑ incurrũt forẽ ligatos publice nũcietis. Ul'sic. alioq̃n ꝺ ipos p excõitõis snĩaz vl' alias penas put iustũ fuerit procedem⁹

Et sciẽdũ q̃ pticipãtes excõicato regulariter icurrũt minorẽ snĩaz cũ sit veniale. d q̃ in. c. cũ sacris. qd̃ me. cau. z ibi ple. p Jo. an. i cõmẽto. z. c. cũ desideres. de sen. ex. post ꝑn. Sũt tñ alĩq̃ psone ꝑuilegiate vt pticipẽt excõicato. de q̃b in. c. qm̃ mł'tos. xj. q. iij. Et i certꝫ casibꝰ etiã eis licite p alias psonas cõicat'. de q̃b in. c. si ꝑe. de sen. ex. cũ ꝺcorꝺ. Et licet pticipãtes etiã añ inhibitõz iudicis incurrũt minorẽ. tñ ista inhibitio fit eo q̃ plus timeri solz qd̃ spẽaliť iniungiť q̃z qd̃ generaliter impak. Itẽ ex ꝑ maiorꝰ surgit ptẽptus qd̃ ꝺ phibitionẽ iudicis fit vel fac. vt no. in c. alle. sacris ꝑticipãtes tñ excõicato non possunt ꝓpter ꝑ excõicari maiori excõicatõe nisi ꝑus nominatim z in specie nominẽtur. vt iuxta formam z dispositionez capituli cõstitutionem. de sen. excõ. li. vj. Et pticipãs i

crimine eadē snīa innoluīt. de q̄ in. c. si p̄cu/
bine. de sen. excō. Postea si nec sic p̄t̄ p̄tu/
max a sua p̄tumacia reuocari. solet īdici ces
satio a diuīs q̄diu pñs fuerit excōicatus. z
etiā istā p̄cedere dz monitio. qz omnē vindi
ctam p̄cedere dz monitio. xij. q. ij. idigne Et
scribunt p ordinariū sub hac forma

Offic. talis tali plebano Salutē in dño.
Quāuis tal' dudū a nobis excōicatōis snīa
p̄ p̄tumacia ad instantiā tal' innodat⁹ diuer
sis aggrauatīōib⁹ subsecut⁹. idē tñ N. snīas
hmōi z penas p̄temnēs eas temere sustinet
z in eis sordescit aīo obstinato. Vñ sua eti/
gente p̄tumacia ipm magr aggrauare p̄pel
limur. vl' ō ipm rigidi⁹ nos p̄cedere oportet
Jō vob mādam⁹ quaten⁹ p̄cōsules cōsules
z maiores ipi⁹ opidi tal'. vl' iuratos z poten
tes tal' ville publice moneatis vt infra dies
viij. vl. xv. p̄dictū excōicatū ab eor⁹ p̄sortio
p̄ticipatōe z cōmunione eiciāt. excludāt. vl'
q̄tū in eis est ipm inducāt. vt ad sctē matris
ecclie gremiū redeat. iuri pareat corā nobis
z bñficiū absolutōis curet obtinere Alioq̄n
q̄diu z quotiēs idē excōicat⁹ in eccia vestra
vel ei⁹ termīs pñs fuerit vel morā traxerit
domicilīū vel mansionē habuerit. cessetis z
cessare faciatis ab officio diuinor⁹. quez sic
suspēdim⁹ dei noīe in his scriptis. Datum zc.

Aduertenduz tñ q̄ p pecuniario debito
nō potest fieri interdictū generale. vt in ex
trauagāti. pinde Bonifacij. viij. Et an di/
cta cessatio censeat generat' vel spēalis. tra
ctat Jo. calō. ti. de cita. in tractatu de censu
ra eccl'iastica circa fi. Et i p̄dicta forma mo
uent maiores loci. qz snīa hmōi p quā indu
cit cessatio etiā ipi puniunt. Sz q̄ p̄ncipa
liter ferī snīa ō p̄tumacē. Etiā ipe deberz p
us moueri. vt sup allegatum est. Tñ p̄dicta
forma in formis ordinariox frequētat. sz iste
forme nō sunt ita p̄cise q̄n mutāt em diuer/
sitatē forox. Cōueniūt tñ in effectu. z facile
est stilū z ꝯsuetudinē cuiuslibet fori practi/
cū seq̄. Solet etiā isti p̄cessus aggrauatōnū
dilatari diuersis modis scribēdi sic. Vñ
ō ipm sua p̄tumacia exposcēte ad penas gui
ores nos p̄ducere oportet. vt q̄s timor dei a
malo nō reuocat. coerceat saltē seueritas ec
clesiastice disciplīne. de vi. z ho. cle. vt cleri/
cox. Vel sic Cū nos dudū talem p cōtu/
macia ad instantiā tal' duxerim⁹ vinculo ex
cōicationis innodandū. Jpeq̄ p̄tempt⁹ ec
clesie claues tāq̄ inobedientie fili⁹ adhuc in
graue salut⁹ aie sue p̄iudiciū z scandalū fide
lium p̄tinacit in sua p̄tumacia p̄seueret. Jō
ne de sua p̄tumacia possit gloriari. z ne fa/
cti sui puersitas alīs trāseat p̄sumptorib⁹ in
exemplū. sz pot⁹ pena ipsi⁹ sit met⁹ alteri⁹ zc.
Et maxime q̄n ordinari⁹ p̄cedit ad correctō
nem excessuū solēt scribere. videlicet Jdcir
co ne facilitas venie alīs incētiuuz tribuat
delinquēdi. i alle. c. vt clericoz. Jtē q̄z si ea
habet q̄ malevsurpant l' ꝓpetrant omittim⁹
excessus viā alīs aplm⁹. vt. xxxv. q. ix. Loci
Vel sic. Quia abscindenda sunt vulnera q̄
fomētoz nō sentiūt disciplinā. lxxxij. dis. plu
rimos. Jtē vt alij ei⁹ exēplo a silib⁹ arceant
de vi. z ho. cle. clericos. Jtē pena vnius sit
met⁹ alteri⁹. vt in. l. capitolīū. §. famosioz. ff.
de penis. Jtē ne facti puersitas alīs trāseat
in exemplū. in. c. tāta. de excess. p̄la. circa me/
diū. Jtē q̄z vbi maioz est culpa. maioz dz ex
erceri vindicta. de here. excōicam⁹. §. credē
tes. Jtē q̄z vbi magr excedit est seueri⁹ iudi/
candū seu vindicādū. in. c. tāta. s alle. Pōt
etiā p̄cedi ō p̄tumacē ad suspēsionē ab offi/
cio z bñficio. Et q̄lis ordo seruād⁹ sit i infli/
ctione penax. no. in. c. cū nō ab hoie. ō iudi.
q̄z ali⁹ est ordo q̄n penę sunt infligēde p̄p̄tu/
macia. z ali⁹ p crimīe. vt nō. in glo. vl. z sup
ea. Et ō tanto maioz est p̄tumacia de q̄to a
re minoi insurgit. vt no. Joh. an. xcvj. dist.
duo. in glo. sz male. z no. e. ti. c. cū nō ab hoie
Jtē si cōparet corā iudice. nō tñ vult rndere
nulla iusta cā eū excusante. vl' illicentiat⁹ re
cedit. reputabit p̄tumax. vt dixi s. in descri/
ptione p̄tumacę. Jtē dz citat⁹ tēpestiue arri
pere iter. q̄z si tarde arripiat ex impedimēto
sibi in via p̄tingēte nō excusabit. Jta colli/
git ab ar. in. c. cū in veteri. de elec. Et ibi per
Jo. an. s. pnl'. glo. fac. c. venerabilib⁹. de sen.
excō. §. idē est. i glo. Et si citat⁹ mittit p̄cura
torē. sz iste ñ cōparet z p̄tumax efficit p̄pt ta/
lem p̄tumacią p̄curatoz nō dz excōicari do
min⁹. sz tūc q̄n dñs eū scit z ñ purgat. vt i. c.
si. vt lit. nō p̄test. Et vt snīa excōicatōis p p̄tu
macia p̄curatoris iuste ferat ō dñm dat ibi
Hosti. psilīū. q̄ iudex añq̄ hāc snīam ferat.
significet dño p̄tumacią p̄curatoz. assignā
do sibi terminū ad eū purgandū ne possit p
tēdere ignorātią. Et licet non possit dñs ex/
cōicari p̄pt p̄tumacią procuratoz. vt dictū
est. pōt tñ ō ipm missio fieri. dānabilit etiaz
punit in expēsis. vt dicūt Hosti. z Jnno. in
alle. c. j. vt lit. nō p̄test. Sz dñs bz actiōz ō

Comparitio rei

pcuratorē. de q̄ ibi plene. ⁊c. Deinde si cō tumax excōicat⁹ veniat coraz iudice ⁊ velit stare iuri ⁊ petat absolutōz. dz absolui recepta cautōe q̄ iuri pareat. vt in. c. q̄ frōte. de ap. Et ad ꝟ est ps citāda p q̄ lata fuerit sn̄ia excōicatōis. dato tn̄ q̄ nō vocet tenet absolutio. de q̄ ibi no. ⁊ ō iudi. c. j. ⁊ in spe. de ꝓtumacia. §. fi. ℣. sz pone. Dicunt tn̄ Pe. Ab. ⁊ egidi⁹. q̄ ps exꝟ grauat ⁊ poterit appellare. ⁊ ꝟ pcipue qn̄ excōicat⁹ erat p manifesta cl'pa qz tūc debuisset pcedere satisfactio. ⁊ recurratur in hac materia ad glo. añpenl'. in. c. ex lr̄is. de offi. dele. ⁊ de sym. ad aures. vbi ōz Si iudex vl' ps fecit expēsas ppt illi⁹ ꝓtumaciam q̄ ille añ sunt soluēde cꝫ absoluat. ō ℣. sig. ex pte. j. vt lic. nō ꝓtest. qn̄. §. in alijs. cū pcorō. Sciendū est q̄ si excōicat⁹ staret p annū ptinacit̄ in excōicatione. exꝟ surgeret ꝓtra eū suspitio q̄ male sentiret de articulis fidei. Et ista ptinacia annualis pseuerāti iducit suspitionē hereſis. ⁊ pro tali suspitiōe q̄ est probabilis possit excōicari. Et si tunc itez in tali excōicatione lata pro suspitione hmōi pseuerauerit p annū. iudicabit̄ hereticus. de q̄ de purga. c. inter. xj. q. iij. c. rursus. ⁊ c. quicūqz. Si aūt citat⁹ ꝓpter infirmitatē vel aliā iustā causam impedit̄ q̄ venire non potest ad mandatū iudicis ⁊ causa ē ardua in q̄ nō tenet̄ ꝓstituere procuratorē. dz mittere excusationē si impedimentū est tpale. ⁊ ipe est talis q̄ in iudicio p se stare pōt. de q̄ in c. querelā. de pc. ibi plene de ꝟ. Et si causa ē modica dz mittere procuratorē. Si autez ipe citat⁹ iuit seu misit. ⁊ detēt⁹ fuit ipe vel p curator in via seu al's impedit⁹ si ex facto alicui⁹ ꝓtingit hz actionē ℈ dolose detinentē seu impedientē si est soluēdo. si nō est soluendo restituit̄ ex clausula generali. ff. ex q̄. causa. in inte. resti. l. sed ⁊ si. §. vlti. De quo in ca. ex lr̄is. de resti. in integ. ⁊ in. c. cum Bertoldus. de re iudi. ⁊ per Innocen. de cōparitionibus

Qualiter re⁹ cōparēdo coraz iudice p quē est citatus se debeat habere

Eus ergo si cōpa

r ret tūc licet supbꝫ humiliter. ⁊ licet melancolic⁹ hilarit̄ dz se iudici presentare ne iudicē exasperet. ⁊ dz cōparere in loco ad quē citat⁹ est. vel vbi p iudicem ius reddi pſueuit. Et si est iudex delegat⁹ vl' al's non est pri⁹ ordinari⁹ ipius. nō statim in eū vel iurisdictionē suā ꝓsentiat. sz p̄mittat pte stationē q̄ꝫ p talē cōparitionē vl' actū faciē dum coraz eo nō velit in ipm tanꝫ in suum iudicē cōpetentē aut in ipsi⁹ iurisdictionem ꝓsentire. nisi inꝫtū tenet de iure. de q̄ i spē. de cōparitione. §. hoc q̄z. Et aduertat ille q̄ protestatiōē fac̄ q̄ istā clausulā vel adiectōnem videlicet. Nisi inꝫtum de iure teneor non omittat. Un̄ dicit notabiliter Inno. i. c. cumana. de electione. q̄ fatu⁹ est q̄ cōparēs coram iudice ordinario vel delegato ⁊ non protestat̄ q̄ nō ꝓsentit in ei⁹ iurisdictionem. qz potest iudex eū exꝟ pronūciare ꝓtumacē de iudi. c. j. de ℣. sig. ex pte. j. eo q̄ noluit stare iuri. ⁊ sic poterit excōmunicari. Sec⁹ si addit in protestatiōe nisi inꝫtū de iure debeo fm eū. Et si re⁹ cōparet p procuratorē petat actor q̄ doceat procurator de mādato procuratorio q̄ꝫ oñdere dz procurator rei nō occultare. ō appel. sepe. in pn. Et si procurator producit mādatū petat copiā eius actor. et etiā inducias deliberādi sup ea. Et idem si actor p procuratorē cōpareret. re⁹ vl' procurator ei⁹ petat copiā ei⁹ ⁊ terminū ad impugnandū si videbit̄ sibi expedire. Re⁹ etiā vl' procurator ipi⁹ si iudex est delegat⁹ petat copiā sibi fieri sue iurisdictōis. de offi. dele. cū in iure. Petat igit̄ originale rescriptū sibi exhiberi vt ibi no. Et sil'r dari terminū ad dicendū ⁊ opponendū si voluerit ℈ rescriptuz Et iudex dz illa decernere. al's esset loc⁹ appellandi. ꝓut spe. tradit de ꝟ formas i tractatu de libel. ꝓcep. in ti. de appel. §. añ oñia in sexta forma. Et ista oia sic p ptes vel eorz procuratores petita ac p iudicē ōcreta ⁊ ad missa debēt p notariū cause in act̄. ꝓscribi. Et pōt sic scribere tabellio Anno dñi ⁊c. die tali. hora tali. ⁊c. cōparuit coraz tali iudice talis cleric⁹ vel laicus. vl' tal' ipsi⁹ procurator q̄ mādatū procuratoriū infrascriptū ei⁹ nomine produxit. Et tal' ad sui instantiā ⁊ die ⁊ horā hmōi citati q̄rimonijs ipsi⁹ rñsurus ꝓtumaciā accusauit. petēs eū reputari ꝓtumacē. Ex aduerso cōparuit iudice adhuc p tribunali sedēte tal' p̄cipalis vel talis eius procurator noie procuratorio. ⁊ rescriptum ap'licū originale sibi exhiberi ac ei⁹ et procuratorij p̄dicti copiā ei decerni ac tradi ⁊ cōpetentē terminū ad dicendū ℈ rescriptū ac mandatū hmōi si sibi cōpetierit assignādo. Cui iudex ipe rescriptum originale exhibuit. ipsiusqz mandati p̄dicti copiam sibi fieri

Comparitio rei

decreuit.ac talē diē ad impugnādū p̄dicta pro termio pempt.assignauit. Uel i p̄sona iudicis p̄ot sic formari. Anno dñi ꝛc.cōparuit tal' coꝝ nob ꝛ petiuit ꝛc.cui exhibuim⁹ decreuim⁹.terminū assignauim⁹. vt in forma ꝛc. In termino ꝑ ad p̄missa assignato. si actoꝛ p̄curatoriū rei. vel si reꝰ p̄curatoriū actoris vel rescriptū vl' iurisdictionē iudicis impugnare poterit ex aliq̄ causa impugnet Et q̄ possunt opponi ꝯ rescriptū. p̄curatorē vel p̄curatoꝛ mandatū.s.procuratoriuꝫ. tractat Buil.in spe.de rescripti p̄sentatiōe. ꝛ de p̄curatoꝛe.ꝛ de cōpe.iudi.aditōne.si non cōpetat sibi exceptio.petat sibi edi libellum. Et istū regularit' actoꝛ edere tenet'.vt. iij.q. iij.offerat.de libel.ob.c.j. Et dico regularit' qꝛ fallit in casib⁹ q̄ibi no. Et p̄ reꝰ nō p̄sentit in iudicē.vt no.in.c.inter monasteriū.de re iudi.nisi p aliquē aliū actū tal' p̄sensus p̄sumat. Uñ vtile est sp de ꝑ ptestari vt ꝯ dixi Et erit forma p̄curatoꝝ ista si sit in p̄sentia notarij publici.

In noie dñi Amē ꝛc. Inditōe ꝛc. pōtifi. ꝛc.tal' tali die.mēse tali.hoꝛa tali.loco tali. In meiq̄ notarij publici subscripti ꝛ testiū infrascriptoꝝ p̃ntia p̄sonalit' p̄stitut⁹. discretus vir .A.clericꝰ p̄ncipal' vel laicꝰ tal' dyoc̄ mō via iure cā ꝛ forma q̄b⁹ melioꝛib⁹ ꝛ efficacioꝛib⁹ fieri potuit ꝛ debuit.fecit creauit ꝛ p̄stituit ꝛ solēniter ordiauit suos veros certos ꝛ legitimos ꝛ idubitatos procuratores actoꝛes.factoꝛes.negocioꝝ gestoꝛes ꝛ nuncios spēales ꝛ generales . ita q̄ generalitas specialitati nō deroget.vel ecōuerso. tales ꝛ tales p̃tes ꝛ onꝰ procuratōis hmōi i se spōte suscipiētes.ꝛ talē ꝛ tales absentes tanq̄m p̃tes ꝛ quēlibet eoꝝ insolidū.ita q̄ ñ sit cōditio melioꝛ occupātis. Sꝛ qō vnꝰ eoꝝ īcepit.alter eoꝝ libere.p̄sq̄ valeat mediare pariter ꝛ finire ad agendū ꝛ defendendū .posset addi.p̄sequēdū ptractandum i causa seu causis q̄ vertunt' ꝛ esse sperant'. q̄ vertit' seu verti ꝛ esse sperat' int' ip̄m p̄stituētem ex vna pte. ꝛ talē tal' dyoc̄. pte ex altera.omesq̄ alios ꝛ singulos sua interesse putātes vel credētes coꝛā iudice tali ordinario vl' ōlegato. necnō coꝛā q̄buscunq̄ alīs iudicib⁹ ordi.si ue extraordi.dele.vel subdelega.datꝫ vl' dādis. deputatꝫ vel ōputādis.vel in cā quam ip̄e p̄stituēs mouet seu mouere intēdit.libellum seu libellos q̄scūq̄ sūmarias petitiōes petendū dandū recipiendū.dari vel recipi videndū.litē seu lites p̄testandū.De calumnia ꝛ veritate iurādis.ac cuiuslibet alterius generis sacr̄m licitū ꝛ honestū in ip̄i⁹ p̄stituentis aiaꝫ p̄standū ꝛ p̄stari videndū . Et ex aduerso ꝑ fieri petendū ꝛ videndū.ponendū.articulandū.positōib⁹ ꝛ articul' rñdēdū ponicq̄ ꝛ articulari.ꝛ ꝯ eos excipienduꝫ.ac suis rñderi petendū ꝛ obtinendū Testes litteras ꝛ inst̄ra iura ꝛ munimēta p̄ducēdum ꝛ alteri⁹ p̄tis testes iurare ꝛ p̄batōes videndum.ꝛ testes ac p̄batōes ip̄i⁹ ex aduersa pte reprobandū ꝛ ipugnādū.ꝛ crimia ꝛ defectꝰ opponēdū.ꝛ p̄bandū declarādū ac declarari videndū.ꝯ declaratōꝫ ac p̄tiū aduersariorū seu aduerse p̄tis dicēdū bñficiū absolutōnis simpliciter vel ad cautelā ac resti. in integ.p̄ncipalit' vel incidēter petendū ꝛ obtinendū cautōes.dandū.petendū.recipiēdū. supplicandū ꝛ allegandū.renūciandū. p̄cludendū ꝛ p̄cludi petendū.ꝛ videndū iterlocutoꝛias ꝛ diffinitiuas sn̄ias ferri petēdum ab eis.vl' eaꝝ q̄libet ac q̄cūq̄ alio ḡuamīe illato vel cōminato semel vl' pluries prouocandū ꝛ appellādū.appellatōes intimādum ꝛ p̄sequēdū.apl'os dāna interesse ꝛ expensas petendū ꝛ recipiēdū.ac ip̄as expēsas declarandū ꝛ taxari petendū ꝛ vidēdū.ꝛ sup ip̄is iurandū.de locis iudicib⁹ ꝛ notarīs cōcoꝛdandū ꝛ p̄ueniendū.suspectos ꝛ suspecta recusandū.l'ras q̄scūq̄ tā scribēdas q̄ legendas gr̄am seu iusticiā in se p̄tinētes ip̄etrandū.ꝛ impetratꝫ seu ip̄etrandis ex aduerso p̄tradicendū aliū vel alios p̄curatoꝛes substituendū.ꝛ eūdē vel eosdē reuocādū.ac buiusmodi p̄curatōis onꝰ i se reassumēduꝫ q̄ ꝛ quotiēs fuerit oportunū Et generalit' omnia ꝛ singula alia faciēdū.gerendū.exercendū ꝛ p̄curādū.q̄ merita causaꝝ exigūt ꝛ legitimis p̄curatoꝛib⁹ a lege vl' a canone sūt cōcessa.q̄ ip̄e p̄stituēs p se facerꝫ vl' facere posset si p̄sonalit' p̃s esset. Etiā si mādatū exigant magis spēale. Promisitq̄ ip̄e p̄stituēs mihi notario publico solēnit' stipulāti. ꝛ recipiēti vice ꝛ noie oīm ꝛ singl'oꝝ q̄ꝝ ī teresse vel interesse poterit se ḡtū ratū ac firmū habituꝫ ppetuo q̄cq̄d p p̄dictos p̄curatoꝛes vel eoꝝ substitutos aut quēlibet ip̄oꝝ actū dictū gestū factū ꝛ procuratū fuerit i p̄missis ꝛ q̄libet p̄missoꝝ.ac volēdo eos ab oi satisdationis onere releuare. Promisitq̄ ipse p̄stituēs mihi vt supra.iudicio sisti. iudicatum solui,cū oīm̄ singulis suis clausulis

Forma procuratorij

oportunis sub oim bonoꝝ suoꝝ pñtiũ ⁊ futuroꝝ ypoteca vel obligatõe ptestãs iposp curatores nõ velle tacite reuocare. Sup q̃ bus oib⁹ ⁊ singulis pstituens memorat⁹ me notariũ publicũ req̃siuit vt sibi vnũ vl̃ plura pficerẽ instrumẽta. Acta sunt h̃ anno Indictione põtificat⁹. mẽse die hora ⁊ loco q̃b⁹ supra. pñtibus discretis viris. a. b. c.

Potest etiã mandatũ procuratorij pbari p lr̃as pstituẽtis sigillo suo sigillatas. ó pcu. ex insinuatione. de censi. sopite. ff. de pcu. l. si procuratorẽ. Et no. in cle. j. de pcura. Et iste est casus specialis in quo sigillũ prefati facit fidem. in alle. cle. in glo. j. Et q̃n in lr̃is suis pstituens dat procuratorem. debẽt iste lr̃e dirigi iudici vel aduersario. de q̃ i spec. de pcu. §. ratõe aũt forme. ꝯ. ij. §. vt autem. ꝯ. si autem. ⁊ in alle. l. si procuratorẽ. Et erit ista forma

Forma procuratorij quo pstituit procurator p lr̃as ipius pstituẽtis

Honorabili uiro

b dño officiali vel iudici tali. talis.

Quicq̃d poterit seruitꝰ reuerẽtie ⁊ honoris in causa seu causis q̃ vertit siue ꝯti ⁊ esse sperat inter me ex vna ⁊ talez pte ex altera in iudicio coꝝ vobis modo ⁊ forma meliorib⁹ ⁊ efficacioribꝰ q̃b⁹ possum ⁊ debeo. facio creo cõstituo ⁊ ordino meos veros ⁊ legitimos procuratores. vt supꝰ i talia forma Et cõstituit etiã procurator apõ acta Et põt pstitui procurator cleric⁹ vel laicus cũ edictũ hmõi sit phibitoriũ. vt in. c. j. ó pcu. j. Rñso. li. vj. Et procurator pstitut⁹ põt añ lit. ptest. libere reuocari. postea nõ nisi in certis casib⁹. de q̃ in. c. ij. de procu. li. vj. Et i qua etate põt pstitui habet in. c. q̃ generalit eo. ti. li. vj. Itẽ ⁊ absens ⁊ pñs potest pstitui procurator. e. ti. li. vj. in. c. licet. Et ibi in glosa. ij Jn forma hmõi mãdati primo ponitur clausula insolidũ. vnde sine tali clausula pluribꝰ procuratoribꝰ cõstitutis vn⁹ sine altero nõ esset admittẽdus. nisi i causis electionũ. ⁊ in alijs spũalib⁹ vbi põt iudex idoneũ magis eligere. vt in. c. si duo. §. sane. de procur. li. vj. Subdit clausula ista. ita q̃ nõ sit melioris ꝯditio. ⁊c. Quis sit isti⁹ clausule effect⁹ habetur in. c. si duo. iam alleg. ibi de h̃. Et vt habetur i forma pstituit ad agendũ ⁊ defendendũ. Uñ si est actor pstituit procuratorẽ solũ ad agendũ ⁊ nõ ad defendendũ. procurator talis defendere cogit vel satisdare de defendẽdo. vt no. de procu. q̃ ad agendũ. li. vj. in glo. j. Et in spe. e. t. §. j. ꝯ. Itẽ excipit. Ualet tñ si dicat ad agendũ et excipiendũ. cũ excipere sit defendere. vt no. in. c. imperator. de iura. ca. Itẽ si re⁹ pstitueret ad agendum tm̃ ꝑdemnãd⁹ esset actori ad expẽsas. ó procu. pstitut⁹. Itẽ ó⁹ in forma ad dandũ ⁊ recipiendũ libellũ lit. ptest. Et ista ⁊ silia que sunt de suba ordinis iudiciarij potissime exp̃mũtur. Si tñ aliquoꝝ taliũ nõ esset facta specificatio. p h̃ nõ viciaret. exq̃ ó⁹ p̃mo ad agendum ꝯ defendendũ. Cautũ tñ est illa exp̃mi ⁊ ita seruat. Itẽ ó⁹ ad pstandũ iuramẽtum de calũnia ⁊c. Et nisi h̃ exp̃meret in mãdato nõ admitteret ad hmõi mandatũ pstãdũ de iura. calum. c. vlt. li. vj. Sunt ergo aliq̃ act⁹ pro quoꝝ exercitio p procuratorẽ fiẽdo requirit speciale mandatũ. q̃ quidẽ act⁹ enumerãtur in. c. qui ad agendũ. de procu. li. vj in glo. magna. Itẽ ó⁹ in forma procuratorij ab interlocutoria vel snia diffinitiua appellanduz. hoc posset imo teneret procurator etiam si nõ esset expressum. q⁹ tenet appellare vel significare dño q̃ appellet si velit. non tamẽ tenet nec potest proseqũ appellationem nisi ptineat in mandato hoc. Itẽ ó⁹ aliũ vel alios procuratores substituendũ ⁊c. h̃ non potest procurator ante lit. ptest. nisi habeat specialiter in mãdatis. Postea potest etiã si nõ cõtinetur in mãdato. vt in. c. j. ó procu. li. vj. de quo ibi. Dicit etiam in forma mandati potestas substitutũ reuocandi. alias sine tali clausula vel potestate sibi tradita ñ posset substitutũ reuocare. vt in. c. ij. de procu. li. vj. Item subdit clausula Et generaliter omnia. ⁊c. Et ista clausula cuius generales. et verbo generalitatis b⁹ mõi nõ potest illa q̃ requirunt speciale mandatum. de quo in. c. qui ad agendum. de procu. li. vj. Item subiungitur. promisitq̃ ipse cõstituens ratum ⁊c. ⁊ hoc debet cõtinere in mandato actoris qui cõstituit procuratorẽ. sed clausula que sequitur. s. iudicio sisti. ⁊ iudicatum solui ⁊c pertinet ad reum qui habet cauere pro suo procuratore de iudicato soluẽdo ⁊ iudicio sistendo. de q̃ ó procu. mãdato. Sz vtrũq̃ ponat in mãdato. q⁹ vterq̃ pstituit ad agendum ⁊ defendendũ. Et q̃ ó⁹ ⁊c. q̃cq̃d p ipos procuratores factum fuerit. Et si diceretur quicquid p eos legitime factũ fuerit ⁊c. non valeret. q⁹ etiã quod dolose fac̃ procurator

Oblatio libelli

valet ꝛ nocet dño. De q̄ p Jo. an. in fi. c. j. de dila. in nouella. Et no. in cle. j. de ꝓcur. Et sciēdū q̄ ille q̄ sciēter ꝛ sine ꝓtestatione recipit instrm. vel lras sue ꝓcuratōis in q̄b cōstituēs cauet ꝑ ipō sup inclusis in mandato cogit ꝓstituentē defendere. vt in cle. j. ō pcu. Et aliq̄n ꝓstituit q̄s ꝓcurator generalit ad oēs causas ꝛ cor̄ quibuscūq̄ iudicib. ō procu. petitio. ꝛ. e. t. q̄ generaliter. li. vj. Aliquādo ad certā cām ꝛ cor̄ certo iudice Aliquādo mandatū limitat ad certos act⁹ tm. sicut placet ꝓstituēti. Itē ꝓstituit ꝓcurator ad iudicia vt iā visum est. Etiā q̄nq̄ ad negocia ꝛ ad iudicia. q̄nq̄ simplr. q̄nq̄ ad rez ꝓpriā. Potest etiā procurator ꝓstitui simpliciter. vel sub forma quotiēs ꝓstituentem ab esse ꝓtingat. Et ſ simpliciter est cōstitutus ſi tūc dñs postea p se in eadē causa cōpareat vt causam tractet. censet procuratorē reuocare. nisi protestet. de q̄ in. c. penl. de. pcu. li. vj. Interueniūt et q̄nq̄ alie psone i iudicio noīe alieno. videlicet nomīe actoris vel rei. Et q̄nq̄ sine mādato cū cautiōe tm̄ de rato. vt cōiuncta psona. vl cōsors eiusdem litis. Et q̄ censeat ꝓiuncta psona no. de rescript. nō nulli. i fi. cū remissionib. Aliq̄n sine cautione. vt tutor. curator. ꝛc. Et q̄n q̄s ꝓcurat causam collegij ō sindicus vel yconomus vel causam vniuersitatis ō actor. qui etiaz aliq̄n ab vno cōstituit. Et q̄d sit yconom⁹ ꝛ q̄d defensor. orphanotrophus. castald⁹. ꝛc. ponit Buil. in spe. pte. j. in rubrica. de his q̄ alieno noīe in iudicio interueniūt vt i rubrica sequenti. Et nō est vis in noīe. ſ. an vocetur q̄s procurator vl sindic⁹. ꝛc. vt in. c. petitio. de procu. Sz bñ est vis in mō ꝓstituēdi q̄ ꝛtum ad ß bñ curat. de q̄ p Jnno. in. ca. impator. ꝛ in. ca. cū causam. de iura. calum. Et debet procurator esse instruct⁹. vt dicam tpe suo ꝛc. q̄ vt dictū est si ñ ipugnat p reū iurisdictio iudic⁹. vel procuratoriū actoris nec aliq̄d opponit re⁹ vel opponere poterit ꝺ citationē vel aliā positionē. ſz videt se destitutū exceptiōib. q̄ possent opponi añ libelli oblationē. Uel si cōpetāt sibi aliq̄ exceptōes vult tm̄ eas reseruare. an ß possit vl tutū sit. dicā suo loco circa materiā exceptionū dilatoriarum. ꝛc.

De libelli oblatione

Estat autem nūc dicere de libello quē actor reo petente tenet offerre. de libel. ob. c. j. imo etiā si a reo non peteret. iudex ex officio suo faciet eū dari. vt ibi no. Et iste ē casus i q̄ supplere potest defectū iuxta ea q̄ habent in. c. bone. de postu. pla. Rō est ne sibi illudat. q̄ aliter iudiciū nō valeret. Pōt tm̄ iudex añ dationez libelli facere ꝛ iubere factū proponi ꝙbo p actorē vel suū ꝓcuratorē. de iudi. pastoralis Et eo audito statim reū interrogare sup eo ꝛ si re⁹ ꝓfiteat iudex ꝑcipiat ei q̄ satisfaciat. ꝛ p talē ꝓfessionē nō fit lit. ꝓtest. exq̄ datio libelli nō ꝑcessit Jta dic̄ notabilit Bern. i. c. dudū. ij. de elec. in glo. que incipit. Sz pone q̄ re⁹. Nec em̄ ferē tūc snīa diffinitiua. ſz fit ꝑceptū reo vt soluat debitū infra certum tps. Sec⁹ si libell⁹ esset oblatus ꝛ sup illo se queret cōfessio. tūc deberet ferri snīa. ꝛ ita ꝑuatur. Et istā ꝓsuetudinē cōmendat Buil. in spe. de libel. ob. ℣. licet. q⁹ p eam lites pñt minui. q̄ō fieri debet. de do. ꝛ cōtuma. finē. Et offertur libell⁹ ꝛpter actorē ꝛpter reum ꝛ propter iudicē. Propter actorē vt ius suum declaret. Propter reū an cedere vel ꝓtendere velit. Propter iudicē vt sciat qualit forma re debeat snīam. que ſm petitionis formaz est ferenda. de symo. licet bely. Jdē no. in allega. c. j. de libel. ob. Et debet ꝓtinere libellus nomē actoris. rei. iudicis. ꝛ causam ipli cantē factū ꝛ inferentē cōclusiuā petitionez Uñ dicit Jo. de lig. q⁹ libell⁹ est silogismus iuristaz. Et dic̄ Bosti. q⁹ licet libell⁹ multa debeat cōtinere. sufficit tm̄ de ꝓsuetudie approbata q⁹ appareat in libello q̄s petat. a q̄. ꝛ quid. ꝛ qualiter. ꝛ coram quo. Dat versus. Quis quid cor̄ quo. q̄ iure petatur Et a q̄ recte cōpositus quisq̄ libellus habz. Et debet libellus ista cōtinere clare. q⁹ debet esse sine obscuritate. Uñ caueat aduocatus formando libellū de nimia generalitate. Jtez q⁹ nō ponat ibi vel. de quo de sen. ꝛ re iudi. c. abbate sane. in glo. longa. Jtem nō ponat dictionē si. cum sit cōditionalis incerta. Jtez caueat a ꝙbo duplici p̄gnātiz amphiboloico. ꝛ ab oīmi dubio ꝛ obscuro. Itē libell⁹ dz esse breuis. Est ei libell⁹ ß scptura breuis in tētiōz actoz ꝓtinēs ꝺ aduersariū. necessario inferēs ꝛ ꝓcludēs. vt no. l. ap̄liorē. C. ō ap. i §. j. Caueāt libelloz dictatores ꝙbos assertionib. vti. ſz ea sola scribere q̄ compēdiosa narratiōe possint causas explanare. Uñ dz libell⁹ diminutiue a libro ꝛpt sui breuitatem vt dic̄ Buil. in spe. de libel. ꝓcept. §. j. in pn.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu

Oblatio libelli

Sicut codicill⁹ a codice ꝑ̄ ētiā dici libellus a libra in q̄ pōderatur iusticia ꝫm goff. Qō aūt ōr q̄ in q̄busdā causis nō sit necessarī⁹ libell⁹. petitio tñ in actꝫ ordꝫ ꝓscribi. vt in cle. sepe. ō ꝑ. sig. Jn q̄ tñ differāt libell⁹ z petitio posset dubitari. cū etiaꝫ petitio cōtinere ordꝫ actoris intētionē z esse clara z certa. z talis q̄ ꝓcludat necessario actoris intētionez. ac ß vt ꝫm eam posset certa sñia ferri. alias nō esset apta. Dicēdū est q̄ in ß differūt. q̄a in libello cōponēdo ꝟuāda est forma. sz illa que formā respiciūt obmittunt in petitione Uñ debet esse simplex ad modū memorial' Et in ß alleuiat' actor. Jta dic' Pau. ō liza. i alle. cle. sepe. Et in omni causa ciuili z criminali libell⁹ est offerēd⁹. siue causa ciuil' sit realis siue ꝑsonalis siue mixta. Jtē z i officio iudicis q̄ō loco actoris ꝓponit. Jn omni igit causa dabit. nisi ius dicat vel disponat ipm esse dandū. de quo in. c. j. de li. ob. Aduertendū ḡ q̄ oīm actionū de mūdo q̄ int' aliquē vel aliquos intētant sunt duo membra q̄ alie sunt reales. alie ꝑsonales. vt insti. de act. §. oim. Et vt lit. nō ꝓtest. c. qm̄. §. i alijs Quidā tñ bis duob⁹ mēbris volunt addere tertiū. s. q̄ actionū alie sunt in rem. alie in ꝑsonam. alie mixte. vt sunt familie herciscunde. cōmuni diuidūdo. finiū regundorūz. vt insti. de acti. §. quedā. Sz dicendum est q̄ sunt duo mēbra tm̄. Et istud tertiū cōtinet' sub ꝓmo. s. in rem. Et ß qñ agit ad reales ꝑstationes. vel sub secūdo. s. qñ agit ad ꝑsonales. vt no. in iurib⁹ alle. statim. Jnquantū ḡ actiones mixte dant' ad res sequunt' naturam realiū. Jnquantū ad ꝑsonales ꝑstationes sequunt' naturā ꝑsonaliū. Reales actōnes sunt q̄ rē cōcomitant'. Uñ sciendū. q̄ rez alie sunt corꝑales. alie incorꝑales. Res corꝑales sunt in triplici differētia vl' specie Quia alie sunt immobiles. vt fundus vl' ꝑdium. alie mobiles vt liber. alie se mouētes que tñ noīe mobiliū cōtinent'. vt equ⁹. Pro istis reb⁹ corꝑalib⁹ cōpetit actio realis. s. rei vendicatio. vt quādo ago ꝓtra eum qui nō est mihi aliquo mō obligat⁹. neq̄ ex ꝓtractu neq̄ ex quasi cōtractu. neq̄ ex delicto neq̄ ex quasi delicto Sz q̄ possidet rem meam mobilē vel immobilē vel se mouentē. Ideo ad illā rem cōpetit mihi actio ꝓtra eū. Pro incorꝑalib⁹ cōpetit etiā actio realis. non tñ rei vendicatio q̄ incorꝑalia nō possident sz quasi possident. Uñ cōpetit ꝑ eis ꝓfessoria de quo de iudi. examinata. de ꝑ. sig. abbate Quid sit ꝓfessoria z q̄d negatoria. no. in. cū eccl'ia. de cā pos. z ꝓpri. Personales sunt actiones q̄ ꝓcomitant' ꝑsonā obligatā Et ita obligatio surgit z inducit' quattuor modis. Causa' ei ex ꝓtractu vel quasi ꝓtractu. aut ex delicto vel quasi delicto. vt insti. de obli. cū rubri. sequē. z no. de rescrip. stipēdia. li. vj. Exemplū de obligatōe q̄ nasci' ex cōtractu. sicut est ꝓtractus mutui venditiōis. locationis. z in ꝑbor⁹ z lr̄ar⁹ obligatōe. De q̄si ꝓtractu exemplū. vt in actiōe negociorū gestorū. tutele. z sil'ib⁹. Exemplū de delicto. vt in actiōe furti. dāni dati. rapine z iniuriar⁹ Exemplū de q̄si delicto vt i iudice male iudicāte. z in ꝑticiēte de cenaculo q̄ nocuit. ex istis nasci' obligatio z ex obligatōe actio Uñ ꝓtract⁹ vel etiā quasi delictū est mr̄ obligationis. obligatio ulteri⁹ est mr̄ actionis z sic actio est filia obligationis. z neptis ad ꝓtractū. Sic ergo ꝓtract⁹ est auus. obligatio filia. actio neptis. Et obligatio est ius ꝑpter q̄ō. z actio est ius p q̄ō fit ꝑsecutio litis De quo insti. de act. in ꝑn. Actionū alie sūt vniuersales. alie generales. alie particulares seu singulares. Actio vniuersalis est quando ius ōducit' ad iudiciū cui subiiciunt' ꝑticularia supposita. Uñ quattuor sūt vniuersales actiones que cōpetunt ꝑ hereditate. q̄r noīne hereditatis cōplectit' vniuersum ius defuncti. vt in. l. hereditas. ff. de ver. signif. Jta dic' Jn. in. c. ꝙquerēte. de offi. ordi. Et sunt ille. petitio hereditatꝫ. familie herciscūde. Actio ex testamēto cōpetens ꝑ hereditate ex trebellia. se. cō. rescindenda Et actio ex empto cōpetens q̄ tota hereditas emit. Actio generalis est qñ generaliter ꝑ pluribus suppositis agit. vt est actio tutele. nego. gest. z sil'es. Actio singularis est qñ ꝑ aliq̄ re vel aliquib⁹ reb⁹ singularib⁹ actio dirigit. de q̄ etiā in li. ob. c. ij. Et in spe. de act. z pet. §. ij. Scōm naturā z qualitatem hmōi actionum debet formari libellus. z aliter specificatio fit in vna q̄ in alia. Qualis ḡ specificatio in qualibet illarum exigat' patebit in sequentib⁹.

Forma libelli in actione reali.

Jbell⁹ in actione

reali sic cōponit. Lora vob⁹ hono/rabili viro dño H. decano ecclesie sancte marie Erford. Mogunt. dyocesis.

Forma libelli

Judice cause ꝛ ptiũ infraſcriptaꝝ a ſe. apo. delegato. Uel ſi ẽ ordinar⁹. Coꝛã vobis honoꝛabili viro dño epo vel archidiacono vel officiali ꝓponit ꝓcuratoꝛ ꝓcuratoꝛio noie viri diſcreti. A. clerici vel laici talꝫ dyo ceſis. ꝙquerẽdo i iure aduerſus talẽ clericuꝫ vel laicũ talꝫ dyoc. ꝛ quẽcũq; aliũ ꝑ eo legitie in iudicio interueniẽtẽ. Et dicit q licet fundus talis in campo talis opidi vel ville ſit⁹ cuius ꝓfines iferi⁹ deſcribũt ad memoꝛatuꝫ A. ptinuerit ꝛ ptineat. Tñ ꝓdict⁹ reus eũdẽ fundũ ꝑ tot annos detinuit ꝛ occupauit ꝓ ut tenet ꝛ occupat fructuſq; ꝙ ex eo ꝑ tẽpus hmõi puenerũt ꝓcepit ꝛ ſibi inburſauit. ac puenientes ꝓcipit ac inburſat. Et taliſmodi fundũ deoccupare. ꝛ ꝓdicto. A. liberũ et vacuũ dimittẽ ꝛ aſſignare et reſtituere cum fructib⁹ vt ꝓmittit inde ꝓceptis ꝓtra deũ in piculũ anĩe ſue. Quare agit ꝛ petit ꝓcura toꝛ ꝓdict⁹ ꝓfato noie quaten⁹ cognito ꝙntũ ſufficit de ꝓmiſſis denũcietis decernatis et declaretis ſupꝛadictũ fundũ ad. A. antedictum ptinuiſſe ac ptinere. ꝓdictũ. A. eum indebite et illicite occupaſſe ac occupare. Ac ipm fundũ eidẽ. A. adiudicandũ foꝛe ac adiudicetis. ꝓdictũq; A. vt fundũ hmõi A. liberũ ꝛ vacuum dimittat reſtituat ꝛ aſſignet ac fruct⁹ vt ꝓferr ꝓceptos vel eoꝝ valoꝛẽ quẽ ad tot libꝛas denarioꝝ ꝑ ſingulis ãnis eſtimat. Ueſtra tñ ac aliorũ q̃ꝝ intereſt eſtimatione ſalua tradat ſeu ꝓſoluat ꝓdẽnãduꝫ ꝛ cõpellendũ eſſe. ꝛ cõdemnetis ꝛ cõpellatis ꝑ veſtrã diffinitiuã ſnĩaꝫ cenſurã eccleſiaſticã ꝛ alia remedia opoꝛtuna. Dec petit ꝓiunctim ꝛ diuiſim vna cũ expẽſis lit. ac fructib⁹ inde ꝓceptis ꝛ q̃ ꝓcipi põt ꝛ tpe litis ꝓcipiẽdis. Ad ꝓbationẽ neceſſariam et nõ vltra ſe aſtringens. ſaluo nihilominus iure addẽdi mutandi minuendi coꝛrigendi ꝛc. vt eſt moris. Cõfines vero ſunt tales ꝛc.

Circa materiã hꝰ libelli ꝛ ei⁹ formã mlta ſubtilia ꝛ difficilia a doctoꝛib⁹ ſolẽt tractari Et magna eſt q̃ſtio legiſtarũ a q̃b⁹ ꝓncipi⁹ cenſet rei vendicatio. Sz oꝛ cõiter q a dominio actoꝛis ꝛ poſſeſſiõe rei. Et an domio poſſidenti ꝛ detinenti oĩ genere detentionũ cõpetat rei vendicatio. tãgit Jo. an. i addi. ſpe. de ceſſi. actio. §. ſ. No. etiã ꝑ moderꝛnos in. c. examinata. de iudi. Itẽ an rei vendicatio etiã ſit formata q ex poſſeſſiõe rei reduci poteſt ad actũ ꝛ ſupponat reuꝫ obligatũ. de q̃ in ſpe. de acti. ꝛ peti. §. ij. ꝓ. ſed quam vocas. Et no. ple. ꝑ Ll. de maio. L. de alienã. iudi. mu. cau. fac. l. vnica. in vna q̃ſtione Ego dicã aliqua q̃ ꝓ declaratiõe ipſi⁹ libri occurrũt Primo ſciendũ q in actõe reali exꝓmẽda eſt res q̃ petit in li. de libelli ob. c. ij. Et etiã ei⁹ q̃litaſ. vt cũ petit terra debz exꝓmi an ſit aratoꝛia vel vineata. Si petat materia infecta. puta maſſa. dicat q̃litatẽ. videlicet an ſit auꝝ vel argentũ. vel etiã exꝓmat põdus. Si eſt ſignata exꝓmat numeꝝ. de q̃ ibi ꝑ Jo. an. ꝛ Oſti. De quo etiã vide qualis debeat fieri ſpecificatio. i ſpe. de li. ꝓcep. §. iuxta. ꝓ. Itẽ nõ valz i actõe reali. Quia ſi fund⁹ vl̃ ꝓdiũ hz ꝓpriũ nomẽ exꝓmat. ꝛ duo fundi ꝓximi ſeu vicini. Dz eĩm res deſignari ꝑ cõfinia. ꝛ ſi neceſſe fuerit ſubĩciat oculis iudicis vl̃ aduerſarij. vt ibi no. Itẽ oꝛ in libꝛo. q licet fund⁹ ad. A. ptinuerit ꝛ ptineat. ꝛc. ſi diceret ptinuerit nõ addendo ptineat. an ſufficiat no. de cã poſ. cũ eccl̃ia. in glo. de reſti. ſpo. cũ ad ſedẽ. in glo. Itẽ poſſet addi i libello. ſ. ptinuerit iure dñij vel q̃ſi. vt i. c. abbate ſane. de re iu. li. vj. Et q̃dã dicunt libellum alias nõ eſſe admittendũ. cũ ꝓbũ ptinere habeat latiſſimã ſignificatõz. vt in. l. ptinere. ff. de ꝓ. ſig. no. in. c. cũ eccl̃ia. de cauſa poſ. Sz Buil. in ſpe. de cau. poſ. ꝛ ꝓxie. in. §. ſequit videre. ꝓ. alie ſunt reales. admittit talẽ libellũ. ꝑ. c. inter dilectos. de fi. inſtru. cũ ſilib⁹ Et dic ibi Jo. an. in addi. ſpe. q cõit libellarij eũ admittũt. ꝛ videt q in libello nõ exꝓmit cauſa petẽdi. qꝛ ꝫ nõ oportz in reali actione. Põt tñ actoꝛ ſi vult cãm exꝓmere. ꝺ re iu. abbate. li. vj. Et an tuti⁹ ſit exꝓmere cãz. an nõ. no. de li. ob. ca. ij. de oꝛ. cog. ca. fi. Et ꝑ Jo. an. Nã tuti⁹ eſt vno reſpectu exꝓmere cãz. qꝛ ſi ex iſta cauſa agens ſuccumbit. põt eandez rem poſtea petere ex alia cauſa. Hec obſtat ſibi exceptio rei iudicate. qꝛ licz rõne dñij fiat ꝓdẽnatio. nõ tñ generaliter ſumpti ſz ad cãm exꝓſſam licet remotã quo ad donationẽ limitati. de cã poſ. c. fi. vt dicit Jo. calꝺ. ſ T. ꝛ Pe. in. c. ij. de li. ob. Sec⁹ ſi nullam cãm exꝓſſit. qꝛ tũc videt oĩe ius ſuum in iudiciũ deduxiſſe. Uñ ſuccũbẽs poſtea ñ audit. ſz alio reſpectu tuti⁹ eſt nõ exꝓmere certã cãm. de q̃ in. c. abbate ſane. de re iu. li. vj. ibi de ꝫ q̃d iurſ. Si cauſe q erãt a principio deſerunt pẽdente lite. vl̃ nõ erãt a ꝓncipio. ſz ſupuenerũt. an ex cauſ hmõi fieri debeat ꝓdẽnatio vel abſolutio. Et licet multi ſunt modi acq̃rendi dñiũ. vt inſti. ꝺ rer. di.

§.singulor.ff.de acq.rer.dom.p totū. Tñ multū difficil' est ei⁹ pbatio.vt in.l.cū res. C.de proba. Uñ dato q nullā cām exp̄mat actor ī libello in actōe reali.adhuc tñ vt debeat obtinere oportet ꝓstare p ꝓfessionē vel pbationē de aliquo mōvel causa sufficienti ad dominiū rei acq̄rendū vl̄ trāsferēdū pro tanto est ꝓsiliuz legis. q ꝙdiu potest q̄s in cā intentare possessoriū nō agat de proprietate.vt in.l.is q̄.ff.de rei vendi. Et no.Bef. in.c.cū ecclesia.de cau.pos.z propri. Et etiā in spe.de act.z petit.§.sequit.in.ꝑ.si autē velis. Uideam⁹ exemplū quō difficilis est probatio dominij.qz si ex causa emptiōis q̄s dicatur dñs alicui⁹ rei oportet quattuor occurrere.Primo q ꝓtractus p̄cessit.Secūdo q preciū numerat.vel de eo fides habeatur.seu alias satisfaciat.Tertiuz q traditio rei sequat.Quarto q venditor fuerit dñs. Ista ergo omia probari debēt qđ difficile ē de quo in spe.in loco ꝑalle.Potest tñ q̄s intentare publicianā in qua leuiores probationes sufficiūt.qz nō est necesse probare venditorē fuisse dñm.qz publiciana cōpetit ei q ex causa emptionis vel cuiuslibet alteri⁹ iusti tituli rem bona fide ꝺ aliquo accepit.credens eum dñm fuisse.licet in veritate non esset.De quo in spe.de cau.pos.z propri.in rubrica de proprietate.§.nunc dicenduz restat.z in.c.abbate sane.de re.iudi.li.vj. Itē dicitur in libello q reus detinet res z occupat.si hoc in libello nō esset exp̄ssum.an ī fi. lit.reus esset absoluendus.Rof.tenet q nō z reꝑhendit iudicem qui hoc facit z distinguit.Quia aut possidet aut non.Si possidet est ꝓdemnādus.Si nō.adhuc exq̄ liti se obtulit ꝓdemnandus est ac si possideret. Istud dictū Rof.ponit Jo.an.in additiōe spec.de cau.pos.in rubrica de ꝓprietate.§.j. Quo ad ꝓclusionē seu ad petitionē libri vt ꝑmo petit p iudicez declarari rem ad.A.pertinere. Item sibi adiudicari.z A.vt restituat z vacuū tradat seu dimittat cōdemnari. Uerbū adiudicari exponunt Joh.Jmo.z Archidya.in.c.abbate sane.de re iudi.li.vj id est.iudicare ad se spectare.Et dicūt q ad iudicatio fit proprie in actiōib⁹ q̄ mixtā habent cām.sed res alicuius que ab aliq̄ alio detinetur petitur restitui.sed iure ciuili petit quis declarare rem ad se ptinere.Cōclusio ergo libelli omnia ista comprehendit.et ita solet fieri.Et ita verbū restitui non ptinet solū ad possessoriū sed etiā ad petitoriuz vt notatur de do.et cōtuma.c.ij.z in spe.de acti.z peti.§.seq̄t.Et ibi p Jo.an.in additi. de libel.ꝓcept.§.fi.ꝑ.hoc aūt notandū.z in ca.inter dilectos.de fide instru.in ꝑn.Quia aliud est restituere rem.aliud possessionem rei. Itē petit res cū fructib⁹ a tpe occupationis pceptis.Nam bone fidei possessor lucratur fruct⁹ ante lit.ꝓtesta.pceptos Unde ista petitio est intelligenda ſm distinctionē iur̄ cōmunis.De q̄ in spe.de fructib⁹ z interesse §.j.De hoc p Joh.an.in addi.de cau.pos.in rubrica de proprietate.Qūo aūt ꝓcedit petitio expensaz lit.z sup hoc fieri debeat sentētia cū sit generalis incerta et de futuro.no. de procu.audi.de libel.obla.ca.ij. de sequest. poss.c.j.cum si. In fine libelli ponit ꝓtestatio q ad pbationem necessariam tantum se astringit.de iudi.exhibita.de pbati.licet.ꝑ. idez quocz̄ no.in spe.de excep.§.viso.ꝑ.porro.de libel.concep.§.vltimo.ꝑ. Itē consueuerūt fieri. Item illa clausula.saluo iure addendi ꝛc.de fide instru.inter dilectos.in ꝑn. Et ꝑncipaliter aduocatus circa libellos cōcipiendos debet aduertere tria. Primuz q pauca z non supflua effundat.si tñ ponunt ibi aliqua supflua dūmodo libellus alias sit aptus non viciatur.no.de iudi.examinata. Secundū q ponat necessaria et vtilia.que probata suā iuuant intentionē. Tertium q ponat generalia z non se artet.vt in processu plures videas z diuerticula plura habeat ad fulciendam suam intentionē. De qua et de quibusdam alīs cautelis in spe.de libel.concep.§.vltimo.De cautelis vero circa correctionem z receptionē libelli habendis.in spe.de libel.concep.§.sequitur. Item in li.non exp̄mitur nomen actionis.videlicet vt sic dicat.z ad hoc propono rei vendicationem. Nam hoc nō est necesse maxime ſm canones.vt in.c.dilecti.de iudi.sed sufficit proponi factum. Et debet tñ exp̄mi tale quid p quod actionis natura cognoscat.vt ibi no.z in spe.de acti.et peti.§.ꝑmo. Item nō est necesse q pars subscribat diem porrectionum li.vt p talem subscriptionem constet de die dati libelli ꝛc Sed hoc fit per tabellionem q̄ subscribat diem porrectionis li.z dilationem datā reo.z ita seruatur. De quo etiā in spe.de libel.concep.§.j.ꝑ.nec ꝑdicta ratio. In personali actione formatur sic libellus.

Libellus actiõis personalis

De libello in actione personali

Dram uobis. ꝛc. Q; licet ꝑdict⁹ Seyꝰ ꝑfato Titio i decem libris denarioꝝ talis monete vel pagamẽti. vel denarioꝝ currentiũ. ⁊ cõmunit⁹ datiuoꝝ in tali loco teneat ex cã mutui vel obligat⁹ existat Uel sic. ꝙ licet idẽ Seyus Titio memorato teneat ī tot libris denarioꝝ. ꝗs idẽ Titi⁹ eidẽ Seyo mutuando nũerauit vel ꝗs bona fide deposuit apũd eum. Tñ hmõi debitũ vel depositum hmõi sibi reddere ꝑdict⁹ debitor suo creditori aũdicto soluere ⁊ tradẽ. Quare agit ⁊ petit procurator ꝑdict⁹ quatenꝰ ꝓcognito quantũ sufficit de ꝑmissis. pnuncietis. decernatis. ⁊ declaretis supradictũ Seyum Titio ꝑfato in ꝓxima ꝑssa pecuniaꝝ summa ex causa ꝑdicta teneri. eumq; eidẽ Titio in hmõi debito cõdemnandũ. ⁊ ad ipsi⁹ solutionẽ cõpellẽdum fore. ac ꝯdemnetis ⁊ cõpellatis p vestrã sententiã diffinitiuã ⁊ censurã ecclia̅sticã Dec petit vna cũ expensis litis. Ad supfluam probationẽ se nõ astringẽs ꝫ ad eã solũ que sue sufficiũt intẽtioni. de iure addendi. mutãdi minuẽdi. corrigẽdi. ⁊ alijs vt est moris ꝓtestatur. In isto libello in actiõe psonali ex ꝑmittur causa petẽdi mutuũ vel depositum vel hmõi. ⁊ ꝫ est necesse. vt in. c. vl. de libel. obla. Et quia ponitur in fine libelloꝝ saluo iure addendi ꝛc. vt in forma Sciendum ꝙ aliud est mutare ⁊ aliud emẽdare li. Et cõiter ꝺr ꝙ mutare est cũ sublata veteri actione ꝓponi nouã. quasi diceret. ꝙ ꝓpe mutare sit ſba remota in locũ ei⁹ aliũ subrogare. Emẽdare est addere vel detrahere quãtitati petite. vt in spe. de libel. ꝓcepti. ℌ. nũc ostẽdam⁹. Tñ alij dicũt ꝙ emẽdare est defectũ in forma supplere. Qñ ℊ vel vsq; ad qõ tps litis possit mutari l' emẽdari libellus potest dici ꝙ si actor vult mutare bodie nõ potest. qr necesse habet psistere oblato libello. Si vult emẽdare eo modo. qr petijt plus modo vult petere minus potest vsq; ad sententiã. Si ꝺo alio mõ. vt qr petijt minꝰ. modo vult petere maius. potest vsq; ad lit. contest. postea nõ sine nouo libello. De ꝗ tñ plenius no. de li. ob. c. ij. Et in spe. de lit. ꝓtest. ℌ. nũc oñdam⁹. Et ibi p Jo. an. in addit. Et qr libell⁹ ꝑmus in actõe reali ꝓceptus est in petitorio. Uñ qr aliud est iudiciũ possessorium seu possess. ⁊ iudiciũ ꝓprietatis seu petitorium. vt de cau. pos. ⁊ ꝓpri. p totum. Et intentat ꝗ̃q; solũ possessoriũ. ꝗ̃q; vtrũq; simul. ꝗ̃q; solũ petitoriũ. Etiam in eodem libro ⁊ ab eadẽ pte. ⁊ qñ possibilis sit ꝓcursus petitorij ⁊ possessorij in eo. li. no. in. c. pastoralis. ⁊. c. cũ dilect⁹. de cau. pos. ⁊ ꝓpri. Possessorium est triplex seu possessorij sũt tres species. s. adipiscẽde. retinẽde. ⁊ recupande. ꝺ ꝗ plene de cau. pos. pastoralis. in glosa longa. No. ad intelligentiã ⁊ sup eo in spe. de causa poss. Unde in interdicto recuperande qõ competit spoliato ꝓtra spoliatorem sic formatur libellus

Libellus quando agitur in causa spoliationis

Coram vob ꝛc. ꝙ licet tpe spoliatõis infrascripte ⁊ p plura tpa añ memorat⁹ Titi⁹ fuit in possessione talis dom⁹ ⁊ ꝑdij in tali loco sit. cui⁹ ꝓfines ꝛc. Prefat⁹ tñ Seyus euz de possessione hmõi anno tali. mense tali violẽter expulit ⁊ eiecit. ⁊ temere possessionez domus vel ꝑdij eiusdẽ spoliauit. Quã quidẽ domũ idem Seyꝰ ab eo spoliatõis tpe detinuit ⁊ occupauit. ⁊ detinet occupataz. Uel sic. Licet ꝛc. Tñ idem Seyus Titiũ eũdez possessione domꝰ vel ꝑdij hmõi p talẽ spoliari fecit. ⁊ eum de possessione ipa deijci mãdauit ⁊ expelli Uel sic. ꝙ licet talis Sempron⁹ noie ⁊ ꝓtemplatõne Seij supradicti ꝑdictũ Titiũ possessione ipi⁹ dom⁹ ꝛc. spoliauit. Jpe quoq; Seyus eandẽ eodem modo ⁊ noie suo factã ratã ⁊ gratã habuit ⁊ habet se de dom⁹ vel ꝑdij supradicti possessiõe intromittẽdo. Uẽl sic. ꝙ licet ꝛc. Tñ cuz idem Titi⁹ esset possessor dom⁹ ꝑdicte p sem proniũ violẽter spoliat⁹ ⁊ de ipa possessione eiectus. memorat⁹ Seyus domũ hmõi ab eodẽ deiectore recepit. sciens ꝑdictũ Titiũ possessione ipi⁹ p eundẽ Semproniũ vt ꝑmittit spoliatũ. Quare agit ⁊ petit ꝓcurator ꝑdictus nomie quo supra quatin⁹ cognito ꝺctum sufficit de ꝑmissis pnuncietis. decernatis ⁊ declaretis possessionẽ dom⁹ ꝑdicte seu ꝑdij ꝛc. mihi violẽter ablatã fuisse et esse restituendã cũ fructib⁹. extinde a tpe spoliationis ꝑdicte citra ꝓceptis ⁊ ꝗ ꝓcipi potuerunt ac dãnis ⁊ interesse. quos fruct⁹ singulis annis ad tot maldra frumenti Erfordẽsis mensure. Damna ꝺo ⁊ interesse ad tot libras vel marchas ꝛc. estimat spoliatus supradictus. vestra iudiciali salua estimatiõe ꝓdictũq; Seyũ ad ꝑmissa eidem Titio

ꝺdemnandū ac cōpellēdū fore. ac ꝺdēnet⁹ z cōpellatis ꝑ vestrā sniam diffinitiuā. ꝛc. vt ī alijs formis. Jn isto libello ꝓmo narrat quō Titi⁹ spoliat⁹ est ꝑ Seyū possessiōe domus vel p̄dij. Et ita cōpetit spoliato Titio ꝺtra Seyū spoliatorē interdictū vñ vi. ō resti. spo. in lris. cum ad sedē. c. ḡuis. cū si. Secundo q̄ titi⁹ spoliat⁹ fuit de mādato Seij ꝑ alīū. Tertio q̄ fuit spoliat⁹ noīe z ꝺtēplatione Seij. z ipe Sey⁹ spoliationē ratā hūit Uñ isti oēs tenerent interdicto. vt in. c. cū ad sedē. s. alle. Uel q̄rto q̄ Titi⁹ fuit spoliat⁹ ꝑ Semproniū licet nō noie Seij vl̄ māḋato ei⁹. tñ Sey⁹ rem hmōi a sempronio deiectore sciēter recepit. Uñ tenet interdicto ꝑ decre. vñ vi. ꝑ. c. sepe. de resti. spo. ꝓm vnum intellectū eiusdē. c. Uel ꝓm alīū ꝺditione ex eadē decre. etiā si ꝺclusio li. est cois ad q̄libet istoz. Ad quālibet narrationē hmōi apta est petitio cōclusiua p̄dicta. Et in hmōi interdicto est necessaria allegatio z ꝓbatio duorum. s. possessionis z deiectiōis. de offi. dele. ꝺsultationib⁹. z ℞ q̄ñ intentat interdictuz ℈ ipm spoliatorē. Sz q̄ñ ℈ euz q̄ mandauit ibi cū ℞ ꝓbari oportet mandatū. Uel q̄ñ cōtra eū q̄ ratā habuit ꝛc. tūc oportet etiā ꝓbari ratihabitionē. q̄ spoliatio ipi⁹ noīe vel cōtemplatōe fuit facta. q̄ ratū hr̄e ḋs non pōt q̄ noīe suo nō est gestū. de re iu. li. vj. Ul̄ si ꝺtra eū q̄ non spoliauit nec mādauit nec ratū habuit. sz sciēter rē recepit ꝛc. Jbi oportz etiā ꝓbari sciam. Uñ dic̄ Hostiē. notabiliter in dicta decre. sepe. q̄ q̄ sciam allegat eam ꝓbare ḋz. Et cū graue sit istam ꝓbare ꝑ tāto laudat ipe q̄ ꝓponat ꝺditio ex canone reintegranda. iij. q. j. ꝑ q̄ auxiliuz subuenit ei q̄ possessionē qualitercunq̄ amisit. Sunt tñ diuersi eiusdē canonis intellect⁹. vt ibi not. z in. c. cū ad sedē. z in. c. sepe alle. Jtē in li. petitur possessio restitui. q̄ meli⁹ ꝓnunciat iudex inter p̄dictā possessionē restituendaz ℈ rē restituendā. De quo in specu. de restitu. spo. §. j. ℣. z no. ꝑ Jo. an. in. c. cū ad sedē. sepius alle. Jtē petit res cū fructib⁹ pceptz et q̄ pcipi potuerūt. no. in. c. grauis. de resti. spo. Jtem cū damnis z interesse. vt ibi. Et etiā de iniurijs tenet vt ibi plene no. Et debent hoc casu fructus a tpe deiectiōis. vt ibi no. Si autē ḋs spoliatur rebus mobilib⁹ pōt sic formari libellus.

Lorā vob⁹ ꝛc. q̄ anno tali. mēse tali. p̄dictus Sey⁹ Titiū p̄fatū in tali loco vl̄ itinere ꝓstitutū inuasit. eūq̄ reb⁹ suis. s. libris vestimētis. pecunijs. z alijs q̄s deferebat teme re depḋauit. res hmōi ab eo rapiendo z sibi auferēdo violēter. q̄s ad tot libras denario rum tal̄ monete estimat. vestra iudicialī salua taxatione. Quare petit z agit pcurator p̄dict⁹. q̄tin⁹ pcognita. ꝛc. pnūciet⁹. decernatis z declaretis p̄dictū Seyū spoliatorē temerariū ad restitutionē rer⁹ p̄dictar⁹ seu estimationē ear⁹ ptaxatā teneri Titio sup̄dicto z ad ℞ sibi ꝺdemnandū z cōpellēdum fore. necnō ꝺdēnetis z cōpellatis ꝑ vr̄am diffinitiuā. ꝛc. Jn tali li. z ꝺsimili nō oportz specificationē fieri z exp̄ssionē singulariū rerū. q̄ ꝓbata violētia ꝑ testes. res ꝓbant⁹ ꝑ iramentū violentiā passi. De q̄ q̄ḋ me. cau. c. vlti. de or. cog. c. ij. cū si. Jtē exp̄mit loc⁹ z tps. q̄ tale interdictū informat z includit iniuriam. Uñ posset etiā spoliat⁹ petere satisfactionem z emendā ꝑ iniuria. vt sup̄ dixi. Ergo illoz exp̄ssio in libello est faciēda licet ciuiliter agat. de ꝓcu. tue. Jtē q̄ in libello ponūt ꝓba gerūdiua. videlicet rapiēdo. auferendo ꝛc. Sciendū q̄ q̄dā aduocati reoz excipiūt talē libellū nō ꝓcedere. Rō ꝓm eos. q̄a gerundiū nihil ponit sz pot⁹ determinat. sz hoc nō est ver. q̄ gerūdia etiā aliq̄d ponūt. z resoluunt in ꝓbū indicatiuū. vt no. ff. z. C. de eden. sup rubr. Jdē cēm est dicere. depredauit rapiendo. ac si diceret depḋauit z rapuit. Jtē q̄ in sentētijs ponunt gerundia. vt patet de re iudi. ad apostolice. §. auctoritate apo. firmiter inhibēdo ꝛc. Quare ḡ nō ponerent in libellis cum snia debeat cē cōformis libello. de symo. licet bely. cū si. De q̄ ꝑ Jo. an. in addi. spe. de libel. ꝺcept. §. nunc aūt ꝛc. Jam aūt libello oblato z porrecto iudici ꝑ actorē vel ei⁹ pcuratorē. reus vel ei⁹ procurator petat eius copiā inberēdo ꝓtestatō ni de nō ꝺsentiēdo in iudicē ꝛc. Si talis est iudex cui⁹ iurisdictio non est fundata. z sibi dari seu ꝺcedi inducias. z vocant hmōi inducie deliberatorie. Et de inducijs citatorijs. deliberatorijs. z ꝓparatorijs. z iudicatorijs notat. iij. q. ij. in summa. De istis z alijs viginti specieb⁹ inducias in spe. ō di. la. §. j. Et inducie deliberatorie ō q̄bus ad p̄ñs. xx. sunt dies a iure taxate. iij. q. ij. offertur. nō tñ sic sunt statute in tali numero dierum q̄n iudex eas abbreuiare possit. attētis circūstantijs negocij z distātia locoz vel/ lōgare. no. de pcur. dilect⁹. de appel. cum sit

romana. vt in glo. iij. z in regula indultum. de re iu. lib. vj. Utr aũt iste inducie sint de suba sic libell⁹. no. p Jo. an. xvij. q. iij. vtor. p Jn. z Host. de libel. ob. c. j. Et dicunt cõ muniter doctores q sint de suba si petãtur Quia licet iudex possit illas artare ex cã. nõ tñ potest eas reo inuito penit⁹ denegare. vt in. ca. j. de dilat. z in cle. sepe. de ſ. sig. in glo. cum petitio. Judex ḡ habet decernere z da re seu fieri mãdare copiã libelli reo expensis actoris. de quo in spe. de libel. ob. Et pt cõ cedere iducias reo vt dixi. statuẽdo ipi reo terminũ ad omnes dilatorias exceptiones proponendas. Postea non audiat reus sup dilatoria exceptõe. nisi in trib⁹ casib⁹. vt i. c. pastoralis. de excep. Et ista omnia sunt per tabellionem scribenda in actis sub hac forma vel consimili.

Deinde Anno quo supra die tali. tali hora cõparuit in iudicio coram iudice predicto talis ꝓncipalis. vel talis et⁹ procurator. z libellũ et⁹ in scriptis obtulit infrascripti tenoris. Et aduerso talis ꝓncipalis vel tal' eius ꝓcurator coram ꝑdicto dño iudice eo adhuc sedẽte pro tribunali petẽs ꝑdicti libelli copiam decerni. z terminũ cõpetentẽ ad deliberandũ sibi postulauit p ipm dñm iudicẽ assignari. cui ipe iudex copiã libelli fieri z dari p me notariũ decreuit. z inducias petitas sibi ꝛcedẽdo. z talẽ diẽ ꝛc. ad proponendum oñs dilatorias exceptões sibi forsitan competẽtes. Alioqn dicto libello rñdẽdo p termino ipaz ptiũ vt eaz ꝓcuratoz de ꝓsensu pempt. assignauit. Acta sunt hec.

Coram ordinario tabellio breuiter sic solz subscribere diẽ porrectionis libelli z dilatõnem reo datam isto modo

Exhibito ℔ libello p talẽ actorẽ vel talẽ eius ꝓcuratorẽ in pñtia talis rei vel ipi⁹ procuratoris. Anno tali. die tali rñdebit⁹ p pte ipius rei. vel ꝓponẽtur oñs dilatorie vel declinatorie exceptões die vel feria tali ꝛc Reus accepto libello z obtẽtis inducijs consulat aduocatũ sup eo. Et quõ in deliberãdo debeat se re⁹ hre. tradit Buil. in spec. de acti. z petit. §. in anteriorib⁹. Et si re⁹ ꝓuenit i actione reali. sz ipam rẽ petitã ab eo nõ possidet nec detinet veniat in termino statuto coram iudice dicẽdo se non possidere nec detinere rem petitã in libello. z res est expedita. quia tũc dimittet. ff. de rei vẽdi. l. in rem. ℞ appel. ex pte. de quo de excep. c. vlt. z de re iud. ab/bate sane. li. vj. Si aũt possidet. sz noie alieno habet paratũ auxiliũ. in. c. qm frequẽter §. q si sup. vt lit. nõ ꝓtest. qz habz facultatẽ nominãdi dñium in iudicio z se exonerãdi vt ibi. Sz si possidet noie ꝓprio. tũc offerendo se defensioni videat si habeat aliqs exceptiones ℞ iudicẽ. ꝓtra actorẽ. vel ꝓtra et⁹ ꝓcuratorẽ. vel ꝓtra libellũ z eius formã. istas in termino sibi assignato oñes ꝓponat. vt no. in alle. c. pastoral. Pro q sciendũ q exceptionũ diuersę sunt spẽs. qz alie sunt peremptorie. alie dilatorie. alie anormale. alie mixte. vt no. de excep. exceptionũ. in glo. z p Host. in summa. eo. ti. §. ij. Pleni⁹ in spe. c. ti. §. j. ij. z iij. z ibi in addit. tangunt etiã alie diuisiones. qz alie sunt perpetue. alie tpales alie psonales. alie reales. de quo ibi. De peremptorijs videbim⁹ suo tpe De dilatorijs ad pñs videndũ. Uñ dicũt dilatorie qz causam differũt. insti. eo. ti. §. appellant. Et dilatoriaz alia est dilatoria iudicij alia solutõis Dilatoria iudicij est multiplex. qz alia petit rõne iudicis. alia rõe actoris. alia rõe ipsius rei excipientis. vt quia est ꝓuilegiat⁹ vl' al's habet ius reuocãdi domũ. vt de fo. cõ. c. vl. Alia rõne procuratoris. alia rõne rescripti. alia rõe loci. alia rõe tpis. s. feriaz. alia rõe loci. qz extra d'oc. alia rõe cause. alia rõe libelli. alia rõne fori. j. De quo in spe. de excep. §. j. ℣. dilatorie ꝓo. Et iste regulariter ꝓponende sunt añ lit. ꝓtest. postea ꝓo non. nisi i certis casib⁹. de offi. dele. insinuãte. Et qñ pl'es ꝓpetũt que illaz debeat ꝓmo ꝓponi. no. i. c. alle. pastoralis. de excep. z c. int' monasteriũ de re iudi. Et magna est diuersitas int' doctores de exceptiõe recusatõis. an illa debeat esse ꝓz. Tñ Jo. an. ibi in nouella diẽ cõclusiue q ois exceptio p quã negatur iurisdictio iudicis ꝑcedit exceptionẽ recusatõis Utilis tñ est protestatio de tali exceptiõe recusationis. sz non necessaria. Alias tñ exceptiones q non afficiũt iurisdictionẽ ꝑcedat recusatio Et ℞ diẽ tenendũ post factum. añ factũ ꝓsulit cũ Tan. cui⁹ opinio ibi habet i glo. quicũq. c. inter monasteriũ. Si ḡ reus habet exceptionẽ inducentẽ nullitatẽ iurisdictionis. puta p quam reddit rescriptum nullũ. vel psona iudicis inabilis. vt si dicat rescriptum impetratũ ab excõmunicato. propter qs est nullũ regulariter. de rescript. c. ipo iure. li. vj. Uel iudicẽ excõicatum fuisse tpe impetrati rescripti in quẽ non cadit iu/

risdictio. vl' sic̃em exceptionē istā ꝓmo ꝓponat. qz ꝑ̃us est mittēda securis ad radicez. s. ad iurisdictionē. vt. iij. q. vj. §. exceptō. si nō hz talē. hz tñ aliā ꝑsonā iudicꝫ. actoris z ꝓcuratoris. Tūc ꝓmo ꝓponat exceptōz recusationis ꝑ̃ iudicē. vt no. in. c. pastoral'. z in. c. inter. s̃ alle. Ul' melꝰ ꝓponat sil' disiunctim seu subalternatim. Et istā suspitionez ꝓmo ꝓponat seu ꝓsequat'. vt in dicto. c. pastoralis no. Quō aūt recusek ordinarꝰ z corā q̃ sit ꝓbanda exceptio. le. z no. de fo. cōpe. si q̃s cōtra clericū. z. ca. licet. de appella. cū speciali. Quō aūt delegatꝰ recusek z corā q̃ sit ꝓbanda recusatio. habek de off. dele. sup q̃stione. eo. ti. si ꝓtra vnū. li. vj. cū ꝓcorō. Et ē recusatio a iudice vel iurisdictione declinatio ꝑ exceptionē suspitiōis ꝓposita. Et licet ex vna sola cā iudex recusek. puta qz suspectus iij. q. v. qz suspecti. vt lic̃. nō ꝓtesta. accedens j. z. ij. de appel. cū spēali. Jlliꝰ tñ suspitionis sunt multe cause. z. xviij. enumerant' in. c. legitima. de appel. li. vj. Et pōt sic formari exceptio recusatōis q̃ in scriptis est ꝓponenda de q̃ tñ in. c. q̃m. de ꝓba. z ibi in glo. sup verbo exceptiones ⁊c̃.

Forma exceptionis recusationis

Corā vob dño iudice tali ⁊c̃. ꝓponit ꝓcurator ꝓcuratorio noīe ⁊c̃. tal' et ōt ꝑsonā vestrā excipiēdo q̃ cū tal' aduersariꝰ suꝰ vester sit ꝓsanguineꝰ domesticꝰ vl' familiarꝭ. ⁊c̃. vos ex causa hmōi sibi estis vehementer suspectꝰ. Et qz piculosum est corā suspecto iudice litigare. iō rō dictat vt vos z iudiciū vestrū recuset. Idcirco vos tanq̃ sibi iuste suspectū ex cā ꝑdicta recusat. z cām suspitionis hmōi se ꝓbaturꝫ offert coram arbitrꝭ. q̃s cōiter eligere vna cū aduersario est paratus Et si in cōmuni ꝓuenire nō pñt. talē noiat z eligit ꝓ ꝑte sua. z ꝑ̃ q̃n iudex recusatꝰ ē ordinarius vel delegatꝰ vnicus. Si ꝙo est delegatus hñs collegā. z dati sunt cuz clausula. q̃ si ambo. tūc corā collega est ꝓbanda exceptio recusatōis. Uñ tūc dicat excipiēs z causam suspitōis hmōi se offert corā collega vestro legitime ꝓbaturū. Si simpl'r recurrit ad arbitros. vt in. c. si ꝫ vnū. de offic̃. dele. li. vj. Et ibi q̃n delegatꝰ vel officialis ep̄i recusatur. Uel si est subdelegatꝰ tūc debz fieri ꝓbatio corā delegato. vt in. c. sup q̃stionū. de offi. dele. eū ꝙo. z. §. fi. De q̃ plene no. i. c. cum spēali. de appel. Et ordinariꝰ recusatus potest causam alteri cōmittere, de fo. cōpet. si quis ꝓtra clericū. z. c. cum spēali. de appel. Et an ꝑ̃ possit delegatus z q̃n habetur in. c. iudex. de offi. dele. li. vj. Et q̄ dicitur forma exceptiōis q̃ recusans offert ꝓbationes cause recusatiōis. z petit electionē arbitroꝝ Dicit Jn. in. c. cum spēali. supra alle. q̃ hoc nō est necesse. sz ꝑ̃ iudex habet ab eo req̃rere de quo ibi. z hoc quando reus recusat. Potest etiam actor recusare iudicē. non tñ delegatum quē impetrauit ex veteri causa. sz ex supuenienti. de offi. dele. insinuante. z. c. super questionum Ordinariū potest recusare vt in. c. alle. si quis cōtra clericū. de fo. cōpe. Et tūc actor debet z potest sic formare suaz recusationem.

Forma recusationis ordinarij.

Dñe ep̃e ego vellē ꝓuenire aduersariū meum talē subditū vestꝝ. sz qz iste est ꝓsanguineus vel amicꝰ vester spēalis. z vos tāq̃ nimis fauēs eidē mihi estis ex hmōi cā suspectus. Jō supplico quatenꝰ causam hmōi alteri cōmittatis. seu mihi detis delegatum ⁊c̃.

Quō aūt ꝓcedat in articulo recusatiōis id est. suspitiōis. le. z no. in. c. suspitiōis. ō offi. dele. de appel. cū speciali. eo. ti. legitima. li. vj. cum remissionibꝫ suis. Et de arbitris super ꝑ̃ eligēdis. q̃ arbiter iure appellet in. c. ō arbi. de offi. dele. li. vj. Si ꝙo reus nō habz exceptionē ꝓtra ꝑsonā iudicis. videat an sibi cōpetant alie exceptōes. videlicet ꝓtra ꝑsonam actoris. an sit minoꝝ vel excōicatꝰ ⁊c̃ Et exceptiōes q̃ pñt fieri ꝓtra actorem ponit spe. ti. de actore. §. primo. vl' ꝓtra forū vel loco ⁊c̃. vt supra dixi.

Exceptio ꝓtra actorem.

Potest ergo sic excipere contra actorem Procurator nomine ꝓcuratorio discreti viri Seij ꝑ ꝑte Titij in iudiciū z causam vocati. corā vobis dño ep̃o vel offic̃. ⁊c̃. proponit z dic̃ excipiēdo q̃ ꝑfatꝰ Titiꝰ est i pupillari etate ꝓstitutꝰ. q̃re in iudicio esse z agere ñ potest. nec debet admitti. vt ꝑ se stando in iudicio ꝓsequat'. Idcirco cōpetit ꝑ vos pñ̄ dici ꝓsequat'. Idcirco cōpetit ꝑ vos pñ̄ ciari. decerni z declarari ꝑdictū Titium ꝓsonam stādi in iudicio nō hr̃e. Nec eum ad agendū esse admittendū. ꝓdem nādo euz ꝑ dicto Seyo in expēsis. Uel ꝑ libellum potest sic excipe reus

Exceptio ꝓtra libellum

Excipiēdo ꝓponit ꝓcurator noīe ⁊c̃. cōtra ꝑtēsum libellū sibi corā vob honorabilꝭ dño decano iudi. vel offi. ꝑ ꝑte talis oblatū

Et dicit q̄ huiusmodi p̄tensus libellus obscurus est. generalis. incert⁹. dubi⁹. confusus. & ineptus. & alias &c. & ad eū p̄ pte p̄dicti .A. minime rñdendū &c. maxime ex eo q̄ in eo nō exp̄mit causa petendi cū tñ dat⁹ sit i actō ne psonali. vel ex eo quia res petita minime specificatur p cōfinia vel alias. sic q̄ reꝰ valeat deliberare. vel quia manifestā p̄tinet cōtrarietatē & ineptitudinē. Ideo p iudicez ex officio repellendus & reꝛciendus est & limitandus. Quare petit pcurator p̄dicto noīe quo supra quatenꝰ pnuncietis decernatis & declaretis. p̄fato libello tanq̄ obscuro incerto & inepto. pro pte p̄dicti .A. nō fuisse nec esse respōdendū. Ipsumq̄ libellum p̄tensum reꝛciendū & repellendū. ac p̄dictuz reum a vestra instātia iudicij absoluenduz reꝛciatis & absoluatis. Ipsum actorē sibi i expensis ꝓpterea factis cōdemnādo. saluo iure addēdi. &c. Q̄ causa petēdi in psona/li actione est exp̄mēda patet de libel. obla. c. vltimo. Et in reali est res exp̄menda & p cōfinia specificāda. vt de libel. ob. c. ij. vt supra dictū est. Et sciendū q̄ cautū est sic petere. vnde nō debet petere reꝰ q̄ actor declaret libellū obscuꝝ. vel ineptū emendet. quia sic instrueret ip̄m actorē. sz petat vt supra. Et tūc postea ꝑm formā hmōi petitiōis habet interloqui iudex. vt no. de libel. obla. c. vlti. & in spe. de libel. ꝓcep. §. sequit videre. ꝑ. Itez ꝓcepto. & §. ad huⁱ⁹. ꝑ. cautus etiā. Et qualiter vl' ex q̄bꝫ causis impugnari possit libellus. ponit Buil. in spe. ō libel. ꝓcep. §. iuxta Uel si reꝰ vult declinare foꝝ iudicis. vt q̄ ē laicus. & est causa ꝓphana & cora ecclīastico iudice ꝓuenit. potest sic excipe. pcurator nomine. pcuratorio. talis sez rei proponit & dicit excipiēdo q̄ cū causa in p̄tenso li. p̄dicto reo p parte actoris. Coram vobis honorabili dño offi. vel iudi. &c. oblata ꝓposita causa sit ciuilis & ꝓphana. ipseq̄ reꝰ laicus existat & paratꝰ cora suo laico iudice seculari respōdere. cuius foꝝ actor sequi debz. Idcirco libello p̄dicto & supra causa hmōi p̄tensa coram vobis rñdere nō tenet. sz ad iudicez suum foꝝ secularis. videlicet talē. est remittendus. Quare petit p vos pnunciari. decerni & declarari p̄dictum reū ad rñdēdum li. p̄fato. vel alꝫ sup causa p̄dicta litigandum cora vobis nō teneri. sz ip̄m ad p̄dictū suum iudicē cōpetentē secularē remittendū foꝛe & remittatis ꝓdemnando sibi actorē in expensis. &c. Jsta exceptio probatur p canonit. de iudi. & c. cum sit. de fo. compe. & c. licet. & c. ex parte. eo. ti. Si ergo in termino dato ad deliberandum reus opponit exceptionem dilatoriam aliquam de premissis. Uel aliam. actor vel eius procurator petat eius copiam sibi decerni per iudicem & terminum competentē ad replicandū assignari. q̄ō hz facere iudex. Et h̄ scribunt p tabellionē sub hac forma

Forma actuū in actibꝫ signandoꝝ

Termino predicto adueniēte videlicz tali die cōparuit coram p̄dicto dño iudice sedente pro tribunali ad ius reddendū. talis reus vel talis eius pcurator & exceptōes inscriptis obtulit. quaꝝ tenor inferius ꝓtinet. petens istas admitti. Talis ꝓ actor vl' ip̄⁹ procurator cōparuit ex aduerso. & earundē exceptionū copiā sibi decerni & dari petiuit ac terminū competentē ad replicandum & dicēdum cōtra exceptiones hmōi sibi competierit contra eas ei assignari. Cui iudex prefatus copiam petitam decreuit & talē diem ad replicandum & dicendum contra exceptiōes huiusmodi si voluerit pro termino peremptorio sibi assignauit.

Coram ordinario scribere solet tabellio breuiter in fine exceptionis isto mō. Exhibitis his exceptōibꝫ p talē reū vel eiꝰ pcuratorē in p̄ntia talis actoris vl' sui procuratoris. Anno tali. die tali respōdebit vel cōtra eas replicabit pro pte actoris tali die. quem terminū de vtriusq̄ cōsensu ad h̄ duximus p̄figendum. Actor q̄ in termino sibi ad dicēdum contra exceptiones statuto potest replicando exceptionē elidere. videlicet exceptionis replicatiōe. i. resolutiōe illo mō. Cōtra exceptiōes p̄tensas & oppositas pro parte talis rei. &c.

Forma replicatiōis cōtra exceptionem recusationis iudicis.

Coram vob honorabili dño iudice vos ex tali causa vt suspectū recusando ꝓponit procurator pcuratorio noīe tal' actoris. & dicit replicando q̄ exceptiōes hmōi friuole & frustratorie nō sunt admittēde. nec ip̄e reꝰ vos & vestrā p̄sonā poterit talit recusare. Cuz & si p̄dictꝰ actor sit ꝓsanguineꝰ vester. tñ quia etiā ip̄e reꝰ est consanguineꝰ vester. idcirco par affectionis causa suspitionem tollit. Uel sic. Licet ip̄e actor vester dicat amicꝰ. q̄ tñ si aliqua inter vos & eum est amicicia

ista est leuis ꝛ modica. ꝛ tal' nō est ꝓpter quā merito debeat ꝫ vt suspect⁹ recusari. cum nō ois amicicia sufficiēs sit causa ad iudicē recusandū. Quare p̄dict⁹ petit procurator q̄tinus p̄assertis exceptōib⁹ nō obstātib⁹ p̄nūcietis decernatis ꝛ declaretis li. p̄dicti actoris fuisse ꝛ esse rñdendū ꝛ in causa hmōi procedendū ad vlteriora. Ipsumq̄ reū ad ꝫ cogendum fore atq̄ cogatis. ꝛ eu⁹ p̄dicto actori in expensis legitime condemnetis

Hec replicatio colligit ex nota. in. c. accedens. vt lit. nō ꝓtest. ꝛ ex not. in. c. postremo de appel. in glo. ꝯ. ſz vsq̄ ad quē gradum ꝛc. de offi. dele. insinuāte. glo. ſ.

Contra exceptionē declinatoriaz fori potest actor sic replicare.

Replicādo ꝓtra exceptōes p̄tensas talis rei p̄curator p̄curatorio noie tal' actor⁹ proponit ꝛ dicit. q̄ exceptōes hmōi p̄tense non procedūt nec sunt admittēde. ſz tāq̄ frustratorie ꝛ friuole repellēde. Nā licet q̄uent⁹ sit laicus et causa ꝓphana. loc⁹ tñ domicilij rei est de vestra iurisdictione t̄pali. Uel sic. ō cōsuetudine tñ lōgeua ꝛ p̄scripta legitie vobis iurisdictio cōpetit ꝛ cognitio in hac p̄te Uel sic. Ipe tñ secularis iudex rei est sepius super hoc pro p̄te actoris instant ꝛ hūilit req̄situs. q̄ tñ ipi actori iusticiam ministrare neglexit vel recusauit. ꝛc. Quare petit vt sup̄dicti in proxima replicatione. Ista replicatō fundat sup. c. licet. de fo. cōpe. ꝛ. c. si duob⁹. de appel. cū similib⁹. Et post istā replicatōis oblationē aliq̄n reus petit copiā ꝛ terminū ad duplicandū. Uel si renūciet duplicatōi ꝛ petit interlocutoriā. totū dz scribi p tabellionem in actis. Et potest colligi forma scribendi ex p̄cedentib⁹. Que aūt sit replicatio ꝛ quō debeat esse talis q̄ afficiat tollat seu elidat vel viciet ipam exceptionē sic exceptō actionē vel actū viciat cui opponitur. plene no. p Jo. an. in. c. a nobis. de excep. ꝛ in. c. vlt. ꝛ de or. cog. Et ō q̄ replicatio est allegatio actoris p quam resolui⁹ exceptio. insti. ō repli. in p̄n. Uel latius sumendo omittatur verbum actoris. Unde replicatio est etiaz exceptio. Et ō quasi exceptōis exclusio. ff. e. l. penult. Et tñ de exceptionib⁹ dilatorijs iudicij ꝛc.

Exceptio dilatoria solutionis

E dilatorijs solu

o tionis que debent añ lit. ꝓtest. ꝓponi. ꝛ si de ea ꝓtet videlicet q̄ differēda ē solutio. tūc impedit processum ꝛ inducie duplicabunt. q̄ petijt pl⁹tpe. de pl⁹pet. c. vnico. Si nō ꝓstat probabit post lit. ꝓtesta. per Inno. ꝛ alios in. c. pastoralis. de excep. Et in spe. ō excep. §. nunc videndū restat. i p̄n. Et formā postea videbis. Est etiā exceptio anormala. vt est exceptio excōmunicationis in vim dilatorie opposita. Et ō anormala. quasi sine regula. quia nō sequit normā aliarum exceptionū. quia in qualibet p̄te lit⁹. et post lit. ꝓtest. vel etiā ante sniam potest opponi. vt in clemē. vnica. de excep. ꝛ. c. pia. eo. t. li. vj. Si tñ reus omittat eā opponere maliciose ꝛ dolose vt actor fatiget. talis cōdēnabitur actori in expensis. vt in. c. exceptione. de excep. Et potest eadem exceptio bis opponi. sed vltra duas vices nō opponitur. vt in. c. pia. eo. ti. li. vj. Potest ergo sic opponi et formari talis exceptio.

Procurator talis rei proponit excipiendo ꝛ dicē q̄ vos dñs iudex ad instātiaz talis actoris in cā quā mouet seu mouere intēdit p̄dicto reo corā vobis procedere ñ potestis nec eū ad agendū seu cām inceptā prosequendam debetis admittere seu audire. nec ipse pōt in iudicio stare tanq̄ actor pro eo q̄ p talē iudicē ordinarium vel delegatū. vl' auctoritate talis canonis est maioris excōmunicatiōis sentētia innodat⁹. Quare petit p̄dictus procurator p vos pronunciari. decerni ꝛ declarari p̄dictū excōmunicatum repellendum esse ab agēdo quē ꝛ repellat⁹. Et in ista exceptiōe excōmunicatiōis debet exp̄mi nomen excōicatoris. ꝛ spēs excōmunicatiōis debet exp̄mi. al's nō est admittenda Et talis debet probari infra. viij. dies apertissimis documētis. Alioq̄n debet excipiēs cōdemnari in expēsis. quia frequenter maliciose cōsuevit opponi. vt in. c. pia. de excep. li. vj. vbi de ista exceptiōe plene. Et q̄ ꝛ tā ille q̄ alie exceptōes cōsueuerūt maliciose opponi ad litis protractionem

Unde iudex potest cogere excipientē vt p̄stet iuramētuz de malicia q̄ eas maliciose nō opponat. de q̄ in spec. de excep. §. ij. ꝯ. Pōt etiam iudex. Nam ꝫ iuramentū ō malicia pōt in quacunq̄ parte litis exigere iudex q̄n sibi videbitur expedire. vt ō iura. calum. c. ij. vlt. rñso. li. vj. Et cōtra aduocatos maliciose exceptōnes tales pro reis confingentes. vide in spe. de excep. §. viso. ꝯ. Itē

nota fm Uber. circa finem. Cōtra p̄dictaz ꝓo exceptionē excōmunicationis pōt replicare actor isto modo

Qualiter actor replicare debet ꝫ exceptionem anormalam

Lora vobis honorabili dño iudice talis ꝓcurator talis actoris ꝓtra exceptionē p parte talis rei sibi oppositā replicādo opponit z dicit q̄ p̄dicta exceptō in facto nō est vera nec admittēda. qz licet p̄dictus actor alias p talē iudicē fuerat excōmunicat⁹. ipe tū ab eadē sn̄ia est p ipm iudicē absolutus Ad qō probandū litteras absolutionis producit z petit p vos pnunciari p̄dicta exceptiōe nō obstante esse in causa procedēdum z procedi videndum ad ulteriora Uel potest sic replicare.

Lorā vobis zc. vsq; ibi. Et dicit q̄ pas/serta exceptio non procedit. sed frinola est z frustratoria. nec ei⁹ ꝓtextu dz actor ab agendo excludi cum ipa excōmunicatiōis sn̄ia p tensa quā allegat nulla sit z irrita ipo iure p eo q̄ intolerabilē cōtinet errorē. vel p eo q̄a ante sentētiam eandē assertā ipe actor ab ea z predicto iudice eam proferēte ex causa legitima appellauit. vel quia ipa sentētia est p nō suum iudicē lata. Iste exceptiones probantur de arbitris. c. innotuit. de sen. excō. p tuas. de ꝓsue. ad nostrā. cū si. de iudi. at si clerici. cū si. de cōcord.

Forma duplican. actoris

Reus aūt potest sic duplicare. dicēdo cōtra replicationē. Pro pte talis actoris ꝓtra exceptionē talis rei oblatā zc. proponit procurator ipi⁹ rei duplicando. Et dicit q̄ ipa replicatio p̄tensa est inutilis z inualida. nec exceptionē ipi⁹ rei verā z legitimā inficere potuit z viciare. cū ille a q̄ actor se absolutū asserit absolutiōis tpe minime habuit absoluēdi potestatē. Quare petit procurator ipi⁹ rei predictis suis exceptionib⁹ inherendo p vos pnūciari z fieri put in ipis exceptiōib⁹ est petitū. z actorē sibi in expēsis dēnari. p/positis sic exceptiōib⁹. replicatōib⁹. duplicationib⁹. z aliq̄ triplicatōib⁹. q̄druplicatiōibus. tandē ptes vl ꝫ ioribus sup h̄ altricationib⁹ renūciat. petāt interloq̄ sup exceptiōe vel replicatiōe sua. iudex p suā interlocutoriam pnūciabit sup exceptō an obstet vl nō. vel si sup ea inducte sint pbatōes. an sit probata vel nō. Quia tales exceptiōes dicūtur emergētes z sup illis est pronunciandū. licz sup incidēti non sit necesse pnunciarē. De q̄ plene de or. cog. c. j. Et an sit pronūciandū sup exceptiōe rei vl replicatione actoz. no. plene in. c. a nobis. de excep. p docto. Quia si exceptio est emergēs tūc quātūcūq; sequatur replicatio. duplicatio. triplicatio zc. satz erit sup exceptiōe pnunciari. vt ibi not. Est etiā vt dixi exceptio mixta. vt si re⁹ dicat se debitū petitū pmisisse sub p̄ditione. s. si Titius ascēderit capitoliū Ista vocatur mixta ō qz dubiū est an sit dilatoria an pemptoria. Nā si extabit p̄ditio erit dilatoria si nū q̄ extabit p̄ditio pemptoria. qn̄ g̃ sit opponenda añ lit. ꝓtesta. vl post. tangit Guil. in spe. de except. §. j. in fi.

De exceptionib⁹ pemptoriis

Exceptiones aūt pemptorie añ lit. ꝓtest. regulariter locū nō habēt sz post. Excipiūt tres casus. videlicz qn̄ excipit de re iu. transacta. vl finita. Iste tres pempt. sunt p̄uilegiate q̄ añ lit. ꝓtest. opponi possunt. z ipsaz lit. ꝓtesta. impediūt. vt in. c. j. de lit. ꝓtesta. li. vj. sic hñt natura preiudicialiū qz ꝓcessui preiudicāt. Et quō q̄ttuor modis dr positio vl exceptio preiudicial. no. de or. cog. c. tuā. ibi de h̄ p Hen. insti. d acti. Et in spe. de acti. z petit. §. preiudicialis. z in. c. exceptōis. d lit. ꝓtest. li. vj. Aduertēdum g̃ q̄ sunt exceptōes pemptorie q̄ opponi pñt z pbari añ lit. ꝓtesta. z post vsq; ad ꝓclusionē cause. vt sunt predicte tres p̄uilegiate. Alique tamē sunt que nō possunt añ lit. ꝓtest. opponi. sic vt lit. ꝓtestationē impediāt. sz solū p⁹ lit. ꝓtest. vsq; ad sn̄iam seu ꝓclusionē cause. z istō est regl'are. Itē sunt alique que etiā post sentētiam pñt opponi z probari etiam si a sn̄ia nō fuerit appellatum. sicut est exceptio cōpensationis. de quo de or. cog. c. vlti. de fide instru. cum Jo. Et in spe. de appel. §. penul. ℣. sz nunq̄d in causa. Uñ exceptionum pemptoriaz alique sunt que nō stant p se sz stant inquantū cōcernunt p̄ncipales actiones. vt exceptio pacti de non agendo. z consimiles que non opponūtur post sentētiaz. nisi in causa appellationis. quia vis seu effectus illarum tollitur p sentētiam Alie sunt que stant p se sic q̄ de sui natura non concernunt principales actiones. z sic vis istaz non tollitur p sentētiam. sic exceptio compensationis. Et ideo opponuntur etiam post sententiam. de quo tñ dicēdum vt no. de or. cog. c. vl. Et casus in quib⁹ opponit exceptio peremptoria post

sententiã ponit Guil.in spe.de except.§. dicto.ꝑ. Post sniam aũt.z sequẽti. Et Osti.in sum.e.ti.§.z qñ.ꝑ.in casib⁹ nõ.de sen.z re iudi.sub rub.de re iudicata.§.ꝗsta.ꝑ. nec exceptione pempto. Itẽ quõ alique pemptoria rum dicũt ꝓprie exceptões.aliq defensiones Exceptões vocant q ipo iure tollũt obligationẽ naturalẽ.ciuilẽ nõ.sz istã ope exceptõnis elidũt. Vñ melꝰ exceptões elisorie ꝗ pempto.vocarent.qz nõ pimũt actionẽ.sz elidunt.vt exceptionẽ pacti de nõ petẽdo in petuũ z iusiurandũ.z sic̃ defensiones que ipo iure tollũt z perimũt omnẽ actionez.vt solutio.acceptilatio.de quo in spe.de excep. in pn.iste licet defendãt reũ.nõ tñ excludũt vel elidũt actionẽ cũ nulla sit actio qz sublata. Aliq tñ vt Franciscus ꝓcel. volunt dicere q differẽtia ꝓbor hmõi respiciat soluz vsum z modũ duplicẽ alloquẽdi q rei vtuntur.dicendo.excipiẽdo.ꝓpono. vel ad iuris mei defensionẽ ꝓpono. Uel vt dic̃ ipe defensio potest dici q reuz psonaliter defendat.exceptio q realiter elidit.de quo p Jo.an. in dicto.c.exceptõis.de lit.ꝓtest.li.vj. i novella. Si g reo deficiũt dilatorie si hz aliquaz de pempto.priuilegiatis lit.ꝓtest.impedientibus.potest se ad illam conuertere z opponere eam añ lit.ꝓtest. Et erit tũc forma exceptionis ista

Forma exceptionis preiudicialis

Coram vobis honorabili viro dño officiali vel iudice cẽ.procurator noĩe procuratorio talis rei ꝓponit z dicit excipiendo q̃ illa vice inter pdictũ reum z actorẽ pfatũ coraz tali iudice ipi⁹ rei ꝓtenti. z desup ptenso debito p ipm actorẽ ab eodẽ reo etiam ex eadem causa.etiã petita vel de z sup re in ptenso ipius actoris libello petita quã actor ad se generaliter vel ex causa tali tunc etiã asseruit ptinere extitit litigatũ.z ipe actor ab eodem iudice ꝓtrariam sniam diffinitiuaz reportauit p quã reus ipe ab eius ipetitõe fuit absolut⁹.q̃ snia appellatõe nõ suspẽsa in rẽ transiuit iudicatã. Uel sic.

Coram vobis cẽ.vsq ibi.extitit litigatũ Et tandẽ ptes ipe spõte z libere sup hmõi q̃stione z lite trãsigerũt.sic q ipa causa p trãsactionem sopita est z extincta. Vñ ipe actor nunc sopitã eodem modo q̃stionẽ resuscitare z refricare psumens sup ℞ obstante sibi re iudicata vel transactione pdicta audiend⁹ nõ existit. Quare pdict⁹ procurator rei petit p vos pnunciari decerni z declari ꝑ pfatum actorẽ sup petitione sua z causa h⁹mõi non eẽ vlterius audiendũ. nec ad agendũ z fore admittendũ pdicto reo in expẽsis legitimis ꝺdẽnetis. Jta debet petere q̃ iste exceptiones opponunt añ lit.ꝓtesta. Et tũc etiã ẽm istã petitionis formã hz iudicis pnunciatio fieri.vt no.in.c.j.de lit.ꝓtest.li.vj. Propter qõ eẽt tutius exceptões tales differri post lit.ꝓtest.qz tũc absolueret re⁹ sup pncipali.vt ibi no.de q̃ in spe.de excep.§. dicto in vlti. carta Ad ℞ aũt vt obstet exceptio rei iudicate plura hũt ꝓcurrere.videlicz q idẽ sit corp⁹ seu q̃ntitas.idẽ mod⁹ petẽdi.eadem ꝺditio psonaz. Et q reus possedit tpe snie rẽ petitã ab eo.vt no.in.c.penl.ꝺ except. z in alle.c.j.de lit.ꝓte. Itẽ ad validitatẽ z efficaciã exceptiõis transactõis requirit⁹ q trãsactio tenuerit. Unde potest actor ꝓtra pdictas exceptiões replicare.sic dicendo. Procurator talis actoris replicando ꝓtra ptensas exceptiones tal⁹ rei ꝓponit z dicit q licet alias inter ptes sup eadẽ re vel eodẽ debito fuerit corã tali litigatũ.z snia lata diffinitiua nec p appellationẽ suspensa. Quia tñ ille corã quo ptes litigabãt nullã habuit iurisdictionem.g̃ snia diffinitiua q p eũ lata fuit ẽ nulla. Ex tali causa actor tunc vel rem vel debitũ petebat.ex alia cã vel agẽdi mod⁹ est variat⁹.qz tũc ad ℞ agebat.nũc agit ad illõ. cẽ. Ul transactio pallerta dolose est inita z nulla ex tali cã.cẽ. De q̃b replicatiõibꝫ no.i alle.c.j.de excep.li.vj.z in spe.de excepti.§. dicto.ꝑ.℞ quoq notandũ. An iste exceptiones ꝓuilegiate opponi possint p⁹ terminum dilatoriaz.late tractat Jo.an.in addi.spec. de dila.§.j. Et sibi placet q sic p rões quas ibi ad ℞ adducit. Si ꝺo nec pdicte exceptiões pempt.reo cõpetũt.sz hz aliquã actionem ꝺ actorẽ põt eũ corã eodẽ iudice recõuenire.siue iudex sit ordinari⁹.siue delegat⁹ de mut.pet.c.j.de rescrip.dispendia.lib.vj. Offerat g re⁹ tũc actori libellũ recõuentionalem añ lit.ꝓtest.qz recõuentio hz fieri añ lit. ꝓtest.postea nõ hz locũ recõuentio .s.p⁹ lit. ꝓtest.nisi pmissa añ lit.ꝓtest.ptestatõe de recõuentõe faciẽda q fiat p⁹ lit.ꝓtest.in ptinẽti ẽm cõem opinionem doctoꝝ.licet Bern.z Jn.videãt dicere cã fieri posse etiam p⁹ lit. ꝓtesta.z ante conclusionem cause.que opinio cõmuniter reꝓbatur.vt notatur in alle.c.j.de mut.pe. Quia reconuentio vt dic̃

Jo. de lig. est ꝑbū respectiuū ꝓcernēs ꝓuentionē. z respectiua sūt sīl tpe. Etiā ꝑbat hoc ordo rubricaꝝ cē. Et tūc oblato libello recōuentionali hmōi cause sic iure ꝓcedēdo z recōuentionis illa a te vicissim. s. mutuis vicibꝫ tractāde sūt z sīl vna snīa terminānde. de or. cog. c. ij. ꝑ. nos āt. z ī. c. j. iā alle. ita q̄ līt. ꝓtest. sup libello actoris p reū. Actor etiā statī cōtestabīt lītē sup libello rei. Et ꝑmo iurabīt sup ꝓuentōe. scōo iurabīt sup recōuentione z sic de alīs terminis z actibꝫ in cauſ hmōi obseruādis et fiēdis. vt ibi no. Si tñ iudex alīt q̄ꝫ p recōuentionē essꝫ iudex circa obꝟuationē talī vicissitudis sibi laxior ē habena de q̄ p Jo. an. ī addi. spe. de recōuentōe. §. videndū. Si āt reꝰ neglexerit actorē recōuenire añ līt. ꝓtest. vl īn ꝓtinēti pꝰ līt. ꝓtest. protestatōe ꝑdus facta vt dictū ē. tūc si causa pēdet coram delegato z reꝰ vult actori mouere actionē. qz ꝫ nō pōt via recōuentōis. oportꝫ eū resc̄ptū ad eundē iudicē impetrare. vt in dicto. c. dispendia. §. reꝰ q̄ꝫ. Sꝫ si cā est coram ordinario. tūc reꝰ ꝑt actorē coram eo reconuenire q̄ncūq̄ꝫ est ordinariꝰ ꝑtz vtriusq̄ꝫ sed tūc cessabit vicissitudo ꝓcessus. qz q̄libꝫ lis tūc currit ī arte sua Jn certꝫ tñ casibꝫ nō admittīt recōuētio. vt si actor ꝓuenit reū possessorie. s. interdicto vñ vi. nō poterit actor p reū recōueniri. nisi de alia spoliatōe vt ī. c. vlt. de or. cog. Et ibi etiā de spoliatiōe in modū exceptōis opposita. z ī. c. ij. de or. cog. z in. c. frequens. de resti. spo. li. vj. Hoc veꝝ actore īnuito. ſz eo ꝓsentiēte ꝓcedit recōuētio. vt ō resti. spo. c. j. Et casus in q̄bꝫ locū nō bꝫ recōuētio no. de arbi. cū dilectꝫ. z in glo. sup ea. An aūt actor debeat hīe inducias deliberatorias sup libello rei ꝓuentionali. notat ō mutī. pet. c. j. Et ōr q̄ sic si voluerit. Uñ malicioſi aduocati reoꝝ aduenīente termino q̄ debēt rñdere libello actoris si deficiūt eis exceptiōes ad ꝓtelandū z differendū līt. ꝓtest. porrigūt libellū recōuentionalē. vt sic nō respondeat libello actoris donec actor eorū libello se paratum offerat rñdere. z sic si actor velit statim rñdere renūciando deliberatorijs ꝑdicta malicia nō iuuabit.

Seq̄t secūda ps ꝓcessus iudiciarij.

Expedito isto modo ꝑma ꝑte ꝑncipali ꝓcessus seu ordinis iudiciarij. veniam⁹ nunc ad scōam ptem videlicet ad inchoationem iudicij seu litis. q̄ hz fieri p līt. ꝓtest. cum ipa sit iudicij seu litis fundamentū. de līt. ꝓtest. c. vnico. Si ergo reo deficiūt exceptiones dilatorie vel peremptorie ꝓuilegiate. nec ꝑt nec vult actorem recōuenire. debet in termino statuto libello rñdere. z ad ꝫ vt līt. ꝓtest. debite fiat. actor vel eiꝰ procurator hz ꝓponere ꝓtenta in libello suo. Et iudex eis ꝓpositis vel etiā ipe actor dz interrogare reum. vtrū ꝓposita in libello credat esse vera et petita fieri debere. z sic reo rñdente fit līt. contest. Et hoc est qđ tex. in. c. vnico. de līt. contest. dicit q̄ p petitionem in iure ꝓpositam et responsionem secutā fit līt. ꝓtest. Unde non sufficit libellū esse oblatum z rñsionem per eū factam ad hoc vt inducta sit līt. contestata. quia libellus nō loquīt ꝑ. l. vnicam. C. de litis ꝓtest. Requirīt ergo q̄ actor contenta in libello suo proponat. si tñ inuenīt in actꝫ oblatus libellus. z scriptura sufficiens et respōsio ꝑsumīt propositionē z interrogationem interuenisse. vt no. in alle. c. vnico. de līt. contest. Et q̄ interueniat propositio z interrogatio raro seruaī in practica. de quo etiā in spe. de līt. ꝓtest. §. j. ꝑ. sic igitur in līt. contest. procedaī. Et est litis contestatio fundamentum iudicij p petitionem in iure propositā et congruā responsionē secutā animo līt. cōtest. factā. Quo omisso si in figura iudicij. procedatur. vexanī inanibꝫ laborib⁹ et sumptibus litigantes. Et istam diffinitionem que est Ostien. ipe per singula membra declarat Et ponit post eū Joban. an. in. c. vnico. de līt. contesta. Et fit cōmuniter per reum sub ista forma.

Talis procurator. N. rei respondendo ꝑtenso libello actoris narrata ꝑut narrantur negat esse vera. et dicit petita in ipo fieri nō debere animo līt. contestandi. Et tunc scribat tabellio līt. ꝓtest. esse factam hoc modo. Anno tali. die tali cē. Coram dño decano iudice ꝑdicto eo sedente pro tribunali comparuit talis actor vel talis eiusdem ꝓcurator. et causam ac petitionem suaz in ipsiꝰ libello ꝓtentam verbo proposuit. ꝑdictusq̄ dominus iudex vel actor seu ipsius ꝓcurator talē reum vel talem eius procuratorem sup sic propositis ac petitis an ea crederet fore vera. z petita fieri debere interrogauit. Qui ad interrogationem hmōi respondens. narrata z proposita eo modo negauit esse vera. z dixit petita fieri non debere animo līt. ꝓtest.

Uel sic rñsionem suā fecit et in scptīs obtulit in hec ꝑba Talis ꝓcurator ⁊c. Litisq; contestatiōe sic facta. iudex ipīs ptibꝫ vel ꝓcuratoribꝫ ptiū ad ꝑstandū ⁊ ꝑstari vidēdū hmōi calūnie iuramētū diē talē ꝑ termīo assignauit. Tabellio ordinarij sic solet scribere. Talis reus vel eiꝰ ꝓcurator rñdēdo libello actoris negauit narrata in ipo ꝓut narrant esse vera. Et dixit animo lit. ꝓtest. petita fieri nō debere. Et iurabit ꝺ calūnia tali die ⁊c Per istā rei rñsionem rñdet ad narrata ⁊ ad petita in libello. ⁊ exꝑmat animꝰ. s. q; aīo lit. ꝓtest. ⁊c. vt patet in forma Si tñ fit rñsio ad solā narrationē vel etiā ad solā cām exq̄ peti tur. dicūt Pe. ⁊ Alb. ⁊ Osti. ⁊ Jo. an. q; fctā est lit. ꝓtesta. qz ꝑ negationē cause seq̄t negatio effectꝰ. ⁊ negatis narratis negat ꝓclusio q̄ seq̄t ex narratis. Q; aūt nō sit necessaria declaratio vel exꝑssio animi. videlicet q; dicat reus animo lit. ꝓtest. est decisum in rota. vt patet in cōclusione. xviij. q̄ incipit Jtē si ps rea. Et determinat Buil. in spe. de lit. ꝓtest. §. nūc dicamꝰ. ꝑ. q̄d ḡ si ꝓponit. qz ꝑsumitur animꝰ ex q̄ verba sunt apta. Uñ si reus diceret aliq̄ verba apta ad lit. ꝓtesta. nō tñ vellet ꝑ ea litē cōtestari. sed diceret ea ad iudicis intentionē. deberet de ꝫ ꝓtestari. de q̄ ꝺ fo. cō. si clericus. Et in alle. c. vnico. de lit. cōtesta. Et ꝑ ꝓdictā rñsionem formaliter ⁊ cōiter fit lit. contest. An aūt ꝑ rñsionē iuris si dicat reus. nolo vel volo litigare. vel contendendū puto vel nō credo me debere. sz si debeo paratus sum soluere. vel dicit ad actorē tu mētiris ꝑ gulaz. vel rñdet de crudelitate ⁊c. an lis sit ꝑ ꝫ contesta. no. in. c. vnico. de lit. contest. ⁊ in spe. c. ti. §. j. Et si reus confitet si libellus ꝓcessit ꝑ talē ꝓfessionē est facta lit. ꝓtest. de q̄ de elec. dudū. ij. Et dixi alias circa materiā libelloꝝ. q̄d tñ q̄dā legiste impugnant. de q̄ plene ꝑ Jo. an. in addi. spe. de lit. ꝓtest. §. j. sup. ꝑ. q̄d si reus dicat. Et qz vt dictum est supra facta lit. ꝓtest. iudex assignet terminū ptibꝫ ad iurandū de calūnia. qz id est ordine statim succedit. cuz in ipo litis exordio sit ꝑstandū. de calūnie iuramēto. c. j. Et exponit ibi post ꝑmū litis exordiū. s. immediate post lit. ꝓtest. vt eo. ti. cum causam. Si tñ non fuerit iuratū in exordio poterit postea in quacūq; pte litis ꝑstari. vt eo. ti. ca. j. li. vj. Etiā si in tota causa omissum fuerit tacite ꝑ hoc ꝓcessus nō viciat. vt ibi in secūdo responso. Et q̄ ꝺ ꝑstari iuramentū de calūnia debet intelligi scz vitāda. sicut ꝺ. habeat vnusq̄sq; vtorem suā ꝑ ꝓpriā ꝓpter fornicationem. s. vitandam non cōmittendā. xxx. dist. vex. Et est calūnia q̄n q̄s sciēter iniuste agit vel resistit. vt in. l. j. ff. ad turpillia. §. calūnia. iij. q. iij. §. notandū. Et habet hoc iuramentū q̄nq; ca. q̄ ponit Berñ. de iuramē. calū. c. j. ⁊ in. iiij. glo. Et de hoc ponit etiā ibi ꝑsus. Judex ergo faciat iurare actorem ꝑmo vel eius ꝓcuratorem habentē tñ ad hoc mandatum speciale sub hac forma.

Forma iuramenti de calūnia

Tu iurabis vel iuras q; calūniose nō petis. sz quia credis ⁊ estimas te iuste petere

Uel ꝑm alios dicit. Tu iurabis te litem istam animo calumniandi non mouisse nec mouere nec moturū. Jtem q; veritatez super his de quibꝫ interrogaberis respondebis ⁊ eam non negabis. Jtem q; nō vteris sciēter falsa ꝓbatōne. Jtem q; non corrupisti nec corrūpes iudicem vel tabellionez. nec dedisti nec dabis. nec promisisti nec ꝑmittes aliq̄d ꝑ te vel interpositam ꝑsonā pro hac causa vt sīa pro te ferat. nisi illis ꝑsonis quibꝫ iura dare ꝑmittunt. Jtem q; dilationē non petes gr̄a litis differende. Et ꝓcludēdo dicat iudex. Et ita iuras q; sicut ego dixi vex esse. ⁊ ita seruabis sic te deus adiuuet et hec sctā ꝺi euangelia. Consuluit tñ Buil. in spe. eo. ti. §. nunc dicamus. in ꝓn. q; vltimū puta de dilatione ad euitationē piurij multoruz euitet ⁊ omittat. Deinde iudex ꝙuertēdo se ad reū vel eius ꝓcuratorē dicat sibi. Et tu iurabis q; putas te petitiōi actoris iuste cōtradicere. ⁊ ita verū esse. ⁊ te obseruaturū in defendendo sicut iste iurauit in agendo. sic te deꝰ adiuuet ⁊c. Jn cōmunibꝫ aūt iudicijs vbi vterq; gerit ꝑsonam vtriusq; scz actoris ⁊ rei. vt de ꝓba. ex litteris. vterq; ꝑstet iuramētū actoris ⁊ rei. ptes tñ vel ꝓcuratores eoꝝ se breuiter expediendo dicant ⁊ quilibꝫ eoꝝ. Ego iuro iuramentuz de calūnia cum oībꝫ ca. ⁊ clausulis suis. sic me deus adiuuet ⁊c. omissa exꝑssione capituloꝝ. et iurant ꝓcuratores in animas dñoꝝ suoꝝ et non ꝓprias. Sed qz ꝓcurator calūniari potest sicut dñs. vñ ꝓcurator etiā in aīaz ꝓpriam iurare tenet. de iura. calū. c. ij. ꝑmo responso li. vj. Unde dñs nō incurrit piurium ex facto ꝓcuratoris. nisi ipe dñs sit in culpa. ꝺ quo in. c. vlti. de iureiuran. li. vj. ⁊ in cle. j. de ꝓcu. in vlt. glo. Et iuramentum istud de

calumnia est inuentū vt veritas eliciat Itē vt timore iuramēti litigātiū temeritas compescat. Itē vt iuramēti timore iurās immemor sue salutis q̄ ad alia ca. non efficiat Et ita no. de iura. calum. c. cetex. in glo. ñ. z sup ea. Et aduertendū q̄ habem⁹ q̄ttuor genera iurament⁹ q̄ prestant a ptib⁹ in iudicio Juramentū ꝺ malicia. qꝺ potest deferre iudex pti quādocūq; sibi videbit expedire. vt etiā tactū est supra circa exceptiones Item iuramentū de calumnia. z istud p̄stari debz statim post lit. ꝓtest. vt dictū est supra. z prestatur hodie tā in spūalib⁹ q̄ in ciuilib⁹. vt ꝺ iura. calum. c. j. Rūso. ñ. li. vj. Ac etiā in criminalib⁹. de quo tñ sunt opiniones. vt not. eo. ti. c. j. in glo. antepenul. Item iuramētū de veritate dicēda qꝺ in spūalibus p̄statur. Itē iuramentū decisoriuz. qꝺ defert iudex actori in supplemētū probationuz. vl' reo ad suā innocentiā oñendā. vel etiā pars parti. iuxta formā. c. vlt. de iureiuran. Formaz aūt iuramenti qꝺ iuramentū p̄stat a iudeo. ponit Guil. in spe. eo. ti. §. restat. ℣. sed pone iudeus. Et si aliqua ptium recusaret p̄stare hoc iuramentū habebit penā. de q̄ in. c. vlt. ꝺ iura. calum. §. penā. Et tabellio predicta scribat in actis in hac forma.

Die tali. anno quo supra cōparuerunt i iudicio coram dño iudice supradicto. ipo i loco suo ꝓsueto p tribunali sedēte talis actor vel talis ip⁹ pcurator ex vna pte. z talis re⁹ vel ei⁹ pcurator pte ex altera. Et ibidē ptes hmōi vel eaz pcuratores. pmo actor vl' su⁹ pcurator. deinde re⁹ vel procurator eius calumnie iuramentū cū capitulis z clausulis suis p̄stiterūt. Quo p̄stito pdict⁹ dñs iudex scz actori p̄fato vel suo pcuratori diē talem ad ponendū z articulandū ac parti ree ad ꝟ fieri videndū in causa hmōi pro termino assignauit Notarij ordinarioz breuiter sic scribunt Die tali. Anno tali. iurato p partes vel eaz procuratores de calumnia articulabit tali die

Dz positionibus z articulis

Termino ꝯ pdicto aduenīēte actor habebit offerre positōes z articulos z istos vsus longeuus in causis admisit. in cle. sepe. ꝺ ℣. sig. Sunt ꝯ ab vsu inducte positōes. et postea p ius canonicū approbate. s. a tēpe Brego. ix. Quia añ eū de positōib⁹ nō habuim⁹ expsum ius. sz p ipm. vt in. c. dudū. de elec. z in. c. vnico. de lit. ꝓtest. Et quō vocabunt aliqñ articuli. aliqñ positōes. aliqñ ca. no. ꝺ causa pos. z ꝓprie. cum ec. de testi. p̄sentium. li. vj. z in cle. sepe. de ver. sig. Et fiūt positiones ad facilioꝛē litiū expeditionē ꝓpter ptiū ꝓfessiones. z articuli ad clariorē pbationem vt dicit text⁹ in cle. sepe. de ℣. sig. Et positionis plures dant diffinitiōes. quaz aliquas ponit Guil. in spē. de positionib⁹. §. j. z alie no. de cōfess. c. j. li. vj. in glo. j. z sup ea. Et q̄modo dicat positio. eo qꝛ positiōib⁹ lis ponit velut sup fundamēto. qꝛ eis ꝓfessatis vl' negatis lis pcedit vlter⁹ vel nō pcedit. Itē etiā no. p Jo. an. in nouella.

Articul⁹ aūt ꝺz vt qꝛ artat. id est. arte cōponitur z artat ad rūdendū. no. in. c. p̄tuz ꝓpus alle. z sup glo. articulis. Et est nomē diminutiū designās aliqꝺ pticulare a genere suo p debitas circūstantias decisum. ad ℟ de offi. dele. c. sup questionū. de articulis. no. Jo. an. in addi. spe. de positionibus. §. j. Et dicit ibi Jo. an. in addi. spe. de testib⁹. §. nunc videndū. in ꝓn. qꝛ ars articulandi inter causiticos summū tenet gradū in curia romana. z maxime in bñficialib⁹ deolutis. Unde ꝓsulit q̄ curiā intrātes caueāt q̄tūcūq; sint magni iuriste ne suo capite hāc artem in ꝓn. sumāt. sz antiq̄s aduocatis assistant. vel secū habeāt procuratores exptos. Et ibi Jo. an. circa eundē. §. instat. z pulcrā materiā tractat ibi. Et licet positiones z articuli iusto litis seu iudicij ordine seu loco fiunt. s. post lit. ꝓtest. et iura. calum. sup ꝓncipali tñ quādocūq; faciēde sunt probatiōes fieri p̄nt. de quo in spe. de positōib⁹. §. iiij. in ꝓn. Quia si reus habet pbare exceptionem vel actor replicationē suam rediget exceptiones vel replicationes i positōes z articl⁹ Ad formandas igit positiones hac via ꝓcedit. Nam formans eas habeat libellū p oculis. z ex ei⁹ tenore sumat z formet positōnes z diligēter ꝓsideret q̄d habeat necesse ꝓbare z sup oīb⁹ q̄ debet probare positiōes faciat. nec valet positio nec etiam confessio nisi fiat sup re de qua agit. de q̄ in spe. ꝺ posit. §. v. ℣. regulariter aūt. de quo etiā de cōfes. c. j. z ñ. li. vj. In actiōe ꝯ reali sicut visuz est supra in ꝓma forma libelli. sic ordinet positiones suas actor. Positiōes z articulos i fra scriptos ac cōtenta z descripta in eis oīa z singula dat facit z exhibet.

Coram vobis honorabili dño A. iudice. z̄. procurator noīe procuratorio tal' actor⁊

medio suo iuramẽto in tali cã ẽ. Quib⁹ oĩ/bus petit sigillatim p talẽ reũ rñderi p iura/mentũ suũ sufficient. ẽ clare p ꝓbũ credit vl̃ nõ credit offerens se ad ꝓbandũ negata. ad supfluã tñ ꝓbationẽ se nõ astringẽs. In pri/mis ponit ẽ ꝓbare intẽdit q̃ anno tali tem/pore ꝓtract⁹. de q̃ infra tal' Sempron⁹ in cãpo tal' loci talẽ fundũ cui⁹ ꝓfines ĩfra spe/cificañ habuit ad eũ ptinentẽ. Itẽ q̃ idem sempron⁹ anno p̃dicto die ẽ mense tali fun/duz hmõi titio actori p̃dicto emẽti vẽdidit p p̃cio tot librar̃ denarior̃. Itẽ q̃ ipe Titi⁹ p̃ciũ p̃expressatũ p̃dicto suo vẽditori nume/rauit realit' ẽ psoluit. Vl̃ ponat si nõ est fctã solutio q̃ vẽditor de p̃cio fidẽ habuit ẽ. vt in forma libelli. Itẽ q̃ sempronius vẽditor memorat⁹ fundũ p̃dictũ ẽ ei⁹ possessionẽ re/aliter tradidit titio emptori añdicto. Itẽ q̃ Seyus re⁹ p̃dict⁹ eundẽ fundũ a tẽ tpe de/tinuit ẽ occupauit. detinet ẽ occupat. fru/ctusq̃ ex eo pueniẽtes pcepit ẽ pcipit. ẽ eũz titio actori restituere libeat ẽ vacuũ dimitte/re seu assignare cũ fructib⁹ pceptis refragat̃ in piculum aĩe sue. Itẽ q̃ de p̃missis oĩb⁹ et singulis fuit ẽ ẽ publicata vox ẽ fama. Dat etiã libellũ p̃ pte sua oblatũ p̃ positiõibus ẽ articulis. ac ꝓducta ac ꝓducẽda in hmõi cã inq̃ntũ faciũt p̃ pte sua ẽ nõ vltra. necnõ de notor̃is signis ẽ sigillis saluo iure addendi minuẽdi. supplẽdi. declarandi. vt moris est. Et positiões sic sunt formãde. q̃ fundẽt itẽ/tionẽ ponẽtis ꝓsiderata natura ꝓpositeactio/nis Si q̃ actor agit de dñio rei petite. habz ꝓsiderare que necessaria sunt in probatione dominij. Et que sunt ista tactũ est supra cir/ca p̃mũ libellũ. ẽ no. Buil in spe. de locato. §. nunc aliqua. ff. l vj. Si igit̃ agit publicia/na ꝓsideret q̃ sint necessaria in ea. ẽ sic ꝺ alijs de q̃ in spe. de posi. §. v. ad fi. Et debent fie/ri positiões de ꝓtẽtis ĩ libello vl̃ ad ea ptinẽ/tib⁹. Et iudex ꝺz examiare eas an faciãt ad cãm vl̃ nõ cẽ. vt postea patebit. vt no. in c. j. de ꝓfess. li. vj. Et debẽt dari positões p iura/mentũ. ẽ q̃ dat ꝓtrarias incurrit pluriũ. de q̃ de iurein. c. vl. li. vj.

Tabellio sic scribit

Anno tali. die tali. tal' actor vl̃ ei⁹ pcura/tor cõparuit coram iudice p̃dicto. ac positões ẽ articulos obtulit infrascriptos. q̃b⁹ p pte aduersam rñderi ẽ eã ad ꝺ cõpelli ẽ cogi po/stulauit. Ex aduerso p̃dicto dño iudice ad/huc sedente p tribunali talis reus vel talis eius procurator coram eo cõparuit. ac positõ/num ẽ articulor̃ p̃dictor̃ copiã sibi decerni ac terminũ ad dicendũ ꝓtra eas. vel respon/dendũ eisdẽ cõpetentẽ petijt assignari. Pre/dictus q̃ dñs iudex copiã hmõi reo ℓ eius p̃/curatori fieri decreuit ẽ diẽ talẽ ad dicẽdũ ꝓtra positões ẽ articulos hmõi vl̃ eis rñdẽ/dum p̃ termino assignauit.

Vel coram ordinario scribit tabellio

Exhibitis his positiõib⁹ ẽ articul' p talẽ actorẽ vel eius ꝓcuratorẽ in p̃ntia tal' rei vl̃ ꝓcuratoris sui. Anno tali. die tali. eis rñde/bitur. vel ipi impugnabunt̃ p ipm reum vl̃ eius ꝓcuratorẽ tali die. Et in hmõi assigna/tione termino⁹ aliq̃n non exꝑmit̃ pempto/rie. q̃ isti termini pemptor̃ intelligũt̃. licet nõ exꝑmant̃. vt no. in. c. pastoral'. de except. Nisi fieret citatio vl̃ assignatio ad sniaz au/diendã. vt suo loco patebit

Forma positionum ẽ articulor̃ i actiõe personali

Positiões ẽ articulos ẽ. vt supra in for/ma p̃cedenti. In p̃mis igit̃ ponit ẽ ꝓbare i/tendit q̃ Titi⁹ actor p̃dict⁹ p̃fato Seyo reo mutuauit vel mutui causa numerauit decẽ libras denarior̃ talis monete. Item q̃ idez Seyus debitor hmõi mutuatã sibi pecuni/am p̃dicto Titio creditori suo soluere pmi/sit ĩ tali termino ẽ loco bona fide. Itẽ q̃ bu/iusmodi debitũ ipe seyus debitor añdictus suo creditori titio in p̃expressato termio du/dũ elapso soluere neglexit. ẽ bodie mĩstrare ẽ de eo satisfacere indebite ꝓtradicit. Item q̃ de p̃missis oĩb⁹ ẽ singulis fuit ẽ est publi/ca vox ẽ fama. Insup dat libellũ vt in prece/denti forma.

In actione depositi sic ꝓcipiañ ẽ.

Positiones ẽ. In p̃mis ponit ẽ ꝓbare/intẽdit q̃ Titi⁹ actor p̃fat⁹ penes Seyũ re/um p̃dictũ deposuit ꝺcretales. Itẽ q̃ hmõi depositꝰ liber decretaliũ script⁹ fuit in cartis/hedinis seu in pgameno. Itẽ q̃ glo. habuit ordinariã seu apparatũ Bern. ꝓpositi papiẽ/sis. Itẽ q̃ habuit desup coꝛeũ rubeũ albuz/vel nigrũ. Itẽ q̃ secũdus sextern⁹ sic incipi/ebatur. Itẽ q̃ p̃mi quaterni p̃ncipium fuit/tale. Itẽ q̃ memorat⁹ seyus p̃dictũ librũ de/cretaliũ ex causa depositi ad se recepit. Itẽ q̃ ipsum libz p̃dicto depositori idẽ depositi/tari⁹ reddere ẽ restituere ꝓtradicit. Item q̃ de p̃missis omnib⁹ ẽ singulis ẽ. Etiã insu/per dat libellũ in p̃ma forma

Positiones et articuli

In possessorio recuppande seu interdicto vnde vi fiāt sic positiōes z articuli

Positiōes zc. vt ꝑus. In ꝑmis ponit z ꝓbare intēdit ꝙ anno tali. die tali titꝰ actor p̄dictus talē fundū vel domū curꝰ ꝑfines infra describunt possedit. Itē ꝙ seyus p̄dictꝰ p̄dicto anno z die eundē Titiū sic in possessione reali z corꝑali existentez de domo seu fundo hmōi Seij z possessione violent expulit z eiecit. Itē ꝙ domū seu fundū hmōi seu eiꝰ possessionē a tpe deiectōis z spoliationis p̄dicte detinuit z occupauit. detinetq; z occupat. z possessionē eandē cū fructibus inde ꝓceptis z q̄ ꝓcipi potuerūt p̄dicto Titio spoliato restituere ꝓtradicit. Itē ꝙ dampna ꝓpter ꝟ p̄dictus sustinuit spoliat⁹ ex tali causa zc. z ipi⁹ interest spoliationē hmōi z deiectionē factā nō fuisse. Itē ꝙ fructꝰ ꝓceptos z q̄ ꝓcipi potuerūt a p̄dicto tpe verisimiliter put z ꝓcipi annuatim ꝙueuerūt. videlicet tot maldra frumēti tal' mēsure. Dāna ꝙ z interesse ad tot libras denarioꝝ ipe spoliat⁹ estimat. vestra tñ iudiciali salua taxatione. Itē de p̄missis oibꝫ z singulis fuit z est publica vox z fama. dat nihilomin⁹ libellum zc. Sic fiūt positōes z articuli mēbratim z distincte. q; articul⁹ est ps intentionis vt no. de testi. pūtiū. in glo. ꝟ. articulis. li. vj. Uel si agit ꝯ eum q̄ nō spoliauit. sz spoliari mādauit. vl' spoliatōz ratā habuit vl' rē spoliatā recepit sciens a deiectore. sic cōcipiant positiones vt ꝑus

Forma ꝙtra detentorē mandatorem vel detrahentem.

In ꝑmo ponit z ꝓbare intēdit ꝓcurator p̄dictⁱ ꝙ tali tpe Titiꝰ rē talē possedit. Item ꝙ tal' Sempronius eo dē tpe. videlicz tali die veniēs eundē titiū possessorē de possessione ei⁹dē rei expulit violēt z eiecit. Itē ꝙ seyꝰ spoliationē z deiectionē eandē p eundē sempronij fieri fecit z mādauit. Uel si nō mādauit. sz ratū habuit ponat sic. Itē ꝙ spoliationem z deiectionē hmōi idē sempronius fec̄ nomine z ꝓtēplatōe seij rei supradicti. Item ꝙ ipe seyus eandē spoliationē sic suo nomie z ei⁹ ꝓtemplatōe factā gratā z ratam habuit. Itē ꝙ rē hmōi ipe seyus ad se recepit. z eam a tpe deiectiōis z spoliatōis p̄dicte hucusq; detinuit z occupauit. detinetq; hodie occupatā. Uel sic q̄n ꝙuenit re⁹ q̄ scient rem recepit a deiectore p̄misso. p̄missis duobꝫ primis articulis. puta de possessione titij z spoliatione Sempronij. de cetero ponatur sic Itē ꝙ p̄dictⁱ seyⁱ ꝑfatā rē spoliatā a predicto sempronio deiectore z spoliatore recepit. Itē ꝙ ipe seyus sciuit titiū p̄dictū rē hmōi a sempronio fuisse z esse spoliatum

Pro formis positionū in diuersis materijs habeat recursus ad spe. ti. de test. §. nūc videndū. Et i tractatu libelloꝝ. ibi quasi p singulos titulos i materijs formāt positōes sup libellū. Et etiā aliq̄ positiōes formant ꝺ ꝓfes. c. j. li. vj. in glo. magna. ibi ꝺ materia positionū. z. c. sequēti.

De modo rñdendi ad articulos

Factis aūt z oblatis positiōibꝫ reⁱ si fūt p tinētes clare z certe ꝺz ad eas rñdere. ꝺ test. pūtium. li. vj. imo si interrogat⁹ sup positiōibus z iussus rñdere ꝟ facere recusat. habentur positiōes ꝓfessatis. nisi rōnabilis causa recusantē excuset. vt in. c. ij. de ꝓfes. libꝫ. vj. Et que sit causa rōnabilis ibi no. in glo. puta si positio est supflua que nō facit ad causaz. vl' obscura incerta captiosa de facto alieno impertinēs. vel indiffinita iuris. vt ibi. Ponens em̄ ꝺz ponere certū. z sic rñdēs certuz potest dare rñsum. vt no. in iuribꝫ alleg. Et ista singula declarant. c. ij. de ꝓfes. li. vj. in p̄dicta glo. Et qꝺ dicit. ponit z ꝓbare intēdit hoc hodie est in vsu. alⁱs positiones dabantur sic dicēdo. ꝓmo ponit talⁱ zc. Et si negabant iste positiones postea dabant articuli sic dicēdo. Talis intendit ꝓbare zc.

Hodie ꝑ simul fiūt ita ꝙ positōes negate succedunt in locū articuloꝝ z intentionū p bandi. de quo etiā in spe. de testi. §. nunc videndū. in ꝑn. cū remiss.

Exceptiōes ꝯ articulos z positiones

In termino igit p̄dicto puta ad dicēduz ꝓtra positiōes z articulos vl' eis rñdenduz statuto solēt q̄nq; dari exceptōes ꝯ positōes z articulos sub hac forma.

Forma exceptionū ꝓtra positiones

Cōtra positiōes z articulos p̄tēsos oblatos p talē actorē vel talē ipi⁹ ꝓcuratorē in causa tali zc. ꝓcurator noīe ꝓcuratorio talis rei ꝓponit z dicit excipiēdo ꝙ hmōi p̄tēse positōes z articuli sunt generales nimis obscuri incerti informes indeterminati dubij multiplices indiffiniti iure captiosi ꝺ facto alieno z impertinētes ac tales que minime releuarent actorē probati vel cōfessati. z eis inquantum ꝑ positionibꝫ dant nō est ꝑ parte rei rñdendum. Inquantum ꝟo offerunt

vt articuli nullatenus sunt admittēdi. vt ex eor patet inspectiōe euidēter. z latiꝰ si fuerit opus deducet. Quare ꝑdictus ꝓcurator rei petit ꝙ vos ꝓnūciari decernit z declarari positiones z articulos ꝑassertos nō esse admittendos. sz eos re�

ciēdos z repellēdos fore. ac reꝛci z repelli partē reā ab instātia iudicij vestri inde absolui. z actorē sibi in expensis legitimis ꝯdēnare saluo iure addendi diminuēdi. ⁊c. Qñ tñ positōes z articuli sunt obscuri ipertinētes vl inadmissibiles. sic ꝙ ꝓbati nō releuarēt ponentē. dic Jo. an. in c. dudū. ij. de elec. ꝙ incaute facit aduocatꝰ ptis alteriꝰ si petit declarari articlm. Uel a ꝓncipio dicit eū nō esse admittendū. vl etiā si formet interrogatoria talia q̄ p testes hoc habeāt declarare. Judex tñ potest examiare positiones z articulos z impertinētes ꝛpellere. qñ de impertinētia ꝓstat. In dubio potius habet admittere. vt no. de testi. ꝙ tuas z depos. c. ij. li. vj. de appel. cum ꝓcēali. §. porro. ꝛ. excessu q̄z. Uñ ꝓsueuerūt fieri rñsiōes ad positiones z articulos saluo iure impertinentium z nō admittendoꝝ. de q̄ etiā in specu. de positionib. §. vij. ꝛ. si ꝯ certum ē ⁊c. Possunt ergo fieri responsiones ad positiones formatas sup libello in actiōe reali sub hac forma

Responsiones ad positiones in actione reali.

Procurator noie procuratorio seij rei saluo iure impertinentiū z nō admittēdoꝝ positionū z articuloꝝ ꝑtensoꝝ titij actoris sic ꝙ responsiones q̄s forsitan ad impertinētes z inadmissibiles positōes hmōi fieri ꝓtingit ꝙ nō factis habeant. dat facit z exhibz medio iuramēto rñsiones infrascriptas ⁊c. Ad ꝓmam positionē ꝑtensam q̄ sic incipit. In ꝓmis ⁊c. ꝓcurator Seij ꝑdicti rñdēdo ad eā nō credit. Ad scdam ⁊c. nō credit. Tertia dependet a secūda negata. similiter z q̄rta Ad q̄ntam credit se fundū possidere. z eiꝰ restitutionem Seij z assignationē iuste ꝓtradicere. Et finalē credit de ꝓfessatis. z negat ꝯ negatis. Et licet ꝑdicte positiōes sint ꝓ maiori ꝑte de facto alieno. tñ q̄ faciūt ad cām. ideo est ad eas rñdendum. q̄ sive sint de facto ꝓprio sive de facto aduersarij. sive etiam de facto tertij. debet eis rñderi. Jta dic Jo. an. in addi. spe. de posi. §. vij. Itē supza dī i rñsionib ad tertiā z quartā positōes. ꝙ dependeāt a secūda negata nō oportet alit ad eam rñsionē fieri. Uñ exquo negat ꝓtractꝰ emptionis seu venditōis. neganꝫ alia inclusa vel necessaria ꝓcurrētio ad talem ꝓtractū vt ꝑcij numeratio rei traditio ex tali cā fcta ⁊c. Positio tamē dependet a negata que nō dependeret aliquādo a cōfessata. vt nota. ꝯ ꝓfes. ca. ij. li. vj. sup glo. ꝛ. rationabili. Et ꝙ fit rñsio ꝙ verbū credit vel non credit. ꝯ ꝓcedit ex vi iuramēti calumnie talis. Sz iuramentum de veritate artat ꝙ verbū scio vel nescio. Tñ iurans de veritate est interrogādus. z etiam rñdere tenet de credulitate. vt no. ꝙ Ostien. in ca. lras. de iura. calum. Et cōfessio de credulitate etiā ꝓdicat sicut cōfessio de veritate. vt no. de iureiuran. ex lrīs in glo. fi. z de iura. calum. cū causam. Dest lo tñ curie iurat q̄s dicere veritatē quā scit vl credit. Si rñdet ꝙ verbū dubito an sufficiat. no. ī alle. c. cū cām. ī glo. j. z sup ea. Quid etiā iuris sit cū actor petit centū. reꝰ respondet se sub ꝯditione ꝓmisisse. an videat pure ꝓfessus. no. ꝙ archy. z Jo. an. de cōfes. c. j. li. vj. Jsta rñsio est in ꝑte contra rñdentem. ſ. inquantū ꝓfitet se ꝓmisisse. z in ꝑte pro eo. ſ. inquantū dicit q̄ sub ꝯditiōe ꝓmisit. sz confessioni stat ꝓtra cōfitentē nō ꝓ eo. Et ꝯ videtur fundata intētio actoris ꝙ talē ꝓfessionem. nisi reꝰ ꝓbet ꝯditionē. Sz in ꝓtrariuꝫ facit. q̄z ista rñsio est vnica z vnum ꝓstructū. ergo actor aut totā approbet. aut totā refutet vel recuset. Et q̄z si vult approbare ꝓ se debet etiā ꝓtra se approbare. Finaliē credit Jo. an. ꝙ reꝰ iuste peteret declarari ꝓ actorem. an ponat ipm ꝓmisisse pure vel sub cōditione. z sic cessaret illa ꝓplexitas. Archidy. tñ dicit ꝙ reꝰ posset negare se pure ꝓmisisse. Jstū aūt actū rñsionuꝫ factaꝝ scribat tabellio hoc modo

Forma actuū in actis

Die tali. Anno quo supza. talis reꝰ vel talis eius ꝓcurator coram ꝑfato dño N. iudice in solito suo loco ad reddendū iura ꝓ tribunali sedēte cōparēs rñsiones ad positiōes z articulos talis actoris sibi ibidē cōparētis. infrascripti tenoris obtulit. z rñsiōes hmōi fecit medio iura. quib rñsionib sic factis z receptis actor ꝑdictus vel ꝓcurator eius sibi dilationem cōpetentē ad producendū testes ꝓ sua intētione fundāda assignari postulauit. Cui ipe dñs iudex ꝑdictꝰ talē diem vel vnū mēsem ꝓ termino z dilatione ad testes producēdos assignauit. Uel sic scribit

notarī ordinarī. Factis vel exhibitis rñsi
onib⁹ ꝑdictis p talē reū vel talē ipī ꝓcurato
rem. anno tali. die tali. in ꝓtia actoris vel
sui ꝓcuratoris ꝓbabit. vl' ꝓducēt testes
p actorē pro ꝓma dilatōe die tali ꝛc. De istis
aūt dilatiōib⁹ ꝓducēdis an dent tres dila/
tiōes vl' vna tm̄. vl' ita spaciosa q infra illaz
pñt fieri tres productōes. no. de dila. c. ij. in
glo. ij. ꝛ sup ea. vt postea videbim⁹. Pars ꝫ
quā fit productio testiū dat interrogatoria.
ꝛ dant sup articul' volētis producere testes
ꝛ formant ꝑm circūstantias cause ꝛ psonaz
testiū. de proba. licet. §. post ℔. de testi. cum
causam. ꝛ. c. p tuas. vbi ℔. ꝛ de testib⁹ pñtiū.
li. vj. Et ibi ponit forma eoz Datis ergo
articulis p alterā ptium. ps cōtra quā dant
petit terminum ad dandū interrogatoria. ꝛ
iste terminus datur vt probant iura alleg.
ꝛ etiam vt generalis habet consuetudo dā
dus est. Fuit ergo isto modo sup articulis i
reali actione ꝛc.

Forma interrogatoriorum.

Interrogatoria infrascripta dat fac̄ ꝛ ex
hibet procurator procuratorio noīe tal' ꝑm
q oīa ꝛ singula petit singl'os testes ptis ad/
uerse interrogari. ꝛ interrogatiōes hmōi cū
rñsionib⁹ testiū ad eas in actis redigi ꝛ ꝓscri
bi. Alioqn de inualitudine depositionum ꝛ
q sibi nō ꝓiudicet ac alīs protestat. prout ē
moris. Diligēter ꝫ ꝛ nō perfunctorie testes
ibi examinent. ꝛ ab eis prudēter sup quoli/
bet articulo querat de singulis circūstātijs
Querat etiā a q̄libet teste de ipsius etate. fi/
de. fama. statu ꝛ ꝓditione. an sit nobilis vel
plebeius. Itē quantū habeat in bonis. Itē
an prece vl' precio gratia odio timore vel fa
uore testificet. Itē an ei datū sit aliquid vel
promissum. vel aliquaz habeat spem q sibi
detur vt sic testificetur. Item an sit excōmu
nicatus maiori excōmunicatione Item an
sit amic⁹ soci⁹ vel familiaris. cōsanguineus.
affinis. vel subdit⁹. vel de iurisdictione pro
ducentis. vel ei ꝫ quē producit inimicus.
Itē an sit instructus ꝫ quē ꝛ q̄d deponere
debeat. Itē an sup hoc ꝓcordauerit cuz te/
stib⁹ suis. Itē vtr sit subordinatus. Itē quā
partē mallet in h⁹mōi causa obtinere. ꝛ cui
plus faueat ꝛc. Et spēaliter si dixerit testis
esse verū qō in ꝓmo articulo ꝓtinet interro/
getur de causa scientie. videlicet vnde sciat
testis fundum ad Sempronīū ptinuisse. et
quō hoc. vel qñ Sempron⁹ dñium acq̄si/
uit. Itē de ꝓsinib⁹ eiusdē fundi Item cir
ca secundū articulū querat. si testis dixerit
eū verū esse de causa scientie. an testis fuerit
ꝑsens in ꝓtractu. ꝛ q̄ cū eo fuerūt presentes
quot numero ꝛ ad q̄d ibi fuerūt. Itē de lo/
co ꝓtractus in qua domo an dom⁹ sit ter/
rea lignea vel lapidea. in qua pte dom⁹ Itē
de tpe. s. de anno mēse die hora. Itē ō forma
ipsi⁹ ꝓtract⁹. an fuit purus vel cōditionalis
vel modalis. ꝛ p q̄ verba celebrat⁹. Et si cō/
ditionalis vel modalis. querat an cōditio
postea extiterit ꝛ fuerit purificata vl' mod⁹
seruatus. Itē an testis nouerit ꝑsonas con
trahentiū. Itē an p̄cium interuenerit et an
precium solutū fuerit. in qua moneta. p quem
cui quo loco tpe die hora. quib⁹ presentib⁹
ꝛ semp de cā sciētie. ō auditu fama certitudi
ne ꝛ credulitate ꝛ singulis circūstantijs alīs
que ad veritatē faciunt eliciendā ꝛ detegen
dam falsitatē. ō testi. cū causam. Plenissime
de testi. §. iam de interrogatorijs. in spe. Et
cautū est q hmōi interrogatōnes distincte
formen⁹ ponēdo añ quālibet. Itē vel ꝓsil'e
vt tradit doctrinā Buil. in spe. de testibus.
§. nūc de interrogatorijs Et fiūt interroga
toria circa ꝑsonas testiū ꝛ circa dicta. Sed
dicit Buil. in spe. de testi. §. iam de interro/
gatorijs. ℣. in summa q sunt duo genera q̄/
stionū seu interrogatoriaz. Unum gen⁹ sit
ad destruendū dicta testiū. Aliud ad fundā
dum exceptiones. i. intentionē ei⁹ ꝫ quā te
stes producant. qz testis deponere debz pro
vtraq; pte. Dic tū Jo. an. ibi in addi. q iter
rogatoriū nō dz ꝓtinere nouū capitulū pro
aduersario. Exemplū. Titius producit te/
stes cōtra Seyum ad probandū mutuū.
Seyus dat interrogatoriū petēdo interro
gari testes sup solutiōe mutui. s. an soluerit
hoc faciendū nō est. qz Seyus de ℔ habet
facere capl'm ꝛ Titi⁹ interrogatoria Primū
genus interrogatoriaz fit dupl'r. videlicet
vel ratione ꝑsone testis. vt qz est excōicatus
instructus. subordinat⁹. iudeus. suspectus.
vel alias minus idone⁹ ad testificandū. vel
ratione dicti. vt quia deponit contraria. vl'
vacillat. vel non reddit aptam dicti sui cau
sam. De diuersis aūt interrogatorijs et for
mis interrogatoriaz p Buil. in spe. de testi.
§. iam de interrogatis. De hoc etiam in. c.
pñtium. de testi. li. vj. ꝛ ibi textus loquit de
interrogatorijs. ꝛ in glo. ponit forma. et añ
nō habuimus textū de eis. De materia etiā

ista no. in. c. p tuas. z in. c. cū cām. de testib. Et ibi no. q si aliq necessaria interrogatio fuerit omissa post publicationē attestationuz petit a iudice vt itez interroget. vt qđ omissum est recupet. Itē Buil. in spe. §. nūc videndum. in fi. Et ista interrogatoria vl copia de ipis nō debēt dari pti aduerse pducenti testes ꝓpter subordinationis timorē. q reis habitis possz instruere testes vt ꝓcorditer ad interrogata rñderent ne posset falsitas deprehendi z sic p hoc tolleret efficacia interrogatoriorz q ad h sunt inuēta vt falsitas facilius deprehendat. fz dant iudici q debet illas moderare. supflua z inutilia resecare. Si autē nō facit. nec ps dat interrogatoria. tunc iudex faciet ista q habent in. c. cum causam. ō testi. Et ꝓsulit Ostiē. q potius fiāt supflua q̄s aliqđ necessariū omittat ex duabus causis Prima q si factū est interrogatoriū z omittitur negligēter necessariū seu dolose supplebitur seu repetit nō obstāte publicatōne. vt supra dictuz est. Scōa causa q forte iudex ex officio plura resecabit vel resecaret q̄s expediret. Ita no. in. c. pūtium. de testi. lib. vj sup glo. interrogatoria.

De testib recipiēdis z examinādis

Factis rūsionib ad positiōes si p eas reꝰ ꝓfitet positiones. releuat p talem ꝓfessionem actoz a pbatōe. z tūc nō restat aliud nisi confessum ꝓdēnare. q nō sunt ptes iudicis ad ꝓfitentē nisi vt pnūciet. ō trāsac. ꝑterea. Aduertat tñ diligēter actoz an oēs suas positiones sit reꝰ ꝓfessus. Si g aliās positiōes est ꝓfessus videat an p ꝓfessatas eiꝰ intētio fundata sit vel pbata. z tūc sniam postulat ipe actoz. Et pmptiones sunt negationes in iudicijs p quas oportet ponentē onus probandi subire. Uū si reus oēs vel aliās positiones negauerit. tūc habz actoz suā intentionem pbare. ff. de pba. l. ei qui. vj. q. vlt. accusatoz. Actoz g tūc petat sibi terminū dari ad probandū. z iudex statuet sibi terminuz cōpetentē pro pma dilatione. q dare iubet tres dilatiōes. de testi. vltra tertiā. no. de dilat. c. j. Uel ꝑm alios statuat terminū vnuz p oēs dilatōes. videlicet p pma secūda z tertia dilatione. pmū tñ seruat. De q in spe. de pba. in pn. Et no. in alle. c. j. de dilat. pleniꝰ in. c. in causis. de testi. in glosa. Finita tñ pma dilatōne iudex nō dabit scōam nisi ex iusta causa. Uñ vt ibi dic Jn. Secūda z tertia dilatio dabit q̄n petēs illā oēs se impeditū in pma. Quantū aūt ad tpis spaciū cōtinere debeāt ite dilationes habet in §. spaciū. iij. q. iij. no. ple. p Joh. an. in. c. vltra tertiā de testi. in cōmento. Actoz g qui vult producere testes. faciat eos p iudicē vocari q testis sine vocatione se ingerens ex hoc qđammodo se suspectū reddit. vt. L. ō test. autē. rogati. z faciat citari aduersariū vt videat eos iuuare. alias receptio testiū cōtra absentē nō vocatū facta nō valet. vt in. c. ij. de testi. Judices aūt raro p se recipiūt testes. vel eos examināt. sz alios committunt. De h cōquerit Osti. vt scribit Jo. an. in. ca. ꝑsentiū. de testi. li. vj. sup glo. interrogatoria. De quo etiā in spe. de testi. §. nūc tractādū. ℣. licet aūt dixerim. Nā in pbatiōib pendet totū ius cause. Uñ deberēt iudices potius cōmittere alia q̄s testiū examinationez facit xliij. dis. quiescam. Sz q ex q̄ est onerosuz eis. ideo de facili p eos cōmittit. qđ tamē fieri nō deberet Si tñ vtiq cōmittere vellēt deberent nō notarijs vel aliis simplicibus sed idoneis discretis z bonestis delegare. ō testi. si q testium. de testi. cogen. c. j. ō ꝓsang. z affi. c. j. Quia tñ q̄ñq testes sunt q nō pnt vel nō tenent ad inuicē venire p testimonio ferendo sz iudex ad eos ire vel mittere debz ꝓpter ꝓuilegiuz vl impotentiam ipoz testiū videlicet si testes sunt egregie psone vl mulieres. aut senes aut remoti. Uel qui pduc̄ est paup z̄c. de quo in. c. si qui testiū. de testi. z ibi de hoc dant versus Unde tūc est iusta causa cōmittendi aliis receptionem testiuz z examinationē. vt ibi no. de testi. cū causaz Prius tñ q̄s scribat iudex seu cōmittat examinationem testiū. recipit cautionez ab eo contra quē pducunt testes. vel cōmittat vt vadat infra terminū cōpetētem ad videndū iurare testes. vt dic Buil. in spe. de testib. §. qualiter. ℣. sunt autem testes. De hoc tamē est dicendū vt no. in. c. ꝓstituz. de fide instru. i glo. antepenul. z sup ea. z in. c. statutū. de rescrip. in glo. penul. li. vj. Et fit cōmissio sub hac forma.

Forma cōmissionis recipiēdi testes

N. decanꝰ z̄c. Judex cause z ptium infra scptaz a sede aplica delegatꝰ vl archidyaconus vel officialis z̄c. tali notario publico vl alteri cui committit Salutem in domino Quia talis actoz in causa quā tali reo mouet in iudicio coram nobis ad intētionē eiꝰ fundandā nōnullos intēdit pducere testes

quoꝝ receptiõi ꝛ examiationi psonalit inter esse nõ valem⁹. Jdcirco de vestra legalitate ꝛ discretõe plurimũ ꝓfisi vobis cõmittim⁹ ꝛ mãdamus q̃ten⁹ testes q̃s idẽ actor vel eius pcurator vobis duxerit nominãdos ad vestrã pñtiam ꝓuocetis .receptoꝝq; ꝫm formaꝫ iuris ꝛ iudicij morẽ ab eis ꝑmit⁹ iuramento sup intẽtiõe ꝛ articulis ꝑsentib⁹ inclusis. vel vobis ꝑ parte actoris exhibẽdis .ꝛ ꝫm iterrogatoria partis alteri⁹ si vobis dabunt cogatis eosdeꝫ veritati testimonium phibere attestationes in publicaꝫ formam redactas sigillo vestro clausas. fideliter et secrete inclusas per nuncium fidelem et idoneum nobis in talem diem remittatis. Vel sic.

Talis iudex ꝛc. Salutẽ i dño. Noueritꝫ q̃ in causa q̃ inter talẽ ex vna ꝛ talẽ pte ex altera vertit in iudicio coꝝ nobis ptes hinc inde nõnullos volẽtes ꝓducere testes ꝑ fundanda sua intentiõe. q̃s coꝝ nobis difficile foret ꝓducere et ptib⁹ oneroſũ. Jdcirco discretioni vestre cõmittimus .ac firmiter ac discrete ꝓcipiendo mandamus quatenꝰ testes quos pars vtraq; ꝓducere curauerit coꝝ vobis infra ſpaciũ vnius mẽſis .vel taleꝫ diẽ legaliter recipe. ac eos sup articulis a p⁹tib⁹ hincinde in causa hmõi datis. ꝛ ꝫm iterrogatoria ptiũ q̃ vobis vna cum ꝑsentibus trãſmittimus ꝫm datam a deo vobis prudentiã diligenter examinare curetis ſeruata forma debita et consueta.

Depoſitões iꝑoꝝ testiũ cũ articul⁹ ꝛ interrogatorijs ꝓdictis ac toto ꝓceſſu quẽ sup ꝑ coꝝ vob⁹ hr̃e ꝓtigit sub ſigillo vestro fideliter inclusis. nob⁹ q̃ntotius poteritis remittere studeatis. Aliqñ cõponit etiã forma cõmiſſionis decipiẽdis testib⁹ reprobatorijs clausa sub ista forma. Qõ ſi forte altera ptiũ testes alteri⁹ reprobare voluerit .testes sup reprobatione hmõi ꝓducẽdos infra .xv. dies post dictũ mẽſeꝫ immediate sequẽtes fideliter admittere ꝛ examiare ſolicite ſtudeatis Aliqñ etiã addit clauſula. Testes vero ſi ſe gratia odio vel amore ꝓcio vl̃ timore ſubtraxerint p censurã eccleſiaſticã ad phibendum testimoniũ veritaſ auctoritate nr̃a. ĩmo verius aplica cõpellatis Aliqñ etiã addit clauſula videlicꝫ ſignificãtes nobis q̃nta fides poſit ip̃is testib⁹ adhiberi. Jſta clauſula habet de fideiuſſ. ꝓſtitut⁹. in ſi. ibi de ꝑ. de q̃ etiam no. in. c. q̃m ꝓtra. de ꝓba. de iſta cõmiſſione ſeu remiſſione ꝛ eiꝰ forma vide in. c. ꝑſentiuꝫ de teſti. li. vj. vbi papa facit remiſſionem ad ptes ꝑ testib⁹ ꝓducẽdis et de receptoribus testiũ. an poſſit vlteriꝰ cõmitte habet de re iudi. cũ bertoldus. ꝛ in cle. iudices ꝺ offi. dele. Poteſt etiã iudex ꝑ officiũ cõmitte tabellioi ſeu notario cauſe. ꝛ ſic exercebit vtrũq; officiũ. ſ. receptoriſ testiũ ꝛ ſcriptoris. ꝛ ita tenet Jnno. in. c. q̃m ꝓtra. de ꝓba. Et ꝑ etiã hꝫ generalis ꝓſuetudo. Et dicit ibi Oſtien. q̃ ſanũ eſt ꝓſiliũ q̃ de cõmiſſiõe iudicis tabellioni facta fides fiat nõ ꝑ ip̃m tabellionẽ cui facta eſt cõmiſſio. qꝛ ei in ꝑ nõ credit. ſꝫ ꝑ inſtrumentũ alterius tabellionis vel lr̃as autentico ſigillo ſigillatas. Cũ ergo ꝑs ꝓducit testes ſuos coꝝ iudice vel eo cui ꝑ eſt cõmiſſum. debẽt testes iurare dicere veritateꝫ qꝛ ſine iuramẽto dictis eoꝝ nõ credit q̃ntũcũq; ſint religioſi. niſi iuramentũ eis a partibus remittatur. vt in. c. nuper. et in. c. de teſtibus. de quo etiam in ſpe. de teſti. §. ſequitur.

Forma iuramenti testium.

Forma aũt iuramẽti testiũ habet de testibus. fraternitatis. in vlti. glo. qꝛ iurabunt q̃ dicãt totã veritatem iudici vel cui cõmiſerit quã nouerint ꝺ iſta cauſa ſeu re sup q̃ iurãt. Jtem q̃ nullã interſerãt falſitatẽ. Jtem q̃ ꝑ vtraq; pte dicant iudici veritatẽ quã ſciunt Jtem q̃ dicant omnẽ veritatẽ ſiue ſint iterrogati ſiue non. Jtem q̃ nec ꝓcio nec amore vel odio. ſeu ꝓ aliquo cõmodo testimonium dicant Et de facto addit ſeptum. ſ. q̃ ſecretũ teneãt dictũ ſuũ vſq; ad publicatõem De q̃ etiã in ſpe. de teſte. §. ſequit. Et debẽt iurare tactis euangelijs. vt in. iij. q. ix. hoꝛtamur. Ãn vero ſi nõ apparet teſtem tetigiſſe illud euangeliũ ꝓſumatur tractat Jo. an. in addi. ſpe. in. §. primo alle. ſup. ỽ. ꝛ no. Quando aũt debet ꝓbari ꝓſanguinitas ad dirimendũ matrimoniuꝫ eſt ſpecialis forma iurandi vel iuramenti testiũ. de q̃ in. c. licet ex quadam. de testi. Pars aũt cõtra quã testes ꝓducũtur ſit pñs in ꝓductione testium ꝛ videat ꝑſonas testiũ quales ſint. an ſint tales q̃ nõ poſſint teſtificari ꝛ faciat proteſtationem q̃ dicere velit in ꝑſonas teſtiuꝫ. alias poſt publicationẽ ac teſtationem nõ poteſt niſi in duob⁹ caſib⁹. ſcꝫ niſi iuret q̃ hoc ex malicia non procedat. vel non oſtendat ſe poſt publicatõem ea didiciſſe que obũcit in perſonas. vt in. c. ꝑſentium. de teſtibus. Et debet fieri iſta proteſtatio tpe ꝓductionis

testiū. vt in ti. ex pte. co. ti. Tamen ista protestatione facta si testes aliqd dixerint p protestante. eis de facili nō credet. vt in alleg. cpūtium. in fi. Qualiter tñ hoc intelligat ibi no. Et ista omnia puta testiū receptionē eorum iuramēta z partis ptestationem tabellio scribat in actis. de pbati. qm̄ contra. Et erit ista forma.

Forma actuū in actib⁹ signando⁹

Anno tali. die tali. tal' actor vel tal' ipsius procurator coram tali iudice vel tali commissario cōparuit. z. A. B. C. testes ibidē cōparētes produxit. petens eos p dictū dñm iudicē seu cōmissariū recipi z admitti. Et aduerso talis re⁹ vel talis ipi⁹ procurator ibidē comparēs protestat expresse q in posnis testium hmōi dicere vellet z obijcere seu post depositiōis aperturā reprobare. Predictus ḡ dñs iudex vel cōmissari⁹ testes pnoiatos recepit. q oēs z singuli tactis euangelijs solitū pstiterūt iuramentū ⁊c. Tandē iudex vel cōmissari⁹ procedendo ad examinationē testiū vocabit ad se testes z singulos secrete et sigillatim examinabit. exemplo Danielis q falsos sacerdotes cōtra Susannā inductos secrete examinauit. vt habet Dañ. xiij. Et no. de testi. ca. ij. in glo. nō ē ita. ibi de hoc. Et dicet ei. amice falsidic⁹ testis trib⁹ posnis est obnoxi⁹. scz deo. cui⁹ pūtiā cū sit vbiq cōtemnit. Jtē iudici quē mentiēdo fallit. Item parti innocēti quā falso testimonio ledit. de crimīe falsi ca. j. Et quoniā testis qui ꝑitatē occultat et qui mendaciū dicit est re⁹. q⁹ p̄m⁹ pdesse nō vult. secūdus nocere desiderat. xj. q. iij. quisq̄s. Uñ cū iuraueris dicere veritatē. p id iuramentū obsecro te vt animā tuaz salues. et qđ scis de tali negocio plene dicas. Deinde ponas sibi qualiter inter talem z talē causa vertit sup tali re vel debito ⁊c. Deinde legat z exponat sibi p̄mū articulū z sup illo testez interroget an sciat eū esse verum. Et si testis dicit eū esse verū querat ab eo de causa sciētie ex qua causa sciat eū esse verum. z fm alia interrogatoria que data sunt circa istū articulum eum diligēter interroget z sigillatim. Deinde facta interrogatiōe de his que in p̄mo articulo ꝓtinent z ō interrogatorijs circa eum datis. z factis depositiōib⁹ z rñsionibus p testem ad ea. tunc descendat examinator ad secundū articulum. tandē ad tertium et sic de alijs. Adhibeat tñ cautelam si visuz fuerit expedire q primo queret a teste in genere quid sciat de tali causa que vertit inter tales ⁊c. anteq̄z aliquē articulū sibi perlegat. Uel qñq̄z p̄mo interroget de vltimo vel de medijs articulis. Istā p̄posterationē seruādo vt p hoc facili⁹ apprehendere valeat an testis sit subordinat⁹ seu instruct⁹ vel non. nec suadeat ei nec̄z ipm inducat vt aliquid certum dicat. sed querat in genere. nec etiaz inducat eū ad dicendum se scire qđ credit. vel ecōuerso. de quo in spe. de teste. §. nunc tractandum. Hāc tñ cautelā z sequētia notari us scribat isto modo.

Forma depositionum in actis signando rum.

Anno. mense. die. talib⁹ talis testis iurat⁹ sup p̄mo articulo q̄ sic incipit. Jtē ponit ⁊c. sibi lecto diligent' z exposito examinat⁹ dixit se articulum ignorare. vl' dixit ꝑa esse que in ipo ꝓtinent'. Interrogat⁹ de causa sciētie seu quō sciret. rñdit q interfuit. et ita fieri vidit z audiuit. Interrogat⁹ de tpe ⁊c. fm q iterrogatoria data fuerūt. rñdit q anno tali. die tali ⁊c. Jtē sup secundo articulo q̄ sic incipit Jtē ⁊c. sibi lecto z clare exposito dixit. z sic ō alijs articulis. Et querat' de causis z circūstantijs circa formam interrogatoriaz circa quēlibz articulum datorū z rñsiones ipius testis qualescūq̄z fuerint redigāt in scriptis vt in forma supra sicut a teste proferuntur. nihil mutando vel detrahendo. z diligēter vulgare interpret' in latinum. nec scribat testem dixisse credo vbi dixit scio. vel econtra. Nam taliter posset dictum testis redigere i scriptz q̄ auferret ius habenti. z sic se sibi ad restitutionē seu satisfactionē obligabit. Caueat etiā ne scribat talis testis dixit p omnia sicut talis p̄m⁹ vel secundus. sed cuiuslibz testis dictū p se in scriptis in integruz redigat vt no. de ſ. sig. nihil obstat. de quo ibi plene Et aduertendum q vbi sup articulo principali testis deposuit. examinator seu tabellio non debet vti his verbis. videlicet talis testis requisitus vel interrogat⁹ sup articulo tali rñdit ⁊c. Sz dicat seu scribat. Talis iuratus q̄ super articulo tali sic dixit. Sz vbi de causa scientie vl' de circumstantijs extra articulum principalem queritur. tunc his verbis tabellio vtit scribendo. Talis interrogatus vel requisitus quomodo sciret vl' de tempore seu loco ⁊c. Respondit. ⁊c. De quo in spe. de testi. §. nunc tractandum. §. et aduerte diligenter. Quomodo etiam in

Forma cõmissionis

testiũ examinatiõe quedã ꝺsiderãda sũt cir
ca examinatorẽ testiũ. videlicz ꝙ sit prudẽs
expert⁹. diligẽs. z attentus. fidelis z cautus.
prudẽter z discrete attẽdendo ꝑba q̃litatẽ z
vultũ ipius testis. Quedã circa ipsos testes
videlicet an sint inimici vel infames. Et q̃
dam circa dicta testium. videlicet an depo
sitionis causam reddãt. ꝛc. Ponit Buil. in
spe. in ti. de test. §. nũc tractandũ. in. ꝟ. vt ãt
ꝶ pleni⁹ Debet ℊ examinator iudex vel com
missari⁹ attẽdere an testis vacillat vel titu
bat. seu cũ trepidatõe vel incõstantia loqua
tur. Et si vacillat debet ꝶ scribi in actibus
ꝑ tabellionẽ. Sz an tabellio debeat ꝶ scri
bere ad ꝓceptũ iudicꝭ examinãtis. etiã si ta
bellio nihil de titubatõe vel vacillatõe ppẽ
dat. no. de pba. qm̃ ꝓtra. z in spe. de testi. §.
nũc tractandum. ꝟ. cõsiderare dz. z sequẽti.
Et dr ibi ꝙ sic triplici rõe. Prima ꝙa iudex
habet auctoritatẽ in recipiẽdo z examinan
do testes. sz tabellio solũ in scribẽdo. Secõa
quia iudex superior est vnde sibi magis est
credendũ. Tertia. qz tabellio intẽtus circa
scripturã nõ potest ita attẽdere circa varia
tionẽ testiũ. z titubationẽ pallorẽ vl̃ muta
tionẽ faciei ipsi⁹ testis sicut iudex q̃ sp potest
oculos ad testes habere. iõ sibi magꝭ est cre
dendũ. Potest tm̃ tabellio saluãdo ꝓscienti
am sic scribere ꝶ casu. Et iudex mihi tabel
lioni sic dixit vt scriberẽ ꝙ testis vacillabat
sed scriptura esset efficacior si adderet tabel
lio z sic mihi videbat ꝙ vacillaret dũmodo
rei veritas sic se habebat. Debẽt etiã ꝯtum
possunt cũ veritate exꝑmere. scz vacillatõis
modũ. s. talis testis vacillando siue tremen
do vel trepidando vel sudando ꝓ nimio ti
more loquebat. vel pallidus efficiebat. vel
hmõi. Et debet ꝶ scribere teste recedẽte vel
ignorante in cõtinenti. Tamẽ exq̃ testis au
diuit. nisi iudex vellet posset testẽ ex ꝶ puni
re. de q̃ no. in alle. c. qm̃ ꝓtra. de pba. ꝑ Jn
no. z Dsti. z in spe. ꝟ. primo alle. sup̃. Post
ꝯ aũt testes recepti sunt z examinati. si hoc
factũ est ꝑ alium ex cõmissione iudicis. ipse
redactis attestationibus in scriptis ipas at
testatiões cũ articulis z interrogatorijs ac
alijs coram eo sup hoc actis iudici remittat
sic scribendo

Forma commissionis examinatiõis te
stium.

Honorabili viro dño N. iudici vl̃ offici
ali ꝛc. Salutẽ in dño. z mandatũ vestrum
insunctũ ꝓnono suscipiẽdo z exequẽdo affe
ctu testes q̃s talꝭ in causa tali coram me pduce
re voluit. vel testes mihi ꝑ talẽ nomiatos ci
taui. z ab eis ꝑ talẽ actorẽ vel ei⁹ ꝓcuratore
rem in pñtia talꝭ rei vel talis ipi⁹ ꝓcuratoris
vel in penã ꝓtumacie rei ꝑ me ad ꝶ citati et
nõ cõparẽtis ꝓductis. iuramentũ iuxta mo
rem qõ ipi oms̃ z singuli tactis sanctis euan
gelijs pstiterũt recepi. Jpsosq̃ sup articulis
actoris z ẽm interrogatoria ipsi⁹ rei michi
transmissa cũ diligẽtia qua potui examina
re curaui. Quoz depositiões ꝑ talẽ notariũ
publicum in scriptis redactis sub sigilli mei
impressione inclusas. vna cum articulis in
terrogatorijs. citationibus. protestationib⁹
testium iuramẽtis. z alijs coram me ĩ negocio
hmõi actis. factis. z productis. per latorẽ p
sentium quẽ ad ꝶ de vtriusq̃ ptis consensu
tanq̃ idoneũ z fidelẽ duxi assumenduz vo
bis remitto. Aliquando addit ista clausula
Et partib⁹ talẽ terminũ in quo se coram vob
repsentare ꝑ se vel procuratorẽ teneant assi
gnaui. Et in forma dicit de testiũ iuramen
tis. ideo posui. quia iuramenta huiusmodi
sunt in actib⁹ scribẽda. vt tactũ est sup̃. Un
de nõ sufficeret poni in attestationib⁹ sic. ta
lis testis iuratus dixit. ꝛc. quia assertio ista
seu narratio est de ꝓterito. nec ꝑ eam apparz
de ꝑsentia iudicis vel partis contra quam
nec dies ꝑstiti iuramenti. de quibus oms̃ib⁹
ꝓstare debet. de testi. c. ĩ. de proba. qm̃ ꝓtra.
Ita dicit Jo. an. in addi. spe. de testi. §. seq̃t.
Si tamẽ scriptũ inuenit in actis testiuz co
ram iudice iurasse ꝓtibus presentib⁹. bene ꝑ
sumitur iurasse vt debuit. s. cũ tactura euã
geliorum. vt etiã dixi supra. Et plene ꝑ Jo.
an. in loco alle. Et debet testis recipi z veni
re expensis ꝓducẽtis. vt in. c. statutũ. §. pnl̃.
de rescrip. li. vj. Nec pars alia ꝑ eo ꝙ dat in
terrogatoria tenetur aliquid ad expẽsas te
stium ministrare anteq̃ iter arripiat ꝑ eun
do ꝛc. Et quõ nõ habeat rõ illaz expensarũ
quas testis domi facturus erat. z quomodo
soluet etiam expensas ꝑ vectura equorum si
conditio persone testis hoc requirat. etiam
si testis ꝓpriũ equũ duceret. tractat Joh.
an. in addi. spe. de teste. in. §. qualit̃. Utruz
aũt valeat depositio testis facta post termi
num datũ ad ꝓcedendũ z ad recipiendũ te
stes seu probandũ no. in spẽ. §. primo alle.
ꝟ. Js quoq̃ cui. Et ibi late per Joh. an. in
additi. cui finaliter placet distinctio Buil.

ibi posita in primo z secundo membro. salvo eo quod no. in spe. de dila. §. j. ℣. illud q3 in fine.

De publicatione attestationum post dilationes habitas.

Postq3 hic ꝓducti z examinati sūt testes fiē factū est in ꝑma dilatiōe. z sufficiēs est facta productio. procedet ad publicationē attestationū. Si nō est sufficiēs z ꝓducēs petat scōam vel tertiā dilationē. Si iusta cā subest. dabit cū cause cognitione secūda vl tertia. vt supra dictū est. Et no. de dila. c. ij. de testi. in causis. cum silibꝫ. Quarta dilatō nō dabit nisi cū quadā solēnitate legali. De qua z qualis sit illa solēnitas habetur in. c. vltra tertiam. de testi. z ibi ple. Testibus sic productis z examinatis partes renunciant testiū productioni z postulāt attestationes publicari. vl saltem pars ꝓducēs id petit Judex q3 volens attestatiōes publicare vocabit partes. quia eis absentibꝫ z nō vocatis nō debet aperire. de re iudi. cum ita. z matie vocare habet illum ꝓtra quē sunt producti vt si velit possit aliquid in apertione protestari partibꝫ sic vocatis z presentibꝫ. Vel altera p cōtumaciam absente procedit iudex ad publicationē isto modo. quia p̄cepit notario q3 legat corā se z partibꝫ publice in iudicio dicta testiū vel ipe met legat. z si sunt multe vel prolixe. sufficit legere vnā pro oibus. Quo facto iudex dicit. Iste sunt attestationes in tali causa habeatis eas p̄ publicatis. vel ea pro publicato. de quo in spe. ō teste. §. satis vtiliter. in ꝑn. Dicit aūt ibi Joh̄. an. in addi. de facto seruari q3 legit aliq̄d de vna attestatōe in ꝑn. cō vna in progressu z de vna in fine. Satis tamē est iudicē pronunciare istas pro publicatis haberi. et ita cōmuniter in istis ꝓtibus seruatur. Et omnia ista per tabellionem rediguntur i actis hoc modo

Formā actuū in actis signandoꝝ

Anno. die. mēse. cē. Talis actor vl talis ipsi⁹ procurator ex vna. z tal⁹ vel tal⁹ ipsius procurator parte ex altera ad publicandū z publicari videndū z ad audiendū dicta testiū pro ꝓte dicti actoris productoris citati cōparuerūt corā p̄dicto dño iudice sedente pro tribunali z testibꝫ producēdis renūciauerūt. ac dicta testiū p̄dictoꝝ publicari cōsenserūt z expresse postularūt ac ipaꝝ copiā sibi fieri z decerni attestatiōes hmōi petierūt Predictus aūt reus terminū ad dicendum ꝓtra personas z dicta testiū cōpetentes sibi petijt assignari. Prefatus q3 dñs iudex attestationes hmōi p partē talē ipaꝝ attestationum publice corā se legere fecit. Quo facto ipas attestatōes voluit z fecit pronūciari. z pro apertis z publicatis bri. z copiā de ipis ptibꝫ vel earum procuratoribꝫ hē petentibus fieri z dari decreuit Et tali reo vel eius procuratori talem diē ad dicendū z obj̄ciendū in psonas vel ad dicta testium pro termino assignauit. Vel sic breuiter

Consimilis forma

Lecte z publicate sunt he attestatōes in p̄sentia ptium vel eaꝝ procuratoꝝ p̄sentiē/tium z publicationē fieri petentiū. vel in p̄sentia talis actoris seu sui procuratoris publicationē fieri postulātis ī penā ꝓtumacie talis rei ad hē citati z minime cōparentis Anno tali. die tali. cē. Excipiet ꝓtra dicta z psonas testiū cē. Jn renūciatione tñ habetur cautela. scz q3 fiat renunciatio solū productioni testiū nō probationi in genere. q̄a tunc nō possent produci instrumēta q̄ alias produci possunt vsq3 ad cōclusionez cause. de fide instru. cum dilectus filꝰ. Itē q3 vna ptium nō renunciet nisi z alia renunciet. de quo in spe. de teste. §. vlē. ℣. Itē notandum z. ℣. fi. p abbatem. de testi. in. c. de testi. quia alias ps que nō renunciasset posset producere testes aī publicationē. Et talis renunciatio adimit facultatem producēdi testes alteri ptī sup eodē articulo. de q̄ plene in. ca. cum venisset. de testi.

Quid agendum sit pro reprobatōe testium post publicationem attestationū

Attestationibꝫ publicatis solet super eis disputari. vt ꝺr in. c. in causis. de testibꝫ. Testes etiam qñq3 cōsueuerunt reprobari z an hoc liceat vel an post publicationē. habeti ca. p̄sentium. de testi. li. vj. Impugnant autem vt etiaz alias dixi probationes facte p testes ratione psonarum. z etiam rōe dictorum ipoꝝ testiū Videa mꝰ de ꝑma. rōne psonarum repellunt testes seu reprobant aliqū propt crimen. aliquando ꝓpter suspicationē qñq3 ꝓpter defectum Propter crimen. vt q3 est latro. fur. raptor. piurus. infamis. vl aliquas criminosus. de testi. testimonium. z. ca. si cut nobis. cum similibus. Et si ꝓpter suspitionem. vt quia est pater. consanguineus. vel socius. vel familiaris. affinis. coniunct.

Forma exceptionis

vasall⁹.libert⁹.vēditor.fideiussor et⁹q̄ eux p ducit. De q̄.iij̄.q.iij̄.§. Itē testiū. de testib⁹. insup.r.c.cū nūci⁹.r.c.i lr̄is. Et plene i spe. de test.§.j. Propt defectū pōt poni exēplux de ipubere. de q̄ in spe. de teste.§.j.ꝑ. Item excipit q̄ est impubes vl furiosus vl iude⁹. de testi. iudei. r. c. licet. Et generalit reqrūt in testib⁹ septē. q̄ bis ꝑsib⁹ ꝓtinēt. Conditio sex⁹. etas. discretio. fama. Et fortuna fides. in testib⁹ ista reqres. Illos ꝑsus ponit glo. i ca.ij̄. de testi. i glo.ij̄. r ibi sup glo. Ad singu/ la ista dant ꝓcordātie. Iudex ḡ facta publi catione assignabit terminū infra quē recipi ant copiā attestationū. q̄ copiā facere tene tur iudex. ꝺ pba. qm̄ ꝓtra. Et originalia dx iudex vel tabellio apud se retinere. vt ibi no ta. Deinde habita copia attestationū p ptes iudex dabit aliū terminū reo infra quem et testes si potest repellat. Et post istū terminū nō audiet. de pba. licet. de q̄ etiā in spec. de testi.§.pe. Qñq̄ tñ añ publicatōx attestatio num testes reprobāt r repellūt. de q̄ videli/ cet an exceptio ꝫ testes ꝓponi debeat r pba/ ri añ publicationē attestationū. vel an post fieri possit magna est diuersitas inē docto/ res. r diuerse sunt opiones. Tenet tñ cōmu niter q̄ exceptio legitima q̄ opponit ꝫ testes sp a ꝓncipio sit recipiēda siue faciēda. Et iu dex non recipiēdo grauaret ptem. r sic loc⁹ esset appellationi. Sx recipe statim pbatio nes sup tali exceptōne. vel hoc differre post publicationē est in arbitrio iudicis. Ab isto excipiunt tres casus. de q̄b⁹ in. c. exp̄te ade. de testi. in glo. hmōi. r sup ea. Et iudex in ta lib⁹ arbitrarijs debet aduertere ad pl̄a. vide licet an illud de quo excipit habeat eandem equitatē cū ꝓdictis casib⁹ exceptis. vt sic ex eadem eq̄tate pbatiōes ꝓus recipiat. Item an sit publicū qđ excipit. Itē an habeat pro bationes. Item an sit ꝑsumptio ꝓtra excipi entem q̄ faciat h⁹ causa differēdi r ꝫm hmōi r alias diuersas circūstantias facti videbit iudex an expediat prius recipe testes repro batorios vel non. In dubio tñ differat re/ probatio. de quo plene in. c. exp̄te. supra al/ lega. r ibi p Jo. an. sup ꝓdicta glosa. Et ita est in arbitrio rei opponere exceptionem cō tra testes a principio. vel illā differre in tps iuxta dispositionē. c. p̄sentium. de testibus. Sed in arbitrio iudicis regulariter est pro bationes sup huiusmodi exceptiones statiz recipere. r ipsas discuti aut in tempus ꝓdi/ ctum differre dūmodo attentis facti circū/ stantijs bene arbitrat vt dictum est. Et dx regulariter. quia in tribus casibus pbatio/ nes statim admittunt. vt supra patet. Et si ad probationē testiū pbatorioꝝ inducūtur testes reprobatorū. r isti testes ꝓbatorū pos sunt p alios testes reprobari. sed vlteri⁹ non admittatur reprobatio. vt est casus in. c. li/ cet. ij̄. de testi. De hoc dantur versus In te stem testis r in hunc sed nō dat vltro. Et in exceptione ꝓtra testes qñ reprobant ꝓtextu criminis. debet fieri specificatio criminis ꝫ personam cuius libet testis. vt in. c. p̄sentiū. de testi. li. vj. Exceptio tamen bene recipit sine tali specificatione. r tunc debet fieri spe cificatio ante testium receptionez. vt ibi no tat super glosa notabili. De qua autem spe cificatione intelligatur. no. ibidem in glosa nō esse. r supra

Forma vero exceptionis cōtra testes et psonas testiū erit ista. excipiēdo cōtra testes p talem productos

Coram vob̄ honorabili dño iudice rē. In causa que inter eundē actorē ex vna r tales reum parte ex altera sup tali re vel debito ꝺ titur, pcurator pcuratorio noie predicti A. rei proponit. r dicit q̄ testes h⁹ mōi ad testi/ monium ꝫ ipm reū nō sunt admittēdi. sz a testificādi officio seu actu excludēdi r repel lendi. vel dicit q̄ testes tales A. B. C. intra ordinē vel numerꝫ testiū admittēdi nō sunt vel cōputandi nec eis nec eorū dictis dari debet fides vel adhiberi. nec dicta eorum i aliquo sunt sequēda. sz tanq̄ morbosa r in/ fecta reprobāda r relinquēda. ex eo r pro eo q̄ talis testis fuerit tpe depositionis piur⁹. Nam alias in causa tali coram tali iudice in/ ductus in testē peieranit vel de piurio ē cō uictus Itē q̄ talis testis erat tpe depositōis adulter. r de hoc pfessus vel ꝺdemnat⁹. vel adhuc potest probari. vt de testi. super eo. §. Item talis testis p̄cio corruptus falsum te/ stimonium dixit in huiusmodi causa. Nax cū deposuerit me tali die ꝓtraxisse Erfordē. ego fui eodē die Moguñ. Item talis r ta/ lis sunt leuis opinionis r suspecte vite. r ta les q̄ eox dictis dari vel fides adhiberi in iudicio vel extra non consueuit. Quare pe/ tit huiusmodi exceptiones admitti. r pbatiōnes super eis recipi. ac ipis pbatis legi/ time pro pte sua sniam absolutoriam ferri.

Forma exceptionis

Utꝝ aũt ſufficiat obiꝯere ⁊ ꝓbare. q̃ teſtes corrupti fuerint. vl̃ an cũ ℔ exigatur probatio falſitatꝭ dicti ipi⁹ teſtꝭ. no. in. c. licet de proba. §. poſt ℔. ⁊ in. ca. ſicut nob. ꝺ teſti. Nã ſi excipiãt añ ſniam. ſufficit probare corruptionẽ cum p ℔ prohibent criminoſi. Et idẽ poſt ſniam in cã appellatõis. vel alias in cauſa vbi ſnia nõ habet effectũ rei iudicate. vt no. in dicto. c. ſicut nob. §. ſi ꝓo. Sz vbi ſnia trãſiuit in rem iudicatã tũc oportet addi de falſitate. ⁊ etiã probari. imo tũc etiã addi debet q̃ iudex in ſententiando fuit dicta teſtiũ corruptoꝝ ſecut⁹ p iura q̃ alle. i dicto ca. licet dilect⁹. de teſti. i. q̃. glo. Et ibi ex tex. Ab. collegit ſex exceptões ꝯ teſtes. Prima ꝺ ꝓtradictõe. Scꝺa de ſingularitate Tertia de mala fama. Quarta ꝺ leui opiniõe. Quinta de falſitate. Sexta de corruptõe. Iſte tñ exceptiones nõ omnes directe ſunt contra ꝑſonas teſtiũ. sz alique reſpiciũt dicta teſtiũ Utrum aũt teſtis puniat ꝓpter crimen. ſic i modum exceptionis vt a teſtimonio repellatur probatũ cõtra eum. le. ⁊ no. de or. cog. c. q̃. Et ita habem⁹ quõ probatiões p teſtes reprobant rõe ꝑſonaꝝ

Qualiter dicta teſtium impugnent.

Uideam⁹ q̃ nũc quõ dicta teſtiũ reprobãtur ⁊ impugnãt. qz niſi excipiãt atteſtatiões q̃ etiã alias nõ valerẽt. poſſent p ꝓſenſum p tium etiã tacitũ ratificari. de q̃ not. de teſti. cũ cauſam. ſup glo. q̃. Uñ aduertendum q̃ habita copia atteſtationũ aduocati ptiũ i aliquib⁹ locoꝝ ptib⁹ faciũt mẽbra vt ipi vel iudex meli⁹ ⁊ facili⁹ ad indaginẽ veritatꝭ poſſunt peuenire. De iſtis rubricis qualit̃ ſunt faciẽde tractat Buil. in ſpe. de teſti. in. §. publicatis. in ꝓn. Uidebit em̃ cauſidic⁹ vtriuſq̃ ptis depoſitões teſtiũ ⁊ aduertit an articuli ſint plene probati vl̃ nõ. Uñ aduocat⁹ iſti⁹ q̃ produxit teſtes ſignet articl̃m p crucẽ lr̃am vl̃ aliud ſignũ. Et vbi p dicta teſtium alicui⁹ probat idẽ articul⁹. ibi ponat idem ſignũ vel lr̃am eandẽ in margine circa eadez dicta. Et vbi aliꝯ teſtes cũ eo ꝯcordãt. faciat idem. ita videlicet q̃ ꝑm pluralitatẽ ⁊ diuerſitatẽ articuloꝝ diuerſificet etiã lr̃as vel ſigna. vt p ſignoꝝ vl̃ lr̃aꝝ diuerſitatẽ appareant q̃ articuli p q̃ dicta ſũt probati. ⁊ vbi ac in q̃b teſtes ꝯcordãt. Poſſet ei poni circa p mũ articulũ. A. circa ſcꝺm. B circa tertiuz C. ⁊ ſic de aliꝯ. Et vbi p dicta alicuius teſtis probat⁹ eſt ꝑm⁹ articul⁹. ibi etiã in margine ponat A. vbi ſco probat⁹ eſt ſecundus ponat B. vbi tertiꝰ C. ⁊ ſic de aliꝯ. Econtra aduocat⁹ reiꝑa q̃ teſtes producti ſũt ſtudere hz deſignare p hmõi ⁊ cõſimilia ſig̃ diſcordantias ⁊ ꝓtrarietates dictoꝝ teſtiuz q̃ habeat eas in parato. Et vt facili⁹ ⁊ clari⁹ poſſit eas ac ipſa dicta impugnare. de q̃ plene in ſpeč. de teſti. in dicto. §. publicatis. Iſte tñ rubrice ſeu talia ſigna rubro raro ſiunt hic in ptib⁹.

Forma exceptionũ ꝓtra dicta teſtiũ.

Poſſunt tñ ſic formari exceptões ꝯ dicta teſtiũ. Procurator procuratorio noie talis rei exceptões ꝯ dicta teſtiũ ꝓtenſoꝝ productoꝝ pro pte tal̃ actoꝝ in cã quã mouet tali reo ꝑdicto. ſ. Seꝯo vel Titio ⁊c.

Coꝝ vobis honorabili viro dño iudice ⁊c. ꝓponit ⁊ dicit q̃ ipa teſtiũ dicta ſeu teſtimonia ꝓtenſa ſunt ſingularia. obſcura. uaria. incerta ⁊ teſtes ipi varĩ ſunt. ⁊ in dictis ſuis vacillãt ⁊ negatiuã aſtruere ⁊ probare intendũt. nec cauſas dictoꝝ ſuoꝝ ſeu ſcietie reddũt req̃ſiti. vel reddũt malas. inſufficientes. ⁊ ineptas. vel alias nõ probant. ad qõ probãdũ ſunt inducti. ſibiq̃ i dict̃ ſuis euidẽtiſſime ꝓtradicũt. Itẽ dicta ipoꝝ nulla ſunt ⁊ inualida. ex eo q̃ minime iurauerũt vel depoſuerũt nõ iurati. vl̃ pte nõ preſente nec citati iurarũt. vel depoſuerũt ſup nõ ratis. vel qz depoſuerũt de ſcia in pte q̃ nõ dum citat⁹ erat teſtis. Quare reiectis ⁊ minime attẽtis teſtiũ hmõi dictis nullis ⁊ iuridis. petit procurator ꝑdict⁹ in cã cõcludi. ⁊ ſe ab actoris impetitõe abſolui. ac ipſum actorẽ in litis expenſis ꝺemnari ſibi. Iſtarum exceptionũ aliq̃ puta tres habent i. c. cũ eccl̃ia ſutrina de cau. poſ. aliqui. ex. c. licz de proba. Itẽ ex. c. q̃. ⁊. c. tuis. ⁊. c. nup. de teſti. Itẽ alique iſtaꝝ nõ indigẽt probatiõe. sz veritas vel falſitas eaꝝ patet ex dictis. Sufficit g̃ in his ſola allegatio ⁊ oñſio dictorum vt veniat probatio facti. vt in exceptiõe de ſingularitate. variatione. nõ redditõe cauſe ꝓtrarietate ⁊ hmõi. In q̃b aũt debeãt ꝯcordare no. de teſti. c. q̃. Et dañ de hoc verſus p Inno. Res. ꝑſona. gradus. loc⁹. hec ſunt ꝑſona tps. In his variando impediunt fidem ſnã. Alique req̃runt probationẽ. puta cũ opponit de nullitate. ⁊ aliq̃n incũbit probatio producẽti teſtes ex cauſis antedictis vt q̃ iurati depoſuerũt. vl̃ q̃ ps fuit citata. Aliq̃n ꝺo pti opponẽti ſeu excipiẽti incumbit

probatio. vt si dicat testis corrupt⁹ vl falsuz dixisse. de q̃ etiã p Jo.an. in addi.spe. ō testi. in. §. sepe. Aduertendũ q̃ aliqñ opponitur ō falsitate cũ corruptõe. aliqñ de sola corruptione. Item de falsitate aliqñ directe. aliqñ indirecte. Falsitas directa raro ꝓcedit post publicationẽ. nisi ex culpa iudicis nõ faciẽtis fieri debitã specificationẽ. de q̃ p Jo.an. in addi.spe. in loco pri. alle. Falsitas indirecta potest post aperturã p testes ꝓbari. vt in ca. extenore. de testi. vbi dc̃ Sicut autem falsitas directa admittit post aperturaz ꝓpt̃ omissionẽ debite specificationis articulor. vt supra dictũ est. z sic indirecta ꝓbatio falsitatis excludit post publicatõem ꝓpter specificationez factam. vt ibi post Jnno. scripsit Jo.an. Nam si in articulis nõ declarat⁹ locus z tps. sed testes hoc bene exp̃sserunt. admittit post publicationẽ ꝓbatio falsitatis dictor testiũ indirecta. sec⁹ si in articulis tps z loc⁹ fuissent declarata q̃ tũc post aperturã volẽs etiã indirecte ꝓbare ꝑtiũ nõ audiet. p cle. ij. de testi. Sup ista ergo ꝓbatõe indirecta falsitatis dictor testium posset sic forma ri exceptio.

Forma exceptionis indirecte falsitatis probationis.

Excipiẽdo ꝓponit z dicit ꝓcurator tal⁹ rei ꝑ dicta testiũ talis actoris q̃ testes hmõi falsum tulerũt testimoniũ. vnde ad hmõi corrõ dictũ falsũ ipe reus nõ est ꝺdẽnand⁹ Dixert em ipm reũ tali die i opido Erford. cũ acto/re talẽ ꝑtũ celebrasse. z ipe re⁹ eadez die fuit in ciuitate Maguntiñ. Vñ ipm tũc Erfor. ꝓsonaliter vt testes exhmunt ꝓtrariasse nõ ẽ possibile q̃ p testes idoneos est probare paratus. Quare petit zc̃. Nõ aũt supra ꝺr excipiendo de ꝓtrarietate testiũ obstat qñ dicta testiũ q̃ vident ꝓtraria nõ ꝑñt reduci ad cõcordiã. alias si fieri potest semp dicta testiuz sunt ꝓcordanda ꝓpter odium ꝓximi. Et per quem modũ hoc fieri posset vel debeat. hẽt z no. in. c. cum tu. z. c. in nostra. de testi. et ibi in glo. Et q̃ excipit q̃ nõ reddant aptã cãm scientie. Sciendũz q̃ si testis interrogat⁹ est de scientie causa et eam nõ reddit. nõ valet dictum eius. Et idẽ si reddit malã z ineptaz de testi. cũ causam. Si nõ est testis interrogat⁹ de causa. tunc si data sunt p partem alia interrogatoria. idem q̃ supra. vt ibi no. z in c. ꝑsentiũ. de testi. li. vj. Si nõ sunt data interrogatoria. tunc dicunt aliqui q̃ bñ valet dictũ testis. de q̃ in dicto. c. cũ cãz. de testib⁹ Dicũt tñ q̃dam q̃ iudex nõ querens ō causa scientie tenet parti ad interesse. p. l. si qñ. C. de testi. in fi. qõ restringũt alij vbi est notabilis negligentia. Quod putat Jo.an. verũ in foro penitentiali. si causa exp̃ssa parti nõ nocuisset. Sz in iudiciali petitio nõ hz effectũ nisi ipe reus ꝓfiteret. ō q̃ p cum in addi. spe. de teste. §. f. Et intelligit de causa scientie. s. quõ sciat illud qõ dicit. non de causa actus istius de q̃ deponit. q̃ de illa nõ tenet dicere q̃uis de ea posset interrogari. de renunc. c. sup h. Et istas exceptiones cõtra ꝓsonas et dicta testium.

Tabellio scribat in actis h modo

Anno tali. die tali. cõparẽtib⁹ corã tali iudice. tali actore. vel tali ei⁹ ꝓcuratore ex vna z tali reo vel eius ꝓcuratore ꝑte ex altera. ꝓdict⁹ reus vel ꝓcurator ei⁹ z exceptões ꝓtra ꝓsonas z dicta testiũ actoris exhibuit infrascriptas. Et aduerso ipe actor vel ei⁹ ꝓcurator copiã ipaz p iudicẽ sibi decerni ac fieri. z terminũ cõpetentẽ ad rñdendũ seu publicandũ ꝓtra eas si sibi cõpetierit ei assignari postulauit. Prefat⁹ igit iudex copiam petitã actori dandã decreuit. z diem talem ad dicẽdum cõtra exceptiões ꝓdictas sibi p termio ꝑfixit zc̃. Jstis exceptionib⁹ p talem exhibit⁹ anno tali. die tali. in ꝑsentia talis rei vel sui ꝓcuratoris dicet seu ꝛplicabit ꝺ eas tali die zc̃. Quõ aũt actor ꝓtra istas exceptiones rei factas ꝓtra ꝓsonas vel dicta testiũ possit replicare. videlicet dicere testem criminosum fuisse de crimine emendatum. ergo in ciuili admittendũ. de testi. testimoniũ. infamẽ restitutũ fame. de re iudi. cum E. z A. Uel dico absentẽ citatũ ad videndũ iurare z contumacẽ zc̃. Et replicationũ forma patet ex superioribus. Et plures sunt modi probãdi seu species probationũ. de q̃b⁹ no. in. c. cum ad sedem. de testi. ꝛpo. in glo. z no. q̃tuor. z sup ea. in spe. de pba. §. videndum aũt. s. p testes p instrumẽta. p euidentiã facti. p ꝑsumptõz. p famã. p delationem iuramenti. Si g̃ actoris intentio nõ est ꝓbata p testes. potest recurrere ad instrumẽta si habet z ista ꝓducere ante ꝯclusionẽ cause etiã post publicatõz de fide instru. cum dilectus. nisi datus esset terminus z lapsus a iudice ad instrumenta. sicut fit dando terminũ ad producendũ oia post quẽ super ꝓductione non audiret in ista instãtia. de quo ibi no. in spe. de dilat. §.

b

videndū.ꝑ.q̄d si dat⁹.plen⁹ in cle.sepe.ō.ꝑ. sig.ꝑ.eo saluo.in glo.vbi ḡ.Quid ā̄t sit istrumentuz.z q̄t sint spēs instrumētoꝝ.z in q̄b⁹ instrumētis adhibeaf fides.z q̄liter z q̄ scripture ꝓducte in iudicio impugnentur.et de alīs circa hoc plene in spe.ō instru.edi. per totū.Et videat tps ꝫ quā ꝓducīt instrumētū ꝙ copiā ei⁹ petat.z terminū ad impugnādū illud.z in termino si potuerit id ipugnet q: alias eoipso ꝙ ꝓ publico instrumēto fuerit ꝓductū.z aduersari⁹ q̄ nil opponēs tacuit. Videf illud approbasse de offi.dele. gratū. No. Osti.in.ca.qm̄ ꝫ falsam.de ꝓba. Et ibi etiā plene no.quō instrumētum debeat redigi in actis.s.ꝓncipiū z finis. Ponendo tñ cautionē de tenore ꝙ cesset equiuocatio zc. vt ibi plene. Si ḡ actor ꝓbauit ītentōez suā ꝓ testes vel instrumenta.re⁹ si hz pempt. exceptiōem opponat eam. videat tñ vt eam probet.q: si fūdata actoris intentōe reus opponit pemptoriū.z si in ei⁹ deficit ꝓbatione ꝓdēnabīf actori in expēsis quas fecit postq̄z reus accepit inducias Et si soluēdo non est ad arbitriuz iudicis puniet. Jsta est ꝓuisio decre.finem.de do.z ꝓtu. Si tñ vult eam ī incōtinenti ꝓbare licet deficiat sibi ꝓbatio. nō est loc⁹ pene. vt ibi no. Debent ergo duo ꝓcurrere ad ħ ꝙ excipiēs patiet hanc penaz scz ꝙ fundata sit actoris intētio .z ꝙ non incōtinēti reus assumat on⁹ ꝓbādi. vt ibi no. Potest ergo reus opponere exceptiōem rei iudicate vel trāsactōis.z formas ista:uz habuim⁹ supra. Uel pōt excipe de pacto de nō petēdo. vel de ꝑscꝓ. vel solutōne debiti facta zc. sub hac forma.

Forma exceptōis ad puniendā seu elidēdā intentionē actoris.

Coram vobis honorabili dño iudice zc. ꝓponit procurator procuratorio noīe tal' rei excipiendo ad intentionē talis actoris perimendam seu elidendam.z dicit ꝙ ipe re⁹ domū talem quaz actor ab eo vendicat posse/dit pacifice annis.xxx.z vltra ꝓtinue eam ꝑ scꝓsit bona fide. Quare petit ipm reum ab actoris impetitione absolui per vestrā sententiam diffinitiuam.et eundem actorē sibi in expensis lic. condemnari.

Uel sic. Jn exceptōe solutōis ad elidēdā et efficaciter perimendā talis actoris intentionē procurator talis rei ꝓponit z dicit excipiēdo ꝙ etiā si debitū ꝓtensū ꝙ ipm actorem a ꝓdicto reo petitū esset legitime et sufficienter probatū. Jpse tñ reus de eodē debito ꝓtenso illud sibi numerādo realiter z ī parata pecunia ꝓsoluēdo satisfecit. Cū aūt solutiōi eius q̄ debef ois obligatio sit sublata. Jdcirco ꝓdict⁹ procurator noīe q̄ supra.petit zc vt in ꝓcedenti forma.z sic de alīs exceptiōibus. Et reus exceptōem pempt. ꝙ eū opposita probare dz.q: in excipiēdo re⁹ fit actor. z ita in eū transferf onus ꝓbādi.ff.de excep. l.j.et in.l.exceptio. saltē regulariter.q: in casib⁹ nō probabit excipiens.sed actor vt in exceptione nō numerate pecunie vel dotis.de q̄ etiā in spe.de excep.§.viso. Si tñ eam nō probat reus ex eo solo nō obtinebit actor nisi probet intentionem suā.de excep.cum venerabilis.de q̄ etiam in spe.de excep.§.viso. ꝑ.illud q̄z. Et diligenter aduertat aduocat⁹ rei q̄b⁹ verbis vtatur in ꝓcipienda exceptione.de q̄ etiā in spe.in.§.proxi.alleg. Et tabellio hmōi actum exceptionis pempto. oppositе scribit hoc modo.

Comparuit in iudicio coram tali iudice anno tali.die tali.talis reus vel talis sū⁹ procurator.z infrascriptam obtulit pempt. exceptionē. Et aduerso iudice adhuc ꝓtribunali sedente talis actor vel talis ei⁹ procurator cōparēs.eiusdē exceptiōis copiā sibi per ipm dñm iudicē decerni z fieri petīt. ac cōpetentē terminū ad dicendū ꝓtra easdez seu replicandū assignari. Cui ꝓdict⁹ dñs iudex copiam exceptionis hmōi decreuit.z talem diem ei statuit ad dicendū ꝓtra eam seu replicandū si voluerit. Acta zc. Uel sic. Et ꝓbitis his exceptionib⁹ ꝙ talem reum vel talem eius procuratorē in pñtia talis actoris vel sui ꝓcuratoris.anno tali.die tali replicabitur die tali zc. Si aūtē in termino sic dato actori ad replicandū.actor nullaz ꝓponit replicationē.q: forte nō hz tunc admittitur exceptio rei ad probandū.z dabit reus articulas probabit si poterit per testes vel instrumenta zc.

De renūciatōe z ꝓclusione.

Postq̄z vt ꝑmissum est processum est in causa.vt quia lis est ꝓtestata.iuratum est ō calūnia.date sunt positiones z articuli.z ad positiones z rñsiones facte sunt probatōes testiū vel instrumentoꝝ.inducte exceptiōes oppositе replicatōes.forte z duplicatōes subsecute.cū partes nō habēt q̄d vlterius in causa ꝓponāt vlteriorib⁹ ꝓponēdis renūciāt

z postulāt in causa ꝓcludi. Et ista oīa sūt redigēda in scꝑtis z in actis. de pba. qm̄. Et si vna ꝑtiū r̄nūciet seu renūciare velit. z alia dicit ꝙ adhuc habeat aliq̄ ꝓponere. q̄re dic̄ ꝙ nō vult renūciare. Tūc iudex assignabit ei terminū ꝓpetentē infra quē ꝓponat q̄d velit. de q̄ in spe. de renūc. in pn̄. Et videt aliq̄bus ꝙ idē sit renūciare z ꝓcludere. et h̄ tenet Boff. vt no. de cau. pos. pastoralis. cū textu ibi. Et i. c. qm̄ ꝫ. de pba. ponit ista vt diuersa. z ꝙ eoz q̄dlibet sit act⁹ ꝑ se. Et tenet H. in spe. ō renunc. z conclusione. in ꝫ. z nota. Et sic potest dici ꝙ ꝑ renūciatōem renūciat̄ probationiby z allegationiby facti. Per ꝓclusionē inducit renunciatio allegationum iuris Dicit tñ Jo. an. in addi. spe. in loco supra allegato. ꝙ in renūciatōiby hmōi sūt pōderanda verba z stat⁹ cause z cōsuetudo fori. quia si fit renūciatio allegationiby z oīmby pbationibus. certū est ꝙ ista renūciatio est cōclusio. vt no. in. c. cū dilect⁹ de fide instru. ī glo. ij. Et idem putat ipe si fit renūciatio allegationū iuris et facti. z h̄ q̄n status cause patit ꝓcludi. Itē si habet ꝓsuetudo fori ꝓbū allegationis cōprehendere ius z factuz. Et per illud solū ꝓcludi. vt tūc renūciatis allegationiby ꝑ hoc etiā intelligat̄ ꝓclusū. de q̄ etiaz ꝑ modernos in cle. sepe. de ꝫ. sig. Potest ergo sic registrari in actis renūciatio z conclusio ꝑ tabellionē. Anno tali. die tali Constitutis coz̄ tali iudice partiby p̄dictis. puta tali actoze z tali reo vel eoz ꝓcuratoriby. ipe partes in causa hmōi allegationiby vlteriozibus mutuo renunciarūt. petētes concludi causa in cadez. Jn q̄ etiā q̄stū in eis erat ꝓcluserūt Vñ iudex p̄dict⁹ hmōi renūciatōem admittēdo in ipa causa cū eisdē ꝑtiby seu eoz procuratoriby vt p̄ferāt ꝓcludentiby z ꝓcludivolentiby z petentiby ꝓclusit. z habere voluit pcōcluso. Acta zc̄. Facta cōclusione in causa ampli⁹ probationi nō est locus etiam per instrumenta. vt in dicto. c. cū dilectus. de fide instru. Judex tñ ex officio interrogare ꝑt p⁹ ꝓclusionē ō facto si aliq̄d dubitatōis occurrit. vt in. c. cū Jo. eo. ti. Sed hoc iudex non faciat ad petitionē ꝑtis. vt ibi no. z in. ca. in ꝓtia. de pba. in fi. glo. iiij. z in. c. ꝑ tuas. ō testiby. Nūo aūt fiāt allegatōes iuris tractat Buil. in spe. de dispu. et alle. ꝑ totum. Et sic sum⁹ expediti de scōa ꝑte ꝓncipali ordis iudiciarij.

Interlocutorie sententie

Eo antcq̄ueni

amus ad tertiā ꝑtez. s. de snīa z illis q̄ eam sequūt. q⁹ aliq̄n aliqua emergūt in lite seu causa sup q̄by iudex h̄z interloqui. Nā licet sup incidenti nō sit necesse pronūciare. tamē sup emergenti est ꝓnūciandū vt no. de or. cog. c. j. Et quid sit incidēs vel emergens ibi no. et ideo de interlocutorijs videam⁹. Et q̄ sit snīa interlocutoria no. in cle. vnica de sequest. poss. in glo. ꝫ. diffiniti/ua. et vide no. in. c. j. de ap. li. vj. Sup exceptione ergo dilatoria videlicet an libell⁹ sit oferendus vel nō. vel an sit ei rñdendū. vl̄ an causa sit coz̄ ipo iudice tractāda vel nō. vel vtrū excōmunicatōis exceptio ꝫ actoze opposita sit ꝓbata vel nō. vel vtrū dilatio petita sit concedenda vel nō. z de silibz exceptionibus iudex pronūciet interloquendo sub hac forma.

Forma sententie interlocutorie sup exceptione dilatoria.

N. decan⁹ zc̄. Cum in causa tali q̄ int̄ talē actorem ex vna. et talem reū parte ex altera. de et sup re vel debito tali in iudicio coram nobis vertit ꝓ parte dicti rei oblata fuit exceptio talis vl̄ talis dilatio petita vl̄ fuit ꝓpositum excipiendo libello sibi ꝑ actoze oblato nō esse respondendum vel actorem ab agendo repellendum. pro eo ꝙ maioris esset vinculo excōmunicationis innodatus. vel nobis in hac causa iurisdictionem non cōpetere. pro eo ꝙ tempe impetratiōis rescꝑti ipe actor impetrās fuerit maioris excōicationis snīa ligatus zc̄. Nos visis z diligenter ꝓsideratis sup hoc per testes hincinde coz̄ nobis productis ꝓpositis z allegatis. Habito etiā consilio cū peritis. pronūciamus decernimus et declaramus p̄dictam exceptōz admittendā non esse seu ea non obstante in causa hmōi ad vlteriora procedendum fore et per nos ac coram nobis procedi debere.

Vel sic si est legitima exceptio. Decernimus et pronūciam⁹ ipam exceptionē esse admittendā. z admittim⁹ actorē ꝫpē excōicationis vinculū ab agendo repellendū excludēdum fore. z excludimus seu repellimus seu nobis obstante exceptione p̄dicta iurisdictionem z cognitionē in negocio hmōi nō cōpetūsse. necz cōpetere seu libello p̄dicto per ipsum reū respōdendū nō esse. sed eundē reū ab instantia iudicij fore absoluendum et ab

soluim⁹. Et ipm actorē sibi in expēsis legitimis ꝺdēnam⁹. eaꝝ taxationē nobis in posterū reseruātes. Et tunc in fine interlocutorie tabellio subscribet isto modo

Lecta ꝛ lata est hec interlocutoria āno tali. die tali. in pūtia ipaꝝ ptiū vl̄ ꝓcuratoriꝫ ꝑsentiꝫ talibus ꝛc̄. Et de istis ꝛ de alijs interlocutoriaꝝ formis no. in spe. de excep. §. viso Et est interlocutoria q̄ ferf inē ꝓncipiū cause ꝛ finē nō sup ꝓncipali. sꝫ sup incidentibus q̄stionibꝫ vel emergētibus. de ap. significātibus. de testi. significauerūt. Et transit interlocutoria in rem iudicatā quo ad ptez si ab ea infra decē dies nō fuerit appellatuꝫ. vt in. c. cūctꝫ dilecta. in fi. ō elec. sꝫ nō q̄ ad iudicē ạn possit eā reuocare etiā post decez dies. de q̄ tū dicendū est. vt ple. no. in. c. cū cessante. de ap. in glo. j. Ubi distinguūtur tres spēs interlocutoriaꝝ. Quia q̄dā interlocutorie ꝓparāt seu ordināt litē. Quedā emergētia seu incidentia in lite decidūt. Quedā aliq̄d restitui vel dari vel nō dari. fieri vel non fieri. vel aliq̄d eq̄pollēs iubēt. ꝓcludendo tū ibi tenēt doc. q̄ ois interlocutoria mutari ꝛ reuocari ꝑt ex causa. sine causa nō. maxime post. x. dies. sine volūtate ptis ꝑ qua est lata Uñ si iudex sine causa iusta interlocutoriaꝫ reuocet poterit appellari.

Formas āt diuersas reuocatiōis interlocutorie ponit Buil. in spe. de excepti. §. viso. Quia potest sic dicere iudex

Nos talis iudex ꝛc̄. q̄ ī tali cā ꝛc̄. ꝓdē sup tali exceptiōe ꝑ talem reū oppositā. pnūciā⁹ interloquēdo eādē exceptōem nō esse admittēdā. vel q̄ ꝛ talē sic processim⁹ ꝛc̄. Habito postmodū ꝓsilio peritoꝝ inuenim⁹ ipm grauasse. vel indebite ꝛ eū ꝓcessisse. Idcirco vsi ꝓsilio saniori interlocutoriā ipam vel ꝓcessum hmōi exp̄sse reuocam⁹. Quidā tū iudices erubescētes factū suū reuocare sic dicūt

Nos talis iudex ꝛc̄. Si te talē in aliq̄ grauauim⁹. illud reuocam⁹ ꝛc̄. Sed talis reuocatio dubia est ꝓditionalis ꝛ incerta. ꝛ ideo nō admittenda. Uñ appellans nō obstante tali reuocatione nihilomin⁹ insistere potest prosecutioni sue appellatiōis. si pure nō fiat reuocatio. Quidā etiam iudices sic dicunt.

Frater si te grauauim⁹ in aliq̄ parati sumus illud reuocare de ꝓsilio sapientum. Et ꝑfigim⁹ tibi talem terminū ad cōparendum infra quē volum⁹ plenius deliberare. Et dicit Buil. vbi supra q̄ hec forma habet in. c. apl̄ice. de iudi. li. vj. ℣. eratq̄ parat⁹. Glo. i. c. cū cessante. de appel. dat aliam reuocatōem hmōi interlocutorie vel grauaminis formā videlicet vt sic dicat iudex. Nō credo te grauasse. sed si grauaui te in aliquo illud reuoco. Sed ista forma q̄ duo membra ꝓtinet. q̄ ad vtrūq̄ nō est sana. q̄ in ꝑmo docet mentiri. Nā potest esse q̄ iudex ꝓtrarium credit. Et ꝓtra tales cautelas vl̄ doctrinas videndū est qō no. Buil. in spe. de excep. §. penult. ꝛ in vlti. colū. Quo ad secundū membrū est ꝓditionalis incerta. vt dixi supra. Uñ ꝓsti. dat talem formā. videlicet vt si dicat iudex ad eum contra quē est lata interlocutoria.

Tu dicis te grauatū ꝑ talem interlocutoriā qō nō ꝓfiteor. Ego tū reuoco tue satisfaciens voluntati. ne de me saltem de facto ꝓqueri possis. Et simlis forma tradit in. c. nisi specialis. de vsu pallī. Et q̄ dicit iudex in reuocatione q̄ nō cōfiteor caute dicit. q̄ ꝑ ℞ non sequitur q̄ neget se grauasse. Et aliqui iudices ꝓsueuerūt statuere terminū appellanti ad docendū de grauamīe. sꝫ ad hoc ipe appellās nō tenet. de q̄ in. ca. si a iudice. de ap. li. vj.

Seq̄t tertia pars ordinis iudiciarij.

Nunc ergo videamus de tertia ꝑte ordinis iudiciarij. s. ō snīa ꝛ q̄ illā sequūt. Et Buil. in spe. de sen. pla. in ꝓn. diffiniendo sic dicit Sententia est iudicialis diffinitio controuersie finē imponens. ꝓdemnatōem vel absolutionē ꝓtinēs. Dicit em snīa iudicialis diffinitio ꝓtroversie finē imponēs. vt in. l. j. ff. de re iudi. Et debet ꝓtinere absolutōꝫ vl̄ cō demnatōem. de accu. illa ꝑpositoꝝ. Et ibi ō hoc in vlt. glo. Uel aliq̄d q̄d tantū valeat. ō ℣. sig. in his. Utrū aūt snīa diffinitiua sit de actis cause ita vt ꝓtineatur int̄ acta. tractat Jo. an. in addi. spe. de senten. ꝓcla. in ꝓn. Et ibi post ar. ꝑ ꝛ ō videt tenere q̄ sic. maxime ꝑ. c. cū eterni. de re iudi. li. vj. vbi sentētie ferēde ꝛ ꝓcipiēde ponūt in actis cause. Et debet ferri snīa diffinitiua partibus pūtibꝫ. vel altera absente ꝑ ꝓtumaciam. ita vt citet ad snīam audiendaꝫ. de testi. cum olim. in fine. al's si ferat ꝓtra absentē nō citatū non tenet. vt no. de sen. ꝛ re iudi. tenoꝝ. in glo. penul. eius ꝑ ea. Et necesse est hoc casu q̄ exprimatur pempt. vbi vnica fit citatio. de hoc. xtiū. q̄. iij. de illicita. in fi. magne glo. Et in spē. de

citationib⁹.§.viso de tempo⁹. Et p Jo.an. in.c.cū Bertoldus.de re.iudi.in.⁹.remisis/ sent. Et de accu.ad petitōem.nisi in causis ī q̄b⁹ sine strepitu ꝛ figura iudicij ꝓcedet.vt i cle.sepe de ⁹.sig.circa fi.ibi etiā de ℔ in glo. ar.iij. Si aūt in snia ꝓtinet eū ꝺ quē lata ē fuisse citatū an stetur sententie.ita q̄ non sit necessaria alia ꝓbatio citatiōis. tractat ℔. in spe.de sen.ꝓmo.§.vt aūt.⁹.ꝛ nota. Sed plen⁹ p Jo.an.ibi in addi.q̄ de iuris subti litate necesse est ꝓbare pempt. Et si q̄s vel/ let tenere q̄ victor ℔ nō habeat ꝓbare. vict⁹ tñ potest ꝓbare se citatū nō fuisse ꝓducēdo acta. Et si inter ista nō apparet hmōi citatio babebit⁹ p nō citato. nisi ꝓbet ꝓtrariū. Utꝛ aūt ꝑsumat⁹ ꝺdemnatū fuisse pñtem in snia si aliud nō dicat⁹ vel exꝓmat in ea.no. Buil. in spe.in loco ꝓti.alle. Et snia diffinitiua dꝛ generaliter sex ꝓtinere. Primū nomē iudic⁹ ꝛ el⁹ qualitatē.puta an sit delegat⁹ vl ordina rius. Scōm noia litigatoꝝ. Tertiū tenorē petitōis in iudicio ꝓrecte Quartū substā tiā ꝓcessus cause.puta lit.ꝓtest.iuramēti ꝑ/ stationē.ꝛ sillia. Quintū q̄ fiet mentio i snia ptes fuisse pñtes vel ad ꝓtumaciā absentes de q̄ supra dixi. Sexto q̄ ꝓtineat ꝺdēnatōꝛ vel absolutōem. vel aliquid equiualēs. de q̄ etiā tactū est supra. et ista etiam enumerat Buil.in spe.de sen.ꝓmo.§.qualiter autem. iuxta finem ⁊c.

In actione ergo reali potest sic dictari et formari sententia

In noīe dñi Amen. Officialis vel iudex talis.orta inter A.actorē ex vna.ꝛ B.reum de ꝛ sup tali fundo area vel domo ꝓte ex al/ tera materia q̄stionis. Idem A.libellum de dit vel obtulit in hac forma.ꝛ ponat⁹ tot⁹ te/ nor libelli in snia. Lite igit⁹ coꝝ nob legiti/ me ꝓtest.ꝛ ꝑstito a ptib⁹ vel eaꝝ procuratorib⁹ hinc inde calūnie iuramēto. factisq̄ ꝛ obla/ tis positionib⁹ ꝛ articulis.ad ipas positōes rñsionib⁹ subsecutis testib⁹ ꝛ instrumēt⁹ ꝓ/ ductis ꝛ attestationib⁹ publicatis. oppositis q̄b⁹ ꝺ dicta testiū nōnullis exceptōib⁹ ꝛ repli cationib⁹ factis. tādez renūciatis p procura/ toꝛes ptiū hinc inde positiōib⁹ cū ipis pcu/ ratoꝛib⁹ ptiū ꝓcludentib⁹ et ꝓcludi petētib⁹ in ipa causa ꝓclusim⁹ ꝛ habuim⁹ p conclusio nem. Nos igit⁹ visis ꝛ auditis diligēter iuribꝫ ra/ tionib⁹ ꝓbationib⁹ ꝛ allegationib⁹ partium cognitis q̄ ꝛ inuestigatis ad plenū ipsi⁹ cau se meritis deliberatione ꝓhabita. diligēti et cōmunicato ꝓsilio iurisperitoꝝ xp̄i noīe in uocato. ptib⁹ ꝓpt hoc in nostra pñtia consti tutis et snīaz ferri postulātib⁹. vel tali acto re vel reo pñte et snīam ferri petente. Et ta/ li reo vel actore ad hoc pempt. citato contu maciter se absentante. cui⁹ absentia ꝺi pñsen tia repleat⁹ ꝓ tribunali sedentes. et haben tes pre oculis deū solū sentētiando In his scꝓtis pronūciam⁹ decernim⁹ et declaram⁹ fundū ꝑdictum ad prefatū A.actorē ptinu/ isse de iure et ptinere.prefatūq̄ A. reū fūdū hmōi occupasse et detinuisse.ac occupare ꝛ illicite detinere.et ipm fundum memorato actori adiudicandū.ac A. reum antedictū ad restituendū et libere dimittendū fundū eundē eidem actori cōdemnandū et repellē dum fore.adiudicamusq̄ et cōdemnamus ipm reum supradicto actori in fructib⁹ a tē/ pore mote litis. vel a tempore occupatiōis ꝛ detentionis valet in tot modis seu mal/ dris frumēti ⁊c.rōe fructuū pceptoꝝ ex fun do hmōi p eum pceptis. Et in expēsis litis nihilomin⁹ ꝺdemnātes. quaꝝ expensarum taxationē nobis in postez reseruamus.

Uel si debeat fieri snīa pro reo absoluto ria.forte q̄ actor nō probauit. vl reus pro/ bauit de iure suo. tūc ita formetur

In noīe dñi Amen ⁊c.vsq̄ ibi. pronūcia mus.decernim⁹.ꝛ declaram⁹ ꝑdictū A.re/ um a ꝑfati A.actoris impetitōe absolvēdū ac eidē actori sup petitiōe sua ꝛ fundo predi cto silentiū ꝑpetuū imponēdum fore. ac ab soluim⁹ ꝛ imponim⁹.ac nr̄a snīa diffinitiua mediāte ꝺdēnantes eundē actorē eidē reo ī expēsis litis.quaꝝ taxationē ⁊c. In cui⁹ rei testimoniū ⁊c.ista snīa incipit. In noīe dñi. ⁊c.vt.xxiij.dis. In noīe.de testi. In nomie. Deli⁹ ad propositū in.ca. veritat⁹.de do.ꝛ ꝓtu. Et ñ scribit⁹ seu dirigit⁹ alicui. videlicet ptib⁹ vl alīs vl vniuersis. Quia si iudex sic scriberet. vniuersis ⁊c. nouerit⁹ q̄ in cā tali pronūciam⁹ ⁊c.tales lr̄e seu scripture nō fa/ cerent fidez. q̄ eēnt pot⁹ testimoniales seu recitatorie ꝑteritoꝝ q̄s assertorie pñtium. vt no. Buil.in spe.ꝺ sen.ꝓmo.§. iuxta.⁹. ꝛ no. q̄ quidā iudices. Ho.etiā in.c.apostolice.ꝺ re iudi.li.vj. Item in sentētia fit narratio p cessus ad quem affectū hoc fiat.no.in spec. de sen.ꝓmo.§.restat.⁹.in sūma. Ho.ꝛ Jn. ꝛ Osti.in.c.cū in iure.de offi.delega.vbi etiā no.q̄d fieri debeat si p alium tabellionē scribatur sententia, et acta p alium fuerint

scripta. Item in sententia dr. nos visis z auditis diligēter iuribꝫ pbatōibꝫ z allegationibꝫ partiū zc. Quia iudex fm allegata z pbata corā eo debet iudicare. nō fm pscientiam quam habet vt priuatus. sed fm pscientiam ex actis pbatiōibꝫ z allegatōibꝫ informatā. vt. iij. q. vij. Judicetis. de q̄ dō offi. dele. pastoral'. in glo. ar. ptra. z de offi. ordi. ca. j. in glo. canonū. z in spe. de dispu. z alle. §. vlti. ℣. licet aūt. Et ibi de hoc p Jo. an. in addi. vbi ponit rōnes q̄rundam theologizū q̄ tenēt ptrariū. z illas soluit. Et q̄le remediū tūc habeat iudex ibi nota. qz deponet si pōt pscientiā. si nō potest deleget causaz alicui. vel ad supiorē remittat zc. vt plenius notat' vbi supra. Item seq̄t in sentētia cognitis et inuestigatis ad plenū cause meritis zc. Nā ferri nō debet sentētia nisi liqueat de meritis cause. de quo in. c. prout. de dolo z cōtu. cū si. Sētentia em̄ nō est pcipitāda. vt in. l. ij. C. de sen. ex. peri. reci. hac lege. z in clemē. pastoral'. de re iudi. imo cum peritis sup ea ferenda psilium habere debet. de dolo et cōtu. cum olim. de consue. ad nostraz. De quo z qualiter iudex deliberare debeat z psiliuz iurisperitoꝝ req̄rere. z diligēter cū peritis super negocio pferre. inspiciēdo petitōem iuxta quā snia est formanda. de accu. q̄liter. ij. de symo. licet hely. Positōes z articulos pbatiōes z alia acta cause zc. vt tradit Buil. in spe. de req̄sitōe psilij. Et ideo dr in sententia. deliberatione prehabita et habito consilio cū peritis. Item subditur in sentētia ptibus ꝓpt' hoc in nostra pñtia pstitutis z sententiam ferri postulantibꝫ zc. De isto ponit Buil. in spe. rubricam specialem. scz de petitione sententie z ei⁹ cautela. ibi de hoc. Item q̄ altera partiū est absens p contumaciam solet dici in sententia. Cuius absentia dei pñsentia repleatur. de quo in. c. de manifesta ij. q. j. c. veritatis. de dolo et contu. Item in forma sententie ponit pro tribunali sedens. et habentes pre oculis solum deū. de hoc i ca. cum eterni. de re iudi. li. vj. Uñ sedendo debet iudex sententiā proferre non stando. alias nō valeret. vt in. c. vlti. de re iudi. li. vj. Et q̄ sit ratio ibi no. nec debet p gratiam vl' sortem iudicare ptra iusticiam z ptra pscientiam. alias sustinebit penas. de q̄bꝫ in. c. cū eterni. all'. Item illis verbis vtatur iudex in sententia vel paribus pronūciam⁹. decernim⁹. non tñ refert an sic dicat iudex. an dicat precipio vl' statuo vel ordino. vt in. c. in his. de ver. sig. Nam cū quis lex dicat non valere sententiam que cōdemnatōnem vel absolutionem non ptinet. vt in. l. pses. C. de sen. z interlo. om. iudi. et tactum est etiam supra. Sufficit tñ si ptineat ꝺdemnationem seu absolutionem vel equipollens. de quo etiam in spec. de sen. prola. §. vt autem. ℣. et nota. Et nō est vis nec refert etiam an sententia feratur sub verbis ꝓme vel tertie persone. de quo etiā in spe. eo. ti. §. iuxta. ℣. non valet. de quo etiam dicendū est vt ibi. Item dr in sententia sententiando z sententialiter in his scptis zc. hoc ideo. quia sententia diffinitiua debet ferri in scriptis. Debet etiam in scptis recitari et proferri. z p ipsum iudicem nō p alium legi. al's est nulla. de q̄ in ca. vlti. de re iudi. li. vj. Non tñ est necessarium exꝓmi in sententia in his scptis dummodo al's in scptis feratur. licet sit cautuz. de quo in spe. §. iuxta. in ℣. nō valet. etiā superius allega. et in dicto. c. vlti. de re iudi. li. vj. Et q̄ sequitur in sententia scz fundū pdictū ad pfatum A. actorem ptinuisse. zc. hoc patz declaratū circa petitōem in libello ꝓtentā fm quā vt dictū est sententia ferri debet. Item ꝺdemnet iudex victum in expensis ipsi victori qđ fieri debet. vt in. l. eū quē temere. ff. de iudi. z in. c. calūniā. de pen. nisi ipe victꝰ habuisset pbabilem causam litigandi. q̄ eū excusaret. vt no. in dicto. c. calumniaz. et in dicto. c. finem. de dolo z ptu. in glo. magna et sup ea. Et tūc q̄n omittit iudex ꝺdemnationem expensaꝝ. debet causam exprimere in snia ꝓpter quaz victum in expensis victori nō ꝺdemnat. vt ibi. no. z proba. in aut. de iudi. §. oportet. coll'. vj. Et iste est vn⁹ casus q̄ in sententia debet exꝓmi scz causa illa. vij. alij casus no. in. ca. sicut nobis. de sen. et re iudi. alias regulariter in sentētijs nō dz exꝓmi cā. vt ibi. Imo fatuū esset exꝓmere. qz facilit' posset mala causa exꝓmi z bona subticeri. z ita nō valet snia. De q̄ in. c. ex pte. de cōcess. pben. de resti. in inte. cū ex lris. ℣. nos igit'. z ℔ etiā obtinet in interlocutorijs. Si tñ iudex exꝓmit aliquas causas tūc post speialia submittat clausulaz generalem. vide licet ex his z alijs nos mouentibꝫ zc. Et sic sub tali generalitate cōprehendit snīam seu decisionē cause iustificantē. vt no. de re iudi. abbate. li. vj.

Sentētia in actiōe psonali potest sic for-

mari.

In noie dñi Amen ꝛc. vt in ꝓcedenti forma vsq; ibi ꝓtinuādo pnūciam⁹ decernim⁹ ꝛ declaram⁹ ꝑdictū A. reum memorato A. actori teneri ꝛ obligatū fore in decē libr; ꝛc Et ipm eidē actori in debito hmōi esse condemnandū. ꝛ ad eius solutōem ꝓpellendū ac in eisdē decē libris necnō in lit. expēsis legitimis eūdē reum ꝑfato actori ꝓdēnamus taxatōem expēsaꝝ nobis in posteꝝ reseruātes. An aūt sentētia sit ꝓcipiēda in ꝑsonā procuratoris vel dñi. no. de elec. querelā. i glo. ꝑ. yconomi. ꝛ sup ea. Sz licet in ℞ multū in stent doctores ꝛ maxime legiste. tñ Jo. an. ibi nō placet legalis subtilitas in ℞ casu. qa si ꝓcurator fuit in causa noie dñi sui q̄le peccatū est si dñs ꝓdēnat. Uñ graue essz dicere sniaz ꝑpt ℞ in ꝑcura. ferendā. qđ tñ videt velle. l. j. C. de sen. interlo. om. iudi. Ostien. tñ in dicto. c. querelā motus ista subtilitate legali. ponit formā sententie in causa matrimoniali. ꝓsulendo q̄ iudex pnūciet isto mō Pronūciam⁹ decernimus ꝛ declaramus titiū fore maritū seye. ꝛ procuratorē ipi⁹ nomie ad matrimoniū. de q̄ actū est ꝓdemnamus ꝓcipiētes vt dict⁹ titius deinceps seye adhereat vt vxori. ꝛ tam in lecto q̄z extra lectū eā maritali affectōe ptractet. Pro q̄ forma allegat. c. ex pte. et. c. veniēs. de spōsa. Alie sentētiaꝝ forme de facili ꝑñt haberi. qz libell⁹ bñ formatus in quacūq; actione dat formam sententie ꝓcipiende. que ex forma petitiōis libelli ꝓcedere debet. vt allegatū est supra. Et vt supra patet in sententia absolutoria. reus absoluitur ab impetitōe actoris. ꝛ actori silentiū imponit Quod vtrūq; illorum ponēdū sit sententia ꝛ quare. habeꝫ in. c. cuz ecclesia sutrina. de cau. pos. ꝛ ꝓprie. in fi. in. c. dudum. in fi. de ꝓuer. ꝓiug. cum similib⁹. et no. in spe. de sen. ꝓmulg. §. vt autem. ꝑ. q̄ autē vtrūq;.

Et lecta sententia notari⁹ subscribit sniē annū ꝛ diē ac testes ꝛc. ℞ modo

Lecta ꝛ lata est hec snīa diffinitiua vt supra tali die in subscptōe interlocutorie lata est hec snīa interlocutoria. Uel si redigitur snīa in formā publici instrumēti. scribitur i hac forma. In quoꝝ omniū ꝛ singlorꝝ testimoniū ꝑtes lras seu ꝑñs publicum instrumentū ꝑ talem notariū publicum in causa hmōi cozā nobis scribam fieri ꝛ publicari mandam⁹, nostriq; fecim⁹ sigilli appensione muniri Datū et actū loco tali quo nos consueuim⁹ sedere ad reddendū iura ꝓ tribunali. Anno tali. inditiōe tali. pōtificat⁹ sanctissimi in xpo patris ꝛ dñi nri dñi Pauli diuina ꝓuidentia pape secūdi. anno sexto. die iouis ij. mēsis decēbris. hora tertiaꝝ. vel q̄si ꝑtibus discretis viris A. steinhorn. ꝛ Stephano religiosis. et pluribꝫ alijs fidedignis testibus ad ꝑmissa specialiter vocatis et rogatis ꝛc.

De appellationibus.

Lata sententia diffinitiua. si ab ea nō appellat pars ꝓtra quā est lata infra decē dies trāsit in rē iudicatā. vt i. c. q̄ ad ꝓsultatōem. de re iudi. Et idē de interlocutorijs q̄ ad ꝓtem. vt in. c. cū dilect⁹. in fi. de elec. ꝛ etiā tactū est supra Uñ aduertendū q̄ aliꝫ appellaꝫ ab interlocutoria. ꝛ aliꝫ a diffinitiua. Uñ appellatio interponit ab interlocutoria vel alio grauamīe. oportet q̄ in scꝑtis fiet. ꝛ cū expressione cause iniuste seu iniq̄taꝫ interlocutorie vel grauaminis. Jsta duo substantifice requirunt etiā si cā sit notoria. De q̄ ꝓ Jo. an. in. c. cozdi. de appel. li. vj. in nouella. nisi qñ i maioribꝫ ꝛ in reseruatis interponit appellatio. de quo in. c. vt debit⁹. in fi. eod ti. Et. xiij. que requirūtur seu debent recurrere in appellando ante snīaz ad ipsam appellationē validandā colligunt et enumerātur in. c. dilecto. de appel. ibi ꝓ Ostien. sup ꝓbo firmato. Et ꝓmum est q̄ causa in appellatione expressa sit vera. Secundū q̄ exceptio opponaꝫ. Tertiū q̄ coram iudice ꝓponatur. nisi excuset iusta causa. Quartū q̄ appelleꝫ. Quintū q̄ coram iudice. nisi ex causa. Sextum q̄ exceptio non admittaꝫ. s. q̄ expectet repulsa exceptione. Septimū q̄ ꝓpter iniustam repulsionem appelletur. Octauum q̄ exceptio opposita sit legitima. Nonū q̄ grauamen illatum sit vl cōminatum. Decimū q̄ in scꝛiptis fiat appellatio. vt supra. Undecimū q̄ petāt apostoli infra. xxx. dies. Duodecimum q̄ si petierit appellatus veniat appellans iustructus iuxta casum. ca. cozdi. de appel. li. vj. Tredecimum q̄ appellatio interponatur infra decem dies. de hoc etiā in. c. cozdi. de appel. li. vj. ꝛ in spe. parte. ij. eo. ti. §. qualr. ꝑ. in sum. no. ꝛ hoc in appellatōe iudiciali. sed in extraiudiciali ista oīa nō reꝙrunt. qz ibi nō exigit veritas cause. sed sufficit ipsi⁹ veri similitudo. Jtem non requiritur ibi grauaminis illatio seu comminatio

sed sufficit q timeat inferri i futuꝝ. De istis et alijs differẽtijs scz in qbꝫ differũt appellatio iudicialis z extraiudicialis. vel etiã i qbꝫ ꝓuenũt. solet notari in. c. bone. ō appel. vbi notant duodecim differẽtie z tres ꝓuenientie. Qñ aũt appellat a diffinitiua tũc lata sententia iste ꝯ quẽ fert si vult potest appellare verbo apud acta dũmodo hoc faciat in cõtinẽti iudice adhuc p tribunali sedẽte. añqꝫ se diuertat ad alios actꝰ. vt in. l. litigatoribꝫ. C. eo. ti. Canonisata. ij. q. vj. c. fi. ℣. litigatoribꝫ. no. de ap. c. j. li. vj. in fi. Sed si ex interuallo. videlicz dũ iudex diuertat se. scz post latã sniam ad prandiuꝫ vel alios extraneos actus velit appellare. tunc necesse est etiã appellare in scptis. sicut ab interlocutoria. vt in. l. ij. ff. eo. ti. et. C. eo. ti. l. eos. §. sin aũt. Et ista est vera opinio seu exceptio. licet quidã exponũt illico. qꝺ ponit in. l. ꝑdicta. i. eadem die. vt no. in dicto. c. cozdi. Item a diffinitiua appellat sine expssione cause. vt ibi. z ĩ iuribꝫ pri. alle. Vñ sufficiat appellãti dicere. appello a tali snia diffinitiua tãqꝫ iniq z iusta de q etiã in spe. de appel. §. qualiter. in prin. Et tñ diffiniẽdo appellationẽ dicit q appellatio est sententie vel grauaminis relaxatio per pclamationẽ a minori ad maiorẽ iudicẽ facta pretextu iniqui iudicis grauaminis vel iniuste sententie. Joh. teu. ponit vnam diffinitionem. ij. q. vj. in sum. Ostien. plures ponit in sum. e. ti. §. i.

Potest ꝫ sic formari appellatio a grauamine vel interlocutoria snia iudicis

Coram vob dño iudice tali puta ordinario vel delegato. z te notario publico ac testibꝫ hic pñtibꝫ. Ego talis ꝓncipalis vel tal⁹ ci⁹ procurator noie pcuratorio talis actoris vel rei ꝓpono animo appellãdi. Et dico q licet i causa q̃ int talẽ actorẽ ex vna. z ꝑdictuꝫ R. reũ de et sup re vel debito tali pte ex altera vertit in iudicio coram dño iudice ꝑdicto exceptõez talẽ opposuerim. Et ponat tenor vel saltẽ mens z effect⁹ ipsi⁹ exceptõis i appellatione expmat. Et tũc subiũgat si velit eam p vos admitti. vel ẽm ꝓtẽta et petita in ipsa pnũciari postulauerim. Vos tñ dñe iudex hmõi exceptione legitima spreta z neglecta ipam saltẽ tacite repellendo in ipa causa ad talẽ exceptionẽ vel ad aliũ actũ exceptioni mee ꝓrariũ pcessistis. vel eandẽ exceptõez p vestrã quã tulistis interlocutoriã pronunciãdo sic vel sic min⁹ iuste repulistꝫ. vl alias in causa hmõi p talẽ vestrã cõminationem sine actũ seu ꝑceptum tale me indebite grauastis. Vñ ad interlocutoria hmõi iniqua et iniusta seu ex ꝑdicta exceptõe nõ admissa vel saltem tacita repulsiõe. vel a tali vra cõmination seu ꝑcepto tali tãqꝫ iniq grauamine in his scptis ad reuerendũ in xpo patrem z dñm epm talẽ. vel ad sanctã sedẽ apostolicã z sanctissimũ in xpo prem z dñm nostrum dñm Paulũ diuina puidẽtia papam secũdũ puoco z appello. z apostolos ꝓmo secũdo tertio. z cũ debita instantia mihi dari peto. subꝫciẽs ꝑdictũ R. reũ cũ adherẽtibꝫ suis ptectioni dñi episcopi vel dñi papez z sedis apostolice speciali. Et protestor q appellationẽ hmõi possim corrigere. emẽdare. et innouare. ac eam intimare verbo et prosecꝙ prout mihi videbit expedire.

Dicitur ꝓmo in forma. Coram vob cz. qz coram iudice z eius pñtia est appellãduꝫ vt. ij. q. vj. biduuꝫ. §. dies aũt. de appel. suggestuꝫ. si eius pñtia potest haberi. vel nisi iustus metus excuset. tunc debet protestari in pñtia bonoꝝ virorꝝ volens appellare iuxta formã. c. vlt. eo. ti. Et si sunt pl'es iudices q/rum pñtia simul haberi non potest. tũc fiat ẽm q habet in clemen. j. eo. ti. qz tunc potest coram ipsis vel coram maiori parte eorum appellari. z apostoli possunt peti separatim vt ibi. Aliq in appellationibꝫ solent premittere cum appellationis remediũ ad releuamen oppressoꝝ a iure sit inuentũ. de appel. ca. cũ speciali. §. porro. z in. l. ꝑfecti pretorio ff. de mino. cũ similibꝫ. Sed de hoc nõ est curandũ. qz ista sunt verba iuris. quoꝝ nõ est necessaria ꝓpositio. sed verba facti sũt ꝓponenda. de quo in. c. si qs iusto. de elect. li. vj. Item ōr ordinario vel delegato. qz debet expmi iudicis qualitas. que ꝓsideranda est maxime qñ super appel. man. aper. impetrat. de excep. dilecte. de appel. ex insinuatione. Postea fit mentio in appellatõe depto cessu cause et de grauamine seu interlocutoria. z causa iniqtatis z grauaminis seu interlocutorie expmat. qz hoc est necesse qñ ante snìam appellat. vt dictũ est supra. Nam nõ sufficit dicere appello a tali interlocutoria tãqꝫ iniqua z iniusta. q tñ sufficeret a diffinitiua. de q no. in. c. pnt. de no. ope. nuncia. Itẽ ōr in forma appellatõis q iudex nõ admisit exceptõem. sz ea spreta processit. vel q ipam interlocutoriã repulerit. Nam duob⁹

modis iudex repellit exceptõem. videlicz tacite z expſſe. Tacite qñ exceptõe neglecta iudex pcedit ad ea q̃ se nõ cõpatiũr cũ exceptione ꝓposita. ꝺ appel. ex pte. z no. eo. ti. dilecto Et in ſpe. de except. §. ij. ff. z no. fm vbertuz A. no. etiã p Jo. mo. in. c. j. de appel. li. vj. Et tũc poterit appellari ꝺ expſſo in appellatione q̃ pcessit iudex exceptõe nõ admiſſa. Expſſe repellit. puta qñ p interlocutoriã pnũciat ꝺ exceptionẽ. Quid aũt faciendũ sit qñ iudex nõ repellit expſſe nec etiã tacite. puta pcedẽdo vt dictũ est. nec etiã admittit sz sp est i deliberando forte vt excipiẽs fatigat⁹ z vexat⁹ laboribꝫ et expẽsis ex diuerſis termis quos iudex ad audiendã deliberatõez aſſignat cedere liti. vel ab exceptõe recedere cogat. no. i dicto. c. dilecti de ap. qz vt recitat ibi Oſti. ſi index tertio req̃sit⁹ humiliter expectato reſpõſo tpe ꝺgruo nõ rñderit. Expſſo tali grauamine poterit appellari. de q̃ plen⁹ ibi. Jtẽ ꝺz in forma appellatõis q̃a tali interlocutoria vel tali grauamine z̃c. appello. Poſſũt etiam plura grauamina expmi in appellatione ſed caueat apellãs q̃ ſint legitima et vera. Nam cancellaria vnũ ſolum reſpicit grauamen. vel vnã appellatõis cauſam. de q̃ in ca. cũ cauſam. de ap. ſup alle. Unde poſſet cancellarius eligere cauſam forte falſam ſup q̃libet tñ grauamine dat vnum ſingulare vel ſpeciale reſcptum ad eoſdem iudices. vt ibi no. Et ex ſola cauſa in appellatione expſſa z nõ ex alia pcedenti vel ſupueniẽti appellatio iuſtificari poterit vel impugnari. vt i clemen. appellanti. eodẽ ti. Jtẽ ꝺz in appellatõe ad talẽ epm ſuperiorẽ vel ad papã appello z̃c Et ſi ſimpliciter diceret appello. nõ expreſſo an ad epm vel ad archiepm ſeu ad papã ad quez videat appellaſſe. Uel ſi dicat appello ad maiorẽ. no. in. c. vt debitus. de ap. Et ꝺz ibi q̃ intelligit ad proximũ appellaſſe. De q̃ etiam in ſpe. eo. ti. §. nũc tractem⁹. ff. sz quid ſi qs. z ſequẽ. Utrũ aũt valeat appellatio alternatiua videlicet ſub hac forma.

Appello ad archiepm vel papã qñ ab epo appellat. vel appello ad epm vel archiepm. cũ appellat ab inferiori iudice. no. de off. de le. ſi is cui. li. vj. in glo. penul. z ſup ea. Et melius in q̃ſtione poſita ſup regula in alternatiuis. de regu. iu. li. vj. Et ꝺz ibi ꝓcludẽdo q̃ i ꝓmo caſu sz qñ appellat ab epo ad archiepiſcopum vl̃ ad papã tenet appellatio. dũmodo appellãs eligat infra tempus quo debuit appellare. videlicet infra decendiũ. In ſecundo caſu etiam appellatio valet. sz qñ appellat ad epiſcopum vel archiepiſcopuz quia tunc inquantum expmit de archiepiſcopo est inutilis. quia eo caſu non potest ad archiepiſcopum appellare epiſcopo medio omiſſo. de appel. dilec. vl̃t. Inquantuz autem interponit ad epiſcopum est vtilis. ſed vtile per inutile nõ viciatur. vt in regula vtile. de regu. iu. li. vj. igitur z̃c. Et quomodo gradatim ſiue ſeriatim est appellandum ſi tamen omittitur medius z nõ opponitur exceptio an teneat appellatio. vel an in hoc valet conſuetudo z̃c. etiam no. in dicto. c. dilecti. Et ſi vnus litigantium appellat ad archiepiſcopũ. alius ad papam. q̃d iuris ſit habet in. c. ſi duob⁹. de appel. z̃c. Item ſubiungitur in appellatõe z apoſtolos ꝓmo ſecundo et tertio. et cum debita inſtantia peto z̃c. De hoc. ij. q. vj. poſt appellatõz. §. vl̃t. ad finem. z in. l. iudicib⁹. C. eo. ti. Sufficit tamẽ q̃ iſta petitio fiat vnico ꝓtextu. vt in clemẽ. q̃uis rigor. de ap. Et de iſtis apoſtolis infra patebit. z non est de ſubſtantia appellationis q̃ in ipſa appellatione petant dũmodo petant poſtea infra. xxx. dies. vt in l. j. ff. de appel. in glo. De quo in ſpe. iij. pte. ti. de ap. §. ſequit. in fi. z no. in alle. clemen. q̃uis. eo. ti. in glo. lex. Dicit poſtea i forma. ſequit adherentib⁹. quõ appellans ſe adherẽtes q̃z ſuos ſubmittit ꝓtectioni ei⁹ ad quẽ appellat. De iſtis adherentibus tangit in. c. vt circa. de elec. li. vj. Diuerſas appellatõnũ formas iudicialiũ ante ſnĩam a grauamie vel interlocutoria ponit Buil. in ſpec. iiij. parte. §. f. vt ſupra tactũ est. Cauſa debet expmi i appellatione ante ſnĩam interpoſitã. z illa debet eſſe ratõnalis z vera. Unde appellãs q̃libet bz ꝓbare duo. sz cauſaz appellatiõis. eſſe legitimã. sz ad hoc ꝓbandũ nõ req̃rũtur teſtes vl̃ inſtrumẽta. ſed est in arbitrio boni viri sz iudicis. videlicet an cauſa ſit talis q̃ ꝓbata debeat legitima reputari. vt in. c. vt debit⁹. de ap. Jtẽ ꝓbare debz appellãs cauſam appellatõis eſſe verã. z ad hoc req̃ritur ꝓbatio. vt notat in. c. cum ſpeciali. eo. ti. niſi appellans obtuliſſet ſe probaturꝫ veritatez cauſe coram iudice a q̃ nõ fuiſſet admiſſus. ac ꝓ tanto appellaſſet. de q̃ dicendũ est vt in c. interpoſita. eo. ti. in ꝓn. Debet ergo cauſa appellatiõis eſſe vera. alꝫ appellatio est fruſtratoria. vt in. c. vt debit⁹. ſ. alle.

Forma appellationum

Appellatio a diffinitiua poterit sic formari qñ in scriptis ex interuallo appellat.

Coram vobis tali iudice ⁊c. Ego tal' ꝓncipalis vel talis ꝓcurator. vt supra in ꝓcedēti forma. Dico ⁊ ꝓpono animo appellādi q̄ decem dieb⁹ nondū elapsis in causa tali que īter me ex vna. ⁊ talem B. aduersariū meū ꝑte ex altera. de ⁊ sup re vel debito tali asserta vertebat in iudicio. Coram vob snīam ꝓtra me ⁊ ꝓ aduersario meo tulistis diffinitiuā. Si nomē snie mereretur habere me p eandem snīam ꝓtensam vestrā eidē meo aduersario in petitis p eū min⁹iuste ꝓdēnādo vel eundē aduersariū meū a mea impetitōe absoluendo ⁊ mihi sup petitis ꝑpetuū silentium perperā imponēdo. Idcirco ab eadē sentētia ꝓtensa tanq̄ iniqua ⁊ iniusta ipsius nullitate sp salua ī bis scriptis ad talē appello ⁊c. vt supra in alia forma ⁊c. Vl' breuiter posset sic dictari ista appellatio

A tali snīa ꝓtensa diffinitiua p vos dñm iudicē in causa tali cōtra me ⁊ p aduersario meo tali lata tanq̄ iniq̄ ⁊ iniusta ī bis scptis appello ad sedē talē ⁊c. An aūt dies late snie sit inserēda in appellatiōe. vel ꝓsona aduersarij in ea exp̄menda. ⁊ q̄d si plures habeat q̄s aduersarios. ⁊ vnū exp̄mit ⁊ aliū subticet. et de quibus dā alijs tractat Guil. in spe. iij. p te. de appel. §. j. ℣. si vero appellat. Nec de ist̄ est curandū multū. quia notari⁹ q̄ de appellatione cōficit instrumentū talia dz declarare. Et de die snīa late ꝓstabit p instrumētum sentētie de die interpōite appellationis p instrumentū appellatiōis cōstabit. Qñ ꝯo appellat ilico a snīa viua voce apud acta nō est necesse dari formā. q̄ p snīam q̄ immediate lata est ⁊ a qua in ꝓtinēti appellat. sat̄ cōstare potest q̄s cōtra quem. a qua snīa. ⁊ a q̄ iudice vel ad quē iudicē appellat. licet ista in appellatione nō exp̄mat. Dicat ḡ ille ꝯ quez est lata snīa. Ego tal' a tali snīa tāq̄ iniqua ⁊ iniusta ad talē supiorē appello. Et aliq̄n sententia ꝓtinet plura capitula. ⁊ in vno ferē p vna ꝑte. ⁊ in alio p alia ꝑte. ⁊ sic vtraq̄ pars appellat ab eadem. de quo in. c. Raynunci⁹. ⁊ in. c. Raynaldus. de testa.

Notari⁹ aūt appellatōis sic cōficiet ist̄rumentum sup appellatōe

In noīe dñi Amen. Anno a natiuitate eiusdem domini M. cccc. lxix. inditiōe. xiij. pontificatus sanctissimi in xp̄o p̄ris ac dñi domini nostri Innocentij diuina p̄uidētia pape secūdi. āno p̄mo die secūda mēsis decembris. hora tertiarum. vel quasi in opido Erfordē. Maguntinen. dyoc. in domo vl' loco tali coram tali iudice. in meiq̄ notarij publici subscriptī ⁊ testiū infrascriptoz p̄sentia ꝑsonaliter constitutus. discretus vir tal' ꝓncipalis vel talis īpius ꝓcurator nomine ꝓcuratorio. habens in manibus suis quandam papiri cedulam. infrascriptam appellationem in se continentem. quā appellatiōz ibidem interposuit ⁊ legit alta intelligibili ⁊ sonora voce. prout in ipa cedula cōtinebat. seu ꝑm eiusdem cedule appellatōnis formā ⁊ tenorē appellauit. apostolos petiuit. protestabatur. ⁊ alia fecit sicut exp̄mit in eedem. Cui⁹ appellatōis tenor de ꝑbo ad ꝑbū fuit et est talis

Coram ⁊c. Qua appellatiōe sic interposita. ac apostolis petitis a iudice supdicto. idem iudex appellationē eandē plectā ⁊ iterpositā habuit copiā eiusdē appellatōnis ab appellāte petijt. ⁊ eā sibi p eundē appellantē vel eius procuratorē traditā recepit. ac talē diem vl' terminū iuris ad dandū sibi apostolos. ⁊ pinde ad recipiendū eosdē ei p termino assignauit ⁊ infra terminū iur̄ se apostolos datuz et dē ꝓmisit. Sup q̄b⁹ oibus ⁊ singul' idē appellans vl' ipi⁹ ꝓcurator mē notarium publicum vt sibi vnū vl' pl'a conficerē instrumēta req̄siuit Acta sunt hec. anno. inditione. mense. die. hora. ⁊ loco q̄b⁹ supra p̄sentib⁹ ⁊c. Et appellatio semp p̄t iterponi. siue dies feriata sit siue non. Et petiposſunt apostoli etiā extra locū iudicij. In loco tū cōgruo ⁊ honesto. ⁊ hora congrua. nō quādo iudex est in balneo vl' in mēsa ⁊c. vt no. in cle. q̄uis rigor. de appel. Et sufficē appellationē cora iudice interponi ⁊ iudicē scriptam offerri. licet ipius appellatiōis tenor non legatur. vt in. ca. appellatio. eod. ti. li. vj. Et q̄ dicitur in instrumento q̄ iudex assignat certum diem ad dandum ⁊ recipiendum apostolos appellāti. vl' die se dantrum infra terminū iuris vel in termino iuris qui est infra. xxx. dies q̄ currunt a tpe interpōite appellatōis. nō a die sententie vel grauaminis. vt tenet ibi Benzel. ⁊ cū eo tenet Rota ꝓpter motiva ⁊ ratōes q̄s inducit licet Jo. an. in dicta clemē. q̄uis. teneat q̄ a die late sentētie ⁊ nisi appellās petat apostolos infra triginta dies. vel in termino si bi ꝑ iudicem ad hoc assignato appellationē

renūciat. vt in alle. cle. q̄uis. Et iudex tenetur illos dare appellāti ꝛ petēti. alꝫ ipsi⁹ processus nō valebit. vt ī. c. j. ꝛ in. c. ab eo. §. illō eo. ti. li. vj. si nō dedit eos exp̄sse vl̄ tacite Et appellās nihilomin⁹ potest. pseq̄ appellatōez suā. vt in cle. q̄uis. eo. ti. in fi. ꝛ ibi etiam no. in glo. sepi⁹ alle. An gratis dari debeāt apostoli vl̄ exp̄sis ip̄i⁹ appellātis. Et sunt apl̄i quedā lr̄æ ꝛ breuis forma. vel p̄boꝛ. qꝛ scripturā nō est de substātia. iudicē ad quē appellaī instruens. motiuū iudicis a q̄ ꝛ tot⁹ appellatiōis circūstantias breuit comp̄hēdens. vt pbaī. ij. q. vj. post appellationē. ꝛ. c. forma. Et dicunt apostoli ab epi. qō est sup ꝛ stolon missio. q̄si lr̄a missa ad sup̄iorē. Et debēt p̄tinere q̄s appellauit. a q̄. p̄tra quez sup quo. ꝛ ex qua causa. Et an ille a quo appellatur deferat appellationi vl̄ nō. ꝛ quare hoc faciat vel non. vt in. l. vnica. ff. de libel. dimisso. ꝛ in. c. cozdi. de appel. li. vj. Et notaī in cle. q̄uis. de appel. eo. ti. ꝛ in spe. eo. ti. parte q̄rta. §. penul. Et sunt plures species apostoloꝛ. Nā quidam sunt ꝓuentionales vt q̄n pars admittit appellationē sentētie i iudicio iudice eam refutāte vel tacente. vt de appel. sepe. ꝛ. c. oblate. siue extra iudiciuz vt ibi. Alīj sunt testimoniales. qꝛ testificant de appellatione facta cozam iudice vel alīs bonestis p̄sonis. Alīj sunt dimissoꝛij. p q̄s apparet q⁹ iudex appellationi detulit. et q⁹ appellantē a sua iurisdictione exemit. ꝛ causam ei ad quē appellatū est remittit. Alīj sūt reuerentiales. vt quādo p̄pter superioris reuerentiam appellatiōi defertur. vt in. l. eos §. sup his. C. de appella. Alīj sunt refutatorij per quos apparet q⁹ iudex non defert appellationi. scz cum appellatio est friuola et frustratoria. Talibus enim appellantibus nō est deferendum a iudice. nec ius defert. vt in. c. cum appellationib⁹. de appel. lib. vj. Uñ vt sciatur cui appellationi deferenduz sit an nō. Est aduertendū q⁹ quadruplex ē appellatio. Qꝛ est appellatio manifeste frustratoria. vt quādo appellatur in crimīe notorio. Est ꝛ latēs frustratoria. vt cum in appellatione exp̄rimit rationabilis causa. sed ista est falsa. Est etiā latēs p̄babilis. vt q̄n exp̄rimitur in ea causa iusta. sed a iure non exp̄ressa. Itē est aliqua manifeste p̄babilis. vt cum appellatur ex causa iniusta ī iure exp̄ressa manifeste notorio. vt lic. nō p̄test. c. ij. ꝛ sic attendit qualitas appellationū. Attenditur etiā qualitas iudicꝫ videlicet an sit delegatus cū clausula ap. re. vel sine tali clausula. seu ordinari⁹. Prima appellatio repellit a iure ꝛ a iudice quocūq̄. Scōa repellitur a iure sz admittit a iudice q̄uscq̄ p̄stet de falsitate causē. Tertia admittit a iure ꝛ iudice. nisi dato cū clausula ap. re. Iste nō tenetur tali appellationi deferre. Quarta admittit a iure ꝛ iudice. ita post Pe. et Ab. no. Joh. an. in. c. pastoralis. de ap. Et q̄n iudex assignat appellanti terminuz in datione apostoloꝛ ad appellationis sue p̄secutionem. vt in. c. cū sit romana. de ap. cum concoꝛd.

Utrum istius termini assignatio habeat vim delationis. solet notari in. c. oblate. de ap. plenius in. ca. cum appellationib⁹. eo. ti. li. vj. Et dicitur ibi q⁹ non. quia ista ponunt ibi vt diuersa. Si vero dicat notari⁹ q⁹ iudex benigne recepit appellationem an intelligaī delatū no. in spe. d̄ ap. §. nūc dicam⁹. i fi. Et dicit Buil. ibi q⁹ non videt iudex detulisse. dicit tñ q⁹ clemēti placebat contrariuz. Si iudex simpliciter dat apostolos nō exp̄mendo an deferat vel nō. dicit Ab. q⁹ defer/ revidetur. ita no. ip̄e in. c. dilec. de ap. Item dicit q⁹ si dat acta p apl̄is. qꝛ tunc detulisse intelligīt. ita est decisum in rota. An autem postq̄ iudex detulit appellatōi possit delatōz ip̄am reuocare. no. de ap. p̄stitut⁹. ij. d̄ accumeminim⁹. de ap. cum appellatōib⁹. li. vj. Et tenēt doc. q⁹ nō possit etiā re integra. licz Joban. an. tenuerit cōtrariū p duas rationes. Prima qꝛ interlocutoriā p̄t iudex reuocare ergo ꝛ delationē ꝛc. Itez qꝛ appellās potest reuocare appellatōz. pari rōne iudex delationē. sz ist̄e rōnes nō vigēt. vt ibi no. Et q̄n iudex detulit appellatōi an post delatōz possit statuere terminū appellāti. etiā no. in. c. cum appellātib⁹. Et p Berñ. in. c. ij. de matrimonio. p̄tra cō. interdic. eccle. in. iij. glo. ꝛ tenetur q⁹ sic. Et p̄obat Jo. an. in. c. cū appellatōib⁹. ī nouella. p plures rōes. vt ibi patz.

Et ē aduertēdū q⁹ aliq̄n iudex d̄ fert appellatōi. aliq̄n p̄s appellata. Sz ob iudicialē reuerētiā iudex dz appellatōz recipe. Pars p̄o d̄ illā approbare appellatōnem. vt no. de ap. interposita. In p̄āte ergo est alter⁹. i. iudex ꝛ appellātis approbare appellatōem Uñ appellat⁹ etiā iudice inuito p̄t eā approbare. ꝛ econtra. Judex p̄t eam admittē q̄uis displiceat appellanti. Et sic in hoc equiparantur iudex et appellatus. Sed iudex et

appellatoꝛ etiã equiparãt in vno. videlicet in termio assignãdo. vt ī. c. psonas. ꝛ ī. c. oblate de appel. Sꝫ in ptãte soliꝰ appellatoꝛis est an appellet vel nõ. ꝛ sub q̃ forma. Caueat tñ ne erret. vt in. c. coꝛdi. eo. ti. li. vj. In ptãte aũt ꝛ arbitrio soliꝰ appellãtis est an velit ꝓncipale negociũ tractari vel nõ. vt in. c. coꝛdi. iã alle. Et effectꝰ delatõis est q̃ p eam abdicatur iurisdictio a iudice a q̃ ꝛ in supioꝛem ad quem transfundit. vt in. c. cuꝫ appellationiꝫ. septꝰ alle. Effectꝰ vero assignatõnis termini est q̃ si in termio appellãs nõ pseq̃t suã appellatõꝫ inducit renũciatio et desertio appellatõnis ꝛ actus a q̃ emissa est appellatio manet ratus vt in. c. cũ sit. ꝛ in. c. reꝓhensibilis. ꝛ in. c. sepe. de ap. ꝛ terminꝰ hmõi statuit vel ad iter arripiendũ. vel ad psentãdũ se superiori ad quẽ appellatũ est. de q̃ in. c. psonas. in glo. q̃. ꝛ sup ea. Ipsius tñ termini diuersi surgunt ꝛ causant effectꝰ. ꝑm q̃ in ipsius assignatõne aliq̃ ꝓcurrũt vel nõ. Nam aliq̃n appellatio soluꝫ recipitur a iudice ita q̃ cũ assignatõe termini ꝓcurrit delatio iudicis. Aliq̃n solum approbatur a parte. Aliq̃n cõcurrit vtrũqꝫ. qꝛ recipit a iudice. ꝛ a parte approbat. Aliquãdo neutrũ fit. qꝛ nec recipit nec approbatur. Si ergo appellatio recipit a iudice. vel etiaꝫ si approbat a pte. tũc terminus hmõi hꝫ vim pempt. ita q̃ nõ venientẽ ꝓstituit ꝓtumacez. sic q̃ in articulo appellatõis ꝓtra eũ vt cõtumacẽ potest ꝓcedi. Et tenet mittẽ ꝓcuratoꝛẽ sufficientẽ saltẽ ad articulũ appellatõis expediendũ. vt in. c. sepe. ꝛ. c. Nicolao. ỏ appel. Idem ꝛ fortꝰ vbi vtrũqꝫ ꝓcurrit. s. receptio iudicis. ꝛ approbatio partis. Sꝫ vbi neutꝫ interuenit. qꝛ nec recipit a iudice appellatio. nec approbat a parte. tunc sufficit mittere ꝓcuratoꝛem ad impediendũ ꝛ cõtradicendũ tm̃. nec procedere in articulo appellatõis cõtra absentẽ. vt no. in dicto. ca. Nicolao. licet glosatoꝛ ibi videat tenere cõtrariũ. Si autẽ recipit ꝛ approbat appellatio. et cum ꝑ petit appellatus q̃ veniat appellans instructꝰ. tũc debet mittẽ ꝓcuratoꝛẽ instructũ sufficientez ne dum ad articulum appellationis sed etiã ad causam ꝓncipalem. vt in. c. coꝛdi. de appel. li. vj.

Forma apostolorum qui dimissoꝝ dicũtur est

Sanctissimo in xpo patri ac dño domino Paulo diuina prouidẽtia sacrosancte romane ac vniuersalis eccl'e summo pontifici Episcopus tal'. ꝛc. vel talis officialis etc. deuotus fidelis ac obediẽs deuota pedũ oscula beatoꝝ. Nouerit sanctitas vestra q̃ cum in causa q̃ inter A. ex vna. ꝛ B. ex altera pte de ꝛ sup domo vel fundo tali seu debito tali coram me in iudicio vertebat sententia predicto A. ꝛ ptra Bernardũ ꝑfatum tuli diffinitiuã vel interlocutoꝛiã sic vel sic ꝓnũciando sup exceptõe tali. Et qꝛ ab hmõi snia diffinitiua vel interlocutoꝛia idem B. ad. e. v. s. ad sanctam sedez apostolicam appellauit. Idcirco ipm B appellantem a meo iudicio dimitto ad. v. s. examẽ. ex bis lris meis dirigo sibi literas hmõi sigillo meo sigillatas concedẽs. In testimoniuꝫ ꝓmissoꝝ. Datum ꝛc. Et hoc cum appellatũ est ad papam. Si ꝓ ad inferiorem puta ad epm vel archiepm scribatur sub eadẽ forma. verbis cõpetẽter mutatis. scribendo. Reuerendo vel reuerendissimo ꝛc. Aliq̃ nõ dirigũt supioꝛi sed scribũt. Uniuersis. Alĩ breuiter sic cõcludendo dicũt ad appellantem verbo. vel in cedula nuda scribũt in hec verba vel similia. Quia tu a me appellasti a tali snia mea diffinitiua vel interlocutoꝛia. Ideo ab obseruatõe mei iudicĩ his apostolis te dimitto ꝛ ad eꝰ ad quẽ appellasti examen dirigo. Et si volunt ibi statuere terminũ. iũgũt triũ vel q̃tuoꝛ mensiũ spaciũ. Uel diẽ talẽ statuo ꝓ termino ad iter accipiendũ pro appellatõnis tue ꝓsecutione facienda. vel ad psentandum te cõspectui sedis aplice vl' alterius supioꝛis ad quẽ appellasti ꝛc.

Forma apostolorum reuerentialium potest esse talis.

Sanctissimo vel reuerendo ꝛc. vt supꝛa. Talis actoꝛ vel talis reꝰ in causa tali que inter ipm vel talẽ ex vna ꝛ talẽ pte ex altera de ꝛ sup tali re ꝛ eꝰ occasione in iudicio coram me vertebat. a snia diffinitiua vel interlocutoꝛia ꝛc. ad sanctitatẽ vestrã vel reuerentiaꝫ appellauit. Et q̃uis appellatio sua mihi friuola videat. tñ ob reuerentiã vestram eidez sue defero appellatio. statuendo sibi terminũ ꝛc. vbi supꝛa.

Apostoli refutatoꝝ possũt dari sub hac forma.

Sanctissimo vel reuerendissimo ꝛc. vt ꝛ. Nouerit sanctitas vel reuerẽtia vestra q̃ talis a me ꝛ interlocutoꝛia sentẽtia in tali causa q̃ coꝛã me inter ipm ꝛ talem super re tali vertebat. ad e. se. v. seu ad vos appellauit. Et

quia hmõi appellatio friuola est ꝛ frustratoria ex tali causa. ideoq; cũ hmõi appellatiõibꝫ friuolis nec ius deferat nec sit ei ꝑ iudicem deferendũ. eidẽ appellatõi nõ duri deferendũ neq; defero. ꝛ hos apostolos refutatorios sibi tradidi atq; trado. In ꝗꝝ testimoniũ ꝛc. vt supra. Et ponit ista forma de inꝯlocutorijs qꝝ qñ a diffinitiua appellaꝯ tunc necesse est deferri. qꝝ ius defert. ō iureiurã. venientes. de appel. nõ solũ. li. vj. nisi in casibꝫ ibi no. in glo. vt quia. Judices modernis tpibꝫ raro dirigũt tales lras ad superiorem sed facile se de istis apostolis expediẽtes dicũt verbo ad appellantẽ vel eiꝰ ꝓcuratorem sub hac forma.

Appellationi tue ob reuerentiã sedis apostolice vel talis supioris ad quẽ ẽ appellatus deferimꝰ seu defero. ꝛ talẽ tibi terminũ prefigo ad appellatõs tuã pseq̃ndã Uel qꝝ appellatio tua videt nob friuola. iõ ei nõ deferimus. hãc rñsionẽ tibi ꝑ apostolis refutatorijs ꝓcedẽtes Et ꝫ faciũt iudices ꝑ notariũ scribi loco apostoloꝝ. Et scribit notarius si vult appellatõem ꝛ apostoloꝝ dationẽ in eadem carta seu in vno instrumẽto ponendo in fine instrumẽti appellatõis formã. de qua supra Item anno inditõe pontificatꝰ quibꝫ supra. die tali. mẽse tali. Coram iudice predicto ac in mei notarij publici ac testiuꝫ infrascꝓtoꝝ pñtia psonaliter ꝓstitutꝰ predictꝰ H. appellãs. vel talis ipiꝰ ꝓcurator apostolos ꝑ ꝓdictũ dñm iudicẽ sup appellatõe sua ꝓdicta sibi dari cũ instãtia hũiliter postulauit. Cui iudex ipse dando apostolos in hec verba rñdit vel scꝓtam cedulã tradidit. et in ea ꝓtẽta ꝑ apostolis sibi dedit. cuiꝰ tenoꝝ talis est ꝛc. Et scribit tenorẽ seu formã apostoloꝝ. ꝛ subiũgit postea. Sup ꝗbꝫ ꝛc. vt supra in instrumẽto appellatõis. Si aũt iudex terminũ datũ vel dandũ ad recipiendũ apostolos ꝓrogat in alium diem an tũc iterato appellãs teneaꝯ cõparere seu apostolos petere. vel si rñdet iudex apostolos se daturum nullo certo termino ꝓfixo. ꝗd iuris sit legit ꝛno. in cle. ꝙuis rigor. supra sepius alle. Et ista sũt ista expedita q̃ sequũt sniaꝫ qñ ab ea appellaꝯ. qꝝ tũc snia nõ debet exeq̃. cũ ꝑ appellationẽ sit suspensa. vt in dicto. c. venientes de iureiurã. Imo quicq̃d post sniaꝫ etiam añ appellatõem ꝑ iudicẽ vel aduersariuꝫ fit totũ reuocabit ꝑ modũ attẽptati. De q̃ plene in. c. non solũ. supra alle. ꝛ sic trãsit non in rem iudicataꝫ. Si vero a sentẽtia nõ fuerit appellatũ. ꝛ sic transiuit in rem iudicatam. tũc ipa sentẽtia debet exeq̃ al's paꝛ ꝓdesset snias dari si executõi nõ demãdarẽt. vt ō re iudi. cũ aliꝗbꝫ.

Aduertendũ tñ ꝙ sunt q̃dã snie q̃ nunq̃ trãseũt in rem iudicatã. vt sũt snia ꝗꝝ obseruãtia induceret piculũ aie. de re iudi. tenor et. c. cõsanguinei. de fri. ꝛ male. fraternitatꝭ. cũ similibꝫ. Quedã sũt q̃ statim transeũt. vt est snia excõicatõis. de appel. pastoraꝯ ō sen. excõ. ꝑ tnas. q̃ tñ ꝓprie nõ est snia. Et hoc verũ ꝙ nõ statim trãsit in rem iudicataꝫ q̃ ad ꝓuatam vtilitatẽ. Sꝫ q̃ ad publicã vtilitatẽ tangẽtẽ piculũ aiaꝝ nũq̃ trãsit. ar. ō excep. pia. li. vj. Nam semp audit ꝙquerẽs de iniusta excõicatione. de offi. dele. cum cõtingat. Sũt etiam q̃dam casus in qbꝫ diffinitiua sententia statim transit in rem iudicatam. q̃ no. de re iudi. sup rubrica Quedã snie tenẽt mediũ. qꝝ transeũt in rem iudicatã. sed non tñ statim. sed post decẽ dies. Et istud regulariꝫ obtinet in sentẽtijs. ꝑdicta extrema sũt casualia. notaꝯ ō re iudi. sup rubrica. ꝛ in. c. ꝙsanguinei. Et hoc q̃ snia tenet licet sit iniusta. Secꝰ si esset nulla. qꝝ tũc nõ trãsit. de sen. ꝛ re iudi. c. j. Et modos nullitatꝭ ponit Buil. in spe. de sen. pla. §. iuxta ꝓpositionis. Et ō snia nulla. qꝝ lata est ꝓtra ius cõstitutionis exp̃sse Iniusta ō q̃ est lata cõtra ius litigatoris. Nulla tñ non transit. iniusta sic vt dictum est. Distinguit tñ. qꝝ qñq̃ sententia est nulla. nec seruaꝯ. vt si ꝓtra ius ꝓstitutionis est lata expresse. Quandoq̃ est nulla. sed seruaꝯ donec de nullitate cõstet. vt si est lata ꝑ falsos testes seu falsa instrumenta. ꝗa ista est nulla in veritate. sed est aliqua in opinione. de q̃ de excep. cuꝫ venerabilis. Qñq̃ nulla est ꝛ transit in rem iudicatã post. xxx. dies. vt ibi no. de quo ꝑ Ostiẽ. in. c. cũ Bertoldus. de re iudi. Sententia ergo q̃ transiuit in rem iudicatã ī actione psonali demãdabit executioni post tempꝰ quadrimestre. qꝝ istud tps ꝓdẽnatis in psonali actõe cõcedit a iure. vt in. c. querenti. de offi. dele. Potest tñ hmõi tps artari vel ꝓlongari ꝑ iudicez ex causa. sine causa hoc nõ potest. Alias si artauerit sine causa supplebitur a lege. vt ibi notatur. ꝛ in spe. de sen. excõ. §. videndũ in principio. Et fiet executio in huiusmodi actione personali isto modo seu ordine. Quia precipietur reo ꝙ pecuniam in qua

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Dział im. A. Mickiewicza

ꝑdēnat⁹ est actori sibi soluat. Et an ipe ꝑdē nat⁹ ad ipsi⁹ pecunie solutōez ꝑcise cogi de/ beat victore instāte ꝛ petente. recitat Jo. an. ibi in addi. spe. q Buil. in ista q̄stione tenuit ꝑdēnatū. si hz in pecunia ad illō teneri. Si ꝯo non hz vict⁹ in pecunia vū satisfaciet exe cutio fiet in reb⁹ ei⁹ Et ꝑmo mobilib⁹. vide/ licet vt capiant mobilia si possidet. Si mo bilia nō hz recurrit ad immobilia. Si nec immobilia possidet puenit ad noia siue iu ra. scz ad ipsi⁹ ꝑdēnati debitores. sic tñ q no mina debitoꝝ debitū ꝓfitentiū ꝛ nō negan tiū pignora capiant. de q̄ i spe. ō sen. excō. §. seq̄t videre. Jn actōe reali statim fit exe/ cutio postq̄z snīa trāsiuit in rem iudicatam scz si reg̃lariter p⁹ decē dies. Unde si actuz est ad fundū vel domū ꝛc. mittēd⁹ est actori ī possessionē eiusdē rei. s. fundi vel domus. ō re iudi. cū Bertoldus. in fi. Nec sufficit da/ re pignora. sz req̄rit corpalis possessiōis tra ditio. vt in. ca. cū aliq̄b⁹. de re iudi. Et quō iudex mādat executori suo q eandem rem actori adiudicatā seu ei⁹ rei verā ꝛ corpalez possessionem det ipi actori. Buil. ponit for/ mā in de sen. execu. in dicto. §. seq̄t. Quia ꝑ ceptū hmōi scribi dz in actib⁹ p notariū.

Talis iudex talis curie exequēdo snīam diffinitiuā in causa tali p eū latā vel p talez inferiorē iudicē vl ipsi⁹ delegatū latā manu talis notarij scptā vel subscptā. ac ipi⁹ iudi/ cis sigillo vel ꝑdicti notarij signo signatā ꝛ sigillatam. Et ꝓcepit ꝛ iniūxit tali executori seu cursori siue nūcio q rem talē tali actori p snīaz ꝑdictā adiudicatā. ac ei⁹ nudā ꝛ pos/ sessionē corpalē det ꝛ assignet eidē victori ꝑ dictū R. reum amouēdo ab eodē. Acta sūt hec ꝛc.

Uel fit ꝓceptum iudicis p lrās dirigen/ das executori Et possunt tūc scribi sub hac forma.

Judex tali actori ꝛc. Salutem in domi no. Pridem orta inter talez actorem ex vna parte. ꝛ reum de et sup tali fundo vel domo ex eius occasione parte ex altera. materia q̄ stionis et causa hmōi intētata ꝛ introducta in iudicio coram vobis. Nos in causa eodē iure ꝛ iudiciario ordine obseruatis ꝓceden tes. Sententiam tulim⁹ diffinitiuam pre/ dicto actori domum petitam p eundem ad iudicando. ac ꝑfatum reum ad traditiōem seu restitutōem dom⁹ hmōi. et in expensis li tis ꝑdemnādo prout in ipa snīa nra plen⁹ ꝓtinet. Uerū q̄ paruz ꝑdest snīas ferre nisi executioni demādet. Jdcirco p pte memo/ rati actoris hūiliter req̄siti ad ꝑdicte senten tie executōem duxim⁹ ꝓcedendū. Uobis ꝫ in ꝑtute sancte obediētie firmit̄ ꝛ districte ꝑ cipiēdo man. quaten⁹ ꝑfatū R. actorē in cor/ poralē ꝛ realē ꝑdicte dom⁹ sibi vt ꝓfert ad/ iudicate possessionē inducatis. ac ipam do mū ac ei⁹ possessionē tradetis et assignetis ei⁹ detentorē abinde remouendo. Monentes eundē R. reum quē nos ꝓntib⁹ pemptorie monem⁹ vt infra sex dies spaciū a notifica/ tione ꝓntium sibi facta cōputandum. quo rum duo ꝑmo ꝛc. ab eiusdē dom⁹ detenti one ꝛ occupatōe desistēs. eam ꝓfato acto ri vacuā et liberā tradat. et ad ipsi⁹ corpalez et pacificā possessionē illum admittat. sicq̄z summā talē florenoꝝ seu librazꝝ denarioꝝz taliū ꝑ expēsis p eū in lite ꝑdicta corā nobis factis restituat ac persoluat. ꝛ alias predicte snīe nr̄e pareat būiliter ꝛ intēdat. Alioq̄n ꝫ ipm p censurā ecclesiasticā ꝛ alia iuris annu/ lia. put de iure poterim⁹ ꝓcedem⁹. Diez ꝫo ꝛc. vt supra in formis alioꝝ mandatoꝝ. Et si executio illi⁹ ꝓtextu iudicis fit p cursoꝛez seu nūciū habebit referri iudici diem et for/ mā executōis. Et quicq̄d factum est p eum et huiusmodi relatio scribatur in actis. vi/ delicet.

R. talis curie cursor seu executor siue nū cius retulit se de mandato talis iudicis in vim executionis sententie talis. in tali cau/ sa lata ō tali re dedisse ꝛ assignasse tali victo ri nudam et corporalem possessionem talis fundi eidem actori per eandem sententiam adiudicati quā talis vict⁹ detinuit et occu/ pauit.

Utrū autē delegat⁹ ordinari⁹ possit exeq̄ snīaz suā no. in c. si q̄s ꝫ. de foro competēti. Uel an hoc possint minores iudices. notat ī. c. cū eccliaz. ō offi. ordi. cū frmiss. Et q̄ sūt opiniones. potest dici q delegati ordinarij etiā alij minores iudices ꝫ pñt p censurā ec clesiasticā q̄ est simplicis iurisdictōis. sz nō p traditionē possessionis quod est mi ti im perij. Judices tñ indifferenter exequuntur snīas suas p excōmunicatōem ꝛ pmissionē. Et delegat⁹ ꝓncipis exequit snīam suā infra annū. post annū expirat totaliter ipsius po testas Jta etiā q excōicatum per eum infra annum anno elapso non absoluit. vt legi/ tur ꝛ notat de offi. dele. querenti. Judices

tamē exequenť iudicialiter sniaꝫ suaꝫ ꝛ per excōmunicationē ꝛ pmissionē. Et q̄b⁹ cauť vel p quas exceptōes impediri possit executio sentētie. plene no. in. c. doctor. de re iudi. Et in spe. de sen. excō. §. vlt. Sed quo iure petať executō no. in. spe. eo. ti. §. breuiter Et dicit ibi Buil. q̄ victor ibi habet duo auxilia p que exequiť sniaꝫ. s. officiū iudicꝭ ꝛ actionem iudicati. nō aūt p actiōez in factū Et in hoc dicit errare multos aduocatos. ꝛ p/ceditur summarie sine datōe libelli ꝛ lit. cōtesta. de quo dicēdū est vt ibi. Licet autem snia trāsiuit in rē iudicatā. ꝛ sic faciēda sit ipsius executio. vt dictū est. Victus tū q̄cq̄ releuatur remedio supplicatōis. vt i c. ex litteris. de resti. in inte. De quo in spe. de supplicatōib⁹. p totū Uel bñficio restitutōis in integrū. vt eo. ti. p totū. Et tūc ex quo sic impetrať p̄ncipaliter ꝓcedetur ī causa restitutōnis in integꝝ ordine iuris obseruato vt de offi. iudi. c. vj. Et ista causa tunc finiri debz et expediri infra quadriēnium. vt in clemē. vnica. de resti. in inte. Et libellos i materia restitutōis ponit Buil. in spe. pte. iiij. de resti. in inte. Raro hic in ptib⁹ practicať. igiť omitto. Et q̄ vt dictū est aliq̄ reus nō parens snie excōicať. ꝛ aliq̄ p ꝓtumacia. q̄ citať nō cōparet. vt visum est supra ī p̄ncipio ꝓcessus. Et q̄ volēs parere ꝛ absolutōz petēs dz absolui. vt in. c. cum ꝓtigat. de offic. dele. Ideo vt habeanť forme absolutionū sciendum. q̄ si q̄s est excōicať. p ꝓtumacia. si vult cauere de parēdo iuri est absoluendus de forma iuris. Si offert cautiōem de parendo iuri ꝛ soluēdo expēsas ratōe sue ꝓtumacie p aduersariū factas. de appel. q̄ frōte. ff. sane. de iudi. c. j. Et ß si snia est iusta. quia si est iniusta dz absolui sine difficultate. de sen. excō. cū medicinaľ. li. vj. §. si q̄s. cum cōtorō. Et intelligendū est etiā q̄n excōicatus est p ꝓtumacia vel offensa dubia. Nam si quis est excōmunicatus p ꝓtumacia vel offensa notoria non absoluitur. nisi satisfactione premissa. vt in. c. ex pte. de ver. sig. q̄ ad offensam manifestā. De manifesta cōtumacia ꝓbať. vt in. c. venerabilib⁹. i. §. sec⁹. ō sen. excō. li. vj.

Sequitur forma absolutiōis sub forma iuris.

A. talꝭ iudex ꝛc. Rectori tali seu plebano Salutē in dño. Quia talis excōmunicať ā nob⁹ p ꝓtumacia ad instātiā talis paratū se offert stare iuri corā nobis. Uñ ipm ab hmōi excōicatōis snia absolui⁹ in dī noīe in his scptis. Et idez talē in q̄ pdicto actori satisfaciat ꝛ iuri pareat corā nobis sibi p̄ termino pempť. assignam⁹. Quare vob⁹ mā damus quatenus eundem A. sic absolutū publice nūcietis. Uolentes aūt predictum terminū actori memorato tempestiue intimare vel nūciare. Datū ꝛc. Uel breuius sic.

Officialis vel iudex talꝭ tali plebano salutē in dño. Quia talꝭ excōicatus a nobis p ꝓtumacia ad instantiā talis paratus est die seu feria tali stare iuri corā nobis vnde ipm sub forma iuris absoluim⁹. Mādam⁹ vob⁹ quatenꝰ eundē A. sic absolutū publice nuncietis ꝛ pdictū terminū volum⁹ actori mature nūciari. Datū ꝛc. Et ista forma coram ordinario sic frequentať. In aliquibus locis absoluiť excōicať. p iudicē a vinculo excōicatōis ꝛ remittitur ad sacerdotem ad reconciliandū p̄ peccato inobedientie p̄ro q̄ fuit excōicať. Et hmōi reconciliatōis formā ponit Buil. in spe. de sen. pla. in. §. debet ā fieri absolutio cū psalmo penitentiali. Posit etiā forma absolutōis extendi ꝛ dilatari narrādo ꝓcessum habitū ꝛ ꝓtumacie qualitatē. ꝛ alia. sicut faciūt q̄dam delegati sub hac vel ꝓsimili forma

A. prepositꝰ vel decanꝰ ecclie talis iudex delegatus ꝛc. Uniuersis ꝛ singulis prepositis. decanis. scolasticis. cantoribꝫ. thesaurarijs. hebdomadarijs. plebanis. vicarijs. altaristis. ceterisq̄ diuinoꝝ rectoribꝫ ꝛ vicem eoꝝ tenentib⁹ seu gerentib⁹. clericis et notarijs publicis quibuscūq̄ p talem ciuitatez vel dyocesim Maguñ. ac alꝭ vbilibet cōstitutis q̄ p̃tib⁹ fuerint requisiti. Salutez in dño. ꝛ mandatis nostris imo veriꝰ apostolicis firmiter obedire. Cum in causa que iter talem actorē ex vna parte. et talem reū parte ex altera de et sup̄ tali re vel debito vertiť coraꝫ nobis. et pdictꝰ actor prefato reo libellū in scriptis obtulisset. Nos eidē reo diē talē ad rñdendū eidē libello. vel exceptiones dilatorias sibi forsitan cōpetentes ꝓponendū p termino pemptorio duxim⁹ assignandū. Sed q̄ in termino hmōi idem reꝰ minime cōparuit p se vel responsalem et exceptiones aliquas preponere aut predicto libello rñdere ꝓtumaciter non curauit. Idcirco idem A. reus p ꝓtumacia huiusmodi

monitione ꝓmissa ꝑ nos fuit et est excõicati onis vinculo innodat⁹. Nũc aũt reus ipe se repũtans coꝝ nobis petijt hũiliter ꝛ deuo te ab hmõi excõicatõis ſnia se absolui offe rens se iudicio ſisti seu de parẽdo iuris cau tioni. etiã ꝓstans ꝛ dicẽs se paratũ parti ad uerse satisfacere ꝓgrue de expẽsis. Uñ cita to adhuc ipo aduersario ꝛ pñte vel ꝓtuma citer absentãte. ac recepto ab ipo excõicato ꝓus iuramẽto ꝑm formã iur⁹ ꝺ parẽdo mã datis eccl'e. ꝛ ꝓgrua faciẽda satisfactõe expẽ saꝝ eũ ab hmõi excõicatiõis vinculo absol uim⁹ ꝛc. vt supꝫ. Et cautelã de custodiẽda et reseruãda absolutõe dat glosa in. c. ꝓposuit. de cle. excõ. mistran. Et Guil. in spe. de sen. pla. §. nũc ãt. ꝑ. absolutõez aũt. Dũ ꝓ excõ municat⁹ ꝓ debito vel ꝓ re iudicata vl' ꝓ cri mine vel offensa manifesta satisfec. tũc sim pliciter absoluerit sub hac forma

Forma absolutionis sup debito vel re iudicata.

Officialis ꝛc. Quia tal' excõicat⁹ ꝓ re iu dicata vel ꝓ tali manifesta offensa ad instã tiã tal' de hmõi iudicato vl' offensa satisfecit Idcirco eũ absolutõez petẽtẽ absoluim⁹ in dei noie in his scꝑtis. Mãdantes ꝛc. vt s. De absolutõne ad cautelã quõ ꝛ qliter fiat. no. in. c. apostolice. de excep. et in. c. solet de sen. excõ. li. vj.

De ꝓcessu q̃ fit simplicit' ꝛ de plano.

Jsum est supra de

ꝓcessu ordinario q̃ in causis regula riter obꝛuat. Sz est q̃dã specialis ꝓcessus q̃ obseruat qñ iudex simplicit' ꝛ ꝺ plano sine strepitu ꝛ figura iudicij ꝓcedit. Et q̃s ordo tũc seruãdus sit tradit in cle. sepe. de ꝑ. sig. qz libellus necessario nõ offert Est tñ dãda petitio summaria in scꝑtis. vel faciẽda ꝑbo ꝛ in actis redigẽda. Jtẽ ꝓcedit sine litis cõ test. ac sine ꝓclusiõe. q̃ tria in ꝓcessu ordina rio sunt de substãtia. vt ibi dictũ est. Potest etiã ferre snĩaz diffinitiuã stando q̃ in alijs non posset. vt etiã ibi nota. Et valet citatio ad snĩam audiendã. etiã nõ pempt'. q̃ alias sufficiẽs nõ esset. Jtem in isto ꝓcessu fortius q̃ in alio ꝺz iudex amputare materiam dilationũ. refrenare iurgia partiũ. et testiuz multitudinẽ. Et procedere potest tpe feriarũ. ꝛ in fauorem hoĩm introductoꝝ. Et ita sunt pluza in ꝺ ꝓcessu specialia. s. xj. vl' xij. vt no. in illa cle. sepe. ꝺ ꝑ. sig. in glo. j. Et ꝓ cessũ hmõi aliqñ iudex tenet obseruare. ali qñ potest si vult. qz si ꝓnceps mãdat sic ꝓ cedi vt faciat ĩ ꝓseruatoriꝫ studioꝝ tũc ita iudex tenet ꝓcedere. Valet tñ ꝓcessus si or do iudiciari⁹ ꝓtib⁹ oĩno nõ ꝺicẽtib⁹ fuerit obseruat⁹. vt sepe. alle. Sed potest iudex sic ꝓcedere si vult. s. vt in causis ꝓuilegiat⁹ a iu re sup tali ꝓcessu. Et iste sũt q̃tuoꝝ spẽs cau se. bñficiales. matrimoniales. decimarum ꝛ vsuraꝝ. Jn istis relinq̃t potestati iudicis si vult ꝓcedere simplicit' ꝛ de plano. vl' ordinẽ iudiciariũ obseruare. vt in cle. dispẽdiosam de iudi. ꝑ. de ꝺ in glo. nõ licz. Et q̃ ꝓt iudex vt dictũ est in ist⁹ causis obseruare ordinem et sic libellũ exigere. Qualiter g̃ in causa be neficiali formãdus sit libellus videam⁹. Et potest sic concipi.

Forma libelli in causa bñficiali

Coꝝ vobis honorabili viro dño audito re vel iudice. ꝓponit procurator noĩe procu ratorio discreti viri A. canonici eccl'e beate Marie ꝓgis Erfordẽ. Baguñ. dyoc. ꝓque rendo in iure aduersus B. clericũ se asseren tem dyoc. eiusdem ꝛ quẽlibet aliũ ꝓ eodẽ in iudicio legitime interuenientẽ. Et dicit q̃ licet ꝓfato A. vigore gr̃e aplice eidẽ ꝺ ca nonicatu sub expectatõe ꝓbẽde ĩ eccl'ia sce Marie ꝓdicte in speciali facte canonicat⁹ ꝛ ꝓbenda ꝑ mortẽ quondã L. eiusdem eccl'ie dũ vixit canonici ꝓbendati tũc vacãtis per certũ executorẽ ad hoc a sede aplica spẽaliter deputatũ fuerint et sint collati. ꝛ sibi de eis dem sit prouisũ. Ac ipe A. ad canonicatum ac ꝓbendã hmõi ꝑ eundẽ executorẽ inuestitus existat. sic q̃ idẽ canonicat⁹ ꝛ ꝓbẽda cuz iuribꝫ ꝛ ptinẽtijs suis vniuersis ptineãt ꝛ ꝑ tinere debeãt ad eundẽ. Tamen ꝓfatus B. ad eosdẽ canonicatũ ꝛ ꝓbendã se intrusit ꝺ facto ꝛ intrudi fecit ꝛ procurauit. ac intru sionẽ de se factã ratã habẽdo ꝓdictos cano nicatũ ꝛ ꝓbendã detinuit ꝛ occupauit. detinet ꝛ occupat fruct⁹ reddit⁹ ꝛ prouẽt⁹. iura ꝛ obuentiõn. puenien. ex eisdẽ ꝓcepit ꝛ inbur sauit. ꝓcipit ꝛ inbursat. Seq̃z ꝓfato A. op posuit et opponit. ac eum impedit ꝛ impedi uit. fecitq̃z ꝛ facit ꝑ intrusionẽ. occupatõem et alia supradicta quomin⁹ ipe A. canonica tus ꝛ ꝓbende hmõi ac iuriũ ac ptinentiarũ earundẽ possessionẽ seu qnasi assequi possit. ꝛ habere aĩe sue piculũ. et ꝓdicti A. ꝓiudiciũ et detrimentũ. Quare agit ꝛ petit procura tor quo supra nomĩe procuratorio q̃tenus

vos dñe auditor seu iudex fuerē de pcogni
to q̄tū sufficit ꝺ pmissis pnūciet decerna
tis z declaretis canonicatū z pbendā predi
ctos ad memoratū A. ptinuisse de iure z p
tinere. z eos eidē A. adiudicādū fore ac ad
iudicari debere z adiudicet Intrusionēq̄
detentōez occupatōez z alia pmissa temera
ria illicita z iniusta fuisse et esse. Et pdictū
B. occupatorē ab occupatōe impedimētis
z alijs pdict pescendū et cōpescat sibi de
pfatis silentiū imponēdū z imponatis sup
eisdē z canonicatu z pbēda. z eoꝝ detētiōe
eū remouendū z remoueat. Predictūq̄ A
in possessionē seu q̄si eorūdē canonicat⁹ z p
bēde. iuriūq̄ z ptinētiaꝝ ipaꝝ inducendū z
inductū defendendū atq̄ iducat z defēda
tis. seu inducī defendi pcipiat. ipm B. pre
dicto A. in fructibꝫ pceptꝫ z expēsis litis le
gitimis nihilomin⁹ ꝓdēnādo p vestrā diffi
nitiuā sniaz z ei⁹ executōez. Hec petit piun
ctim et diuisim ad necessariā pbatiōez solū
se astringēs. officiū vestrū in pmissis oibꝫ et
singulis q̄tū opus fuerit būiliter implorā
do. saluo iure corrigēdi addēdi minuēdi z̄c.
vt est moris. Iste libellus pcedit q̄n agē
ti bñficiū iam est collatū. ita q̄ est suū et bz
ius in re. Si ꝑo nondū esset sibi collatū vel
de eo vel de ea puisum. sz ꝓferendū ita q̄ nō
esset suū sed sibi debitū essz ius ad rem. de q̄
de rescp. auditor. in cle. in glo. si pnūciaret.
Tūc fm B deberet mutari libell⁹. s. narran
do quō bñficiū tale de tali causa sibi essz de
bitū. Et petēdo id sibi debitū z ꝓferendū p
nūciari. z tūc auditor q̄ pnūciat illud ei de
bitū pt sibi sine nouo mādato de illo ꝓuide
re vt circuit⁹ euitet. vt i cle. alle. c. auditor. de
rescp. Uel etiam bz fieri mutatio libelli fm
q̄ntitatē facti Et pres libelloꝝ formas pōit
Buil. in spe. de preben.

Si bñficiū est de iurepatronat⁹ tūc bñfi
ciat⁹ sic formet libellū suū.

Lorā vobis z̄c. Et dicit q̄ licet A. predi
ctus ad eccl'az vl' vicariā talē p mortē q̄ndā
L. vlē. rectoris eiusdē vacātis p D. clericuz
vel laicū ipsi⁹ eccl'ie vel vicarie verū patro
nū et in iurepatronat⁹ eccl'ie vl' vicarie eius
dem in possessione vel q̄si existentē. ac p tali
habitū cōmuni iure z deputatū vobis dño
ꝓposito vel archidyac. vel offic. infra tps de
bitū q̄drimestre pñtat⁹ existat. Ad inuestien
dū tñ pdict⁹ B. pñtationi hmōi facte. z inue
stiture faciēde se opposuit et opponit temere
impediuit z impedit friuole. ac fecit et facit
minus iuste. Quo min⁹ pñtatio predicta p
vos admissa fuerit suū debituz sortita atq̄
sortiat effectū. Agit igit z petit pcurator p
dict⁹ noie q̄ sup. q̄ p recognito q̄tū sufficit ꝺ
premissis pronūciari decerni et declarari p
sentationē de pfato A. vt preferr fuisse factā
esse admittēda et admitti. ipmq̄ A. ad eccle
siā vel vicariā predictā instituendū et inue
stiendū fore instituī et inuestiri. Ac i corpalē
ac realē ipsi⁹ eccl'ie seu vicarie. iuriūq̄ et p
tinentiaꝝ eiusdē possessiōis vel q̄si inducen
dū et induci. predictoq̄ B. aduersario sup
opositōe et ipedimēt ad eccl'iaz seu vicariā
talē ppetuū silentiū imponendū et imponi
Et ab ipsis impedimēt ab oppositione esse
cōpescēdū ac cōpesci vestra snia diffinitiua
et cēsura ecclesiastica mediāte. Hec petit cō
iūctim et diuisim vna cum expēsis litis z̄c.

Ista petitio colligit ex no. p Jn. in. ca. cū
Bethold⁹. de re iudi. Et q̄dam addūt in li
bello. Peto pñtatōz meā admitti. z pñtatio
nē aduersarū p nō patronū et eū q̄ nullum
ius pñtandi bz factā cassari z̄c. De q̄ i alle.
c. cū bertold⁹. Sz nō ē curādū. Et si aduer
sari⁹ pñtat⁹ a nō patrono iam eēt institutus
fm ℔ aliter formaret petitio isto mō. Peto
talē a nō patrono nec iurepatronat⁹ possel
sore pñtatū et male institutū ab illo bñficio
amoueri et meā pñtationē a ꝑo patrono fa
ctā admitti ipm bñficiū mihi adiudicari et
me ad illud institui et inuestiri z̄c. vt in. c. cū
bertold⁹. supᵒ alle. Et si forte pñtator i ꝑita
te nō est patron⁹ sz solū possidet iuspatrona
tus cū bona fide. tūc pñtat⁹ nō dicat i libel
lo ipm ee patronū. sz ipm fuisse tpe pñtatōis
et eē in possessiōe vel q̄si iurispatronatus. et
suffecit. vt i. c. ꝓsultatōibꝫ de iurepatronat⁹
z̄c. de q̄ etiā no. in. c. ij. de resti. i inte. cū sil'ibꝫ
Cum āt de iurepatronat⁹ agit inter patro
nos. qualiter tūc ꝓcipiat libell⁹ ponit Buil.
in spe. de iurepatronatus. Et potest sic for
mari.

Libellus. q̄n agit de iurepatronat⁹ inter
patronos

Lorā vobis z̄c. ꝓponit cōquerēdo i iure
pcurator noie procuratorio discreti viri A
laici aduersū B. laicū. Et dic q̄ licz ius pa
tronat⁹ tal' eccie vel vicarie ad predictū A. p
tineat z pertinere debeat de iure. Jpseq̄ A
fuerit tpe spoliatōis infrascpte in possessiōe
vel q̄si iurispatronat⁹ eccie vel vicarie eius-

dem. Tñ ꝓdict⁹ B. die ãno⁊ mẽse tali q̃ndã D. ad eccl'iaz seu vicariã predictã tũc certo mõ vacantẽ vob̃ pñtauit. ipm a possessione vel q̃si iurispatronat⁹ ꝓdicti spoliãdo. Quare agit⁊ petit ꝓcurator ꝓdict⁹ q̃ten⁹ vos dñe iudex ꝓcognitis q̃ctũ sufficit de ꝑmissis ꝓnũcietis decernatis⁊ declaretis. iuspatronat⁹ ecclesie vel vicarie ꝓdicte ad ꝓfatũ A. ptinuisse⁊ ptinere. pñtationẽq̃z⁊ spoliatiõ ꝓdictas⁊ temerarias⁊ illicitas iniustas eẽ et fuisse. ac eũdẽ A. in ꝑstinũ statũ possessionẽ seu q̃si eiusdẽ iuris reponendũ restituendũ⁊ reducẽ dũ fore. restitui reponi⁊ reduci debere. Restituatisq̃z reponatis⁊ reducatis ꝓuãz diffinitiuã sñtiaz. Et ꝑ istũ libellũ intẽtat possessoriũ⁊ petitoriũ. Posset etiã alteꝝ tm̃ intentari. vt dictũ eẽ in alio ꝓcessu circa formas libelloꝝ. Et ista cã sup iurepatronat⁹ nõ ẽ bñficial'. cũ de titulo bñficiali nõ agat'. Uñ in ea ꝓcedẽdũ est ordie iudiciario obꝛuato Et sup ꝑmo libello pñt sic formari positiões et articuli. vt in ꝓxibꝫ formis. In ꝑmis ponit⁊ ꝓbare intẽdit q̃ i dyoc. Waguñ. i ꝛra thuringioꝝ fuit añ. x. xx. xxx. vel xl. annos citra vel vltra. ⁊ a tpe de q̃ vel de cui⁹ initio siue ꝛrario memoria hoim nõ existit. fuit⁊ ẽ q̃ddaz opidũ vocatũ cõiter opidũ Erfordẽ. habẽs diuersas eccl'ias collegiatas et parrochiales. ac al's palã⁊ notorie. Item q̃ in eodẽ opido Erfordẽ. inẽ alias eccl'ias ibidez fuit a ꝓdicto tẽpe⁊ ꝑ idẽ tps. ⁊ est etiã collegiata eccl'ia btẽ Marie ꝙgis ab Erfordẽ. cõmuniter appellata. hñs ꝓpositũ. decanũ. ⁊ capitulũ. certas ac distinctas ꝑbẽdas ac iura alia ecclesie collegiate publice ac manifeste Itẽ q̃ de ꝑmissis⁊ signãter oĩibꝫ fuit et est publica vox⁊ fama. Itẽ ponit⁊ ꝓbare intẽdit q̃ sanctissim⁹ in xp̃o pr̃ et dñs nr̃ Inno. diuina ꝓuidẽtia papa modern⁹ predicto A. grãz faciẽdo spẽalem die tali. mẽse tali. canonicatũ in eccl'a ꝓdicta predicto A. ꝓtulit. et ipm ꝑ decanũ⁊ capitulũ recipi mãdauit in canonicũ⁊ frẽz. stallũq̃z in choꝛo⁊ locũ i capitulo cũ iur⁊ canonici plenitudie eidez assignari. Itẽ q̃ ꝑbẽda si q̃ tũc vacaret vl' quã in posteꝝ vacare ꝓtigeret eccl'a in eadẽ eam ꝓdict⁹ A. infra mẽsis spaciũ vni⁹ acceptaret. ꝓdict⁹ dñs nr̃ papa eidẽ A. cũ oĩibꝫ iuribꝫ⁊ ptinẽtiis suis vniuersis ꝓferre. ⁊ de ea sibi ꝓuideri ac ipm ad eandẽ in ipsiusq̃z ac iuriuz ptinẽtiazq̃z possessionẽ eiusdẽ vl' q̃si inuesti ri⁊ induci. inductũ q̃z tueri⁊ defẽdi voluit ⁊ mãdauit. Itẽ q̃ idẽ dñs nr̃ papa ad collationẽ puisionẽ et iuestiturã. ⁊ al's ꝓdicte gr̃e debitã⁊ effectualẽ execution̄ez faciẽdã certũ vl' certos executoꝛes deputauit. Itẽ q̃ memoꝛat⁹ A. grãm ꝓdictã sibi vt ꝑmittit factã ratã hñs⁊ gratã sup eũ lr̃as i forma ꝓsueta extrahi. ⁊ pcessus ꝑ executoꝛẽ fieri ꝓcurauit. Itẽ q̃ de premissis oĩibꝫ⁊ singul' fuit et est publica vox⁊ fama. Itẽ ponit⁊ ꝓbare intẽdit q̃ die anno dñi. M. cccc. lxxvij. die tali mẽse tali. ⁊ añ. Q̃ A. fuit canonic⁹ ⁊ predicte eccl'ie btẽ marie certos ꝑbẽdat⁹ et certos canonicatũ⁊ ꝑbendã in eadẽ eccl'ia habuit et possedit. Itẽ q̃ idẽ A. canonic⁹ anno⁊ mẽse ꝓdict⁊. die tali diẽ suũ extra romanã curiã clausit extremũ. Oꝺ̃q̃z ꝑ ipi⁹ obitũ canonicat⁹ ⁊ ꝑbenda ꝓdicti q̃s in ꝓfata eccl'ia obtinebat vacare inceperũt⁊ vacauerũt. ⁊ vacare cõiter reputabant palã⁊ manifeste. Itez q̃ ꝓdict⁹ A. vel talis ei⁹ procurator predictos canonicatũ⁊ ꝑbendã sic vacãtes tãq̃z gr̃e ꝑdicte vigoꝛe sibi⁊ nulli alteri de iure debitos die tali. mẽse tali. ꝓdict⁊ cũ ꝓtestatõe cõsueta acceptauit. Itẽ q̃ ꝑ talez predicte gr̃e executoꝛẽ A. ꝓdict⁹ canonicatũ⁊ ꝑbẽdã sibi ꝓferri de eisdẽ puideri. ac se i ipsoꝝ iuriũ et ptinẽtiaꝝ in earũdẽ possessionẽ vl' q̃si inuestiri obtinuit tali die. Itẽ q̃ de ꝑmissis oĩbꝫ⁊ singul' fuit⁊ est publica vox⁊ fama Item ponit q̃ A. predict⁹ tpe gr̃e sibi facte ac collatõe prouisiõis⁊ inuestiture ꝓdictaꝝ fuit⁊ est cleric⁹ vel sacerdos ꝛc. i cõione fideliũ de legitimo matrimonio procreat⁹ Et al's abilis⁊ idone⁹ ad ecclesiasticũ bñficiũ. maxime canonicatũ⁊ ꝑbendã sup ꝓdictos obtinẽdũ Itẽ q̃ B. aduersari⁹ añdict⁹ ad ꝓdictos canonicatũ⁊ ꝑbẽdã post ꝓdicti q̃ndã A. motẽ se intrusit seu intrudi fecit et procurauit. ipsoscq̃z canonicatũ et prebendã detinuit et occupauit. detinet⁊ occupat fruct⁹ reddit⁹⁊ prouẽt⁹ ex eisdẽ puenientes ꝓcipit⁊ ꝓcepit. inbursauit⁊ inbursat. ac ꝓfatũ ipedit⁊ ipediuit. fecitq̃z⁊ facit ꝑ intrusionẽ. occupatiõz⁊ alia ꝓdicta q̃ min⁹ gr̃a collatio puisio⁊ inuestitura. ⁊ alia ꝑmissa suũ ꝭbitũ sortiri ꝓfuerint⁊ sortiant effectũ. Et predict⁹ A. possessionẽ seu q̃si possessionẽ canonicat⁹⁊ prebẽde ꝓdictoꝝ assec̃q̃ posset libere⁊ hꝫe. Dat insup libellũ pro ꝛte sua oblatũ. ac ꝓducta⁊ ꝓducẽda in hac causa inq̃ntũ faciũt ꝑ ꝛte sua ꝓpositõibꝫ⁊ articul' ꝛc. Ac etiã de notatũ signis⁊ sigill' saluo iure addẽdi corrigendi.

supplēdi declarādi ⁊c. vt moris est et stili

Qñ bñficiū est de iurepatronat⁹ tūc ex libello seu petitōe formāt positōes et articuli in hūc modū. Positōes et articulos vt supra alijs In primis ponit ⁊ pbare intēdit q in opido Erford. Maguñ. dyoc. a. t. xx. xxx. vl xl. annis citra vel vltra. et a tpe ⁊ p tps ō cuius ⁊trario seu initio nō est memoria hoim fuit ⁊ est certa eccl'ia parrochialis appellata cōiter sancti Pauli Erford. Qōcz in eadez eccl'a fuerūt ⁊ sunt certe vicarie ppetue a secularibz clericis solite gubernari. Itē q int alias vicarias ppetuas in eadē eccl'a existētes fuit a tpe ⁊ p tps. de q s. ⁊ est certa vicaria ad altare sancti talis palā ⁊ notorie. Itē q vicaria hmōi ppetua p talem laicū instaurata est ⁊ fundata ac de bonis suis dotata. ⁊ p loci dyocesanū ⁊firmata. Itez q iuspatronat⁹ vicarie eiusdē eidē instauratori ⁊ suis heredibz ⁊ quatū existit ac ptinuit et ptinet ad eosdē. Itē q de pmissis oībz ⁊ singul' fuit et est publica vox et fama. Itē ponit q supdict⁹ H. fuit pfati q̄ndaz instauratoris filius legitim⁹ ⁊ naturalis Eidēcz pri suo i bonis q eū relict⁹ ⁊ maxīe in iurepatronat⁹ pdicte vicarie insolidū heres successit. ac hereditas paterna cū iure pdicto fuit ⁊ ē ad eū tāq̄ verū heredē ⁊ primū devoluta. Itē q idez H. filius ⁊ heres q̄ndā D. pdicte vicarie vicariuz ad eandē vicariā tūc certo mō vacantē vob dño officiali pñtauit. q̄dcz ead pñtatio p vos admissa fuit. ⁊ idē q̄ndā pñtat⁹ ad pñtatōez eandē ad predictā vicariā institutus eam tenuit et pacifice possedit. Itē q predict⁹ H. fuit et est in iurepatronat⁹ memorate vicarie possessione vel quasi. Itē de pmissis oībus et singulis. Item q de āno dñi tali die tali mēse. tali bone memorie D. pdict⁹ vicarius vt pmittit vicarie predicte nouissimus fuit viā vniuerse carnis ingressus. Item q p eiusdē q̄ndā D. nouissime sepedicte vicarie rectoris mortē ipsa vacare incepit vicaria. vacauitcz ⁊ vacare reputata fuit palam ⁊ notorie. Itez q H. predict⁹ ipsius vicarie patron⁹ et iurispatronat⁹ eiusdem possessor pfatum H. ad eandē vicariā sic vacantē die tali. mēse tali. āno supdicto vob dño officiali p certas lras suas ipsi⁹ sigillo sigillatas psentauit. Itē q tpe pñtatōis hmōi idem H pñtat⁹ fuit put est in etate legitima ⁊ ī mino ribz ordinibz ⁊ in cōmunione fideliū aliascz abilis ⁊ idone⁹ ad bñficiū hmōi obtinendū.

Itē q B. aduersari⁹ memorat⁹ pretextu eiusdē pñtatōis p nō patronū. nec iurispatronatus possessorē de ipso predicto A. ⁊ pñtatōe de eo vt preferit p vez patronū facte opposuit de facto et opponit. impedit ⁊ impedimit. ac fecit et facit. Quo min⁹ eadē pñtatio per vos admissa fuit ⁊ est p institutōem ⁊ inuestiturā. ac al's suū debitū sortita atcz sortiak effectū. Item q de premissis ⁊c. dat etiam libellū seu petitōem saluo iure corrigendi ⁊c. Et si pñtat⁹ est a patrono sz nō est in possessione pñtandi. vel si forte est possessor iurispatronat⁹ bona fide. sz in ꝓitate nō sit patron⁹ ꝗm ℞ formēt articuli vt dictū est circa libellū in hac materia.

In causa matrimoniali sic potest cōcipi libellus.

Coram vob honorabili viro dño preposito vel officiali. ꝓponit procurator noie procuratorio A. aduersus B. puellā ⁊ quēcūcz aliū p ipsa B. legitime in iudicio interuenientē Et dicit in iure ꝓ q̄rēdo q sz int' A. ⁊ B. pdictos mr̄imoniū legitime sit ꝺctū p mutuum et simultaneū vtriuscz ꝓsensum verbis de pñti ad ℞ aptis vltro citrocz intermingatū vtrocz dicēte. Ego recipio te in meam ⁊ ego te ī meū. nec te dimittā p meliori vl' deteriori. subarratōe etiā mutua subsecuta. vl' arris datis hincinde ⁊ receptis. Tū B. predicta matrimoniū hmōi p corpalem copulaz cōsummare predicto A. tāq̄ marito suo adherere et eū vxorali affectōe ptractare recusat in piculum aie sue. Quare agit ⁊ petit procurator predict⁹ q̄ supra noie p vos pronūciari. decerni ⁊ declarari sententialiter et diffinitiue matrimoniū inter A. et B. supdictos fuisse ⁊ eē ꝺctū. dictā B. eidem A in vxorē adiudicandā. et ad matrimoniū de q̄ agit. et ipsi⁹ ꝓsummationē faciendū ac vt sibi tanq̄ marito adhereat. Et eū tam i lectocz extra ꝓiugali affectione ptractet ꝓdēnādum et cōpellendum fore adiudicarecz cōdemnari compelli iusticia mediante. Hec petit vna cum expensis litis.

Item potest etiā matrimoniū cōtrahi p alia verba. de q in. c. ex lris. et in. c. si. int'. de spon. Et sic formetur libellus ꝗm q se habebit factum. Si vero matrimoniū tā nō est corporali copula consummatum. et aliqdiu ipsi coniuges cohabitauerunt sz tandē alter eorum ab alio se diuertit. et eum dimittit. tūc dimissus potest agere petitorio ⁊

possessorio.sed cautius est agere possessorio
Oportz tñ restitutoz petentē probare cōiugiū et copulā.qz ista possessio nō habet sine iure.vt in c.ex trāsmissa.de resti.spo.Et tūc formet sic libellus.

Coram vob honorabili viro archidyac̄.vl̄ offic̄.rē.ꝓponit procurator noie procuratorio A.viri ꝙrēdo i iure aduersus B.mulierē. Et dicit ꝙ lz dudū B. mulier supdicta cū pfato A.ꝓtraxerit mrīmoniū.z traducti one ac carnali copula subsecuta sibi in loco tali p plures ānos vel mēses cohabitauit tāqz vxor eū in oib affectōe vxorali ptractando. Tñ de āno tali die tali mēse tali.ipsa B.nescit q̄ spū deducta a pdicto A.se diuertit sine iudicio eccie.z eūdē dimittit ꝓpria temeritate eū possessiōe vel q̄si ipl̄z iurz ꝙiugalis in ea destituēdo temere z spoliādo in aie sue detrimētū.Agit igit̄ z petit predict⁹ procurator noie procuratorio q̄ s. q̄ten⁹ precognito q̄tū sufficit de premissis pnūcietis.decernatz z declaretis diuisionē dimissionem z spoliatoz predictas fuisse z eē temerarias illicitas z iniustas.temere illicite z iniuste ꝺ facto ꝓsuptas.Ipmqz A.ad possessionez seu q̄si predicte ꝙiugz sue et iurz ꝙiugal' i ea restituēdū z reducēdū foze ac reducatz et restituatz.ac ipsa B.vt ad eūdē A.quē inconsulte dimisit.redeat z cōiugalia obsequia sibi prestet sic pus ꝙdēnandā z cogēdā eē.ꝙdēnetis z cogatz p vestrā diffinitiuā snīaz z cēsurā ecclesiasticā z alia remedia oportūa Hec petit rē Si āt vxor opponeret marito restitutōez petēti.exceptionē ꝙsanguinitatis i gradu prohibito.an faciēda sit r̄stitutio no. z hēt in.c.lrās.de resti.spo.ꝺ ma.etiā libelli. in.c.q̄stiōe.e.ti. vbi deb̄. Aliqñ āt agit int̄ ꝙiuges ad diuortiū.z b̄ dupl'r. Quia qñ qz p sepatōez q̄tū ad vinculū.qñqz q̄tū ad thoz tm̄ z mutuā fuitutē. In ꝑmo cū agit ad sepatōz vinculi.saltē ꝺ facto ꝓtracti. tūc ꝙcipit sic libellus.

Coram vob rē. ꝓponit procurator noie procuratorio A. viri aduersus B.mulierez. Et dicit ꝙ lz A z B.predicti sibi inuicē attineant.z sint in tertio vel q̄rto gradu ꝙsanguinitatis ꝙiūcti. Et licz pdicti A.et B.affines existāt in ꝑmo affinitatis genere. z in ꝑmo vel scdo vel tertio gradu.ipi tñ ꝺ facto mrīmoniū sil' ꝓtraxerūt.illud etiā carnalit̄ ꝙsūmādo. Quare agit et petit predict⁹ procurator noie ꝓcuratorio q̄ sup̄ p vos precognito q̄n tū sufficit de p̄missis pnūciari decerni et declarari int̄ A.z B.pdictos ꝙsanguinitatz z affinitatz impedimēto predicto matrimoniū nō eē nec subsistere posse Ipsosqz sic ꝺ facto cō traxerūt.de facto diuortiādos z sepādos fore.z cohabitatōe ac mutua fuitute ac victu lo facti absoluēdos diuortiari separi z absolui.Dariqz predicto A.licentiā ad vota alia ꝙuolādi sentētialit̄ diffinitiue. Hec petit vestrū ad hec officiū hūilit̄ implorādo. Et idē de alijs impedimētz q̄ hñt de iure dirūpere matrimoniū.mutatis mutandis.

In scdo ꝺo casu cū agit ad sepatōz thori q̄ fit ꝓpt̄ adulteriū sic ꝙcipit libellus rē.

Coram vob rē. ꝓpōit ꝓcurator noie procuratorio A.mariti ꝙrēdo i iure ꝓtra B.mulierē eiusdē A.vxorē.z eā accusando seu denūciādo.dicit ꝙ predicta B vxor p⁹ ꝓtractū int̄ ipsam z predictū A.matrimoniū ꝺ āno tali.die tali.mēse tali.cū L.viro in tali loco z i camera tali i legē ꝙiugū ꝙmittēdo.z thorū violādo adulteriū ꝓpetrauit.seu eidē L. adhesit publice z adheret cū eadē adulterādo. Quare petit procurator predict⁹ q; sup̄ noie.q̄ten⁹ precognito q̄tum sufficit de premissis pnūcietis decernatis z declaretis predictos A z B.ꝙiuges ad instantiā et petitionē ipsi⁹ A.mariti.ꝓpt̄ predictū adulteriū vxoris sepandos z diuortiandos foze q̄ ad thoz et mutuam seruitutem.atqz separetis per vestram diffinitiuam sententiam

Aliqñ addit.atqz dotē eidē A.adiudicādū z adiudicetz.vt i.c.plerūqz.de dona.int vi.z vr. Isto mō agit de crimie adulterij ciuilit̄. Et dz i libello exp̄mi tps z loc⁹.sed in scptio nō ē necessaria. De quo z de materia hmōi libelli in.c.tue.de procu. vide.z in.c.j. vt lit̄.nō ꝓtest.cū remis. Et q̄n sic agit ꝺ adulterio ad sepatōz thori nō est causa matrimonialis.qz nō agit̄ de federe matrimonij. sz de crimine adulterij.et ido in processu talis cause dz ordo iudiciar⁹ obseruari. Ita habet in.c.j. vt lit̄.nō ꝓtest.sicut i simili dicti de causa bñficiali et causa sup iurepatronatus.

Sup libello in causa matrimoniali q̄n agitur de ꝙiugio positiōes z articuli sic formantur.

Positiōes z articulos vt i precedētibz formis articuloz.In ꝑmis ponit z pbare intēdit ꝙ ꝺ āno dn̄i. M.cccc.lxx.i mēse septēbri.A.et B.pdicti i domo vel in loco veli

domo tali ꝓuenerꝫ ad inuicē ad mr̄imoniū ꝯbendū. z ibidē de ꝯbendo p eos matrimonio simul ꝓtract⁹ habuerūt Jtem q̄ tandez p tractat⁹ hmōi ad ꝓcordiā venientes matrimoniū p ꝓsensum mutuū z simultaneū ibidem ad inuicē ꝓtraxerūt. Jtem q̄ p ꝓsensū tali modo matrimonialē idē A. et B. ꝓbis de pñti aptis vltro citroq̄ intimauerūt expresse vtroq̄ dicēte. Ego te recipio in meaz et ego te recipio in meū. vl̄ p meliori vl̄ peiori te dimittē nō intēdo. Jtē q̄ i signū matrimonij int̄ eosdē A. et B. vt p̄ferꝫ ꝯcti ipe A eidē B. spōse sue anulū vnū aureū tradidit. et ipa B. eidē A. spōso suo circulū vnū argēteū tradidit. q̄ bincinde sic data arre noie receperūt. Jtē q̄ tpe ꝯct⁹ ꝑticulati A. et B. p̄dicti puberes z als apti z idonei fuerūt ad matrimoniū ꝓtrahendū palam et notorie. Item q̄ p̄missis oīb⁹ z singulis fuit et ē publica vox z fama. Possent positiones et articuli p alium modum sic formari. In p̄mis ponit z probare intēdit q̄ A. et B. predicti die tali currētis anni vna cū certis p̄sonis alijs fuerūt in tali loco ꝯgregati. Item q̄ p̄dict⁹ A. p̄fate puelle vel mulieri B. supplicauit vt cū eo mr̄imoniuz ꝯbere seu ipm ad maritū recipe vel ducere dignaref. promittēs eam habere in vxorē. z nūq̄ dimittē p meliori seu deteriori Jtem q̄ p̄dicta B. in ipm A. ꝓsentiēs statim dixit q̄ cū eo libēter vellet cōtrahere z ipm ducere vel recipe seu habere in maritū. Jtē q̄ idē A. et B. ibidē ad inuicē matrimoniū ꝯtrerūt. vn⁹ alterum mutuo ꝓsensu ꝓbis ꝓsuetis exp̄ssis recipiēdo dicēte A. se ipam B. recipe z de cetero habere velle in vxorē z eā nūq̄ p̄ meliori vel peiori dimittē. Ac similiter B. dicēte q̄ ipz A. in suum recipet et habere eū vellet i maritum.

Cum agitur ad diſſiūgendū ꝓpter impedimentū positiones et articuli sup libello sic formentur

Positiones z articulos z̄c. Et ponemus q̄ vocēt sey⁹ et titia de q̄z mr̄imonio agit̄. In p̄mis pōit z ꝓbare intēdit q̄ i tali loco oppido vel villa erāt olim z morabāt q̄ndā martin⁹ z quondā berta mulier palā z notorie. Jtē q̄ idē D. et B. fuerūt sozor et frater. z se tales noiauerūt. gesserūt. habuerūt. ac tenuerūt. ac ab alijs cōiter tenti z noiati habiti z reputati fuerūt. Jtē q̄ ex p̄dicto q̄ndam D. descēdit Lothari⁹. z fuit fili⁹ naturalis eiusdē q̄ est palā z notoriū. Jtē q̄ idez Lothari⁹ p̄dictū seyū genuit. ipeq̄z lothari⁹ pater fuit eiusdē seij naturalis. Jtē q̄ ex alio latere de p̄dicta bertha mulier reberga descēdit ipi⁹ berthe carnalis filia. Jtē q̄ eadē reberga titiā p̄dictā filiā suā ꝓcreauit. Jtē q̄ ō p̄missis oibz singulis fuit z ē publica vox et fama. Jtē q̄ sey⁹ z titia p̄noiati sic existentes ꝓsanguinei. z in ꝓsanguinitatis gradu titio ꝓiūcti tali tpe inuicē de facto z q̄tum in eis fuit matrimoniū ꝓtraxerūt. z carnali copula subsecuta sibi tanq̄ ꝓiuges mutuo adheserūt. z adherēt de facto.

In actiōe iniuriaz q̄n agit̄ ciuiliter ad interesse ꝓcipit̄ sic libellus

Coz̄a vobis ꝓponit ꝓcurator noie procuratorio discreti viri titij ꝓquerēdo i iure aduersus sempronij seu quēcūq̄ alij p ipo in iudicio legitime interuenientē. Et dicit q̄ licet titi⁹ p̄fat⁹ fuerit ab annis discretōis sue et sit hō pacific⁹ z bone fame. stat⁹ integri. laudabilis vite. z ꝓuersatōis honeste. de legitimo genit⁹ matrimonio Et vt talis ac p tali cōiter habit⁹. tentus. noiat⁹. et reputat⁹ Tñ de anno currente videlicet. M. cccc. lxx. die tali. mense tali. in tali domo vel vico predictus Sempronius nescit quo spū ductus memoratum Titium animo sibi iniuriādi verbis affecit iniurioſis dicendo expresse z nominando ipm Titium filium meretricis. vel hereticum. seu nequā pessimū. vel de eo malū cantauit canticū seu carmen famosū. seu libellū famosū de ipo scp̄sit. videlicet in tali forma z̄c. Quā iniuriā eidem titio p eūdem sempronij illatā. idez titius renocauit z reuocat ad animū. ac eā p sua estimauit ac sua estimat ītereſſe ad tot marcas florenoz seu librarum denarioz malēs de suo tantū pdere si haberet comode q̄z tali fauore iniuriā sibi irrogatā tolerare. vestra tñ iudiciali taxatione sp salua. Agit igit̄ et petit ꝓcurator p̄dict⁹ q̄ supra. q̄ten⁹ post q̄z cōstiterit de p̄missis p̄nūciet z declaretis p̄dicta verba p Sempronij p̄dictū de p̄dicto Titio seu ꝓtra eū vt p̄ferꝫ dicta et prolata seu alio mō p̄sumpta fuisse et esse temeraria. illicita z iniurioſa. temere illicite et iniurioſe p̄sumpta Et in p̄dicti titij iniuriā attemptata. ipsum q̄z sempronij ꝓpterea eidē titio ad interesse teneri. ac eū sibi in p̄dicta marcarū seu florenoz seu librarz̄ sūma noie interesse. vra vt p̄mittit taxatōe salua iudiciali ꝓdēnandū. et

ad satisfactionē compellendū fore. et ac condemnetis ꝛ cōpellatis per vestram diffinitiuam sententiā.

Positōes ꝛ articuli in actōe hmōi pñt sic formari

Positōes et articulos vt in forma supra In ꝑmis ponit ꝛ ꝓbare intēdit q̄ Titi⁹ predictus ab annis discretōis sue fuit ꝛ est bodie hō pacificus bone fame. opiniōis illese. vite cōmendabil. ꝛ ꝓuersatōis honeste. Et vt talis ac ꝓtali tētus cōiter noiat⁹ et reputatus palā est ꝛ notoriū. Item q̄ d̄ anno recurrēte die tali mēsis septembris Sempronius p̄dict⁹ malovt credit spū ducē. ꝑbis turpibꝫ ꝛ iniuriosis Titiū p̄dictū affecit. sibiq̄ ꝓuiciū publice dicēs eū meretricis filiū vel hereticū seu nequā pessimū nominādo exp̄sse ꝛ appellādo turpissimum temere animo sibi iniuriādi. vel tale de eo cātauit cantici vel carmen tale famosum. vel talem cōscripsit librū famosum. Itē q̄ Titius p̄dict⁹ iniuriā passus. eandē iniuriā statim postq̄ eā sibi irrogatā intellexit. reuocauit ꝑ reuocat ad animū. ꝛ ipaz estimauit ꝛ estimat ꝑ suo interesse ad tot marcas vl̄ florenos vl̄ libras denariorꝫ talis monete. ꝓ qbꝫ nollet iniuriā tali modo sustinere. vestra salua iudiciali taxatōe. Itē q̄ p̄dict⁹ Semproni⁹ tpe illate iniurie supradicte fuit doli capax. sane mētis. et als talis q̄ potest iniuriā irrogare. Item q̄ de premissis oīibꝫ et singulis fuit et est publica vox et fama. Et ita hamus libellos et articulos in causis beneficialibus matrimonialibus et iniuriarum. ꝛc̄.

De defensiōibꝫ in istꝫ causis beneficialibꝫ matrimonialibꝫ iniuriaꝝ.

Nūc de defensionibꝫ reoꝝ in hmōi causis videamus. Et ꝓmo in causa bñficiali ꝑ reus ꝓcipere in vim pempt. defensionē illo modo vt ꝓtensa beneficiali causa q̄ inter A ex vna parte. et B. ex altera parte vertit coram vobis dño iudice. procurator procuratorio noīe B. predicti ꝓponit et dixit excipiēdo q̄ beneficiū de q̄ est questio inter partes p̄dicto A minime debet. nec ius aliq̄d habz in eo vel ad illud maxime ex eo quia gratia pretensa ꝑ cum impetrata fuit ꝛ est surrepticia ꝑ veri taciturnitatē. vel falsi exp̄ssiōez obtēta. Tacuit em̄ eā impetrādo se bñficiū in tali eccl̄ia obtinere. de quo nullaz in hmōi gr̄e impetratōe fecit mentionē. vel exp̄ressit fruct⁹ talis bñficij decē marcaꝝ valorez annuū nō excedere. cū tñ valeat q̄ndecim marcas annuatim Uel falsē exp̄ssit se clericū cū nondū habuerit p̄mā tonsurā. Uel beneficium est post impetratōez gratie affectus. quod cum beneficio de quo est controuersia de iure tenere nō potest. per quod gratie huiusmodi pretense renunciauit iuris. dispositione. Uel similes potest opponere exceptiones.

Quando beneficium est de iurepatronatus et agitur inter presentatos potest sic excipi.

Procurator noīe ꝓcuratorio B. p̄sentati ꝓponit ī vim pempt. Et dic excipiēdo q̄ p̄ntatio p̄dicti B. ꝑ vos dñm iudicē admitteda est de iure. Et idē B. p̄ntat⁹ ad bñficiū de q̄ agit instituend⁹. qr ꝛ si nō cōstat eū esse patronū ꝛ ipsi⁹ bñficij iuspatronat⁹ habere a q̄ talis B. est p̄sentat⁹. Fuit tñ p̄sentatōis tempe. ꝛ sic est idem presentator in possessione seu quasi ipsius iurispatronatus bona fide. Unde dato etiā q̄ ex aduerso esset probatum p̄sentatorē alterius partis dicti bñficij fore patronū. Quia tñ iurspatronat⁹ nō ipse sed p̄sentator p̄dicti B. possedit ꝛ possidet Unde ipsius possessoris presentatio est preferenda de iure et admittenda. Uel dicit excipiendo q̄ cum ipe B. per patronos numero plures presentatus existat. et plures patronoꝝ voces habeat preferendus ꝛ tanq̄ in iure potior et in uestiēdus. cum ipe a tribꝫ et alter a duobus tantum sit presentatus.

In causa matrimoniali q̄n agitur de cōiūgendo potest reus dicere excipiēdo ad libellum.

Ad elidendū intentōem actoris talis in causa quā supra ꝓtenso matrimonio proseqūtur aduersus talem ream in iudicio coram vobis procurator noīe procuratorio eiusdem ree proponit excipiendo. ꝛ dicit q̄ ipi⁹ actoris intentio quo ad vinculum matrimoniale non est legitime probata seu in alio quo fundata. Et dato q̄ de ꝓtractu ꝓtenso sufficiēter ꝓstaret. Quia tñ ipe actor ꝛ rea sibi attinent ꝛ sūt ꝓsanguinei in tertio vel q̄rto gradu. vel sunt affines in ꝑmo genere affinitatis in tertio vel quarto gradu. vl̄ inest eis cognitio spūalis. cū pater ipsi⁹ ree leuauit actorē de sacro baptismate. Unde hmōi affinitatis vel consanguinitatis vel spūalis

Libellus appellatorius.

cognatiõis impedimẽto obstante inter eos matrimoniũ esse nõ ꝓt. Quare petit ꝓcurator ꝑdict⁹ q̃ sup̃ noie ꝓuos pnũciari matrimoniũ int̃ ipas ꝑtes legitime ꝓtrahi. vel cõtractũ subsistere nõ posse. dictãq; ream ab actoris impetitõe absoluendũ fore. Et eidẽ actori silentiũ est imponẽdũ. ac absoluatis z imponatis diffinitiue.

Q̃n agit̃ ad matrimoniũ dirimẽdũ ꝓt aliq̃d legitimũ impedimentum potest reus sic excipere.

Procurator noie ꝓcuratorio tal' ree ꝓponit in modũ exceptõis ad perimẽdũ intẽtionẽ talis mulieris seu uxoris mr̃imoniũ minus iuste accusant̃. Et dicit dato q̃ cõsanguinitatis vl' affinitat̃ vl' spũalis cognatõis impedimẽtũ ꝑ ꝑte ipi⁹ actoris allegatũ sufficiẽter z legitime sit ꝓbatũ Matrimoniũ tñ int̃ eos ꝓtractũ hmõi assignati vl' ꝑassignati impedimẽti occasione nõ est dirimendũ. cũ sup̃ tali impedimẽto ptẽso ꝑ sedẽ aplicã dudũ sit dispẽsatũ. z ipm impedimẽtũ sublatũ. vt videt. Et ideo eo nequaq; obstãte int̃ eos mr̃imoniũ legitime ꝑt contrahi. seu ipe actor et reus in matrimonio cõtracto licite remanere. Quare petit procurator ꝑdict⁹ ꝑfato noie q̃ten⁹ pnũcietis decernatis et declaretis ꝑfatę mulieri sup̃ accusatõe siue denũciatiõe mr̃imoniꝫ occasiõe ꝑasserti vel ꝑassignati impedimẽti silentiũ imponẽduz fore. z imponetis diffinitiue.

Q̃n aũt agit̃ ad sepatõez thori ꝓt adulteriũ excipi ꝑt illo modo.

Excipiendo pvim pempt̃. ꝓponit ꝓcurator noie ꝓcuratorio tal' mulieris ꝑ talẽ maritũ suũ de ptenso adulterio accusato ad separatõez thori. Et dicit q̃ z si adulteriũ ptensũ ipi⁹ mulieris eẽt sufficiẽter probatum diuortiũ tñ ꝑ ꝑte mariti desideratũ z petitũ non est int̃ ipos ꝓiuges celebrandũ ex eo q̃ ipe marit⁹ eandẽ uxorẽ suã tradidit adulterandã. vel ipa mulier fuit violẽter oppressa. vel ipe marit⁹ post adulteriũ ab ea cõmissuz eã sibi recõciliauit. vel ipaz de tali mõ adulterij cõmissi mime accusare iurauit. Quare petit ꝛc̃.

In actiõe iniuriaꝝ põt re⁹ sic se defendere excipiendo.

Pro ꝑte viri discreti B. rei ꝓponit ipius procurator procuratorio noie coraz vobis dño iudice. Et dic̃ excipiẽdo q̃ ptẽsa iniuria quã A. actor ꝑ B. ꝑdictũ sibi asserit irroga/tã probata nõ ẽ legitie. nec ipsi⁹ actor̃ intẽtio fundata ẽ ꝑ testes vel istrumẽta. aut quouis alio mõ vl' genere probatõis. sz dato. mime tñ ꝓcesso q̃ de iniuria hmõi protẽsa ꝓstare t ipa tñ asserta iniuria dissimulatiõe vl' lapsu anni dudũ ẽ sublata z tacite vel expresse remissa. Hã eo die q̃ iniuria ipa illata pretẽdit et postq̃ B ipsi A iniuriã vel ꝓicium dixit idẽ A. z B. sil' comederũt. Quare predictus procurator noie q̃ supra petit B. reũ prefatũ a memorati A. impetitõe absolui. z eidẽ A. sup̃ iniuria pretẽsa z ei⁹ prosecutõe perpetuũ silẽtiũ imponi. ac eũ predicto B. i expẽsis litis ꝺdẽnari.

In causis appellationũ libelli formãt̃ ꝑm formas ipsaꝝ appellationũ. Q̃n q̃daz est appellatio iudicialis. z est etiã extraiudicialis Item iudicialis aliq̃n imponitur ante sententiam. aliq̃n ab ipsa sententia diffinitiua. Si ergo appellat̃ in iudicio ante sñiam diffinitiuam. potest appellatorius libellus sic formari.

Libellus q̃n appellat̃ a grauamine

Coram vob̃ honorabili viro dño iudice offic̃. in cã appellationũ z ptiũ infrascptaruz a sede aplica delegat⁹. Uel coraz vobis dño offic̃. curie epalis tal' ꝛc̃. vel archiepalis procurator noie procuratorio discreti viri Titi appellãtis aduersus sempronium appellatũ et quẽcũq; aliũ pro eo i iudicio legitie interuenientẽ. ꝓponit z dicit. q̃ licet in q̃stiõe seu causa q̃ vertit̃ int̃ Titiũ z Sempronium predictos de et sup̃ re tali vel debito tali coraz tali iudice ordinario vl' delegato in iudicio vertebat̃ pro ꝑte predicti Titi ꝓpositũ fuerit. excipiẽdo q̃ libello ptenso ꝑ predictum sempronium sibi oblato non erat rñdendum sibi ex tali causa rei. vel q̃ positioni tali q̃ imptinẽs erat nõ eẽt rñdendũ. vel licet pro ꝑte ipsi⁹ Titi z sempronii predictũ tũc actorẽ fuerit apposita exceptio excõicatõis z probata. q̃ obstãte idẽ actor vlteri⁹ sup̃ prosecutõe cause protẽse nõ erat audiẽd⁹. sz ab agendo fuit repellẽd⁹ Idẽ tñ iudex exceptõez hmõi admittere denegauit. vel eã nõ eẽ admittendam interloquẽdo pronũciauit ꝑperam et iniuste. vel eam tacite repellẽdo in causa eadem ad talem vel talẽ actũ eidem exceptiõi sue contrariũ processit. Unde predict⁹ Titius se per hoc grauatũ sentiens. a denegatione admissione huiusmodi vel a repulsione z nõ admissione predicte exceptõnis sue

vel a ꝑdicta ſnia interlocutoria iudicꝭ tanꝯ inīq; t iniuſta. ad ſedē apoſtolicā vel ad dñm ep̄m vel archiep̄m ꝑdictū t eiꝰ curiā in ſcptꝭ appellauit infra decē dies. ac ſup appellatione hmōi apoſtolos tpe ꝯgruo petiit t recepit hmōi appellatōis cauſā p ſanctiſſimū in xp̄o p̄rez ac dñm noſtꝝ dñz Paulū papā modernū vobis obtinuit delegare. t h̄ qñ ē delegatꝰ. Quare ꝓcurator ꝑdictꝰ quo ſupra noīe petit ꝓvos ꝓnūciari decerni t declarari ꝑdictū iudicem male perperā t iniuſte ꝓceſſiſſe. vel p eum male t inique interlocutū ſeu ꝓnūciatū fuiſſe. Dictū q̄z Titiū bene atq; legitime ab eo appellaſſe. ſeu p dictum Titiū ab eadē interlocutoria p̄tēſa bñ et legitime appellatū fore. Jp̄mq; ꝓceſſum ſeu interlocutoriā paſſertā iudicꝭ ponis caſſandā t reuocandā eſſe t fuocari t caſſari. Sē tentiaſq; excōicatōis poſt appellatōem ꝑdictā p eundē in dictū Titiū de facto lat. Et quicq̄d poſt appellatōem eandē p eūdez iudicē vel ꝑte aduerſarij in hmōi negocio in aliā ꝓtem vel ipſi⁹ appellātis ꝓiudiciū fuerit attēptatum p modū innouati ſeu attēptati reuocari ac caſſari irritū. t nullū ꝓnūciari. Et ꝑdictum ſempronīū eidem Titio in expenſis litis legitimis ꝓdemnari. Hec petit ꝓiūctim t diuiſim ſaluo iure corrigendi vt eſt moris.

Libellus in cauſa appellatōis interpoſite a diffinitiua ſic format.

Coram vob̄ rē. vt ſupra. ꝓponit ꝓcurator noīe ꝓcuratorio Titij appellātis aduerſus ſempronīū appellatū. et aliū quēcūq; p eo in iudicio legitime ītervenientē. Et dicit q̄ nuper in cā q̄ int Titiū t ſeyum ꝑdictos de et ſup re tali vel debito tali vel eiꝰ occaſiōe vertebat in iudicio coꝝ tali iudice. ꝓpoſito. archidyacono vl officiali. Jdē iudex predicto Titio nō vocato de meritꝭ cauſe ſufficiēter nō cognito iure t iudiciario ordie ptermiſſo et exobrupto. t ꝓcipitāter ſniaz ſi ſnie nō mē habere mererer. p ſempronio ꝑdicto t eundē Titiū tulit diffinitiuā. Jp̄mq; Titiū eidē ſempronio ad petita t nihilominꝰ in lit. expēſis ꝓdēnando. vel eundē ſempronīū ab ipſi⁹ impetitōe abſoluēdo. Et eidē Titio ſup petitis p eū imponēdo ſilētiū ꝓperā t iniuſte. Et q̄ p ꝑte eiuſdē Titij a ſentētia p̄tēſa hmōi tāq; iniqua t iniuſta fuit in ſcptis appellatū infra decē dies. vel in ꝓtinēti poſtq; ipſa ſnia nūcupata lata fuerat. Priuſq; q̄ iudex ipſe ꝓferēs ad alia ſe diuerteret. viua voce apud acta ad ſedē apoſtolicā vel ad predictū dñm ep̄m ſeu archiep̄m t eiꝰ curiam appellatū. a capoſtoli ꝯgruo modo petiit t recepti. Et hmōi cauſe cognitio t deciſio per ſedē ꝑdictā vobis demādata ſi eſt delegatꝰ. Jdcirco ꝓcurator ꝑdictꝰ noīe q̄ ſupra petit. quatenꝰ ꝓnūcietis decernatis et declaretꝭ ſniam ꝑdictam fuiſſe t eſſe iniquā t iniuſtā perperam inique t iniuſte latam. Jpſamq; caſſandā infirmandā irritandā t retractandam t reuocandā fore caſſari infirmari tractari et reuocari debere. atq; caſſetis infirmetis retractetis reuocetis t irritetis rē. ꝑdictūq; ſempronīū Titio ſupradicto ad petita ꝓdemnandū. t ad traditōem reſtitutionē ſiue ſpoliatōem ſiue ſolutōem ad ꝓdemnandū t cōpellendū. ac cōpellatꝭ t ꝓdēcretis p veſtrā diffinitiuā ſniaz. et hoc ſi appellans fuit actor. Si fuiſſet reus dicat. Jp̄m Titiū a predicti ſempronij impetitōe abſoluendū ac abſolutis. et eidē ſempronio ſilentiū ꝑpetuum imponendū t imponat p veſtrā diffinitiuā ſniaz. Aliq; petēdo ſic ꝯcludunt Peto ꝓnūciari decerni t declarari ſniaz ꝑdictā cū oīb⁹ inde t ob eā ſecutꝭ nullaz fore caſſam t irritā ipo iure. Uel ſi ꝑte defectuz ꝓbationū vel alꝰ appellauit ipam tāq; iniuſtam caſſandā annullandā irritandāz infirmandā fore. Et tūc etiā in narratōne libelli ponit quō ſnia eſt lata et nll⁹ ex tali cā ſic q̄ ab ea neceſſe appellare nō fuiſſet. tñ ad cautelā tantū. t ne ipſe ꝺ quē lata fuit eam ratificare intēderet. ſed vt ſibi ꝓuideret ſaluo nullitatis bñficio. ipſe ab ea appellauit. De quo in. c. dilecto. de appel. Et ibi Oſti. tradit formam

Sup ꝓmo libello appellatorio poſitōes et articuli pñt ſic formari

Poſitōes et articulos inſraſcptos t ꝓtēta ac deſcpta in eis. oia et ſingla narratiue t diſpoſitiue dat facit t exhibet ꝓcurator nomine ꝓcuratorio Titij appellantꝭ in cauſa appellatōis q̄ int eūdē Titiū ex vna. et ſempronīū appellatū ꝑte ex altera vertit coram vobis dñe iudice. Quib⁹ oīb⁹ et ſingul⁹ per ſempronīū predictuz petit rñderi ſigillatim ſufficiēter t clare p iuramentū offerēs se negata neceſſaria ꝓbatuꝝ neceſſaria dūtaxat ꝓbatōe. Jn ꝓmis ponit t ꝓbare intendit q̄ nup inter Titiū t ſempronīū ꝑdictos de t ſup fūdo agro ſeu domo tali vl tali debito

tot libras denariorꝫ tal' monete. coꝝ tali iu
dice suborta ꝫ suscitata fuit materia q̃stiõis

Uel sic. In p̃mis põit ꝫ probare intẽdit
q̃ sempronⁱ predictⁱ prefatũ titiũ de et sup
tali re vel debito tali et eiⁱ occasiõe coꝝ tali
iudice in iudiciũ traxit. Et in causaꝫ peten
do i libello pretẽso quẽ obtulit. eũdẽ Titiũ
sibi p̃dẽnari ꝫ cõpelli ad restitutõeꝫ rei pre
dicte vel debiti solutõeꝫ sup̃dicti. Itez q̃ in
cã hmõi coꝝ predicto dño iudice fuit p̃ pte
titꝫ antedicti, positũ excipiendo q̃ꝫ libello
preasserto et cã tali pro pte ipsiⁱ titꝫ nõ erat
rñdendũ ac petitũ ℔ q̃ predictũ iudicẽ pro
nũciari. ꝫ ipsuꝫ titiũ a sui instãtia iudicꝫ ab
solui. Uel q̃ positõi tali ipsiⁱ titꝫ pro eo q̃ꝫ i
pertinẽs erat. nõ fuit rñdendũ ẽ. vt in libel
lo. Itẽ q̃ iuder predictⁱ hmõi exceptõeꝫ ad
mittẽ denegauit vel eã nõ esse admittendã
p suã interlocutoriã pretẽsamq̃ quã tulit i
scptis pronũciauit. vel candẽ exceptõem ta
cite repellẽdo in cã predicta ad vlteriora ad
actũ talẽ vel talem prefate exceptioni ꝛriũ
processit pperam ꝫ inique. Item q̃ ipse Ti
tius p℔ se grauatũ sentiẽs ab hmõi admis
sione denegatione seu repulsione. ꝫ non ad
missione dicte exceptiõis sue vel a predicta
pretẽse interlocutõnis iudicis predicti snĩa
tanq̃ iniqua ꝫ iniusta ad sanctã sedem apo
stolicã ꝫ sanctissimũ in xp̃o p̃ez ac dñm no
strũ dñm Paulũ papã modernũ. vel dñm
ep̃m vel archiep̃m ꝫ eius curiã in scptis in
fra. x. dies appellauit. Itẽ q̃ in appellatõe hu
iusmodi idẽ titⁱ appellãs ap'los a iudice pre
dicto instãter ꝫ p̃gruo tempe petiit ꝫ recepit
Item q̃ sup appellatõe hmõi idẽ titⁱ appel
lãs memoratⁱ predicte appellatõis sue prose
cutioni insistens hmõi appellatõis cãz infra
tps debitũ p̃dictũ dñm nostꝝ papam obti
nuit vobis delegari. Uel sic si est ordina
rius. dicat infra tps debitũ coꝝ vob̃ introꝫ
duxit. ꝫ al's circa prosecutõeꝫ hmõi instetit
prout instat coꝝ vobis. Item q̃ de p̃missis
oĩ̃bꝫ ꝫ singulis fuit ꝫ est publica vox et fa
ma. Et licet sic possent formari libelli et ar
ticuli in causis appellationũ añ diffinitiuaz
tñ̃ aliq̃ iudices ꝫ presertim in curia romana
nõ faciũt dare libellũ et articulos in hmõi
causis. De q̃ an debeant dari an non no. de
test. Raynal. in glo. et ita et sup ea. cum re
mis. Sz i eis p̃cedũt isto modo q̃ p̃mo ps
absens citat ad p̃cedẽdũ ꝫ p̃cedi videnduz
i cã hmõi prout de iure debeat procedi. Et
si ptes in hmõ termino comp̃areãt p̃ducit
appellãs suã appellatõem ꝫ alia iura ꝫ muni
mẽta fundãtia iurisdictiõeꝫ iudicis appella
tionẽ. videlicet faciẽda ad deuolutõꝫ cause
Quib̃ productꝫ citet' ps. vel si est p̃ns dat'
sibi termin' ad dicendũ et excipiendũ cõtra
appellatõꝫ ꝫ alia producta. Deinde assigna
tur termin' ipsis ptib̃. videlicet appellãti ad
iustificandũ appellatõem et impugnanduz
processum iudicis p̃ris. Et econtra ipi ap
pellato ad iustificandũ processum ꝫ appella
tionem impugnandũ. In cã añt appellatio
nis a diffinitiua snĩa seruat' ordo iuris sicut
in p̃ncipali. q̃ꝫ ibi articulus appellatiõis nõ
est separatus a negocio p̃ncipali. Et tũc sic
formant' positões et articuli. Positões ꝫ ar
ticulos ẽ. In p̃mis ponit ꝫ probare inten
dit q̃ p̃dez de anno tali coꝝ tali iudice pre
posito vel decano vel offic̃. int̃ Titiũ acto
rem ex vna. et Semproniũ sup̃dictos de
et sup domo vel fundo. vel sup tali debito
et eius occasione pte ex altera q̃stio fuit ꝫ cã
in iudicio vertebat'. Item q̃ predictⁱ iudex
in causa hmõi taliter q̃liter ex obrupto et iu
rez iudiciario ordine pretermisso procedẽs
causa ad plenũ non examinata. nec ipso T.
vocato snĩaz diffinitiuã. si ita nũcupari me
ret'. tulit pro predicto Sempronio ꝛõ Ti
tiũ añdictũ. p quã eundẽ Titiũ eidẽ sempro
nio ad petita p̃dẽnauit. vel p quaz absoluit
eundẽ semproniũ ab ip̃etitiõe titꝫ sup̃dicti.
Eidem etiaz Titio silentiũ imponẽdo per
petuũ sup petitis p̃ eum imponẽdo perpe
ram et inique. Item q̃ ab eadẽ snĩa tãq̃ ini
qua et iniusta perperã. ꝫ inique lata fuit pro
pte ipsiⁱ titꝫ in scptis infra decẽ dies vel in
continenti p̃usq̃ iuder ad actus alios se di
uerteret ꝫ eo adhuc sedẽte pro tribunali vi
ua voce apud acta ad sedem apostolicaz. vl'
ad dñm episcopũ vl' archiep̃m ẽ. et ipsius
curiã appellatum. apostoliq̃ petiti tpe con
gruo et recepti. Item q̃ predictⁱ titius ap
pellans ẽ. vt in forma precedenti in alia po
sitiõe. Item q̃ de premissis ẽ. Et sip̃sentẽ
tiam vel appellatõem interpositã p̃ iudicem
vel aduersariũ in negocio aliq̃d est attẽpta
tum in preiudiciũ appellãtiꝫ ẽ. De ℔ etiã in
articulis. Et potest sic formari articulus

Positões ꝫ articuli q̃ aliq̃d attẽptat' in
preiudicium appellãtis. Item ponit q̃ post
snĩam latã vel appellatõem interpositam iu
dex memoratus in negocio hmõi in ipsius

k

appellāt; p̄ iudiciū pcessit ad talē vl talē actū vel in ipm appellātē tulit sñiaz excōicatōnis de facto. vel p̄dict⁹ aduersari⁹ appellat⁹ ipm appellantē domo vel fundo p̄dicto. z ipsius possessione spoliauit. vt supra in alijs formis.

Exceptiones appellati contra appellantē

Appellatus autez potest se sic defendere excipiendo ꝓtra appellatōem. z ipam impugnando ħ modo.

Procurator pcuratorio nōie Sēpronij appellāti excipiendo ꝯ appellatiōem p̄tensaz Titij appellātis. Et eandē appellatiōem impugnando ꝓponit z dicit q ipa p̄tēsa ipsius Titij appellatio nulla est z cassa p eo q nō ē interposita infra decē dies. vel interposita ē p eū q̄ mandatū nō habuit appellandi. vel licet ab interlocutorio vel grauamīe vl etiā a diffinitiua ex interuallo sit appellatuz. nō tñ in scḋtis sz ꝟbo tantū. Uel qz lz fuerit interposita appellatio. apostoli tñ infra tēpus ꝓgruū petiti nō fuerūt nec recepti. vel ipsa appellatio iusto cessante impedimēto infra terminū talē a iudice statutū vel infra āuz nō est p appellantē psecuta. Uñ iurisdictōe z dispositōe deserta est appellatio derelicta z dimissa. z causa ipa corā ꝑore iudice tractanda et finienda. vel sñia diffinitiua executioni debite demādanda. Uel licz sit appellatū. ipa tñ appellatio ex falsa z frustratoria causa est omissa. z male ac iniuste interposita. Et p ꝑorem iudicē bñ z iuste pcessuz ex tali vel tali causa. Quare petit pcurator p̄dictus nōie q̄ supp. q̄ten⁹ pnūcietis decernatis z declaretis p̄dictā appellatiōez p̄tensam ex causis p̄missis fuisse z esse irritā. nullam. z inanem. vel desertā derelictā z dimissam vel p dictū titiū male z friuole appellatum. Et p iudicez a q̄ bñ et legitime pcessum vel iuste pnūciatū z interlocutū. Ipsaq; asserta appellatione nō obstante p̄dictū iudicez ꝑorem sua posse z debere iurisdictiōe vti et pcedere in ꝑncipali. vel sententiā predictaz fuisse z esse executioī demādandaz. z ipsum appellantem eidez appellato in expensis legitimis ꝯdemnandum atq; condemnetis iusticia exigente. saluo iure corrigendi. mutandi. diminuendi. vt est moris. Et tantum de appellationib⁹ et plurib⁹ alijs dicta sufficiant.

Incipit tractatus presumptionum.

Resumitur cō tract⁹ simulat⁹ sine aliq̄ pbatione his casib⁹ Prim⁹ int̄ patrem z filiuz. ff. de pba. l. qui testamentū. Secūd⁹ int̄ maritū z vxorē. ff. de dona. inter vi. z vxorē. l. q̄nt⁹ mucius. z. l. si spōsus. §. certa. z. l. iij. §. j. C. de ꝓtraben. empt. et vendit. Tertius est de auctoritate p̄standa. l. vlt. §. sine domino. Alij recolligunt in. l. p diuersas. C. manda. et. l. ab Anastasio. q̄ loquunt de cessione fraudulosa. Et qō dictnz est in vxore potest etiā dici de yconomo. et hoc ex lra quam habem⁹. C. ō epi. et cle. aut. legitimā. Ibi ꝺz in glo. et in tex. q ea q̄ ꝓstāt epm acquisiuisse ante episcopatū. z q̄ in iure successionis vsq; ad quartū gradū habuit q ō illis disponere potest. de alijs acq̄sitis ip⁹ episcopatus nō sed remanēt ecclesie. Et dicit glo. ad quartū gradū. qz vltra p̄sumitur q affectiōe eccl'e et nō affectōne cognatiōis vel agnitiōis acq̄siuisset. ħ idem est in alijs clericis. Idem est in administratore quod i yconomo ea dē rōne. qz quilibz procurator tutor aut alius negociator seu negociū gerēs alter⁹. si acq̄rit p̄sumit de bonis que in manib⁹ habuit acquisiuisse. nisi ꝓtrariū doceat. vide etiā in. c. inquirendū de pecu. cle. in tex. z glo. q etiā res emptas p platū potest vendicare sibi licet sue sunt. si plat⁹ emit etiā eas etiā nōie eccl'e. qz de bonis z pecunijs eccl'esie p̄sumunt empte. vide etiā glo. in defensionis facultas. C. de iure fisci. li. p. q delegat⁹ etiā nō visis allegatōib⁹ delegati ad aliquā puinciā regēdā deputati p̄t tollere ea q̄ delegat⁹ suplucrat⁹ est vltra debitū vt ibidem.

Presumit ignorātia nisi pbet sciētia. ff. de pba. l. ver⁹. C. de epis audiēdis. l. si legibus. C. q̄ milita. nō p̄nt. l. super his. et ad tercullia. l. ac si.

Presumit aliquē hz̄e bonā famā. C. q̄ milit. nō p̄nt. l. sup ꝯtū. C. de pscp. lō. tē. p. vel. ppt. annoz. l. sup lōgi.

Presumit aliq̄s viuere nisi pbet mortu⁹. C. de do. int̄ vi. z vx. l. si vn⁹. z aut. hodie. C. de cap. z postliminiū reuert. l. nec nos.

Presumit aliq̄s sane mētis fuisse. nisi pbet ꝯriū. C. de codicil. l. nec codicillos.

Presumit z oīm tpe bon⁹ q̄ semel fuit bon⁹.

De presumptionibus.

ff.ꝺ remili.l.nō oīs.§.a barbar⁹.z sic ex vita precedēte presumit̄ p pūte siue in bonū siue in malum.

Presumit̄ omnit̄e mal⁹ q̄ semel mal⁹.ff.de accusa.l.si cui.§.eīsdem

Presumit̄ spōtanea volūtas nisi pbet̄ coacta.C.qꝺ met⁹ cau.l.ij

Presumit̄ indign⁹ officio ordinat⁹ inuitus.C.de epi.z cle.l.si quēcūq;

Presumit̄ falsari⁹ si suspecta scīptura vtat̄ in iudicio vt fidē apponat.C.de pba.l.iubem⁹

Presumit̄ q̄ miles pecuniā nō recipiet mutuo.C.ꝺ epi.z cle.l. si quēcūq;.nisi i castrēs ne gocīs.C.ad mate.l.fi.Et ē pīūptio iur⁹ z ꝺ iure.quācūq; nō admittitur probatio in ꝓtrium.

Presumit̄ pīem z matrē voluisse reseruasse eis vel alteri pro eis acq̄sita nisi specialit̄ in aliū trāsponant.C.de secūdis nuptīs.authēti.nunc.

Presumit̄ z frēs bona castrēsia voluisse pti/nere fratri relinquēdo sibi bona paganica.C.de testa.mili.l.j.

Presumit̄ mulierē stipulatā fuisse dotē sibi retinere cū extran⁹ dederit p ea nisi extran⁹ dotē sibi reddi spēaliter fuerit stipulat⁹ C.de rei vxo.ac.l.j.

Presumit̄ aliquē possidere q̄ sub imagīe alterius psone possidet quē supposuerat.C.ꝺ distrac.pig.l.z q̄ sub.

Presumit̄ q̄ alic̄s sit idone⁹.nisi pbet̄,ꝯriū de scru.in oz.faci.c.j.

Presumit̄ ppt̄ naturalē affectū q̄ fili⁹ voluerit in ꝓtinēti pīes liberare quē voluerit esse liberatū ab actu tute.ff.de liber.legi.l.aurelius.§.Titi⁹.testamē.

Presumit̄ rōne ꝓximitat⁹.C.de donati.l.cē sualis.

Presumit̄ ꝯ aliquez ex posteriori actu.ff.ad l.iuliā de adul.l.si q̄s.z ibi ē pīūptio violēta sicut est ꝯfessum z ꝓuictū.

Presumit̄ aliquē habuisse aīm occidēdi.p/cutiēdo aliquē.nisi pbet̄ ꝯriū.C.ad.l.cornelīā.de sicca.l.j.z.ff.eo.tī.l.j.§.diu⁹.Et pīsumptio ꝺz esse de pūti ad ꝓteritū.

Presumit̄ aio iniuriādi aliquē dixisse ꝺba q̄ vidēt inuidiosa nisi pbet̄ ꝯriū.C.de iniu.l.si nō ꝓuicū.

Presumit̄ aliquē fuisse filiū mariti natuz ex vxore viri z ea pūte existēte et ecōuerso.

Presumit̄ ꝯ filiū si pr̄ fuit absens p decē annos,ff,q̄ sui vel alieni iur⁹,l.filiū,

Presumit̄ suspect⁹ q̄ opas gerit inuito.§.j.ff.de pcu.l.q̄ oia.

Presumit̄ q̄ potēti nō sit facta iniuria.nisi aperte pbet̄ impotētia.ff.qꝺ met⁹ cau.l.nō ē verisimile.

Presumit̄ aliquē acq̄euisse snie q̄ in multis casib⁹ fecit qꝺ ꝓtinet̄ in snia.ff.fami.berci.l.quedam.

Presumit̄ acq̄euisse snie q̄ ꝺilatōz petit ad soluendū.C.de re.iudi.l.ad solutōem.

Presumit̄ agere z pcte iudiciū pīes q̄ ab bedib⁹ aliquē emit vel ꝓduxit z sil'ia fecit.ff.de inoffi.testa.in.l.fi.

Presumit̄ aliquā esse vxorē nisi pbet̄ ꝯriuz.ff.de ritu nupt̄.l.in libere.z in.c.illud.de p/sumpt̄.

Presumit̄ alic̄s bon⁹ si nat⁹ est de pgenīe bona z ecōtra.ff.de redibitio.l.si seru⁹.§. q̄ mācipia vendūt.

Presumit̄ vxorē hīe acq̄sita de bonis mariti.nisi pbet̄ q̄ aliūde habuit.ff.de dona. int vi.z vxo.l.q̄nt⁹ mucius.

Presumit̄ q̄ sibi puidere.alīs pspicere velit q̄ ea ꝺitōe dotē dedit vt sibi redderet̄.etiaz in illū casum q̄ fuit exp̄ssus nisi ꝯriū probet̄ p mulierē.ff.de.ꝺi.causa.data.l.si extraneus.

Presumit̄ inuit⁹ nisi pbet̄ volēs se fecisse q̄ oia bona sua alienauit.ff.de seruitu.predio.vrba.l.inuitū.

Presumit̄ q̄ vsure sūt pmisse q̄ lōgo tpe sunt solute.ff.de vsu.l.cū de in rem.

Presumitur debitoz liberat⁹ q̄ hz instrumētū debiti cancellatū vel incisum.ff.de solut.l.si cyrographū.

Presumit̄ mulierē ex alio ꝓcepisse q̄ p⁹ mortē viri vltra.xj.mēses pepit.i aut.ꝺ restitu.et ea q̄ parit.xj.mense p⁹ viri mortē.§. mulier. Hec tñ pīsumptio fit de pūti ad ꝓteritum.z part⁹ ꝺz viri defūcti q̄ p⁹ mortē ipsi⁹ nascit̄. Auicenna fen.xxj.dic̄.in septimo parit et viuit.in.xij.morit̄.in.ix.viuit.i.x.morit̄. Ergo mulier pariēs viuū in.vij.vel p⁹.xj.mensez a tpe mei ꝓcubit⁹ nō est me⁹.z vide glo.in dicta autēt̄.in.§.mulier.vbi nota.profecto q̄ nō solū nō est me⁹ q̄ p⁹.xj.mēsem nascit̄.sed etiā q̄ p⁹.x.menses q̄rta vel q̄nta die.xj.mensis nascit̄. Nam mulier p decē mēses z duos dies potest filiū i vētre portare z nō pl⁹. Et no.etiā q̄ pl⁹ q̄cūq; sex mēses portet.ꝛoportunū est nature q̄ tanto tpe portet vide pro isto.l.septimo mēse.ff.de sta.ho.

Presumitur de ꝑterito ꝫ pñs. vt colligit. ff. q̃b⁹ modis pig. vl ypo. sol. l. sicut. §. sup va/cuũ Hã sic est ꝫ aliquẽ in suo bñficio ꝓseruã do. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. memi nisse.

Presumit q̃ res filij sunt pñs. C. de ꝓba. l. siue possidetis

Presumit oĩa solẽniter acta i instrumẽto ꝑ missa. insti. de inuti. stipu. §. si scptũ.

Presumit q̃ aliq̃s sit ꝑpetuo furiosus q̃ in furore est. C. de usufruc. l. ambiguitatẽ.

Presumit donatiõez factã ante mr̃imoniũ fuisse factam tpe matrimonij. ff. de iure do ti. l. si res.

Presumit aliquẽ pactũ fecisse ꝺ pignore nõ petẽdo si de pecunia pact⁹ est. ff. q̃b⁹ modis pig. vel ypo. sol. l. soluit.

Presumitur infantẽ ꝑmo mortuũ q̃ ipe et mater in naufragio port⁹ sunt mortui. ff. de pac. dota.

Incipit summa magistri Dominici de ciuitate Uisentina. qualiter notarij archi/epoz z epoz debeant notarie officium ex/ercere.

Nne datũ op timũ z oĩne donũ ꝑfectũ de/sursũ est. ꝓcedens a pre lumi nũ. Cũ reuera oĩs sapientia honor facultas ꝑt⁹ z ptãs me moria z intellect⁹. z cetera bona q̃ ꝑ bũanũ gen⁹ regũtur ab illo ꝓcedũt pre q̃ creauit ex nihilo vniuersa. Ea ꝑpt siquidẽ vt ꝑterita z pñtia reducant ad capacitatẽ memoriã in futuro. Cũ int cetera bona et virtutes xpi in sacris scpturis memoria q̃plurimũ cõ/mendat. cũ dicat Seneca. Inter humane nature cõmoda nil dign⁹ memoria reperit in xpi noie z in eiusdẽ gra q̃plures docto/res periti a iuriscanonici z ciuilis existẽt cli peo ꝑmuniti. z nõ ignorẽt prudenter ac di/screte tã q̃ causaz defensores aduocatõnis officiũ exercere. z tã q̃ mgri doctores iudi/cez iurisconsulti causas cũ maturitate debi ta terminare. nõ tñ quendã certũ verborũ modũ rõne cursus et fm dictaminũ mate/riã tã q̃ practicã ꝑpt verboz diuersitudinem sciũt aliquate⁹ ordinare. Cũ nõnulli in sti lo dictaminis quadã verboz plitate sub/stantiã siue naturã rei sue minime cõtingen tem. alij ꝓ impꝛopꝛie. alij aũt impfecte. qui arengas volũt pendere. alij etiã inducũt q̃ plurimas nouitates. Idcirco ego Domini cus dñici orlundus de ciuitate Uisentina i arte dictatoria discipulus discreti viri do mini Johannis seuerini boñ. me. quondaz archidiaconi calagoritañ. et thesaurarij vi sentini q̃ ꝑ spaciũ tpis et cõtinue circa offi/cium notarie cũ diligentia maxima fui solẽ citus et attentus. Non similitudinarie. nõ methaphorice. nõ ꝑ allegoriã. nec diffuse sz plane et ꝓpꝛie. Licet in scientia memoria et intellectu insufficiens existam. nõ tñ sapien tum et peritoz eruditionẽ. q̃ videt quedaz impossibilitas nature vt dicit canon. Su/peruacuis laborat impẽdit⁹ q̃ solez facibus nititur adiuuare. Sz ad instructionẽ quo rundaz nouicioz in arte dictatoria discere volentiũ z ꝑdesse quandã breuẽ summã fm quã notarij archiepoz et epoz debent no/tarie officium exercere. z alias etiã lrãs inci piendo ꝑ ordinẽ in hoc breuissimo volumi ne cõpilabo.

Explicit prohemium.

Incipiũt capitula archiepoz et epoz

Primo sequitur forma lrãz in causa pecu/niaria.

Sequit z alia q̃ rector spoliat clericũ suo prestimonio.

Alia citatio ꝫ prochiãos denegãtes solue re decimas oblatões z alia iura rectori.

Alia citatio ꝫ rectorẽ recipientẽ ad diuina parrochianos alter⁹ eccl'ie.

Alia citatio ꝫ subditos prauitatẽ vsurariã exercentes.

Citatio in cã mr̃imoniali q̃ vir diuertit ab vxore sua z ꝫrit de facto cũ scda

Citatio in cã matrimoniali q̃ vir non vult cohabitare vxori.

Citatio in cã matrimoniali q̃ emanat ad instantiã vxoris pro eo q̃ est affinitas inter ipm z virum.

Citatio in cã matrimoniali eo q̃ vir ꝑpẽ im potentiã ꝑpetuã nõ cognouit vxorẽ cum ꝑ triennũ ꝓtinue cohabitauit eidẽ.

Alia citatoria sup adulterio cõmisso

Sentẽtia lata ꝑ mr̃imonio sepando q̃tuz ad cohabitatõz thori occasiõe adulterij

Sentẽtia diffinitiua ꝑ mr̃imonio lata q̃ secundũ matrimoniũ ꝺ facto ꝫctum decer nitur esse nullum.

Sententia pro matrimonio lata.

Tabula

Sentēcia diuorcij lata inᵗ virᵘᵐ ⁊ vxorē ppᵗ viri impotentiā cocūdi.
Snīa diuorcij lata inᵗ virᵘᵐ ⁊ vxorē propter affinitatem.
Qualᵗr apostoli ꝓcedūᵗ qñ in cā mr̄imonia li vel alᵗs a snīa finali vel interlocutoria appellaᵗ.
Forma excōicatōis qualiter procedaᵗ ꝯ cōtumaces nolentes coꝝ iudice cōparere cū sibi ꝓstat de ꝓtumacia.
Alia forma excōicatiōis cū nō ꝓstat de ꝓtumacia.
Qualᵗr excōicatꝰ ppᵗ ꝓtumaciā pstans cautionē ꝺ parēdo iuri refusis expēsis ꝺz absolui ⁊ denūciari absolutꝰ.
Qualᵗr snīa lata ꝓ mr̄imonio sit executioni mandanda.
Qualᵗr epūs scribere ꝺebeat vniuersis pⁱatꝭ et vicarijs coꝝ.
Qñ vir diuertit ab vxore ⁊ est vagabūdus
Snīa lata sup cā pecuniaria sup ꝺēnatōe rei de q̄ agiᵗ. ⁊ silᵗr in cadē cā cū reus absoluiᵗ ab impetitōe actoris.
Forma scz q epūs ꝓuicinꝰ ꝺz seq̄ snīaz sui epi ꝺimissoria siue cōmendatoria.
Lr̄a ꝺimissoria seu cōmēdatoria ꝓ clericis se ad alias ptes trāsferētiꝫ.
Sequiᵗ alia forma lr̄aꝝ ꝺimissoriaꝝ q̄ breuior est.
Qᵗ clerici extranei nō recipiāᵗ in epatu sine lr̄is cōmēdatorijs
Lr̄a ꝓ qua ꝓcediᵗ pbẽro aliūde venieti q celebꝛet in episcopatu.
Lr̄a epi directa ad ꝓuicinū q ꝑmoneat ad ordines clericos sue ꝺyoceᵗ.
Forme lr̄e ordinatōis ab epo extraneo
Forma lr̄aꝝ ꝓ redemptiōe captiuoꝝ.
Forma litteraꝝ ꝓ recolligēdis elemosynis ad opꝰ hospitaliū ⁊ pioꝝ locoꝝ.
Forma litteraꝝ ꝓ qua epūs cōmendat nūcios ꝓ recolligēdis elemosynis a rectoribꝫ ecclesiaꝝ sue ꝺyoceᵗ.
Forma litteraꝝ ꝓ fabricatōe pontiū.
Forma litteraꝝ pro fabricis eccl'e.
Forma litteraꝝ de sarracenica pfidia vel q̄ in iudaismo sūpsit originē ⁊ ad fidē catholicā est ꝓuersa.
Forma lr̄aꝝ qñ auctoritate ꝺñi pape ꝺispēsaᵗ cū scolare sup ꝺefectu nataliū
Qualᵗr epūs auctoritate penitētiarij ꝺñi pape ꝺispēsat cū clerico sup irregularitate cōtracta sup ꝓcubina.
Qualᵗr epūs excuset aliquē ab ordinibꝫ suscipiendis.
Qualᵗr epūs vocat ad synodum clericos sue ꝺyocesis.
Qualᵗr epūs ꝓcedit ꝯ aliq̄s nō venientes ad synodum.
Qualᵗr vocat clericos sue ꝺyoceᵗ ad ordines suscipiēdos.
Littera ordinatōis ab epo suo.
De vicario faciēdo in eccl'a vacante.
Qualᵗr epūs mittē ꝺebeat patronis q. ꝑ. presentent ad eccl'az vacantē.
Qualᵗr epūs instituit rectorē in eccl'a ad presentatiōem patronoꝝ.
Qualᵗr eccl'a cōmendaᵗ ad tempꝰ.
Confirmatio portiōis cū prestimonio i ecclesia vacante.
Confirmatio prestimonij tantum
Confirmatio generalium causaꝝ
Commissio specialis
Alia commissio in causa mattimonij
Alia cōmissio in causa matrimonij ⁊ diuersis articulis.
Reuocatio cōmissionis.
Forma littere de ꝑfirmatiōe portiōis tanto tpe vacātis q collatio ipiꝰ est ad episcopum deuoluta.
Forma litteraꝝ qñ possessio eccl'e ꝺatur alicui in emphiteoticō ꝯctu
Forma ꝑfirmatōis sup diuisione inᵗ rectorem ⁊ clericos.
Qualᵗr epūs ꝓcedit ꝯ illos q̄ veniūt ꝓtra diuisionem.
Qualᵗr epūs cōpellat rectorē ⁊ clericos q mi nistrēt socio i scolis portiōis sue fructꝰ.
Qualᵗr epūs ꝓcedit in ꝑ facto ꝯ ptorē ⁊ anazilles nō ꝑmittētes ad ord̄. maio. promotuz ꝯhentē gaudere ꝓuilegio clericali.
Carta quitatiōis illoꝝ q̄ bona epi recipiūt ⁊ expendūt.
Alia littera quitationis qñ aliq̄ ꝺ remanet ad soluendū.
Qñ epūs vadit ad visitandū ꝺyoc̄.
Littera cōpulsiua q rector faciat in eccl'ia residentiam psonalem.
Qñ epūs ꝺispensat cū aliq̄ q possit duo bñficia licite retinere.
Qualᵗr episcopus excusat aliquē rectorem ad tempus a residentia in ꝺicta ecclesia facienda.
Qualiter epūs publicare ꝺebeat ꝓsecratiōez ecclesie.

Forma

Qualr epꝰ duxit ꝓsecrandã eccl'iaꝫ
De viduis pupill' r orphanis defendendis
De epo scribẽte ad epm ꝓuicinũ qꝫ ĩ sua dioc
esi suppleat vices suas
Qũo archiepꝰ scribit epis suffraganeis su/
is qꝫ ꝓsecrẽt H. electũ in epm
Qualr inde cõpellat p cen. ec. indirecte.
De epo ad legatũ p clerico ꝓcubinario
Qualr epꝰ remuneret laicos sibi fuiẽtes.
Qualr epꝰ absens facit aliquẽ canonicũ re
cipi in eccl'a cathedrali.
Qualiter ꝯ clericũ incorrigibilẽ ꝓcedat.
Qualiter ꝓstitutões synodales executõi de
mandent.
De ꝓstitutiõibꝫ synodalibꝫ registrãdis.
De eo q̃ intestatꝰ decessit.
Uisitatio ꝯ clericos p archidiac.
Ad frẽs ꝑdicatores deportãtes alienũ par
rochianũ ad sepul.
Compositio int' epm r capitulum.
Nꝫ cõpositio ꝓfirmet p apostolicũ
Compromissum in arbitros
Contractus mutui
Refutatio pecunie mutuate
Cõtra ꝓtorẽ r officiales ciuitat' q̃ tenẽt ali
quẽ obsessum in eccl'a.
Refutatio bñficij auctoritate apostolica
Cũ metropolitanꝰ vocat ad synodum suos
suffraganeos
De anniuersario dato eccl'e ab epo viuente
De testamento condito
Qualr epꝰ ꝓstituit ꝓcuratorẽ ad mutuum
ꝯhendum
Confirmatio beneficij ad instantiam vica/
rij sui.
In eundem modũ vel quasi.
Cõfirmatio bñficij auctoritate apl'ica
Qualr epꝰ cõmittit vices archidiaconovt
absoluat clericũ ꝑm lras penitentiarij dñi
pape.
Forma citatoria auctoritate apl'ica.
Qualr ꝓcedat ꝯ ꝓtumaces cõparere nolẽ/
tes ꝑm auctoritatẽ apl'icam.
Qualiter epꝰ cõmittit vices suas archidia
cono in quadã causa ꝑm auctoritatez apo/
stolicam.
Qualr epꝰ scribit dño pape cũ appellatũ ẽ
in causa sibi cõmissa.

Expliciunt capitula archiepoꝝ et epoꝝ.

Incipiũt epistole r ꝓbe mia super gra/
tijs faciendis.

Primo seqr forma specialis lrarꝫ citato/
riarũ in causa pecuniaria.

Icolaus mise

ratione diuia vniuersalis bo
noñ. epus dilecto suo A. de
B. Salutẽ r bñdictionem
Querelã accepimꝰ ad instan
tiã B. mercatoris ꝓtinentẽ qꝫ A. de B. cã
mutui seu depositi vel alicꝰ ꝺctus. rr. lib. de
nariorꝫ monetẽ sibi soluere teneat. et ideꝫ di
ctas libras soluere recuset. lꝫ terminꝰ ĩ quo
ipas libras soluere debuit sit elapsus. Quo
circa ꝑtiũ tenore mãdamꝰ q̃tenꝰ dicto A.
ex pte nra dicatis. qꝫ si ita est cũ ꝑfato merca
tore amicabiliter se cõponat. vel a receptõe
ꝑtiũ vsqꝫ ad. rv. dies quẽ sibi pemptoriuꝫ
terminũ assignamus. coram nobis cõpareat
sup bis factur' r receptur' qõ ordo dictaue
rit rõnis. Alioqn in dicta cã put iurꝫ fuerit
ꝓcedem'. qꝫ si dies cõparitiõis vel litigij in
diem ceciderit feriatam cõpareat in sequẽ/
ti non feriata. De citatione vero et diei as/
signatione et de bis que circa ꝗ geritis nos
certos per vestras litteras faciatis. Datum
rẽ.

Seqr forma qꝫ rector spoliat clericũ suo
prestimonio.

Icolaus miꝰ. rẽ. dilecto suo rẽ. Ac
cedens ad ꝑtiam nostrã A. lator p
sentium nobis exposuit ꝓquerẽdo.
qꝫ vos quodam suo prestimonio quod se in
dicta eccl'a canonice asserit obtinere aucto
ritate ꝓpria spoliastis Quocirca mãdamus
quatenus si est ita dictum prestimoniũ cuꝫ
fructibꝫ inde ꝓceptis restituatis. vel a recep
tione ꝑtium vsqꝫ ad octauũ diẽ quẽ vobis
ꝓmp. terminũ assignamꝰ cõpareat'. factu/
ri r recepturi coram nobis vt supra in proxi
mo. qꝫ si dies comparitionis vel litigij. rẽ.
Datum rẽ.

Alia citatio in parte generalis r in parte
specialis.

Ectori ecclesie rẽ. Ueniens ad nos
L. rector de P. r nobis grauiter est
ꝓquestus qꝫ vos sup quadam pecu
nie q̃ntitate iniuriamini eidem p vẽ libito
volũtat'. Idcirco vobis M. q. si est ita sup
ꝑmissis cũ eadẽ amicabiliter componatis.

vel a receptione presentium ꝛc. vt sup. Datum ꝛc.

Alia citatio ꝯ parrochianos denegãtes soluere iura. decimas. oblatiões. et vlimẽta suo rectori.

Jcolaus mis. ꝛc. dilectis filijs suis parroch. ꝛc. D. ecclesie Johãnes rector eiusdẽ eccl'e nob grauit ꝙquerẽdo mõstrauit ꝙ vos ꝯ deũ ꝛ iusticiã. decimã. oblationes. mortuaria. ꝛ q̃daz alia iura sibi soluere denegatis prouo libito volũtatis. Unde mãdam⁹ vobis q̃ten⁹ si est ita eidem de oĩĩbꝫ premissis plenarie rñdeatis. Alioqn vos W. prout nr̃is l'r̃is in mandatis tradidimus. canonica monitione pmissa ad soluendũ de premissis per censurã ecclesiasticam cõpellet. Si vero creditis aliquã iustaz causam hãe p quã sibi p̃dicta iura nõ debeatis. W. q̃ten⁹ a receptõe p̃ntiuz ꝛc. vt s.

Alia citatio ꝯ rectorẽ r̃cipientẽ ad diuia parrochianos alteri⁹ ecclesie.

Jcola⁹ mis. ꝛc. dilecto filio suo. F. rectori J. ec. de S. ꝛc. Johãnes rector W. ecclesie nobis grauit conquerẽdo mõstrauit ꝙ vos auctoritate ꝓpria ꝯ deũ et iusticiã ꝛ in p̃iudiciũ suũ nõ modicũ tãꝫ raptor mittẽs falcẽ in messez alienaz parrochianos suos recipitꝭ ad diuia. eisdẽ etiam ministrãdo ecclesiastica sacramenta. Quocirca mandam⁹ vobis quaten⁹ si ita ẽ eidem de tanta iniuria plenarie satisfaciatis. Alioquin a receptiõe presentium ꝛc. vt supra.

Alia citatio ꝯ subditos prauitatẽ vsuriã exercentes.

Jcola⁹ mis. ꝛc. mercatori de P. ꝛc. Querelã latoris p̃ntiũ recepim⁹ cõtinentẽ ꝙ cũ ipe vob q̃ndã possessio nẽ p certa q̃ntitate pecunie pignori obligasset. vos nõ vultis eidem p̃dictam possessionem restituere cum de sorte predicta p fructus redditus ꝛ possessionẽ ipsi⁹ sitis vt asserit iam cõtenti. Unde vobis consulimus ꝛ mandam⁹ quatenus facta computatiõe de bis que ex fructibꝫ et redditibꝫ dicte possessionis hactenus recepistis dicto X. predictam possessionem et quicquid vltra sortem recepistis restituatis. cuz nõ deceat seruos christi tanꝫ hereticos vel iudeos alimenta sua acquirere p vsurariã prauitatẽ. Alioqn ꝛc. vt supra.

Citatio in causa matrimoniali quando vir diuertit ab vxore et ꝓtraxit de facto cuz secunda.

Jcolaus mis. ꝛc. dilecto suo T. rectori ꝛc. Ueniens ad nos B. latrix presentium nobis exposuit conquerendo ꝙ cum B. de W quem suum mariti asserit. et ipsa in facie ecclesie per verba de p̃senti ad inuicem matrimonium contraxissent. Jdez Joh. tanꝫ sue salutis immemor diuertit ab eadem ꝛ contraxit matrimoniũ cum secunda muliere de facto. cum de iure non possit. Quare petit a nobis B. predicta super premissis fieri iusticie complemẽtum. Unde mandam⁹ vobis quatenus prectũ B. et aliam cum qua postmodum vt asseritur de facto cõtraxit. auctoritate nostra citetis vt die tali quem eis peremptoriũ terminũ assignauim⁹ nostro conspectui se presentent. vt inter ipsos quod iustuz fuerit decernatur. Alioquin ꝛc. Wandam⁹ vobis nihilomin⁹ auctoritate predicta ꝙ testes ꝗs vtraꝫ pars producere voluerit ad suam intentionem probandam ad veniendum ꝛ probandum coram nobis veritati testimonium per censuram ecclesiasticam cõpellatis Datum ꝛc.

Citatio in cã mr̃imoniali qñ vir nõ vult cohabitare vxori.

Jcolaus mis. ꝛc. rectori. ꝛc. Ueniens ad nos W. mulier latrix p̃sentium nobis exposuit conquerendo ꝛc. vt in proximo vsqꝫ ad contraxit. Unde W. vobis quaten⁹ prefato. W. dicatis si est ita dicte W. tanꝫ vxori legitime cohabitet. et eam maritali affectione pertractet. Alioqn ipm auctoritate nr̃a citetꝭ vt die ꝛc vt supra.

Citatio viri ĩ cã mr̃imoniali qñ emanat ad instantiaz vxoris ꝓ eo ꝙ est affinitas int' ipsum et vxorem.

Jcola⁹ mis. ꝛc. rectori ꝛc. Accedẽs ad presentiaz nostram P. mulier latrix p̃sentium nobis insinuauit dicens. ꝙ cum ipsa P. ꝛ maritus suus B. per verba de presenti et in facie ecclesie matrimonialiter contraxissent. et postmoduz matrimonio consummato inter ipsos per carnalem copulaz multorum relatõe intellexit ꝙ dictus maritus suus consanguineã suaz carnaliter cognouerat anteꝫ ipam P. duceret in vxorẽ. Quare dicta mulier petijt a

nobis sup̄ salubriter puideri. Uñ M. vobis q̄ten⁹ p̄fatū B. maritū suū expte nr̄a citetis. vt die tali quē sibi r̄c. Hādantes vobis notario q̄ aut. nr̄a testes q̄s dicta mulier r̄c. Alioq̄n r̄c.

Citatio in cā mr̄imoniali eo q̄ vir ꝓpt̄ impotētiā ꝓpetuā nō cognouit vxorez ꝛ sibi p̄ triennīū ꝓtinue cohabitauit.

Icola⁹ mīs. r̄c. dilec. r̄c. Ueniēs ad nos R. mulier latrix p̄ntiū nob̄ conquerēdo mōstrauit q̄ cū tu ꝛ ipa in virū ꝛ vxorē publice in ꝓspectu eccl'e p verba de p̄nti vos ad inuicē receperitis et iam p triennīū insimul cohabitaretis. tu ꝓpt̄ tuaz impotentiā perpetuā sibi nō reddidisti debitū ꝓiugale. licet ipa q̄tum in ea fuerit ad matrimoniū ꝓsumandū daret opē ꝛ operā iurta posse Uez cū eadē mulier publice asserat corā nob̄ q̄ vult esse mater ꝛ filios procreare. M. q. tibi die tali quez tibi pemp̄t. terminū assignam⁹ corā nobis cōpareas vt int̄ te ꝛ ipam q̄ō iure fuerit decernat. Alioq̄n r̄c. q̄ si dies r̄c. Datū r̄c.

Alia citatio sup adulterio commisso.

Icola⁹ mīs. r̄c. mulieri r̄c. Ueniēs ad nos R. marit⁹ tuus lator p̄ntiuz nobis exposuit ꝓquerēdo vina voce q̄ tu diabolo instigāte tue salut̄ tāq̄ nephandissima femina immemor adulteriuz cōmittendo. maritalē thoz nō erubuisti irreuerēter ac turpiter maculare. vtpute cū ꝛ te in thoro ꝓrio solā cū solo inuenerit adiuicē cōmiscētes. Quare nobis hūlit̄ supplicauit vt ꝓpter tantū ꝛ tam graue oꝓbriū ꝛ enorme delictū te iurta sanctiones canonicas punirem⁹. petēte a nobis cū instātia vt dignaremur te a sui thori ꝓsortio separare. Quia ꝙ nec ipi nec alicui possum⁹ nec debem⁹ iusticiā denegare. M. tibi. q. a receptione p̄ntiū die r̄c. quē tibi pemp. terminuz assignam⁹ r̄c. iusticiā factura ꝛ receptura r̄c. Alioq̄n r̄c. Datū r̄c.

Sententia lata pro matrimonio sepando q̄tum ad cohabitatōez thori occasione adulterij.

In noie dñi Amen. Cū L. de tali loco lator p̄ntiū corā nobis J. mīs. r̄c vxorez suā de adulterio citasset. lite corā nobis inter ipsos legitime ꝓtestata receptis testib⁹ ꝛ eoꝝ dictis in p̄ntia ptiū publicatis attestatōib⁹ ꝛ auditis hincinde ꝓpositis habito ꝓsilio peritoꝝ. Quia dictus L. legitime probauit q̄d se in dicta cā obtulit probaturū. nos in scptis hmōi int̄ p̄fatos L. virū ꝛ M. vxorē q̄tū ad cohabitatiōez diffinitiuā sniaz diuort̄ durim⁹ proferendaz. Lata et lecta fuit hec snīa in scriptis in tali loco et tali die. Si vero non probat in scriptis pronūciam⁹ dictam mulierem adulterium minime cōmisisse. et ipsam ex crimine quod ei fasio modo impingit̄ volumus esse saluam.

Sententia diffinitiua lata p mr̄imonio q̄n secundū mr̄imoniū de facto ꝯctū decernit̄ esse nullū.

In noie dñi Amen. Cum M. et P mulieres corā nobis R. miseratiōe diuīa r̄c. M. sibi in vir̄ peterēt adiudicari pro eo q̄ vtraq̄ dicebat se cū eodez p ꝙba de p̄nti matrimoniū ꝓtraxisse. lite coram nobis sup̄ legitime ꝓtestata. prestito de veritate dicenda abvtraq̄ parte iuramēto receptis testib⁹ ꝛ hincinde eoꝝ attestationib⁹ in p̄ntia partiū publicatis. auditis etiā q̄ptes proponere voluerūt cōmunicato cōsilio peritoꝝ p̄fatum M. in scptis adiudicamus in virū prefate B. mulieri. mandantes dicto viro vt eidem mulieri legitime cohabitet ꝛ eam maritali affectōe ꝓtractet. decernentes vt inter p̄fatum M. ꝛ P. mulierē nō matrimoniū q̄ō fuit postmodū de facto ꝓtractū sz pot⁹ ꝓcubinatū extitisse. dantes eidem mulieri si sibi placuerit licentiā cum aliq̄ ꝓtrahendi dño ꝓcedente. Lata in scpt̄s fuit hec snīa ꝛ lecta publice die tali et tali loco r̄c.

Sentētia diuort̄ int̄ vir̄ ꝛ vxorē ꝓpter impotentiā coeundi.

In nomine domini Amē. Cum E. mulier latrix p̄sentium coram nobis miser. r̄c. peteret separari a viro suo cui p triennium continue cohabitauit. pro eo q̄ ipsa dicebat eundem virū suū impotentem ad reddendū ei debitum ꝓiugale cum desideret esse mater ꝛ filios ꝓcreare lite coram nobis legitime ꝓtestata. prestita abvtraq̄ pte de veritate dicenda iuramento receptis testib⁹ et eoꝝ attestationib⁹ diligēter examinatis ꝛ publicat̄. auditis i allegādo hincinde ꝓpositis habito ꝓsilio peritoꝝ in scpt̄s tulim⁹ sniaz diuort̄ inter eos Dātes vtriq̄ si eis placuerit cū alīs licētiā ꝓtrahendi. Lata et lecta fuit hec sentētia in scriptis r̄c.

Forma epistolarum.

Sententia diuortij inter virū z vxorem ꝓpter affinitatem.

Anoie dñi Amē. Cū R. mulier coram nob J. mīk. zc. peteret se separari a viro suo ꝓ eo q vt ipa dicebat dictus vir cognouerat carnalit ꝓsanguineā suā dicte mulieris añqz cū dicta muliere mrimoniū ꝓtisset. Lite coram nob zc. Habito cōsilio peritoz diffinitiue pronūciam⁹ in scptis nullū mrimoniū int ipos fuisse de iure ꝓctum. Lata et lecta zc.

Qualit apostoli ꝓcedūt in cā mrimonia li vel a snīa alia interlocutoria.

Anctissimo in xpo patri z dño. dño D. sacrosancte romane eccle summo pōtifici J. lz indign⁹ D. epus cū sūma reuerētia pedū oscula btoz ī causa mrimoniali q int D. viz ex vna pte. z E mulierē ex altera coram nob extitit vētilata ꝓ muliere snīaz tulim⁹ quā iuste credim⁹ eē latā. a q snīa ex pte viri pdicti ad se. ap. extitit appellatū in būc modū. Jn noie dñi a mē zc. ponēdo totā appellatōis formā deferētes eidē bas nostras lras patētes nostro sigillo sigillatas pro apostolis sibi duxim⁹ cōcedēdas. Data zc.

Forma excōicatōis qualiter procedat ꝓ ꝓtumaces nolētes coram iudice cōparere cū ꝓstat de ꝓtumacia.

Obānes mīk. zc. rectori zc. Veniēs ad nos Z. latoz pntiū nob exposuit ꝓqrēdo q cū D. de T. p nras lras citari ꝑ vt cōpareret coram nob sibi z suis petitiōib⁹ rñsur⁹ ꝓ eo q vt dicebat sup q̄daz re iuriabat eidē. z cui dies. c. p termio pemp. fuerat assignat⁹ q coram nobis cōparere deberet. Et cū dict⁹ latoz ipa die cōparuit coraz nob z etiā sequēti petēs a nobis vt ꝓ ipm ad uersariū tāqz ꝓtumacē procedere deberem⁹ Sz q nob nō ꝓstat vtz ad ipm citatio nra puenerit D. vob. q. sup ꝑ inq̄rat⁹ diligēti⁹ ꝑitatē. z si inuenerit ipm citatū fuisse vt asserit denūciet eūdē publice excōicatū. quia nos ipm ꝓpt suā ꝓtumaciā excōicatōis duxim⁹ vinculo innodādū

Qualiter excōmunicat⁹ ꝓpter ꝓtumaciā ꝓstans cautiōez de parēdo iuri refusis sibi expēsis debeat absolui z denūciari absolutus zc.

Obannes mīk. zc. dilecto suo vicario zc. Cū occasiōe zc. questionis q coram nobis int P. et J. ex pte vna. z R. de R. ex altera vertit predict⁹ P. p nos excōicat⁹ ꝓpter suā ꝓtumaciaz extitisset. Quia vero nunc veniēs prestitit cautionē de parendo iuri et refusit expeñ. aduersario dicto Jdeo ipm a snīa excōmunicatiōis duxim⁹ absoluendū. Unde mandam⁹ vobis. q. dicti P. in locis in quib⁹ auctoritate nostra denūciastis excommunicatum denūcietis eadem auctoritate publice absolutuz. Datum zc.

Qualiter snīa p mrimonio lata sit executioni mandanda.

Obānes mīk. zc. B. archiepo zc. Z. de D. q coram nobis ꝓqrēdo mōstrauit. q cū in causa mrimoniali q coram nobis int ipaz ex vna pte et J. viz suū ex altera extitit vētilata. z p ipa muliere snīam diffinitiuaz tulissem⁹. ipe sibi cohabitare et eā maritali affectiōe tractare recusat. Quocirca vobis i ꝑtute obediētie pcipiēdo D. q. ipm J. monitōe pmissa ad cohabitādum dicte mulieri tāqz vxori legitie z eā maritali affectiōe tractādū auctoritate nra p censurā ec. cōpellatis. Et nihilomin⁹ D. vobis. q. si snias nostras noluerit obseruare. eadem autoritate excōicetz eundē. et oīes eidē cōmunicātes auxiliū z ꝓsilium impendentes. Datum zc.

Qualiter epus debeat scribere ꝓlatz z vicarijs qñ vir diuertit ab vxore z est vagabūdus zc.

Aiuersis sancte matris eccle ꝓlatis et coꝛvicarijs ad qs pns lra puenerit Jo. mīk. zc. Salutē et sincerā in dño charitatē. Quia E. latoz pntiū intuitu diaboli ac eiusdē pfūptuosa temeritate z pfūptōe temeraria duci⁹. ab vxore diuertens eidē cohabitare recusat. z als est vagabūd⁹ p loca discurrēs varia et diuersa. Jdeo rogamus vniuersitatē vrāz q̄ten⁹ cū dict⁹ E. inuent⁹ fuerit in ptib⁹ vris ipm ad cohabitādū dicte mulieri tāqz vxori legitie. z eā maritali affectiōe tractādū p censurā ec. cōpellatis. Datū zc.

Sētentia lata p cā pecuniaria sup ordinatōe rei de q agit z silr cū in eadē cā re⁹ absoluit ab impetitōe actoris

Obānes mīk. zc. Cū A. de D. peteret centū lib. turoñ. ex causa mutui vel depositi vl ex causa alicuius obligatiōis vel alio ꝓctu iusto modo. Tandem coram nobis lite legitime cōtestata zc

receptꝫ testibꝫ ꝛc̃. Et qꝛ inuenim⁹ qꝫ A. legitime probauit qꝫ se obtulit probatuꝫ dictuꝫ L. ab impetitõe dicti A. durim⁹ absoluendũ. Datum ꝛc̃.

Forma qualiter epꝰ ꝓuicin⁹ debeat seq̃ sniaz sui coep̃i dimissoria siue commendo.

Euerẽdo in xpo pr̃i ꝛ amico charissimo Z. epo venefrano. J. eadẽ miſ. ratisboñ. epus Salutẽ ꝛ sincerã in dño charitatẽ. Cũ sit iustũ ꝛ rõnabile ꝛ etiã in sacris canonibꝫ dicat qꝫ malefactores nõ debeãt de sua malicia cõmodum reportare Jdcirco grauiter ꝓdolẽtes significam⁹ T. laicũ in nr̃a dyocesi rapinã ꝛ q̃plures excessus publicos ꝛ notorios ꝙ deũ et iusticiam ꝛ libertatẽ ecclesiasticam cõmisisse. quẽ nos canonica monitiõe p̃missa excõicauim⁹ ꝑt̃ p̃fatos excessus ꝛ crimina ab eodẽ cõmissa Uerũ cũ ipe sn̄ias nr̃as vilipẽdens non curet nob ꝛ eccl'ie nr̃e satisfacere de tantis iniurijs et excessibꝫ iam cõmissis. Rogã⁹ vos q̃ten⁹ dictas sn̄ias nostras publicetis. et faciatis subditis vestris in eccleſijs vr̃e dyocesis publice nũciare dieb⁹ dñicis et festiuis. vt nos ꝓinde vobis ad ꝓsimilia si cõtigerit teneamur.

Lr̃a dimissoria siue cõmẽdatoria ꝑ clericis se ad ptes alias trãsferẽtibꝫ

Uniuerſ sancte matris eccl'ie prelatꝫ et eoꝝ vicarijs. Johãnes miſ. ꝛc̃. salutem et sincerã in dño charitatem. Noueritis A. sacerdotẽ nr̃e dyocef. ꝓ nos vel ꝓ talem ep̃m de licentia nr̃a ad sacerdotalem ordinẽ fuisse ꝓmotũ. Ueꝝ cũ idem sacerdos ad ptes alias vt asserit ꝑt̃ necessitatem affectauerit se trãsferre nob bũilit̃ supplicauit. vt ad ꝫ lr̃as dimissorias ꝛ licentiã sibi concedere dignaremur. Nos vero ip⁹ precib⁹ inclinati eidem nõ excõmunicato. nõ suspenso. nec alicui⁹ irregularitatis quã nos sciam⁹ nota vl' nota respersо. predictas lr̃as ꝛ licentiam durim⁹ concedendas. quẽ vniuersitati vestre perpẽsius cõmendãtes. Rogamus quatenus cum ipsuꝫ ad partes vestras venire cõtigerit p̃mittatis in susceptis ordinib⁹ in eccleſijs vestris liberaliter ministrare ac diuina officia celebrare. nos autem quantum humana fragilitas nosse sinit vobis de ipso laudabile testimoniũ p̃hibemus.

Qualiter clerici extranei nõ recipiant̃ in episcopatu sine lr̃is cõmendatoꝝ⁹

Johãnes miſ. ꝛc̃. dilectꝫ suis Z. rectoribꝫ. vicarijs. archipresbyteris. p̃curatoribꝫ. ꝛ ceterꝫ clericis eccl'az argeñ. ciui. ꝛ dyoc̃. Salutẽ ꝛ bñdi. Quia nõnũq̃ q̃plures sacerdotes ꝛ excõicati alij irregularitate. alij infamia notati. alij irrerdicti et suspẽsi ad ptes alias se trãsferũt absq̃ licentia dyocesani. qõ cedit ad multaz aiaz ꝑiculũ. Jdcirco vobis in virtute obediẽtie ꝛ sub pena excõicatois ꝑcipiẽdo ꝑ. q. nullos clericos extraneos aliũde veniẽtes i ecclesijs vestris mistrare vel diuina celebrare absq̃ nr̃a speciali licẽtia ꝓmittatis. Alioq̃n tanq̃ inobediẽtes filios vos grauit puniẽ⁹. Datum ꝛc̃

Lr̃a ꝑ quã ꝓcedit̃ pbr̃o aliũ devenieti qꝫ celebret in episcopatu.

Johãnes miſ. ꝛc̃. Uniuersis rectoribus. cõmendatoribꝫ. vicarijs. archipresbyteris. et ceteris clericis ꝑ argeñ. ciuita. et dyoce. constitutis. ad quos p̃sens lr̃a puenerit Salutem ꝛc̃. Uidimus ꝛ diligenter inspeximus lr̃am reuereodi p̃zis dñi P. dei gratia Basilien. epi sub hac forma ꝛc̃. Nos vero prefato pbr̃o licentiaz damus et concedimus qꝫ in vestro dyoc̃. vel ciuitate vsq̃ ad bienniũ tm̃ diuina officia celebrare. ita tñ qꝫ pnias ꝛ alia eccl'iastica sacramenta nõ possit ferre. nisi ꝫ sibi iniunctum fuerit ab illis q̃ curam animaz a nobis vl' a nostris ꝑdecessoribꝫ receperit. In cui⁹ rei ꝛc̃ Datum ꝛc̃.

Lr̃a epi directa ad ep̃um qꝫ pmoueat ad ordines clericos sue dyocesis.

Euerẽdo in xpo pr̃i ꝛc̃. Eps ꝛc̃. pro Johãne subdyacono nr̃e dyoce. latore p̃sentium quez vobis mittimus examinatũ. et ad T. eccl'e nostre dyoc̃. p̃sentatum paternitatẽ vestrã durim⁹ exaffectu roganda. q̃ten⁹ cũ vos ꝓtigerit ordines celebrare. Uel sic. q. si vos contigerit in istis q̃tuor temp⁹ proximo vẽturis ordines celebrare. ip̃m ad ordinẽ dyaconat⁹ dignemini promouere ꝛc̃.

Lr̃a ordinatois ab epo extraneo

Uniuerſ p̃ntes lr̃as ꝛc̃. Salutez ꝛc̃. Noueritis nos talez clericum latorem p̃ntium de licentia et ꝑ lr̃as reuerendi patris talis episcopi sue dyocef ad titulum T. ec. talis dyocesis. ad dyacona⁹ tus ordinem promouisse. In cuius rei ꝛc̃. Datum ꝛc̃.

Forma epistolarum.

Forma lr̃aꝝ p redẽptione captiuoꝝ

Ohãnes mi. ꝛc. Uniuer xpifideli bus p agañ. ciuitatẽ ꝛ dyoc. ꝓstituꝯ ad q̃s pñtes lr̃e puenerit Salutẽ ꝛ bñdi. Qm̃ vt ait apl's. Omnes stabim⁹ ante tribunal xp̃i recepturi put vnusq̃sq; gesserit in corpe siue bonũ fuerit siue malũ. oportet nos die missiõis extreme miscõie opib ꝑue nire. ac ea seminare in terris q̃ reddẽte dño cum multiplicato fructu recolligere possu/ mus in celis. firmã spem fiduciãq; tenẽtes. Qm̃ q̃ parce seminat. parce metet. ꝛ q̃ semi/ nat in bñdictõib de bñdictõib metet vitaꝝ eternam. Uel aliud facias ꝓbemium. Eterni patris filius dñs nr̃ ihs xp̃s cui ipe p̃ omniũ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ iudiciũ tradit cum sederit in solio maiestatis ẽm opa sua cuilibet reddituꝝ. de opib misericordie sic ipe testab p̃cipue discepabit. ꝛ quẽadmodũ pro opib pietatis bonis gl'e regnum ꝓferb Ita pro illoruꝫ defectu malos ad tartarea regna detrudet. vbi est ignis inextinguibil' diabolis cum ei⁹ angelis ꝓparat⁹. Cũ igit Maria latrix pñtium habebat quendã vi rũ scz suũ Petrũ noie apud S. locũ i terra sarracenoꝝ captiuitate detentũ. ꝛ ipse capti uus pro redemptiõe sua centũ libras T. do mino suo soluere teneat. ꝛ nõ habeat vñ di/ ctam pecuniam soluere possit. nisi auxilio ꝛ elemosynis xp̃ifideliũ adiuuet. Uniuersita tẽ vr̃am rogãtes monem⁹ et in dño exhorta mur Quaten⁹ de bonis a deo vob collatis eidẽ mulieri ad redimenduꝫ de captiuitate dictũ virũ suũ piab elemosynas ꝛ grata ca/ ritatis subsidia erogetis. vt p hec ꝛ alia bo/ na q̃ dño inspirãte feceritis. ad eterne felici tatis possitis gaudia puenire. Nos enim ꝛ oñipotentis dei miscõia ꝛ btoꝝ apostoloꝝ Petri ꝛ pauli auctoritate. ꝛ ea quã nob de/ minus indulsit ptãte ꝓfisi omnib ꝙe penitẽ tib ꝛ ꝓfessis q̃ eidem mulieri ad extraben/ dum virũ suũ de captiuitate p̃dicta manus porrexerint adiutrices. xl. dies de iniuncta sibi penitentia legitime misericorditer rela xam⁹ pñtib post bienniũ minime valituris Datum ꝛc.

Forma lr̃aꝝ p recoll igẽdis elemosynis ad op⁹ hospitaliũ ꝛ pioꝝ locoꝝ.

Ohannes mi. ꝛc. Uniuersis xp̃ifi delib. ꝛc. Qm̃ vt ait apl's. Omnes stabim⁹ ꝛc. vel Eterni p̃is ꝛc. Cum igit tale hospitale die noctuq; recipiat infir mos debiles paupes ꝛ egenos. a q̃buscũq; xp̃ianoꝝ partib veniẽtes. ꝛ eis put ip̃i⁹ ho/ spitalis facultates suppetunt necessaria ad/ ministret. vniuersitatem vestram ꝛc. vt sup̃ ꝓmoꝝ. ꝛc.

Forma lr̃aꝝ p quã ep̃us cõmendat nun cios pro recolligẽdis elemosynis a rectori/ bus sue dyoces.

Ohãnes mi. ꝛc. dilectis suis ꝛ c. A rectoribꝫ. cõmẽdatoribꝫ. vicarijs. ar chip̃sbyteris. ꝛ ceteris clericis eccle siaꝝ agañ. ciuitatiꝫ ꝛ dyoc. Salutẽ ꝛ benedi. Cum latores pñtium ad petendũ colligen dũ ꝛ recipiendũ elemosynas a xp̃ifidelibus ad opus talis hospitalis sint speciales nũ/ cij deputati. vniuersitatẽ vestram rogam⁹ et in virtute obedientie p̃cipiẽdo Ꝺ. q. cum dictos nũcios ad ecclesias vestras ve/ nire ꝓtigerit ipsos pro honore et reuerẽtia sancte romane ecclesie. Cuius p̃iuilegijs ꝛ indulgentijs ad petenduꝫ ꝛ recolligẽdum elemosynas talis hospitalis siue eius nũcij vberrime fulciti sunt et dotati. benigne ac caritatiue recipiatis. inducentes prochia/ nos vestros p̃ijs exhortatiõib vt eis porri/ gant subsidiũ charitatis. et ip̃is nũcijs idul gẽtias ꝛ p̃uilegia papalia exponere ꝑmitta tis. Sciẽtes q̃ vos xp̃e obediẽtiã laudabi/ mus. ꝛ xp̃e inobediẽtiã grauiter puniemus. Datum ꝛc.

Forma lr̃aꝝ p fabricatiõe pontium.

Ohãnes mi. ꝛc. Qm̃ vt ait apl's. vt Eterni p̃is ꝛc. Cũ igit talis loco su/ per fluuio qõ taliter nũcupat vbi i hiemali tpe xp̃e inundatões aquaꝝ ꝙplures fuerũt mortui xp̃iani. alij ꝓ fluctib exposi ti sarcinulas ꝛ alias res suas irrecupabiliꝫ amiserũt. quidam pons sit valde necessari⁹ q̃ transeuntib bincinde ꝛc. Uniuersis ꝛc. vt supra.

Lr̃e p fabricis ecclesiaꝝ.

Ohãnes mi. ꝛc. Uniuer xp̃ifide/ libꝫ ꝛc. Splendor paterne gl'e q̃ sua mũdũ illuminat ineffabili claritate pia vota fideliũ de clemẽtia maiestatis ip̃i⁹ spectãtiũ tũc p̃cipue benigno fauore p̃sequt cũ deuota ip̃oꝝ hũilitas sctõꝝ p̃cibꝫ ꝛ meri tis adiuuat. Cũ igit talis eccl'a nr̃e dyoce. i honore dei ꝛ ei⁹ genitricis ꝛ sancti N. de no uo incipiat fabricari. ꝛ nõ possit absq; fide/ liũ auxilio ꝛ ꝓsilio ꝓsummari. vniuersitatez vestraz ꝛc. vt s̃. In fine ꝓsueuit aliq̃ poni

hmõi clausula. Preterea ratas ⁊ gratas habebim⁹ indulgẽtias q̃s ceteri archiepi ⁊ epi nr̃is subditis dicto opi bñficiẽtib⁹ duxerũt acten⁹ pcedẽdas. Datũ ⁊c.

Forma lr̃e pmo. ei⁹ q̃ de sarracenica pfidia vel iudaica sũpsit originẽ ⁊ ad fidem catholicã est ꝓuersus.

Obãnes mis. ⁊c. vniuers̃ xpifidelib⁹ p anageñ. ciuitatẽ ⁊ dyocesim ⁊c. Eterni pr̃is fil⁹. ⁊c. vt s. Cũ Jo. et R. vror sua latores pñtiũ diuio illuminati spũ q̃ fugat tenebraz errores. iudaice cecitatis pfidia derelicta ad xpm deũ verum lumen penit⁹ sint ꝓuersi ⁊ sacri fontis liquore diuina gr̃a insigniti. nihil secum pter nuda corpa deportãtes. ⁊ q̃si modo geniti ifãtes lac ꝓcupiscentes dulcedinis. Sic cũ et ipsi instructõe fidei emolimẽto xpiaz fideliũ indigeãt auxilio ⁊ fauore Uniuersitatẽ vestrã rogam⁹. vt sup. q̃ten⁹ de bonis a deo ⁊c. ne xp̃e defectũ necessario⁹ in opprobriũ xpiane religiõis qđ absit ad pstine cecitatis errorẽ redire tanq̃ canis ad vomitum cõpellãtur. Nos de omnipotentis dei miscõia ⁊c. Datum ⁊c.

Forma lr̃e q̃ñ auctoritate dñi pape dispensat cũ scolari sup defectu natalium contracto ⁊c.

Uniuers̃ pñtes lr̃as ⁊c. Noueritz nos fũmi põtificẽ in bũc modũ lr̃as recepisse J. ⁊c. Nos ꝓ ꝓsideratz vniuers̃ circũstantiũ⁹ diligẽter ī dicto rescpto ap̃lico ꝓtẽtis ipum A scolarẽ de idoneitate psone. litteratura. ⁊ ꝓuersatõe ⁊ vita ip⁹ examinanduz duxim⁹ put nobis in dicto rescpto ap̃lico est iniũctũ. Et q⁹ eundẽ cõpetentis litterature idoneũ ⁊ al's ꝓuersatõnis ⁊ vite ꝓspicuũ inuenim⁹. cũ eodẽ auctoritate dñi pape q̃ fungimur in hac pte q⁹ ad oẽs ordines pmoueri ⁊ eccl̃iasticũ bñficium. Etiã si curã aiaz habeat obtinere valeat dispẽsam⁹. ita q⁹ sicut onus ⁊ cura bñficij req̃ sierint se faciat statutz tpib⁹ ad ordies pmoneri ⁊ residentiã faciat in eadẽ psonalẽ. Incui⁹ rei ⁊c.

Qualit̃ eps auctoritate dñi pape penitẽtiarij dispensat cũ clerico sup irregularitate ꝓcta p ꝓcubinatũ.

Uniuers̃ ⁊c. Noueritz nos religiosos viros dñi pape penitẽtiarios r̃ceptis lr̃as in hac forma. Uenerabil̃ penitẽtiarij ⁊c. Uerũ q⁹ recepta sufficiẽti cautione a dicto pb̃ytero q⁹ in domo ꝓpria nec aliena ꝓcubinã de cetero nõ retinebit. eo q⁹ ab officio suspẽso ad tps put vidim⁹ expedire eũdẽ pb̃yterez a sntia excõicatõis qua erat astrict⁹ tenebaf̃ ꝓ ꝓcubinã auctoritate predictaz lr̃az absoluim⁹. ⁊ cum eodẽ sup irregularitate ꝓcta duxim⁹ dispensandũ Jn cuius rei ⁊c.

Qñ eps vocat ad synodum clericos sue dyocesis.

Obannes mis. Uniuers̃ L. ponitz archipb̃yteris ꝓcuratoribz ⁊ capellanis eccl̃iaz patanien̄. cinita. ⁊ dyocesis. Salutẽ ⁊ bñdi. Cũ nos accedem⁹ die M. primo vẽturo synodũ disponẽte dño apud Z. celebrare. M. vob in ꝓmissis obedientie ⁊ sub pena suspẽsionis officioz ⁊ beneficioz. q̃ten⁹ ad eandez synodũ die supius assignata sine mora ⁊ dispẽdio accedatz. ita q⁹ null⁹ aliquã cãz excusatõis ꝓtẽdat Uolum⁹ etiã ⁊ mãdam⁹ q̃ten⁹ in q̃libet eccl̃a remanet vn⁹ pb̃yter tm̃ q̃ interim celebret diuina cũ vno fuente ⁊ pl'o amministret ecclesiastica sacramenta. Alioq̃n noueritis q⁹ vos nõ venientes officijs ⁊ beneficijs duximus suspendendos. dummodo impediti aliqua probabili causa et rationabili non existant. Datum ⁊c.

Qñ eps ꝓcedit ꝫ clericos omn̄ venientes ad synodum.

Obãnes mis. ⁊c. vicario vl̃ archipbytero loci J. salutẽ et bñdi. Quia T. rector F. eccl̃ie nõ venit ad synodũ quã nup in A. duxim⁹ celebranduz. nec alias p lr̃as vl̃ p nũciũ se legitime excusauit ipm ab officio ⁊ bñficio duxim⁹ suspendendũ. Mãdãtes vob q̃ten⁹ inhibeatz sub pẽa excõicatõis prochianis dicte eccl̃e q⁹ eidez nihil psoluãt de iuribz dicte eccl̃ie. sz vob de oibz rñdeãt ⁊ intẽdãt queq̃z recipiẽt. Etiaz vob ⁊ advos mãdatũ nostz ec. q̃z ipaz ⁊ oñia iura ecclesiastica ipsi⁹ ⁊ ornamẽta fideliť custodiatis ⁊c. Datũ ⁊c.

Qualiter epus excuset aliquem de synodo.

Obãnes mis. ⁊c. dilecto suo M. rectori ec. U. Salutẽ et bñ. Recepimus vr̃as lr̃as ꝓtinentes q⁹ cũ vos q̃dã instãti ⁊ vrgẽti necessitate ipediti ad synodũ nostz nõ possetz absq̃z graui dãno et scãdalo interesse vos habeam⁹ a dicta synodo excusatũ. Nos vero vestris iustis pcibz

paterna solicitudine inclinati vos habebimus hac pvice a pfata synodo excusatũ dũ modo aliquẽ procuratorẽ pstituat; q̃ vice & noiẽ recipiet & acceptet ea q̃ in dicta synodo p nos cõtiterint ordinata.

Qualiter eps vocat clericos sue dyoces ad ordines suscipiendũ

Ohãnes mis. &c. dilecto suo archipbro X. Salutem. &c. Noueritz q nos auctoritate dño in ist; q̃tuor tpib; primo vẽturz intẽdim⁹ apd W. ordies celebrare. Ũ W. vob q. quocetz cora vob rectoribz cõmẽdatoribz et ceteris eccl'is clericis bñficiatis & ill' q̃ ad ordinẽ sũt pmouẽdi ex pte nra sub pena officioz & bñficioz iniũgatis eisdẽ vt pdicta die apd talẽ locum absq; more dispẽdio accedãt a nob ordies q̃s on⁹ bñficioz eorũdem req̃rit suscepturi. alioq̃n nõ venientes ab officijs & bñficijs duxim⁹ suspendendos.

Lra ordinatiõis ab epo suo.

Ohãnes mis. &c. Universis &c. salutẽ &c. Noueritz nos L. clericũ B. eccl'e talis loci nre dyoces latorẽ pntium ad dyaconat⁹ ordinẽ statuto tpe pmouisse. In cui⁹ rei &c.

Ũ eps excusat aliquẽ ab ordinibz suscipiendis.

Oban. mis. &c. dilecto suo R. rectori. Quia nob significastz q vrgente q̃dã ineuitabili necessitate ad pfens nõ poterat; ad nos tali die accedere a nob ordines suscepturi. nos rogando q vos ad pñs haberem⁹ a susceptõe pdictoz ordinuz excusatos. nos vob pvižis pcib; inclinati a susceptiõe pdictoz ordinũ excusam⁹. bas vob lras nro sigillo munitas in testimoniũ pcedẽtes. Datũ &c.

De inuẽtario faciẽdo i eccl'a vacante

Ohã. mis. &c. dilecto suo W. archipbro talis loci &c. Relatõe plurimorũ itellexim⁹ q̃ E bone memorie tal' rector tal' eccl'e est viã vniuerse carnis ingressus Quocirca W. vobis. q. visis lris absq; mora ac dispẽdio ad dictã eccliaz vos psonaliter accedẽtes faciatis fieri inuẽtariũ de oib; rebz ipi⁹ eccl'e tã mobilib; q̃z imobilib; a minimo vsq; ad maximũ. & ipaz eccl'az tã i tpalib; q̃z i spũalib; alicui sacerdoti fideli et idoneo cõmẽdetz q̃ ipaz eccl'az custodiat. & oẽs res ei⁹ bñ & fideliter q̃scz dicte eccl'ie sit; puisũ Datum &c.

Qual'r eps patronis scribere debeat q̃ psentẽt se ad eccl'iã vacantẽ.

Ohãnes mis. &c. Universis patronis beredib; parrochianis. ac illis q̃ ius habent psentãdi ad eccl'iaz Salutẽ et bñdi. Cũ eccl'a talis vacet ad p̃sens p mortẽ W. bone memorie q̃ndã rectoris eccl'ie memorate. W. vobis. q. die tali vos nro pspectui pñtetis vt eadẽ die nobis aliquã litteratã psonam & idoneam in rectorem ad dictam eccl'iam simul et pcorditer pñtetis. Alioq̃n nos dicte eccl'ie de rectore put de iure fuerit curabimus puidere. Datum. &c.

Qual'r eps pstituat rectorẽ ad pñtatiõez patronoz.

Ohã. mis. &c. Universis prochianis vl' dilectz suis clericis portionarijs talis eccl'e. Salutẽ & bñdi. Noueritis q̃ nos ad pñtatiõez S. regis patroni vl' ad pñtatiõez patronoz eiusdẽ eccl'e clericũ latorẽ pñtiũ. quẽ de litteratura & idoneitate psone ac vita & puersatõe ipi⁹ multipliciter cõmendam⁹. instituim⁹ rectorẽ in eccl'ia memorata. Ita tñ q̃ p istã pñtatiõez patronis alijs si q̃ sunt nullũ in posterũ p̃iudiciuz generet. Et si requiret onus bñficij sic se faciat statutis tpib; ad oẽs ordines pmoueri Alioq̃n hmõi gra q̃ bñficiũ ipm habet nullius penitus sit momẽti. Idem vero nobis ad sancta dei euãgelia corpalit pstitit iuramentũ q̃ nobis & successoribz nris canonice intrãtib; obedientiã & reuerentiã exhibebit. & q̃ nobis & ipi eccl'e vliboñ. psoluet integre iura nra & q̃ snias nras & vicariorum nostroz. & statuta synodalia obseruabit Et q̃ in dicta eccl'a residẽtiã faciat psonalẽ. nisi de licẽtia nra & successoz nostroz fuerit aliq̃ excusat⁹. & q̃ oĩa iura ipi⁹ eccl'e p viribus iam deposcet. Ũ W. vobis. q. eidem rectori vro obedientiã & reuerentiã exhibẽtes. sibi de iuribz dicte eccie plenarie respõdeatis. Et q̃ ipe vos p iuribz dicte eccie cõpellere possit. sibi p pñtez plenariã pcedim⁹ ptãtem. et sententias quas ipsi pro iuribus dicte eccie rite tulerit. in rebelles nos ratas habebimus atq; firmas. & eas faciem⁹ auctorante domino vsq; ad condignam satisfactionem inuiolabiliter obseruari. Datuz &c.

Qual'r eps cõmendat eccliaz cũ cõmendatos facit fructus.

Onsimilis lra fiat de cõmendanda eccla cũ cõmendatos facit fructus suos.excepto q̃ nõ dicaf instituim⁹ sed commendamus. Et vbi ꝺr obediatis tanq̃ rectori ꝛc.scribatur tanq̃ commẽdatori.

Lõcessio cõmendatori p epm et suũ vicarium facta.

Ohãnes mif.ꝛc. Uniuersis parrochianis ꝛc. Noueritz nos a nro vicario recepisse lrãs sub hac forma. Petrus de W.ꝛc.nos ꝑdict⁹ eps cõmendatorem factũ p subscriptũ vicariũ approbãtes eũdẽ institutum⁹ in eadẽ eccia curã z administratõz eiusdẽ eccie sibi in spũalibꝫ z tpalibꝫ ꝓcedẽtes.ita tñ q̃ ex hmõi ꝓcessiõe patronis alijs si q̃ sunt nullũ in posterꝝ ꝓiudiciũ generet eidem. Insup rectori ꝑcipiendo mandantes quaten⁹ infra tps p̃stitutiones z canones diffinitũ faciat ad omnes ordines promoueri.z in ipsa faciat residentiã psonalez. Datum ꝛc.

Qualr eccla cõmendaf ad tps.

Ohãnes mif.ꝛc. Cũ dicta ecclesia vacet ad pñs et expediat q̃ interim oia bona z ornamẽta ipi⁹ nõ pereãt sz poti⁹ ꝓseruent. Nos eñ eccle ꝑdicte z bonis ipsi⁹ cõpatiẽtes ipaz eccias et bona tam spũalia q̃ mũdana tali pbro latori pñtium quousq̃ eidem ecclesie de rectore prouideatur pñtibꝫ cõmendamus. Unde mandam⁹ quaten⁹ eidez pbro de omnibꝫ iuribꝫ dicte ecclesie respondere curetis.et q̃ ipse pro iuribꝫ dicte ecclesie vos compescere possit sibi per presentes plenariaz concedimus potestatem.

Confirmatio portionarũ in ecclesia vacante.

Ohannes mif.ꝛc.dilecto suo clerico eccle nre dyoc. Salutẽ z bñdi.

Collatõnez portiõis cũ p̃stimonijs sup decimis taliũ prochianoꝝ eccie talis q̃ vacauerat p mortẽ N.q̃ndã portionarij dicte eccie tibi factã i dicta eccia p discretũ virũ W.rectorẽ gratã et ratã hñtes ipaz auctoritate nostra salua põtificali tertia cõfirmam⁹. In cui⁹ rei ꝛc.

Cõfirmatio p̃stimonij tantũ.

Ohãnes mif.ꝛc. vt sup̃ ꝓria collatione p̃stimonij.s.decimas taliũ parrochianoꝝ tal' eccie tibi factã in dicta eccla p discretũ viz ꝛc, vt i primo. Si ꝓ ꝺatur prestimoniũ de mensa rectoris in certa pecunie q̃ntitate.nõ scribatur salua tertia põtificali ꝛc.

Cõfirmatio generaliũ causaꝝ.

Ohãnes mif.ꝛc.dilecto suo D.rectori F.eccie. Salutẽ z bñdi. Uniuersitatem causaꝝ quas in ciuitate L.vl' in tali castro occurrere ꝓtigerit vobis auctoritate nostra totaliter cõmittimus audiendam.et eam fine canonico terminãdã faciendo quod decreueritis auctoritate nostra p censurã ecclesiasticã firmiter obseruari. Testes aũt qui fuerint nominati preterq̃ de crimine si se gra odio vel timore subtraxerint.cẽsurã ecclesiastica simili auctoritate nostra cogatis veritati testimoniũ perhibere.

Commissio specialis

Ohãnes mif.ꝛc. Causam q̃ vertit inter D.mercatorẽ ex vna pte.et N. de L.ex altera sup quadaz pecunie quantitate vobis cõmittim⁹ audiendam.z eam fine canonico terminandã faciẽdo qõ decreueritis.

Cõmissio in cã mrimonij tñ.

Ohã.mif.ꝛc. Causaz matrimonialem q̃ vertit int' B. viz ex vna pte.z A.mulierẽ ex altera vob cõmittim⁹ audiẽdã q̃uscq̃ ad nos eã duxerim⁹ reuocãdã.vel alit nihilomin⁹ diffinitiuã sniaz nõ refuãtes.faciẽdo ꝛc.

Alia cõmissio in causa matrimonij

Ohan.mif.ꝛc. In cã matrimoniali q̃ coraã nobis inter P. ex vna pte.z W.ex altera ventilaf.vobis recepti onẽ testiũ tñ duxim⁹ cõmittẽdã. Wãdantes vobis.q.receptz testibꝫ nobis attestatõz p publicã manũ scptas z vro sigillo iterclusas p certum nũciũ trãsmittatz.assignando partibꝫ ꝛc.

Reuocatio cõmissionis.

Ohannes mif.ꝛc. N.dilecto.A.ꝛc. Causa q̃ int' L.ex vna parte.et R. de W.ex altera coram nobis ex delegatione nostra sup tali revertitur ad nos totaliter reuocam⁹. Wãdantes vobis q̃tenus ordinationẽ processus et q̃ coraã vobis confecta fuerũt nobis per partes fine more dispendio et occasione aliqua destinetz. Datum ꝛc.

Forma lre de ꝓfirmatione portionis tã to tempe vacantis, q̃ collatio ipsius est ad

episcopum devoluta.

Querint vniuersi pñtes lrãs inspecturi q̃ cũ nos mik. ꝛc. ad talẽ eccle siã nr̃e dyoceſ cã visitatiõis ꝛ correctionis psonaliter accederem⁹. cõperim⁹ q̃ q̃dã portio in ipa eccl'a tanto tpe vacauerit q̃ collatio ipi⁹ portiõis de iure pstitutionũ sũmi põtificis ad nos erat totalit devoluta nos ꝓ deũ habẽtes p̃ oculis ipaz portiõez tali clerico de R. latori pñtiũ duxim⁹ ꝓferẽ dã. In cui⁹ rei ꝛc.

Qñ possessio dak alicui i empbiteotbico cõtractu.

Icolaus mik. ꝛc. dilectis suis B ꝛ S clericis tal' eccie ⁊ tali loco nr̃e dyoc̃. Quia nobis significastis q̃ q̃ndam bereditatẽ cõmunẽ ad collatiõez p̃dictã spectantẽ q̃ est in tali loco insimul babik. pside ratiõe q̃ pe vobis sit inutilis. cui mercatori in empbiteotbico ⁊ctu dare decreuistis pro certa annua pensiõe p̃dicte eccl'e psoluẽda. ꝓprietate nibilomin⁹ p̃dicte eccl'e refuata et vos nobis sub debito iuramẽto retulistis q̃ bmõi ⁊ct⁹ cedebat in vtilitatẽ eccl'e memorate. ꝛ q̃ eadem eccl'esia ꝓpter h̃ nullam incurrebat lesionẽ. Nos aũt dictũ ꝓtractũ gratũ et ratũ habentes ad h̃ vobis p̃stabimus nostrũ ꝓsensum pariter et assensum. In cuius rei ꝛc.

Forma ꝓfirmatõis inter rectorẽ ꝛ clericos facta.

Querint vniuersi pñtes lrãs inspecturi q̃ A. mik. ꝛc. vidim⁹ diligent inspexim⁹ q̃ndã lrãz diuisiõis inter A rectorẽ eccl̃ie tal' de tali loco ex vna pte. ꝛ clericos portionarios eiusdem eccie ex altera facte. cui⁹ tenor talis est ꝛc. Nos vero ꝺa dictã diuisionẽ licite et sine alic⁹ prauitatis excessu ad vtilitatem eccl'esie et rectoris ac clericoz p̃dictoz inuenim⁹ esse factã auctoritate nostra duxim⁹ confirmãdaz. In cui⁹ rei ꝛc.

Qual'r ꝓceda ꝓtra clericos q̃ veniunt ⁊ diuisionem.

Icolaus mik. ꝛc. dilecto suo L. archipbr̃o ꝛc. Grauẽ querelã clericorũ porcionarioz tal' eccie accepim⁹ ꝓtinentẽ q̃ rector ipi⁹ eccl̃ie ꝓpria auctoritate ordinatõz diuisionis infringere nitit. q̃ int eos auctoritate nr̃a extitit ꝓfirmata. Quocirca D. vobis. q. p̃fatos clericos sup ordinatiõe bmõi nõ permittatis inquietari a rectore p̃dicto. vel aliq̃ alio molestari. ꝓtradictores ꝛ rebelles eadẽ auctoritate p censurã eccl'esiasticã cõpellẽdo Ver⁊ si int' p̃fatos rectorẽ ꝛ clericos aliq̃ occasio alic⁹ ordinationis de nouo emerserit ipaz audiẽtes et cã fine canonico terminetis. Q̃ si forte dictam cãm nõ poteritis ꝓcordia vel iudicio terminare. dictã cãm instructã ad examen nostri iudicij trãsmittatis.

Qual'r epus cõpellat rectorẽ ꝛ clericos vt administrent scolari fructus sue portiõis.

Icolaus mik. ꝛc. dilectis suis rectori ꝛ clericis talis eccl'e Veniens ad nos V. scolaris socius vester nobis humiliter supplicauit q̃ vos auctoritate nostra pro vestris excessibus denunciaremus excõmunicatos publice faciendo nunciari in eccl'esijs dicti castri coram fideli pl'o diebus dñicis et festiuis eo q̃ eidem fruct⁹ portionis sue dedignamini in studio mistrare. Unde in virtute obedientie et sub pena excõmunicationis vobis p̃cipiendo. D. q. eidem de sue portiõis fructibus solicite ministretis q̃ studẽs feruẽti⁹ ad scie metã pueniat vt ꝓoptat.

Qualiter episcopus defendit ab exactionibus ꝛ seruit. scolarem promot. ad ordies maiores.

Ohannes mik. ꝛc. Uniuerſ archipbr̃is. rectoribꝫ. cõmendatoribus. et ceteris clericis F. ciuitatis ꝛ dyoc̃ Salutem ꝛc. Cum nos monitõe premissa pretorem et anazilles talis eccl'esie excõmunicauerimus ꝛ excõmunicatos publice faceremus nũciari ꝓpter suos excessus notorios et manifestos pro eo q̃ a nobis moniti nõ pmiserũt promotũ ad maiores ordies q̃ cum virgine matrimonialiter ⁊ct gaudere ꝓuilegio clericali. imo ipm ad ꝓtribuẽdũ cum laicis in angaria ꝛ exactionibꝫ secularibus cõpulerũt ꝛ snias nostras vilipendentes nõ curauerũt aliquaten⁹ obseruare in p̃ iudicium et ꝓtemptũ nõ modicũ eccl'esiastice libertatis. Dignum est siquidem q̃ aliq̃s ex sua malicia cõmoduz nõ reportet. Et cũ dicak nil eñ humilitas videret ꝓdesse hũilibus si ꝓtempt⁹ cõtumacibꝫ nõ obesset. Nolentes itaq̃ tanta iniquitas transeat impunita. nec tanta detur accio in censoribus malignandi. D. vobis. q. dictos p̃torem et anazilles et alios auctoritate nostra pulsatis campanis et accensis cãdelis publice

in eccl'ijs vrīs denūcietis excōicatos die/
bus dñicis et festiuis q̄sq̄ de tantis iniu/
rijs factis eccl'e satisfaciat cōpetēter ꝛ ipsos
faciatis penit⁹ excōmunicatos ab omnibus
artius euitari. eadē auctoritate oīs sibi cō
municantes vel parātes ꝓsiliū ꝛ auxiliū vel
fauorem.

Carta quitatōis illoꝝ q̄ bona epi recipi
unt ꝛ expendūt.

Niuerſ pñtes lrās inſpecturis. N.
mis. ꝛc. Noueris q̄ die tali i loco ta
li recepim⁹ cōputatōz a seruiēte no/
stro de oīb⁹ q̄ de nobis et mādato nostro
vsq̄ ad pñtem diē recepit. tenuit soluit ꝛ ex
pēdit. q̄ de omnib⁹ receptis expensis et so/
lutis nobis bonā et iustam reddidit ratio/
nem. ꝓpter quod ipm ad reddendā nobis ꝛ
successoribꝫ nostris rationem dam⁹ ꝑ libe/
ro ꝛ quieto.

Alia lra quitatiōis q̄n aliq̄d remanet ad
soluendū.

Querint vniuersi pñtem paginā in
specturi q̄ nos S. mis. ꝛc. die tali
ꝛ loco recepim⁹ cōputatōez a Z. ser/
uiēte nr̄o latore pñtiū de omnib⁹ q̄ de nob⁹
ꝛ mādato nr̄o vsq̄ ad pñtem diē recepit. te
nuit soluit ꝛ expendit. q̄ de oīb⁹ cōputat⁹
remāserit ad soluēdū nob⁹. xx. lib. tb. ꝛ. r. mo/
dia frumēti. De alijs ꝙo exceptis solutis ex
pēsis nobis reddidit bonā et iustā ratōz ꝛc.
vt supra.

Quando episcopus vadit ad visitanduz
dyoce.

Jcolaus mis. ꝛc. dilecto suo T. re/
ctori vel cōmendatori seu ꝓcurato/
ri talis eccl'e Salutē. Noueritis q̄
nos dante dño die tali erim⁹ in vīa ecclesia
ꝛ eā intēdim⁹ visitare. Uñ V. vob. q. ꝑpa/
retis ad recipiēdū nos hilariter ꝛ benigne.
ꝛ ad mīstrādū nob⁹ ibidē ꝓcuratiōez nostrā
Significantes parrochianis vrīs q̄ nos
vbi erimus illa die. et q̄ illi si necesse fuerit
a nobis ecclesiastica recipiant sacramenta.
Datum ꝛc.

Lra cōpulsiua q̄ rector faciat in eccīa re
sidentiā ꝓsonalem ꝛc.

Johānes mis. ꝛc. dilect. A. suo B. re
ctori eccie Salutē ꝛc. Quia dignū
ꝛ iustū q̄ eccl'a a iusto sui ꝓlati serui
tio nō fraudet. q̄ ab eadē suscipit alimenta.
Siq̄dez ꝑ certo cōperim⁹ q̄ vos ℈ deum ꝛ
canonicas sanctiones dictā eccl'iaz a longis

tpib⁹ tāq̄ spōsaz repudiatā ꝑ derelicta ha/
bētes cū ꝑ obsequentiā vīaz in spūalib⁹ et
tpalib⁹ fere penit⁹ est elapsa. nō curatis put
de iure tenemini accedere ad eandez. et sibi
cū officijs vel alijs deseruire. Uez cū tantā
vīaz desidiā ꝛ negligentiaz ꝓspicere oculis
cōniuentib⁹ non possum⁹ nec debeam⁹ sub
dissimulatiōe de cetero sustinere monētes.
V. vobis in ꝑtute obediētie iñten⁹ ab hinc
ad dies octo ad pfatā eccl'az accedentes. fa
cturi quod ordo exigit in eadem residentiā
ꝓsonalē. ita q̄ pñtia vīa ipsam faciat ꝓsola/
tā. Alioq̄n patronis et heredib⁹ prefate ec/
clesie nostris dabim⁹ litteris in mandat⁹ q̄
nobis pñtent ꝓsonā idoneā ad eccl'am me/
moratam.

Qual'r epūs dispēsat cū aliq̄ q̄ possit duo
bñficia retinere.

Johannes mis. ꝛc. portionario ꝛc.
Cōsideratis tue ꝓsone meritis ac in
dustria. Quapter tuis meritis exi/
gentibus paterna solicitudine te in nostris
amplectamur visceribꝫ charitat⁹ quā etiaz
benigno fauore ꝓsequ affectam⁹. Uolum⁹ q̄
vt cū portiōe quā i dicta eccl'a obtines por
tionē quē tibi in tali eccl'a de tali loco cano
nice est collata. insimul possis hre ac licite
retinere tecum auctoritate ordinaria dispē
samus cōstitutione seu ꝓsuetudine non ob
stante.

Qual'r epūs excuset aliquē ad tps a residē
tia in eccl'a facienda.

Johānes mis. ꝛc. dilecto suo F. re/
ctori. Quia nob⁹ vrīs lrīs significa/
stis q̄ ꝯplurimū expediebat ex cau
sa ineuitabili et necessario sup q̄busdā reb⁹
vrīs ꝓcurādis ad breue temp⁹ ad ptes aliās
vos trāsferre. ꝛ q̄ interim excusem⁹ a residē
tia in dicta eccl'a faciēda vsq̄ ad biennīū ex
cusem⁹ Jta q̄ ꝑ absentiā vīaz hmōi penā ca
nonicā nō incurratis dūmodo aliquē fide
lē ꝓcuratorē in dicta causa ꝓstituatis q̄ i ea
dem eccl'ia spūalia ꝛ tpalia administret. Jn
cui⁹ ꝛc.

Qual'r epūs publicare ꝛ significare debe/
at con. ec.

Niuerſ pñtē lrāz inſpecturſ. Joha/
nes mis. ꝛc. Noueritꝫ q̄ disponen te
dño talem eccl'az de tali loco ad ho
norē dei ꝛ gloriose virgīs matris Marie ꝛ
sancti A. intendim⁹ cōsecrare. nos de oīm/
potentis dei misericordia et beatoꝝ ap'loꝝ

Petri ꝛ pauli auctoritate. ꝛ ea quã dñs indulsit ptãte ꝓfessis oĩbꝫ ꝛ ꝑ penitẽtibꝫ ꝓfisq; ad dedicatiõez dicte eccie cã deuotõis et orõis ꝙuenirẽt vnũ annũ ꝛ q̃draginta dies de iniũcta sibi penitẽtia legitime misericorditer relaxam⁹

De anniuersario dedicatõis ecclesie eiusdem.

Niuersꝫ xpifidelibꝫ ad qs pñtes lre ꝙuenerint. Johãnes miꝰ. splendor paterne gl'e ꝛc. vt s. Quia ꝑ legiꝫ i sacris scpturis ꝙ nõ locus hominẽ. sed hõ locũ sanctificare bonis opibꝫ cõsueuit ꝓpter ꝟ ptes ꝛ religiosis. nõ ꝓpter loca sz ꝓpter diuini cultus seruitiũ ꝛ reuerentiã saluatorꝭ nr̃i ꝛ omniũ nos debem⁹ esse fauorabiles et benigni. Cum aũt ad honorẽ et reuerentiam saluatoris nostri ꝛ genitricis ipi⁹ talez eccle siam de tali loco duxim⁹ ꝓsecrandã. ꝛ cultus diuinus non debeat minui sed augeri. nos de oĩpotentis dei miscõia ꝛ beatorũ ꝛc. vt s. oĩbꝫ ꝑ penitentibꝫ ꝛ ꝓfessis q̃ ad dictam eccleſiam quolibet anno in die ipsius anniuersarij causa deuotionis et orationis venerint quadraginta dies de iniũcta sibi penitentia legitime misericorditer relaxamus.

De viduis et pupillis et orpbanis defendendis.

Xcellentissimo dño. dño F. dei gr̃a illustri regi cecilie ꝛc. S. misera. ꝛc. Salutẽ corpis et anime cũ oĩ reuerẽtia et honore. Accedẽs ad pñtiã nr̃ãm B. vidua latrix pñtium nõ sine afflictõe coꝛdis nobis grauiter est conquesta. asserẽs ꝙ cũ ipsa sit vidua ac miserabilis ꝑsona. ꝛ officialis vestri castri ad instantiã mercatoris q̃ est diues ꝛ potens. q̃ sup quibusdã bonis suis aggrauet ꝛ molestet eã. Et licet ipsa de sua facultate modica velit satisfacere alicui aduocato q̃ suã causam foueat et defendat. Nullus tñ est q̃ patrocinari velit ne predicti mercatoris incurrat inimiciciã vl̃ offensam. Uez cũ pia mater humilis eccl'a intuitu pietatis teneaꝫ miserabiles personas pupillos et orpbanos defendere. ꝛ in sua iusticia ꝓseruare. excellentiã vestrã rogandã duximus et affectu. q. placeat dominatiõi vr̃e dictis. p. rectoribꝫ et officialibꝫ scribere ꝙ in hac causa se nõ intromittant aliq̃d diffinire. sz ꝙ nobis dictã cãm remittant. Et si aliq̃s de ea conquestꝰ fuerit coꝛã nobis suã iusticiã prosequaꝫ. Et nos tã de ipsa vidua q̃ de ipis pupillis ꝛ orpbanis et miserabilibus ꝓsonis faciemus fieri iusticie cõplemẽtum.

De ep̃o ad ep̃um vicinũ ꝙ in sua dyocesi suppleat vices suas.

Enerabili in xp̃o p̃ri ꝛ amico suo carissimo dño J. dei gr̃a ep̃o acq̃nati. A. miꝰ. ꝛc. Cũ inexitabili ꝛ necessaria causa in remotis ptibꝫ morem trahere intendam⁹ sup nostris et ecclesie nostre arduis negocijs ptractandis. paternitatem vestram rogandã duxim⁹ et affectu. q. in ciuitate ꝛ dyocesi nostra que ordinis pontificalis spectãt ad officiũ cuz a vicarijs nr̃is vel eoꝝ altero fueritis requisiti. dignemini exercere. ad ꝟ autem exercendi vobis plenariam concedimus ptãtem. Insup ꝛ gratas hz̃e nos indulgentias quas subditis in episcopatu nostro p̃textu ꝓsecrationũ ecclesiarũ et alioꝝ piorũ locorum ꝛ religiosarũ personaꝝ ꝛ captiuoꝝ duxeritis relaxandũ. Datum ꝛc.

Qualr archiep̃s scribit suis suffraganeis de ꝓsecratione electi in ep̃m

Ohannes dei gratia archiepiscop⁹ capuanus venerabilibus fratribus et amicis in christo carissimis eiusdem gratia tali ep̃o Salutem et sinceram in domino charitatem. glorificetur nomen altissimi disponens omnia suauiter. cuius incomprehensibilia sunt iudicia et inuestigabiles vie eius. q̃ in capitulo talis ecclesie de pastore prouidere dignatus est persona vtiq; eminentis scientie predita honesta pacifica et benigna. de qua nouim⁹ prouisum esse ecclesie. Uerum cum ad examinatõem psone procederemus. litteratura scientia ꝛ ꝙuersatione ipsi⁹ inuenim⁹ ip̃m nõ tm̃ ad ꝟ sz ad maiora dignũ esse fraternitatẽ vestraz rogandã duxim⁹ et affectu. q. tali die ad locum talẽ ꝓsonaliter accedẽtes. eidez mun⁹ vr̃e sanctionis canonice impendatis. Datum ꝛc.

Qualr iude⁹ cõpellaꝫ p censurã ecclesiasticam.

Ohannes miꝰ. ꝛc. tali archiep̃o tal' eccl'e. Cum dominus papa et solita benignitatis sue largitate omnibus vexillũ sancte crucis deferentibꝫ ad visitandum terrã sanctã hierosolimitanã cõcesserit ꝙ ad solutõez vsuraꝝ minime teneãtur

Cōstitutis igit coram nobis xpiano & tali iudeo talis loci q̄ xpiano p̄fato p̄textu vsuraꝝ summaꝝ pecunie soluere tenebat. Quia ꝓ nobis p ꝓfessionē dicti iudei vel p testes vl̄ p publica instrumēta ꝓstitit p̄fatū iudeum sorte sua debita de iure ꝓtētū. eidē mādauimus q̄ nihil a p̄fato xpiano rōe vsuraꝝ aliq̄ten⁹ p̄sumeret extorquere. Alioq̄n si sec⁹ attēptaret ipm iudeū ad desistendū ab hmōi p̄sumptione auctoritate nr̄a p censurā ecclesiastic cōpellatis. scz excōmunicando omnes dicto iudeo cōmunicātes et eidē p̄stantes p̄siliū auxiliū & fauorē. & cū eodē mercimōia ꝓhētes. & eidē aliq̄d rōne hmōi debiti p̄soluentes.

De epō ad legatū p̄o clerico concubinario.

Euerendo in xpō p̄i & domino U epō apostolice sedis legato N. mīs. cc. Cū ad eccl̄ias de tali loco nostre dyoces causa visitatōis & correptionis nos ꝓtigerit accessisse. iuenim⁹ ibidē pbr̄m portionariū eiusdē latorē p̄ntiū sup ꝓcubinatū excōicatiōis sn̄ias incurrisse. quē & excōicationē indictā qua tenebat astrict⁹ duximus absoluendū. Sed q̄ cū eodē de irregularitate ꝓcta nequiuim⁹ dispensare. ipm ad paternitatē vr̄az duxim⁹ remittendū. vos affectuose rogātes. q. sup irregularitate sic contracta dignemini dispēsare misericorditer. Datum cc.

Qual'r epūs remuneret laicos sibi seruiētes.

Uia mercēnarius dign⁹ est mercede sua. Et cū tam de rigore iuris q̄m de equitate rōnis expediat q̄ bñ et fideliter seruientes ꝓdignā remuneratōem recipiāt. ne subtractio sanguīs q̄d absit de illoꝝ manib⁹ ꝓcedat q̄b⁹ seruitiū est impensum & subtractor a dño in die nouissimo requirat. Idcirco nos mīs. cc. Considerato seruitio nobis et eccl'e nostre ꝓtinue a lōgis retroactis tēpib⁹ impēso q̄d talis fecit laic⁹ seruiēs clientib⁹ nr̄i latoris p̄ntiū eidē B. possessionē in tali loco existentē ad mēsā nostre pontificē. spectantē in p̄stimoniū ꝓferendus duxim⁹. ita q̄ inde fructus possessionis ipsius habeat & in vita sua possideat. salua substātia rerū. Sed post mortem ipsius p̄fata possessio cū meliorationib⁹ in eandez facta ad mensam pontificē. sine aliqua ꝓtroversia reuertat. In cui⁹ rei cc.

Qualiter episcopus absens faciat aliquem canonicum recipi in ecclesia cathedrali.

Icolaus mīs. cc. dilectis suis. Luz in vr̄oñ. eccia q̄dā ad p̄nās vacet prebenda p mortem N. bone memorie q̄ndā canonici talis eccl'e & ad ipaz ꝓspectan dā ad eccl'az nostrā ꝓpē quedā imminentia negocia accedere ñ possum⁹ D. vob. q. ad collatōem ipsi⁹ p̄bende noīe et vice nostra. et simul cū capitulo put vobis & ipi capitulo dñs ministrauerit ꝓcedatis. et ꝓmittimus nos ratū habitur⁹ et firmū q̄cquid de collatōe p̄dicta cum capitulo duxeritis ordinandū. Datū cc.

Qual'r excōmunicat in genere q̄ furta cōmisit.

Ohannes mīs. cc. tali rectori ec. T. Accedēs ad nostram p̄nāz mercator latoz p̄ntiū nob lacrimabiliē est ꝓquestus. q̄ cū ipe die tali apud domū suā in lectulo ꝓcubuisset. circa medie noctis horā dū in medio silentū esset aliqui maligno ducti spū deū p oculis non habētes. clam & latēter in domū ipsi⁹ irruēdo q̄ndā summā pecunie & res alias exportarunt. Quocirca D. vobis. q. in eccia vr̄a & in locis circumlacentib⁹ auctoritate nostra moneatis i genere oīes illos q̄ furta cōmiserūt predicta q̄ a receptione p̄ntium vsq̄ ad dies octo secreto restituant res p̄fatas. Alioquin tam ipsos malefactores q̄m consentientes in dictis ecclesiis excōmunicatos denūcietis et faciatis publice nunciari q̄usq̄ eidē de predatis reb⁹ sibi furtiue subtractis plenarie satisfaciant.

De limitatiōe ecclesiaꝝ

Uoniā labilis est memoria hoīs cū a vili & corruptibili materia sit formata. & cū nil certius morte. nil incertius hora mortis. ido inuentū fuit sacre scripture remediū vt ea q̄ in p̄nti dispositione extiterint ordinata possint in posteꝝ ad perpetuā rei memoriā liq̄do cōprobari. Uerū cū in ecclesiis nr̄e dyoc visitatōis et correptionis officiū exercerem⁹. inuenim⁹ inter eadē eccl'iaꝝ rectores sup decimis ad parrochianoꝝ scādalū ꝓtroversiā multiplicit ac nouiter suboꝛtā. cū vterq̄ coꝝ ad inuicem et ad parrochianos alteri⁹ manus auidas extendebāt. Nos ꝓ terminādo litis discor diā. tā auctoritate ordinaria q̄m vtriusq̄ par

tis bñplacita p via pacis z concordie ferenda benigno fauore dirigere cupientes pfatis ec clesijs limitam⁹ parrochianos p certas ter minoz distantias in hūc modū. videlicet assignam⁹ tali eccle parroch. z termios perpetuo limitatos. In cui⁹ rei tc. Fecimus ide fieri duas cartas nro sigillo munitas. quarū vnā habet tal' rector. alia vo talis rector. Actum tc.

Qualr p clericū incorrigibilem proceda tur.

Johānes miſ. tc. archidy. Sic matutin⁹ lucifer alia sidera in splēdore pcellit. z qsi sol refulgēs i planetarū medio peminēti chorusca tōne clari⁹ eluce scit. sic clerical' ordo ad decorē dom⁹ dñi dz inē alios eminēti⁹ resplendere. Cleric⁹ em̄ a cleros qō ē sors. qi i sortē dñi elect⁹ interp̄ tat. qsi signū ad sagittā positū. Vñ dz ostē dere alijs qliter oportet alios in domo dñi versari vt malū euitēt. bonum discāt. Nō em̄ fit a platis facili⁹ dat subditis in exēplū Verūtamē pctis exigētibz portionariū tal' eccle fama publica deferēte inuenim⁹ qz plu ribz delictis enormibz furto. homicidio. et excessibz publicis z manifestis. ac alijs crimi nibz multipliciter irretitū. Et lz p nos vt se corrigeret z de tātis excessibz satisfaceret ca ritatiua monitio pcessisset. Jdē P. tāqz sue salutis imemor satisfacere recusauit. imo de terioza poribz cōmissis accumulatis saltē nō formidauit nos scādalo multiplici pturba re. vel offensam z multa enormia delicta in ptumeliā z ignominiā creatoris cōmittere nō expauit. ppter qō ipm excōmunicamus z deinde ipm recusantē de tātis excessibz satisfacere. nec ad via correctōis puenire anathematizam⁹ iusticia mediāte. Deinde eundē in sua solita ptinacia pdurātē ab officio z bñficio duxim⁹ suspendendū. quem sic nec ad recōciliatiōez z emendationē redire volentē a clericali psortio duxim⁹ segregandū Vñ cū nō debeat de sua malicia comodum reportare. z dignū sit vt qs timor dei a malo non reuocat. saltē eos coerceat seueritas tpalis. D. vobis qten⁹ eundē multū sagaciter capi faciatis absqz corpis lesione. z i carcerali custodia retineri vinculis ferreis p petuo religatū. ita qz hmōi pena cedat alijs in exemplum.

De pstitutionibus synodalibz registrandis.

Jcola⁹ miſ. tc. dilectis suis archidyaconibz. cōmendatoribz. archipbr̄is procuratoribz. rectoribz. capitulis. z ceteris clericis ecclesiaz ciuita. z dyoc. Si rones rerū z psonaz statuta z ordinatōnes iurisperitoz. z mādata pncipū minime seruarent. nō tanqz verba prudentū. sed quasi essent verba puerilia deputarent. Sane cū apud talem locū nuper in nra eccla cathedrali vna cum capitulo nostro synodū duxerimus celebrandum de consilio et approbatione dicti capituli et nostri quasdaz in ipsa synodo constitutiones ediderimus synodales. D. vobis in virtute obedientie quatenus ipsas in ecclesijs z parrochijs vestris inuiolabilit obseruātes. z in libris ecclesiaz vestraz pfatas pstitutiōes pscribātur quas vobis sub nro duximus sigillo interclusas per B. latorem pūtium destinandas Alioquin premptores huiusmodi mandati vestri ppter inobedientiam grauiter puniemus.

Qualiter pstitutōes synodales executōi dentur.

Johannes miſ. tc. archi. tc. Relatione veridica intelleximus plurimorum. qz quidam rectores archidyaconat⁹ vestri in parrochijs hincinde indifferenter manus ad inuicez extenderūt auidas contra deum z libertatē sancte matris ecclesie. ac contra constitutiōes nostras synodales in synodo nostra nup editas. z per capitulū nostz et ecclesiaz rectores nostre dyoc. vniuersos legitime approbatas Quo circa. D. vobis in virtute obedientie. qte nus dictas pstitutōes nostras inuiolabilit in archidyaconatu vestro faciatis ab omnibus rectoribz qbz cōmendata est animaruz cura. z ceteris clericis inuiolabilit obseruari. Cōtrariū facientes etiā rebelles auctoritate nostra p censurā ecclesiasticā firmit cōpellendo.

De illo q intestatus decessit.

Jcol⁹ miſ. tc. Archipresbyter exhibita nobis talis rectoris eccle petitio. ptinebat qz cū A. laicus parrochianus suus subita mortis suffocatione decesserit intestat⁹. heredes z successores dicti intestati sibi tertiā partē de tertia omniū bonoz suoz prout seruatur de iure et psuetudine nostri episcopatus soluere cōtradi cūt. Quocirca. D. vobis quaten⁹ inq̄sita

sup b diligēti⁹ veritate si inuenerit⁊ parro/ chianū eundē decessisse vt asserit intestatuz heredes z successores ipi⁹ ad soluēdū dicto rectori tertiā ptē de tertia bonoz dicti inte/ stati auctoritate nra p censurā ecclīasticam cōpellat⁊. inuocato ad b psilio si necesse fue/ rit z auxilio brachij secularis.

Visitatio ꝺ clericū p archidiaconum.

Johānes mik. zc. dilecto suo N. ar/ chidiaco. Relatione plurimoꝝ ad nos noueritis pueniſſe q aliq⁊ cleri/ ci in nro archidiaconatu pstituti de incōti nentia z alijs excessib⁹. z alias puerse et iniq; puersantes vt et de vite infamia publi ca notent sanctā religionē clericoz abomi/ nabiliter desedātes erorbitēt. Quocirca in virtute obediētie z sub testatōe diuini iudi cij districte pcipiēdo. Q. q. oīm mora post posita ad eccl'az nostri archidiaconat⁹ pso/ naliter accedatis. de vita z puersatōe prio/ rū z clericoz diligēti⁹ inq̄ratis. corrigendo q̄ videritis corrigenda. nihilomin⁹ fm sanctiones canonicas excessus delinquentiuz puniendo.

Ad frēs pdicatores de alieno parrochia no ad sepulturā recepto.

Jcolaus mik. zc. religiosis viris et amicis in christo charissimis priori et conuentui fratruz predicatorū de tali loco Salutem zc. Ex parte talis recto ris et clericoz ecclesie talis nobis pquerē/ do extitit intimatū q A. parrochian⁹ eccle/ sie pdicte agēs vt fidelis christicola. in arti culo mortis ipi ecclesie tāc⁊ parrochianus eiusdem q̄dā de bonis suis legauerit. et ibi dē in vltima volūtate se pcepit sepeliri. vos tāc⁊ alieni iuris raptores falcē i alienā mes/ sem mittētes corp⁹ parrochiani pdicti cum q̄busdam legatis eccl'esie pfate ad sepelien/ dū in vestrū monasteriū deportastis. Uez cū non debeam⁹ alicui iusticiam denegare. Q. vobis. q. si est ita corpus defuncti ad pfataz eccl'esiā cuius parrochianus extitit de portātes dictis rectori z clericis legata ple narie psoluatis. Alioq̄n tali die quē vob ter minū assignam⁹ coram nobis p sufficiētem procuratorem compareatis. dictis rectori et clericis de premissis facturi iusticie com plementuz. Alioq̄n nos in dicta causa pro/ ut de iure fuerit pcedemus. Qꝝ si dies feria ta. zc.

Compositio int' epm z capitulum.

In nomie dñi Amen. Nouerint vni uersi pntes lras inspecturi q int' nos B. mik. diuina epm a quinatem ex vna parte. et capitulum eiusdem eccl'e ex al tera. sup diuisione bonoz nostroz. s. sup de cimis. mortuarijs et alijs iuribꝫ eccl'esiaruz nre dyoces a lōge retro actis tpibꝫ essz que dam litis materia suscitata. Tandem altissi mus ihesus xps vnigenit⁹ glorioſus qui est testator pacis et vere salutis formator. om/ ne remouēs scandalū odiū vel offensam int' nos amicabiliter cōpositionem ourim⁹ or/ dinandā in hunc modū. videlicet q episco/ pus b̄ q̄ nūc est z omnes eius successores qui pdicte eccl'esie pfuerint libere et sine quali/ bet pradictiōe dicta mortuaria et alia iura talis eccie. s. A. ppetuo possideat ordinata Etiā extitit int' nos q capl'um pdictū deci mas. mortuaria. et alia iura cōmunia talis eccl'esie. s. B. pter pcuratōem q̄ dak rōne vi sitatiōis libere habeat et possideat cūctis tpi bus seculoz. In cui⁹ rei testimoniū fecimus inde fieri tres cartas p alphabetuz diuisas nostro sigillo sigillatas. quaz vna remanet penes nos dictum epiſcopuz. alia penes di ctum capitulum. et tertia remanet penes thesaurarios dicte eccl'esie perpetuo obser uandas.

Q, cōpositio pfirmet p papam

Anctissimo in xpo patri z dño. dño D. diuia puidētia sacrosancte ro/ mane eccl'e sūmo pōtifici cū summa reuerētia pedū oscula btoz. Cū nos ad in/ uicem sup decimis mortuarijs et reb⁹ alijs siue sup diuisiōe omniū bonoz eccl'iaz nre dyoce. questio varia z diuersa agitata diu/ tius extitiſſz. Tandē redemptoris altissimi gr̄a q̄ pacis est z pcordie reformator. p ami cabilē cōpositōez pcordati quā. putiuste et sine prauitate facta est. vris dignemini lris cōfirmare. ac stabilitate perpetua solidare. Datum zc.

Compromissum in arbitros

In noie dñi Amē. Noverit vniuersi pntes lras inspecturi q cū int' nos D. mik. zc. ex pte vna. z tale capl'm ex altera sup iurepatronat⁹ tal' eccie nre dyo cesk. scz possessionib⁹. decimis. z alijs rebus auctoritate apostolica questio esset diutius agitata. nos volentes parcere laboribꝫ z ex pensis. prefatā questionē iudicio vel cōcoz/ dia terminandā pro bono pacis et concoz/

die sup questione pfata cõpromissim⁹ in A. et B. viros prouidos et discretos sub fide hinc z inde corpalis z pstiti iuramẽti et sub pena centũ marcaꝝ argẽti soluẽdaꝝ ex parte ꝺicẽte. parti obtpare volẽti arbitrio seu iudicio taliũ arbitratoꝝ z sub pena eadez ꝓmittimus z obligam⁹ nos sub ypotheca bonoꝝ nostroꝝ tempaliũ et spũaliuz arbitrio z mãdato peritoꝝ seu iudicio ꝓdictoꝝ ĩ arbitros acceptoꝝ obseruare ꝗcquid ipsi vel duo ipsoꝝ in hac questione contenta arbitrando. mandando. iudicando. ordinando laudando. cõponendo. et etiam sententiando duxerint faciendum In cui⁹ rei testimoniũ has nostras patentes lrãs nostris sigillis sigillatas eisdẽ duximus ꝓcedẽdas. Datum ꝛc.

Contractus mutui

Anoĩe dñi Amẽ. Nouerit vniuersi ꝙ die tali anno tali loco nos mi⁹. ꝛc Cognoscim⁹ z ꝓfitemur a mercatore talis loci. c. marcas T. et legaliũ mutuo accepisse. et ipsas nobis fuisse solutas in pecunia numerata. quas ꝗdem marcas in vtilitatiby z negocijs talis eccl'e duxim⁹ ꝓcedẽdas. Nos ꝯo dictas marcas vel valorẽ earũ dicto mercatori vsq; ad talẽ diẽ in ciuitate vlixoñ. in pace et sine ꝓtradictione reddituri. In cuius rei potiorẽ securitatem litteram nostri sigilli munimine roboratam dicto mercatori vsq; ad talẽ diẽ duxim⁹ concedendam.

Quitatio pecunie renumerate.

Nouerint vniuersi ꝛc. ꝙ ego B. mercator vlixoñ. cõfiteor et recognosco me habuisse z ĩ numerata pecunia recepisse a venerabili patre dño venefrano epõ. c. marcẽ. bonoꝝ T. z legaliũ ꝙs eidẽ episcopo mutuaui. Et ideo ipm et successores suos ꝗ venefranã eccl'iam pfuerũt ad hmõi debitũ do z ꝓcedo p liberis z ꝗet⁹. ita ꝙ si ꝺ cetero ꝺ z sup debito dicto carta vl' scptura siue istrumta aliq apparuerit sint irrita z nulla habeãt roboris firmitatẽ. In cui⁹ rei testimoniũ banc patẽtez lrãz p manus L. tabellionis factã dicto epõ ꝓcessi z mei sigilli munimine signatã. Et ego tabellio bis omnib⁹ interfui ꝛc.

Cõtra officiales ciuitatis ꝗ tenẽt aliquẽ obsessum in eccl'a.

Regorius mi⁹. ꝛc. dilecto suo tali archidiacono z archipbro ꝛc. talis castri Salutẽ. Dolẽtes nõ immerito ꝙplurimũ et turbamur. qz intellexim⁹ ꝙ ꝗdaz laici ꝗby falso modo z inique mortꝭ impingebaꝯ periculũ timẽtes ꝓtorẽ z officiales dicti castri p metu mortis ꝓfugiẽtes ad eccl'az talẽ vt in eadẽ securi⁹ possent a mortis periculo defensari. Qui ꝓtor et officiales ꝓtenentes immunitatẽ ipsi⁹ eccl'e tãꝙ spelũcã latronũ violãdo dictis ꝓfugientiby in ꝓtẽptũ dei et sancte matris eccl'e panem et aquã z cetera victualia tanꝙ puersores fidei subtraxerũt Quocirca mandam⁹ quatenus ipos pretorem z officiales auctoritate nostra moneatis. vt dictos ꝓfugientes in prefata ecclesia obsessos teneant. nec eis subtrahant aliqua alimenta. Qꝺ si pmissis monitionib⁹ vestrꝭ id facere recusant. ipos auctoritate nr̃a excõmunicetis. excõmunicatos publice nuncietis. z faciatis ab oĩb⁹ tãꝙ excõmunicatos artius euitari. Insup omẽs dicti castri eccl'esias supponatis eccl'esiastico interdicto. quousq; dicti confugientes libez et securũ habeant exitũ et recessum. et eidem eccl'e cuius immunitatẽ ꝓtẽpserũt violãdo z de tãta deo z nobis illata iniuria satisfaciãt competenter.

Reseruatio beneficij auctoritate apostolica.

Icolaus mi⁹. ꝛc. dilectis suis portionarijs talis eccl'esie. Salutez ꝛc.

Daz lrãz qua fungimur ĩ hac pte dictũ clericũ in scia moribꝫ vita z puersatõe examinauim⁹. prout in dicto rescpto plenius ꝓtinetur. Et qz ipm inuenim⁹ dignũ ad huiusmodi bñficiũ obtinendũ reseruauimus eidem in dicta eccl'esia portionẽ quã primo vacare ꝓtigerit. quã et ad collationẽ ipsius iam dicti clerici iuxta mandatũ summi põtificis reseruare volum⁹. Quocirca vob ea dez auctoritate pcipim⁹ z mãdam⁹. ꝙtenus ꝙcito in eadem eccl'a portionẽ vacare contingeret ad collationem ipsius nullatenus ꝓcedatis. qm̃ de ipa portione dicto clerico intendimus prouidere. decernentes irritũ z inane ꝗcqd de collatiõe pdicta ꝺ mãdatũ dñi pape ꝓsumpseritis attemptare. Datum ꝛc.

Cõfirmatio bñficij auctoritate aplica.

Obãnes mi⁹. ꝛc. dilectis suis rectoribꝫ z clericꝭ portionarijs tal' eccl'ie. Noueritis nos olim summi pontificꝭ recepisse lrãs sub hac forma W. ꝛc. Et

cū dictū clericū tūc tpis in scia moꝛib⁹ vi/ta ⁊ ꝓuersatōe examinauim⁹. ⁊ inuenerim⁹ dignū ad hmōi bñficiū obtinēdū. Nos sibi reseruauim⁹ portionē q̄cito ibidē si vacaret ꝓferendā iuxta mādatū dñi pape. put i lr̄a nr̄e reseruatōis plenius ꝓtinet. Hūc aūt cū in dicta eccl'a q̄dā portio vacet ad pñs ꝓpt̄ mor tē talis portionarij ipsi⁹ eccie volētes vt di gnū est mādatis dñi pape obedire. quā au/ctoꝛitate q̄ fungimur duxim⁹ pfato clerico ꝓferendā. ⁊ ipm de dicta portione p nostrū pilleū inuestiuimus. Contra dictoꝛes ⁊ re belles excōmunicatōis vinculo innodātes In cui⁹ rei ⁊c.

Cū metropolitan⁹ vocat ad synodū suos suffraganeos

Artinus dei gr̄a archiep̄s capuan⁹ venerabilib⁹ fratrib⁹ ⁊ amicis in x̄po charissimis dei gr̄a ep̄is suffraga/neis capuañ. eccl'e. Salutē et fraternā i do mino charitatē. Cū de grege nob⁹ cōmisso i extremo die iudicij nos oportet reddere ra tionē. expedit vt p eccl'a dei taliter vigilem⁹ vt cōmissum nobis gregē ab illi⁹ lupi morsi bus q̄ circuit querēs quē deuoꝛet defenda mus. nō facientes tanq̄ mercenari⁹ cui⁹ pro/prie nō sunt oues. q̄ videns lupū venientem dimittit oues ⁊ fugit. sic tāq̄ boni et experti pastoꝛes gregis. q̄ oues sibi cōmissas defēdē tes a lupoꝛ lacerantib⁹ moꝛsib⁹ vigilant vt ꝓseruēt. Hinc est q̄ vos rogam⁹ attēte ⁊ mo nem⁹ q̄ten⁹ in tali ciuitate omi mora postpo sita nobiscū p̄sonaliter intersitis. vt ibidem nobiscū sup vtilitatib⁹ ec. nostraꝛ et totius dyocesis pcurandū habeam⁹ colloquiuꝫ et ꝓtractum

De anniuersario dato eccl'e ab episcopo viuente.

In nomie dñi. Cū ex debito nature fili⁹ ad reuerentiā teneat ⁊ obedien/tiā matris sue q̄ suis māmillis ip̄m lactauit et vberib⁹ et q̄plurimis sumptib⁹ et sudoꝛib⁹ enutriuit. Siq̄dem nos misera tione diuina venefran⁹ ep̄s recolētes pluri ma bona q̄ a matre nostra eccl'esia a teneris annis recepimus. q̄ nos etiā in sue pietatis gremio collocando de honoꝛe ad honoꝛem p̄uexit. et de bono in meli⁹ expectauit vt di/uini cultus seruitiū in dicta eccl'esia nō di/minuat. sed augeat potius ad honoꝛez glo riose virginis Marie. et beati martyris cu ius coꝛpus sanctissimū in dicta eccl'esia re/quiescit. damus ⁊ ꝓcedim⁹ dicte eccl'ie pos/sessionem nostrā cū omnib⁹ ptinentiis suis quā habem⁹ in tali loco que nobis ex succes sione nostri patrimonij remansit perpetuo possidenda. ita videlicet q̄ ꝓpter reddit⁹ di/cte possessionis vna missa ad honoꝛē sancti spūs in quolibet die iouis. alia vero missa in quolibet die sabbati ad honoꝛem geni/tricis virginis glorioſe. alia in quolibet die talis martyris ad honoꝛē eiusdem martyris beati. Ceteris vero diebus ⁊ singulis vna missa de requie p animab⁹ patris ⁊ matris nostri. et pro anima nostra decantetur. Da/tum ⁊c.

De condēdo testamento.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis et humanitatis patris et filij ⁊ spiritus sancti Amen. Nos N. miseratione diuina. N. episcopus memoꝛes cō ditionis humane quam semper comitatur innata fragilitas. cui ab ipso vite principio moꝛtis imperiuz dominatur. dum vite no bis instaret terminus. loquele tamen et me morie in nobis integritate vigente egri coꝛ poꝛe sani mente sic saluti nostre anime pro/uidimus cōsulendum vt rebus hūanis ex/empti videamur de veri et eterni dei mise/ricoꝛdia cōfidentes. q̄ coꝛ contritū ⁊ humi liatum nō despicit. q̄ vt suū redimeret ꝓp̄m gustare voluit calicē passionis. Hoc p̄s te stamentū quod nūcupatiuum dicitur. id ē. sine scripturarum solennitate in hunc mo/dum duxim⁹ statuenduz. videlicet p anima mea ⁊c.

Qñ ep̄s ꝓstituit pcuratoꝛem in romana curia.

In nomie dñi Amen. Nouerint vni uersi q̄ nos N. ep̄s noie talis eccie nostre ꝓstituim⁹. fecimus. seu ordi/nauimus A. et B. latoꝛes p̄sentiū procu/ratoꝛes nostros quemlibet eoꝛum insolidū ita q̄ non sit melioꝛ conditio occupantis. sed quod vnus inceperit alter valeat ꝓsum mare in romana curia in omnib⁹ causis ap pellationū. ⁊ in ꝓncipalib⁹ ꝓtra nos motis et mouendis a quibuscūq̄ et ꝓtra quoscun q̄ in iudicio et extra vbicūq̄ nos inuenerit citatos ab hoīe vel a viro coꝛā q̄cūq̄ iudice seu auditoꝛe delegato sedis apostolice. ad agendū. defendendū. excipiendū. replican/dū. ad petendū absolutōis bñficiū ad caute lā. ⁊ cōponendū et ad cōpromittendum in

arbitros seu amicabiles cõpositores seu arbitratores. z ad iudices eligẽdũ z recusãdũ. z ad impetrandũ z ꝺicendũ lras legendas simplices. iusticiã sine grãz ꝓtinẽtes z ad appellãdũ z appellatiõez ꝓseq̃ndã z apostolos petendũ z recipiendũ. ad ꝑstandũ i aiaz nostram de calũnia seu de veritate dicẽda. vel cuiuslibet alteri⁹ generis iuramentũ dantes eisdem. vt vterq; ipsoz habeat ptãtem substituẽdi aliũ seu alios ꝓcuratores loco suo. z ipsos reuocãdi quãdocũq; et quotienscũq; eis vel alicui eoz videbit expedire. z in se ꝓcuratõis officiũ resumendũ. Et ꝓmittim⁹ nos sub ypotheca bonoz ꝑdicte ecclesie ratum habituros. et firmũ quicquid ꝑ predictos procuratores seu alterum ꝓstitutũ seu substitutũ ab eis vel altero eorum factũ fuerit in premissis et singulis ꝑmissoz. In cuius rei z.

Qualr eps ꝓstituit ꝓcuratorẽ ad mutuũ ꝯbendum

Niuersis ꝑntes lras inspecturis. Smisk. z. Nouerit vniuersitas vra q nos dilecto mgro nostro B. canonico ecclesie in ꝓsuetia. quẽ ad sedẽ aplicaz nostr̃ ꝓcuratorẽ et nũciũ destinam⁹ ꝑ nrãs nostrasq; eccle negociũs ibidẽ ꝓcurãdis speciale mãdatũ dam⁹ z liberã ꝓcedim⁹ ptãtem nostre z eccle nre noie mutuũ ꝯbendi. et q̃cũq; siue q̃buscũq; creditoribꝫ vsq; ad sũmã c. lib. T. et obligandi nos z successores nostros ac ecclesiã et oĩa bona nostra ꝑsentia z futura. ecclesiastica z mũdana illi siue quibꝫ idẽ noster procurator vsq; ad dictã summã duxerit mutuare ꝯbendũ z iurandũ in animã nostrã pro illa pecunia siue ꝑte ip⁹ quã ipe nostro z ecclesie nostre noie duxerit mutuo ꝯbendã. etiam si nõ sit in nostram ꝫ in nostre ecclesie vtilitatem ꝓuersa. Et ad renunciandũ ꝓuilegio seu bñficio restitutõis in integrũ et exceptioni. etiam q ꝑdicta pecunia nõ sit ꝓuersa in nostram z ecclesie nre vtilitatẽ ꝑtextu alicui⁹ ꝓstitutõis canonice vel ciuilis. z ꝓstitutiõis de duabꝫ dietis edite i ꝓcilio generali. cũctisq; ꝓstitutõibꝫ ꝓbationibꝫ z exceptionibꝫ q̃bꝫ ꝯ creditores ipos nos tueri possem⁹. et ꝑ quas posset eis supeodẽ mutuo ꝓiudiciuz aliquod generari. Dãtes eidẽ procuratori spẽale mandatum submittẽdi nos iurisdictiõibꝫ cuiuscũq; iuxta dicis capitulis dñi pape si voluerit. in quẽ tãq; in iudicẽ nostr̃ ꝓsentim⁹ spõte. scientes nostr̃ iudicẽ non esse q ipse possit z debeat de ꝑdicta sũma pecunie sine ei⁹ ꝑte nos cõdemnare. ac in nos excõmunicatiõis sniaz ferre quotienscũq; voluerit si pecuniaz de qua fuerim⁹ cõdemnati nõ soluerem⁹ in termino ab ipso auditore nostro statuto. promittentes nos ratum gratum et firmuz habiturũ. z ꝯ de iure vel facto aliquate⁹ non venire quicquid de supradictis vel aliozuz aliquo seu aliq̃bꝫ idez noster procurator faciendum duxerit aut etiam procurandum. et velit in ꝯctu seu lr̃is eiusdẽ nostri procuratoris hincinde faciendis plene cõtigerit ꝓtinere. etiam si ꝓtigerit sup omnibꝫ premissis z singulis litteras apostolicas impetrari ꝓuentioni iudiciũ per nos vel procuratores nostros in romana curia cõmorantes. renunciamus expresse. In cui⁹ rei testimonium z euidentiam pleniorẽ ꝑntes litteras nostri sigilli munimine duxim⁹ roborãdas. Datũ z.

Confirmatio beneficij ad instantiaz sui vicarij.

Niuersis ꝑntes litteras inspecturis. J. mis. z. Significamus sanctitati vestre q ꝑ nostre dyocesis quasdam litteras apertas munitas sigillo talis nostri vicarij nobis exhibuit et oñdit. quarum tenor est talis. Nouerit z. Et nos dictus eps qꝺ factum est in premissis per dictũ nostr̃ vicariũ approbantes ꝺ prebenda talis eccie auctoritate dñi pape nob in hac ꝑte cõmissa dictũ pbr̃m per nostr̃ pilleũ investiuim⁹. et eundem instituimus in eadez. Et oĩes et singulos q̃ ei sup ea impedimẽtum quocũq; modo prestiterint publice vl occulte. excõicatõis sñia innodam⁹. parrochianis eiusdẽ eccie z alijs vndecũq; et cuiuscũq; ꝓditõis extiterint q̃ tenerent⁹ in aliq̃ eidem ecclesie. M. in virtute obedientie vt salubria eius mandata obseruent. z de iuribus eccie predicte debitis eidem debeãt tãq; rectori suo plenarie rñdere. Ratas et firmas habẽtes sñias quas idem ꝑpresbr̃ aut al⁹ iuste z rite tulerit i rebelles. In cui⁹ rei z.

Cõfirmatio bñficij auctoritate aplica

Regozius mis. z. discreto viro. z. Lras sanctissimi ꝑris dñi. z. pape nõ viciatas. nõ cancellatas. nõ corruptas. nec in aliqua parte sui lesas recepimus in hac forma. z. Volentes itaq; vt

tenemur mandatis apostolicis in oibꝫ obe
dire cū aliq̄d canonicū nō obsistat q̄d puisi
onē tibi faciendā p pstimoniꝫ supdictꝫ im
pediat auctoritate dñi pape q̄ fungimur in
hac pte pstimonia q̄ sūt talis eccie vacātia p
mortē B. canonici tibi pferim⁹. teq̄ p nr̄m
pilleū inuestim⁹ pntialiter de eisdem reserua
ta nihilomin⁹ prāte prouidendi pingui⁹ de
prestimoniꝫ si f̄m tenorem pdictaruꝫ lr̄aꝝ
de his que tibi tulimus nō fuerit plene pro
nisum. Contradictores vero et rebelles si
qui fuerint excōicationis sententiam incur
risse promulgando decernimus. In cuius
rei ꝛc.

In eundē modū vel quasi

Icolaus mis. ꝛc. discretꝫ ꝛc. Lr̄as
dñi pape recepim⁹ in hūc modū ꝛc.
Uolētes itaq̄ vt tenemur mādatis
apostolicis obedire f̄m tenorē pdictaꝝ lr̄a
rū eidē clerico pstimōia talis eccie. taꝫ vo
cet. vacātia p mortē talis canonici ptulim⁹
ipmq̄ p biretū nr̄m pntialit̄ inuestiuim⁹. ꝺ
eisdē nobis nihilomin⁹ ꝛc. substituētes i ei⁹
rei executiōez A. cui q̄stū in B. nō tū in totū
cōmittimus vices nostras q̄ fungimur vo
bis auctoritate ꝛc. W. q. eundē vel pcura
torem suū ei⁹ noīe in corpalem possessionez
pdictoꝝ pstimonioꝝ iuxta mādati aplīci te
norē inducatis et defendatis inductuꝝ. ita
tū q̄ ad exequēdā pdicta oēs vos aut vestrū
alterꝫ nō expectat cōtradictores ꝛc. In cui⁹
rei ꝛc.

Qualr epꝰ cōmittat vices suas canōico
vt absoluat clericū f̄m lr̄as penitētiariꝫ dñi
pape.

Regori⁹ mis. ꝛc. Nouerit⁊ nos reli
giosi viri dñi pape penitētiariꝫ rece
pisse lr̄as i hac forma. Uñ ꝛc. Quo
circa auctoritate pdictaꝝ vob pcipim⁹ ꝛ mā
dam⁹ q̄tenꝰ psideratis diligēter circūstātijs
vniuerꝭ in dictis lr̄is pcedēdis dictum A.
a pfatis excōmunicationū sententijs absol
uatis. ꝛ cū eodē sup irregularitate ꝺcta di
spensetis put in pfatis lr̄is dñi pape pleni⁹
ptinetur.

Lr̄e citatorie auctoritate dñi pape.

Etrus mis. ꝛc. Nouerit⁊ nos a sctis
simo pr̄e sūmo ponti. recepisse lr̄as
in hac forma. W. ꝛc. ponēdo totuꝝ
tenorē lr̄aꝝ. q̄ posito ita dices. Uolētes mā
datū apostolicū exeq̄ reuerēter. q̄ fūgimur
vobis auctoritate W. q. p te vel p idoneuꝝ
rn̄salem. viij. die post receptionē pntiū quē
terminū a nobis editū p termino pemp. as
signam⁹ apud talē locū nr̄o te ꝓspectui rep
sentes dicto W. in iudicio rn̄surus. Alio
q̄n procedem⁹ in cā prout exegerit ordo iur⁊
q̄ si pdict⁹ termin⁹ in diē caderet feriataꝝ. se
quentez diē nō feriatā tibi pemptorium as
signam⁹.

Qualr pceda ꝺ ptumaces f̄m auctori
tatē apostolicā

Ohānes mis. ꝛc. Cū auct. nobis a
dño papa ꝛc. S. tali die coraꝝ nob
lr̄is nostris citari fecerim⁹. Idē mā
dato nostro deducto penit⁹ in ptemptū cer
to sibi pemptorio termino assignato venire
neglexerit. pr̄eq̄ ipm ptumacē ei⁹ exigente
malicia p pntes decernim⁹ eū excōicatiōis
sententie subiacere. Quocirca ne idem cō
modū de sua ptumacia reportet. quia nihil
būlitas pdesse videret si ptēpt⁹ cōtumaciꝭ
nō obesset. Discretioni tue q̄ fungimur au
ctoritate sub excōmunicationis pena preci
piēdo mādam⁹ quatenꝰ singulis diebꝭ dñicꝭ
ꝛ festiuis pulsatis campanis et candelis ac
censis denūcietis coraꝫ populo excōicatōis
vinculo innodatū donec sue culpe inobe
dientiā recognoscat ꝛ de predicta cōtuma
cia satisfecerit vt tenet. Si aūt mandatum
nostꝝ neglexerit q̄d nō credim⁹ adimplere.
te in scripꝭ excōicatōis vinculo innodam⁹.
Datum ꝛc.

Qñ epꝰ cōmittit vices suas archidiaco
no f̄m auctoritatē apostolicā.

Ohannes mis. ꝛc. Nouerit⁊ nos a
dño papa recepisse lr̄as sub hac for
ma B. Cū igit̄ varijs et diuerꝭ ne
gocijs impediti cognitioni et decisioni ip⁹
cause interesse nō possum⁹ de vīa prudētia
et solicitudine plurimū confidētes super ipsi⁹
cause cognitione ꝛ decisione tenore pntiuꝫ
vobis integre diffinitiua sn̄ia reseruata cō
mittim⁹ vices nr̄as. In cui⁹ rei ꝛc.

Nota q̄ aliq̄n cōmittit sola cause cogni
tio vsq̄ ad diffinitiuā. ꝛ tūc dices. pntiū vo
bis auct. cōmittim⁹ vices nr̄as in eadē nob
diffinitiua sn̄ia reseruata. Item nota q̄ hu
iusmodi cōmissio vel subdelegatio aliq̄ fit
p publicū instrumentū.

Qualr epꝰ scribit dño pape cū appellatū
est in causa sibi cōmissa.

Anctissimo in xp̄o p̄z et dño. dño
S. sacrosancte romane eccl'e sūmo

pōtificē .A. licet indignꝰ epūs seipm ad pedū oscula btōꝝ . a sanctitate vīa recepi lrās in hac forma. .W. ꝛc. Cū ad executōz mādati vīi hūiliter ꝛ deuote pcedēs ptes eaſdē coꝝ rā me fecerim legitime euocari. Idem .B. i cauſe pcessu ſub hac forma vīaz audientiaz appellauit coꝝ vob dño ꝛc. ponēdo appellationē ſm formā ſi expedit cōmunicato cōſilio ſapientū ipi appellatiōi nō duxi aliqtenꝰ deferendū. nec ipm tamen ab examine vīi iudicij reuocaui. precepi tamen eidē q vſq; ad triginta dies his lrīs vīo ſe ꝓſpectui re preſentarēt. In cuiꝰ rei. Datū. ꝛc.

Probemiū ſup gratijs faciēdis.

Voices perſona

rū attēdimꝰ merita cū aliqs grām exigit. Nec ſatisfit gre dū indignꝰ intendit. nec pro his rñdet ſi eis pro meritis gra denegat Illis ſiqdem q̄ merent eſt deberā pozrigēda digna retributiōe meritoꝝ vt ſic merita honeſtatis probitatiſq; extollāt ꝑ ꝓgrue retributōis premiū. vt ꝛ pluralitas magnificet meritoꝝ. Vñ aſcribi cupientibꝫ militie clericali libenter facimꝰ de bonis eccleſiaſticis puideri. vt exꝫ diuinū officiū artius amplectētes. q̄ dei ſūt auidius exequātur. Vnde est ꝛc.

b Jſs q̄ dant ſancta opavt clericali ozdine dño famulent. debet ꝛ merito de bonis eccleſiaſticis puideri. vt ab eo ſtipēdia vite ſuſcipiāt. cuiꝰ obſequijs mancipent. Vnde est ꝛc.

c Upientibꝫ diſciplinis ſcolaſticis informari libenter gratiam impartimur. vt per eam ſtudio auidi⁹ inſiſtentes conſequantur facilius quod intendunt. Cum igitur dilectus noſter talis cupiat ſicut aſſerit diſciplinis ſcolaſticis informari. nos deſiderium eius fauore benigno/lo proſequentes. Mandam⁹. q. ꝛc.

Incipit tractatus notariatus

Tractaturi de

arte notarie ſiue notariatus Primo videndū est q̄d ſit ars notarie. Scdo q̄d ſit notarius. ꝛ q̄t modis nūcupetur. et qualis eſſe debeat Tertio q̄t ſint ꝓncipales partes artis huius notarie.

Ad ꝓmū rñdet q̄ ars notarie ſiue notariatus est aliqs ſcribēdi ꝛ dictādi peritꝰ. p quē fragilitatis hūane negocia roborant et phēni memorie cōmendant. ſeu hoīm negocia publice ꝛ autentice notant. Et q̄ nō omnis ſcptura notarij autētica est. ſed dūtaxat illa q̄ in publicā et autenticā redigit formā. Et dr notarius a noto as. are. q̄ in notas acta debent redigi. Vñ in aliqbꝫ locis rogatōes appellant note. q̄ ſunt note inſtrumentoꝝ. q̄ etiā ideo vocant rogationes. eo q̄ illas rogatur tabellio ſcribere. ꝛ ex illis rogatur facere inſtrumentū. Dicūt autem prothocolla a pthos qđ est ꝓmū ꝛ collatio. i. ꝓma collatio. Cōferūt ei ꝓmo ptes q̄d facere velint ꝛ ex illa collatōe fit pthocollū ſiue rogatio.

Pro ſecundo ſciendū q̄ notarius est pſona publica officiū tabellionat⁹ gerēs auctoritate ꝓncipis vel apoſtolici. aut alterius ad id ptātem dandi habētis. Ad cuiꝰ fidem recurrit publice. vt ea ſcribat. ꝛ ad phennem memoriā redigat. p q̄bꝫ debite fuerit reqſitus ꝛ rogatꝰ. Dicit etiā tabellio a tabula. q̄ olim veteres ſolebāt notare in tabulis. iō tabelliōes appellabāt. q̄d nomē hēt adhuc i iure ciuili. C. de tabul' ꝛ ſcrib. li. x. Dicit etiā ſeruꝰ publicus nō q̄ ꝑe ſit ſeruꝰ. ſed q̄ ei⁹ officiū ad publicā vtilitatē est adinuentū. Dicitur etiā librarius. q̄ ſicut libra oīa eq̄liter et iuſte pōderat. ꝛ debet oſtendere menſurā regulatā ꝛ ꝓſuetā. ita notariꝰ ſingula ſibi cōmiſſa iuſte librare ꝛ fideliter ſine fraude ꝓſcribere ꝛ in publicā formā redire debꝫ et tenet Dicit q̄ñq; ſcriniarius. q̄ ſcpturas ſuas dꝫ in ſcrinijs ſuis caute ſeruare ꝛ cuſtodire. vt in glo. c. ad audientiā. de pscrip. Dicit etiā ſcriba a ſcribēdo. Notariꝰ inſup debet eſſe hō liber nō colonarie ꝓditiōis alterius neceſſitati nō aſtrictꝰ maſculꝰ ſane mētis vidēs et audiēs. integre fame. habēs plenā noticiā artis notarie Notandū tertio q̄ officiū notariat⁹ ꝓncipaliſſime ꝓſiſtit circa tria. Primo circa ꝓtract⁹. Secundo circa vltimas volūtates ꝛ teſtamenta. Tertio circa inſtrumētoꝝ ꝓfectionem. Ut ꝑ diſtinctius infra dicenda memorie poterint commēdari cuilibet parti principali ſua annectentur capitula. Prima igitur pars notariatus q̄ cōſiſtit circa cōtractus habebit octo capitula. Jn ꝓmo dicet q̄d ſit contractus. Jn ſecūdo de diuiſione tractatuum.

In tertio q̃t r q̃ i ℑctib⁹ exigãt. In q̃rto occasiõe q̃z ꝓnaz ℑct⁹ vicient. In q̃nto occasiõe q̃z rez ℑct⁹ infirmẽt. In sexto q̃liter ℑct⁹ ozit ex obligãtõis diuisiõib⁹. In septio de ℑbentiũ pactʒ r iꝑoz pactoz diuisiõib⁹. r qñ pena posita pactʒ exigi poterit r qñ nõ In octauo de q̃busdã renũciatõib⁹ bñficio rũ seu defẽsiõib⁹ i ℑctib⁹ appositʒ seu apponẽ dis. Scõa ꝑs notariat⁹ officiũ q̃ cõsistit circa testamẽta r vltimas volũtates nouez hz capitula. In ꝓmo dicẽt q̃d sit testamẽtũ r de el⁹ diuisiõe. et quẽ modũ seruare debeat faciẽdo testamẽtũ in scptʒ. vel nũcupatũ testamẽtũ. In scõo de his q̃ testari nõ possũt. In tertio q̃ req̃rãt ad testamẽtũ. r q̃t testes sint necessarij. r q̃t req̃rãt testes ĩ codicillis. In q̃rto differentia int testamẽtũ r codicillũ. r in q̃b⁹ casib⁹ posteri⁹ testamẽtũ ñ tollet ꝓmũ. In q̃nto de institutõib⁹ r q̃b⁹ ꝑbis fieri solet. r q̃ ꝑsone institui ꝑñt r q̃ nõ. r qualr fiat institutio. r i q̃t ꝑtes hereditas diuidat In sexto de substitutõib⁹ r eaz diuisionib⁹ In septio de legatʒ i testamẽto. In octauo de successiõib⁹ ab intestato cuz declaratiõe arboris ℑsanguitatʒ r affinitatʒ ꝓmissis In nono i q̃b⁹ casib⁹ parẽtes ꝑñt filios exhere/dare. r ecõtra i q̃b⁹ casib⁹ pueri possint exheredare parẽtes. Tertia ꝑs ꝓncipal⁹ officiũ notariat⁹ q̃ ℑsistit circa instrumẽtoz cõfectionẽ q̃tuoz hz capitula. In ꝓmo oñdẽt diffinitio instrumenti cũ ipi⁹ diuisiõe. In scõo q̃d ꝓtinere debeat instrumẽtũ. In tertio q̃t sint publicatões req̃site ad instrm. In q̃rto ō q̃busdã instroz formis cũ eozũdẽ declaratiõib⁹ Et ita ꝑñs tractat⁹ oib⁹ ꝓmissis expeditis sub trina mẽbroz distinctõe in noie sctẽ trinitatʒ suũ babebit finẽ.

Capitulum ꝓmum.

Dta ſm Baldũ

in.l.labeo. §. ℑctũ. ff. de ꝓ. sig. Cõtract⁹ ꝓprie dict⁹ est qñ vltro citroq̃. i. hincinde ex tractu ꝓte oritur obligatio vt in ℑctu emptõis. locatõis. vẽditõis. ꝓductionis. r sic ō alijs. Impropꝛie aũt ℑctus est qñ vna ptiuz dũtaxat obligat vt in ℑctu donat. vbi solũ donãs obligat ad traditõez rei donate. p. l. si nois. C. ō donat. Imo absenti fit donatio. per. l. nec ambigi. C. eo. ti. Silr est i mutuo vbi recipiẽs solũ obligat ad tantũdẽ restituendũ. vt. l. ij. ff. si cer. peta. Impropꝛissime aũt ō ℑct⁹ qñ ex nulla ꝓte oritur obligatio. sz liberatio. vt fit in transactiõe ex nudo pacto facta. Silr fit liberatio p acceptilationẽ. p ff in. l. sine apud acta C. de trãsac. Valet ḡ ista distinctio vt cum loquitur statutũ de ℑctu. intelligendum est de ℑctu ꝓprie dicto. Nam verba statutoꝝ ꝓprie sunt intelligẽda. vt. ff. de le. ij. l. nõ aliẽ Est igitur ℑctus ꝓprie duoz vel pluriũ i idẽ ꝓsensus. De ff ꝑ archidyac. in glo. c. romana. de fo. compe. li. vj. Qñ tñ ex ℑctu nascitur obligatio tũc nõ est nomen iuris. sed est nomen facti qñ non oritur obligatio. vt in dicta. l. labeo. Capitur etiã q̃nq̃z ꝓ pacto seu q̃cũq̃z conuentiõne seu q̃si ℑctu in istis. Et sic in suo generali noie ℑct⁹ prolat⁹ cõtinet tam innominatos q̃z noiatos ℑctus. vt in glo. sup verbo suo noie. in. l. iurisgentiuz. ff. de pac. Et qualiter ꝓtract⁹ oriatur ex obligationib⁹ r obligationes ex ꝓtractu infra patebit.

Capitulum. ij.

Ontractuum alij

nominati. alij innominati. alij magis nominati. Nominati sunt contractus emptionis. venditionis. locatiõis. conductionis. commodati. depositi. mandati. ꝛc. Qui ideo noiati dicũtur. eo q̃ nunq̃z aliq̃d dictoz vocabuloz alteri suã significationẽ tribuit. Et q̃ nomen ita stricte attribuũ est illi q̃ alteri ꝓtractui accõmodari nõ potest. vt emptio r venditio nõ possũt dici accõmodatũ. nec econtra. Innoiati cõtract⁹ dicũtur do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. Exemplum ꝓmi vt fit in ꝓmutatiõe. do tibi domũ meã vt des mihi piscinã tuam. Exemplũ secũdi. promitto tibi facere instrumentũ vel scribere vecretales. vt tu ꝓmittas mihi edificare piscinam. Exemplum tertij. do tibi tunicam vt tu ꝓmittas mihi scribere sermonem. Exemplum quarti. ꝓmitto te informatuz artem vasandi vt des mihi duos florenos renenses. Et ideo dicunt innoiati. q̃z eoz nomina sunt ita vaga q̃ aliꝑ noiatis ℑctib⁹ ꝑñt accõmodari. Uñ do vt des. potest accõmodari emptioni r venditiõi. Uenditoz enim dat rem r emptoz dat ꝓcium. Itez do vt facias. põt accõmodari locationi r ꝓductõi. q̃z cõductoz dat mercedem seu pensionẽ. eo q̃ locatoz sibi ꝓstet licentiam vtendi Dis gis innoiati contractus dicũtur pacta. que

ideo magis dicūt innoiati. eo q̄ eoꝝ noia accōmodari pñt ꝯctib⁹ noiatis et innomiatis. q̄ pactū est adeo nomē generale vt omnib⁹ cōtractib⁹ pt accōmodari. q̄ oia complecti tur q̄ fiūt causa obligatōis ꝓtrahēde vl̄ tollende.

Capitulum. iij.

Jsis de diffinitio

nib⁹ z diuisionib⁹ ꝯctuū. restat nūc videre q̄t z que exigant in ꝯctib⁹ et ex q̄b⁹ ꝓstent. Sz qm̄ ꝓtract⁹ ꝓstāt ex trib⁹. scz psonis. reb⁹. z eorundem diuisionib⁹. Et quedaz pſone se in contractu obligare pñt. quedā aūt ꝓtractū reddūt inutilē. Erunt ḡ sex diuisiões pſonaꝝ. Prima homies aut masculi sunt. aut femine. aut hermofrodite. Masculi sunt q̄ regūt z gignūt. Femine q̄ patiuntur ꝓcipiūt z pariūt. Hermofrodite sunt q̄ hñt vtrūq; sexū. Sz q̄cūq; sexus in eis magis ꝓualescit z ꝓualet denoiationez ipsi⁹ tribuit. Alia diuisio pſonaꝝ alie sūt nate. alie nasciture. Nate sūt que ab vtero matris sepate sunt et redierūt in luce. Nasciture que ꝓcepte adhuc sunt in vtero matris.

Tertia diuisio. omnis hō aut liber ē. aut seru⁹. Seru⁹ est q̄ nascit ex ancillis nostris. vel q̄ capit ad hostiū potestatē. q̄ alio modo mācipia dicunt. q̄si manu capta. secus si capiat in guerra duaꝝ ciuitatū. q̄ talis p hoc nō efficit seru⁹ si alias tpe captiuitatis fuit liber. Casus in. l. cum cognatum. C. de ingenuis z manumis. Item seruus est q̄ maior viginti annis ad p̄ciū p̄cipiendū vel alio iusto titulo alienati alie⁹ lucri vel cōmoditatis cā nō ignar⁹ sue ꝓditionis se venūdedit. vel vt p̄ciū p̄ciperet. Sūt em̄ alie multe diuisiones seruoꝝ de q̄b⁹ nichil ad pñs. Liberi aūt dicunt nati de liberis parentib⁹. vl̄ saltem de libera matre. q̄ liberi sequunt conditionē matris z nō patris. C. ō rei vendi. l. partū. Quarta diuisio liberoꝝ. Alij sūt ingenui. alij libertini. Ingenui sunt q̄ cum nati statim sunt liberi siue nascant ex duob⁹ ingenuis siue ex duob⁹ libertinis. siue ex vno ingenuo z vno libertino. Unō si q̄s nascat ex matre libera et p̄ze seruo ingenu⁹ et liber est. Libertini sunt q̄ ex magna seruitute iusta de cā manumissi sunt. vt insti. de liberti. p totū. Et q̄t modis fiat eoꝝ manumissio. z q̄ duplex sit stat⁹ eoꝝ. habes insti. ō liberti. §. vlti. Quinta diuisio pſonaꝝ. alie sunt sui iuris. alie alieni iuris. Sui iuris sunt libere pſone. p̄zes. matres. z famuli seu filij q̄ facti sunt sui iuris p mortē parentū vel per emancipationē. vel alio legitimo mō. Alieni iuris sunt serui. Item filiusfamilias qui ex iustis nuptijs ꝓcreati sunt siue obtineāt p̄mū locum filioꝝ. scz q̄ sunt nati ex vtrisbus nr̄is siue vlterioꝝ. vt nepotes. pnepotes. sic ceteri ex masculino sexu descēdentes Item cū oēs homines sint vel fuerint filij. Sit de illis alia diuisio. videlicet filiorum alij naturales z legitimi. alij legitimi tm̄. alij nec legitimi nec naturales. Legitimi et naturales sūt q̄ procreant ex legitimo matrimonio. Legitimi tm̄ sunt adoptiui. Naturales tm̄ sūt q̄ nati sunt ex ꝓcubina vnico et indubitato affectu conducta. Nec legitimi nec naturales sunt spurij ex incestuoso coitu nati. Alia diuisio septima. Oēs pſone aut sūt legitime etatis. aut nō. Legitima etas est a vigintiq̄nq; annis sup̄. Et hui⁹ etatis hoies dicunt maiores. Non legitima etas est a vigintiq̄nq; annis infra. Et hui⁹ etatis hoies dicunt minores. Et hoꝝ minoꝝ alij dicūtur puberes. alij impuberes. Puberes sunt a. xiij. annis supra masculi. femine ab annis. xij. supra. Et hi etiā dicunt adulti z adolescentes. Impuberes sunt masculi minores. xiij. annis. et femine minores. xij. annis. Et vocant pueri et puelle. Et si patres nō hñt vocant pupilli et pupille. Hoꝝ impubex alie sunt infantes. z hi sunt a die natiuitatis masculi et femine vsq; ad septimū annū. Alie sunt proxime infantie. z hi sunt a septimo anno sup̄. femine ad nouē annos z dimidiū. masculi vsq; ad vndecimū ānū et mediū. Abinde vero sup̄ dicunt masculi vsq; ad decimū quartū annū. femie vsq; ad duodecimū annū. proxime pubertati. Et hec de pſonaꝝ diuisionib⁹ sufficiāt.

Capitulum. iiij.

Jctum est in capi

tulo p̄cedenti de pſonis et eoꝝ diuisionib⁹. restat nunc videre que persone contrahendo se pñt obligare z que nō vt inferius apparebit. Sunt autem quedā ex illis que ꝓtractu viciant ratione etatis. vt infans et maior infante. et proximus pubertati. Et puberes quidē ratione conditionis. vt filiusfamilias. Et seruus quidē ratione morbi. vt mutus. furiosus. et surdus.

Quidã rõne delicti. vt pdig⁹. hereticꝰ. apostata. z cõmittẽs crimẽ lese maiestatꝭ. ō q̃b oib⁹ aliq̃d p ordinẽ dicet. Infans ei minor septẽ annis nec ciuiliter nec naturaliter obligat. nec alꝭ sibi obligare pt. sz maior infante tenet tantũ de spõsalicijs ꝯctib⁹ z non de alio. Proxim⁹ pubertati aut hz tutorẽ vl nõ Si habet tutorẽ z ꝯbit sine ipo tutore. nec ciuiliter nec naturaliter obligat. Si autez cũ ipo obligat licet si decept⁹ fuerit possit restitui. vt infra patebit de bñficio minorum. Sed si careat tutore obligat naturaliter tm̃ z nõ ciuiliter. Et sola naturalis obligatio ō iure ciuili inefficax est ad agendũ recte sicut ex nudo pacto nõ datur actio de iure ciuili ff. de pac. in. l. iurisgen. §. sed cum nulla. z. C de pac. l. legem. De casib⁹ tamẽ vbi ex nudo pacto datur actio vide glo. instit. de act. §. sed in psonã. Est z ali⁹ casus in. l. ex quẽtiõe C. de pact. De iure aũt canonico peccant mortaliter recedentes a pactis alias licitis. extra de pactꝭ. c. j. z. xxij. q. j. pdicandũ. Sũt tñ duo casus in q̃b ꝯbiens nõ hñs tutorem ciuiliter et naturaliter obligat. Primo ex cõtractu q̃ factus est locupletior. Scõo si cõtrahendo dolum cõmisit. qz tunc tenetur in solidum. Puber z masculus maior. xiij. et femina duodecim. sz vterq̃ minor. xxv. annis. siue paterfamilias siue filiusfamilias sit tenet de omni ptractu inito cũ pdecessore suo. z ex ꝯctu facto cũ tutoris decreto nisi in duob⁹ casib⁹. Primo cũ graue damnũ passus sit. i. maius dimidio iusti pcij. vel fraudis psilij interc̃sit. i. dolose sit deceptus a tutore. In illis duob⁹ casib⁹ nõ tenet de cõtractu inito cũ tutore. De his q̃ gesta sũt cũ ipo pubere siue adulto distinguit. aut qz habuit curatorẽ vel nõ. Si habet nõ obligat sine curatoris auctoritate. Sz si nõ hz obligatur ipe adultus ciuiliter z naturaliter. p l. si curatorem. C. de in integ. resti. minorũ xxv. annis. Verũtamen si decept⁹ est etiam p modico damno. i. min⁹ dimidio iusti pcij dũmodo nõ sit ita minimũ q̃ ꝓiudicet maiori rei. vel summe restitutõis in integ̃ bñficiũ petere põt. vt infra dicet de bñficio minor. Sed tñ ad h̃ vt minor restituatur debet se. pbare minorẽ et decepti. qz nõ eoipso q̃ decept⁹ est minor intelligitur. Fallit tamen in q̃nq̃ casib⁹ de quib⁹ minor de inito contractu ab eo non restituit. etiam si probauerat se deceptum. Primus casus est qñ mutat statũ. i. vendẽdo se ad pciũ vel ad lucrum participandũ. Secũdus casus si maiori rei vel summe ꝓiudiciũ generet. i. si petit se restitui in minima parte ī qua dicit se deceptũ. z melius est q̃ recipiat damnũ in illa minima pte q̃z totus ptract⁹ infringeret. Tertius casus si minor cõi iure vsus sit. Verbi gra. vt qz adiuit hereditatẽ locupletẽ. vel emit fuũ necessariũ. z postea nacte reperiũt vel fuus mortu⁹ est. Nam nõ euent⁹ damni sed inconsulta facultas põbet restitutionem vt. l. nõ videtur. C. de in inte. resti. minorũ xxv. annis. Item quarto si dolũ cõmisit vt. l. si his. C. si minor maiorẽ se dixerat. q̃a deceptis z nõ decipientib⁹ iura subueniũt. Quinto si corpaliter iurauit se non contraventurũ occasione minoris etatis et sponte pstitit. vt in autẽ. sacra. puberũ. C. si aduersus venditionẽ. Itẽ si iurauit p deum viuũ verboten⁹ nõ restituit nisi pbet p ar. scp. inserta. i. p instrumẽta publica facta de die natiuitatꝭ sue. Sz si vellet pbare p testes non audiret. Consimiliter ingenuũ fore. qz suffi cieter nõ pbat p testes. sed p testes et instrumenta. vt dicit. l. j. C. de testib⁹. Item filius subiect⁹ potestati pris aui vel paui si cuz eo vel eis ꝯbit ciuiliter nõ obligat. qz iuris interpretatione eadẽ est psona pris z filij. vt. l. fi. C. de impu. z alijs substitutiõib⁹. nisi de castrensi. qz in tali tanq̃ paterfamilias habet. Si tñ cum alio quocũq̃ ꝯxerit naturaliter z ciuiliter obligat. bñficio tñ restitutiõis si bi saluo. Non tñ pmittit rem pris obligare sine ipsi⁹ psensu. nec etiã paciscendo pris cõditionẽ potest recipere vel actionẽ patri cõpetentez tollere sine ipsius mandato. vt. C. de pac. l. filius. Cõsimilis casus in. l. non solum. ff. solu. matri. z. l. cũ maritũ. C. de solu. z libera. Item alios casus speciales vbi exigitur speciale mandatũ. enumerat glo. in. c. q̃ ad agendũ. de pcu. li. vj. Nota fu⁹ cũ dño ciuiliter nõ obligat. sed cũ extraneo paciscendo potest dño acq̃rendo. qz ex psona dñi habz ius stipulandi. alij vero efficaciter non obligatur cũ pro mortuo reputat. sed ei⁹ ex contractu dñs ꝓuenitur de peculio serui. vl de eo q̃ ō in rem dñi versum est. vel quod iussu ipsi⁹ factum est. Fallit tñ in tribus casib⁹ in q̃bus dñs de peculio serui non tenetur. Primus cum seruus nõ donat. Item cum vouet. Item cũ fideiubet extra causam peculiarĩ. Item furiosus vel mẽte capt⁹ tempe

furoris ꝯbere nō potest. qz ꝯctus nō pñt fieri sine ꝓsensu. mō ipe exꝑsse vel tacite ꝓsentire nō potest. Uerūtamen si ꝯbit mente recepta vel habuerit dilucida interualla ꝯctus cū eo init⁹ valet. Mutus surdus z q̄ hmōi morbis naturaliter laborāt ꝯbere non pñt. qz stipulatio hz fieri p interrogatōz z rñsionem. et is qui stipulaf verba interrogantis et ecōtra audire debet. Prodigus cui bona sunt interdicta nō obligaf. Similiter hereticus apostata z cōmittēs crimē lese maiestatis non pñt ꝯbere. qz his ꝓsonis interdicta est a lege facultas ꝯbendi. de q̄b⁹ latius infra de testamētis dicetur. Leteꝛ licz mulier non sit de p̄dictis octo ꝓsonis. q̄ se obligare nō pñt. z licet regulariter se suo nomie obligare possit in fideiussione. tñ ꝓ alijs nō obligaf. sz iuuatur bñficio senatusc̄sul⁹ tus velleiani. de q̄ bñficio infra specialit⁹ patebit.

Capitulum. v.

Iso de personis

v q̄ reddūt ꝯctum inutilem. videdū est de reb⁹ quaꝛ occasione ꝯctus reddūtur inutiles. Rerū quedā sunt iure p bibite alienari. q̄dam vero natura. Jure p bibita est alienatio p̄diꝝ minoris. i. impuberis et omniū rerū ipi⁹ minoris q̄ seruando seruari pñt. vt auri argenti gemmaꝛ. et omnium aliaꝛ rerū tpis prolixitati de facili nō periturꝛ nisi ea interueniant q̄ de iuris solēnitate in alienatione rei minoris debent interuenire. sc̄z vt fiat talis alienatio ob es alienū vt soluat debitū creditori ipm minorem argenti. vel si vsuraꝛ noie grauaretur. secundo vt fiat auctoꝛitate tutoris. tertio vt interueniat iudicis decretum. q̄d decretuz cū magna et matura deliberatiōe iudicꝭ dz interponi. Nota tñ q̄d aliq̄ p̄diū minoris etiā sine decreto iudicis potest alienari videlicet q̄ defunctus ex cui⁹ bonis illud p̄diū puenit ad minoꝛē ꝫ in vltima volūtate iussit. vel si minoꝛ illud a ꝓncipe impetrauit Alie ꝓ⁹ res q̄ seruādo ꝛuari non pñt vt sunt testes. carnes. frumentū. vinū. oleū. farina. et similia. z animalia supuacua vēdi pñt a tutoꝛib⁹ sine iudicis decreto. z hic appellatione p̄diꝝ itelligūtur tam p̄dia vrbana q̄ rustica. Item prohibita est alienatio filiofamilias rerum q̄ obueniūt filio ex aduenticio peculio. Et dicitur aduenticiū peculiū q̄d venit filiofamilias ex successiōe matris vel alterius sibi ꝓiūcti p lineam maternā vel eius ꝓspera foꝛtuna. et non ex substantia ꝑis vel eius ꝓtemplatōe. q̄d etiā a filio nō potest alienari nisi ꝑe ꝓsentiente cuz ipi⁹ peculij aduenticij ꝓprietas sit filij z vsufruct⁹ ꝑis. Peculiū ꝓfecticiū oꝛ q̄d obuēit filio ex substantia ꝑis. De castrēsi autē peculio potest filiusfamilias tam cū ꝑe q̄ cū q̄cūq̄ alio ꝯberez pacisci. qz fil⁹ illius peculij plen⁹ est dñs. z oꝛ castrense peculiū quod filius acq̄rit in castro p militiā suā. quasi autem castrense oꝛ quasi militare q̄d acquirit filiusfamilias. vt aduocatus. magister. vel medicus. aut ex quacūq̄ sua arte vel officio suo de q̄ plene instituf. p quas ꝓsonas nob⁹ obligatio acquiritur. Jtē prohibita est alienatio fundi dotalis inestimati dati in dotē p. l. mariti. C. de fundo dota. qz si existimatus est nō oꝛ dotalis sed empticius. Et hic fund⁹ dotalis neq̄ ab vxoꝛe neq̄ a viro etiā ꝓsentiente vel iurante vxoꝛe alienari debet quia lex prohibet. p̄mittitur tamen ipi⁹ alienatio ex necessitate contingente. vt quādo mulier dedit in dotem portionē fundi q̄ indiuisus est z inestimatus. z maritus prouocatur ad diuisionem a socio fundi. tunc em̄ z ex necessitate videtur alienare cuz prouocatus fuerit. secus cuz ipe prouocaret. z ita intelligitur dicta lex mariti Jtem alienatio est necessaria quando maritus noluit cauere vicino suo de damno infecto. cui dotale p̄dium minabatur ruinam. et ob q̄ vicin⁹ est missus in possessionem. ex. j. et. ij. decre. Jtem alienatio fit si mulieri expediat q̄ fūdus conuertatur in pecuniā. vt quia vxoꝛ illum vendit pro redimendo viro. filia pro alendo patre. et soꝛoꝛ pro alendo fratre laboꝛantib⁹ inopia. Jtem fit alienatio fundi dotalis quando loco ipi⁹ alium fundū maritus accipit in dotem. Jtez prohibita est alienatio illius rei quam testatoꝛ in vltima sua voluntate prohibuit alienari et causam expressit. quare noluit alienari. vel si ꝓsona apparet occasione cuius prohibita est alienatio. Item prohibita est alienatio rei litigiose. Res de cuius petitione litigiū mouetur vel questio seu causa inter petitoꝛem et possessoꝛem. Fit aūt litigiosa res in cōtinēti oblato libello. et huius litigiose rei prohibita est alienatio adeo q̄ magne sunt danti et recipienti rem litigiosam imposite pene.

Etiã ille q̃ accepit eã emptiõis vel donatio nis seu q̃cũq̃ alio titulo sine ꝯctu si q̃dẽ scie bat rẽ litigiosaz cogit rẽ reddere z nihilomi nus ꝑuat ꝑcio. ille ꝙ q̃ alienauit ꝑciuz. q̃d recepit cogit ꝓstare fisco. z tm̃ de suo. Si aũt q̃ accepit ignorauit rem litigiosã cogit reddere rem restituto sibi ꝑcio a venditore q̃ venditor tantũdem dabit emptori ō suo z fisco. Emptori tertiã ꝓtem. qz eũ decepit. duas em̃ ptes dabit fisco. Et hec pena locũ hz etiã in donatiõe rei litigiose. vt facta ꝙa estimatõe rei punit vterq̃. vt dictũ ẽ supꝫ in ꝑcio. Jn ceteris tm̃ casib⁹ ꝓmittit lex rem li/ tigiosam alienari. vt causa dotis vel dona/ tionis ꝓpt nuptias trãsactiõis vel diuisiõis hereditatis. vt habet in. l. censem⁹. C. de li/ tigios. Jtem ꝓtor ꝓmittit alienatõz illi⁹ rei ꝑ impensis in funere defuncti ꝑ solutiõe de biti z ꝑ cibariꝰ familie. vt. ff. ō petiti. here. l. diuus pius recꝑsit. in. §. cã autẽ. ver. nam funeris gr̃a. Jtez nota inutilis est ꝯctus si q̃s suã rem pure stipulet vl̃ emat. Secus ꝙ si sub ꝙditõe emat. qz in euentũ ꝙditiõis valebit emptio. vt puta si emat z res desine ret esse sua. qz tũc adueniẽte ꝙditõe tenetur rem emere z ei dare. Alioq̃n estimatõem rei dare debet. Valet tm̃ emptio rei ꝓprie rõne possessionis quã emptor nõ habet. vel rõne alteri⁹ iuris sibi emptori deficiẽtis in sua re Aliene tm̃ rei venditio ꝓmissa est in ꝓiudi/ ciũ vendentis nõ ãt emẽtis. Sed tantũ di stingu o ḥ ō emptiõe. aut em̃ emptor sciens alienã rem emit. aut ignorans. si sciens rem alienam emit itez distinguat. qz aut sibi fu/ it cautũ de euictõe aut nõ. si nõ fuit cautuz nõ põt agere ꝯ venditorẽ. imo ꝑciũ datũ ꝙdit ꝑ legẽ. si fundũ. C. de euic. Si aũt sibi fuit cautũ ꝑ ꝓmissionẽ. stipulatiõe vallata. tũc tenet venditor emptori ad ꝑciꝰ restituti onem z ad om̃e id q̃d ꝓmissum erat ꝑ stipu/ lationem siue sit duplum siue tripluz. z etiã ad interesse. Si ãt ignorans emit rem alie/ nam z fuit sibi cautũ tutus est. si nõ fuit sibi cautum agit ꝯ venditorem ad ꝑciũ z ad in/ teresse ad duplum siue ad triplum aut sim/ plum ꝓout natura ꝯctus exigit. ꝑ. l. nõ du/ bitat. C. de euict. Casus tm̃ est singularꝫ in l. vl. §. emptor. C. communia de legatꝫ. vbi q̃s emit rem alienã etiã scienter q̃ mandata fuit restitui ꝑ fideicõmissum re tali euicta nihilomin⁹ recuperabit ꝑcium. Jtem no ta rei aliene ꝓhibita est obligatio vel impi/ gnoratio sine ꝓsensu illius cuius est. Et cre ditor q̃ alienam rem in pignus accepit non hz in ea ius pignoris vel ypothece. qz debi tor in illo pignore vel alia re aliena debituz ꝓstituere nõ potest. eo q̃ nemo plus iuris in aliũ trãsferre potest q̃z ipe habeat. in regula nemo plus iuris. de regu. iu. li. vj. Dicit au tem pign⁹ ꝓprie res mobilis q̃ pignore dat creditori et datur ei possessio illius rei. vbi autẽ nõ transit possessio in creditorem dicit ypotheca. Jtez inutilis est stipulatio super rebus q̃ in rerũ natura nõ sunt nec fuerunt vt si quis stipulet bircoceruũ vel chimerã. Jtem si q̃s stipulet res impossibiles sibi da re. vt lunam. solem. vel aureos mõtes. Jtez si q̃s stipulet rem q̃ licet fuerit. tm̃ mõ nõ est. vt si q̃s stipulet sticbiũ mortuũ nõ valet sti/ pulatio. sed si ipa ꝑcessit mortem. vt q̃a ali/ q̃s ꝓmisit dare sticbiũ die statuto. sed fuit ẽ mora postea mortu⁹ est sticbius tenetur ad estimationẽ sticbiꝫ eo ꝙ fuit in mora. verũ si q̃s stipulet rem q̃ nõ est sed futura ꝙperatur rõne rei valet stipulatio. vt si q̃s stipulet fu turũ partũ ancille. vel futuros fructꝰ. vel si q̃s emerit iactũ retibis vbi inest ꝙditio. vt si q̃d capiat illud debeat. Jtem ꝓhibita ẽ alie natio mancipiꝫ christiani in iudeũ. qz nõ hz iudeum possidere mancipiũ christiani. Jtẽ ꝓhibet alienatio rerũ q̃ a cõmercio homi/ nũ sunt empte. vt sunt res sacre religiose et sancte. z q̃ deo sũt dedicate. vt ec. z liber hõ. Sũt nãq̃z res sacre q̃ publice z nõ ꝑuate ꝑ põtifices ꝺo sunt dedicate. vt ec. Religiose ꝙo sunt sepulcra seu loco i q̃ hoies mortui inferunt. Sancte sunt res. vt muri z porte ciuitatis municipioꝝ et castroꝝ adeo q̃ pe na capitis imponit violatoribꝫ eaꝝ. vt si ali q̃s aliter ingrediat ciuitatẽ vel municipiuz q̃z ꝑ portas. Publice res sunt flumina por/ tus maris. z etiam q̃ dedicate sunt popula tus vt stagnũ stadium publica orbita. instit. de re. diui. §. sacre res. z se. Est ḡ inutilis ꝯctus sup rebꝰ ꝑdictꝫ. imo emptor q̃ scit res tales esse z emit. ꝓdit ꝑciũ z rem. Sz ignorans a venditore sciente sibi cõparuit tenet vendi tor in id q̃d sua interest se deceptũ nõ fuisse verũ tamen fallit in supfluis vasis ec. q̃ si de bitũ vrgens imminet vendi pñt aliꝰ vene/ rabilibꝰ locis vel ꝓfracta ꝙatis. Fallit em̃ in libero hoie q̃ vendi et alienari potest si in terueniũt ea q̃ habenk in le. ij. C. de patribꝰ q̃ si. distra. nec est ꝯ le. q̃ filiꝰ. C. q̃ res pig-

dā.pos.vel non. Cetere autem res ec.prohibite sunt alienari nisi vrgeat tale debitū q̄ ex mobilibus solui non possit. tunc cū dec̄ primo in pignore creditori. vt ipe creditor tā diu teneat eam q̄ de fructib⁹ z de sorte sibi fuerit satisfactū. vel si non inuenit qui rem pignori velit recipe. tūc rector domus corā episcopo dz iurare pūte maiore parte ibidē seruientiū vt debitum sit vrgens. z q̄ ō mobilib⁹ solui non potest. z hoc facto debz res subhastari et stare venalis. xx. dieb⁹ et plus offerenti detur. deinde res debet vendi cuz ꝓsensu maioris partis ibi seruientiuz facta mentione de p̄dictis oīib⁹ solēnitatibus. z hoc ꝑm leges. Scōm iura canonica vero venditio rei immobilis ec. etiā si solū interueniant iste solēnitates q̄ in emphiteoticis ꝓcessionib⁹ ꝟ mō est. vt si res valet. x. ad datur vndecima ps z interueniat epi auctoritas z capitulī cōsensus vtili causa assignata si non inuenit aptior modus debet dari emptori vel insolutum creditori adiecta vndecima pte in pcio vniuerse estimatiōis rei. no. in. l. sanximus. in auten. ꝓterea. C. de sa. san. ec.

Capitulum. vj.

Vm uisum sit de

C duobus ex quibus contract⁹ constat. scilicz personis z rebus. restat nunc videre de obligationibus. Est autez obligatio iuris vinculum quo necessitate astringimur alicuius soluende rei vel aliq̄d dandum vel faciendum ꝑm nostre ciuitatis iura. vt instit. de obli. in principio. Obligationum alia naturalis tm̄. alia ciuilis tm̄. alia naturalis z ciuilis simul. Naturalis est que naturalem equitatem continet ac naturali solum obligatione se obligat pupillus proximus pubertati sine tutoris auctoritate non factus locupletior nec dolū committens. Item seruus domino et cuilibet alteri persone. Item filius patri in eius potestate existens. z econtra. sed talis naturalis obligatio inefficax est ad agendum. Ciuilis obligatio est cum quis solennitati iuris astrictus est. z talis obligatio ex sola dispositione legis procedit. vt cum quis confessus est mutuo recepisse decem spe future numerationis. de quo mutuo scriptura est facta post biennium tenetur ciuiliter. licet pecunia nō sit numerata. sed natural' equitas eum tenere non suadet. Unde licet ꝑm ius ciuile taliter confessus sit obligatus. naturalis tamen equitas non vult vt soluat id quod non recepit. sz quia potest infra biennium excipere de nō numerata pecunia. quam si non oposuerit. tunc vult naturalis equitas q̄ sibi imputetur z teneatur naturaliter z ciuiliter. Patet ergo q̄ naturalis obligatio per se seu ciuilis obligatio per se ad agendum est efficax et ineuitabilis. Naturalis z ciuilis obligatio est vbi ambo concurrūt. scilicet persona que de iure cōtrahere potest et dispositio legis. Et hec efficax est ad agendum. Obligationum naturalium z ciuilium simul. alia est ex cōtractu. alia ex quasi contractu. alia ex maleficio. alia ex quasi maleficio. Obligatio ex cōtractu est que pcio contrahitur. z que ex ipso pcio et contractu descendit. vt emptio. venditio. locatio. conductio. donatio. et huiusmodi. Et quasi ex contractu obligatio est. vt cum quis gerit alterius negocium sine ipsius mandato. vt sunt tutor curator. siue negociorum gestor. z similes persone. Isti enim non contraxerunt cum illis quorum negocia gesserunt vnde non tenentur ex contractu sed quasi ex contractu. Ex maleficio vt quando aliquis furtum. rapinam. vel iniuriaz alicui fecit tenetur ex maleficio. Ex quasi autem maleficio est quando aliquis directe non deliquit sed quasi. vt quādo ex domo sua quam inhabitat aliquid effusuz est vel eiectum. quod alteri nocuit. vt instit. de oblig. que ex quasi maleficio nascuntur. in principio. Contrahūtur autem obligationes aliquando re. aliquando verbis. aliquando lris. aliquando consensu. Ex re cōtrabitur obligatio vt in mutuo commodato deposito. similiter z in pignore zc. Ex re igitur mutuata tenetur quis ad similem rem reddendam. Ex re vero cōmodata deposita vel pignorata tenet quis ad eandem rem restituendam. Pro euidentiori intellectu obligationum est notandum. q̄ rerum quedam nullū habēt vsum proprie loquendo sicut pecunie que solum sunt medium rerum quevsum habēt vñ pecunie pro hmōi generis ꝓcordia inuēte sūt ad supplementū ea⁹ rerū q̄ provsu hominū sūt necessarie. vt vult Aristo. j. poli. z ideo pecunia ꝓprie non potest vendi emi vel locari nec ꝓduci. ꝑt tñ mutuari deponi z ꝑmutari

Quedã sunt res quaꝝ vsus est ipoꝝ ꝓsumptio. sicut vinũ. ceruisia. panis. caro. ꝛ sic de alijs. ꝛ tales non hñt locari neq; ꝓduci. pñt tñ emi. vendi. deponi. permutari ꝛ mutari. Quedã ꝙo sũt q̃ꝝ vsus põt separari a ꝓprietate eaꝝ ipis manẽtib; in esse. vt dom⁹ ꝛ alie possessiões. ſ. equ⁹. vest⁹ ꝛc. ꝛ tales emi pñt vẽdi ꝛ etiã locari. Alia ãt supdicta nõ pñt locari q; ex tali locatõe nulla posset ꝑcipi vtilitas. In his aũt vltimis cũ dominiũ stet penes locantẽ. vsus aũt penes ꝓductorẽ licite põt de talib; accipi pensio ꝓ locantẽ. vsus ãt penes ꝓductorẽ ꝓt pensionẽ residebit. Nam in reb; q̃ vsu ꝓsumunt. si q̃s vellet seorsũ cõputare vsum a re. violẽtaret naturam rei. vt si q̃s seorsum vellet vendere vinũ. ꝛ seorsũ vsũ vini. vel venderet id qõ nõ est. vel eandez rẽ bis venderet qõ in reb; quaꝝ vsus a ꝓprietate põt separari nõ cadit vnde in talib; potest vtrunq; seorsũ ꝓcedi. vtpota si esset q̃ alteri traderet dominiũ sine ꝓprietatẽ dom⁹ reseruato sibi vsu ad aliq̃d tps. vel ecõtra cũ q̃s ꝓcedit alicui vsum dom⁹ reseruato sibi dominio ꝛ ꝓprietate dom⁹ licite ꝑt accipe ꝑciũ vsu dom⁹. vt. ff. et. C. locati. ꝓ totũ. Verbis ꝓtrahit obligatio ꝓ interrogatõz ꝓcedẽtem ꝛ rñsionem immediate sequentem. Uñ nisi interrogatio ꝓcedat rñsionem nõ valet obligatio. vtpota si Johãnes ita stipulet a Petro ꝓmittẽte mihi dare centũ. vel facere ℞. et Petrus rñdeat incõtinenti valet obligatio. Est aũt stipulatio firma verboꝝ conceptio qua q̃s aliq̃d se facturum daturum ve ꝓmittit alteri. sup q̃ interrogatio dirigit Et dr a stipulon grece. i. firmũ latine. vel dr a stipula. id est. stipite descendens. Et soci⁹ ꝓ socio potest stipulari. filius ꝓ ꝑe. seru⁹ ꝓ dño. similiter frater ꝓ fratre. procurator pro parte. curator ꝓ adulto Litteris contrahit obligatio qñ aliq̃s misit trãs ex cã mutui recipiendo. ꝛ. vl. ꝓꝛ. q̃ nõ recepit sed fecit spem future numerationis vnde vigorem illarũ trãꝝ si infra bienniũ nõ exceperit. de nõ numerata pecunia lapso biennio tenet ciuiliter ꝛ naturaliter. vt supꝝ dictũ est. Consensu solo ꝓbitur obligatio. vt in societate mandato emp. et ven. illa eñ ꝓsensu solo ꝓtrahunt Item ꝓbitur aliq̃n obligatio pure. aliquãdo in diem. aliq̃n sub ꝓditione. Pure ꝓtrahitur obligatio quãdo ꝓmittitur aliq̃d dari nõ apposito certo die vel ꝓditione. vt dicẽdo. promitto tibi dare decem ex causa mutui. Unde hec pure debent. i. in ꝓtinenti. sz nõ ita in continẽti q̃ ꝑus nõ debeat expectari q̃ diu numerent vel tamdiu vt cõmode solui pñt. In diem ꝓtrahitur obligatio. vtpote promitto tibi dare decẽ hinc ad pasca. vnde facta promissione in continẽti debitor factus sum. non tamen potest a me petere nisi adueniente die. Sub conditõe fit obligatio. vtpote promitto tibi dare decez si nauis venerit ex asia. vnde licet pendente ꝓditione non oriatur obligatio vl̃ actio. ea tamen secuta ꝓditione est actio. Ceterũ stipulationes inutiles redduntur multis de causis. Aliq̃n ratione interualli interpositi nisi modicum sit interuallum. vnde certus est q̃ in stipulatione necessaria est interrogatio ꝛ responsio. ita neq; mutus neq; surdus neq; infans stipulationẽ ꝓbere possũt nec etiam absens q̃n ambo audire debent Item inutilis est stipulatio rõne dissensus vt si stipulor vnũ ꝛ tu promittis aliud. Itẽ redditur inutilis rõne ꝓditiõis impossibil. vt si celum digito tetigeris ꝛc. Item si ex cã turpi descendit. vt stipulor sibi sacrilegium adulterium vel homicidiũ. Item inutilis est si fiat ꝓ metũ vel dolum. Item inutil' est rõne detractõis vel abiectõis. vt si stipulor pure ꝛ tu rñdes sub ꝓditione. Item inutil' est rõne apposite ꝑsone. vt si stipulor nomie illius cui⁹ mandatũ nõ habeo nisi sit tal' cui subiect⁹ sum. vtpote fili⁹ ꝑzi. fu⁹ dño ꝛc. Ualet eñ tũc talis stipulatio. ꝛ ex tali acq̃rit patri actio similiter ꝛ dño sed alteri q̃ dicti ꝓsonis nõ potest q̃s stipulari nisi sua interfit. vnde si stipulor alteri dare cui dare mea interfit tenet stipulatio. vt si stipulor dare creditori meo vel ꝑcuratori vl̃ curatori aut tutori vel similib; ꝑsonis. licet ex tali stipulatione solus ego agere possim ꝛ nõ iste cui stipulat⁹ sim dare. In casu tñ ex mea stipulatione agit iste cui dare pact⁹ sum. vt si tutor paciscat dare pupillo vel curatori furioso vl̃ actori vniuersitati. Item si ꝑcurator absens stipulat⁹ est dare dño tenet. vez licet alteri stipulari vel paciscí nemo posset vt dictũ ẽ. si tñ adꝺicit stipulatiõi pena stipulatio pene valet. vt si q̃s ita stipulet promittis mihi q̃ dabis B. c. ꝛ si nõ dederis ei dabis mihi decem noie pene. Ultima stipulatio pene tenet. licet ꝑncipalis nõ teneat. Et quãdo pena adiecta pact; exigi possit ꝛ qñ non. habet in. c. ꝓxi.

Capitulum.vij.

Iso de contracti

vbus z ꝯctuū ꝑtiū z eaꝝ diuisiōibꝫ restat nūc videre de pactꝫ ꝯuentiū z ipoꝝ diuisiōibꝫ. Unū pactū est ꝓsēsus duorū vel plurīū i idē alteri ab altero paciscētiū dandū vel faciēdū. Attēde ḡ singula verba diffinitiōis. pactꝰ em̄ solo ꝓsēsu pficit in ēpt. z vē. z ℞ ad dāz stipulatiōis in q̄ nō solū cōsensus sz etiā ꝑba necessaria lūt. qz bz fieri p interrogatiōz z rn̄sionē. vt s̄ dictū ē. Itē necessariū ē vt i pacto sint duo vel plēs q̄ ꝓsentiāt in idē dandū vel faciēdū. Et sic differt a pollicitatiōe. qz pollicitatio soli offerētꝫ est ꝓmissio. vt. l. pactū. ff. de polli. Et in idem z nō in eodē z bñ. qz si ego z tu ꝓsentiāmur q̄ vn⁹ nr̄m det aliq̄d titio vel q̄ titi⁹ det vni ex nob nō est pactū. vt. ff. ō ℣. obli. l. stipulatio ista. i ꝑn. Cū stipulari alteri vel paciſci q̄s n̄ possit nisi eidē obligek. nō aūt obligak regl'a riter aliq̄s negociū alteri⁹ p mittēdo. Dz āt pactū a pactōe. i. a pace z actu. Nā si paciſci mus ex diuersis z ꝛrīs aioꝝ motiuis p⁹ multa variaq̄ dictamia i vnā ꝓsonātē deducimur sn̄iaz. vt in. l. j. §. j. ff. e. ti. vel ōz pactum a palmaꝝ ꝓcussiōe vt sepe fieri solet. Pactorū multe sūt ꝯditiōes. de deseruiētibꝫ ad ꝓpositū dūtaxat dicek. Pactoꝝ q̄dā sūt inutilia. q̄dā ℣o utilia. Utilia pacta sūt q̄ rōne vestiunk. et eoꝝ quedā rōne ꝓsonaꝝ. quedā ratione reꝝ. et quedā ℔m iuris ordinem fiunt

Est āt sciendū q̄ ꝓsone q̄ pactū faciunt oportet q̄ tales sint q̄ se obligare p̄nt et res etiā sint tales sup q̄bꝫ pactū fieri dz. q̄ a iure nō sint phibite z q̄ ℔ek ordo iurꝫ vt i p̄cedēti. c. sup̄ visum ē de ꝓsonis rebꝫ z obli. Inutilia ℣o sunt pacta q̄ fiūt ꝯ leges ꝓstitutōes et edita p̄toꝝ z in fraudē. Cōtra leges ōz fieri pactū q̄n alienak p̄diū minoris sine decreto. vt. l. cū emācipatꝫ. z. l. nō solū. z. l. nō est. et l. z si bis. C. de p̄dīs vel alīs rebꝫ minoruꝫ sine decreto alienādis vel non. Uel q̄n alienak fundus dotalis. vt in. l. j. C. de fūdo dotali. Cōtra ꝓstitutōez aūt fit q̄n aduocatꝰ pacisceik cū cliētulo de quota p̄te litis habēda p suo solario. p. le. si q̄s aduocatoꝝ. C. de pactu. Cōtra edictū p̄toris fit vt si sciat pactū q̄ alicui liceat facere furtū vel homicidiū sine pena. imo sciēter eiꝰ crimen occultās socius efficit crimis et pena p̄incipali puniet. vt in. l. j. C. de his q̄ latrōes vel aliōꝝ crimi nū reos occultāt. In fraudē aūt fit pactuꝫ varīs modis. qz aut fit fraus de ꝓsona ad ꝓsonā. aut de re ad rē. aut de ꝯctu ad ꝯctū alterꝫ. aut de ꝯctu ad ꝯctū eundē. aut de noīe ad nomē. aut de facto ad factum. De ꝓsona ad ꝓsonā fit fraus. vtpote ego tutor vl' curator. qz phibeor aliq̄d emere de bonis pupilli vel adulti mei dur̄āte tutela vel cura. p. l. iij. ff. rē pupilli salnā foꝛe mō ego non emo p me sz p interpositā ꝓsonā vt p vxorē vel filiū meū vel etiā extraneū noīe tn̄ meo. Publice tn̄ palā z bona fide p̄t res pupilli emere vt. l. cum ipse. C. de ꝯben. emp. z vē. z. l. si in emptōe. §. tutor. in glo. ff. e. ti. De re ad rem fit fraus. qz etiā phibitū est mutuare pecuniā filiofamilias. ego pecuniā nō mutuo sz aliā rem sibi do vt ipa vēdita vtak pecunia. De ꝯctu ad ꝯctū alterꝫ fit fraus. vtpote vir z vxor ꝓstāte mr̄imonio phibenk sibi donare. vn̄ nō donāt sz donatiōis cā vēdunt sibi inuicē. De ꝯctu ad ꝯctū eundē fit fraus. vtpote cū vt mutuarē Ticio pecuniā mulier eiꝰ vellet fideiubere p̄o eo. ego ℣o ecōtra. ne mulier defraudek mutuaui pecuniā mulieri z ticiū fideiussorē recepi. De noīe ad nomē fit fraus. vt si phibek aliq̄s ne fiat in potestatē alicuⁱ terre z ipe facit se eligi nō in ptātem sz in defensorē. cū tn̄ idez sit solo nomīe mutato. De facto ad factū fit fraus. vt vendidi tibi ancillaz eo pacto ne p̄ostitueres eā in lupanari ad faciendū questum sui corꝓris. tu ℣o in lupanari nō posuisti eā. sz in cauponā vel tabernam q̄ ibi mīstraret. qđ tn̄ idem est q̄ntum ad effectū. Itē nota q̄ nō solum p̄dictꝫ rationibꝫ sz etiā alīs q̄busdaz occultꝫ pacta reddunk inutilia. Est em̄ pactum factū inter debitorē z creditorē ne liceat creditori pignꝰ distrahere. qđ nō valet. qz alꝫ debitor incitarek ad delinquendū. i. ad solutōez denegandā. Secꝰ si paciscaris de nō repetēdo depositū vel de nō agendo depositi actione. Silr si q̄s pactꝰ sit vt ercā depositi omne ꝑiculū p̄stet. Nā talia pacta valent. vt. l. iurisgen. §. si quis paciscak. ff. de pac. De pig. oblig. notandum q̄ si inter creditorem et debitorem interueniat pactum vt si debitum non fuerit sol'. termino statuto liceat creditori pignus distrahere valet. et si q̄d vltra illō q̄d sibi debetur ex pignoꝛ

accepit teneꝛ id creditoꝛi reſtituere. ſi ꝓ mi
nus debitoꝛ creditoꝛi teneꝛ ad ſupplemẽtuꝫ
p. l. hypotecis. C. de diſtra. pig. Si aũt tale
pactũ nõ inꝛuenit tũc elapſo die ſolutionis
dꝫ creditoꝛ denunciare debitoꝛi vt luat pi/
gn⁹. vt no. ex. l. creditoꝛ. Et hẽc in. l. ſi ii ff. C.
de diſtra. pig. qđ ſi ñ fecerit tũc elapſ⁹ duob⁹
ãnis iuxta patrie conſuetudinẽ poterit credi
toꝛ illđ diſtrahere. Itẽ ſi fiat pactũ inꝛ eos.
vt ſi ꝑciũ termio ſtatuto debitoꝛ nõ ſoluat
pign⁹ ſit creditoꝛis. nõ valet. p. c. ſignificare
de pigno. qꝛ ꝫ bonos moꝛes. ꝛ ꝓhibitũ a le
ge. p. l. j. ꝛ vl. C. de pac. pig. ꝛ. l. cõmiſſoꝛia. ſꝫ
ſi fiat pactũ ſi ifra certũ tps ꝑciũ ſit ſolutũ q⁹
tũc iure emptoꝛis creditoꝛ poſſideat rem pi
gnoꝛatã iuſto ꝑcio extimãdã valet. Nã taliſ
dꝛ vẽditio ꝓditional⁹. ff. eodẽ. l. iuriſgẽ. §. vl.
Admittiꝛ tñ tale pactũ in ꝓcu vẽditioꝛis ſi
rem vẽditã emptoꝛ termio ſtatuto ñ ſoluat
res redeat ad vẽditoꝛẽ. p. l. q̃ ea. C. de pac.
inꝛ emp. ꝛ vẽ. ꝛ. l. j. eo. ti. facit leꝛ ſi ſup. C. de
trãſac. Itẽ pactũ in q̃ q̃s generaliꝛ i ſe ſuſci/
pit caſus foꝛtuitos. non valet. ꝛ eſt rõ. ne q̃s
generali vi ꝓboꝛ ſuſcipet qđ ſpealiꝛ nõ eſſet
ſuſceptur⁹. Itez pactũ de dote vlterioꝛi die
reddẽda ñ valet. Rõ. qꝛ dãnoſis data ẽ dos
ꝛ publice vtilitati. Itẽ pactũ factũ vt mari/
tus dãneꝫ vxoꝛi vtiliter. i. q⁹ cõmode facere
poſſit nõ valet. qꝛ ꝫ bonos moꝛes. Itẽ pac/
tũ factũ inꝛ militẽ ꝛ eiuſdẽ aduerſariũ q⁹ mi
les poſſit eẽ ꝑcuratoꝛ. nõ valet. qꝛ ꝫriũ pub
lice vtilitati. eo q⁹ milites ſcire dñt arma ꝛ ñ
iura. Itẽ pactũ q̃ q̃s exꝑſſe remittit iuramẽ
tũ calũnie. nõ valꝫ. qꝛ publice rei intereſt vt
lites ſine oñi ſuſpitõe ꝑcedãt. Itẽ pactum
factum de ꝑcario nõ reuocãdo non valet.

Pactoꝛ q̃dã ſũt veſtita. q̃dã nuda. Pacta
nuda ſũt q̃ nõ cõtinẽt cãm. Inutilis eſt em
alic⁹ rei traditio ſine cã. Et etiã dicũꝫ nuda
illa q̃ nõ veſtiunꝫ aliq̃ infraſcriptoꝛ ſex veſti/
mẽtoꝛ. Et hec nuda pacta nõ ſũt efficacia
ad obligãdũ vel ad agendũ ꝫ ꝓſint ad defẽ
dendũ. qꝛ nudũ pactũ regꝫariꝫ nõ parit ac/
tionẽ ꝫ exceptoꝛ. Pacta aũt vtilia dicũꝫ ve
ſtita ſex modis. ſ. re. ꝙbis. lr̃is. ꝓſenſu. cohe/
rẽtia. ꝛctus. ꝛ interuẽtu rei. De ꝓmis q̃tuoꝛ
modis dictũ ẽ ſup in. c. vj. vbi dicebatur q̃t
modis ꝛ̃heꝛet obligatio. De q̃nto ꝙ ꝫ eſt
de coherẽtia ꝛct⁹ eſt exꝑſſũ. vẽdidi tibi do/
mũ tali pacto vt ego debeã moꝛari i iſta do
mo vſq; ad annũ. Iſtđ vltimũ pactũ nõ va/
leꝛet đ ſe factũ qꝛ nudũ ẽ ꝫ coherẽtia illius
pacti veſtiti. ſ. vẽditõis in q̃ poſitũ eſt valet
et etiã ex eo dar actio. De ſexto. ſ. rei inꝛuen
tu ẽ exemplũ. ꝓmiſi tibi aliq̃d dare vl⁹ facere
vt tu mihi aliq̃d dares vel faceres cum ego
dedero qđ ꝓmiſi ſtatim veſtitũ eſt pactuꝫ ex
pte mea. ꝛ iõ interuẽtu illi⁹ qđ dedi ex mihi
obligat⁹ ad dandũ id qđ ꝓmiſiſti. Tertia
diuiſio pactoꝛ. q̃dã ꝓſtitũt in dãdo. q̃dã in
faciẽdo. Exẽplũ ꝓmi q̃s paciſcit dare equũ
vel aliã rem. Exẽplũ ſecũdi vt facere domũ
vl⁹ eſtuariũ. Quarta diuiſio pactoꝛ. q̃dã
exꝑſſa. alia tacita. Expreſſũ eſt. vt ſi ꝙueni ti/
bi aliq̃d dare vel facere Sꝫ tacitũ. vt ſi con
duxi domũ tuã. ꝛ in eadẽ res meas induxi
tacite videoꝛ pepigiſſe tecũ cũ illata ſint ob
ligata tibi ꝓ pẽſiõe dom⁹. Itẽ tacitũ pactũ ẽ
vt ſi habeã tres debitoꝛes q̃ mihi teneñ in
ꝛv. ꝛ erat vnuſq;ſq; inſolidũ obligat⁹. vnđ ſi
ab vno coꝛ recepi. v. videoꝛ renũciaſſe iuri
inſolidũ ꝛ pactũ feciſſe tacitũ ñ pe⁹ eũ ab vno
q̃ illoꝛ niſi alia q̃nq;. l. ſi creditoꝛes. C. e. ti.

Quita diuiſio pactoꝛ. alia gratuita. alia
nõ gratuita. Gratuitũ vbi nullo datoꝛ⁹ ꝓ/
miſſo gratis debitũ remittiꝫ. Nõ gratuitũ
eſt vbi trãſactio aliq̃ dato retẽto vel q̃ſi pro
miſſo Poꝛrigãꝫ aũt pacta ſiꝫ trãſactões ad
illas tm̃ ꝓſonas inꝛ quas facta ſunt et alijs
ꝓſonis regulariter non ꝓſunt. p. l. j. C. de
tranſac. Fallit ꝙ tũ in quibuſdã infraſcꝑt⁹
caſibus. Unde pactũ de nõ petendo factũ
reo ꝓncipali prodeſt fideiuſſoꝛi. niſi in pa/
ciſcendo pactũ ſit ne ꝓſit fideiuſſoꝛi. vl⁹ ni
ſi fideiuſſiſſet animo donandi vel in rẽ ſuã.
In his tribꝫ caſibꝫ pactum factum reo nõ
prodeſt fideiuſſoꝛi. ſed ecõtra pactũ fideiuſ
ſoꝛi factũ de nõ petendo nõ prodeſt reo. p. l.
Item in duob⁹ reis. ff. de pact. quia licꝫ rei
interſit a fideiuſſoꝛe nõ peti. qꝛ fideiuſſoꝛ ha
bitur⁹ erat regreſſum cõtra reum. nõ tamen
fideiuſſoꝛis intereſt a reo nõ peteꝛi cũ re⁹
contra fideiuſſoꝛem nõ habeat regreſſuꝫ ni
ſi fideiuſſoꝛ in rem ſuã fideiuſſiſſet. quia tũc
fideiuſſoꝛ ꝓ re accipiendus eſt. et tali caſu
pactũ factum reo prodeſt fideiuſſoꝛi. et pa/
ctum fideiuſſoꝛis in rem ſuam prodeſt reo.
pactum vero fideiuſſoꝛis nõ prodeſt fideiuſ
ſoꝛi niſi exꝑſſe agatur q⁹ ꝓſit reo ꝛ fideiuſ
ſoꝛi. et tũc ſingulis prodeſt. Sic pactũ vn⁹
rei debẽde prodeſt alteri. Item pactũ factũ
cũ venditoꝛe vel donatoꝛe prodeſt emptoꝛi.
vt ſi venditoꝛ vendidit domũ quam ipe nõ
dum ſoluebat vel ſoluit ꝓpter inducias ſibi

data emẽs eisdẽ gaudebit inducẽs. Item pactũ factũ cũ filio vel suo pdest pri z dño. Pactũ aũt pcuratoris prodest dño z nõ nocet nisi in tribꝰ casibꝰ. s. si ad ꝑ spẽale manda tũ. vel si in rem suã ꝓstitutꝰ sit vel generalem dñi bonoꝝ habeat admistratõz. Qñ aũt factũ pcuratoris noceat z piudicet dño habetur in. l. si procurator. C. de pcu. z. c. j. vt lit. nõ ꝓtest. i glo. sup ꝗbo. ꝗpt. in. c. cũ olim. de cã possessiõis z ꝗprietat. Item pactũ tutoris z curatoris prodest pupillo. vel adulto. z ñ nocet si bona fide fiat z non aõ calũniandi vel defraudandi.

Capitulum. viij.

Vncuidendũ est

de penis pacto appositis. Sciendũ pena pacto apposita aliqñ cõmittit aliqñ nõ. Si em̃ quẽtio incipit a ꝓditione. vtpute si stichiũ nõ dedero decẽ dabo noie pene. hic pena cõmittit cũ certũ est quẽtum dari nõ posse. Si ꝙ incipit a precedẽti pactiõe. vtpote promitto stichiũ dare. alioqn pene noie decẽ dabo. Et si tũc pcedens pactio fecerit obligatõez. vt si sit pactũ vestitũ cõmittit pena. exq̃ stichiũ dare potuit z nõ fecit. aut pcedẽs pactio nõ est obligatio nõ cõmittit pena. nisi demũ lite ꝓtestata super eo qd i pacto deductũ est. Et diligẽt aduertendũ q ꝙ in ꝯctu stricti iuris pactũ coherẽs informat z vestit. p. l. lecta. ff. si certum petat. Et si rõne informatõis agit ex stipulatu ad id sup q̃ non fuit interposita stipulatio. Et agit tam ad ꝓtẽta in stipulatõe q̃ etiam deducta in pactũ. z sic est casus spẽalis in quo stipulatio excedit ꝓprios terminos siue suã ꝓprã naturã p. l. petẽs. ex stipulatõne. C. de pac. licet alias regulare sit q̃ qd cũq in stipulatione obmissum sit pro omisso habeat scz q nõ agat ad id qꝺ deductũ est in nudũ pactũ. vt. l. ita stipulat⁹. ff. de ꝙ. ob. Similiter coherẽs ꝓtractui bone fidei. p. l. in bone fidei. C. de pac. Similiter coherẽtia stipulatiõis vestit pactum. eo. ti. l. si pactum. Similiter traditione eo. ti. in. l. legem. Et non refert an pactũ pcedat vel sequat dũmodo in cõtinenti apponat. facit lex iurisgen. §. qn imo. ff. eo ti. Notandũ ꝓsequẽter q pacta quedã fiũt fm leges. q̃dam fiunt preter leges. z aliqua ꝯ leges. Scõm leges fit puta qñ promittit aliqd dari vel fieri fm q lex permittit. modo si est pena promissa potest peti aut res vel pena. i. alterum eoꝝ soluz nisi fit dictũ q ꝙ pena soluta vel nõ ratũ maneat pactum. qz tunc vtrunq̃ potest peti. Casus in l. cum proponas. C. de transact. Itẽ pactũ fit ꝑ leges. scilz qñ pacto aliqd promittit qꝺ directe a lege expresse non prohibet. vt puta promitto factũ alienũ z si nõ fiat id promitto penã vel pactiõz alteꝝ alteri dari z si nõ det stipulor penã. tũc licet nõ valeat factũ ꝓncipale. qz factũ alienũ promitte ñ possũ. nec etiã alteri paciscꝰ. valet tñ pene promissio. Item pactum fit ꝯ leges cuz promittitur aliqd qd lege expresse prohibetur. scz res sacra vel religiosa. z tũc neutrum valet nec ꝓncipale nec pene promissio. Itẽ aut pena adꝺicit q̃ntitati aut speciei aut facto. si adꝺicit quantitati. vt promitto dare decẽ sub pena dupli. tũc ipa pena q̃ntacunq̃ z qualitercũq̃ sit reducit ad legitimum modũ vsuraꝝ sortis pmisse. Et ꝑ ideo. qz ex q̃ntitate pecunie solet fenus cõmitti. de ꝑ ꝙ Inno. in. c. suam de penis. si vero adꝺicitur speciei. vt promitto dare equũ. vel aliã rem. stichiũ vel titium sub pena decem librarum illa pena exigitur. z itez pena tota exigit. de ꝑ ꝙ Bar. in. l. lucꝰ. ff. de actio. emptio. z ven.

Consequenter notandũ q̃ recte sicut in iuramentis ita z in pactionibꝰ intelligũtur conditões generales. s. si deꝰ voluerit. si res in eodem statu pmãserit. si mihi seruabit fides z. de q̃bꝰ ꝓditõnibꝰ ꝙ docto. z glo. in. c. quẽadmodũ. de iureiuran. Item si q̃s iurauit se soluturꝝ spe future numeratõis intelligit ꝓditio si pecunia fuerit numerata. Casus in. l. indubitati. C. de nõ numerata pecunia. Itẽ dabo centũ si ꝯxeris mecũ matrimoniũ. Intelligitur ꝓditio secutis nuptiis ff. de iure. do. l. promittẽdo. Et generaliter in oĩbꝰ iuramẽtis promissoriis generales ꝓditiones intelligũtur. In assertoriis vero iuramẽtis nulla subintelligitur. Speciales aũt ꝓditiones nunq̃ subintelliguntur. sed oportet q ꝙ expsse ponãtur. vt dicit Ber. in. c. tua nos. de iureiurando. Notanduz q ꝙ multa possum facere sponte ad que non possum me pacto astringere. Nã sponte possum mihi aliquẽ heredem instituere. nõ tamẽ ad ꝑ pacto me astrigere. Casus. in. l. pactum q ꝺotali. C. de pact. silr in. l. stipulatio ꝑ modo cõcepta. ff. de ꝙ. obli. Item ea q̃ ob reuerentiã alicꝰ promittũtur nõ obligãt pmittẽtẽ. Casus in. l. j. §. onerãde. ff. quarũ

rerū actio nō dat. z ibi p Bar. Sic etiaz tē/
poralis pstatio nō vestit ꝓuentōz nudā .p.l.
si certis annis. C. de pactis Et nō refert an
talis pstatio fuerit facta sciēter vel ignoran
ter q̄ ad necessitatē in posteꝝ soluendi. secus
q̄ ad effectū repetitōis. i. si sciēter solui in de
bitū petere nō possum. p.l.j.ff. ō ꝓdi. indebi.
Distinguendū tñ est in ꝟ casu qñ q̄s agit p
illo qō sibi ꝓsueuit solui aliq̄t ānis aut actoz
q̄ agit ꝫ illū q̄ cessat soluere pstatōz innitit
soli tpi. aut alteri cause si soli tpi succūbit. i.
pdit cām. qz tps nō est modꝰ obligatōis tol/
lende vel inducēde. p.l. obligationū fere. §.
placet. ff. de actio. z obliga. Aut nō solū alle
gat tps sz aliā cām. aut talis cā est sufficiēs
ad agendū vel nō. si secundū allegat nuduz
pactū vel promissionē z iteꝝ succūbit p dic/
tā legē. Si certis annis. aut actoz ꝓtendit
cām sufficientē. vt stipulatōis z vēditionis
emptōis aut alteriꝰ tituli. et actoz obtinebit
si ꝓbauerit solutiōez sibi factā ad plures an
nos licet nō ꝓbauerit causam efficacē. quia
ꝓsumit q̄ reus nō soluerit sine cā legitīa. qz
nemo ꝓsumit rē suā iactare. p.l. cū de indebi
to. ff. de ꝓba. Iteꝝ ꝓbat p glo. c. fi. xvij. q. ij.
vbi ōz q̄ allegata ꝓsuetudine aliꝰ aliq̄d sol
uēdi cū causa z pstatione illiꝰ solutōis indu
citur obligatio. ad idē facit. c. puenit. ō cen.
vbi ōz i fine. oportet quippe vt oīs sensus ad
q̄d z qñ ꝓsolui debeat psciat. Cōclusiue te/
nent doctoꝛes q̄ pmissa ꝟa sunt. de capitl'o
puenit. qñ p tantū tps solutū sit qō sufficit
ad pscptionem. z nō fuit in possessione reci
piendi hmōi solutōez vi precarie aut clam.

Item nemo alienū factū promittēs obli
gat. vñ q̄ pmittit p aliū nō tenet ad aliō nisi
q̄ det opam quā potest q̄ ille faciat qō pro
mittit. p.l. stipulatio ista. ff. de ꝟ. obli. nisi q̄s
pmittat se effectuꝝ curatuꝝ ve vt promissū
fiat insti. de inuti. stipu. §. si q̄s alīū datuꝝ.
Item si q̄s pmisit insulā facere ad certū tē/
pus sub certa pena z tantū tps iam trāsiuit
q̄ modo infra tps statutū fieri non poterit.
licet totū tps non trāsierit. possū tñ agere ꝫ
talez pinde ac si totū tps trāsierit. p.l. ꝟ iure
ff. de ꝟ. ob. Item si aliq̄s promittit generali
ter ꝟ modo. q̄dcūq̄ postulaueris dabo. i ta
li excipiunt omnia illicita et preiudicialia z
etiā ea que in generali ꝓtractu non veniunt
scz que q̄s specialiter nominata non dediſ/
set. Casus. in. l.j. C. q̄ res pigno. obli. poss.
vel non.

Efensionū seu be

ꝟ neficioꝝ q̄dā in fauorē. q̄dā i odiū
introducte sunt. vñ ꝓtingit q̄ ꝑso
ne ꝓ q̄ꝟ inuēte sunt p eas iuuāt ne teneā
tur de obligatōibꝫ quas fecerūt. Et licz ve
rum sit regulariter licitū esse his q̄ se intro/
ductis renunciari. l. si q̄s in scribēdo. C. de
pac. sunt ex eis tñ q̄dā bñficia q̄ꝟ renūciare
nō possumꝰ. z renūciatione facta nō ipedit
q̄ minus hmōi bñficia et defensiōes opponi
pñt. Alique tñ sunt q̄ꝟ q̄s renūciare potest
et renūciatione facta tenet. et illa ꝑsona que
ante renūciationē p ipa bñficia iuuabat re/
nūciatiōe facta amplꝰ nō iuuāt. Alique sūt
defensiones quibꝫ q̄ad quid q̄s renunciare
potest z quo ad q̄d non. Igitur de singulis
est videndū. z ꝓmo ō illis q̄ꝟ renūciare nō
potest.

Eneficiū macedo

ꝟ nianū senatuscōsulti cōpetit filio/
familias q̄ pecuniā accepit mutuo
sine volūtate tacita vel exꝑssa pz̄is. Et nota
licet appellatione pecunie largo mō sumpte
ꝓtineaṫ quidq̄d nūero pōdere vel mensura
ꝓtineaṫ. capiṫ tñ ꝟ stricte solū ꝓ pecunia fi/
liofamilias mutuata. vt dictū est. z sic iuua
tur. si tñ filiꝰ recepit q̄d ꝓsistit in pōdere vel
mensura tenebiṫ nisi fraus adhibita sit a cre
ditore. vt qz dedit filiofamilias frumētū vel
oleū vt his distractis vteret ꝓ pecunia. vt su
pra dictū est in. c. pri. vbi dicebat. in fraudē
aūt fit pactū varijs modis z nō solū cōpetit
ei interim dū est in ptāte patris. verūetiam
postq̄ factꝰ est sui iuris et etiā cōpetit here/
di filiōfamilias z eiꝰ fideiussori. p.l. sz et si pz̄.
§. nō solū. ff. ad macedo. Et introductū est
in odiū feneratoꝝ. et huic bñficio renūciare
nō potest. vñ post sniam dat exceptio. et co.
ff. ad mace. l.j. z dicta. l. si pz̄. §. nō solū. natu
ralis tñ obligatio manet. vt in. l. si iulianꝰ.
§. quāq̄. e. ti. Nota tñ q̄ in casibꝫ sequen
tibus exceptio beneficij macedonij non hz
effectū. Primo si filiusfamilias p mendacīū
dixit se patrēfamilias. vt in. l. zenodozus. in
glo. et in. l.j. C. ad senatuscō. macedo. Se/
cūdo si credebat filiꝰ fore paterfamilias. qa
fungebat publicis muneribꝫ. vt dicta. l. se/
nodariꝰ. Tertio si filiusfamilias a pupillo
recepit mutuū non interueniente ipiꝰ tuto/
ris curatoris auctoritate Quarto si mutuā

pecuniã in vtilitatẽ pẽis ꝓuertit. vel cuꝫ illa pecunia fecit q̃d pẽ eẽt factur⁹. vt dotãdo filiã vel sororẽ. p.l. filiusfa. ff. e. ti. Quito si recepit pecuniã cã legatõis vl̃ studij. vt in. l. macedoniani. C. e. ti. Sexto si pẽ ratũ hꝫ vl̃ cũ sentit postea q̃n mutuũ accepit fil⁹ vel pñs fuit ⁊ nõ ꝺixit. vt. l. si filiusfa. eo. ti. Itẽ si filiusfamilias fact⁹ pẽfamilias soluit pr̃ẽ debiti cessat bñficiũ macedonianũ. p. l. si iulian⁹. §. fi. ff. e. ti. Itẽ cessat illꝺ bñficiũ si fil⁹ hꝫ peculiũ vsq̃ ad q̃ntitatẽ peculij. i. pecunie mutuo recepte. glo. in. l. ꝺicta. Zeno ꝺor⁹ ponit pl̃es casus de eoꝺẽ Itẽ q̃ꝺ ꝺictũ est de filio familias ꝺicẽꝺũ est ꝺe nepotiꝫ. p. l. filiũ habeo. ff. e. ti. Et iꝺẽ tenet Salicet⁹ in. l. si fil⁹. e. ti. illuꝺ tñ verꝫ ẽ ꝺe nepotiꝫ q̃n agit ꝺe fauore iporꝫ vel patrꝫ suorꝫ. Casus i. l. liberorꝫ §. sꝫ ⁊ papinian⁹. ff. ꝺe §. sig. Sec⁹ cũ agit ꝺ odio iporꝫ. vt i cauſ penarꝫ vel ꝺenationũ. nam tali casu appellatõe filiorꝫ nõ intelligũt nepotes.

Eneficiũ restituti

b onis ꝓpetit minoriꝫ toto tpe minoris etatꝫ etiã eo finito infra quaꝺrienniũ ꝓtinuũ. sꝫ si i minori etate decepti fuerint eorꝫ facilitate ⁊ aduersarij callidita/te. Notãꝺũ minorẽnis mꝫ modis pt itelligi. Primo q̃ minor est. xiij. ãnis. vt i. c. pñtia. ꝺe. pba. §. pterea. Scꝺo a discretõe vsq̃ ad septẽnium. C. ꝺ iure ꝺelib. l. fi. si infanti Tertio q̃ ad mr̃imoniũ ꝺ̃bẽꝺũ vsq̃ ad. xiij. annũ masculꝰ. ⁊ ad. xij. annũ femĩa. Quarto q̃ ad restam̃ti factiõꝫ vsq̃ ad. xiij. annũ. xvj. q. j. admonere. ⁊. c. se. Quito q̃ ad restitutõeꝫ vsq̃ ad. xxv. annũ. ff. e. ti. p totuꝫ. Modo ad ꝓpositũ minoriꝫ etate ꝺãnis subuenire nõ i reꝫ pſperis seu pſpere gestꝫ nocere ꝓsuenit C. ꝺe pcu. l. nõ eo min⁹ Errãtiꝫ eñ et non nor q̃ nũc se maiorẽ asseuerat fallacit maioris etatꝫ mẽꝺacio aliquẽ decepit i integꝝ restitui nõ ꝺz. C. si minor maiorẽ se ꝺixerit. l. cio eccl̃astico nõ restituet si illꝺ bñficiũ ẽ alteri collatũ. qr q̃ bñficiũ ẽ legitime adeptus nõ pt illo sine culpa ꝓuari. Sꝫ si minor obmisit aliquã. pbatõꝫ necessariã vel al's capt⁹ est in iuꝺicio pt petere i integꝝ restitutõem vt in. c. ex pte. ꝺe resti. spoli. p Berñ. Item si minor facit qꝺ ꝺil igẽtissim⁹ feciſſet nõ restituet. vt si ꝺe ꝓsensu suorꝫ amicorꝫ aꝺiuit be/reꝺitatẽ quã putabat fore mꝫ tũ pinguẽ licꝫ nõ inueniat opulẽtã. qr tali casu vtiq̃ iure cõmuni. casus i le. nõ viꝺet. C. ꝺ i intre. resti. minorꝫ. xxv. ãnis. Itẽ minor i iuꝺicio legitimã pſonã stãꝺi ñ hꝫ. C. q̃. legiti. pſo. p totũ Ꝺo si agit ⁊ snia ꝺ eũ lata ẽ bẽbit bñficiũ restitutiõis. p eo ãt lata tenet. i ꝺicta. l. nõ eo min⁹. Itẽ minor. xxv. ãnis agere pt̃ sine tutore et curatore. vt in illꝰ casiꝫ in q̃bꝫ minor censet maior. vt si iuꝺex p fraude tutoris absoluit reũ a iuꝺicio pt ꝓuenire tutorẽ. ita q̃ necesse est ipm p̃mo ꝓueniri. ⁊ ꝫ casu restituit minor etiã si ꝓtumax fuerit. vt. ff. ꝺe minoribꝫ xxv. annis. l. minor. Hec Johãnes. lxxxvij. ꝺist. irreligiosaꝫ. Itẽ minor pt cãm mr̃imoniale p se agere vel p. pcuratorẽ. p. c. ex pte. ꝺ resti. spol̃. Itẽ cẽset maior i voto. xx. q. ij. c. j. vbi ꝺr q̃ firma erit pfessio fginitatꝫ exq̃ aꝺulta eẽ cepit ⁊ q̃ solꝫ apta nuptijs ꝺeputari Itẽ q̃n minor mortẽ pẽis exeq̃t. xv. q. iij. ꝺe crimie. Itẽ q̃n agit ex testam̃to pẽis. Itẽ q̃n agit ꝺe recuperanda possessiõe. C. q̃ legi. pſo. l. vlti. Itẽ q̃n ꝺe thesauro violato agit. ff. ꝺe aꝺul. si mariꝰ. ⁊. l. iure mariti. C. e. ti. Itez q̃n agit ꝺe libero hoĩe exhibendo. imo tali casu pupillꝰ admittit. ff. ꝺe libe. ho. exhi. l. iij. Itẽ q̃n impetrat veniã etatis. ⁊ q̃lit impetret et corã q̃ ⁊ q̃ etate. hẽt. C. ꝺe his q̃ veni. eta. impe. l. ij. Itẽ q̃n agit negocia alteriꝰ. lꝫ eñ agere p se nõ possꝫ põt tñ palĩs agere si saltẽ hꝫ mãꝺatũ. ff. ꝺe pcu. l. filiusfa. Aꝺ iuꝺicia aũt pcurator nõ pt eẽ nisi. xxv. ãnorꝫ. p. c. q̃ generalit. ꝺe pcu. li. vj.

Eneficiuz ne quis

ꝺẽneꝫ nisi inquãtũ facere pt et nõ vltra. i. habita rõne ne egeat cõpetit marito ⁊ eiꝰ heredibꝫ ⁊ filijs oñibꝫ vtriusq̃ sexꝰ ⁊ eiꝰ pẽi q̃n ꝓuenit ab vxore. ⁊ cõpetit pẽi vxoris q̃n vxor ꝓuenit a viro bincide p ꝺote ⁊ ꝺonatõe. Item patrono q̃n ꝓuenit a liberto Item cõpetit socio q̃n ꝓuenit a socio Itẽ ꝓuenit pẽi q̃n cõuenit a filio vel filia. et huic bñficio renũciari nõ pt. Scienꝺuz q̃ plerũq̃ ꝓtingit quẽ cedere bonis. et ille tũc q̃ sic cessit bonis solũmoꝺo ꝺãnat inquãtũ facere pt. Itẽ postea ꝓueniri pt si tantũ acq̃sierit q̃ ptor possit moueri. sꝫ tñ fraudãdus nõ est alimẽtis q̃tidianis. nec etiã ꝺz ꝺetruꝺi in carcerẽ. ff. ꝺe ces. bo. li. iij. l. q̃. bonis. et. l. si ꝺebitores. Et talis cessio bonorꝫ obligati onẽ ꝺebiti nõ tollit sed ineffica est tal' obli/

gatio ꝓpter debitoris inopiã. sed prodest vt nõ detrudat in carcerẽ cedẽs. vt in dicta. l. q bonis. Et q bonis cedit antecꝫ agnoscat debitũ vel añcꝫ ꝓdemnet vel in iure ꝓfiteat debitũ audiri nõ dz. ff. de ces. bo. l. pnũt. Et habet in glo. ibidem. sup ꝙbo nõ dz. Quod cedẽs bonis dz bona indicare. allegat p a gumẽto. l. fi. C. de iure delib. Itẽ hẽt in glo sa ibi. q oib bonis cedere dz vt etiã vnũ de nariũ nõ retineat. licet in post quesitꝰ bonis sec⁹ fit. vt i dicta. l. q bonis. Si tñ talis fusti nuisset penã corpalez p debito tũc nõ tenet de postquestis soluere. vt. xiij. q. vj. si res. Itẽ bona cedẽtꝰ dñt vẽdi z nõ occupari p/ pria autoritate credẽtiũ sz bñ iudicꝫ. vt. ff. e. ti. l. legis iulie. De cessiõe tali hẽt p canoni/ stas in. c. hedard⁹. de solut.

Eneficuz ne liber

hõ ob es alienũ obliget huic bene/ficio nõ poterit renũciari. qz hec re nũciatio est dãnosa z ꝓria libertati. Qui em̃ libez hoiez cogit soluere p debito pena ei⁹ est vt pdat debitũ. Scõo tantũdẽ dabit parẽ/ tib illi⁹ hois quẽ i fuitutẽ reduxit. Tertio punit pena corpali. vt dic Salicet⁹ circa le gez. ob es alienũ. C. de obli. z act. facit lex q filios. C. q res pig. obli. pos. vel non. Item Jo. an. dic q libri alic⁹ studẽtis ad ꝓtinuũ vsum ipi⁹ defuiẽtes nõ obligent ob es alie/ nũ. Item nec salaria aduocatoꝝ vel militũ a publico ipis debita. vt no. Salicetus in le. ne quis de corpore. C. de aduo. diuer. iu dic.

Eneficiũ fori

quod cõ petit fo/ rensi cuicꝫ dicit q ipe reus sub suo iudice debeat cõueniri. qz actor dz seq forũ rei. de fo. compe. si cleric⁹. z. c. cũ sit generale. C. de iurisdic. om. iu. l. ij. ff. de alie. iudi. mu cau. fac. l. j. in ꝑn. nõ ãt ecõtra nisi i q busdã casib vt statim infra dicet. Et huic bñficio seu priuilegio pacto nõ renũciat. sz ad ꝙ q reus alibi possit cꝫ in foro suo ꝓueni ri, pmittat solutõez facere vbicũqz fuerit pe tita ab eo. qz tũc ibi tenet solutõz facere vbi ꝓuenit. Rõ. qz priuilegio fori a principe vel lege indulto z oĩ iure introducto in eius fauorẽ in ꝺctib ꝑt renũciari. vt. l. si q in cõ scribendo. C. de pactis. In his casibus se/ quentib actor nõ seq̃tur forũ rei. Et ponũt vj. q. iij. p Jo. glo. decre. ꝓsus. Contractus crimẽqz reus religioqz. Uir rõ similis vel p uocat atqz recusat. Excellit iussu vl si ꝓsetit vterqz. Neglector iudex feodari⁹ atz scolarꝫ

Notandũ cũ cleric⁹ hz cãz aduersus aliũ clericũ ꝓueniat ipm corã epo ꝓprio. s. ipsius rei vel de ꝓsilio ipsi⁹ epi aliũ iudicem vtraqz ps eligat. ecclesiasticũ tñ. e. ti. c. j. ar. ℞. p. c. cũ R. de offi. dele. Ubi dr q actor debz elige/ re nõ vtraqz pars. So. illa decretalis intel ligitur fm Bern̄. qñ altera pars est absens. vel cũ nõ vult ꝓcordare reus. et ita obserua tur in curia.

Eneficium seu pri

uilegium fori q̃d cõpetit clericis. d. q licet cleric⁹ de iure cõi subiectus sit iudici seculari. p priuilegiuz tñ potest de/ clinare z dicere q velit solũ coram suo epo respondere. aut alio competenti. z huic bñ/ ficio de iure canonico z etiam ciuili non re nũciatur. qz introductũ est in fauorem toti us cleri z nõ alic⁹ singularis clerici. Nam p/ uilegio fori a principe vel le. indulto potest in ꝓtractibus renũciari. vt dictum est. imo iudex admittens exceptiõem fori nõ admit tendã facit litem suã. vt patet in alle. l. si q̃s i ꝓscribẽdo. Et sicut iudex male iudicans fa cit litem suam. sic etiã arbit. z arbitrator. sz nõ tenent de estimatione litis nisi de dolo et lata culpa. dũmodo saltem fuerint electi de partiũ cõsensu. fac. l. j. §. j. ff. si mensor fal/ sum modũ dixerit. Idem videtur de cõsul/ tore. vt. l. j. ff discusso. C. li. x. nã cuilibz i sua arte expto credendũ est. ff. de ventre inspiciẽ do. l. j. z. c. cã matrimonij. de ꝓbat. in glo.

Notandum ad ℞ q clericus possit pro/ rogare iurisdictõem nõ sui iudicis fm ipa/ norm̃ita. in. c. significasti. ff. fo. com. Primo requiritur eius ꝓsensus. qz inuitus iudica/ ri non potest. Secũdo si consentiat expcer/ ta scia nõ p errorem. vt in glo. j. dicti. c. facit lex fi. C. de ꝓdi. inde. Tertio q non fiat pro rogatio metus cã. vt. l. ij. in ꝑn. ff. de iudic. Quarto q iudex in quẽ ꝓsentiat sit eccleſia/ sticus de ℞ in. c. si diligenti. de fo. com. Quin to vt talis alias ꝓsit iurisdictioni. quia fũ damentũ prorogatiõis est iurisdictio. Jgit in iudicem nõ habentem iurisdictõem non potest fieri progatio. quia non entis nõ sũt qualitates. vt. l. eius qui in prouincia. ff. si cer. peta. Sexto q talis sit iudex ordinari/ ns, qz nemo potest progare iurisdictõm nõ

sui iudicꝭ delegati etiã cũ ꝓsesu epi. qz iudex delegat⁹ vigore rescpti hz iurisdictõez limitatã z restrictã Septio q̃ fiat cũ ꝓsensu sui epi. Octauo q̃ progãs nõ pẽiteat re ĩtegra. qz cũ res ẽ integra pnĩe ẽ loc⁹ al's nõ. vt in. c. j. de iudi. Nono q̃ sit tal' cã q̃ recipiat progatõz illi⁹ iudicꝭ. qz laic⁹ q̃lemcũq̃ iurisdicti onẽ habeat nõ progak in spũalibꝫ cauk. ꝺ ℔ Jo. an. in cle. dudũ. de sepul. in glo. sup ꝓbo spẽali. Jtẽ laic⁹ trahẽs clericũ inuitũ ad iudicẽ secularẽ pdere dz cãm. z iudex secularis ꝓuak iurisdictõe p autẽ. statuim⁹. L. ꝺ epi. z cle. Jtez q̃d si cleric⁹ trahit clericũ ad secularẽ. Rñdek. debet excõicari nõ bñficiatus. bñficiat⁹ ꝓ bñficio z offi. suis ꝓuari. xj q. j. inolita.

xceptio nõ numerate pecunie

e rate pecunie date vl' tradite rei alicui q̃ ꝓpetit infra duos annos. aliq̃ infra. xxx. dies. aliq̃ infra annũ. aliq̃ infra tres mẽses. Ecce em̃ debitor q̃ ꝓfitek se mutuo pecuniã recepisse quã i ꝓximitate ñ recepit ꝑt opponere exceptõz nõ numerate pecunie infra duos ãnos a die ꝓfessiõis facte. Creditor ꝓ o q̃ ꝓfessus ẽ sub spe fute nũeratiõis creditũ suũ recep[illegible]e a debitore hz exceptõz nõ solute pecunie infra. xxx. dies. p legez in ℨctiby. §. illo. L. ꝺ nõ nũe. pec. Jtẽ marit⁹ q̃ ꝓfessus ẽ sub spe future nũeratiõis se dotẽ recepisse. hz exceptõz nõ nũerate dotis que opponẽda est infra annũ post solutũ matrimoniuz. z ℔ si mr̃imoniũ durat min⁹ duoby ãnis. z est opponẽda infra tres mẽses si matrimoniũ dura uerit pl⁹ duoby ãnis sz min⁹ decimo. Predictꝭ exceptiõibꝫ nõ ꝑt renũciari. z renũciatio si facta ẽ nõ impedit q̃ min⁹ infra dicta tpa opponi possit. verũtamen in ℔ pdest renũciatio. q̃ si nõ eẽt facta renũciatio deberet ꝓbari aduersari⁹ defendenti pecuniã ipaz soluisse. z ita pdest renũciatio talis. q̃ ꝙuertit onus pbãdi in renũciantẽ. vt no. i rubri. ne fedeiussores vl' mãdatores dotiũ denk. L. cũ suis legibꝫ q̃ phibẽt fideiussorẽ dari p dote restituẽda in euentũ restituẽ de dotꝭ. Uñ lz q̃dã sciãt z faciãt hmõi fideiussionẽ renũciãtes ꝓdicto rubro cũ suis legibꝫ. ipa tñ renũciatio de iure nõ valz. qz tale fideiussorẽ dari p dote restituẽda. phibek a lege. mõ id q̃d fit ℨ legẽ etiã si iuratũ sit p nõ facto habek. p. l. nõ dubiũ. L. de legibus Rõ aũt legis secũde ꝓdicti rubri elicik ex eis ꝓbis cũ dic̃. si em̃ credẽdã eẽ mulier sese suã q̃ dotẽ pti mariti existimauit. q̃re fideiussor vel ali⁹ intercessor exigik. Nota tñ fauorem magnũ fore mulieꝝ p dote recupanda. vt ĩ c. et lr̃is. de pigno. vñ mulieres ꝓ oibꝫ creditoribꝫ ꝓ o recupanda dote ꝓuilegia ℨ ꝓsonales actiões siue ꝓ o reales hñt. vt. L. q̃ potiores ĩ pignore habeãt. l. assiduis. Talẽ etiã fauorẽ mulier etiã in suos heredes trãsmittit. Sz tñ ꝓuilegiũ hmõi mulier nõ hz i donatõe ꝑt nuptias si pacta ẽ de lucrãda donatiõe. qz tali casu nõ ꝓferk alꝭs creditoribꝫ qz in dãno vitãdo eis succurrik. nõ ãt in lucro captãdo recte sic̃ in lucris ignorãtia iuris mulieri nõ prodest. vt in. l. iurꝭ ignorantia. L. q̃ admit. ad bo. poss. pos. z infra qõ tẽ pus. Jtẽ ꝑt maleficiũ viri vxor nõ ꝓdit dotẽ excepto crimine lese maiestatꝭ. vt dic̃ autẽtica. Bona dãnatoꝝ. L. de bo. ꝓscp. z dãna. nec etiã ꝑt crimẽ herek. nisi tpe ℨct⁹ matrimoniũ vxor sciuerit viz hereticũ. casus i c. decreuit. de here. li. vj. Jtẽ nec ꝑt maleficiũ pzis. L. sol'. mr̃i. l. ij. Hã vult ius fiscum teneri ad dotẽ vt ibidẽ in glo. z ff. solu. mr̃i. l. si marito. in ꝓn. z L. de bo. ꝓscp. l. si vt ꝓponis. Jtem in. l. satis. L. in q̃bꝫ cauk pignus tacite ℨbik habek casus singularis q̃ etiã patrimoniũ vxoris tacite obligatũ est pro dẽbito mariti i cã ꝓmipularij. Iz al's regulare sit bona vxoris pro debito mariti obligari nõ debere. vt. L. ne vxor pro mari. p totum Jtez ꝓuilegiũ dotꝭ ẽ q̃ oĩa bona mariti sũt tacite obligata p dote vxori. vñ si aliꝭ posſidet hereditatẽ mariti tenek rñdere mulieri pro dote. vt ĩ. c. ex lr̃is de pig. Etiã extẽdik ℔ ad parafernalia. qz sic̃ bona mariti obligata sũt vxori pro dote. ita z pro parafernalibꝫ Nota si mulier aliq̃ exiusta cã sepata fuerit a viro tota dos dz sibi reddi habita rõe ne egeat. vt si aliqꝺ impedimẽtũ fuerit int' eos vtputa affinitatis vel ꝓsanguinitatꝭ. aut aliquod tale q̃d ignorarũt. Et tũc oĩa empta vel cõparata de bonis viri z mulierꝭ debẽt diuidi int' eos si ℔ ꝓstat. alias ꝑsumentur ꝺ bonis viri empta. ff. de dona. int' vi. z vxo. l. q̃nt⁹ mucius. z ca. j. q̃. et. iij. in textu ad glo. extra. e. ti. Si aũt ℨbentes scientes impedimentũ ꝓtraxerint soluto matrimonio vterq̃ ꝓdit q̃d alteri dedit z fisco applicak nisi ex rore vel etate excusentur. L. de incest. nup. l. qui contra hoc facit. c. q̃. q̃ filiꝭ sint le. imo de iure canonico scienter ℨbẽtes ꝓhibiti

in gradu sunt excõicati ipo iure. vt i cle. vni ca. de ꝓsan. z affi. Cõsiderandũ tñ si mulier ita reuocauerit dotẽ. nõ tñ ꝑt eã alienare cõstãte mr̃imonio. sed necesse habet eã ꝙuare ad vsum mariti z filioꝝ. faĉ. l. vbi. C. de iure dot.

Vnc de beneficijs

n videam⁹ q̃b⁹ q̃s renũciare ꝑt. et q̃z renũciatio impedit ne ampli⁹ oppo ni possint. Est em̃ q̃ddã bñficiũ q̃d vocatur noua ꝓstitutio de pluribꝫ reis debẽdi. a res rei z nõ a reatu. q̃ ꝓstitutio dicit ꝙ si plures sint rei debẽdi. ꝫ est plures debitores idonei z solũedo ꝫ diuisiõis bñficiũ habent ꝙ ꝑt dicere vnusq̃sq̃z ꝙ ꝓ sua tm̃ ꝑte teneat in solidũ ꝓpt̃ istud bñficiũ duo sunt necessaria scz ꝙ ꝓmittãt z obligẽt se in solidũ. z renunciẽt dicte noue ꝓstitutiõi de pluribꝫ reis debẽdi. z sic vbi creditor hz plures reos debẽdi in solidũ. hz electionẽ alterꝫ de cõreis ꝙueniẽdi in solidũ. sec⁹ si eẽnt plures rei debendi ꝓ ꝑte. p. l. j. C. de duob⁹ reis stipu. z ꝓmit. Notandũ vn⁹ debitoꝝ soluẽs totũ ꝓ suis ꝯdebitoribꝫ hz actionẽ negocioꝝ gestoꝝ cõtra ꝯdebitores. vel mãdati ꝯ cõreos actiõe sibi ꝓcessa ꝑ creditorẽ. p. l. fi. fideiusso⁹. C. ꝯ fideiusso. z manda. Sciendũ ꝙ plures rei debendi ꝑt simul ꝙueniri in eodez libello dum tñ actor protesteꝛ in dicto libello se velle esse ꝓtentum tota solutiõe vn⁹. ff. e. ti. l. q̃. et. iq̃. Item interruptio facta ab vno creditore ꝯ plures reos debendi. z ecõtra interruptio facta ꝑ vnũ de pluribꝫ reis debendi ꝯ plures creditores vel vnũ nocet z prodest alĩs. p. l. cum q̃dam. C. de duob⁹ reis. ff. e. ti. l. in duob⁹. Nota diligẽter ꝙ virilis receptio diuisionem tot⁹ obligationis inducit. vt his q̃ soluit non possit vlter⁹ cõueniri. ꝑ l. si creditores. C. de pact. vnde q̃ nõ solueꝛũt ꝑt ꝙueniri vltra virilem portionẽ resi/dui. cõpetit tñ eis exceptio diuisionis. quia illa diuisio est ꝯ naturã integralis obligationis. ideo inducit tacitum pactũ de nõ petendo. arg. dicta. l. si creditores. C. de pact. Nota tñ ꝓ m Baldum i dicta. l. si creditores. triplicem esse diuisionẽ. Quedaz fit a ꝓncipio. vt q̃n plures se obligant ꝑ ꝑs nominibus expressis. tunc tenet quilibet pro virili in. l. reos. §. cum tabulis. ff. de duob⁹ reis stipu. Alio mõ fit diuisio ex epla diui adriani vt. ff. de fideiusso. le. inter eos. Exemplum. duo fideiussores ꝓmiserũt soluere centum et q̃libet eoꝝ. z tũc ꝙuenire possum vnũ ex bis pro illis centũ quẽ voluero. Si tñ hoc pacto petam a quolibet centũ. p̃ tipi petere a iudice vt ipis impartiat bñficiũ epistole diui adriani seu bñficium noue ꝓstitutionis. de fideiuss. z manda. Tertia diuisio est q̃ venit ex supueniente pacto tacito vel expresso. Et fit duob⁹ modis. Uno modo ꝑ receptionẽ virilis portiõis. de illa casus i dicta. l. si creditores. Alio mõ ꝑ petitõem receptionis virilis portionis. vt in. l. libeꝛ. C. ꝯ fideiusso. vbi dr ꝙ actio ꝑ litis ꝓtestationez diuisa amplius reintegrari non potest.

Nota epla diui adriani pro fideiussoribꝫ fallit in q̃nq̃z casibus. Primo in fideiussore tutoꝝ q̃ nõ implorat hmõi bñficiũ. lz tutores sint soluẽdo. ff. rẽ pupilli saluã. fore. l. fi. Item fallit in fideiussore fideiussoris. vt. ff. eo. ti. si plures. §. fi. Item fallit quando ceteri fideiussores soluendo non sunt tempore litis contestationis. Item fallit q̃n eiusdez summe sunt fideiussores sed non ꝑ eodez. ff. eo. ti. si dubitet. §. si plures. in glo. sup verbo ꝓtem petere.

Eneficiũ quod cõ

petit fideiussoribꝫ dr ꝙ si ꝓncipalis z fideiussor ambo sunt idonei in solueꝛndo. debet prius ꝓncipalis ꝙueniri q̃z fideiussor sed ad ꝫ vt fideiussorem q̃cũq̃z creditor possit ꝙuenire renunciare debet fideiussor. noue ꝓstitutioni de fideiussoribꝫ. Et nota q̃cũq̃z duo. tres. quatuor. vel plures ꝓncipaliter z insolidũ se obligant locum hz renũciatio p̃dicta. q̃ debet poni hoc modo. renunciam⁹ cõmuniter z diuisim nouis cõstitutionibꝫ z epistole diui adriani bñficio. zẽ. Unusq̃sq̃z em̃ pro altero intendit solueꝛe cũ vltra ꝑtem sibi ꝓtingentez se videt obligare. Dubitat an laic⁹ fideiussor clerici existens possit ꝙueniri coram iudice seculari. z videtur ꝙ non. eo ꝙ ꝓncipalis nõ potest cõueniri coram eo cũ renũciare nõ poterit ꝓuilegio suo. vt sup̃ dictũ est de bñficio clericoꝝ. Spe. in ti. de cõpetẽ. iudi. adi. in ꝫ. sed pone ꝙ clericus. tenet ꝙ sic. q̃ ꝑsonales exceptiones ꝓstitutione nõ trãsferunt. reales vero sic. ff. de excepť. l. exceptiones. facit. l. si cum procuratore. ff. de re iudi. Notandum ꝑ. q. j. c. te quidem. dicitur ꝙ clericus fideiubere nõ debet ꝑ laico. si tamẽ fideiusserit

tenet. vt in. c. seqnti. Clerici tñ pñt fideiubere inter se qñ ꝓueniũt. C. ō epi. z cle. l. oēs. §. i hac ãt vrbe iclita. Itē qñ necessitas ista tũc ex pietate tenēt subuenire alij. vt. l. xxvij. dis. nō sat. Itē p ecclesijs suis. vt ī autē. de san. epi. §. aliũ ãt. col. ix. hec Joh̄es. ix. q. j. te q̄dē. Null⁹ religiosus absq; ꝑlati sui licētia. z ma ioris pt̄ capituli ꝑsēsu dz fideiubere p aliq̄. nec p aliq̄ mutuã pecuniã recipiat vltra sũ mã cõmuni ꝓuidētia ꝓstitutã ꝓuēt⁹ seu capituli. alꝫ ꝓuēt⁹ z capl'm nō tenet rñdere p bis nisi manifeste ꝓstiterit in vtilitatē ei⁹ redũdasse. vt in. c. q̄ q̄busdã. de fideiussoribꝫ.

Ulter⁹ sciēdũ q̄ ī his casibꝫ p̄t fideiussor agere ꝯ ꝓncipalē debitorē vt eũ liberet a fideiussiõe. Primo si diu stetit in obligatione Scdo si debitor icipit vergere ad inopiã. Tertio si fideiussor ꝓdēnat⁹ sit. hi casus ponũt in. c. vl. ō fideius. Quarto si ab initio cõuenit. ff. e. ti. l. fideiussor. eo. z ī. l. si pro ea. C. mãd. vbi elicit tãq̄ p regl'a q̄ fideiussor vel mãdatari⁹ añq̄ soluat p reo ꝓncipali ñ eget mãdati ꝯ eũ nisi sit ꝓdēnat⁹ vel re⁹ bona dilapidet vel ꝓuētũ sit q̄ possit q̄ñcũq̄. Fideiussor tñ iniuste ꝓdēnat⁹ appellatõe non vsus ꝯ reũ regressum nõ hz q̄ est notatu dignũ. Fallit hec regl'a ī fideiussore iudicij. q̄ statī p⁹ stipulatõz cõmissã agere p̄t. vt ī. l. si mãdato. j. Rñso. ff. e. ti. Rõ est. q̄ illa fideiussio parata secũ hz executõez. Fallit in fideiussore ꝯreus à fideiussit aĩo nouãdi. vt ī dicta. l. si mãdato. ij. rñso. Rõ. q̄ reum liberauit. z sic soluēti est silis. nã in tali nouatõe obligatio ꝑma debitoris trãsfũdit in fideiussorẽ. Itē fallit si fideiussor nõ aĩo nouãdi sz intꝑpellatus in iudicio ꝯtitatez sũme debitoris deposuit ī iudicio z eã ꝓsignauit. z talis etiam silis est soluēti. Itē q̄ fideiussit p aliq̄ vl' etiã simpliciter ꝓmisit soluere p alio. nõ solũ ipe sed etiã heredes ei⁹ ꝓueniri pñt. insti. ō fideius. §. fideiussor nõ tm̃. z. l. j. C. de cõsti. pecu. z. l. potest. §. fideiussor. ff. de fideius. Itez si debitor ꝓmisit fideiussori se eum liberaturũ infra terminũ. q̄d si nõ fecerit z fideiussor pro eo soluerit habeat p̄dia empta q̄ creditori erãt obligata p ea pecunia quã soluit Promissio seu pactũ tenet. q̄ apparet vendi tio ꝓditionalis. ff. de ꝯben. empti. le. vltima Item fideiussor habet exceptiõem si mãdauit creditori q̄ aliter non crederet nisi reciperet pigno. ff. de fideiussoribus. l. si in pu erpere.

Efensio seu excep

tio p ꝓditionem indebiti alicui cõpetẽs est vt si aliq̄s indebite soluit. vt q̄ illud nõ tenebat soluere potest illõ repetere. z huic bñficio renũciat. Sciendũ si aliq̄s bis creditori pecuniaz soluisset oblit⁹ se ꝑmo soluisse. reducẽs ꝯo ad memoriã postea repetit indebitũ. ipe tñ repetẽs dz probare. vt pecunia indebita sit soluta. nisi creditor negaret solutõem sibi factã. tũc si probabit solutio oportet creditorez probare q̄ pecunia illa sibi debita fuerit. de hoc casus in. ca. bis q̄ de solutionibꝫ. Et h̄ intelligitur de ꝑsonis nõ priuilegiatis. sec⁹ de ꝑsonis ꝑuilegiatis. vt est pupillus. mulier. miles. rustic⁹. z alie simplicitate gaudẽtes. hee em̃ ꝑsone nõ tenent ꝓbare pecuniã indebitã. sed ille qui recepit debet probare eam sibi debitam. ff. de ꝓba. l. cum de indebito. §. si autẽ.

Nota aliq̄d dz indebitum iure ciuili tm̃. aut iure naturali tm̃. aut iure ciuili z naturali simul. Indebituz iure ciuili tm̃ aut soluit p ignorantiã facti. aut soluit p ignorantiam iuris. Per ignorantiam facti repetere potest illud sicut est illud qđ q̄s potest retinere p. l. falci. vt q̄ q̄d credebat se plus habere in hereditate q̄ habebat. Per ignorantiam iuris non repetit. C. ad. l. falci. nisi a ꝑsona priuilegiata soluatur. vt a milite. rustico. minore. vel muliere z̄. vt. ff. de ꝓba. cũ indebito. Indebitum iure naturali tm̃ est illud ad quod p cyrographum obligamur spe future remunerationis. Indebitũ ciuili z naturale simul. in his duobꝫ casibꝫ quacũq̄ ignorantia soluat repetit. sed si sciens soluit non repetit. q̄ sic donasse videtur. ff. de condi. indebi. l. j. Exceptio qua quid dicitur indebitum iure naturali vel ciuili vel vtroq̄ simul. aut est temporalis. aut perpetua generalis. Temporalis si soluatur indebitum cessat repetitio. vt si promisi aliquid dare cum moriar. si ante do repetere nõ possum. ff. de condi. inõbi. l. si non cum moriar Perpetua generalis. aut fauorabilis est aut odiosa. Fauorabilis sit per errorem solutum indebitum repeti potest. vt accidit in velleiano. q̄. ꝓpter fauorem mulierꝫ statutuz est ne fideiubeant. Odiosa. vt si filiusfamilias contra macedonianũ mutuum accepit. vt paterfa. solueret non repetit. macedonianũ em̃ ī odiũ creditoris datur. z iõ si solutũ

est indebitū sine p ignorantiā iurꝭ siue facti nō repetit. Si incertuz est an sit ꝓpetua vel tpalis sic ꝓcedet ac si eēt ꝓpetua. hec tria mēbra habent. ff. de ꝓdi. indebi. q̄ exceptionez In illis casib⁹ indebitū solutū non repetit. Primo qñ aliq̄d solutū est ex causa iudicati. vt. l. j. C. eo. ti. Scōo si aliq̄d solutū est ex causa transactionis. vt. l. q̄. C. de ꝓdi. inde. et. l. cum te proponas. z. l. nec intētio. C. de transac. Tertio si iurauerit creditoꝛ debitore deferente. licet etiā male iurauerit Quarto si ex cā pietatis aliq̄d fuerit solutū. vtputa alimentoꝝ z ꝓsimiliū. Quinto si aliquis sciens soluit indebitū. Sexto si solutur ex causa p inficiationem crescentē. vt. l. ea que. C. de ꝓdi. indebi. Unde versus. Si ius dictetur si causa negandi duplet. Si p debētes si res pietate mouet. Et si iuret vt soluēs certꝰ habet. Si trāsiget indebitū nō repetetur.

Eneficiū conditionis

sine cā competit qñ aliq̄d ꝓmo ex iusta cā z ab initio obligatuz est. z sine cā postea apud alteꝝ retinet. aut per aliquē effectū amplꝰ apud eū esse nō debet. Item si penes te habes rem meā quā non habes ex cōtractu vel quasi. ex maleficio vt quasi. aut alias quouis modo es mihi obligatus. z sic sine cā res mea est apud te. cōpetit michi repetitio rei ex hac ꝓditiōe sine cā. Et huic beneficio quis potest renunciare. nam certū est q̄ soluto debito repeti potest beneficio per ꝓditionem sine causa. vt in. l. dissoluto. C. de ꝓditione ex lege z sine causa. possum ego renunciare huic repetitioni

Sciendu3 q̄ ꝓpter inopiam alicꝰ q̄s potest repetere debituz a suo debitore ante terminum solutōnis statutum ad soluendum fisco tributū. quod alꝫ nō liceret. per. l. j. C. de ꝓdi. ex. l. mō huic beneficio q̄s poterit renunciare sic q̄ ꝓpter quācūq̄ inopiā nō velit exigere debitum ante tempus a suo debitore.

xceptio doli mali

e est qñ aliq̄s dicit se dolo z callidita te alicꝰ indultū fore. z huic exceptioni ob dolū ꝓterituz poterit q̄s renunciare.

Notandū dolus nūq̄ patrocinat dolo/so. nec ꝓstat ei cām rescindēdi ꝓctū per eum initū. p. l. cum profitearis. C. de reuocā. donat. Ideo semp omis cōtractus valet quo ad iudiciuz dolosi. nec transactio rescindit ad instantiā ꝓtium dolū allegātis. Casus in. l. transactiōe finit. C. de transac. Dolus malus ꝓsistit in calliditate fallacia z machinatione. vt. ff. e. ti. l. j. vñ calliditas cōmittit in tacendo vel dissimulando. vt si q̄s vendi tozum sciebat rei vendite deberi futurtem aut ipam alienam vel alteri obligataz fore. Fallacia aūt est in mentiendo z falsum asserendo ꝙ ꝓscientiā. Machinatio fit autē ex parte verboꝝ. Nam dicit btūs Augustinꝰ. vtiq̄ ꝓba instituta sunt nō vt p ea homines se inuicem fallant. sed eis quisq̄ in alterius noticiam cogitationes suas proferat. Uerbis igit vti ad fallaciaz peccatū est. xxij. q. ij.

Js autem.

Eneficium fori

quod cōpetit scolaribꝫ. scolaris q̄ Bononie morat subiectus est de iure cōmuni iudici Bonoñ. eo q̄ Bononie habitat. sed p priuilegium potest declinare et dicere q̄ velit coram suo doctore ꝓueniri. z huic beneficio potest renūciari. Nota illud bñficium non solū datum est scolaribꝫ sz etiā legū professoribꝫ magistris et doctoribꝫ. vt dicit autentica habita. C. ne filius pro patre. Et illud priuilegiū dat eis facultatē secure adeūdi loca studioꝝ z transeundi z ꝓuersandi in illis cum eoꝝ nūciis et rebus. debent etiaz tueri ab iniurijs z damnis. Et licet illō idē dicat ius cōmune. vt. l. ꝓpruit. ff. de offi. ꝓsidis. tamen scolares maxime secure debēt ire et habitare. Et ideo generaliter nō erat dimittendum tanq̄ speciali nō digni. Et si illud ꝓuilegiuz vltra ius cōmune operatur argu. l. si quando. ff. de lega. j. Nam nō tenetur ad pedagia nec ad gabellas pro libris suis q̄s secum studij causa ferunt. aut vestimētis alijsq̄ rebus ipis p victu necessarijs Queritur q̄ dicant scolares et qui gaudeant priuilegio dicte autentice. Respondet q̄ intrantes scolas et studentes nō ficti aut vagabundi. ar. l. q̄ sub pretextu. C. de sacro san. ec. et. l. j. C. de thuronibus. li. xij. Et ibi glo. dicit q̄ vagus scolaris non debet fieri magister. Item gaudent doctores licencia ti in decretis legibꝫ z i artibꝫ. licet scolas nō intrent. dum tñ intrare nō ꝓhibēt. z sic ex natura rei mutatꝰ est actus. nō aūt habit⁹. ideo nō habet obesse sic nec bonoꝝ auctꝰ cō

ditione nō mutata. vt. l. penul. ff. de senato. Queritur an hec autentica corrigat legem cū clericis. C. de epi. z cle. vbi dr qñ rē habet plures indices electio est actoris. cuius tamen ꝓtrariū habet in autentica p̄dicta in fine. Haz reus potest eligere sibi iudicē quē voluerit. Rñdet q̄ ista lex nō corrigit. quia ℔ speciale est in scolaribꝫ. illud ꝯo regulare. vt dicit glosa dicte autētice. Quarit an scolaris possit variare. Dicendū ſm glo. autētice vsq; ad litis ꝓtestationem nō postea. argumento legis si cum dotem. §. eo aūt tempore. ff. solu. matri. z. l. si ꝓuenerit. ff. de iurisdic. om. iudicū. Cinus tamen z cōmuniter alij doctores allegantes. l. nō vtiq;. ff. de eo quod certo loco. tenet cōtrariū. vnde dicit Cinus. ex quo semel elegit amplius variare nō potest. facit ad ℔ lex statu liberorū. in. §. stichium. ff. delega. ij. Secūdo querit. scolaris existens in studio conuentus corā episcopo eligit doctorem suū laicum. q̄r de clerico nō est dubium q̄n potest. ideo de laico queritur. an istum possit eligere. et videtur q̄ nō. p. c. si diligenti. de foro cōpetenti. alij dicunt q̄ potest. quia auctoritate legis illud facit. Cinus tenet ꝓmū dicēs q̄ illud ꝑuilegiū fuit eis ꝓcessum antequā clerici essent exempti a iurisdictiōe ꝓncipis z facti de iurisdictione ecclesie. per autenticam. statuim⁹ C. de episcopis z clericis. Ideo hodie non posset. q̄r ꝑuilegium p̄incipis non potest eū eximere a iurisdictiōe epi. Querit. scolaris conuentus corā doctore vel potestate elegit epm. z sub isto vult recōuenire laicum actorem an possit. et videt q̄ sic. p. autenticā. et ꝓsequenter. C. de senten. z interlocu. om. iudi. Contrariū dicūt Jacobus de harena. et Cinus. quia agens non agit ibi sponte. et sic nō eligit sibi iudicium epi. vnde merito non debet ibi recōueniri. facit lex. ij. §. sed si agunt. ff. de iudic. et quia tractatur z non trahit. igitur zc. argu. l. finali. ff. ꝺ quisq; iura. nisi cōuentio fiat ex eodē negocio. quia tūc non recōuentio sed natura cause z eius cōnexitas operatur ne ad diuersum iudicium eatur. vt. l. j. ff. de quibus rebus ad eundem eatur. Queritur. quid si scolaris habet duos doctores z coram vno conuentus eligit alium an possit. Baldus dicit q̄ si is sub quo est conuentus est principalis eius doctor. tūc ille est competens z ideo alium velut incōpetentem nō potest eligere. sed vel potestatē vel episcopū. secus si ambo essent p̄incipales. tūc potest gratis facere et eligere quem velit. vt. l. si quis seruum. §. si inter duos. ff. delega. Queritur se cūdo an scolaris suspensus ab introitu scole z alijs ecclesiasticis actibꝫ gaudeat beneficio huius autentice. Et dicendum q̄ non. per. c. ex lris de constitutionibus. p̄sertim inchoandis. secus vero in iam inchoatis. ar. l. cum quedam puella. ff. de iurisdic. om. iudi. An studens in ciuitate interdicta habeat p̄uilegium huius autentice. Dicendum est q̄ non. si ex interdicto studium generale sit vel intelligat interdictum. facē qđ notatur in. c. p̄uilegiū. de regul. iuris. li. vj Et ibi p glo. z qđ no. insti. de capit. dimi. §. vltimo.

Eneficium quod

b dicitur conditionis incerti. quod habet locum quādo aliqs institutus heres rogatus est hereditatē vel certaz partez alteri restituere. vel si aliquis institutus est heres si decesserit sine liberis substitutus est ei alius. z sic substitutus habz ius in hereditate. eo q̄ aduenīente conditione debet in eum venire hereditas. z tale fideicōmissum dr incerti conditio. quia incertū est an institutus decedat sine liberis vl̄ nō. Et huic beneficio substitutus potest renunciare. De insti. infra. cū de testamentis agetur et tractabit.

Eneficium iuris

ypothecaꝝ cōpetit vxori in bonis viri. quia omnia bona mariti tacite sunt obligata vxori ꝓ dote. z huic beneficio potest vxor renunciare. si tñ certificet q̄ illud beneficiū ei cōpetit. debet em̄ vltra semp certificari de iure suo. quia licituz est mulieribꝫ ignorare iura. Item p̄dictum beneficium cōpetit etiam creditori si bona debitoris sunt ei tacite vel expresse obligata. et huic beneficio potest renūciari. Beneficiū senatusconsulti velleiani cōpetit mulieribus intercedentibꝫ seu se obligantibꝫ ꝓ alio. z dicit illud bñficiū qđ si mulier fideiubeat seu ꝓ alio se obliget realiter nō teneat. cū de iure mulier fideiubere non possit. z oīno viro subsit et sue volūtatis nō existat. vt habetur xxxiij. q. v. mulierem. z huic beneficio potest renūciare. debet tamē de eo certificari.

Notandū qñ mulier recipit tutelam filij. vel auia tutelā nepotis. debēt renūciare se/cūdis nuptijs z velleiano z oñi alio auxilio glo. l. j. ff. ad velle. ponit aliqs casus in quibus mulier tenet. Primo si fideiubet pro pecunia danda pro libertate. vt. C. e. ti. l. pnl. Item pro dote. p. l. si dotare. z. l. vltima. C. eo. ti. Item si renūciat bñficio velleiano. vt l. fi. §. penul. ff. eo. ti. Item si accipiat pciz pro intercessione. vt. l. antique. C. eodem ti. Item si decipiat. vt. l. si decipienti. ff. eo. ti. Item si caueat. z ꝑ si post bienniū a prima intercessione. quia intercessio secunda post lapsum biennij facta aufert mulieri beneficiū velleiani. vt. l. si mulier. C. e. ti. Et ponit glosa hec metra. Casibz in senis mulier spondendo tenet. Pro libertate pro dote renuncianscz. Recipiat pcium decipiat cauenscz secūdo. Item septimo si in rem suā fideiussit. vt. ff. eo. l. aliqñ. z. l. de die. §. q mulierem ff. q satisda. cog. Item octauo si successit illi pro quo intercessit. vt. l. nō putant. §. plane. ff. eodem. Cōsimilis glosa habet in. l. fi. C. eo. ti. Et eo. vlti. l. colligit casus singularis vbi ex nuda pollicitatione de iure ciuili cōpetit rō fauore dotis. Nam dicit lex generaliter sanximus. vt si qs maior. xxv. siue masculus siue femina dotem pollicitus sit. vel sponderit pro qualibet muliere cuz qua matrimoniū licitum est oñi modo compellatur suā pfessionem adimplere. Et subiungit. cū em̄ scim⁹ fauore dotiū z antiqs iuris pditores seueritatē legū sepi⁹ mollire merito z nos venim⁹ ad hmōi insactionē. fac ad ꝑ. l. j. §. j. ff. ꝺ pollici. Notandū q illud ꝓuilegiū dotis maius est priuilegio velleiano sed minus priuilegio etati pcesso. Nam si minor etate promitteret dotē nisi postmodum ratificaret petere potest restitutōez quā mulier nō potest. vt dictū est. Sequit correlarie q aliud est pro alio promittere seu fideiubere. z aliud sine obligatōe. p alio solvere. Nam ꝓmo casu iuuat mulier beneficio vellei. Secūdo vero casu non cōpetit ei repetitio ꝟ debitorem tanqz indebitū soluisse Casus. in. l. mulieribz. C. ad vell. quia dicit glo. ibi. mulier soluēs p alio videt donare. igitur ei non cōpetit bñficium vellei. potest tñ nihilomin⁹ mulier repetere ab illo. p quo debitū soluit. Notandum Ja. de rafen. dic q eadem fragilitate qua mulier intercedat et cadē etiam renunciat. igitur tenet q mulier bñficio vellei. nō pt renūciare. allegat. l. doli. §. diuersum. ff. de noua. z glo. pe. C. de vellei. l. j. tenet ꝟriū mota. p. l. ti. §. pnl. ff. eo. Plures tñ doctores tenent opiniones Ja. q ꝓsumit ius qñ mlier fraudulēter z ex fragilitate inducat ad renūciandū bñficio suo z illud fit spēale z al's sit regulare q qs poterit renūciare ꝓuilegio suo in sui fauorē introducto. vt. l. si qs in ꝓscribēdo. C. ꝺ pac. Itē qdā dicūt q valet renunciatio tal' iudicialiter facta muliere certificata de priuilegio suo allegātes. l. si mulier. ff. ad vellei. Linus in. l. general'r. C. e. ti. distinguit. aut mulier obligat se p marito. vt ī autē. si q mulier eo. ti. z nō valet renūciatio. etiā si fiat iudicio. Aut intercedit p alio nō suo marito. et tūc aut sine scpt̄z z subscptione triū testium itez renūciato velleiano. z tūc ꝓuat in. l. antiq. §. fi. e. ti. Aut intercedat in scpt̄z cū solēnitate bꝰ legz ātiq. z tūc aut renūciat velleiano in cā in q ipa mulier necessario obligat z valet. vt in autē. matri. C. qñ mulier tutele officio fungi pt. aut al's renūciat in cā nō ꝓuilegiata in iudicio tenet z extra nisi ratificet pꝰ biennū nō tenet Jo. an. in nouella dicit ad euitandū ābiguitates legistaz cautū sit q in renūciādo hmōi bñficio mulierz interueniat iuramētū z rata manebit renūciatio. Sētit idē in. l. sciēdū. ff. de ṽ. sig. Notādū instrm in q mlier ꝓfessa est se recepisse pecuniā p sua intercessiōe facit cessare velleianū z plenā fidē facit z paratam hz executōez. vt no. in dicta. l. antiq. Sz diceres an mulier debeat audiri volēs pbare q eo tpe q ōbuit pecuniā recepisse nō fuerit in loco instro cōscpto. Et videt q sic. p. l. cū pcibz. C. ꝺ pba. z. c. tertio loco de pbatiōibz. z. c. cū Jo. ō fi. instru. Rñdet q nō admittit in ꝟriū pbatio q illud instrm hz pscriptōez iuris z de iure vt. l. fi. C. arbitriū tutele. Si ꝓo eēt tale instrumētū qō nō induceret psumptōez iuris z de iure. tūc admitteret pbatio in ꝟriuz. vt dicūt iura in ꝟrium deducta. Quid si mulier dicat se modicū recepisse z p magna summa fideiussisse an pro residuo iuuet velleiano. Opiniones plures fuerunt. sed senatus in. l. antiq ꝓcludit q ntūcunqz mulier modicum receperit fideiubēdo nō iuuat. quia in tali casu nō videt curare de bñficio. imo renūciare potius in delusionē sui beneficij Sciendū q et. §. si min⁹. dicte. l. antiq colligit nouus casus in q mulier non iuuatur

vellaeano. vicz qñ alteri⁹ obligatõez nouauit. z ob eã cãm pecuniã recepit vl̃ pignora vel etiã p̃us excuti dz. z inẽ̃ tũ nõ ẽ soluendo restituik actio i veterẽ debitorẽ. et in tali nouatõe nõ ꝓsiderak an nouãs sit soluendo vel nõ. vt. l. q̃ satisdare. §. plane. ff. de fideius. z insti. qb⁹ mo. oblig. toliik. §. p̃terea nouatione. Dõ h̃ est singl̃are q̃ ĩ ista nouatõe facta p mulierẽ ꝓsiderak an mulier sit soluendo vl̃ nõ. Ñã si ẽ soluẽdo excutik. sin aũt dak actio ꝫ veterẽ. rõ spẽalitat̃. qz olim p senat⁹ cõsultũ velleianũ mulier subducebak. z actio dabak ĩ antiquũ debitorẽ indistícte. nũc ãt introductũ ẽ p illã legẽ q̃ mulier si est soluẽdo p̃us excuti dz. Itẽ bñficiũ velleianuz ꝓpetit etiã hered⁹. sil̃ fideiussorib⁹ mulierũ p. l. heredes. z p. l. mulier̃. C. e. ti. Sciẽdũ pietas p̃sone nõ excludit velleianũ. licet pietas cã sit. Nam mulier iuuak etiã si intercedat p filio. vt. l. fi. C. e. ti. Itẽ in. l. cum ad eas. C. eodẽ. habeť casus q̃ mulier iuuatur si creditor eligat pot⁹ cũ ea ꝫbere q̃ cũ ma/ ꝓsiderauit si ꝫberet cũ viro z mulier fideiuberet ipa iuuaret velleiano. q̃re eligit ꝓtra/ here cũ vxore ita vt vir fideiuberet. nihilo/ min⁹ tñ creditori ꝓpetit bñficiũ institutorũ ꝓtra maritũ q̃ pene ꝓtraxit. licet multũ ficte dicak contraxisse.

Finis huius.

Equitur de bene

S ficijs q̃b⁹ q̃ ad q̃d renũciari potest z q̃ ad q̃d nõ. Est q̃ddam bñficiũ q̃d dz redibitoriũ. z competit illi q̃ ignorãs emit rem morbosam vel viciosam. Ex hoc em bñficio p̃t emptor agere ꝫ venditorẽ vt reddat sibi p̃ciũ z accipiat rẽ. Et hec redibitoria ꝓpetit infra sex menses. Est etiã aliud bñficiuz q̃d appellak q̃nti minoris. z dicit q̃ si aliq̃s emit animal vel aliaz rem viciosam ignorãs p̃t agere ꝫ venditorẽ petẽdo sibi illã p̃tem p̃ciũ reddi quã nõ dedisset si sciuisset illud animal adeo viciosum. z h̃ bñficiũ cõpetit infra annũ. Et huic bñficio p̃dictarũ actionũ potest actor renũciare. z renuntio prodest vẽditori si venditor vicium vel morbũ ignorabat. Si aũt rei viciũ vel morbũ sciuit z subticuit. nec emptorẽ certificauit rõe doli in venditiõe cõmissi. renũciatio p̃dictaꝝ actionũ facta nõ valet. Sciendum tamen q̃ scienter emit rem morbosam vel viciosam nõ aget redibitoria actiõe vel q̃nti minoris. vt. l. j. §. si intelligak. ff. de edil. edic. Item glo. dicte leg⁹ p̃me dicit q̃ actio redibitoria vtilis ꝓpetit p̃te pro fundo producente herbas pestiferas vel etiã libris incorrectis multũ. Directa ꝫo pro animalib⁹ morbosis. Dñs Albertus dicit. si scolaris emeret libꝝ incorrectũ agere posset redibitoria. Secus in doctore. nam ille experi⁹ ẽ q̃ potuit bñ prouidere. ita tñ q̃ defectus sit manifest⁹ z luat quare nõ prospexit. Itẽ dicit q̃ prosenete nõ agũt redibitoria. qz p̃sumunt multũ experti. qz sepe ꝫbũt z vendũt Nota ꝫm glo. l. j. ff. de edil. edic. redibitio fit multis modis. Primo ꝓpter morbũ corporis q̃ vsum rei impedit siue sit perpetu⁹ siue tpalis. vt in. l. pomponi⁹. e. ti. Secundo ꝓpter viciũ animi. q̃d q̃ q̃q̃ adest. q̃ q̃q̃ etiam abest. Tertio q̃ aliq̃d abest q̃d dictum est adesse. Quarto pro vicio animi q̃d est in iumentis. vt in. l. bouẽ. e. ti. Quinto q̃ venditor nõ cauet. i. nõ certiorauit emptorẽ de vicio rei. vt in. l. si q̃d venditor. e. ti. Sexto q̃ dz venditor emptori significare ꝫ fuum fore fugitiuũ vel furẽ aut in arena pugnasse vel capitalẽ cõmisisse dolum. vel q̃ voluerit se ipm eximere reb⁹ humanis. Nota solum p̃cium rei empte in iudicio redibitorio deducitur. nõ aũt damna cũ ab ipis liberet venditor emptori pro dãnis rem venditam dimittendo. p. l. q̃ si nolit. ff. eo. ti. Item fiscus nõ patik redibitõem. ſz ciuitates z pp̃li. sic casus in. l. j. §. illud sciendũ. ff. e. ti. Sciendũ pro regula q̃ ꝓ vicio animi nõ datur actio redibitoria vt in. l. ob q̃ vicia. in. §. animi ãt vicium. ff. eo. ti. Fallit hec regula. Primo si vẽditor se obliganit cauere de vicio animi. vt ꝫ fuũ nõ ẽ erroneũ furẽ vel fugitiuũ vl̃ cõ similẽ. Scõo si dictũ est viciũ abesse et adest. vt in. §. in sũma. e. l. Tertio si seruus est erroneus. Quarto si iumentũ est pauidum vmbrosum vel calcitrosum. vt in. l. bouem. eo. ti. Item qñ viciũ animi causatur a vicio corpis vt ex infirmitate z febrib⁹. Ulterius sciendũ q̃ vinũ ad mensurã vẽditi periculũ ꝓtingens ante mensuratõez nõ morosam ad vẽditorẽ spectat. Uẽditi aũt vt corpus vel vt spẽs piculũ est emptoris q̃ etiaz obtinet in frumento oleo z similib⁹. C. in. l. cũ ꝓuenerit. C. de periculoz cõmodo rei vẽdite. Ut ꝫ clari⁹ appareat cui⁹ sit piculum in cõtractione vendite seruanda est hec tanꝫ

aurea regla. Cū vēditio fit pure sine scripti certe speciei z rei q̄ degustatōz ñ exigit. periculū oē spectat ad emptorē excepto casu publicatōis. Et nisi pactū mora culpa vl' calliditas vēditoris seu tradenti interuenerit ōz pure. q; si sub ꝯditōez añ ꝯditōis euētū res pereat perit vēditori. lz sec⁹ sit si res facta sit deterior. Rō. q; cū no nulla fuit obligatio ex q̄ ꝯditio nō extabat. Dī sine scpti ideo. q; pter nō existētis ꝯditōis emptio nō est completa. s. si emptio celebrēt in scpti piculū ante scpturā factū ptinet ad venditorē. vt in. l. ꝫcē. C. de fi. instru. Silis casus habet insti. e. ti. §. cum aūt. Dī certe speciei. q; si venditio in genere sit facta vt dicēdo. vēdo tibi hoīez. ℔ casu nō spectat piculū ad emptorez nam totū gen⁹ non pōt perire. Sec⁹ si spēs eēt certificata. vt vendo tibi stichuz vl' pamphilū. ex q̄ nō est certa spēs spectabit periculū ad venditorē si alter eo; pereat. sec⁹ si ambo simul pereāt. Casus in. l. si in emptiōe. ff. de ꝫhē. empt. Dī q̄ degustatiōez nō exigit. q; debet attēdi an degustatione vendat vt spēs. vel an ad mensurā si est vēdita ad mensurā. Hoc casu exigunt duo vt periculum sit emptoris. Primo degustatio. Secūdo mensuratio. vt in. l. ij. C. e. ti. z. l. si viam. ff. e. ti. Dī exceptio casu publicatōis. Nam tale est vēditoris. Casus in. l. si fundū. ff. locati. Dī nisi pactū. q; pacta frangūt dispositōez legi. Pactū etiā in casu fortuito derogat. vt l. si in vēditōe. ff. e. ti. z. l. j. C. mādati. Dī culpa. q; si culpa p̄cedit casum piculū est venditoris. argu. l. mortis casus. C. de pricul. z cōmo. rei venō. Dī mora. q; mora opat q̄ piculū manet apud ipm venditorē eo q̄ req̄situs nō tradidit. vt. l. cū inter. C. e. ti. Si autem ambo sint morosi debet attendi que sit posterior mora. nā illa p̄pōderat ita q̄ piculū spectat ad eū q̄ postea fuit in mora. Silr dicat de calliditate facit optime lex. illō sciēdum. ff. e. ti. Querit an vēditor excusēt si expresse dixerit emptori de nullo vicio teneri. Dñs Paulus de castro ponit pulcrā distinctionē. q; cū vēditor excepit aut excipit generaliter vel spēaliter. Si p̄mo ℔ ptigit tripliciter. Uno mō q; dixit se nil velle p̄stare loco vicij. z tūc ōz q̄ non excusat nisi de illis q̄ ignorauit. vez q̄ ad interesse. sz tenet reddere p̄ciū. Sz. p scitis tenet casus. vt ī. l. questo. ff. de act. empt. z glo. bona. in. l. si. C. de edil. edic. Aut venditor excipit generalit vicia istis ꝓbis. vendo tibi illā rem z nlla actione volo tibi teneri. ℔ casu nō tenet ad p̄cium vt dicit Cinus in. l. nō dubitat. C. ō evict. Cōtrariū tñ verū est q̄ teneat ad restitutōez p̄cij. p. l. si p emptorē. ff. de act. empt. Et illā viam etiā tenet dñs Paulus de castro. Tertio ptingit q̄ vēditor excipit generalr vicia istis ꝓbis. nolo tibi teneri de aliq̄ vicio. nec volo tibi teneri ad p̄cium vel ad interesse. z sic de nullo tenetur. z valet pactum vt dicit Cinus in. l. circa locutiones. C. locati. z est bona glo. in. l. fi. C. fami. hercī. Et illa distinctione elicit tres ꝯclusiones Quaz p̄ma est venditor paciscēs nulla actōe teneri. nihilominus tenet ad p̄cij restitutiōez re evicta. Scōa paciscēs generalr q̄ nō teneatur de morbis rei venditę. tenet nihilominus de ignoratis ad p̄cium z ad interesse. Imo in dubio p̄sumit q̄s scire vicij suaz rerū. facit l. q̄sq̄s. C. de rescin. vendi. Tertio potest vēditor paciscī q̄ re evicta vel re debita nec ad p̄cium nec ad interesse sit obligat⁹. Secūdo ptingit q̄ vēditor spēaliter excipit aliquod vicij. vt q; dicit nolle teneri de vicio q̄d noīat emptori. Et ℔ dupl'r. Aut vēditor loq̄t obscure fallendo emptorē. q; dixit. ille equus non ascēdit arbores in silua. z valet tm̄. i. nō vadit p pontes. z tenet p glo. vt si ī l. ea q̄ cōmendādi. ff. de ꝫben. empt. Secūdo vēditor informat se ꝓbis multis cā celā di defectus vel vicia. vt dicendo. vēdo tibi equū ante z retro claudicantē cecū et vmbrosum calcitrosum z scabiosum. nominādo multos defectus z vicia. z tñ in veritate tpe ꝫctus equ⁹ non claudicat nec cecus est. sz tñ aliq̄ vicia nomīata insunt equo. z dicit nolo tibi teneri de aliq̄ vicio tali. si posteaveneritvicij q̄d nō noīauit z sciuit tale vicij. Tertio nihilomin⁹ tenet emptori rōne voli. Tertio vendito; nō loq̄t obscure sed dicit. nolo tibi teneri si claudicat equus ante vel retro Aut venditor dixit dolorē nō ineſſe. vel dissimulabat q; fecit equū calefieri q̄ non doluit. aut crura eius vino vl' vngento aliquo fecit liniri q̄ nō doluit currēdo. tenet ꝓpter dolū vel dissimulatiōem. Aut vēditor nō dissimulauit verbo vel facto et vicij certuz excepit. illo casu nō tenebit emptori sz stādū est ꝓuentiōi. illo casu loquitur. l. querit. §. si vēditor. ff. de edil. edic. vbi dicitur. si vendi tor dixit in venditione se nolle teneri de aliquo certo vicio. nō tenet nisi fuerit sciens z

dissimulauit. Dñs Alphonc⁹ hmõi dat di/
stinctiõez de tpis cursu. cũ ꝺs agere intẽdit
redibitoria vel q̃nti minoris. aut agit ꝺs ꝓp
viciũ rei vẽdite. tũc tps ẽ ser mẽsiũ vel anni.
z illa tpa currũt a tpe vẽditiõis z scie subse/
cute. Aut agit ꝓp aliqꝺ dictũ vl ꝓmissũ qꝺ
ꝑcessit ℈ctũ. z icepit tps currere a tpe vendi
tiõis z nõ dicti vl ꝓmissi. aut si illꝺ dictũ vel
ꝓmissũ seq̃t ℈ctũ. z tũc incepit currere a die
dicti vl ꝓmissi. vt i. l. sciẽdũ. i. §. tps ãt redi/
bitiõis. in. ff. siz tps. ff. de edil. edic.

Est q̃ddã bñficiũ ne ꝺs vocet i ius dieb⁹
feriat⁹. mõ qb⁹ dã ꝑt renũciari. q̃busdã ꝯo ñ.
Nã si feriati sint rõe messiũ vl vindemiaꝝ ꝺ
volũtate litigantiũ ꝑt eis renũciari. Si aũt
sũt feriati dies i honorẽ deiꝝ dies pascalis
natal'. circũcisiõis. z dies dñici. et ceteri. nõ
ꝑt eis renũciari. q2 ex pacto ꝓuatoꝝ hoim
reuerẽtia dñi remitti nõ ꝑt.

Capitulũ ꝓmũ scꝺe ptz.

Uantũ ad scꝺaz ptẽ h⁹ tractat⁹ li. de
q arte officij notariat⁹ q̃ cõsistit circa
testamẽta z vltias volũtates ℔m o2
dinẽ ꝓmissũ examinãda veniũt et⁹ capitula.
Lapl'm ꝓmũ de descꝑ. test. Testamẽtũ ẽ iu
sta sñia alic⁹ de bis q̃ p⁹ mortẽ suã fieri vult
cũ institutiõe heredis. vt colligit ex. l. j. ff. de
testa. Ut sic Testamentũ ẽ q̃ꝺã solẽnis sñie
volũtas cũ institutõe hered⁹. q2 sine institu/
tiõe heredũ nõ valz testamẽtũ. Jn q̃ testamẽ
to nemo ꝑt sibi legẽ ꝓponere a q̃ recedere nõ
licet. cũ mutabil' sit volũtas vsq̃ ad exitu⁹
res nõ hz. Et o2 testamẽtũ q̃si mẽtz testatio
Testamẽto2 aliud i scꝑtz. aliud sine scriptz.
Et tale o2 testamẽtũ nũcupatiuũ. sic̃ sunt te
stamẽta q̃ fiũt circa tabellionẽ z testib⁹. z in
stituit' heres z alia inc'ueniũt sine scriptura.
Siz nihilominus septẽ testes necessarij sũt.
sil'r heredis noiatio. vt insti. e. ti. §. fi. Testa
mentũ ãt q̃d fit i scriptz o2 fieri cũ solẽnita/
tib⁹ a iure ꝓsuetz. vt sũt iste solẽnitates q̃ te/
stator testamentum ꝓpria manu scribat si est
lrãt⁹. siz si lrã⁹ nõ est z scribere nescit. al⁹ de
mãdato ei⁹ scribat z offerat z ostẽdat illꝺ te/
stator corã septẽ testib⁹ lrãtz. dicẽs istud suũ
testamẽtũ eẽ qꝺ sic offert. nõ tñ refert an illi
testes sciãt q̃d seu q̃ ꝓtineant in testamento
vl nõ. Et sint in eo scripta noia heredũ. Et
ꝑdict⁹ testator vel ille q̃ lrãs et⁹ scribit in pre
sẽtia septẽ testiũ in hmõi testamẽto etiã q̃sq̃
de testib⁹ se subscribat z vno z eodẽ die sigil
lũ apponat. Siz si testes lr̃ati fuerit tũc vnus
q̃sq̃ ipo2 ꝓpria manu se vno eodẽq̃ die et
ipe subscribat. al's sine illis solẽnitatib⁹ ꝺ iu
re ciuili testamẽtũ nõ valet. Fit etiã testamẽ
tũ aliqñ sine scriptz. vicz qñ nõ ꝑt hẽri tabel/
lio. tũc testator aduocet. vij. testes i ciuitate
z q̃nq̃ in villa. z si in villa pl'es inuenire nõ
põt z exponat corã eis volũtatẽ siue disposi
tionẽ suã z heredũ noiationez z rogat illos
eẽ testes. Mortuo aũt testatore tũc aliquis
hñs ius in testamẽto accedat ad iudicẽ loci
noiando sibi ℔. tũc iudex vocatz heredib⁹ le
gatarijs siue fideicõmissarijs et siue veniat
siue nõ cõmittat alicui tabellioi testes ipos
ad noticiã testamẽti z ad ꝑpetuã rei memo
riã recipe z ipi testes iurati deponãt vnus/
q̃sq̃ sigillatim z in'rogef q̃sq̃ eo2 de noie z
etate testatoris z de ꝓbis et⁹ q̃b⁹ vsus fuerat
in suo testamẽto. z spẽalit' ad heredũ institu/
tionẽ de ãno die loco z testib⁹. Dis examĩa
tis legant' dicta testiũ corã iudice pũtib⁹ al
is testib⁹. z tabellio de mãdato iudicz publi
cet dicta testiũ z tãdez se subscribat. Uolẽs
q̃ ordinatoez suã facere secretã si lr̃at⁹ est ꝑ se
scribat testamẽtũ. Sin aũt p aliũ scribat vl
scribi faciat i mẽbrana bona z solida. in cui⁹
pte supioi relinq̃t spaciũ triũ vel q̃tuo2 di/
gitoꝝ. i dextero ꝯo latere z sinistro tantũdẽ.
in spacio ꝯo inferiori supsit spaciũ vacuuz
q̃tũ palma digitis extẽsis. z in medio illoꝝ
spacioꝝ scribat tenor z series testam̃ti Quo
facto plicabit' carta ita q⁹ spaciũ supi⁹ ꝓiun
gat cuz inferiori. z signent' ibi tres cozdule.
Implicature ꝯo dextri spacij due z sinistri
due sic q⁹ q̃uis cedula duo habeat foramĩa
interiorẽ lrãz siue scꝑturã ledẽtia. q̃b⁹ cozdul'
singl'a spacia singul' ꝓiũcta ligẽt. ita q⁹ iteri/
or lr̃a videri vel legi nõ possit. Porro ꝺ illo
magno spacio inferiori vacuo tm̃ reliquat
q⁹ ibi possint patẽter z apte testiũ z testatoz
subscriptiones scribi. q̃b⁹ vel eodem die vel
plurib⁹ dieb⁹ ante. Sic scriptis vel factis z
ordinatis postea q̃ placz testatori vocabit
septẽ testes viros vtiq̃ z lr̃atos et scribere
scientes z nullũ iuris impedimentũ haben
tes. z coram eis testator ipaz scripturã clau
sam z inuolutã dictis cozdulis ligatã vt di
ctũ est i manib⁹ tenẽs offerre debebit. dicẽs
illud eẽ suũ testamẽtuz sua vel alteri⁹ manu
scriptũ. z eos rogare in testes. z rogãdo mã
dare vt ipm testamentũ subscribãt z signẽt

Ipe ꝙ testator etiã se debebit sua mãu subscribere. Ergo ibidẽ i pñti vno ꝓtextu añꝯ ipe testator vl aliqs ex testiby inde discedat debebit vnuſqſq eoꝝ testiũ annulũ vl sigillũ caracteratũ ad vnã ex cordulis apponere siue suũ siue alteri⁹ testꝫ si ꝓpriũ nõ hꝫ. et p⁹ hꝫ ꝓtinuo i spacio inferiori discrete fiant subscriptiões. pmũ testatoꝝ si ꝓpria manu scpsit testamẽtũ. se hꝫ mõ subscribat. Ego Jo. paginã pñtẽ clausam z ligatã i manib⁹ meis tenẽs infrascptꝫ testib⁹ oĩb⁹ simꝫ pñtib⁹ p me ad hꝫ exhibitꝫ et rogatꝫ obtuli ab eis fm iurꝫ ordinẽ signandã z subscribẽdã. asserẽs ꝙ in ea scptũ est meũ fore testamẽtũ z illud totũ z heredũ institutõez ac oia z singla q̃ i ea cõtinent a me scpta esse. necnõ coram eis pñtem subscptionẽ ꝓpria manu subñciẽs. Si vero de mãdato testatoris qs illõ testamẽtũ scripsit. ille talit se subscribat. Ego A. mãdato talis trãz ignari vel scribere ꝓt corpalem egritudinẽ nõ valẽtꝫ hꝫ ei⁹ testamentũ tã bereõ. institutõz ꝯ cta in eo ꝓtẽta suo mãdato manu mea ꝓpria scpsi. Et postea pñtẽ paginã z trãz i scptꝫ testib⁹ p eũ vocatꝫ z rogatꝫ oĩb⁹ sil pñtib⁹ offerẽte eo z asserente id qd in eo ꝓtinet suũ esse testamẽtũ. z a me scptũ pñtẽ subscptiõez meã vice z noie suo z eius mãdato apposui z i testimoniũ me subscpsi. Leteꝝ ibidẽ z in pñti qlibz ex testib⁹ taliter se subscribat. Ego A. rogat⁹ z pñs vna cum oĩb⁹ infrascptꝫ z supscriptꝫ testib⁹ ad oĩa z singla in hꝫ pñtib⁹ pagine supiori spacio fctã ꝓtẽta z scpta simul pñtib⁹ z rogatꝫ i ipa pagine ei⁹ A. testamẽto cõ. suo mandato manu mea i testimoniũ me subscpsi. z eã sigillo ꝓprio si hꝫ. vel sigillo illi⁹ hñte in circulo formã leonis vel lilij cõ. qõ ad vnã ex cordulis supdictꝫ cere impressi. Sic igit septẽ sigillis appensis z factꝫ octo subscriptõib⁹ añdictis z ceteris rite pactꝫ testator testamẽtũ secrete studeat custodire. Cõsequent aũt cui⁹ interest postulat illõ apiri z publicari. vt de publicatõe testamẽtoꝝ z ipsoꝝ formis latissime habetur in spe. in ti. de instru. edic. §. ostẽso. ff. et quoniã. et infra patebit de testamẽtoꝝ formis.

Capitulum. ij.

Liendũ in generali de his q̃ testari nõ pñt. z q̃ phibẽt a lege facere testamẽtũ. Et sunt impuberes. s. masculꝰ minor. xiiij. femia minor. xij. q̃ nõ hñt animi iudiciũ. vt. l. q̃ etate. ff. de test. Item filiusfamillas nõ pt testari etiã si pr̃ ꝓsentiat. nisi de peculio castrensi. vel q̃si vt. l. vlt. de in offi. testa. Item furiosus seu mente capt⁹ ꝯ diu talis est. vt. l. furiosum. C. q̃. testa. fa. pñt. Itẽ mutus z surdus naturalit. i. a natiuitate. vt le. discretis. C. e. ti. Sed si accidentalit est mutus z surdus z facit lrãs. potest suũ scribere testamentũ z codicillos. sed si tm̃ surd⁹ bñ potest facere testamentũ. Item seru⁹ vel damnat⁹ ad mortẽ. s. q̃ ꝓdemnat⁹ efficit fu⁹ pene. Item q̃ dubitat de statu suo vtr̃ sit liber vel seru⁹ vel filiusfamilias. Item q̃ dãnat⁹ est ꝓ crimine famoso. sicut est crimen ꝺ naturã seditõis in populo depopulatõis vl ꝓsimile. Item monach⁹ vel canonic⁹ regularis. vt. xix. q. vlt. p totum. de q̃b⁹ aliq̃d infra dicet. Item q̃ cõmisit crimen lese maiestatis. Item hereticꝰ sil r bistriones cũ infames sint. iij. q. j. c. j. Item cecus testari non potest nisi spẽale quadã solẽnitate adhibita vt in. l. hac cõsultissima. C. q̃ testa. fa. possũt Debẽt em̃ sic vocari septẽ testes z tabellari⁹ et cecus coram eis exꝑmere noia indicia z dignitates heredũ. q̃s instituit ne sola nomiñ cõmemoratio q̃ ꝯ ambiguitatꝫ pariat. z debet legata designare. z hec omnia scribenda sunt a tabellione z coram testib⁹ recitari. z cecus dz pfiteri id esse suũ testamẽtũ. z illud dispositũ esse ex sui animi sñia. z in fine dz vnuſqſq testiũ z etiã tabellari⁹ se subscribere. z testiũ z tabellarij signacula debẽt apponi. Si aũt nõ potest haberi tabellari⁹ octau⁹ testis dz adhiberi. z illud testamentũ ꝺr nũcupatiũ et magnã similitudinem hz cũ testamento in scriptis facto. Itez credẽtes receptores z fautores hereticoꝝ si p⁹ excõmunicatiõem nõ satisfecerint infra annum. nõ pñt facere testamentũ nec aliquod ex testamento recipe. de here. excõmunicã⁹. §. credentes. z. c. vergentis. z. C. e. ti. manicheos. Item damnatus ad mortem siue sit damnat⁹ vt moriatur. siue vt fiat seruus pene. siue deportat⁹ in insulam. vt. l. ei⁹. q̃. §. si cui. et ibi bona glo. ff. de testa. Sed cũ damnatus capitali crimine appellauerit et testamentũ fecerit appellatiõe pendente z ita decesserit. valebit. vt in. l. q̃ a latroniby. §. si qs ff. e. ti. Et ꝓcedentes modi fere oĩs habentur insti. de his quib⁹ non est permiss. facere testa. Item vsurarius manifestus nisi ꝓus de vsuris satisfecerit vel cautionem idoneam prestiterit. vt in ca. quẽꝯ de vsu. li. vi.

Jtē i q̄bꝫ casibꝫ ecclesiastica psona ō bonis ab eccl'a possessis possit testari hēt notabiliter glo. i. c. pñti. sup ⁊bo rebꝰ. ō off. ord. li. vj Jtē an clerici pñt ꝺdere testamētū hēt. tit. q. iij. c. j. ⁊ de testa. c. qr nos. ⁊. c. relatū. ij. Et ꝛ clerici ō bonis eccl'e testari nō pñt. tñ q̄diu viuūt ⁊ sui cōpotes existūt pñt dare aliquid moderate de ipis bonis. nō rōe testamēti ꝛ elemosyne. Posset āt dare pauplbꝫ ⁊ religiosis locꝭ. etiā illis q̄ sibi ꝯfuerūt. siue ꝓsanguinei sint siue cognati vl' agnati. siue extranei iuxta ꝯfuitꝫ meritū. vt in dicto. c. relatū. ⁊. c. ad hec. Jtē si clerici hñt bñficia i diuerꝭ ecclesijs. tūc debēt diuidi bona eccl'e ꝑm congruā estimatiōez inꝰ ipas ecclesias. vt ibidē Jtē spado q̄ hz vnū testiculū ⁊ generare pt vt. l. si ꝯfuū. ff. de iu. dot. potest heredē instituere.

Capitulum. iij.

Dtestamētū in scptꝭ factū regularit̄ req̄rūt q̄tuor. Primo q̄ septē testes intersint. Scōo q̄ se subscribāt. Tertio q̄ sigillēt. Quarto q̄ nomē heredis scribat ꝑ ꝓpria manu testatoris vel vni⁹ testis. ⁊ testes dñt eē pñtes ⁊ debēt rogari. ⁊ ille q̄ scribit testamētū in nūero septē testiū cōputat. Etiā pñt cōputari i eodē nūero legatarij si pñtes sint. Et ß verꝫ est nisi q̄stio intꝰ heredes ⁊ legatarios oriret. tūc legatarij nō pñt esse testes. igit̄ tuti⁹ est q̄ alij testes adhibeantur si hꝫi pñt. In testamēto āt nō i scptꝭ facto q̄ō alio noīe nūcupatiuuꝫ vel codicill⁹ appellat vbi testator exp̄sse ß dicit. sufficiūt q̄nq̄ testes. p. l. si q̄s agere. C. de codicil. vbi glo. ſ. q̄nq̄. dicit q̄ femia admittit vt testis in codicillis. nō aūt in testamētꝭ. vt. l. j. C. ō test. Notat etiā ex eadē lege casus i q̄ testamētū solēne in q̄ fuit extran⁹ instituꝰ rūpit p codicillū in q̄ fuit heres instituꝰ. Jtē in testamēto cōdito i villa sil'r q̄nq̄ testes sufficiūt Jtē in testamēto milites q̄ p salute romani imperij iurauit se nō euitaturꝫ mortē aliqñ sufficiūt duo testes. aliqū vn⁹ Sil'r milites in expeditōe degētes pñt facere testamentū q̄lit̄ voluerint nulla iuris solēnitate seruata p. l. milites. C. de test. mili. Jtē in testamēto ꝺdito in pñtia imperatoris adhibitio duorū testiū sufficit. p. l. oīm. C. ō test. ⁊ quēadmodū testa. ordi. Vel ꝑm alios etiā nullus testꝭ req̄rit̄ ō necessitate. Expeditissime tñ advertēdū q̄ ꝑm ius canonicū duo testes cuꝫ pbō sufficiūt in testamētis ⁊ in alijs causis q̄tū ad pias causas. vt extra ō testi. cū esses ⁊ duo tm̄ sine pbō i relictꝭ ad pias causas. ⁊. c. relatū. Et intelligo i p̄cedēti casu necessariā pñtiā sacerdotꝭ. qr nō detrahit̄ solennitate legali nisi q̄tuꝫ inuenit exp̄ssū. vt i. c. ad audiētiā. de deci. de elec. eccl'a nr̄a. ij. in fi. et l. sanctim⁹. C. de testa. le. cuꝫ oia. C. de offi. doti. Si igit̄ ipe sol⁹ interesset cū alio nō sufficeret. sic etiā si eēnt tres sine ipo nō valeret. mlt̄ū em̄ ꝑ ipō ꝑsumit ius q̄ fraudes excludat. xiij. q. j. deniq̄. de symo. nemo. ō postulā. c. fi. Et magꝭ ex⁹ dicto credit̄ q̄ alter⁹. lxx vij. di. monach⁹. ꝓpe fi. Jōq̄ stat̄ vt duo cū eo sufficiāt. Si ⁊bo eēnt q̄tuor sine eo due sibi p̄ferrēt q̄ntūcūq̄ ꝑsumat̄ ꝑ eo. ar. c. cuꝫ a nobis. ⁊. c. lz ex q̄dā. de testi. Jta speculator istas decretales intelligit.

Capitulum. iiij.

Dtandū q̄ differūt codicill⁹ ⁊ testamētū. qr in testamēto fit aliq̄ indirecta institutio. in codicillis aūt nisi ꝑ fideicōmissū. Jn testamēto vt illi q̄ sint heredes ab intestato hereditatē alteri restituāt certo tp̄e vel ꝺditōe. put testator ordiauerit. Jn codicillis ⁊bo non pt fieri substitutio a testatore. nec aliq̄ ꝺditio apponi q̄ noceat instituto heredi. Jtē in testamēto regulariter vt dictū est req̄rūt septē testes rogati. ſz in codicillis sufficiūt q̄nq̄ etiā nō rogati. Jtē posteri⁹ testamētū tollit ꝑmū ipō iure et ñ pt q̄s docere de duob⁹ testamētꝭ relictꝭ q̄ vtrūq̄ valeat. Fallit ß in testamēto intꝰ liberos cōdito q̄ ꝑ secūdā dispositiōz nō tollit. nisi testator viso ꝑmo testamēto declaret nolle illud valere. C. de testa. in aut. ß inter liberos. Jtē fallit cū q̄s in ꝑmo testamento introduxerit sibi licentiā itez testandi. tūc em̄ ꝑmū testamentuꝫ nō tollit ꝑ secundum nisi fiat mētio de ꝑmo. ff. de leg. ij. l. si q̄s. in ꝑn. Semp em̄ testator mutare pt suā volūtatē. etiā si pactū interuenerit ne possit mutare. p. l. pactū q̄ō dotali. C. de pac. ⁊ etiā si fuerit ꝑ ꝓncipē ꝓfirmatū. C. e. ti. qr nemo si bi iudicē eligere pōt. vt a ꝑori testamēto sibi recedere nō liceat. ff. de le. ij. si q̄s. in ꝑn. fac. c. cū marthe. ō cele. miss. Posterior tñ codicillus nō rumpit ꝑmū nisi exp̄sse ꝺdicat ei. per. l. cū ꝓponatis. C. e. ti. Jtem differūt codicilli a testamēto. qr in codicillis hereditas neq̄ dari neq̄ adimi directe pt. ne ꝓfundat̄ ius testamentoruꝫ ⁊ ius codicillorꝫ. nec in eis pt exheredatio scribi. nec ꝺditio heredi

institutoꝝ ꝑt adꝺ̃ci. nec substitui aliꝙs sed ꝑ fideicõmissũ in eis recte relinq̃t. vt insti. de codicill'. §. codicill'. ꝛ. §. directo. ꝛ. l. si idem. C. e. Et est hec forma codicilli.

In noie dñi amẽ. Ego Jo. tal' dyoc. pñti die ꝓpria ꝛ spõtanea mea volũtate ꝛ egrotãs corpe. sanꝰ tñ mẽte. Codicillũ facio. in q̃ testamẽtũ meũ ꝑncipale ꝑ manꝰ talis notarij publici ꝯfirmo. volo atꝫ ꝓcipio. q̃ vxor mea A. habeat de bonis meis vineã istaꝫ in tali cãpo sitã tot agroꝝ. Et. A. filio meo libros tales q̃s ego reliq̃ bononie ꝛc. Quẽ q̃dẽ codicillũ ꝓpetuũ ꝛ firmũ hꝫ volo. ꝫ quẽ si q̃s filioꝝ meoꝝ venire ꝓsupserit aliꝙ obstuãti. ꝑ petue singul' annis eo viuẽte tantũ vl' tantũ noie pene ꝓsoluat. Et nulli ꝑñt facere codicillos nisi q̃b facere ꝑmissũ est testamentũ. De forma ãt testamẽtoꝝ infra patebit Illud tñ aduertendũ ẽ si codicillꝰ fit añ testamẽtũ. ꝛ tũc i testamẽto faciẽda est mẽtio ꝓcedentis codicilli si fit ꝑ testamẽtũ et ꝑ alios seu aliũ codicillos. qꝛ ꝑles codicilli ꝑñt fieri ab vna ꝑsona. ꝛ tũc mẽtio ẽ faciẽda nõ solũ de testamẽto sꝫ etiã de pluribꝫ codicillis ꝓcedẽtibꝫ Aliqñ tñ fit codicillus nõ tñ ꝓcedẽte vel sequẽte testamẽto. ꝛ ille ꝙari dꝫ. Conficiũt tñ exꝑsse codicilli facto testamẽto nõ iure ꝑ fideicõmissuꝫ. vt ecce testatoꝛ coꝛã septẽ testibus instituit heredẽ. relinq̃t legata ꝛ ita subiecit. si nõ valet testa mẽtũ iure testamẽti valꝫ tñ iure codicilloꝝ. Et ꝓbãt hec. ff. e. l. ꝓficiũtur. Notandũ. hec clausula si nõ valet testamẽtũ iure testamẽti. valeat tñ iure codicilloꝝ vel cuiuslibꝫ alteriꝰ vltime volũtatꝫ. �fm Ja. bertrãdi. opaꝝ tñ vt cũ testamẽtũ õficit ꝓpt defectũ solẽnitatꝫ. puta cũ deficit nũerꝰ testiũ vel alia solẽnitas q̃ tũc valeat iure codicilli nõ ãt opaꝝ si alio õficit. puta si rũpaꝝ ꝑ q̃relã vel postumi agnatõeꝫ vel capitꝫ diminutionẽ. Et sic cũ dꝛ ibi valet loq̃t de pñti defectu q̃ ẽ. vt qꝛ ibi nõ ẽ plenꝰ nũerꝰ testiũ vl' qꝛ nõ rogat ꝛc. ꝛ tũc nõ ꝓphẽdit futuros defectꝰ. vt g̃ cautꝰ fiat vt oẽs ꝓphẽdat defectus dicaꝝ sic. Si nõ valet vel nõ valebit iure testamẽti ꝛc. Et ẽ ar. in. l. si stipulatꝰ fuerim ff. de ꝟ. obliga. ꝛ. l. ꝟbũ oportebit. ff. de ꝟ. sig. Vel �fm odofredũ dicaꝝ. aut statim cũ fit testamẽtũ deficit ꝓpt solẽnitatꝫ defectũ. ꝛ tunc ꝟba illa si nõ valet referũt ad illũ casuꝫ ꝛ nõ ad alios ꝓdictos. aut nõ õficit statim. sꝫ postea ex aduẽtu. puta capitis diminutiõe vel alio mõ. ꝛ tũc etiã ad casum illũ ꝓtinẽt ꝟba hec. qꝛ in dubijs interꝑtandũ ẽ magꝭ vt res valeat q̃ꝫ pereat. ff. de ꝟ. obli. q̃tiẽs. ꝛ. c. inter de fide instru. ꝛ. c. cũ inꝺ dilectos. de dona. Illud tñ notãdũ vt dicit Azo. in sũma ꝺ codicill'. Si g̃ ꝓmo hereditatẽ directo ex q̃dã volũtate vltia quã dicebã testamẽtũ eẽ. ꝛ postea ex fideicõmisso eãdẽ hereditatẽ peto mihi restitui ꝓpt idẽ testamẽtũ reducẽdo illud ad codicillos. vel illud reputãdo ꝑ codicillis. qꝛ forte illud exꝑssit testatoꝛ nõ possum effectualit'. in ꝓncipio eñ litꝫ habeo necesse eligere an agã iure directo ex testamẽto. an agã iure fideicõmissi. ꝛ vno electo repelloꝛ ab altero. sũ eñ ꝺri mihꝰ ipsi si ex eadẽ scriptura ꝺrꝰ modis peto. Si tñ sũ de parentibꝫ defũcti ex linea paterna vsq̃ ad q̃rtum gradũ. vel de materna vsq̃ ad tertiũ gradũ nõ repelloꝛ iure electõis vtẽs ex eo testamẽto q̃ testatoꝛ vicẽ codicilloꝝ voluit obtinere. in ꝓncipio tñ litꝫ tutiꝰ ẽ q̃ libet de parentibꝫ id qꝺ necesse est eligat. In collateralibꝫ aũt defũcti nõ repetit tale ꝑstitũ bñficiũ. vt C. e. l. vl. Et illud coꝛelariũ tenẽt doctoꝛes licet placentiꝰ scripserit ꝺrium.

Capitulum. v.

Otandũ licet ꝑles sint gradus substitutionũ. imo infiniti cũ semper ꝺ vno in aliũ ꝓcedãt. tñ primꝰ gradus succedẽdi ex testamẽto ꝺr institutio. ꝛ secundus gradꝰ substitutio. recte siẽ secũde nuptie dicũt oẽs q̃ sequũtur primas. ita ꝛ substitutiões q̃ fiũt ꝑ primas dicũtur substitutiones. Videndũ est igit q̃d sit heredẽ instituere ꝛ vnde dicaꝝ q̃b verbis fiat ꝛi q̃ volũtate. ꝛ q̃liter et in q̃t ꝑtes diuidaꝝ hereditas. ꝛ q̃liter distribuaꝝ inꝺ heredes. et q̃s possit instituheres. Heredem instituere nil aliud est q̃ꝫ si bi heredẽ aliquẽ statuere. i. facere. ꝛ est idem dictũ q̃si intꝰ. i. ĩ loco suo quẽ statuere. Hoc eñ agit q̃ instituit vt institutꝰ suo loco post mortẽ suã sit dñs bonoꝝ. ꝛ ne dũ ille q̃ scribit. sꝫ etiã ille q̃ nũcupaꝝ ꝺr institutꝰ. ff. e. l. ſ. §. institutũ Institutio fit q̃nq̃ ꝟbis. vt ecce lucꝰ titius mihe heres esto. Itẽ triby verbis vt si dicas. lucꝰ heres esto. Itẽ duoby verbis fit vt si dicat. lucꝰ heres. nec adiecerit esto. id est. si dicat lucius esto. Institutio fit verbis directis. vt esto mihi heres. Reflexis vt illũ heredẽ facio. instituo. et volo. mando vt cupio. ꝛ sic de alijs. vt. l. quoniam. C. de testa. Et quẽadmodum testamenta ordinentur sta. Et quẽadmodum testamenta ordinentur reflexa. Unde qꝛ reflexa vel inflexa dicũtur

noia in oib⁹ casib⁹ suis ꝑterꝯ in noiatiuis. Satis ex ꝫ liquet volūtatꝭ intentionē ꝗlibet loquēdi genere formari posse. nec nocꝫ fuasse momēta ꝓboꝝ. qz forte semiuoces tubās vel balbutiēs lingua pfudit. Jō si dicat habeas bona mea. vl̄ tibi reliq̄ bōa mea nō variat. qz institutio q̄buscūqꝫ ꝓbis fieri ꝑt. nec hodie curaꝝ ꝓboꝝ solēnitas. vt in dicta. l. qm̄. ſ allegata. Jtē institutio fit i testamēto tm̄. vel añ legata vel p⁹ legata. vel ante exheredatōz vel p⁹. Sz olim fiebat añ legata tm̄. qz institutio caput ē z fūdamētū totꝰ testamti. vt. ff. e. l. j. Rñ. j. In codicill' ät hereditas p fideicōmissū iure relinq̄t. lex em̄ in defectū ꝓditōis posite i codicill' intelligit testatorē de adimēda hereditate cogitasse. ff. de ꝓdi. insti. l. q̄dē. §. vl. sz forte inuanū cogitauit. vt ibi ꝺr. illa porro hereditas nō videtur dari in codicill'. ceteꝝ idē est si ita dicat. Titiū instituo si eū in codicillis instituero. Est em̄ ꝓditional' institutio z valet q̄is herede instituto ꝑter filiū Jtē z illa valet si ita dicat. illū instituo cuiꝰ nomē in codicill' declarauero. vt. ff. de ꝓdit. institutionū. l. institutio tal'. Jtē i institutōe certū heredez demōstrari oportet. q̄tiēs em̄ nō apparet q̄s sit instituꝰ heres nō valet. vt ecce testatoꝛ cum plures amicos eiusdē nois habeat ad designatōez vniꝰ singl'ari noie vtiꝫ. nec valet institutio nisi ex alijs aptissimis ꝓbatōib⁹ fuerit releuata. pq̄ pſona testatoꝛ senserit. vt. ff. eo. ti. l. q̄tiēs. §. heres. Et saꝝ ē heredē demōstrari nedū noiē ꝓꝛio ſz etiā signo indubitabili q̄ꝫ pene a noie nihil distat. nō tñ cuz eo q̄d cōtumelie cā solet addi. nā legata turpia q̄ denoiandi magꝭ legatarij gr̄a scribūtur. odio scribētis p nō scꝑtꝭ habent. Secus si pz stat in eodē genere. vt. ff. e. ti. le. q̄tiēs. §. si q̄s nomē. z. ff. de le. j. l. turpia. Jtē declaratio vel demōstratio heredis a testatoꝛe ē faciēda. ñ alieno arbitrio. vt. ff. e. ti. l. illa institutio. z ꝺr illa institutio alio noie captatoꝛia Jtē sufficit demōstrari heredē ab initio vel postea p ꝓditōis euentū. vt. ff. e. l. q̄tiēs. §. si q̄s ita. Jtē demōstratio ad oculū facta ꝓꝛo noie ꝓꝛio accipiť. vt si dicat. hic mihi heres esto cū sit cor̄ eo q̄ ostēdiť. vt. ff. e. ti. l. nemo dubitat. Si ät est erratū in corꝑe nl'a ē institutio. vt si volēs aliquē scribere aliū scribit velut frater meꝰ p patronus meꝰ Nam neqꝫ scꝑtꝰ erit heres q̄m volūtas deficit. p. l. si p̄. C. ꝺ here. insti. neqꝫ is quē voluit. q̄m scriptꝰ vel nūcupatꝰ nō est. si tñ testatoꝛ sciat illū nō eē fratrē suū quē nominauit frēz recte cū noie fratris instituit eū heredē. vt. ff. e. ti. l. q̄tiēs. j. Rñ. z. l. nec apud. C. e. ti. Jtē ꝓpt̄ noīs erroꝛ nō viciat institutōz Jtē si plures instituūť in reb⁹ certꝭ. lz virilit̄ sint heredes tñ res in q̄b⁹ instituti sūt dñt vnicuiqꝫ assignari in iudicio familie herciscūde z de eis ꝑt detrahi falcidia sīc de q̄libz legato. et locū hz cū vnꝰ vel plures instituunť in certꝭ rebus z alij simpl'r vel q̄tis portiōib⁹. Nā tūc instituti i re certa habenť loco legatarioꝝ vt. C. e. ti. q̄tiēs Jtē institutio ꝑt fieri pure z etiā sub ꝓditōe. Et tantum de institutionibus.

In institutōe faciēda exꝑmi pñt q̄ntitates portionū hereditariaꝝ put testatoꝛi placuerit. nam tot vncie assem faciunt q̄t testatoꝛ voluerit. Sz nisi al's appareat testatoꝛis volūtas. fit solēnis distributio hereditatis in. xij. vncias. duodecim ät vncie assis appellatiōe ꝓtinētur. Habēt ät hereditates ꝓpria nomina ab vnitate supⁱ vsqꝫ ad assem z vsqꝫ sit exclusiuū. nam quelibet haꝝ portionū maioꝛ est vncia. z quelibz eaꝝ minoꝛ asse. quia nulla eaꝝ ꝓtinet duodecim vncias. Sunt aūt hec noīa ꝓtiū vncia. sescunx. sextās. quadrans. triēs. q̄ncunx. semis. septunx. Bes. dodrans. dextrans. denus. as. vt insti. e. ti. §. hereditas. ff. e. ti. l. fuū. §. vl. Sescunx cōtinet vnciā z dimidiā Dz em̄ sescunx quasi semi z vncia. z est tertia lr̄a eiꝰ s. z nō x. Sextās q̄si sextā partē significat. i. duas vncias. Quadrās q̄rtā ꝑtē significat. i. tres vncias Triēs. i. tertiā ꝑtē. z sic q̄tuoꝛ vncias significat. Et ista q̄tuoꝛ noīa sumūt interꝓtatōz exeo q ꝗtā portionis hereditatis significāt seq̄ntia ꝓꝛo noīa hñt ethimologiā q̄d patꝫ ex eo q ꝗ certū nūeꝝ vnciaꝝ significāt. Dz ei q̄ncunx ñ q̄ q̄ntā ꝑtē hereditatꝭ ꝓcat. sz q̄ q̄ncunx denotat vncias. semis ꝓtinet dimidiā hereditatis. i. sex vncias. septunx septem vncias. bes octo. dodrans nouem. dextrans decem. denus vndecim. as duodecim. Attende q̄ non oēs vncie q̄ significantur p ista noīa ꝓtinentur i asse. q̄ sic as ꝓtineret. lxv̄j. vncias z dimidiā. Ideo aūt eis ponuntur partes. quia quelibet eaꝝ potest in asse teneri. hac ratione homo risibilis actione legis acquilie z penalis dicitur. Nec ꝑtermittendum est q̄ as quandoqꝫ ponitur ꝓ nūmo Unde ꝺr, nonne duo passeres asse veniunt

sz pōd⁹ ōr large oē q̄d i statera positū pēdet. sz ħ stricte accipiť p pōdere. xij. vncias. Jñ etiā ōr dipōdiū p pōdere. xxiij. vncias. Jñ tripōdiū p pōdere. xxxvj. vncias. si i tot vncias testator suā hereditatē distribui vellet. Nā etiā i pauciores pt eā velle distribui. vt si duos exasse instituit hedes. Tertiū ät instituit ex dimidia z sexta pte assis in. xx. vncias as diuideret z octo vncias ferret ille q̄ scpt⁹ est i dimidia z sexta. scpti ät exasse ferret. xij. vncias. vt. ff. e. ti. l. int̄ dū. §. sz si duos Hodie tñ hmōi subtilitatē diuisio nō mlt̄ū vsitata ē. sz Ruata diuisiōe assis i. xij. nihilomin⁹ si op⁹ fuerit q̄libet ptiū hereditatē vlteri⁹ diuidi poterit. z illō cōīť Ruať. de hac tñ diuisiōe lati⁹ Azo determinat i sum. C. eo. ti. Quelibz ät psona pt heres īstitui z hz facti onē testamēti i passiua significatōe q̄ ñ vetať a iure cape. poterit igiť instituī liber hō z seruus si sit Ruus ei⁹ q̄ pt instituī. Jtē pz familias filiusfamilias. mut⁹. surd⁹. furiosus. pdigus miles. honorat⁹ laic⁹. cleric⁹. mōach⁹. ciuitas. īpator. īpatrix. fisc⁹. eccl'ia. loc⁹ q̄libet venerabil'. vt insti. ō hed. q̄li. z differ. §. testamēti ät factōē. z. l. cū heredes. C. q̄ testa. fa. pos. Etiā incerte psone instituūť diuini iuris intuitu. vt. C. ō epi. z cle. l. id q̄d. z. l. nll'i. z. l. si q̄s ad declinādā. al's em̄ cert⁹ heres oz demōstrari. Jtē Ruū. priū nedū. sz alienū eti am illū q̄ nulli⁹ ē instituere possuz. insti. e. ti. §. Ruus alien⁹. ff. e. l. Ruus hereditari⁹. Jtez si Ruū. priū instituī heredē sp videro eū īstituisse cū libertate. vt insti. e. in pn. Sciēdū tñ q̄ q̄ñq̄ etiā cū libertate nō pt instituī heres Ruus a dña sua. scilz cū ipe de adulterio accusať cōmisso cum dña sua q̄ rea fuit ei⁹ dē crimis postulata. vt. ff. e. l. his ꝑbis. §. interdū. z insti. e. §. est ät. Jtē nō pñt instituī deportati. Jtez dānati in metallū. Jtem et banniti q̄ impune pñt puniri q̄ eq̄parāť de portatē. Silr hostes iperij z romane eccl'e Jtē heretici infideles apostate collegia illicita nō habētia spēale ꝓuilegiū. Jtē incerte psone q̄ñ nō ptēdit Ruaor pietatē. Jtē nō pñt instituī nati ex dānato coitu ō q̄by p doctores. in. l. q̄ō legū. z. l. si q̄ris. C. de incest. z inuti. nup. Silr p auten. licet. C. de naťalib⁹ liberis z matrib⁹ eoz. Jn q̄ ōr q̄ nati ex dānato coitu om̄i bñficio excludūť. i. nulla via nec institutōis nec substitutōis succedunt.

Diceres q̄d si au⁹ vl' pz donat nepoti spurio ex legitio filio nato vl' ecōtra. vl' si donat nepoti legitimo ex filio spurio i vtroq̄ casu dic̄ Roffred⁹ donatōz nō valere nisi ꝓbet talē nepotē aliq̄ Ruitia feciſſe auo ꝓpt q̄ ꝓsumi posset donatōz fuisse factā. vt dic̄ in q̄dam q̄stiōe q̄ incipit neraci⁹. Jacob⁹ de belui so idē tenet in questiōe quā disputauit. e. ti. l. j. Idē tenet spe. e. ti. de succes. ab itestato. §. j. §. q̄d g. §. q̄d de legitimať. Spe. tñ in ti. ō instru. edit. §. cōpēdiosa. §. q̄d si pz naturaľ z. allegat pl'es leges que tñ nō faciūt directe p illo p q̄ adducit vicz q̄ valeat īstitutio Cū pz hñs filiū bastardū īstituat i vna uncia. z naťalē z legitimū in oīb⁹ alīs bonis. Sz bñ facit text⁹ p eo in auť. de testamēto impfecto. col. viij. pmū dictum cōmuni⁹ est apud doctores de rigore iurť. vltimū ät dictū speculatoris ꝓtinet eq̄tatem

Capitulum. vj.

Ostq̄ visū ē de pmo gradu succedē
p di. vicz īstitutōe. ꝓgrue vidēdū est ō
scdo gradu successiōis. q̄ substitutō appellať. Est em̄ substitutio scda institutio. oīs scz īstitutio q̄ fit p⁹ pmā. z i locū pme deficiēť. plene igiť vidēdū est q̄ sit eaq̄ diuisio scdo q̄s faciat eas. tertio q̄s admittať in eis et q̄ñ expirēt. Substitutionū alia directa. alia obliq̄. Dz em̄ directa q̄ñ ab vna psona ad aliā sine aliq̄ alia media hereditas deuoluiť. Et alio mō ōr substitutio ꝓueniēs verbis z psonis. Et in tali substitutōe nō hz locum q̄rtaq̄ deductio. vt i. c. j. de testi. li. vj. Obliq̄ ꝓ substitutio siue fideicōmissaria ē q̄ñ q̄s p mediā psonā accipit hereditatē defūcti. vt cū dixero. instituo Titiū heredē oīm bonorū meoq̄. z volo q̄ post decē annos illā hereditatē restituat sempronio. hic em̄ sempro⁹ ni⁹ illā hereditatē hz̄e nō pt nisi p mediā psonā. s. Titiū. z in tali locū hz q̄rtaq̄ deductio Et de hmōi substitutiōe z q̄rtaq̄ deductiōe loquūť capitula Rainald⁹ z Rainūci⁹. de testa. z dictū. c. j. si pz. Et sūt tres spēs illaq̄ q̄rtaq̄. Nā alia ē diffinita iure nature. z ōr bonoq̄ sbsidiū. z debeť filīs tm̄ q̄ sine cā exheredari nō pñt. l. si totas. C. ō dona. z. l. parētib⁹. C. de inoff. test. Et huic q̄rte nulli gratiā ē pt iponi. C. e. ti. l. om̄i mō. z duab⁹ se q̄ntib⁹. z hodie aucta ē ad trientē vl' semissē ꝓ nūeq̄ filioq̄. z si sint q̄tuor filij z infra debēt hz̄e tertiā pte. si aūt sunt pl'es debēt hz̄e medietatem hereditatis defuncti intestati. vt. C. eo. ti. auť. nouissima. Alia quarta dicitur trebellianica. vt cum institutus heres si

moriat sine ple rogat⁹ ẽ stituere hereditatẽ alteri. Ille sic ĩstitut⁹ retinet q̃rtã ptẽ ō tota hereditate p trebellianũ. z ꝓputant in ea legata z donatões. vt. ff. ad. l. falci. in quartã Tertia q̃rta est q̃ debet iure institutõis. vt cũ aliq̃s est institut⁹ heres. z illa hereditas ẽ exhausta p legata vel fideicõmissa. tũc institut⁹ ꝑt detrahere ō singulis legatz vel fideicõmissis q̃rtã ptẽ. z hec nomiat falcidia. C. ad. l. falci. p to. Et legitie ptes heredũ bis ꝙsiby ꝓtinẽt. Quattuor aut ifra dãt natz iura trientẽ. Semisse nat⁹ dãt ill' q̃nq; vel vltra. Arbitriũ seq̃t suba cetera pris. Quartã tibi capies si sis extran⁹ heres. Tũc trebellatz cũ reddere cũcta rogatz. Et defalcaris dũ p legata grauaris. Directaz substitutionũ alia vulgatz. alia pupillaris. alia exẽplaris. alia breuiloqua. alia compẽdiosa. Vulgatz est duplex. s. exꝑssa et tacita. Exꝑssa est q̃ fit ꝑbis negatiuis. vt si ille mihi heres nõ erit alt⁹ sit heres. insti. ō vul. substi. in ꝓn. Tacita ꝙ fit ꝑbis affirmatiuis. vt sic. vos inicẽ substituo. vel ita. q̃q̃s mihi heres erit sit heres filio. vl ita. Titi⁹ esto heres plotiũ cũ instituisset plotiũ. C. ō here. ĩsti. l. vl. z. ff. e. ti. l. cũ i testamẽto. §. hec ꝑba. mõ sic tacita substitutio pupillatz ineſſe videt substi. expreſ. vulga. vt. ff. de here. instit. l. Titi⁹. z. l. se. Et ecõtra sub exꝑssa pupillari ꝓtinẽt tacita vulgatz. vt. ff. e. ti. l. nã ꝑ iure Expirat ãt hec substitutio vulgatz ab hereditate adita. vt. l. post adita. C. ō ipuberis z alĩs substi. Et addit lex nisi facta fuit filĩs ipuberib⁹. Effect⁹ eius est q̃ si heres noluerit vel nõ potuerit ex q̃cũq; cã. z vndecũq; veniat i illa potẽtia loc⁹ est substitutiõi. Pupillaris substitutio alia exꝑssa. alia tacita. Exꝑssa est. vt si fili⁹ meus mihi heres erit. z si in pupillari etate decesserit ille sit ei heres. vt insti. de pupil. substi. §. substituit. vel cũ pr̃ filio impuberi quẽdã substituit in vulgari casu. itelligit etiã substituisse i pupillari. Casus. in. l. cũ quis. C. de impu. z alĩs substi. Et q̃nq; tũ rõ ineq̃litatz facit vt sub vulgari nõ ꝓtineat tacita pupillaris Ponam⁹ eĩ exemplũ. Quidã in testamẽto vroẽ instituit i dimidia ptẽ z filiũ suũ impubẽ in alia dimidia. z vltimo q̃ndã substituit impubes decessit i pupillari etate substitutus voluit admitti ad portiõez ex substituti one. Et ꝙ nõ admittit rõe ineq̃litatz. sed mr̃ ei⁹ admittet z intelligit tm̃ testatoẽ voluisse institutoz hẽre locũ in ꝓsona sue matrz si pupill⁹ nõ adiret q̃ vulgatz ẽ. Et ẽ diligentissime ꝙsiderãdũ q̃n substitutio vulgatz est facta duob⁹ copulatiue. vt i ꝓdicto exẽplo. tũc substitutio nõ hz locũ in ꝓsona vn⁹ nisi etiã in ꝓsona alteri⁹. nã mr̃ hic impedit illaz substitutõz. Sz si mr̃ ante filiũ fuisz mortua. et postea fili⁹ infra annos pubertatz decessisset locũ habuisset substitutio. et ꝙ hec substitutio pupillaris. q̃a solo pupillo z impubere fit. z non distinguit an iã sit in ptãte pris. vel an p⁹ posthum⁹ nascat. vel vtrũ sit fili⁹ vel nepos ex filio. Pupillũ in ꝓposito accipe masculũ minorẽ xiij. femellã minorem xij. ãnis. vt. ff. e. ti. l. ij. in ꝓn. si tũ pr̃ ipuberi voluerit quẽq; substituere pupillariter ĩ toto tpe pupillaris etatz sz ī min⁹. puta si fili⁹ moriat infra decimũ annũ vel octauũ aut septenniũ rẽ. valebit substitutio. vt. ff. e. l. si ita q̃s substituerit. si ãt voluerit substituere in lõgi⁹ pupillaris etatz finiet pupillatz substitutio aduenĩẽte pauptate. ff. e. l. ĩ pupillari. Effect⁹ pupillatz substitutõis ẽ vt q̃s directo sit heres ipuberi tanq̃ si ipe pupill⁹ sibi heredẽ fecisset substitutũ vñ z duo testamẽta videt. vnũ pris alterq; filij. Et ptinent ad substitutos pupillatz bõa q̃ pupillis etiã postea obuenerint. neq; eĩ suis bonis tantuz testator substituit sz etiã ipuberz. Itẽ pr̃ adoptiu⁹ filio arrogato ipuberi nisi ad q̃rtam solã. z ad ea q̃ intuitu arrogatoz ab amico arrogat⁹ ꝙsecut⁹ ẽ substi. ꝑt. vt. ff. e. l. sz si plures. §. i arrogato. Itẽ expirat pupillatz substitutio maria. media vel etiã mima capitis diminutõe pupilli. vtputa si ẽ arrogat⁹. ff. ō adop. l. nec ei. §. eoz dũtaxat. substituto tm̃ succurrit ꝑ vtile actiõez. Itẽ expirat si nõ est adita hereditas pris. Itẽ si omissa cã ꝓncipal' testamti ab intestato possideat hereditas z tũc ꝙsulit substituto sic̃ z legatarijs in q̃z frandẽ istitut⁹ ñ ex testamẽto sz intestato hereditatẽ possidet. Et illō q̃d dictũ ẽ q̃ expiret substitutio pupillatz ex nõ aditõe hereditatz pr̃ne. vez tũ ẽ si is q̃ repudiat minor erat z i integz r̃stitut⁹ ẽ vt liceat sibi adire ꝑficit pupillari substitutõi vt teneat. vt. ff. e. l. ij. §. adeo ãt. Itẽ expirat pupillaris substitutio expugto pris testamẽto i tota p q̃relã inofficiosi testamẽti. Itẽ rupto paterno testamẽto. vt. ff. e. ti. l. si q̃s eũ. Itẽ expirat pupillare testamtũ p agnatoz posthumi. vt. ff. eo. l. si pr̃ filiũ. sic econtra cõfirmatur pupillare testamẽtũ quẽadmodum z paternũ si pr̃ ab

hostib⁹ capt⁹ sit simul cū filio ꝛ ibi ambo decedāt. q̄nis p̄ ꝑus decedat. Itē ℔ ordie faciēda ē substitutio pupillaris vt ꝑus primo q̄s scribit sibi heredē. deinde vel eadē hora vel q̄cūq; alio filio substituat nec dz ꝑuertere ordinē scr̄pture. Itē admittit ex pupillari substitutōe ille quē noiatim substituit testator. vel si testator generaliꝛ substituit. ita scz q̄ q̄s mihi heres erit admittet̄ illi qui scr̄pti sūt heredes. Tacita pupillarꝫ fit ℔ mō filiꝰ me⁹ impubes heres esto. Vel sic. Quisq̄s mihi heres erit sit ꝛ heres filio meo. et dz tō tacita. q̄ q̄dā ꝑba in ea nō exp̄ssa subintelligūt q̄ alꝫ in exp̄ssa pupillari ponerent. Hā ℔ intelligit q̄ si filius decesserit in pupillari etate. ille tūc q̄ eēt heres p̄ri etiā sit heres filio. Seq̄t corrolarie q̄ pupillarꝫ tacita intelligit sub vulgari exp̄ssa. Et fit hec substitutio solū a p̄re q̄ filios dz hz̄e in sua ptāte nō a mr̄e. ꝛ p ℔ differt a substitutōe exemplari vt statim dicet̄. Exemplaris substitutio fieri p̄t a parētib⁹ vtriusq; sex⁹ i p̄sonis liberoꝝ cuiuscūq; sex⁹. vt furios̄ vel mēte captꝫ. et cū tali determinatōe substitutio faciēda ē. vt si q̄dē mēte capt⁹ habeat descēdentes ex se. illi oēs vel q̄dā ex eis. vel vn⁹ substituat ei. Et dz exēplaris q̄ fit ad exēplū pupillarꝫ. vt cū dz p̄. si filiꝰ in pupillari etate decedat ille sit heres. silr in ꝓposito dic̄. si filiꝰ decedat añq; ꝑueniat ad mētis sanitatē ille sit heres. ꝛ sic pupillaris expirat adueniēte pubertate. ita ꝛ exēplaris adueniēte sanitate. Differūt tñ q̄ illa fit pupill' tm̄. hec etiā maioribꝰ. Itē illa fit a p̄re q̄ hz impuberē in ptāte. hec āt fit a q̄libz parētū. Compēdiosa substitutio fieri p̄t a milite ita vicz. Si filiꝰ me⁹ q̄ncūq; decesserit ille sit ei heres. ꝛ hic sub tali ꝓbor cōpēdio ꝓtinet exp̄ssam pupillarē. scz si filiꝰ decedit in pupillari etate. si añt decedat pubes ꝑba directe illiꝰ substitutiōis trahūt ad fideicōmissariā substitutōz. de q̄ copiose in le. p̄cib⁹. C. de impuber⁹ ꝛ alīs substitutio. ꝛ forte fauore mr̄is q̄ ē in medio añq; filius venit ad pubertatē cōpēdiosa directa dz. scz postea ī fideicōmissariā trahit̄. Item cōpēdiosa facta a milite īfra tps pubertatꝫ q̄ncūq; valet iure directo. ꝛ obliq̄t̄ post pubertatē. i. mr̄ postea p fideicōmissū p̄t petē hereditatem. Diceres. q̄d si pagan⁹ fecerit huiusmodi cōpendiosam substitutōem p ꝑba ia dicta. Rñdet̄. si pupill⁹ decedat in pupillari etate substitut⁹ succedit iure directo et mr̄ impuberis repellit oīno. Si āt pup illꝰ fiat pubes ꝛ postea decedat substitut⁹ oīno repellit̄. ꝛ venientes impuberi ab intestato succedūt in totū. v. ff. e. ti. l. ꝑbis. ꝛ. l. cēturio Si āt testator ita substituat. scz filiꝰ me⁹ q̄n cūq; decesserit illū substituo. hāc puto cōputādā fideicōmissariā. Quia ℔ ꝑbū substituo aptat̄ ad fideicōmissuz. vt. l. generaliꝛ. §. vlt̄. C. de instit. et substi. ꝛ q̄ tal' interptationem oīm tpe valere suadet. vt. l. q̄tiēs. ff. de reb⁹ du. si ꝓ ita substituat. filiꝰ me⁹ q̄ncūq; decesserit sine liberis ille sit heres. vel illum substituo. sp interptāda est fideicōmissaria. q̄ illud ꝑbū sine liberis innuit vt etiā i pupillari etate substituerit p fideicōmissū. q̄a tūc liberos hz̄e nō p̄t. Sz q̄ directa verba trahāt ad fideicōmissariam. pbat̄. ff. ad trebel. l. ceuola. vbi dz q̄ substitutio directa facta in codicill' trahit̄ ad fideicōmissū. etiā si supest ī medio ꝛc. Et his casib⁹ succedit mr̄ vel q̄libet ab intestato heres. ꝛ restituet bona detracta. l. falcidia. Si ꝓ q̄s dicat si filius me⁹ decesserit i pupillari etate. vel postea sine liberꝫ illū substituo. Due sūt substitutiones pupillares. expressa ꝛ fideicommissaria ꝓpter distinctiōem ꝛ alternatiōem ipsar̄. Et sic hoc verbum substituo aptatur diuersis modis ꝓut euidēti⁹ apparebit si testator substituat pupillariter. ꝛ p fideicōmissū substituo

Breuiloqua substitutio est q̄ ꝓtinet duas vulgares substitutōes ꝛ duas pupillares vt cū duo impuberes a parente q̄ eos hz in ptāte inuicē substituūt. ꝛ hāc substitutiōem lex appellat recipr̄ocā. vt. ff. e. ti. l. nam ℔ iure Et dicendū ē q̄ oēs iste q̄tuor substitutōes exp̄sse sūt. nihil em̄ magis de vna q̄ de alia p̄t dici. Vñ ꝓtingit q̄ ꝓpter has q̄tuor substitutiones mr̄ repellit oīno ꝛ substitutis succedit. vt. ff. e. l. luci⁹. Si em̄. eēt pupillarꝫ tacita nō repelleret etiaz in testamento militis. vt C. de impu. ꝛ alīs substit. l. p̄cib⁹. Placēti⁹ dixit tacitaz pupillarē admitti ꝫ matrē nisi ipa mr̄ cū impubere filio eēt instituta. Sed tñ distinguendum est. aut em̄ extrane⁹ vulgariter substituit impuberi. ꝛ tūc tacita pupillaris nō admittitur ꝫ mrēz. Aut substituat impuberi frater ei⁹. ꝛ tūc repellitur mr̄ q̄ nō est verisimile q̄ testator vxorē suā hoc est mrēz impuberis voluerit p̄terire C. ſus in. l. cum quidem. C. de instit. ꝛ substitut.

Notandū. si ꝑuus alic⁹ dñi fuerit heres īstitut⁹. si adire eā noluerit vel nō poterit. q̄a

ꝑuent⁹ morte dñs nihil habebit. sec⁹ de filio
la instituta. qz ipi⁹ pz̄ eā hereditatē adire ꝑt.
p. l. si infanti. C. de iure delib. Et fac̄ pleni⁹
lex cū nō solū. C. de bonis q̄ liberis. Nā ibi
dz q̄ etiā inuito filio pz̄ aduēticia filij ꝑt ad/
ire. Dicūt tñ doctores et etiā bōa glo. in le.
cū ꝓponas. C. de here. insti. si fu⁹ cōpelleret
adire hereditatē acq̄reret dño hereditatē et
tali casu coacta voluntas etiā est voluntas.

Sciendū cū pl̄es instituti z sibi inuicez
substituti fuerint in portionib⁹ ineq̄lib⁹ vno
morieti ceteri residuū ꝓsequunt̄ quis iuxta
ratā sue portiōis i institutōe sibi exp̄sse. La
sus in. l. j. C. de impub. z alīs substit. Itez
cū duob⁹ impuberib⁹ fit substitutō cū adie
ctione noīs collectiui. vt est ly vterq̄. tūc ita
demū loc⁹ est substitutiōi z in vtriusq̄ per/
sona ꝓditio substitutōis verificat. sec⁹ est si
substitutio facta p signū distributiuū vt est
vter. alter. Exemplū. testator dixit. instituo
Johannē et Petrū. z si vterq̄ decesserit in
pupillari etate. substituo eis Bartholomeū
Ecce hic Bartholome⁹ vno dūtaxat mor/
tuo in pupillari etate non succedit ex substi
tutione. secus in sc̄o casu vicz si testator sic
dixit. Johannē z Petrus instituo. z si alter
ip̄oz decesserit in pupillari etate substituo
eis Bartholomeū. Casus in. l. cum quidez.
C. de impube. z alīs substit. Item cum fit
insti. z substi. plurium cū adiectione nomīs
distributiui. tūc quelibet ip̄oz vocat̄ in viri
tuti. nisi int̄ hmōi institutos seu substitutos
pl̄es. vel duo eoz eēnt pz̄ z fil⁹. q̄ tales licet
pl̄es sint tñ cū alīs adiūctis vnā virilē ha/
bebūt portiōem in. l. vl. C. de impu. z alīs
substitut.

Capitulum. vij.

Quoniam autem

q in testamentis plerūq̄ legata per
solui p executores eorundē vel he
redes defunctoz demandat̄ modicū de le/
gatis z ip̄oz varijs modis disponendi per/
stringendū est. Legatum est deliberatio he
reditatis q̄ testator ex eo q̄ vniuersum here
dis foret alicui quid collatum velit. vt. ff. ō
le. legatum. Et nemo legare potest nisi q̄ de
iure facere ꝑt testamentum. Et ei soli ꝑt le/
gari q̄ ꝑt instituī. de q̄b⁹ sup̄ visum est. Itez
legatum fit his ꝑbis. do. lego. dari iubeo.
impero. mando. gliſco. ꝓcipio. exigo. posco.
peto. rogo. flagito. volo. deprecor. exoro. cu
pio vt des. opto vt des. credo te daturū. vt
dicit Azo in summa. C. e. ti. allegās legē se/
cundā. C. cōmunia. de le. ff. de le. j. l. etiam ſ
modo. anteq̄ tñ soluant̄ legata creditores
hereditarij sua exigendo debita habeant po
tiores. facit. l. si vniuerse. C. de le. Et qualit̄
fiat distributio bonoz hereditarioz credi/
toribꝫ habet p ea q̄ habentur z notant̄ in le.
scimus. C. de iure. deli. ad quam recurre.

Item si q̄s scienter legat rem alienaz. he
res tenet̄ rem illam redimere vel legatario
p̄cium dare si sit talis res q̄ vēdi potest. si āt
ignoranter rem alienam legauit nō valet le
gatū nisi legetur ꝓsone ꝓlūcte. C. de le. l. cū
alienam. Et legatarius dz ꝓbare sniam. vt
ea. l. §. q̄ aūt. Scōm canones tñ si alicui le
gate sunt res aliene. talis tenet̄ illi restitue/
re cuius sunt. z ꝑt agere ꝑ heredem si scient
legauit res. vt habetur in tex. z glo. c. filijs.
de testamentis Item si aliq̄s scienter legat
rem obligatam creditori. heres dz eā luere.
secus si legans nesciuit rem obligatam. vel
forte voluit legatarium luere. z ſ exp̄ssit. tūc
heres non tenetur eam luere. instit. de le. §.
sed z si rem. Item si res legata sine facto
heredis. i. sine mora. ſm glo. perierit legata
rio perit. insti. de le. §. si res. z. l. si fuū. ff. ō ꝑ.
obli. Item si aliq̄s legauit ex illo vase vr/
nas decem z ibi non sunt decem sed pauci/
ores. nō extinguit̄ ꝓpterea legatū ſz tantū
modo accipiet̄ q̄tum inuenietur. le. si quis
fuū. ff. de le. ij. Item si aliq̄s in testamēto le/
gauit ep̄o ꝓpriam portionē z alia mlta legat
monasterijs vl̄ eccl̄ijs si legauit illā portio/
nem ep̄o sub hac conditione vt illa tm̄ esset
ꝓtentus z ep̄s hoc acceptauit. valebit z nō
ꝑt exigere de ceteris portionē sibi deputatā
ꝑt adhuc sibi portionem suam eligere. si cō
stiterit q̄ testator in fraudem modicū lega/
uit ep̄o vt p illud modicum defraudaretur
ab alijs. tūc episcopus adhuc potest exige/
re portiōem. p. c. officij. de testa. Scien/
dum tñ q̄ licet ſm antiqua iura episcopus
vl̄ alius inferior nō potuerit deducere suaz
portionē canonicam de relictis seu legatis
monasterijs de ordine minoz ad vsum di/
uini cultus spectātibꝫ. vt ad calices vl̄ alia
ornamenta. hodie tamen potest vt habetur
in clementina. dudum. de sepulturis. in. §.
verum ne parrochiales eccl̄esie. ꝛc.

Itē q̄ nō implet voluntatē defuncti tota

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Wydz. Im. A. Mickiewicza

hereditas ẽ sibi auferẽda.p.c.lz vniuerſ. de vo.z vo.redẽ.xj.q.j.siluester. Scdum leges tñ ℔ obſuãti extraneo herede.lz em̃ filiꝰ heres pẽis nõ adimpleat volũtatẽ pẽis defuncti.nõ iõ pdit totũ sed ſuaſ ei legitia portio. C.de fideicõ.autẽ.℔ ampliꝰ. Itẽ si aliqs legauit mõasterio sctẽ. W. deceẽ.sz nõ determinauit cũ pl'a sint mõasteria sctẽ marie.dabitur pauperi.ar.in auten.de eccle.tit.§.si qs in noie.coll'.ix. Item si qs legauit ſuũ in aliena puincia pstitutũ expenſ heredis nõ legatariꝰ queritꝰ fuꝰ.ff.de.l.j.cũ ſuus.z.l.se.

Item si testatoꝛ pt imponere penã heredibꝫ si nõ paruerint eiꝰ volũtati dũmodo ñ sit turpe aut inhonestũ.qđ pcipit insti.ꝺ le.§.pene qm̃ noie.z.§.vl.facit lex vnica .C.ꝺ his q̃ pene nomie in testam̃to vel codicill'relinquũtur. Item ex testamento nõ adeat hereditas deficit legatũ nisi ita sit legatum q̃ a venientibꝫ ab intestato pstetur legatũ. tũc em̃ ab herediby petendũ est.p.l.eã quã C.de fideicõmiſ. Sil'r pstat legatũ cum testatoꝛ dixit si nõ valet vt testamentũ .valeat tñ iure codicilloꝝ.vel etiã qñ legatũ est contũcte pſone factũ. Itẽ q̃ vna res pluribꝫ legat q̃libet bz ibi ius nisi appareat alia volũtas testatoꝛis.ff.de leg.j.si pluribꝫ. Et dicit Bar.ibidẽ q̃ lz bõ posset oĩa bona sua ꝓsumere cuz sanꝰ sit.tñ in morte nõ pt filios vel nepotes pterire.insti.de inof.test.p totũ. et p.c.de his.extra de sepul. Itẽ cũ vna res duobꝫ legatur ꝓiũctim.lz alter eoꝝ in reruz natura nõ sit.tñ tota res alteri ꝓiũcto debetur.vt in.l.si duobꝫ.ff.de le.j.C. de cad. tol. vnica.§.j. Cinus ãt dicit si sperabatur ille secũdus foze in rerũ natura pcedat lex.vl' si fuerit tempe testam̃ti pditi.sz si nõ sperabat in rerũ natura nec fuerit tpe testam̃ti. pars eiꝰ ptineat ad fiscũ.allegans legẽ. Item veniũt.j.§.cũ anteq̃.ff.de pet.here. Item q̃ scienter soluit ex minꝰ solẽni testamẽto defuncti alimẽta in eo alicui legata p terminũ tenetur ad pstandũ ea ad futuꝝ.qz secutꝰ est volũtatẽ defuncti.Casus in.l.j.C.de fideicõmiſ. Sil'r si qs sciẽter soluit ea q̃ minꝰ solẽni testamẽto p fideicõmiſſum legata sunt. si qs ergo senserit se grauatum volũtate defuncti nõ pstet.vt ꝺz in.l.ij.e.ti. Item si testatoꝛ vni quẽ ꝓmo noiauit fundũ legauit. et eundem fundũ alteri postea legauit. demũ eundẽ fundum ꝓmo itez legando. licet pus bis nominatus fuerit,tñ ipe vnã alteram medietates habebit.vt.l. cũ q̃stio. in.§.sed et aliam.C.de le. Similiter dicat si qs fuerit institutꝰ in.xij.alius in.vj.vncijs videt testatoꝛem ꝓmo id admiſisse q̃d alteri legauit. Item si claudius legauit mihi alimenta z vestiariũ q̃ſcz moꝛeretur.tũc licz claudius moꝛiatur.post mortẽ tñ eiꝰ michi legata debentur.vt.l.j.C.e.ti. Et legatariꝰ subtrahẽs rem legatam pdit eam.eo.ti.non est dubiũ.z.l.si legatariꝰ. Item legato fũdo instructo hoĩes mancipia. pecoꝛa.z vina ibi exoꝛta nõ venalia sz mãsiua z cetera q̃ in fundo sunt agri stercoꝛandi cã dicunt legata.vt.l.j.z.ij.C.ꝺ ſ.sig. Similiter illa dicuntur legata q̃ maioꝛi pte anni ibi sũt mãsura.vt.e.ti.vbi dicit lex semota carne mensas.pondera.ferramenta q̃ laniande carnis causa ꝓparata zc. In trutinellas.cultros. dolabꝛas.instrumento relinq̃mꝰ. Item legari pt res q̃ nõ est in rerum natura.si mõ futura est veluti fructꝰ q̃ in illo fundo natierũt. aut q̃ ex illa ancilla natũ erit .vt insti. eo.§.ea q̃z res. Sic & legari pñt ea q̃ sũt vel q̃ non sunt sed futura sunt. Sed que non sunt nec fuerunt nec erunt legari non pñt. vt insti.de inuti.sti.in ꝓn. Si vero dubiuz est an res legata tpe testamẽti sit in rerũ natura nata.puta an homo legatus viuat.agi quidem pt ex testamento sed officio iudicis cautio interponit.vt cum heres rem prosecutus fuerit z nactus legatario restituat vt ff.de le.j.ſuo legato.§.vlt. Ideoq̃ si tempe testamenti ſuus legatus eẽt in fuga vel longinquo absens debet heres prestare operaz vt eum requirat z prestet z sumptus in eam rem debz impendere. Si autem seruus legatus post testamentũ factum fugerit viuo testatoꝛe.impensa ꝺz reddi piculo legatarij qz rem eo loco ꝺz pstare heres in q̃ a testatoꝛe est relicta.vt.ff.de le.j.l.cũ ſuꝰ legatus. z.ff.apud iul'.z.le.si ſuus legatus.j. Rñ. Et illud quod dictum est q̃ ea que sunt legari pñt.tamen si talis res sit cuiꝰ non sit cõmertium nec ipa debetur.nec eius estimatio.vt si quis legauit templa vel basilicas vel que publico vsui deputata sunt.z sic de aliis rebus in q̃bus nõ cadit cõmerciũ.pterea nedum cozpalia pñt legari .verum etiam icoꝛporalia.vt iura z seruitutes. Preterea nota rius potest legare alteri rogatiões.snias zc.

Item instrumẽto pictoꝛis legato veniunt cere colores pẽniculi cultoꝛia z vngille

Silr instrumto piscatoris veniũt nassellę ꝙ piscium cã capiẽdoꝝ cõparate sũt ꝛ piscatores. Silr instro balneario legato balneatorẽ ꝓtineri cũ balnea sine balneatoribꝫ vsum suũ ꝓbere nõ ꝓnt. ff. e. ti. l. pictoris. Itẽ succurrit heredi si eadẽ res sepi⁹ i testamto fuerit legata. satꝭ est cã semel ꝓstari. vt. ff. de le. ij. l. mephi⁹. §. eũ. Si ãt eadẽ ꝙntitas i eodẽ testamto sepi⁹ legeť deberi poterit sepi⁹ si legatari⁹ euidẽtissimis ꝓbatoĩbꝫ ostẽderit testatorẽ mltiplicare legatũ voluisse. sz vbi in diuerſ volũtatibꝫ vel codicill' vel vno testamẽto ꝛ alio codicillo eadẽ quãtitas sepi⁹ legať sepi⁹ debeť nisi heres ꝓbauerit testatorẽ voluisse legatariũ eẽ ꝓtẽtũ vna eaꝫ ꝙntitatũ. ff. de le. l. plane. §. si eadẽ. ꝛ. ff. ō le. ij. l. sempro⁹. vbi ōr. si due tabule testamti eodem tpe ereplarũ cã scꝑte sũt in vna centũ. ꝛ in altera ꝙnquagĩta aurei legati in Titiũ heredi parcendum est. Ideo vtrũqꝫ legatum nullo modo debeť. sed tm̃ ꝙnquaginta aurei.

Item ꝙ hz duos ſuos vnũ ex bis legando. ꝛ nõ apparet quẽ testatoꝛ tẽptauerit. electio erit legatarij. facit. l. ꝙ duos. ff. ō le. j. explica ō duabꝫ vaccꝫ vel eqs. ꝛ ß fauore vltime volũtatꝫ. nisi ꝙba testatoꝛ plata eẽnt ad heredeꝫ. vt sic dixit testatoꝛ. Tibi fili mi vnũ ex ſuis meis rogo vt tradas titio proculi. tũc electio ẽ heredis. Secꝰ cũ ꝙs plures ſuos habuerit eiusdẽ nois. ꝛ vnũ ex bis legauerit is quẽ tũc heres elegerit ꝓstabiť. in l. si ꝙs a filio. §. si ꝙs plures stichos. ff. e. ti. Itẽ si vni ex duobꝫ eiusdẽ nois existẽtibꝫ ō amicis testatoris res aliꝫ legať. ꝛ cui ex ill' legatũ dandũ sit dubiteť. eligere ꝺz heres cui soluat vt ab eo defendať. p. l. si ꝙs ſuũ. §. si iter duos. ff. ō le. ij. Itẽ cũ testatoꝛ ita legauerit vtoꝛi vt tãtã ptẽ ꝗtã vnꝰ ex filijs ō hereditate paterna seu testatoris ꝙſeqreť. put scz testatoꝛ ipis legasset ptes ineqles ꝓstabiť ei tãta ꝗta minoris ptꝭ legatũ se extẽdit. Rõ. nec cũ maioꝛ portio ei soluta fuerit. alter filioꝝ minꝰ obtineret ꝗta debita iure nature cuz tm̃ in ꝑis ptãte damnatꝰ nõ eẽt. Casus in. l. ꝙ ꝙcubinã. in. §. cũ ita legatũ. ff. de. l. iij. Itẽ vsufructu bonoꝝ minoris donec ad. xxv. annũ puenerit legato legatario nõ extingui tur minoꝛe mortuo ante. xxv. annũ. sz durabit ei vsufructus donec curricula predicti tpis effluxerint. Sed si legatarius viuo minoꝛe anteꝗ. xxv. annũ attigerit moriť. extinguitur vsufructus. nec ad heredes eius vsufructum trãsmittit. Casus in le. ambigũitatem. C. de vsufruc. et habitatiõe. Item si ꝙs in genere legat vinũ frumentũ vl' oleũ nõ ōr legasse vinũ gallicũ aut oleũ ꝑciosum sed generale vinũ terrestre. vt habeť in clemen. nõ potest. de procura. in g'o. Item si legatum sit ß modo. lego tali oms equos meos ꝓter grisellum vel gradarium. oms equi veniunt ꝓsoluendi dempto grisello vl' gradario. Si vero sit bis ꝙbis. lego illi omnes vineas meas ꝓter asinum quẽ oneratũ athenas remisi. oms vinee veniunt et cuz hoc asinus ꝓsoluẽde. Rõ ꝓmi. quia bis verbis exꝓmitur voluntas proferẽtis. Si em̃ voluisset illũ habuisse oms equos. non expressisset ꝓter qõ ibi capitur exceptiue. quia ponitur inter res eiusdem speciei vel generales. Rõ generalis aũt secundi est. Cum ly ꝓter cadit inter res oĩno sepatas ꝛ distinctas diuersaꝝ speciez merito capitur inclusiue ꝛ augmẽtatiue. Nam si testatoꝛ non voluisset legatariũ habere oms vineas ꝛ cuz hoc asinũ frustra exꝑssisset ꝓter asinum cuz suffecisset. lego illi oms vineas meas. Capitur etiã ꝓter ꝙiunctiue interdum. vt plerũqꝫ solet fieri in dispẽsatiõis materia. vt in ca. dudũ. de elect. ꝙ Bar. ꝛ in. l. actõis. C. ō transac. ꝛ in regula pctm̃. de regu. iuſ. li. vj. Item si dixit testatoꝛ exheredo filiũ meum Johannẽ. ꝛ duos habuerit filios ß noie eoꝝ nõ specificauit quẽ notauerit. et cũ exheredatio sit odioso nullũ exheredauit. Et hec cõpendiose rudibꝫ delegatis recollecta sufficiant.

Capitulum. viij.

Atis enim quãto

Sbreuiꝰ fieri potuit de successionibꝫ ex testato dictũ est. Nũc ꝙ respiciendũ est de successiõibꝫ ab intestato. Sed quoniaꝫ plerũqꝫ in huiusmodi successione distinctio graduuꝫ ꝛ eorũdem computatio prout in arboꝛe ꝙsanguinitatis edocemur ꝑequiritur. Ideoqꝫ superficialiter in ꝑsentiarũ vt materia successionũ eo lucidius humanũ cerebꝝ subintrare valeat. Arboris noticiã expedit ꝓmo enodare. Generalis eĩ cognitio ipiꝰ ꝓsistit in bis. vicz ꝙ sciať quid sit ꝙsanguinitas. quid linea. ꝛ ꝗt sint eiꝰ species. Item ꝗd sit gradus ꝛ qualr ꝙsone dicunť esse in gradu. Cõsanguinitas est vinculum diuersaꝝ ꝙsonaruꝝ ab eodem stipite

deſcendentiū carnali ꝓpagatione ꝯctū. Linea eſt ordinata collectio ꝑſonaꝝ ꝓſanguinitate ꝓiūctaꝝ ab eodē ſtipite deſcendētiuꝫ diuerſos gradꝰ ꝓtinēs ꝛ eos ab vnitate ſtipitis ſm nūeros diſtinguēs. Lineaꝝ tres ſūt ſpēs. q̄dam eſt aſcendentiū. ꝛ ꝓtinet illos a q̄bꝫ originē traxim⁹. vt ꝑ mr. au⁹. pau⁹. ꝛc. Deſcendentiū eſt illa q̄ ꝓtinet illos q̄ duxerūt originē a nobis. vt filꝰ. nepos. pnepos. ꝛc. Trāſuerſalis ꝛ eſt illa q̄ ꝓtinet illos q̄ nō duxerūt originē a nobis nec nos ab ipis. vt frater. ſoror. ꝛ eoꝝ ꝓgenies. vt. xxxv. q. v. primo gradu. Gradus eſt q̄dam habitudo ſiue diſtantia ꝑſonaꝝ facta ad inuicē collatione ad cōmunē parentē qua cognoſcitur quanta generatiōis diſtantia due ꝑſone inter ſe differāt. Item ꝑſone q̄ diſtant eq̄liter a cōmuni parente dicuntur eſſe in gradu ꝛ facere gradū. q̄ ꝯo ineq̄liter dicūtur diſtare gradu. vt. xxxv. q. v. porro. ꝛ c. parētele. Itē canonicā cōputationem in linea trāſuerſali facias ꝑ iſtā regulā. Quoto gradu diſtat q̄s ab aliq̄ ſupiore eodē diſtat a q̄libet deſcēdenti ab eo ꝑ aliā lineā vſq; ad lineā eq̄litatis poſtea ꝑ nūero ꝑſonaꝝ gradꝰ apponitur. hec regula habeť in. c. q⁹ dilecto. de ꝓſanguinitate ꝛ affinitate. Incipe igiť a ꝓma ſupiori cellula. ſcz Abanus q̄ diſtat a trūco q̄rto gradu. igitur ꝓpatruus qui deſcendit ab abauo ꝑ aliam lineā. ſimiliter quarto. et ſic cōmuniter fac ꝑ alīs. Sic ꝓpatruꝰ et ꝑauus ſunt duo fratres. ꝛ ſic in ꝓmo gradu. igitur auus filius ꝓauꝰ diſtat ſecūdo gradu a patruo. Pater ꝙ trūcꝰ quarto. Siꝫr filius ppatrui diſtat quarto a trunco. ꝓbatur. q⁹ filius ꝓpatrui ꝛ auus ſunt duo nepotes. igitur in ſecundo gradu. q⁹ ſunt filij duoꝝ fratrū q̄ ſunt in ꝓmo gradu. igitur pater diſtat a filio ꝓpatrui tertio. trūcus q̄rto. Siꝫr nepos ꝓpatrui diſtat q̄rto a trūco. ꝑbatur. nepos ꝓpatrui ꝛ ꝑ ſunt ꝓnepotes. igitur ſunt in gradu tertio. q⁹ ſunt filij duorum nepotū q̄ ſunt in ſecūdo gradu. igitur truncus diſtat q̄rto. Siꝫr ꝓnepos ꝓpatrui cū trunco eſt in q̄rto ꝛ in linea eq̄litatis q̄ ꝓtinet oēs ꝑſonas eq̄liter cū eo deſcēdētes. ꝓbatur. ſunt duo abnepotes. ꝙ ſūt in q̄rto gradu. q⁹ ſūt filij duoꝝ ꝓnepotū qui ſunt in tertio aſcende ꝛ ad ꝓauuꝫ diſtat a trunco tertio gradu. Igitur patruꝰ magnꝰ qui ab eo deſcendit per aliam lineam. Similiter tertio ꝓinde conſobrinus tertio ꝛ filiꝰ eius ſecū in tertio in linea eq̄li. Deinde ꝑ nūero ꝑſonaꝝ adꝫciať gradꝰ. ꝛ in ꝑbatōe iſta ꝓcede vt ꝓus. q⁹ patruꝰ magnus et auꝰ ſūt duo frēs. igiť in ꝓmo gradu ꝑ diſtat ſecūdo. trūcꝰ tertio a patruo magno. ꝛ ita de alīs. Hec ꝓbatio colligiť. xxxv. q. v. ad ſedē

Ad inueniendū igiť gradꝰ ꝓſanguinitatꝭ ſm vtrūq; ius. dic Jo. an. i arbore tolle hāc magiſtralē regulā aſcendentiū ꝛ deſcēdētiū. Quot ſūt ꝑſone de q̄bꝫ q̄riť cōputatꝭ int̄ me dīs vna dempta tot ſūt gradꝰ int̄ eos. Et intelligiť illa regula q̄n vna ꝑſona ꝓtinue deſcendit ab alia. Et ſic nō ſeq̄ť. petrucius bꝫ duos parētes. iiij. auos. viij. panos ꝛc. igiť toto gradu diſtat. Regula collateraliū in linea eq̄li q̄to gradu diſtat q̄is coꝫ a cōmuni ſtipite toto diſtāt int̄ ſe. ꝛ ꝑ ſm canonicā cōputatōez. Scōm leges ꝯo q̄to gradu q̄uis coꝫ diſtat a cōmuni ſtipite toto duplicato diſtāt int̄ ſe. Regula de linea collaterali ineq̄li eſt q̄to gradu quis coꝫ remotior diſtat a cōmuni ſtipite toto diſtant int̄ ſe ſm canones. ſm leges vero q̄t ſūt ꝑſone ſtipite dempto tot ſunt gradus. Sciendū ſm legalem cōputatōem q̄libet ꝑſona facit gradū. vñ filiꝰ ꝛ filia faciūt duos gradꝰ Scōm canonicā ꝯo cōputatōem due ꝑſone faciūt vnū gradū. Rō. q⁹ in legibꝫ ppt̄ ꝑ aſſignant gradꝰ. vt hereditas vel ſucceſſio ab vna ꝑſona ad alteram inter ꝓſanguineos deferat Et q⁹ hereditates nō poſſūt deferri ab vna ꝑſona in alterā. Jō in ſinguł ꝑſonis ſingulī ponūtur gradꝰ. ſz in canonibꝫ ppt̄ ꝑ cōputātur gradꝰ vt demonſtreť vſq; ad q̄tū gradum nuptie celebrari debēt. Et q⁹ nuptie int̄ duas ꝑſonas fiūt. Jō canones duas ꝑſonas i vno gradu ponunt. vt. xxxv. q. v. ad ſedem. Sciendum q⁹ he ꝑſone coniungi non poſſunt matrimonialiter.

Nata ſoror nepꝭ matertera fratris ꝛ vxor
Et patrū ꝓiūx nurus ꝑuigni nouerca.
Uxoriſq; ſoror ꝑuigni nata nuruſq;

Atq; ſoror ꝑris ꝓiugio lege vetantur.

Hec papa cum his diſpenſat. vide de hoc i ca. ſra. de reſti. ſpoł. in glo. ſ. nō vult. Caſus in q̄bꝫ impeditur matrimonium contrahēdum et dirimitur contractum. Erroꝛ conditio votū cognatio crimen. Cultꝰ diſparitas vis ordo ligamē honeſtas. Si ſis affinis ſi forte coīre neq̄bis. Caſus in quibꝫ ſponſuꝰ uuntur ſpōſalia ō futuro. Mutū aſſenſus abſentia ſiue iuuēt⁹. Factꝰ affinis vł altera

copula carnis. Crimē religio si mala cōditio. Si lesura grauis sponsalia soluis in istis. Affinitas ē primitas psonaꝝ ex carnali cōmixtiōe, proueniēs omni carēs parētela ex carnali cōmixtione. Lozelarie secūdꝝ q affinitas ibi tā p legitimū qꝫ p fornicariū coitus. vt xxxv. q. iij. nec eā. z. c. discretiōs. de eo q̄ cog. pang. z. c. fraternitatis. e. t. Et dicūt affines qsi ad alteri⁹ fines tēdētes. Nā sic ego z uxor mea sum⁹ in prio genere affinitatis. sic sozor uxoris mee ē affinis mihi in prio genere et pmo gradu. Hen⁹ affinitatis inuenit pm hāc regulā. psona addita psone p carnis pmixtionē facit gen⁹ affinitatis z nō gradū. vbi gra. Frater me⁹ ducit uxorē cui admisceat carnaliter. p hāc carnalē copulā orit primū genus affinitatis int uxorē fratris z ei⁹ sozorē q̄ ē ex alio latere. Itē da uxores istis tribus q̄ descendūt ex fratre. vt fili⁹. nepos. pnepos. q̄bus cōiūgant p carnalē copulā orit primū genus affinitatis int eas z sozorē fratris. Eodē mō ex alia pte arboris sozor nubat uiro cui prius gat carnalit. p hāc carnalē copulā orit pmū gen⁹ affinitatis int uirū sororis z frēs sororis ut pri⁹. Itē grad⁹ inuenies p hāc regulaz psona addita psone p carnis ppagatiōez mutat gradū z nō gen⁹. Uerbi gra. Frater ducit uxorē illa est affinis sororis fratris i prio genere z in eodē gradu in q̄ frater est ei pguine⁹. s. in prio. qz cū ꝫ nō fuit carnis ppagatio nō ē mutat⁹ grad⁹. Adde sozori psonā p carnis ppagatōz. s. filiū. ista mutat gradū igitur attinebit uxori fratris in secūdo gradu genere nō mutato. Adde aliā psonā. scz nepotē illa sil'r mutat gradū z non gen⁹. igit erit uxori fratris in tertio gradu z primo genere affinitatis. Eodē mō cōputabis grad⁹ ex alio latere. qz uir sororis est affinis fratri z sue successiōi in primo genere in eodez vel diuersis gradib⁹. vt dictū est. Itē oēs consanguinei uxoris sūt affines viro in prio genere affinitatis. z in eodē gradu in q̄ sūt consanguinei uxori z ecōtra. oēs pganguinei viri sunt affines uxori in primo genere affinitatis. z in eodē gradu in q̄ sūt pganguinei viro. Cōsanguinei ꝫo viri z pāguinei uxoris int se nō sūt affines. Uñ pr z fili⁹ pñt ducere matrē z filiā. z duo frēs duas sorores. eo. ti. sup bis. Itē oēs mariti pganguineaꝝ meaꝝ sūt mihi affines in prio genere affinitatis z in eodē gradu in q̄ uxores eoꝝ sunt mihi pganguinei. Idē z p omnia intelligas de uxoribꝫ pganguineoꝝ. Hec oēa cōprobantur. xxxv. q. v. porro. patet p ꝫ q̄ uxores duoꝝ fratꝝ vel alioꝝ pganguineoꝝ nō sunt affines. qz olim attinebāt i secūdo genere affinitatis. q̄d hodie sublatū est. Item prohibitio de secūdo genere affinitatis z tertio reuocata est. et proles suscepta ex secundis nuptiis potest cognationi prioris piugis copulari. licet olim nō potuerūt. eo. ti. non dz. Hoc sic intellige. frater meus habet uxorez eo mortuo relicta sua nubit alij et prolē gignit. illa proles nō potuit copulari cognationi prioris mariti ꝓpter publice honestatis iusticiaz. nam ꝫ mō reuocatū est. Sed alia publice honestatis iusticia q̄ est de sponsa de futuro adhuc manet. Item q̄ ignorāter sororē uxoris sue cognouit putans eā cē uxorem suam iurabit q̄ hoc inscius fecerit. z tūc ab uxore eius nō separabit. sed reddet z exiget. Illa ꝫo sine piugio maneat. xxxiij q. j. in lectum.

De successione ex intestato q̄ secūdꝫ iuan dū est p lege. de successiōe ex testato superi⁹ dictū est.

Legitimi z naturales

Primi grad⁹ tantū equaliter succedūt siue sint masculi siue femine siue in ptāte constituti siue nō. In auten. de here. ab intesta. veni. §. reliquū. z. §. nulla. col. ix.

Ulteriorꝭ grad⁹ tantū. i. nō filij. tūc succedūt p stirpes in infinitū siue in inēqli tātū siue in equali iur. repñtatiōis ꝫuato. Insti. de hereō. q̄ ab intesta. deferuntur. §. Item si ex duob⁹.

Primi z ulteriorꝭ grad⁹ simul tūc oēs primi grad⁹ succedūt z excludūt alios. Sz si aliq̄ sint pmortui eoꝝ filij succedūt cū aliis p stirpes in infinitū. Idē ex alijs succedere nō pñt. vt insti. de here. q̄ ab intesta. defe. §. fi. z. §. cū fili⁹.

Legitimi tantum

Spirituales vt ex sacramenti donatio nevel illius detentione. z nō succedūt ralib⁹ parentib⁹. cum ista generatio respiciat eterna z non temporalia. xxx. q. vij. peruenit cē.

Adoptati ab auo materno vel paterno. tūc idem vt in mēbro pcedenti. Ab alio puta a patruo vel fratre vel quocūqꝫ alio tunc succedūt si mortis. tpe ipi⁹ pris nō sūt emācipati. vt. l. cū in adoptiuis. C. de adopt. Arrogat⁹ tñ fili⁹ bz oīa iura sicut fili⁹ naturalis z legitimus.

Naturales tantum.

Ex simplici coitu. Legitimati p̄ p̄ncipē vel mr̄imoniuz subsequēs z succedūt. extra q̄ fi. sint legi. c. p venerabilē.

Nō legitimati. In bonis maternis indistincte succedūt cū alijs nat̄alibz legitimis nisi mater sit illustris. l. si q̄ illustris. C. ad se. cōsul. orphi. insti. e. ti. §. nouissime.

In bonis paternis nō succedunt nisi in duab⁹ vnc̄ijs cū mr̄e sobole z p̄inge non extātib⁹. vt i auten. iz. C. de. natu. libe. Ex dā nato coitu. et fm oēs doctores nō succedūt insti. ad se. cōsul. orphi. §. nouissime.

Permixti.

Naturales z legitimi. nat̄ales tm̄. z legitimi tm̄. Tūc legitimi tm̄ vicz arrogati cōcurrūt cū nat̄alibz z legitimis. z nat̄alibz tm̄ legitimat⁹. z naturales tm̄ excludūt vt dictū est. Filij tm̄ secūdi mr̄imonij nō succedunt cū p̄mis in bonis acq̄sitis p̄stāte mr̄imonio p̄mo. in. l. femine. C. de secūdis nupt̄ijs. sic nec filia in re feudali existēte masculo. Et iā si de ℔ pactū factum sit. vt in auten. de suc. feudi. i. §. ℔ etiā. col. x. Nec etiā vir legitimatus tm̄ nec legitimat⁹ p sequēs mr̄imoniuz siue speciale mentioñ. Casus in aut. in succes. C. de suis z legi. libe. j.

Capitulum. ix.

x autentico. ut cū

e ō appellatōibz cognoscit. §. causas. col. vij. Sic̄r p nota. in. c. q̄ntaual lis. in glo. de iurein. colligūt q̄dā casus in q̄bus parētes solēt exheredare filios. vt patz in his metris.

Bis septē cauſ nat⁹ priuabit heres.
Parētes feriat vel p̄bū dicat amaz.
Crimē accusans veneno si potat illos
Aut si tradat eos si cura furētibz absit
Se societ reprobis patriā dilexit amicā
Nō fideiussit p p̄ze vel ab hoste redemit.
Testaric̄z p̄ez vetuit se immiscet arenā
Nō orthodox⁹ vouerē si nota sequet

Casus in q̄bz filij exheredāt parētes
Sed p̄ z octo filij cū spernit honorē.
Accusat filiū veneno si potat illum.
Cōiunctā filij diligat testaric̄z vetat
Furētē negligat captū nec ab hoste redemit
Consort. vit. creduliter insidietur

Notandū et auten. de nupt̄ijs. §. ingratitudinē. col. iij. colligūt tres casus i quibz frater p̄t exheredare frēz. Prim⁹ cum frater p̄curauit mortē fratris. Secūd⁹ si crimina liter actionē ō eū duxit. Tert⁹ si succ subsātie in frēz p̄iectura p̄curauit. vt velle sibi facere incendiū vel sil'e q̄ casu ei⁹ portio ad alios frēs z attinētes p̄tinebit Uñ fratre decedēte ab intestato succedit p̄z cū alijs fratribz demptis casibz exheredationis. vt dictum est.

Cōpendiose cū visuz sit de p̄mis duabz officij notariat⁹ p̄tibz. postremo videdū ē de ei⁹ tertia p̄te p̄ncipali q̄ p̄sistit circa instr̄oz p̄fectionē eiusdē p̄missa prosequendo capitula.

Capitulum p̄mum

Nstrumentum est

i scriptura ad assertōez seu p̄batiōem alic⁹ rei facta. Uel ē solēnis z rite ordinata scriptura p autētice p̄sone manum publice cā memorie facta. Et ōr instr̄m. q̄a instruit. vt. c. fi. de do. z p̄tu. vel ōr instr̄m q̄i documētū. q̄r docet argumen. vij. q. ij. Si q̄s ō cleri. z. C. de edendo. auten. si quis in alieno. z. c. si q̄s pb̄oz. ō reb⁹ eccle. ñ alienā. Uel ōr instr̄m q̄si munimentū. q̄r munit p/ducentē ō aduersariū. vt in. c. cor. di. §. post ℔. de appel. li. vj. Et licz appellatōe instr̄oz tenetes p̄tineantur z om̄e id q̄d iudicē instruit vt. c. puenit. ō testi. cogen. z. ff. de fide instru. l. j. Tamen instrumentū in p̄posito p̄prie dicitur scr̄ptura ad memoriā alic⁹ rei p̄fecta. tē

Instrumentoz due sunt spēs. Nā aliud publicum seu autenticum. aliud p̄riuatum Publicum seu autenticū quod publicā habet auctoritatē. cui⁹ pl'es sunt species Nam publicum est q̄d p manū publicam est scriptum. i. p manū notarij q̄ est publica p̄sona vt. l. orphanotrophos. C. de epi. et clericis.

Item publicā formā redactam de p̄sumptionib⁹. Illud de fide instru. c. ij. z. c. int' dilectos. Item q̄r sigillo autentico sigillatuz de fide instru. scripta. de p̄bationib⁹. tertio loco. Item dicitur publicū. q̄r auctoritate iudicis exemplificatū z autenticatum. vt. l. publicati. C. de testa. z. l. fi. C. de re iudic. l. vlti. q̄r in iudicio scribit apud acta publica Et valet p quēcūq̄z scripta sit. vt. le. ij. C. de edēdo. de p̄bationib⁹. quoniam contra.

Item q̄nto ōr publicū eo q̄ bz subscriptionem triū vel pluriū fm canones viuentiuz testiū. etiam si sit p priuatā manū scriptum. de fide instru. c. ij. de p̄batiōib⁹. q̄m contra.

Instrumentum quid sit.

.l.scpturas.C.q̃ potiores in pignore habeã tur. Et in auten.de testi.fi.§. si q̃d igit̃ vult caute.z.§.seq̃nti.col.ij. Item ꝺr publicum q̃d de archino publico siue armario publi co est ꝓductũ.de ꝑscptiõibꝫ.ad audientiam ff.de ꝓbat.celsus. Et generaliꝫ oĩez scptu/ram dicit publicã.cui de iure vel spẽali con suetudine credit̃.de fide instru.cum dilect⁹ Et ꝑ Jnno.eo.ti.ca.j. Priuatum ꝙo iustru mentũ q̃dcũq̃ ꝺr nisi aliq̃ ꝑdictoꝝ modoꝝ sit corroboratũ. Et illoꝝ tres sunt spẽs. Nã aliq̃n facis scripturam tibi tm̃. aliq̃n alteri tm̃.aliq̃n tam tibi q̃z alteri. Et scpture quã tibi facis in ꝓiudiciũ alteri⁹ nulla fides hẽt. C.de ꝓbatiõibꝫ.l.exemplo.z.l.nõ epistolis. Scripture vero quam facis alĩ ꝺ te.puta creditori tuo de eo q̃d ab eo recepisti credit ꝓtra te.ff.de positi.l.publia menia.§.fi. xxvij.q.j.oĩes femine. Tibi aũt z alĩs facis scripturã sicut est codex rationũ tuaꝝ cui in terdũ credit̃.ff.de edendo.si q̃s ex argenta/rijs.l.quendã.§.nũmularios. Argẽtari⁹ is est q̃ quondã ꝓponebat̃ auctoritate publi/ca.vt in ꝑdicto.§.nũmularios.argẽto dan do z recipiendo.ad cui⁹ fidez sicut nunc ad fidem tabellionis recurrebat̃. Item de nũ mulario q̃ alienã pecuniã tenebat publica auctoritate.vt in dicto.§ nũmularios. Et habet̃ in autẽtica de fideicõmissoribꝫ.§.fi. col.j. Similiter statur cyrographo q̃ super depositio solet fieri in eadẽ forma depositã/rio z deponẽti. Jta videlicet q̃ q̃dam lr̃e ꝑ mediũ incidant̃ sicut in prouincia z i dyoc̃. Narboneñ.solet fieri.etiã ꝫm naturã alioꝝ ꝓtractuũ.cui scripture standũ est.vt i dicta l.publia.z.ff.de ꝓbatiõibꝫ. si cyrographum Regulariter aũt ꝓuate scpture non credit̃. C.de ꝓbatiõibꝫ.l.instrumẽta.z.l.rõnes. nisi ꝺ eum q̃ scripsit.z ß in ꝑsonalibꝫ.C.q̃ potio res in pignore habeantur.l.scripturas. nisi forte sit a testibꝫ nõ paucioribꝫ tribꝫ subscp/ta.prout latius ꝑ speculatorem.in ti. de in/strumẽ.editiõe.§. Nunc dicendum.ver.v. Credit̃ aũt publico instrumento sine oĩ adminiculo dũmodo illud instrumẽtũ ap pareat sine cancellatura rasura vel innoua/tione prime figure q̃ possent suspitiones in/ducere nec sit deletũ vel abolitum.in autẽ. de fide instru.§.si vero moriat̃.collatõne.ij. ꝑ capꝫm et lr̃as.z.c.int̃ dilectos.e.ti.de fal. c.licet.C.de edicto diui adriani tollẽdo.l.fi. §.j. Et generaliter credit̃ instrum̃to dum/modo nõ sit suppositũ alicui de vicijs vel de fectibꝫ.q̃s ponit Speculator in ti.ꝺ instru mẽtoꝝ editione.in.§. postremo restat vide re.in ꝓ.si aũt.vsq̃z ad ꝓ.ponit̃ aũt. Si ꝙo instrumentũ nõ apparet suspectũ incũbit ꝓ/batio accusanti.vj.q.vlt̃.actor.

Dubitat̃ q̃t testes ꝑiudicẽt instrumento Speculator in titulo de instrumẽtoꝝ edi/tione.in.§.restat videre.in ꝓ.sed quero.alle gat Odofredũ z Bernardũ.q̃ dicũt q̃ auc/toritas tabelliõis equipollet duobꝫ testibꝫ vt de ꝓbat.qm̃ ꝫ.C.de fide instrꝝ.l. in ex ercẽdis. Licet alijs videat̃ q̃ tribꝫ.xvj.q.ij. §.potest.z alijs q̃ q̃nq̃z.C.q̃ testa.fa. possũt le.hac ꝓsultissima.de testibꝫ.in oĩi. Jgitur videtur q̃ quatuor aut q̃nq̃z siue inscpti si/ue alĩ tantum vincent instrumentũ. Dicit tñ Odofredus q̃ ꝓsiderãda est natura con tractus in instrumento ꝓtenti.vt si sit testa menti in q̃ ꝫm leges septez sunt testes neces sarij vl̃ codicilli.in q̃ q̃nq̃z requirunt. Tũc eĩ̃ necesse est q̃ instrumentũ ꝑ totidem z ꝑ duos z amplius reprobet̃. Et sic colligitur q̃ regulare est q̃ potest ꝑ testes probari cõ/trariũ eius q̃d instrumento publico ꝓtinet̃ argumen.l.Cum ꝑcibꝫ.C. de ꝓbatiõibꝫ. z.C.de ꝓtrahenda z cõmittenda stipulati/one.l.optimam.§.fi. q̃d verum est ꝑterq̃z in duobꝫ casibꝫ.vt.C.ad velleianũ.l.antiq̃. z.C.arbitriũ tutele.finali.quam eligit glo/sa dicte legis.in exercendis.z latiꝰ ꝑ doctо/res.in.l.generaliter.C.de nõ numerata pe cunia. Item Azo dicit q̃ vna vox duo/rum testiũ in nullo casu validior est publi/co instrumento.sed publicum instrumẽtuz validius est duobꝫ vel pluribus testibꝫ. Jn multis tñ casibꝫ i q̃bꝫ nõ habẽt parem vim testes z instrumenta.z in q̃bꝫ requirit̃ scrip tura z probatio ꝑ scripturam.quos enume rat Speculator in titulo ꝺ instru.editione in.§.restat videre.in versiculo. q̃d si tantũ vnus ex testibus. Et in quibus contracti/bus scriptura sit de substantia.vide legem contract⁹.C.de fide instrumentoꝝ.l.celsus ff.de ꝓbatiõibus.z magistralem glo.c.j.ꝺ censibꝫ.li.vj.

Capitulum.ij.

Liendũ q⁹ instru

s mentũ publicũ vt dicit Spe.e.ti. duo ꝓncipaliter debet ꝓtinere. scz publicationes. De q̃bus in.c.ꝓmo seq̃nti.

Secundũ erit factum siue negociũ quod dr contractus q̃ inter partes contrahitur. et in publicatiões redigitur siue ordinatur. scz q̃ ipi⁹ negocij tenor enarretur. Sũt em̃ quidam contractus stricti iuris .q̃dam bone fidei. Et bone fidei sunt actio ex vẽdito. exempto. locato. conducto. negociorum gestoꝝ mandati depositi pro socio tutele commodati pignoraticia . familie erciscunde. de cõmuni diuidundo et actio p̃scriptis verbis. que. id est. de extimato ꝓponitur pmutatio. hereditatis petitio ⁊c̃. prout continet in. c. Cum venerabilis. de exceptionib⁹. et instit. de actionib⁹. in. §. actionũ. Alie ꝓo actiones dicũtur districti iuris . vt actio ex mutuo stipulatu . arbitrio . nudo pacto. et transactioñ. Nec dicunt bone fidei q̃ in eis tm̃ seruari debeat bona fides. qz in actionibus districti iuris etiam seruari debet fides. et in quocũq; contractu bona fides interuenire debet. p. l. bonam fidem. C. de actionibus ⁊ obligationib⁹. Sed ideo dicunt bone fidei. quia maxime deberet eruberare. et eis bona fides ⁊ inter cõtrahentes. quia vltra id veniunt etiam oĩa accessoria ⁊ ea ꝺ quibus in contractu non est cogitatum. videlicet in contractu emptionis et venditionis ⁊ similib⁹ bone fidei. venit etiã id quod expresse non est actum. videlicet a tempore more q̃ alteri nõ reddidit id ad q̃d tenetur. De natura em̃ cõtractus veniunt damna et interesse. que etiam debent refundi. Sz in actionib⁹ stricti iuris nõ venit accessoriũm. nec ea de quib⁹ non est cogitatũ. Poterit notarius sup quocũq; negocio ⁊ contractu a iure vel ab homine nõ prohibito. put ex superioribus huius artis alumnis . ⁊ in ea initiantib⁹ mediocribus claruit debite req̃situs instrumentum facere ⁊ conficere. Si vero notarius ignarus iuris . ⁊ sue salutis immemor extiterit. Et de contractib⁹ prohibitis instrumenta conficere. seu illis interesse ausu temerario attẽptauerit . penas legales incurrit. et gehennam edificabit.

Refert em̃ hostiẽsis q̃ notarij qui supervsuris et contractib⁹ vsurarijs siue alijs q̃uis modo in fraudem vsurarum initis cõficiunt instrumenta periurij notã incurrũt quia cum creantur iurant q̃ hmõi non faciant. Periurus autem efficitur infamis. et perconsequẽs testificari non potest. nec instrumenta conficere. de testib⁹. licz ex q̃dam Et omnis infamis tam de iure q̃ de facto pelli debet a promotione siue sit dignitas siue ordo. Nam infamib⁹ porte dignitatum patere non debent. In regula. infamibus. de regu. iuris. li. vj. Nec ꝑ̃ esse procuratores nec̃ iudices causaꝝ. de iudicijs. cum deputati. Repellunt etiam ab accusando. l. qui accusare. ff. de accusatõnib⁹. Similiter repellunt a postulando. ff. de postulando. l. .j. Predictam etiã sententiã de notarijs predictis approbat archidiaconus. xlvj. distin. ca. fi. q̃d alias incipit. sicut nõ suo nomie. in glo. sup verbo. alieno noie. ad quod allegat ca. ex parte. de testi. Ad q̃d facit q̃d notat in ca. sicut. nec cle. vel monachi. Simili modo de quocũq; contractu a iure prohibito notarius abstinere debz. alioq̃n penam seu penas a iure expressas se nouerit acrius incursurum.

Capitulum. iij.

Equitur nũc uide

re de publicatõib⁹ requisitis ad instrumentũ publicum. Quarum regulariter sex sunt. scz annus dñi. inditio. dies. mensis. locus ꝓtractus. testes. et nomen tabellionis. Licet septima publicatio in q̃busdã locis ⁊ terris addi ꝓsueuerat. scz nomen pape vel imperatoris pro tpe regnãtis q̃ fuit ꝓditum instrumentũ. Sed hac septima omissa de ꝓdictis sex videndũ est p ordinem.

Notãdũ añq̃ ponat⁹ ann⁹ dñi solz poni inuocatio noĩs eiusdez dñi nostri ih̃u mõ. In noie dñi Amen. Uel sic. In nomie dñi nr̃i ihesu xp̃i. Uel sic. In noie p̃ris ⁊ filij et spiritussancti Amẽ. Hec autem inuocatio ponenda est semp in magnis et perpetuis instrumentis. In alijs aũt breui tempe valituris. Similiter in nomine dñi amen inciendo. Subsequenter ponunt anni domini q̃ tũc currunt incompleti hoc modo.

In noie domini Amen. Anno a natiõe dñi ⁊c̃. lxviij. Et aliquãdo ꝺr Anno ab incarnatiõne dñi. M. ⁊c̃. lxviij. Inditione p. vel quota tunc fuerint anni. Dr aũt inditio ab indicendo. id est. precipiendo. Cesar em̃ Augustus describens vniuersum orbẽ sub tributo singulis annis. xv. sibi exhibendo. orbẽ in tres ptes diuisit. vni parti imposuit vt ꝓmo q̃nquẽnio daret certã quantitatẽ argenti. secũde vt daret certã quãtitatẽ ferri. tertie pti et vltimo quinquẽnio vt da-

ret ei certā auri q̄ntitatē. Et sic finitis trib⁹ q̄nquenn⁹ijs. s. xv. annis fiebat reiteratio ad p̄mū. Et ꝓterea nll'a inditio trāscēdit q̄ntā decimā. Oēs em̄ inditio aut est p̄ma scōa aut tertia. ⁊ sic de alijs vsq̄ ad q̄ntādecimā iclusiue. Et post q̄ntādecimā fit reiteratio ad p̄mā. Et ō⁊ vnusq̄sq̄ ann⁹ q̄ndena inditioñ. Fuit āt p̄mo inuēta ista inditio cū fuit p̄ceptū istud a cesare Augusto trib⁹ ānis anteq̄ dñs nr̄ ihesus xp̄s de ꝑgine nascere tur Maria. ⁊ ꝑt̄ ꝑ diuisis annis dñi p q̄ndenos bis trib⁹ adiūctis annis q̄ supfuerit oñdūt inditōz iuxta suum numer. Uersus Si p q̄ndenos dñi diuiseris annos. Bis trib⁹ adiūctis inditio certa notat. Premissa āt vera sūt ꝑm eos q̄ inditiōez mutāt in natiuitatē dñi sic̄ et annū ⁊ bñ ꝑm modernos Quidā tñ mutāt inditōez. viij. kal'. octobris sicut añ xp̄i aduentū fiebat. quā mutatiōez iam nō curam⁹. si tñ q̄s velit inuenire inditionē q̄ est ab. viij. kal'. octobris ꝑm illos vsq̄ ad natiuitatē dñi siue ad kal'. ianuarij sequētis seu ꝑm alios vsq̄ ad festū incarnatōnis sūgat annos dñi. iiij. diuidēdo eos vt dictū est. ⁊ sic ꝑm eos inditio inuenit. Circa tamē tps mutādo inditiōez regiōis est ꝓsuetudo ꝓuanda. q̄ ꝓsuetudine ꝓsiderata sepe instrumēta ꝓcordāt q̄ p̄ma facie ꝑm variatōez inditioñ. falsa videnť. Igit̄ notar⁹ ea que sūt moris ⁊ ꝓsuetudinis loci in bone fidei iudicijs ꝓuare dz. p. l. q̄ si nolit. §. q⁊ assidua. ff. ō edili. edic. Post inditōez sn̄b seq̄ntē ponitur dies ꝓtract⁹ vel negocij̄ notando ip̄m mensem sub q̄ ꝓtinet ⁊ q̄tā diei an sit p̄m⁹. scōus vel terti⁹ illi⁹ mēsis in q̄ factū est instrum̄tū. Ponit aūt dies mensis diuersimode. Uno mō ꝑm ꝓsuetudinē bonoñ. vt in ꝑ exemplo p̄mo die maij. scōa die intrāte maium. tertia die intrāte maij. ⁊ sic vsq̄ ad. xvj. Trāsactis āt. xvj. ponūt dies p dictionez exeūte ꝑ mō. q̄ntadecima die exeūte maij. q̄rtadecima die exeūte maij. vsq̄ ad penultimam diē. In penultima die maij dz. Penultima die maij. ⁊ tūc vltima die maij. Et ita de singulis mēsibus habentibus. xxj. dies. In ill' āt habētibus. xxx. dies similiter vsq̄ ad. xv. per hāc dictōez intrante. ⁊ finitis. xv. diebus ꝓcedūt descendēdo p alios dies cū hac dictiōe exeūte. semp tñ in p̄mo die nō ponūt intrante. ⁊ in penultima ⁊ vltima nō ponit exeūte. ⁊ sic obseruat in regno cecilie. Alio mō ꝑm ꝓsuetudinez modernoꝝ ⁊ quasi omniū alemanaꝝ puinciaꝝ ponit dies mēsis sp ascendendo ꝑ mō. p̄ma die. scōa die mēsis. ⁊ sic ō alijs diebus mensiū. Sed necessariū est notarium scire quot quilibet mensium habeat dies qui patebunt in his versibus.

Junius aplis septem nouemq̄ tricenos.
Plus vno reliq̄ februscq̄ vicenos ⁊ octo.
Cui si bisextus fuerit supadditur vnus.

Tertio mō ponit dies in instrumētis kalēdaꝝ nonaꝝ ⁊ yduū vt colligit̄ his ꝓsibus sequētibus. Sz q⁊ expositio hoꝝ ꝓsuū lē gā exigeret scripturā. iō cōpotist̄ relinquendū est.

Sex nonas maij⁹ october iulius ⁊ mar.
Quatuor ⁊ reliq̄ tenet id⁹ quilibet octo.
Janus ⁊ august⁹ necnō mēsis duoden⁹.
Denas ⁊ nonas dicūt habere kalēdas.
Junij⁹ aplis september sicq̄ nouember
Ter senas retinet febru⁹ bis octo kalēdas.
Julius october mar maij⁹ septēq̄ decem
Sortiri nomē decet has a mēse seq̄nte

Cōsequenter in instr̄o dz poni loc⁹ in q̄ ꝓtract⁹ vel negociū habit⁹ vel gestū est ꝑ mō Actum bononie in palatio cōmuni vel loco tali. In stuba vel camera inferiori vl' superiori loco. locum specificando. Itez post locum ponunt testes aliq̄n ꝑ ablatiuum ꝑ modo. Presentib⁹ ibidem A. et B. testibus ad ꝑ vocatis ⁊ rogatis. Aliq̄n ꝑ genitiuum p̄cedente isto ablatiuo presentia. hoc modo Acta sunt hec in p̄nti⁹ A. ⁊ B. testium ad ꝑ vocatoꝝ ⁊ rogatoꝝ. Aliq̄n ꝑ nominatiuū ꝑ modo. His act. interfuerunt A. ⁊ B. testes rogati. Uerum licet de consuetudine tabellionis in oī instrumento apponat̄ q⁊ testes vocati sint ⁊ rogati. Non tñ in oī ꝓtractu de iure ꝑ est necessariū. Solū modo em̄ in testamentis ⁊ diuortijs ⁊ in confessione creditoris ꝓfitentis creditū sibi solutū exigunt testes vocati ⁊ rogati ⁊ in alijs ꝓtractib⁹ vbi ad ꝓbandum exiguntur testes ⁊ scriptura in superioribus preuisum est. Notandū vbi non est certus numer⁹ testiū a iure vl' cōsuetudine diffinitus sufficiūt duo testes q̄n pluralis locutio duoꝝ numero contenta sit Ubi autem diffinitus est numerus vt in testamentis ⁊ in codicillis. similiter in inuentarijs ⁊ alijs. vt habetur in summa de con/tractu et iudicijs. sub rubrica de testi. debēt tot testes inscribi put natura ꝓtract⁹ exegerit. Post testes ponit signū ⁊ nomē tabellionis cū ipsius cognoie ⁊ eius auctoritate imperiali vel aplica sit notarius. Et rogatus

p ⁊

scpsit ℔ mō. Et ego Johes de V. clericꝰ mogūtiñ. dyoc. Sacra impiali auctoritate notariꝰ. qꝝ pmissis oibꝫ ꝛ singulꝭ rogatꝰ pñs interfui ꝛ rogatꝰ scpsi ꝛc. In testamētis aūt scribit sic. Ego N. ꝛc. qꝝ pdicta oia de mandato dñi testatoris publice scpsi. Et si fuerit in cōmuni officio alicuꝰ psistoriꝫ vl curie epalis seu alteriꝰ cuiuscūqꝫ sic scribat. Ego Johānes ꝛc. impiali auctoritate ꝛc. ꝛ nūc cōmunis venerabilꝭ psistoriꝫ talis curie ꝛc. ℔ publice scpsi rogatꝰ ꝛ requisitꝰ. Notanduꝫ qꝫ q̄dā ponūt in pncipio instrumēti oēs publicatiōes excepto noie tabelliōis. Sed melius videt qꝫ in pncipio instrūti ponātur illa q̄ notāt tps illiꝰ instrumenti vt anni dñi inditio ꝛ dies ꝛ alīꝫ tres. s. locꝰ. testis ꝛ nomē tabelliōis ponant in fine. In sentētijs vero ponūt oēs publicatōes in fine. ꝛ ita fm modernū romane curie stilū hodie obſuat Et hec de instrumētoꝝ publicatiōe dicta sufficiāt. Sequit capl'm vltimum de instrumentoꝝ formis.

Capitulum. iiij.

Equit nunc teno2

instrumēti ꝓcuratoꝝ cōstitutionis apud acta. In noie dñi Amē. Anno a nativitate dñi. M. cccc lxxiiij. Inditione ꝑma die ꝙo vltima mēsis Julij sero hora sexta vl q̄si pontificatꝰ sanctissimi in xp̄o p̄is et dñi dñi Sixti divina puidētia pape secūdi. anno eiꝰ q̄rto. In venerabilis viri N. iudic. vl offic. talis curie. In meiq̄ notariꝰ publici testiūqꝫ ifrascptoꝝ ad ℔ vocatoꝝ ꝛ rogatoꝝ pñtia psonalit̄ pstituti vel pstituꝰ discretus vir N. oīmib⁹ meliorib⁹ mō via. iure causa stilo forma ꝛ ordie qb⁹ melioꝰ potuit ꝛ debuit. potest ꝛ debet. fecit ꝛ pstituit. creauit ꝛ solēniter ordinauit suos veros certos legitimos ꝛ indubitatos ꝓcuratores. actores. factores. negociorūqꝫ suoꝝ gestores ac nūcios spēales ꝛ generales. Ita tñ qꝫ specialitas generalitati nō deroget nec ecōtra. vicz p/uidos ꝛ honestos viros A. ꝛ B. pñtes vl absentes ꝛ onus ꝓcuratōis hmōi in se assumētes ad psequēdā ꝛ ptractādā p dño pstituēte ꝛ eiꝰ noie cām ꝛ causas vertētē seu vertentes inter ipm dñm pstituentē ex vna. ꝛ q̄sdā A. et B. de ꝛ sup ptensa detentiōñ. quarundā bullaꝝ ꝛ instrumēti donatiōe aliquarū domoꝝ seu rerum in tali ciuitate seu opido sitarum seu existentiū et eius occasione partibus ex altera. Necnon agendū noie ꝛ pro parte ipsiꝰ pstituentis. ipsumq̄ et eius iura in oīmib⁹ ꝛ p omnia defendendū. libellū seu libellos ꝛ quascūqꝫ petitiones summarias dandum ꝛ recipiendum dariq̄ ꝛ recipi videndum. litem seu lites ptestandum ꝛ contestari videndum. de calūnia vitāda et veritate dicenda. cum oīmib⁹ ꝛ singulis clausulis et capitulis in ꝛ sub calūnie iuramento ptentis in animam ipiꝰ constituentis iurandū. ponenduꝫ. et articulandum. ponīq̄ ꝛ articulari videndū. positionib⁹ ꝛ articulis partis aduerse rñdenduꝫ suisq̄ respondere petendum et obtinendum. et contra positiones ꝛ articulos partis aduerse dicendum et excipiendū. replicandū. duplicandū. triplicandū ꝛ quadruplicandū. iudicē seu iudices notarios ꝛ alios ℔scūqꝫ suspectos recusandū. ꝛ de nullitate ꝓcessus ptestanduꝫ ipamq̄ nullitatis cām prosequenduꝫ. Lectes lrās ꝛ instrūta. necnō acta iura ꝛ monimēta in modū probatōis producendū et exhibendū. productis et exhibitis ptis aduerse ptradicendū et impugnanduꝫ. testes pro pte aduersa productos iurare recipi et admitti videndū et audiendū et cōtra eoꝝ depositōes crimina ꝛ defectus opponendū probandū. ꝓcludendū. ꝛ renūciandū. cōcludi. probari. ꝛ renūciari petendū ꝛ audiēdū. Sententiā ꝛ snias tam interlocutorias q̄ diffinitiuas ferri promulgari petenduꝫ ab eisdem ꝛ earundē qualibet. necnō a quolibet alio grauamine illato vel inferendo sepmel vel pluries provocandū ꝛ appellanduꝫ appellatōem seu appellatōes hmōi prosequēdū. intimandū. insinuandū ꝛ notificanduꝫ totiens q̄tiens opus fuerit et videbit expedire. expēsas taxari petendū. Et sup eisdem si necesse fuerit iurandū. bñficiū absolutionis simpl'r vel ad cautelam. necnō rest. in integ. ꝛ semel pluries repetendū et obtinendum vnū q̄z vel pl'es procuratorem vel procuratores loco suo substituendū. et eū vel eos revocandū. ꝛ onus procuratōis hmōi in se assumendū totiens q̄tiens ꝛ q̄n placuerit et visum fuerit expedire. Et generaliter oīa et singula faciendum. gerendū. exercendū dicendum ꝛ procurandū que in premissis necessaria fuerint quomodolibet et opportuna et que ipe cōstituens faceret seu facere posset. in pmissis omnib⁹ et singulis pſens et psonaliter interesset etiā si talia forēt que

mādatū magis exigerēt speciale. ꝙꝫ pntib⁹ est exp̄ssū. Promittēs nihilomin⁹ dict⁹ dñs ꝓstituēs mihi notario infrascꝛpto tāctꝫ pub lice ⁊ autētice p̄sone solēniter stipulāti et sti pulatiōe recipiēti vice ⁊ noīe oīm ⁊ singulo rū ꝙꝫ int̄est seu int̄esse poterit. ꝙmodolibet in futuꝫ se ratū ḡtū atꝫ firmū ꝑpetuo ha bituꝫ totū negociū ⁊ ꝙcꝙd p dictū suū pcu ratorem vel procuratores. aut ab eo vel eis substit. vel substit. actū. factum. dictum. ge stū. siue pcuratū fuerit in p̄missis seu ꝙlibet p̄missoꝝ. releuās nihilomin⁹ ⁊ releuare vo lēs eundē suū procuratorē. aut loco sui sub stituendū ab oīi onere satisdādi iudicio si sti ⁊ iudicatū solui. cū oīib⁹ ⁊ singl' clau sulis reꝙsitis i ⁊ sub iur. ⁊ facti renūciatiōn. ad ℔ necessaria. Protestās nihilomin⁹ idez dñs ꝓstituēs ꝙ ipe p quēcūꝫ actū siue quā cūctꝫ cōparitiōez quē vel quā ipm i posteꝝ in hac cā p̄nti facere ꝓtingat vel oporteat p pria in p̄sona in iudicio vel extra nō intēdit ꝑterea dictū suū pcuratorē vel ab eo substi tutū in aliꝙ reuocare nisi de hmōi reuoca tione speciālē ⁊ exp̄ssaz fecerit mentionem. Supꝙbus oīib⁹ ⁊ singulis sepedict⁹ dñs ꝓstituēs sibi a me notario publico subscꝛpto vnū vel pl'a publicū seu publica fieri ⁊ con fici petijt instr̄m seu instrumēta. Acta sunt hec in Selē. in monasterio sancti Benedi cti dicto dño iudice ibidē p audiētia causa rū p tribunali sedēte ad iura reddēdū ⁊ cau sas audiēdū i loco suo solito ⁊ ꝓsueto Sub anno dñi ⁊c. Indictiōn. ꝙbꝫ s. p̄ntib⁹ ibidez A. ⁊ B. testib⁹ ad ℔ rogat' ⁊ vocatis ⁊c.

Ut compendiose singule p̄missi instru menti clausule ⁊ particule eluceſcāt memo rie infra dicēda vigilāti studio cōmendāda fore vtile psuasū videt atꝫ pficuū studenti. Solet em̄ p̄mitti ante oīa nomē dñi nr̄i ihu xp̄i. vt in t. In noie dñi. de testib⁹. ⁊. C. de officio p̄fecti p̄toris affrice. In noie dñi. Nam oīa in noie dñi faciēda sūt. xxvj. q. vlt. non obstetis. in fi. Impator em̄ in sui edicti initio inuocat nomē xp̄i dicēs. Deo nobis auxiliū p̄bente ⁊c. C. de epi. ⁊ cle. deo nobis. Subsequēter ponunt anni dñi cō munes currētes tempe initi ꝓtract⁹ vel rei sup qua ꝓficit instrumentū. vt. xxij. dis. In noie dñi. Ꝙnꝫ ꝙo dicit. Anno ab incarna tione dñi ⁊c. Et ℔ ꝑt morē quorundā loco rū vbi incipiūt cōputare annos dñi ab in carnatiōe. Verūtamen ꝙ anni dñi apponā tur. dicūt ꝙdam ℔ de ꝓsuetudine solū inoli tum nō iure inductū. Et tñ si nō ponantur nō valet instr̄m. vt dicit speculator ꝺ instru mentoꝝ editiōe. §. breuiter cōmemoremus versi. ante oīa. circa fi. Cōsequenter poni tur inditio. vt p̄bat in dicto. c. in noie dñi. i p̄n. ⁊. C. de Justiniano. C. ꝓfirmādo. in fi. et. ca. inter dilectos. §. sed ℌ. de fide instr̄oꝝ Et ꝙd sit inditio ⁊ qliter inueniat dictū est in. c. primo. Uñ ponit post ℔ dies mens' ⁊c. r̄m ꝓsuetudinē regionū. vt ℌ dictū ē ꝺ pub licatiōib⁹ instr̄oꝝ. Item nomen pape vel i peratoris ponit cū annotatiōe ān̄i sui imperij vel p̄tificat⁹. vt p̄obat in auten. vt nomen impatoris p̄eponat documēt⁹. col. v. Item si etiam in p̄ncipio instrumenti ponat loc⁹ nō multum refert. Locus tamen duplex ē. scz ciuitatis. villeve castri Et etiam locus lo ci specialis in ꝙ pfectus est ꝓtract⁹ siue ne gocium rei de qua agitur. vt notat in specu lo in titulo de instr̄oꝝ editōe. in. §. instr̄m ḡ. ℣. Item ꝙ non est. et ℣. seqnti. Dī. in meiꝙ notarij publici testiūꝙ infrascriptorum ⁊c Et ibi ꝓsiderandū est ꝙ nomia tabellionis etiā ⁊ testiū r̄m cōmunē stilum curie hodie in fine instrumēti scribūt ℔ modo. Et ego A. qꝫ p̄missis omnib⁹ ⁊ singulis ⁊c. vt infra patebit in instr̄oꝝ subscriptiōib⁹. Licet aūt in quolibꝫ instrumēto tabelliōis ex vsu appa ret testes fuisse vocatos et rogatos. Tamē de iure nō est necessariū nisi in ꝙbusdā casi bus. vt in spe. in ti. de teste. §. j. ꝑpe finem. ℣. Item ꝙ non fuit rogatus. de ꝙbꝫ etiaz supꝫ in. ca. p̄otrino dictum est ꝓpe finem.

Notandum tñ ꝙ tabellio in subscriptio ne sua debet se dicere fuisse rogatum facere instrumentū. Eo em̄ mortuo vl' nemine re cordante de rogatione instrumenti non va leret instr̄m. Si āt viueret ⁊ recordaret va leret eius testimoniū soluz. In dubio tamē p̄sumitur semꝫ ꝙ notari⁹ fuerit rogat⁹ Itē debet etiā ꝓtinere temp⁹ rogati instrumen ti. vt in auten. ꝺ tabellionib⁹. §. fi. col. v. ꝙd debet esse idem cum tpe celebrati cōtract⁹ siue pacti negocij. Si em̄ aliud eēt puta ꝙa ferret testimoniū de p̄teritis nō valeret r̄m Inno. vt in. c. tua. de cōba. cle. ⁊ mulierum. Sequitur et hoc ꝙ si promisit ꝙs alicui. tp ꝙbusdā p̄ntib⁹ de tabelliōe ⁊ pcessu tpis pe tit a tabellione ꝓfici desupꝫ publicū instr̄m. Licet memoriā testiū et etiaz ℣boꝝ habeat ꝓficere nō potest nisi ꝑus in actu fuerit ro-

gatus et vocatus. Nam si non rogat⁹ scriberet suspectū se faceret. ff. de pcuratoribus que oīa. Itē si neget notariū fuisse rogatū dz illō pducēs pbare p testes. L. ō iure deliberādi. l. fi. §. sin āt dubi⁹. Dz oīb⁹ meliorib⁹ tē. vsq; ibi. suū ꝯo certū pcuratorē tē.

Sciendū q; oīs iste dictiões necessitate q̄dā cogēte nō ponūt. sz more romane curie t ei⁹ stilo. q; al's sufficeret dicere oīb⁹ melioribus modis et formis q̄b⁹ fieri potuit. tē. Tūc ibi. pcuratorē. Ūñ videndū est de septem p ordinē. Primo q̄s sit pcurator. Secūdo qual'r ꝓstituat. Tertio q̄s instituere potest pcuratorē Quarto q̄s institui possit Quīto in q̄ re dari possit pcurator. Sexto qualiter ei⁹ officium explicat. Septimo q̄s ei⁹ sit effect⁹ t qualiter finiat. Ad ꝑmū respondet. q; pcurator est qui aliena negocia vnū vel pl'a mandato. s. a dño facto gerēda gratuite suscepit. vt. ff. e. ti. l. j. Mandatum em̄ exigit i pcuratore ꝓstituēdo. al's iudiciū redderet nullū t ptrouersia nulla. L. e. ti. l. licet. p. c. in nra pñtia. de pcuratoribus. Sūt tñ q̄dā psone q̄ sine mādato p aliq̄ agere pñt ꝑstita cautione rem ratam dño habituram vt sunt ꝓiūcte psone. s. ꝓsanguinei. affines t liberti vt. ff. e. ti. l. sed he psone. t. c. nōnulli. ō resc̄p. in fi. Aliq̄n etiā sine cautiõe. vt tutores t curatores. similiter admittit⁹ consors eiusdem litis sine mandato. L. de cōsortib⁹ eiusdem litis. l. ij. p. c. cum. Ho. ferrarien⁹. de constitutionib⁹. Predicte etiam persone ad defendendū aliquem. etiam admittūtur sine mandato dūmodo satisdent de iudicato soluendo. nō autez ad agendum sine mādato. vt. L. e. ti. l. exigēdi. nisi agerēt p libertate vel defensiõe dānati ad mortē. vt. ff. eo. ti. l. sed t he psone. et. l. j. ij. et. iij. ff. de libera/li causa. p. c. olim. de testib⁹. t. l. non tm̄. ff. ō appel.

Pro secundo sciendum. q; ꝓstituit⁹ procurator tam presens q̄ etiam absens in lite pñti vel futura pure t in perpetuū in diez t ad diem sub ꝓditione p nuncium t ep'az per verba rogo. mando. et similia. Dūmodo tñ cert⁹ sit q̄ ꝓstituit⁹ t ꝓsētiat suscipe mādatum. vt. ff. e. ti. l. j. ij. iij. et. iiij. t. ff. mandati. l. j. Item pl'es procuratores ꝓstitui possūt et insolidum. vt. ff. e. l. pluribus. tamen cū q̄s diuersis temporib⁹ plures ꝓstituit procuratores posteriorem constituendo videt⁹ probibuisse priorem. vt. ff. e. l. si quis cū. §. vlti.

Ad tertium respondet⁹. q; paterfamilias liber homo. xxv. annor⁹. compos mētis. dñs rei vel cause. t generaliter hmōi quenis persona q̄ nō prohibetur dare seu ꝓstituere procuratorem. vt. ff. e. ti. l. mutus. §. j. Interdū tamen minor. xxv. annis potest procuratorem dare si est talis causa in qua ipe ppria ī psona litigare possit. vt causa matrimonialis. vt in. c. ex parte. de resti. spol'. Tutor ꝯo procuratorem non dat nisi p se litem prius contestetur. nō em̄ anteq̄ tūc factus est dominus litis. L. eo. ti. l. neq; tutores. Item intelligendum est de prelato ecclesie quoniam dominus nō est verus ecclesie sz dispēsator seu procurator. vt. xij. q. j. si priuatum. facit. ca. fraternitatem. de donationibus

Ad quartum respondetur. q; dari t cōstitui potest procurator filiusfamilias. vt. ff. eo. ti. l. filiusfamilias. §. ipe q̄z. Item oīs q̄ habet psonaz p se in iudicio stand⁹. ar. c. j. de probationib⁹. Et ideo q̄ constituit procurator debet esse maior. xxv. annor⁹. vt. ff. eo. l. minor. Et generaliter quilibet cōstituit potest pñte vel absente aduersario. nisi lege vel canone prohibeatur. vt ꝓstituto p quas psonas nobis acquiritur. §. fi. Item prohibētur milites mulieres t ille psone q̄ reipublice deputate sūt. Item accusatus de crimine capitali. Interdum tñ femina pro prētib⁹ admittit⁹ agere. vt. ff. eo. ti. l. femina.

Ad quintum respondetur. q; in omnib⁹ causis spiritualib⁹ dari potest procurator. vt. c. j. de procu. Item in matrimonialibus. eo. ti. c. accedens. Item quelibz causa pecuniaria potest p procuratorem tractari. vt. l. vltima. L. eo. ti. nisi sit popularis. q; talis p procuratorem nō potest tractari. vt. ff. eo. l. in popularib⁹. t. l. q̄ popularī. ff. de popularī actione. nisi cum ille constituitur procurator q̄ priuato damno ex prohibitõe afficitur. vt. ff. de publi. iudi. le. penl'. §. j. Item si fuerit causa criminalis frustra intercuenit procurator. vt. v. q. iij. in criminalib⁹. facit ca. tue fraternitat⁹. de pcurat⁹. et. ff. de publi. iudi. l. penul. Excipit⁹ tñ causa ingratitudinis q̄ p procuratorē tractari potest. vt. ff. eo. ti. l. sed he. §. j. Item causa criminis iniuriarum in qua illustris psona afficit⁹ p procuratorem agi potest. l. fi. L. ō iniur. Itē causa suspecti tutoris in q̄ pt absens defendi p aliū. v. l. cū solū. ff. e. ti. Et dic̄ Azo. leguz doctor egregi⁹ q; iz cā sit crimialis publica vel

puata ex q̄ nō imponit pena capitalis sz relegatiōis vel minor. puta remotiōis ab ordine vel dignitate pstitui pt in ea pcurator cū z pena relegatōis infligat absenti. Sil'r si de crimīe agat sz nō criminaliter Sz alio mō pt procurator interuenire. vt. c. vl. ō procura. z. c. ad hec de⁹. z lite nō pteſt. facit. c. super his de accusatōib⁹. Ad sextū respondet. q̄ officiū procuratoris est exeq̄ mandatū vsq̄ ad finē. vt expedit dño. nisi tempestiue renūciauerit. vt insti. mādati. §. mādatū

Ad septimū rūdet. q̄ finit mādatū pcuratoris p reuocatōz ei⁹ q̄ mādauit. p. c. in p̄sentia. ō procuratorib⁹. Item finit p renunciationē procuratoris re integra. vt. ff. eo. l. mutari. z insti. mādati. §. mādatū. Itē morte dñi vel procuratoris re integra finit. Dz pseq̄nt actorē. Uñ actor est q̄ pstituit a non dño a tutore vel curatore. vel etiā actor ad agendas vl' defendēdas causas vniuersitatis pstituit. vt. ff. q̄ cuiusq̄ vniuersitatis noie. l. itē eoz. in. §. actor vniuersitatis. Dz negocioz gestorū. Uñ negocioz gestor est q̄ sine mādato negocia gerit. Insti. de obligatiōnib⁹ q̄ ex quasi ex tu nascūt. §. j. Idem dicēdum de factore. Dz atq̄ nūciū spēale. Uñ ppie nūci⁹ est q̄ mittit ad vnā rem petendū. Unde talis nō potest petere aliā rem. p. ca. innotuit. de electiōe. Argumēto q̄ simplici nūcio credēdū est in alteri⁹ piudiciū. p. c. cū parati. de appellatōib⁹. z argumē. c. prudentiā. de offi. dele. vbi dr q̄ credit iurato nuncio fideliter suum negociū adimplēti ex citatos. Item cū res datur certo nuncio tūc ei⁹ est piculum cuius est nuncius si nuncio rem dari voluit. Secus si misit nunciū solum vt eū moneret vt rem sibi in posteꝝ remitteret. vt. ff. cōmodati. eū q̄ rem. §. si rem. et duab⁹ legib⁹ seq̄ntib⁹. Item de illis vocabulis. procurator. actor. nuncius. gestor. vicedomin⁹. iconom⁹. sindic⁹ ꝛc. latissime habet p Panormitanū et p Johannē Imolā. in. c. impatoz. de iuramento calūnie. De iure tū canonico sepe vnū ponit pro reliquo. vt. j. q. iij. saluator. Si igit multa ista noia accumulentur. nō viciatur pterea procuratoriū. facit. c. accedens de prescriptionib⁹.

Notandum cum plures constituuntur procuratores. tūc aliquando constituūtur simul z insolidum. z tūc occupāt⁹ melior est ordo vbi posterior iam nō fuit procurator in eo q̄ prior petere cepit. vt. ff. eo. l. pluribus. Interdum plures pstituūtur. z q̄lis eorū insolidum. et sic tūc frequēter illis subiūgit clausula videlicet q̄ nō sit melior conditio occupantis neq̄ deterior subsequentis. sed quod vnus eoz incepit alter eorū prosequi valeat ꝛc. Que clausula diligēter a notario et procuratore consideranda est. Dz z ad p sequendum ꝛc. sub tali clausula semper debet specificari negociuz gerendum et causa que vertitur inter constituentem z suū aduersarium. Uerūtamen q̄ interdum procuratores generaliter constituuntur videlicet ad agendum z defendendū dictū pstituentem in oīb⁹ z p omnia in oīb⁹ et singulis causis p eum seu cōtra eum cōtra quascūq̄ psonas. aut a quibuscūq̄ psonis moti seu mouendis. z cum tali procuratorio constitui solent actores vniuersitatum z sindici ecclesiaꝝ siue capitulorum collegiatarū ecclesiarum siue cathedralium. dz necnon ad agendum subiungens ipsumq̄ z eius iura defendendum ꝛc. Nam si solus constitutus esset procurator ad agendum nō esset mandatum sufficiēs. p. c. pstit. de procuratorib⁹. igitur debet pti nere actionem z defensionē Dicitur libellum seu libellos. Unde libellus est scriptura qua ptinetur res que petitur causa petendi nomē actoris et rei simul z iudicis coram q̄ litigatur. Uersus. Quis quid. coram quo. quo iure petatur z a quo. Rite compositus quisq̄s libellus habetur. Et quotuplex sit libellus et quare debeat offerri. et cuius expensis in iudiciarijs solet plene ptractari. Dz litem seu lites cōtestandum. vnde p affirmatiōem actoris z negationem rei ad petitionem in iure ppositam. z responsionem rei factā fit litis pstatio. p. ca. vnicum. de lit. pteſt. Requirit etiā q̄ verba affirmatōis z negatiōis ēxpressa p que fieri debet litis pstatio. fiant z pferant organis actoris z rei. quia libellus nō loquit neq̄ exceptiones rei respondet. vt. l. vnica. C. de lit. pteſt. Dz de calumnia vitanda ꝛc. Unde calūnia est qñ q̄s scienter agit vel desistit iniuste. vt. l. j. ff. ad turpilianum. §. calūniari. Unde exquo procurator p se z principaliter potest calumniari debz et tenetur non solum in domini pncipalis animā. sed etiā propriā iurare. vt de iuramēto calūnie. ca. ij. li. vj. Et quare hmōi calūnie iuramentū pstatur. z q̄t sint ei⁹ capitula plene habet in. c. cetez. in glo. ij. de iuramēto calumnie.

Et solent dari hec metra. Iste iurek q̄ lis si bi iusta videk. Et si querek vez non inficiek Nil mutek. nec falsa probatio dek. Ut lis tar dek. dilatio nlla petek. Dz ponēdū z articulādū. Un positio dr. qz sup positōibz lis ponik sic sup fundamento. qz eis pfessat vl negat lis pcedit. vel nō. de q̄ in. c. j. ō pfes. li. vj Articul⁹ ꝓ dr. qz arte ponik et artat reū ad rndendū. vt notak in. c. pntiū. ō testibz. li. vj. Dz et ꝯ positōes z articulos excipiendū. zc Un exceptio est dicta q̄dā exclusio q̄ inꝯpo ni cuiusq; rei actiōi solet. ad excludendū id q̄d intentiōe vel ꝯceptōe deductum est. Re plicatio āt nihil aliud est q̄z exceptio. z venit ex pte actoris. z ideo replicatio obūcik vt ex ceptionē expugnet. Triplicatio ꝓ solet da ri ꝯ replicatōez. z ꝯ replicatōez solet dari q̄ duplicatio siue multiplicatio. vt no. i. l. ū. ff. de pscrip. z exceptōibz. Materiā excepti onū cū specieb⁹ earūdē ꝑk ipaz nimiā pro lixitatē duxi omittēdā. Sz recurre ad spēc. e. ti. q̄ latissime z exuberāter eā explanat z p doctores instik. z. ff. e. ti. Dz testes. lrās z in strumēta zc. vsq; ibi. vnū q̄z vl pl̄es zc. Que dā em̄ ibi ꝓtinēt q̄ sūt facti vt pcedere testes instra z monimēta ad opponendū defectus z crimina zc. Quedā iuris sūt. vt būficium absolutōis z restitutiōis in integz petere. q̄ directe ad officiū notariat⁹ spectare non di noscunk. sz iudicib⁹. aduocat⁹ z pcurator⁹ relinquēdū est. Sufficit em̄ notariū i ꝓsito scire z ꝯuare formā z stilum ꝓtinuādo in strumētū h̄ mōvt p̄missū est. Dz. vnū q̄z vel pl̄es. Pro q̄ sciendū q̄ pcurator ad iudicia p litz ꝓtestatōez dñs efficik litz. vt. l. añ litē. et l. post litē. ff. e. ti. Et ideo post litē ꝓtestatā ꝑt dare aliū pcuratorē seu substituere z nō añ nisi fuerit dat⁹ pcurator in rem suā. vel ha buerit mandatū ō substituēdo certā pson̄ā. Procurator tn̄ ad negocia aliū pcuratorez ꝑt dare libere q̄ncūq;. facit. c. j. de pcuratori bus. li. vj. Et sic hn̄s mandatū substituendi substitutū post susceptū mandatū. etiā si eo nō sit vsus reuocare nō ꝑt nisi ptātez babe at eū reuocādi. Igik subiungik illa clausula. Ac eū vel eos reuocandū zc. Subiūgitur ꝓsequenter generalis clausula videlicet. et generaliter om̄ia alia et singula. Et procu rator vigore talis mādati agere ꝑt et defēde re dn̄m. nō tn̄ ea facere q̄ de sua natura exi gūt spēale mandatū. vt pacisci. iurare de ca lūnia. trāsigere. exigere mutuū zc. Nec iura menta deferre. nisi ei libera bonoz oīm dūt sit ꝓcessa admīstratio. De ill' casib⁹ spēalib⁹ mādat⁹ affixis est bona glo. in. c. q̄ ad agēdū sup ꝟbo pacisci. ō pcuratoribz. li. vj. ad quā recurre. Dz. promittēs nihilomin⁹ zc. et nō dr sibi legitime actū factū zc. Quia si dice ret legitime nōvaleret mādatū. qz q̄d etiam dolose facit pcurator valet et nocet dño. vt l. si procurator. ff. ō dolo. Et no. in glo. i. c. j. sup ꝟbo poterat. vt litt. nō ꝓtest. Silr factū procuratoris dño p̄iudicat. vt in. c. cū olim de cau. pos. z ꝓprie. Dz releuās z releuarevo lēs zc. Aduertendū pro illa clausula q̄ est ō suba mandati. Nam cum aliq̄s vult agere i iudicio libellum seu petitiōes porrigere de bet iudici. z p iudicem vel eius apparitorem offerend⁹ est reo. sed actor anteq̄z iudici por rigat satisdabit cū idoneo fideiussore. q̄ vs q̄z in finem litis p̄seruabit in causa eamq; p se vel procuratorem suū idoneū pficiet. z cū apparuerit eū iniuste litē mouisse dabit reo decimam partem in libello comprehensaz Si vero ꝓstiterit p ipi⁹ sacr̄m. i. iuramētuz q̄d fideiussorem dare non possit remittitur ei datio fideiussoris sed iuratoriaz exponat cautionem. z hec cautio vt dictum est fieri nō debet nisi causa moueatur ex ꝓsensu vtri usq;. puta apud arbitros. vel de ꝓsensu par tium cautio remittatur Et hec clausula col ligik ex auten. generaliter. C. de epi. z cle. et l. j. C. de assertione tollenda. Non est tamē absonū dicere q̄ actor et reus simul prestēt cautiōem si iudici videbitur expedire ne iu dicium suū reddak illusorium. Reus etiam anteq̄z libellū recepit satisdare debz q̄ vsq; ad litis finē pmanebit. Refert tn̄ dñs pille⁹ se dn̄m Azonem audiuisse dicentē q̄ supza dicte cautiones locū non haberent ꝓsuetu dine p̄ualente. qm̄ hodie iudices statim re cipiūt libellū ab actore nulla dictaz satisda tionū ab eo exacta. sz ab vtroq;. scz actore z reo recipiūt pignora. vel fideiussores si pi gnora dare nō possint. z h̄ ꝑt expēsas q̄ fiūt in causis z in act. causaz. Et ꝓpter decimas litis q̄s iudices seculares p̄sertim fm̄ ꝓsue tudinē diuersaz terraz accipe ꝓsueverunt. Sz si iurabit reus se fideiussores vl pigno ra dare nō posse sufficit q̄ fiat sicut in satis datione dictum est actoris. De satisdatio nib⁹ pcuratoris autē dr. q̄ procurator actoris si de mādato eius nō ꝓstiterit lr̄is testib⁹ vel alīs documentis cogitur cauere de rato.

vt insti. de satisdatōib. §. sin aūt. alʒ nō audi reť nisi eēt pīūcta psona. vt supra dictuʒ est. Si aūt dubitať de eⁱ mādato. Dicūt q̄dā eē in ptāte rei q̄cq̄d velit recipe a procuratore actoris. s. vt pbet mādatū vl vt caueat ō rato. Dñs Azo dicit ħ eē in arbitrio pcuratoris an velit pbare mādatū vel cauere ō rato Q̄m alternatiue tenet. hʒ ḡ facere vnuʒ q̄d voluerit. ff. de iuř. dot. plerūq̄. facit. l. si q̄s fuū. C. de pdi. inde. Itē dʒ cauere de re cōueniēdo si pueniat dñs coꝝ iudice eodē etiā si pstat eū hāe mādatū. vt. C. de satisdatiōib. l. vnica. ff. de pcuratoribʒ oīb. ʒ. l. nō solū. Et si hāc cautiōʒ pstare noluerit ñ patiť amodo aliā penā nisi q̄ denegať ei actio vt. ff. de pcuratoribʒ. pōponiⁱ. §. rati. Si aūt litis cōtestatio facta est cū dño ʒ postea deť procurator simili mō cauebit. vt. C. de contortibʒ eiusdē litis. l. ij. Procurator ꝑo rei satisdare dʒ iudicatū solui siue habeat māda tū iudicatū solui vel nō. vt. C. de satisdationibʒ. l. vnica. in fi. Imo ʒ si certū sit eum nō hāe mādatū dʒ admitti pītita satisdatōe prędicta vt. C. de pcuratoribʒ. l. exigēdi. Insti. de satisdatiōib. §. si ꝑo. Et hec cautio ō iudicato soluēdo tria dʒ ptinere. vicʒ defēsionē cause vel rem iudicatā soluendo et dolū nō adhibēdo. de renūciatiōib iuris et facti vt supī dictū est in scēa ꝓte hⁱ ptractⁱ. c. viij Dī pseq̄nter protestās nihilominⁱ idē pstila nuēs q̄ ipe p quēcūq̄ actū ʒē. q̄ hec clausula nō semp est ponēda in pcuratoriis. nisi ō volūtate pstituētis. q̄ q̄ñ q̄s simplr pstituit procuratorē sine ꝺditōe. si postea p se cōtur suū procuratorem reuocasse. igiť vt illo actu nō obstāte si vult vt maneat pcurator dʒ clausula illa vt dictuʒ est inseri. secⁱ est si q̄s pstitueret procuratorē tali ꝺditōe seq̄tiens ptingeret ipm abesse nō dʒ procuratorē reuocasse. si postea p se tractet cām. sed etiā postea itez procurator pstituⁱ eo absente officiū procuratōis assumet. vt bodie habeť in. c. si q̄s de procuratoribʒ. li. vj. nisi de hmōi reuocatiōe exp̄ssam fecit mentionez. vt dʒ ibidez. Dī supī q̄b ʒ singulis ʒē. Quia vt supra in declaratiōe eiusdē forme pⁱ ꝓncipiū q̄si dictū est. de nullo actu notariⁱ facere potest inſtrm nisi ꝓus fuerit rogatⁱ ʒ req̄situs. Debet supī oīb ꝓtēris in instrumēto esse requisitus ʒ rogatⁱ ne in subscriptiōe sua in fine instrumenti solita fieri ipm de falso cōuinci cōtingat. Dī. Acta sunt hec ʒē. de q̄bʒ supra dictū est de publicationibʒ instrumētorum.

Seq̄ť subscꝛptio pdicti instrumēti

Ego Johannes de U. clericⁱ mogunti/nensis dyocesť. sacra et imperiali auctoritate notarius publicus quia dictoʒ procuratorum pstitutioni creationi et ordinatiōi potestatis dationi. promissioni. releuatiōi. ratihabitioni. Omnibusq̄ aliis et singulť dū sic vt premittitur agerentur et fierent vna cum p̄nominatis testibus presens interfui eaq̄ sic fieri vidi et audiui. Ideoq̄ ħ psens publicum instrumentum manu mea ꝑpria scriptum scripsi subscripsi et publicaui. et i hanc publicam formam redegi. signoq̄ nomine ʒ cognoie meis solitis ʒ psuetis cōsignaui in fidē ʒ testimoniū omniū ʒ singulorum p̄missorum rogatus pariterq̄ requisitus.

Seq̄ť forma substitutōis a procuratore ꝓncipali constituto.

In nomine domini

Amē. ʒē. In meiq̄ notarij publici testiūq̄ infrascriptorum. ʒē. personaliter constituⁱ discretus vir N. ab honorabili viro A. ʒē. talis dyocesť ad cōsequendū nomie procuratorio dicti domini A. cām et causas verteñ. ʒē. inter ipm dñm pstituentem ex vna. et q̄sdam A. B. et. C. de et super pretensa detentione quarūdam litterarum ʒē. partiʒ ex altera. principalis procurator constituⁱ prout in instrumēto publico missi exhibito ex altera parte hⁱ membrane scripto p honorabilem virū A. clericum talis dioceſis vt prima facie apparebat publicū imperiali auctoritate notariuʒ de sup pfecto ptineť. Cū aūt vt teri prosecutioni dictaꝝ litteraꝝ ʒ cause sine causaꝝ minime intendere vt asseruit posset honorabilē virū A. in decretis licentiatū clericū talis dyocesis ad p̄missa in meliori forma cū protestatiōe illius clausule de substituēdo aliū seu alios si opⁱ fuerit oīb melioribʒ modo via iuř. ʒē. substituit trāsferēs ʒ trāsfundens in eū plenā et oīmodā ptātem et facultatē sibi a dicto dño A. cōstituente quomodolibet traditā datā pcessam siue attributā ptestās eum q̄tiens opus fuerit ʒ sibi videbiť expedire reuocatuꝝ. supī q̄bʒ oīb et singulis ʒē.

Seq̃t instrm̃ pstitutiõis pcuratoris ad petendũ noie pstituẽt̃ vigore lr̃ax apl'icarũ vel aliax quarũcũcq̃ bñficiũ ecclesiasticũ cũ cura vel sine cura ⁊c. ⁊ possessionẽ ei⁹ ⁊c. pro ut in lr̃is ptinet.

In nomine domi

ni Amen ⁊c. Personaliter pstitutus venerabil' vir dñs A. canonicus creat⁹ mogũtiñ. eccie pncipal' pncipaliter ⁊ p seipo oib⁹ melioribꝫ ⁊c. Jta tñ q̃ specialitas generalitati ñ derogz. nec ecõtra ⁊c Circa tñ r̃uocatõz q̃rcũcq̃ alioꝝ pcuratoꝝ suoꝝ p eũ acten⁹ q̃modolibz pstitutoꝝ. vicz puidũ vix dñm N. capellanũ ppetuũ in dicta eccl'a mogũtiñ. pñtẽ vel absentẽ ⁊ onus pcuratiõis hmõi i se suscipiẽtẽ ad ipi⁹ cõstituẽt̃ nomẽ ⁊ p eo q̃sdã lr̃as apl'icas ipi pstituẽti p sanctissimũ dñm nr̃m papã Paulũ secũdũ ⁊c. de canonicatu ⁊ pbẽda eccie mogũtiñ. Etiã si dignitas psonat⁹ vl' officiũ fuerit p eũdẽ pstituẽtẽ aut p ei⁹ pcuratorẽ legitime acceptũ. Datũ rome sub ãno dñi vl'in carnatõnis dñice ⁊c. vij. kal'. ḡtiose pcessas. seu etiã pcessus sup eisdẽ lr̃is decretos ⁊ fulminatos pposito ꝺcano ⁊ capl'o dicte eccl'e mogũtiñ. pñtandũ insinuãdũ. ipsosq̃ cũ eis de lr̃is siue pcessib⁹ iuxta eoꝝ ptinẽtiã req̃rendũ. ac pbẽdã cũ canonicatu. siue etiã dignitatẽ psonatũ vl' officiũ hmõi i pfata eccia mogũtiñ. q̃tiẽs placuerit acceptãdũ sibiq̃ p eosdẽ puideri petẽdũ ⁊ obtinẽdũ possessionẽ q̃z eorundẽ in choro ⁊ capl'o ⁊ locꝫ alijs cũ plenitudie etiã iurꝫ canonici intrãdũ. capiẽdũ ⁊ nãciscẽdũ tam vigore lr̃ax apl'icaꝝ hmõi q̃q̃ etiã si pbẽda cũ canõicatu siue etiã dignitates. psonat⁹. seu officiũ hmõi pstituenti ordinaria seu q̃uis autoritate ꝺferri et sibi de eisdẽ puideri ptingeret necnõ iuramẽtũ de obr̃uãdis statutꝫ ⁊ psuetudinib⁹ dicte eccie mogũtiñ. p canonicos inibi recipiẽdos ꝺ nouo pstare solitũ ⁊ q̃dcũcq̃ aliꝺ licitũ iuramñtũ in aiaz dicti pstituẽtꝫ pstãdũ ⁊ subeũdũ vnũ q̃z vl' plres pcuratorẽ vl' pcuratores ⁊c. vt s̃ in pmo instrum̃to.

Seq̃t forma instrumẽti ad acceptãdũ ⁊ petendũ canonicatũ ⁊ pbendaz Erfordens' ecclesie.

In nomine domi

ni Amẽ ⁊c. pstitut⁹ venerabil' vir dñs B. ppositꝰ eccie sancte Marie talis dyocesꝭ. Oñib⁹ melioribꝫ mõ ⁊c. videlicet honorabiles ac puidos viros. A. B. et C. pñtes ⁊ onus pcuratõis in se spõte suscipiẽtes necnõ de D. et E. aule epalis mogũtiñ. notarios absentes tãcq̃ pñtes ⁊ quẽlibꝫ eoꝝ insolidũ tra q̃ alter alteꝝ in his exequẽdis nõ expectet. neq̃ ali⁹ p aliũ se excuset. ⁊ q̃ vn⁹ eoꝝ incepit alter eoꝝ pseq̃ valeat ime diate parit' ⁊ finire dãs ⁊ pcedẽs eisdẽ suis pcuratoribꝫ ⁊ eoꝝ cuilibet plenã liberam ⁊ oñimodã ptãtez ac mãdatũ spẽale ad petẽdũ sibi p venerabiles pzes et dños ppositũ decanũ scolasticũ totũq̃ capl'm Spiren̄. eccie de canonicatu ⁊ pbeñ. eiusdẽ eccie vacãtib⁹ ad pñs vel in posteꝝ vacantis vigore q̃rũcũcq̃ lr̃ax siue al's simpl'r ⁊ pure puideri ac eosdẽ cũ oib⁹ ⁊ singulis suis iuribꝫ. fructibus. redditib⁹. puẽtib⁹. ⁊ obuẽtionib⁹ ac cõsuetudinib⁹. put in tabulis fieri solitũ est sibi ꝓferri dicti pstituẽtis noie. Stallum q̃z in choro ⁊ locũ in capl'o. necnõ corporalem realem ⁊ actualem eorundẽ canonicatus ⁊ prebeñ. possessionem cum plenitudine iurꝫ tradi ⁊ assignari. necnõ de statutis ⁊ cõsuetudinib⁹ dictaꝝ ecclesie ⁊ capituli quodcũcq̃ licitum iuramentũ in animã ipsius constituentis dñi obseruandũ. pstandũ. ⁊ faciẽdũ vnũ quoq̃ vl' plures pcuratorem ⁊c. vt prius.

Seq̃t instrm̃ resignatiõis canonicat⁹ et pbeñ. seu alter⁹ bñficij cuiuscũcq̃ pure ⁊ simpliciter.

In nomine domi

ni Amen ⁊c. Personaliter cõstitutus venerabilis ⁊ circũspectus vir dñs B. venerabilis eccie Basilien̄. canonicus sanus mente ⁊ corpore nõ viciatus nec metu inductus. neq̃ etiaz dolo. fraude. seu aliq̃ alia sinistra machinatiõe vt asseruit circũuent⁹. sed libere. sponte. ⁊ ex certa sua scia phabita etiã matura deliberatõe oñib⁹ melioribꝫ ⁊c. fecit. constituit ⁊c. vicz A. et B. decretoꝝ doctores ⁊ eccie Basileñ. canonicos necnõ reuerendissimi in xpo patris et dñi N. archiepi oratores absentes tanq̃ presentes ⁊ quẽlibet eoꝝ insolidum. Jta q̃ non sit melior cõditio occupãtis neq̃ deterior sequentis. sed q̃d vnus eorũ inceperit alter eoꝝ illud prosequi valeat mediare ⁊ finire. Ad resignandum ⁊ dimittendũ pure libere et simpliciter dicti pstituentis nomine et p

eo sup̄ dictos canonicatū ꝛ p̄beñ. ecclie Basilien. p̄dicte q̄s ipe dñs p̄stituēs obtinuit ꝛ pacifice obsedit. oñeq̄ ius sibi i eisdē q̄mo dolibet p̄petēs i manib⁹ sanctissimi dñi nr̄i pape ꝛc. seu ip̄i⁹ vicecācellarij vl̄ illoꝝ q̄ ordinaria autoritate ō eisdē ius hñt puidēdi. aut alteri⁹ cuiuscūq̄ ad id ptātez habentis. Necnō ad resignatōz hmōi noie ip̄i⁹ dñi cō stituēt̄ admittē petendū ꝛ obtinēdū. ꝛ q̄ in ipa resignatōe fiēda nō iterueniet fraus. dolus. symoniaca pactio. illicita pactio. seu als corruptela iurandū. ꝛ q̄dcūq̄ aliud licitū ꝛ honestū iuramētū impēsis. vel impendendū ꝛ circa ea necessariū i aiaz ip̄i⁹ cōstituētis p̄stādū vnūq̄dq̄ vel plēs ꝛc. Et generalit̄ oia ꝛ singl̄a ꝛc. p̄mittēs insup ꝛc. Releuās ꝛc. De ꝛ sup q̄b⁹ oib⁹ ꝛ singul̄. ꝛc. Acta sūt hec ꝛc. P̄ntib⁹ ibidē ꝛc.

Seq̄t instr̄m ad resignandū bñficiuz ex causa pmutationis.

In nomine domi

ni Amen ꝛc. ad resignādū libere ꝛ pure in man⁹ reuerēdi p̄zis et dñi dño A. ep̄o sup̄ ꝑ ptātez habēt̄ suā vicariaz vel prochiā in A. cū suis iuribꝫ et ptinēt̄ijs vniuerſ cā pmutatōis fiēde de ipsa vicaria vl̄ prochia ad q̄dcūq̄ bñficiū eccl̄asticū cū cura vel sine cura ꝛ resignatōne hmōi facta ad petēdū etiā intrādū. nāciscēdū ꝛ recipiēdū possessionē corpalē ꝛ realē ip̄i⁹ bñficij cū suis iuribꝫ ꝛ ptinēt̄ijs vniuerſ. ad p̄stādū etiam q̄dcūq̄ iuramētū necessariū et solitū p̄stari in p̄missis ꝛ ad fruct⁹ reddit⁹ ꝛ puent⁹ hmōi bñficij recipiendū et ad firmā dandū seu annuā pēsionē ꝛ de recept̄ q̄ttandum ꝛ pactū faciendū de vlter⁹ nō petēdo. Jp̄m⁹ q̄ bñficiū p se vel aliū seu alios regendū et gubernādū put melj⁹ videbit̄ expedire. Et generalit̄ oia alia ꝛ singl̄a faciēda q̄ in p̄missis necessaria fuerit ꝛ oportuna. vel vnūq̄d q̄ vl̄ ꝛc. Et p̄ p̄missis si necesse fuerit agendū ꝛ defendendū noie ip̄i⁹ p̄stituēt̄. Et p̄o ip̄o in oñib⁹ ꝛ singul̄ cauſ ꝛ negocijs motꝫ et mouēdis tam p se q̄ ꝑ se ꝓtra q̄scūq̄ psonas eccl̄iasticas vl̄ etiā seculares cor̄ā quibuscūq̄ iudicib⁹ eccl̄iasticis vel secularib⁹ cōpetēt̄ib⁹ ordinarijs. extraordinarijs. delegatꝫ. subdelegatis. arbitris. arbitratorib⁹ seu amicabilibus cōpositorib⁹ ꝛ alijs iudicib⁹ quacūq̄ autoritate fūl gentib⁹ ac libellum seu libellos. ꝛ quascūq̄ petitiōes summarias ꝛc. Et generaliter oia alia ꝛ singula ꝛc. p̄mittens ꝛc. Releuās ꝛc. Sup q̄b⁹ omnib⁹ ꝛ singul̄. ꝛc. Acta sūt hec ꝛc. Presentibus ibidē ꝛc.

Instr̄m insinuatiōis p̄cessus cuiusdam seu quarūcūq̄ aliaꝝ lr̄aꝝ.

In nomine domi

ni Amen ꝛc. Personaliter p̄stitut⁹ ꝛc. discret⁹ vir ꝛc. p̄curator A. et p̄ curatorio noie discreti viri A. talis dyoces⁹ insinuauit. notificauit. legere p̄misit. ꝛ publicauit q̄sdā processus venerabiliū patrum ꝛ dominoꝝ videlicet B. et L. eorūq̄ sigill̄ appensis roboratos lr̄is sanctissimi dñi nr̄i A. inser̄. gr̄e a dicto A. domino nostro papa in cōmuni pauperū forma facte papa. ij. vel. iij. ꝛc. sanos. integros. illesos. nō vitiatos. nec aliqua sui parte suspectos prout p̄ma facie apparebant. de ꝛ sup quadā gratia dicto A. a sede apostolica in forma cōmuni facta de bñficio eccl̄iastico curato vel nō curato ad collationē. prouisionē. seu q̄uis aliam dispositōem. Reuerendi in xp̄o p̄zis et dñi A. ep̄i talis dyocesis spectātes. protestans nihilomin⁹ coram me notario publico ꝛ testib⁹ infrascriptis viua voce. q̄ hmōi lr̄aꝝ insinuationē. publicatōem. notificationem. in p̄sentia domini A. ep̄i libentius fecisset legisset ac publicasset ac insinuasset si eius p̄sentiam habuisset. aut cōmode vl̄ quouis modo habere potuisset q̄ eo absente. Copiam vero dictoꝝ processuū ad ampliorē intimationē faciendā valuis eccl̄ie talis in. A. ꝛc. vbi itur ad sanctū Petrum ꝛc realiter affixit ꝛ ibi affixaz stare p̄misit infra diuinoꝝ solennia mane hora primarum ꝛc. Principium autem processus de quo supra fuit mentio erat tale. Reuerendissimo in xp̄o p̄zi ac domino sancte Basilien. eccl̄ie episcopo et oñib⁹ alijs ꝛ singulis quoꝝ interest seu interesse poterit quomodolibꝫ in futurum. A. abbas sancti Petri Saltzburgen. monast. ac p̄positus et decanus Saltzburgen. eccl̄ie p̄dicte executores ad infrascripta a sede apostolica specialiter deputati. Salutem in domino. Et mādatis apostolicis firmiter obedire. Et finiebatur sic. Datum Basil̄. ꝛc. die tali. mense tali ꝛc. pontificatus ꝛc. Anno domini. M. ꝛc. Acta sunt hec. ꝛc. Presentibus ibidem. ꝛc.

Et ego. A. rē. qz p̄dictoꝝ pcessuū z lr̄arū apostolicaꝝ insinuatōi. publicatōi. z affixioni. oibusq; aliis z singul' in p̄missis factis vna cū p̄noiatis testibꝫ p̄ns interfui. eaq; sic fieri vidi z audiui rē. vt s̄.

Instrumentū acceptationis eiusdē gratie.

In nomine domini Amen rē. Personaliter ꝓstitutus rē. discret⁹ rē. asserēs ad sui noticiā nouit̄ q̄ueniss̄e q̄ eccl'a in. A. spectans ad collatiōez, puisionē seu q̄uis aliā dispositiōez. Reuerendo in x̄po p̄z̄is z dn̄i. A. epi vacaret ad p̄ns p̄ mortē siue obitꝫ dn̄i. A. vltimi z īmediati rectoris eiusdē. quā q̄dez eccl'az sic vt p̄mittit vel al's q̄liscūq; mō vacantē dūmodo sibi z nulli alij debeat vigore gr̄e sue apostolice in cōmuni paupeꝝ forma sibi facte acceptauit viue voc̄ oraculo ꝑsentis mō z forma q̄bꝫ potuit. ptestatōe infrascripta. q̄z ꝑsentiū z ptestatōis tenor sequit̄ z est talis. Ego. A. talis dyoc̄. eccl'am istaz sancti Petri in. A. vacantē p̄ mortē dn̄i. A. aut al's q̄cūq; mō cū oīmibꝫ iuribꝫ z ptinentijs suis melioribꝫ mō iure z forma q̄bꝫ hoc melius fieri dz et potest vigore et auctoritate gr̄e apostolice p̄ sanctissimū in x̄po p̄z̄em z dn̄m nostꝝ. A. diuina puidētia papā secundū. mihi facta de b̄n̄ficio ecclesiastico cū cura vel sine cura vacāte vel vacaturo. spectāte ad collatiōez reuerēdi in x̄po p̄z̄is et dn̄i. A. epi talis dyoc̄. rē. In noīe p̄z̄is et filij et spūssancti amen. accepto sub hac ptestatōe q̄ si dicta eccl'a de iure mihi nō debeat̄ saltuum integꝝ z illesū sit z remaneat mihi ius ad aliud b̄n̄ficiū vigore dicte gr̄e apostolice mihi debite z canonice acceptanduz. Et īuoco sup̄ his oīmibꝫ z singulis testimoniū omniū hic astantiū z p̄cipue tui tabelliōis. z peto vt sup̄ p̄missis mihi vnū vel pl'a conficias publicū instrumentū vel instrūmenta. Acta sunt hec rē. Presentibꝫ rē. Et ego. A. rē. q̄z p̄dictis acceptiōi ptestationi testimonioꝝ īuocationi oīmibusq; aliis z singulis vt supra.

Instrumentū inductiōis z iuestiture ad ecclesiam sic acceptam.

In nomine domini Amen rē. Personalit̄ ꝓstitutus discret⁹ vir rē. talis dyoc̄. tenens z habēs suis in manibꝫ q̄sdam p̄ntatōis l̄r̄as ptinentes de z sup̄ eccl'a parrochiali sancti Petri in B. p̄noiate dyoces vacante p̄ mortem A. pie memorie vltimi z īmediati rectoris eccl'ie eiusdem vigore gr̄e apostolice a sanctissimo in x̄po p̄z̄e ac dn̄o nr̄o. A. papa in cōmuni paupeꝝ forma facte p̄ venerabilem p̄z̄em z dn̄m. A. abbatem monasterij sancti Petri ordinis sancti Benedicti executorem p̄ncipalem a sede ap'lica p̄nomiato. A. specialiter deputatū ꝓfectas z sigillo appenso dicti dn̄i executoris roboratas nō abolitas. non cancellatas aut abrasas. nec in aliqua sui parte suspectas prout p̄ma facie apparebant debita cum instantia requisiuit religiosum virum dn̄m. A. plebanum in. A. vt vigore z virtute huius clausule ceterum in ip̄is l̄r̄is executorialibus principaliter contente. necnō ex mandato venerādi domini. A. inferioris stirie archidyaconi moguntineñ. dyoces subexecutoris scilz vniuersis z singulis archidyaconis. archipb̄r̄is. et plebanis. pb̄r̄is. vicarijs tā q̄ subexecutoribus generaliter p̄ dictum executorem substituit. quatenus ipsum de parrochiali ecclesia sancti Petri in. A. dicte dyoc̄esis quam vigore dicte gratie infra temp⁹ debitum realiter acceptauerat. ac executor p̄ncipalis p̄ librum vt moris est inuestiuit ad eandem rē. voluit dictus. A. plebān in. A. mandatis apostolicis firmiter obedire. ad dictam ecclesiam personaliter accessit z pulsatis campanis eiusdem eccl'e non nullis ibidem parrochianis pene vsq; ad numerum centum p̄sonaꝝ ibidem congregari fecit. Et eisdez omnibus z aliis quorum īntererat omnia z singula in dictis l̄r̄is domini executoris p̄ncipalis contenta ibidez in vulgari publicauit z insinuauit alta z intelligibili voce. et nihilominus in p̄sentia eorum omnium p̄dictum dominum. A. p̄sbyterum per traditionem librorū et vestimentorum sacerdotaliū calicū et clauium dicte ecclesie z oblatiōn. que i missa ibidem celebrata facta fuerunt inuestiuit. z in corporalem possessionem z realem dicte ecclesie introduxit cū suis iuribꝫ z ptinentijs vniuersis que oīmia p̄dictus. A. tanq; verus rector custodienda et reseruanda recepit z retinuit. Et etiam claues dom⁹ dicte parrochialis eccl'e sibi traditas p̄ dictū subexecutorē diligēter seruauit. Et nihilomin⁹

ldem subexecutor eisdē prochianis iniūxit sub penis in dictis lris executorialibꝫ ptētis habitis ꝫ pmulgatis ꝗtenꝰ eidē A. tāctis ꝙ rectori eiusdē eccl'e pareāt efficacit' ꝫ intēdāt ꝫ oia iura tā spūalia ꝗ tpalia dicte eccl'e eidē A. vel pcuratori suo exhibeāt ꝫ psoluāt. cō tradictores ꝗslibet ꝫ rebelles si ꝙ eēnt vl' in futuꝝ forēt qō absit snias i dictis lris pmulgatas incidere posse fulminādo ꝫ fulminatas declarādo ꝫ in vulgari publicādo insinuauit Ad que oia ꝫ singl'a publice facta nemo se oposuit seu apparuit ꝑdicēs. Sup ꝙ bus oibꝰ singul'. rē. Et ego A rē. qr ꝑdicto rū possessiōis corpalis inductiōe clauiū libroꝝ ꝫ calicū ꝫ offertoriꝝ pīn tatiōi receptiōi publicatōi. oibusꝗ alijs ꝫ singul'. rē.

Instrm sup lris trāssumptis

In nomine domi

ni Amen rē. In meiꝗ notarij rē. psonal'r pstitutꝰ cōmendabil'ꝫ gloriosus dīns A. rē. frater ꝫ pceptor domꝰ scti Augustini siue Anthonij rē. tal' dyoc. ꝙsdā lrās apl'icas felicis recordatiōis Pauli pape secūdi rē. eiꝰ ꝙo bulla blūbea in filis sericis rubei ꝫ flauei colozis moze romāe curie pēdētes bullatas sanas ꝫ itegras nō viciatas nō cācellatas. nec in aliq̄ sui pte suspectas. sꝫ oīm i prozsus vicio ꝫ suspitōe carentes. vt ꝑma facie apparebāt in mediū exhibuit ꝫ p duxit asserēs ipm ceteroscꝫ frēs ꝫ nūcios scti Augustini vel Anthonij hmōi lris ꝗpluribus locis ostēdendis ꝫ publicādis indigere. ne igit' hmōi lre apl'ice ꝑ pluralitatez et locoꝝ distātiā atꝗ viaꝝ discrimia p ipm vl' suos piculose ꝙz trāsformari seu deferri cō tingeret ꝑfatas lrās apl'icas michi notario publico infrascꝑto tradidit reqrens me sub officij mei debito ꝗtenꝰ easdē lrās de verbo ad ꝝbū nil addēdo nil immutādo vl' dimittendo copiarē trāssumerē ꝫ in publicā formā redigerē. vicz vt hmōi copie siue trāssūptio sic originalibꝫ lris vbicūꝗ locoꝝ starent fides adhibeat plenaria. Quaꝝ lrāꝝ apl'icaꝝ tenoꝝ de ꝝbo ad ꝝbū seq̄t ꝫ est talis Pius epūs seruꝰ seruoꝝ dei rē. in scribendo vsꝗ ad finē. Et ipis finitꝰ scribat sic ꝓtinuādo. Post ꝗꝝ ꝙdē lrāꝝ traditōz ꝫ req̄sitiōez Ego A. notariꝰ publicꝰ infrascꝑtꝰ hmōi lrās apl'icas cū ea ꝗ decuit reuerētia acceptans ipas de ꝝbo ad ꝝbum vt pmittit' copiaui ꝫ trāssumpsi diligēti collatōe tñ cū originalibus lris p me facta ꝫ pbabita. Acta sūt h rē Et ego A. rē. qr dictaꝝ lrāꝝ apl'icaꝝ originalīū exhibitōi vna cū pnoiatꝰ testibꝰ pns interfui. ipas lrās vt pmittit' copiaui ꝫ trāscripsi. ꝫ qr collatōe pbabita pntē copiā siue psens trāssumptū in oibꝰ ꝫ p oia cū orīgialibꝰ ꝓcordare. nihilꝗ in eo additū vel omissum fuisse aut esse qō sensum mutare aut viciare possz. Intellexi. reperi. ꝫ inueni. Jō pns trāssumptū manu mea ꝑpria scꝑtū in hāc publicā formā redegi. signoꝗ ꝫ noie meo solitꝰ et ꝓsuetis signaui rē.

Seq̄t instrm insinuationū pfectū super executiōe lrāꝝ executorialiū.

In nomine domi

ni Amē rē. Ego A. publica imperiali autozitate notariꝰ aio ꝫ intentione nōnullas lrās executoriales h a tergo ꝓscꝑtas vel al's rē. a venerabili ꝫ egregio A vicario in spūalibꝰ tal' curie rē. generalit' ꝺ ꝫ aduersus A. B. ꝫ C. talis dyoc'. ꝺ ꝫ sup occupatōe ꝫ detētiōe cuiusdā decime de ꝙdā curia A. Sita in B. infra limites talis dyoc'. emanatas eiusdē rē. laico A. B. et. C. insinuādi ꝫ notificādi eis i eccl'ia prochiali tali rē. dū ibi missaꝝ pagerēt solēnia psonal'it accersiui atꝗ i armariū eiusdē eccl'e eos ꝓduxi. ipisꝗ dictaꝝ lrāꝝ effectū materna lingua corā testibꝰ infrascꝑtꝰ declaraui ꝫ exposui. Et vt ab occupatiōe ꝫ detētiōe dicte decime cessarēt ipamꝗ liberā ꝫ inoccupataꝝ dimitterēt. ac de fructibꝰ pceptꝰ exp'ē factꝰ alijsꝗ ꝓdēnatꝰ satisfacerēt sub penis ꝫ cēsuris dictis lris ꝑtētꝰ oīmibꝰ meliozibꝰ mō ꝫ forma ꝙbꝰ potui admonui et req̄siui. Et ne pꝰ lapsū terminū i dictis lris ꝑfixū seu ꝙis mō de decima p se vl' p alios ꝙscūꝗ eoꝝ noie directe vel indirecte ꝙis ꝗsito colore vl' ingenio i futuꝝ intromittāt. aut etiā sic ꝑ ferē occupēt siue detineāt sub dictis penis ꝫ cēsuris inhibui ꝫ interdixi. Juxta earūdē lrāꝝ executorialiū ꝓtinētiā vim ꝫ tenoꝝ. Acta sunt h rē. Anno rē. Et ego A. rē. qr lrās executoriales ꝑdictas execut' sū. ac oia alia ꝫ similia sic ꝑ ferē pegi et feci. Jō B pns publicū instrumentū rē.

Instrm sup appellatiōe corā iudice interposita.

In nomine domi

ni Amen rē. corā venerabili pze ꝫ

dño A. abbate scotorū ꝛc. ac in mei notarij publici ꝛc. psonal'r cōstitut⁹ venerabilis vir dñs Johānes pcurator ꝛ pcuratorio noie dñi B. prout mihi notario ifrascpto ō ipsi⁹ pcuratōis mādato p ꝓstitutōez ipi⁹ coꝝ me tāc̄ notario publico factā plena fides constabat habēs ꝛ tenēs suis in manib⁹ q̄ndaz appellatiōis cedulā aio appellādi ꝛ puocādi quā etiā de ꝓbo ad ꝓbū legit. in q̄ appellauit puocauit. apostolosc̄ petijt. ac alia fecit q̄ etiā ex ipi⁹ cedule tenore plenius ꝓtinent. Cuius tenor seq̄t p oīa in hec ꝓba. Exq̄ inde bite grauati ꝛ oppressi vt ab eozundē grauaminib⁹ et oppressiōib⁹ releuent illatis iuxta sanctoꝝ patrū instituta legitimas ꝛ canonicas sanctiones ad appellatōis remedium recurrere ꝓsueuerunt. Idcirco ego pcurator ꝓtinuādo appel. vsc̄ in finē. qua q̄dez appellatiōe sic interposita ꝛ lecta p̄fatus dñs abbas volēs deliberare sup apostolis dandis statuit terminū decē dieꝝ a tpe interpositionis appellatōis. Presētib⁹ ibidē A. B. ꝛ C. testib⁹ ꝛc. Demum vero tali die in loco predicto dño abbate p tribunali sedēte p̄fatus Johānes procurator noie q̄ sup apostolos sibi debita cū instantia petiuit. Et dñs abbas ob reuerentiā sedis apostolice dixit se velle deferre sue appellatōi et vlteri⁹ ꝓtra dictū appellantē ꝓcedere nōvelle in hac causa ꝛ statuit terminū ad ꝓsequēdū eandē appellatōez q̄tuor mēsiū. Sup q̄b⁹ oib⁹ singulis ꝛc.

Instr̄m sup appellatōe interposita coraz notario ꝛ testib⁹.

In nomine domini Amē ꝛc. psonaliter ꝓstitut⁹ honorabilis vir ꝛc. p seipō ꝛ pncipaliter bñs ꝛ tenēs suis in manibus q̄ndā appellatōis papiri cedulā notam seu formam puocatōis appellatiōis ꝛ apostoloꝝ petitionis ꝛ alia in se ꝓtinentē quā ibidē aio ꝛ intētione puocādi ꝛ appellādi exhibuit ꝛ oñdit. puocauitc̄ et appellauit apostolosc̄ petijt et protestatus fuit. ꝛ talia fecit put in dicta appellatōis cedula ꝓtinebat et ꝓtinet. Cui⁹ tenor de ꝓbo ad ꝓbum sequitur et est. R. coram vobis ꝛc. inserendo totum ei⁹ tenorem vsc̄ in finē ꝛc. Super q̄b⁹ omnib⁹ et singulis ꝛc.

Instr̄m insinuatiōis appellatōis in p̄sentia aduersarij.

In nomine dñi Amen ꝛc. Constitutus honorabilis vir A. canonicus talis ecclesie bñs ꝛ tenēs suis ī manibus q̄ddam appellatiōis publicū instrumentum p discretum virum. A. imperiali autoritate notariū scriptū ꝛ signatuz parie et subscriptum tenoris infrascripti. alias p eundem dñm A. interpositum. Quod quidem instrumentū honorabili viro domio B. decano ꝛc. insinuauit ꝛ notificauit ī mei notarij publici testiū q̄c̄ ꝛc. p̄tia alta ꝛ intelligibili voce legere incepit mox idem B. decanus dixit. ꝛc. et sic ipe dñs B. dictum instrumentuz appellationis pro lecto habuit et tenuit. prefatusc̄ A. copiam dicti instrumenti appellationis ad man⁹ dicti domini B. decani tradidit ꝛ porrexit quā ipse reuerenter accepit. Tenor ꝓo dicti instrumenti exhibiti de verbo ad verbum sequit ꝛ est talis. In nomine dñi amen ꝛc. Et totum scribatur cum eius subscriptione. Super quibus omnib⁹ ꝛ singulis ꝛc. Presentibus ibidem ꝛc.

Instrumentum super insinuatione appellationis ꝓter non tutum accessum ad appellatos.

In noie dñi Amen ꝛc. psonaliter cōstitutus honorabilis vir A. ecclesie sancti Seueri Erfordeñ. vicarius habens et tenēs suis in manib⁹ q̄ddā appellatōnis publicū instr̄m cū ipi⁹ copia auscultata p discretū A. publicū notariū ꝓfectum subscriptū ꝛ signatū requirēs me sub debito officij et cū instantia debita quaten⁹ huiusmodi appellatōis instr̄m in valuis ecclesie btē Marie. ꝛc. cum eius copia p insinuatione appellationis ac deuolutione cause eiusdem ad sanctam sedē apostolicā ꝛ dñm nostrum papam p̄dictum faciendum affigerem cū ad appellatos retroscriptos sibi nō pateret tut⁹ accessus ex causis legitimis in eodem rescripto instrumento contentis ꝓ personali insinuatōne facienda de quo solenniter protestabatur. quare ego A. notarius publicus subscriptus ad requisitionem ꝛ instantiā prefati dñi A. hmōi appellationis instr̄m cum sua copia eiusdem tenoris valuis ecclesie beate Marie Erfordeñ. sub decantatiōe ꝓmaꝝ tertiaꝝ. ꝛ sic de alijs. pro insinuatione et deuolutione p̄dictis debite faciendū publice affixi ꝛ starę p. missi. finitis autē vesp̄is instrumentū hmōi

amoui.copiam ꝓ eiusdem stare pmisi ꝛ re cessi. Sup q̄bus oīb. ꝛc. Acta sunt hec. ꝛc. Presentibus ibidem ꝛc.

Sequitur instrumentum curatorium.

In nomine domi

ni Amē ꝛc. In domo seu habitati one venerabilis viri dñi A. ī mei notarij ꝛc. pñtia psonal᷑r ꝓstitut᷒ honest᷒ A. iuuenis minorēnis maior tñ septē annoꝝ si ue etatꝭ oīb melioribꝫ mō ꝛc. potuit ꝛ debu it oīa ꝛ singl᷑a acta dicta gesta seu q̄modoli bet pcurata p discretū Johānem frēm et᷒ carnalē ipi᷒ noie ac p ipso in romana curia vel extra corā q̄buscūq; auditoribꝫ cōmissa rijs. iudicibꝫ delegatꝭ siue subdelegatꝭ ordi narijs siue extraordinarijs i iudicio ꝛ extra in q̄buscūq; cauꝭ q̄uismodo ex certa sua sci entia ratificauit approbauit et collaudauit. ac ea grata rata atq; firma habuit ꝛ hꝫe vo luit ꝑ pñti instr̄o. Et nihilominus cum mi norēnis esset ꝛ p se standi in iudicio psonaꝫ legitimam non haberet ac ipi nōnulli forte vtriusq; sex᷒ hoīes lites ꝛ causas mouissent ꝛ ꝯ eum intentassent ac de pñti mouerēt ac intentarēt ipse A minorennis etiā eisdem ꝛ q̄buscūq; alijs lites ꝛ causas mouere intē deret ꝛ pseq̄ ꝓposuit ꝛ publice dixit. Qꝛ p ei᷒ etate summarie simpl᷑r et de plano ipse dñs A. officialis vel eius iudex ꝛc. se infor mare et ipi pnominatū Johānem suū frēm pñtem in curatorem ad exercendū ac lites ꝛ causas hmōi psequendū suo ex officio ꝛ au toritate ordinaria deputare. ordinare ꝛ assi gnare dignaret᷑ debita cū instantia postula uit Unde pl̄ibat᷒ dñs official᷑ vel iudex hmōi facte petitioni tanquā iuste et rōni ꝓsone fa uorabiliter annuēs. receptaq; p eū summa ria informatione de dicti A. minorēnis eta te inuenit eundē minorēnem. xiiij. annoꝝ ꝛ maiorez septem annoꝝ etatis sue existere. Ipmq; ad lites ꝛ causas psequendū cura torē vtilez ꝛ necessario hꝫe dictū Johannē et᷒ frēm ibidē pñtē. ꝛ on᷒ curatiōis hmōi in se spōte suscipientē sua autoritate ordinaria ꝛ decreto interueniēte ipi A. minorennem in curatorē ordinauit ꝛ deputauit. Recep to tñ pmitus ꝛ ante oīa ab ipo Johāne cu ratore ad ipi᷒ dñi officialis vel iudicꝭ māda tū ꝛ in suis manibꝫ tactꝭ p eū scpturis sacro sanctis ad sancta dei euāgelia solito pstito iuramēto q̄ vtilia agere ꝛ inutilia ptermit tere ac ipm minorēnē ei᷒ res ꝛ bōa ad cōmo dū ꝛ vtilitate eiusdē custodire ac inuētariū de bonis ꝛ reb᷒ ei᷒ facere eosq; ꝛ ea cū bona diligentia saluare admistrare ꝛ reddere siue facere reddi cōpotū siue rōnem cū integra restitutiōe loco ꝛ tpe oportunis et debitꝭ et dicto inuētario rebusq; ac bonis dicti mi norenn̄. gubernatꝭ gestꝭ ꝛ admistratꝭ in oīb ꝛ p se bene ad hmōi curatiōis officiū fidelit habituꝝ fuituꝝ exercituꝝ dātes eidez dñs official᷑ siue iudex ꝛ A. minor ꝑdicto cura tori plenā ꝛ liberā ptātē negocia. res et bōa dicti minorēnis pñtia ꝛ futura admistrādi ꝛ noie ei᷒ corā q̄buscūq; iudicibꝫ ecclesiasti cis ꝛ secularibꝫ p recuperatōe ꝛ refuatione rez bonoꝝ ꝛ iurū ipi᷒ minorēnis ꝯ psonaz quācūq; ecclesiasticā siue secularē in q̄bus cūq; cauꝭ motꝭ ꝛ mouēdis cōparēdi agēdi eūq; ac ei᷒ iura defēdendi oēs ꝛ singl᷑os ter minos ac act᷒ iudiciales de iure vel stilo iu dicioꝝ substātiales obꝭuādi q̄scūq; appella tiones necessarias inꝭponēdi ꝛ eas pseq̄ di oīaq; ꝛ singl᷑a pseq̄ndi faciēdi ꝛ pcurādi gerēdi ꝛ exercēdi q̄ in p̄missis ꝛ circa ea fue rit q̄libet necessaria ꝛ oportuna. Sup q̄ bus oīb ꝛ singul᷑ A. minor sibi a me nota rio publico ꝛc. Acta sūt ꝑ ꝛc. pñtib᷒ ibidē ꝛc Et ego N. ꝛc. q̄ pdictoꝝ ratificatiōi ꝓpositōi curatorꝭ petitōi ꝛ deputatōi. iuramēti pśta tioni. decreti inꝭuentiōi ꝛ ptātis dationi oī busq; alijs ꝛ singul᷑ dū vt sic̄ p̄mittit᷑ p preli batū dñm official᷑ ꝛ corā eo agerēt᷑ ꝛ fierent vna cū pnoiatis testib᷒ ꝛc.

Seq̄t forma creatōis notarij autorita te vicecomitis.

In nomine domi

ni Amē. Uniuers᷑ ꝛ singul᷑ pñtes lras siue pñs publicū instr̄m aut ꝓuilegiū inspecturis Jo. D. artiū mgr̄ ꝛc Impialis maiestatis sacri latrañ. palacij ac regal᷑ aule romane vicecomes palatin᷒ p ve nerabilē ꝛ circūspectū virꝫ N. dei et impial᷑ maiestatis gratia regal᷑ aule romane curie sacri latrañ. palatij. Comitē palatinū atq; mistrū officij tabellionat᷒ p talē ꝛc. artium liberaliū mgr̄z p illustrissimū ꝛ invictissimū ꝓncipem dñm Fredericū diuina fauēte cle mētia romanoꝝ vngarie. bohemie. dalma cie. croacie. stirie. ꝛc. regez ꝓncipaliter cre atū. Creatus ꝛ ad infrascripta spēaliter de putatus. Pacem gaudiū ꝛ salutē bonamq;

in p̃missis cũ debita ꝓspectiõe voluntatem sagax hũane nate discretio memorie homi nũ labilitate pẽsata ne diuturnitate tẽpoꝝ boim ɔct⁹ ceteriq̃ publici act⁹ obliuionis defectui subiacerẽt salubriter prouidere vo lẽs tabellionat⁹ officiũ adinuenit p q̃d con trahentiũ vota t volũtates scribũt.t scptu re misterio lõgeue ꝯuant postmodũ in euũ. Cũ itaq̃ discret⁹ t scientificus vir artium liberaliũ mgr magũtineñ.dyoc. clericus.in nr̃a p̃ntia ꝓsonaliter ꝓstitut⁹ nobis flexis ge nib⁹ hũiliter supplicauerit vt sibi tabelliona tus ac iudicatus ordinarij officiũ autorita te p̃dicta nob⁹ vt p̃mittit plene ꝓcessa vbiq̃ locoꝝ t terraꝝ exercendũ gratiose cõcedere dignaremur.ip̃mq̃ tabellionẽ et notarium publicũ cũ inuestiture solẽnitatib⁹ ad h̃ de bitis crearem⁹ t inuestirem⁹. Cui⁹ q̃dẽ autoritat⁹ nobis tribute t plenarie elargite lr̃a lis tenor de ꝟbo ad ꝟbũ sequitur.t est talis.

In noie dñi amen. Uniuers t singulis sacri romani imperij ɔc. vsq̃ in finẽ. Totũ ꝓuilegiũ cũ notarij subscptione inserendo. Nos igit iohãnes vicecomes p̃fat⁹ dicti. A supplicatõib⁹ fauorabiliter inclinati ip̃mq̃ adhuc in nr̃a p̃ntia cõstitutũ t flexis genib⁹ id hũiliter petentẽ vt p̃ferr quẽ p diligentez examinatõez sufficiẽtis lr̃ature ad tabellio nat⁹ seu notariat⁹ t iudicat⁹ ordinarij offici um exercendũ.benemeritũ habilẽ ydoneũ in debita etate ꝓstitutũ diligẽti exami ne p̃habito fuisse t eẽ reperim⁹. in notariuz seu tabellionẽ publicũ iudicẽq̃ ordinariuz aio deliberato p̃fata regia t ip̃iali necnõ vi cecomitat⁹ nr̃i autoritate q̃ fungimur i hac pte nob⁹ ꝓcessa t elargita ꝓstituim⁹.fecimus creauimus t ordinauim⁹. necnõ notariat⁹ tabellionat⁹ ac iudicat⁹ hmõi officiũ sibi cõ cessim⁹ put tenore p̃ntiũ ꝓstituim⁹ facimus creamus ordinam⁹ t ꝓcedim⁹ in ordine nr̃i creatiõis q̃rtũ vel sextũ. Ip̃mq̃ A. cũ pẽna calamari carta t birreto q̃ tũc in nr̃is tene bam⁹ manib⁹. Et p anuli aurei i digiti sui i positõez necnõ pacꝭ oscului vt moris est legi time inuestiuim⁹.recepto tñ ꝓus ab eodẽ A vice t noie serenissimi t inuictissimi ꝓncipꝭ t dñi dñi Frederici romãoꝝ regꝭ sp augu sto suoꝝq̃ successoꝝ legitime intrãtiũ ac p sacro romano impio fidelitate solita.necnõ de ipo notariona⁹ seu tabellionat⁹ ac iudi cat⁹ officio fidelit exercendo corpali t ꝓprio iuram̃to ad sctã dei euãgelia tactꝭ scpturis sacrosctis i manib⁹ nr̃is p eũ p̃stito sub hac ꝟboꝝ forma. Ego a pmitto t iuro q̃ fideli ero serenissimo ꝓncipi t dño dño Frederi co dei gr̃a romãoꝝ regi gratiosissimo dño meo t oib⁹ successoribus ei⁹ legitime intrãtib⁹ et p̃cipue vob⁹ vicecomiti me creanti. Neq̃ vnq̃ ero in ꝓsilio vbi piculũ seu scandaluz eoꝝ tractabit.sz bonũ t salutẽ eorũdẽ ꝓmo uebo t dãna eoꝝ p mea possibilitate auertã Instrum̃ta seu ɔct⁹ q̃scũq̃ nõ scribã i car ta papirea seu veli.sz i mẽbrana noua pura t mũda. Testam̃ta codicillos t q̃scũq̃ dece dẽtiũ vltimas volũtates necnõ dicta testiũ ꝓscribaz fideliter t ea occulte ꝯuabo .nec vlli pandã donec debeã.aut de mãdato iudicis seu al⁹ exigẽte iusticia p mea possibilitate ꝓmouebo t officiũ fidel⁹ exercebo. t legali ter sine falsitate nõ attẽdendo mũera.oduũ. fauorẽ.vel amorẽ.sic me de⁹ adiuuet t scã dei euãgelia. Dãtes t ꝓcedẽtes eidẽ A. autori tate nob⁹ vt supl⁹ exp̃mit in hac pte concessa plenã licentiã atq̃ liberã ptãtem p totũ ro manũ imperiũ et alibi vbicũq̃ locoꝝ ad in strum̃ta.acta. pthocolla.testamẽta.codicil los t lr̃as ꝓficiendũ, exemplandũ.copiãdũ auscultandũ.testes recipiendũ t examinan dũ.appellatões. ptestatiões t exceptões q̃s cũq̃ tã in iudicio q̃ extra audiendũ scribẽ dũ t insinuandũ. Et q̃libz alia instr̃a scptu ras siue ɔct⁹ tã vltimaꝝ volũtatũ decedẽ tiũ q̃ alioꝝ negocioꝝ quoꝝcũq̃ int̃ vinos ꝓficiendũ t ordinandũ. t de eisdem fidẽ fa ciendũ pupillis t orphanis alimẽta decer nendũ eosq̃ t alias miserabiles ꝓsonas de fendendũ.ac in iure ip̃oꝝ ꝓfouendũ .necnõ emãcipare manumittere t adoptare volen tiũ decreta t autoritates p̃stãdũ t inꝑponẽ dũ.dictũq̃ tabellionat⁹ officiũ vbicũq̃ lo coꝝ libere publice t pacifice exercenduz. et general⁹ oia alia et singula dũ req̃sit⁹ more solito fuerit faciẽdũ t exercendũ q̃ ad dictũ tabellionat⁹ officiũ q̃olibz ptinere t specta re dinoscũt.t ad nr̃e ptãt ꝓuilegũ se in hac pte extẽdit autoritas. Et q̃ ad ip̃m A. tanq̃ ad notariũ t tabellionẽ publicũ iudicẽ or dinariũ t autẽticã ꝓsonã in om̃ib⁹ et singul. ad ipsum officium spectantib⁹ quando vbi et quotienscũq̃ necesse fuerit publice recur ratur t instrumentis publicis p eum confe ctis t pro tpe ꝓficiẽdis publicoq̃ signo suo signatis firmiter standũ t credendũ de cete ro, vt vbiq̃ terrarũ p sacrum romanũ im/

periū ac alibi plena et indubitata fides put et quēadmodū aliis notariis et tabellionib⁹ publicis i talib⁹ fides. credulitas et autoritas ꝓsueuit adhiberi i oib⁹ adhibeat. In quoꝝ oim et singlorꝝ testimoniū et certitudinē plenioꝛē. pīs ꝓuilegiū siue instrm publicū perpetuidū viz. A. dicta autoritate ipiali notarium publicū infrascptū ꝓfici subscribi et publicari mādauim⁹. nrīqꝫ sigilli iussim⁹ et fecimus appēsiōe ꝓmuniri. Datū et actū i opido ꝛc. in domo habitatōis ꝛc. sub āno ꝛc. indictiōe ꝛc. vt s. pīntib⁹ ibidē ꝛc. Et ego A. qz p̄dicte creatōi ordinatōi et iuestiture. oīb⁹qꝫ aliis et singul' dū sic vt ꝑmittit̄ p̄libatū dominū Jo. decretoꝝ doctorē et vicecomitez coꝛā me i hmōi actu scriba fierēt et agerēt ꝛc. Jōs pīs publicū instrm siue ꝓuilegiū autoritate ipi⁹ dñi vicecomitis in se ꝓtinēs de illius mādato extinde ꝓfeci et in hāc publicaz formā redegi. manuqꝫ ꝓpria mea scripsi. signoqꝫ et noīb⁹ meis solit̄ et ꝓsuet̄ vna cū p̄dicti dñi vicecomitis sigilli appēsiōe signaui in fidē et testimoniū oim et ꝑmissoꝝ singlorꝝ rogat⁹ pariter et req̄sit⁹.

Seq̄t forma testamenti.

In nomine domini amē. ꝛc. In domo hitatōis venerabilis viri dñi A. ꝓpetui vicarij i D. In meiqꝫ notarij publici ꝛc. psonaliter ꝓstitut⁹ idē dñs A. san⁹ mente et cōpos rōnis. lz corpe vt asseruit i calculo patiēs ꝛc. aīaduertēs q̄ vita hoīs sup terrā more floꝝ marcescit. Et q̄ hō q̄tidie ad finē vite sue perat. Et q̄ mors hoiez q̄tidie inseqūtur. ac al's pinde ꝓsiderās q̄ nihil certius morte et nihil incerti⁹ hora mort̄. euentū hmōi hore timēs. volēdo eūdem p̄cauere. nolēsqꝫ intestat⁹ ab hac vita decedere. sz sue aīe saluti ꝓuidere ne post obitū suū sup bonis p eū relictis aliq̄ valeat discordia exoriri oīb⁹ meliorib⁹. ꝛc. q̄b⁹ vtriusqꝫ iuris sanctione fieri potuit et debuit. ac iuxta sue ꝓditōis possibilitatē suū nūcupatiuū testamentū siue vltimā volūtatē innouauit. edidit. et ꝓdidit In ꝑmis oīpotenti deo et gloriose sue genitrici totiqꝫ celesti curie aiaz suā legauit ac carnis materiā terre. Necnō reuerēdissimo domino. D. archiepo ꝛc. et florenū. vel vnam marcā auri vel argenti puri. vel eius veruz valorē reliqt atqꝫ legauit. vt ipe suū testamētū dignetur si necesse fuerit gratiosius defēsare. necnō al's suū testamentū fecit ꝓstituit atqꝫ p suos testamētarios subscriptos exeq̄ disponi et ordinari voluit put in certis ordinatōis et dispositiōis lr̄is siue cartis aut registris manu sua ꝓpria ꝓscriptis plenius vī debit̄ ꝓtineri. Si aūt hmōi carte lr̄e et registra ordinatiōis seu dispositionis non reperiantur. q̄ tūc dicti sui infrascripti testamētarij ac vltime volūtatis executores hmōi suū testamentū nuncupatiuū siue vltimam voluntatem exequentur prout eiusdez subscriptis testamentarijs melius aptius. et aīe sue saluti cōuenientius videbitur expedire. et sicut ipsi deo in nouissimis de bis voluerint reddere rōnem. et p hmōi sui testamenti siue vltime voluntatis executione facienda Similiter oīm⁹ meliorib⁹ ꝛc. elegit. nominauit. Eligit nominat ac fecit constituit et solenniter ordinauit. ac pīntis publici istrumenti serie duos veros certos legitimos et indubitatos testamētarios et manufideles et vltime volūtatis sue executores. videlicz honorabiles viros B. C. et D. dans ipsis ꝓiūctim vl' diuisim et maiori eoꝝ parti autoritatem disponendi ordinandi et exequēdi hmōi suum testamentuz prout premittitur fm ordinationem de manu sua factam. nolens hmōi testamentarios vltra recipiēda et p eum relinquenda cuiqꝫ obligari de quo publice ꝓtestabat. Uoluit et ꝓtestabat dict⁹ testator publice q̄ si hmōi testamentum nō valeat iure testamēti ꝓpter aliquā forsan solennitatē iuris omissam. aut alia cā quacūqꝫ saltem iure codicilloꝝ epistolarum vl' legatoꝝ. vel alterius cuiuslibet vltime volūtatis put iure meli⁹ subsistere poterit et valere valeat. ac vigorem habeat. Sup q̄b⁹ omnib⁹ et singul' ꝛc. Acta sunt hec. ꝛc. pīntibus ibidem ꝛc.

Nequam dicam de ꝓcessu iudicū Notādū est q̄d sit iudiciū. q̄t sūt spēs iudicij. et que sint psone q̄ debent ꝓsistere in iudicio. Uñ iudicium est actus trium psonaꝝ. s. iudicis. actoris et rei in iudicio ꝓsistentiū. Alie persone etiam q̄ñqꝫ sunt necessarie in iudicio. vt sunt testes. aduocati. assessores. et procuratores et auditores. Judex est qui iudicat de causa. Et dicit̄ quasi ius dans vel dictans vel dicens. Et ꝺr a iusticia. quia debet esse iustus. alias non est iudex.

Tres sunt species iudicis.

Ordinarij sunt qui habent propriam iurisdictionem. vt Decani. Prepositi. et Epi.

Delegati sūt q̄ vtunt iurisdictōe aliena. z q̄ iudices sūt dati a papa vel legato ipsius. Delegat⁹ aūt a p̄cipe subdelegare potest.

Arbitri sunt in q̄s partes de p̄sensu communi compromittunt.

Tria sunt que impediunt aliquem esse iudicem.

Natura, phibet surdum. mutum. et furiosum esse iudicem

Lex phibet irregularem. excōicatū. hereticū. paganū esse iudicem.

Sexus z mores phibēt mulieres esse iudices p̄t eaz inconstantiā.

Conditiones iudicis.

Justus. veridicus. discretus. eloquiosus. Lautus causabilis debet iudex forte talis.

Actor est qui agit causam contra aliquē in iudicio.

Reus est ꝯ quē agit in iudicio. Et dr reꝰ nō a reatu. sz a re sup qua agitur.

Item excōicatꝰ nō p̄t esse actor vel procurator. q̄ nō hz p̄sonā standi in iudicio p se. sz p aliū in respōdendo sed nō in agendo.

Testis est q̄ testimoniū phibet i iudicio. Unde nota q̄ sunt septem q̄ p̄hibent aliquem esse testem.

Conditio. vt si aliq̄s est fuilis ꝯditionis talis nō p̄t eē testis in cā criminali. vt vbi de furto vel homicidio agitur.

Sexus. ergo mulier nō potest esse testis in causa criminali.

Etas. g̃ puer nō potest esse testis.

Discretio. g̃ fatuꝰ nō potest esse testis in cā criminali. nec furiosus.

Fama. sic infamis non potest esse testis. nec viciosus.

Fortuna. g̃ infortunatꝰ vel paup nō p̄t q̄ p̄sumit q̄ p̄t ipsi⁹ paupt̄atē p munera sit corruptus. Et h̄ intelligendum est de vilibus hoib⁹ paupib⁹. q̄ paup bonest⁹ potest esse testis.

Fides. g̃ infidelis nō p̄t esse testis. vt hereticꝰ vel paganꝰ. Uersus.

Conditio. sexus. etas. discretio. fama. Et fortuna. fides. in testib⁹ illa requires

Adhuc sūt aliq̄ modi p̄ter iā dictos q̄b⁹ aliq̄s repellit a testimonio. q̄ patēt i his metris

Et clericus laicum fugiat et viceuerso. Et ꝯsāguinei pitercz domestica turba

Et locus et tps annūmerantur eis Uñ ꝯsāguinei int se nō p̄nt testificari.

Serui et ācille siue familiares testimoniū p dño dare nō p̄nt. Laicꝰ ꝯ clericū nō p̄t.

Item testes debent deponere. id est. testificari de aliquo loco vel tempore

Aduocatus siue procurator est qui defēdit causam p precio.

Plura impediūt aliquē esse procuratorē Infamia. seruitꝰ. cecitas. puericia. mōachꝰ irregularitas. Monachꝰ tñ p̄t aduocare si abbas suꝰ sibi impat. vel si est cā sue ecclesie Idem est iudiciū de canonico regl'ari. Uñ Surdus. cecꝰ. mutꝰ. vel ꝑpetuus furiosus Femina vel seruus. infans. vel minorēnis. Publicꝰ atcz pugil. male credēs religiosus. Pactus z abnegās nō abnegāda sacerdos. Itē sacerdos nō p̄t aduocari nisi in cā p̄pria vel in cā sue eccl'ie. vel in cā ꝓiūcte p̄sone. i. fratris. sororis vel nepotis ꝛc. In cā miserabilis p̄sone vel vidue orphani vel ceci.

Item q̄ procurare nō p̄nt.

Testis. assessor. paciscens. reus et iudex. Actor z auditor. cōmēdator. sil' ista reḡre Procuratores. doctores. sil' ista sociabis Rustic⁹. nec miles. ml'ier. necnō minorēnis Paup. bannit⁹. nō ꝑcurare debent.

Assessor qui assidet in iudicio iudicis. et instruit eum si forte iudex est imperitus.

Procurator est ille q̄ ō mandato alīj sui negocium vnū vel plura suscipit pagenda. Item aliq̄s phibetur esse procurator multis modis vel multis de causis. vt si est mulier miles. excōicatus. vel irregularis. puer vel rustic⁹. vt dr in versib⁹ Rusticus nec miles.

Auditor est cui aliq̄s certꝰ articulus audiendus vel examinād⁹ a iudice cōmittitur vt in receptōe testiū. Et h̄ ō p̄sonis q̄ debēt sistere in iudicio. q̄ dicta sufficiāt.

Sequit de ordine z p̄cessu iudicij.

Eus citari debet

r a iudice. et eo veniente ad iudiciū libellus offerat ab actore. quo oblato inducie deliberādi dant ipi reo. in q̄b⁹ deliberare dz an velit p̄tendere vl' liti cedere. Finitis inducijs reꝰ venire dz ad iudiciuz. Et si ei nō cōpetāt exceptōes p q̄s possit declinare. i. effugere iudiciū. Rndere tenetur actori sup petitōe sua affirmādo vel negando illō q̄d actor ꝯ eū ꝓposuit siue ꝓponit.

Et ista affirmatio vel negatio dr litis ꝓtestatio. lite ꝓtestata. ꝑstandū est iuramētū calūnie a ptibꝫ. Quo ꝑstito ptes. i. actor et reus interrogāt a iudice sup cā ꝑncipali. Deide ptes debēt ꝓducere testes z instrā ad ꝓbandū intentōz suā. post ꝫ publicāda sūt dicta testiū in iudicio ꝑsentibꝫ ptibꝫ sup qbꝫ dictis disputat. Quibꝫ publicatis z instrumētis admissis abstractis ptiū z allegatōibꝫ factis ab aduocatis ptiū seu etiam ab ipis ptibꝫ. iudex dr motū animi sui informare ſm dicta testiuz z instrox ſm rōes aduocatox z allegatiōes Deinde iudex cū inspexerit aut discusserit merita cause plenissime dr ipm negociū terminare p sniaz diffinitiuā. Quibꝫ oibꝫ prȝmissis cū iudex fuerit sufficiēter instructꝰ de meritis cause descindere dr cām p sniaz diffinitiuā. vt s. A. q si iniqua aut iniusta fuerit poterit iudicatꝰ appellare. Predictus processus in his habetur versibus.

Primo reū citat post ꝫ fertur illi liber.
Inducie dantur post ꝫ de reqꝫ petita.
Lis ꝓtestatur sequit calūnia partis.
Querunt testes ac instrumēta sequunt
Producti manifestant sup his placitet.
Diffinitiua post hec sententia detur.
Que mala si fuerit datur appellatio parti

De citatione.

Primo uidendū

p est de citatiōe. Nā citatio est vocatio rei ad iudiciū. Et est ꝑncipiū cause. ita q post ipsam cā dr incepta ſm ius canonicū Unde si iudex citet aliquē z ille citatus pendēte citatiōe trāsfert se ad aliā iurisdictionē. i. ad iudiciū alterius iudicis. Iste nō ꝓt declinare iudiciū ꝑmi iudicis. qr ꝑuentꝰ ē citatiōe. Notandū q citatio dr fieri tribꝫ edictis q̄z libet reus vocitat. vt rñdeat. vl qđ melius ex cā ꝓt fieri vna peremptoria. ita q reus ꝑmo peremptorie cōpareat vel rñdeat. Notandū est q iudex delegatꝰ a papa vel a legato citat aliquē peremptorie citatiōe. citationi dr inserere autēticū dñi pape vl legati in ꝓpria forma ipsius. ꝫ mō. D. dei grā decanꝰ maioris eccl'ie Leodien. iudex a dño papa delegatꝰ tali sacerdoti Salutē in dño lrās dñi pape recepimus in hac forma Alexander eps seruus seruox dei dilecto filio decano talis eccl'e Salutē et apostolicā bñdictionē Sua nob D. de tali loco querela monstrauit q A. de tali loco z q̄dam alij canonici z laici talis ciuitatis in q̄dam sūma pecunie vel possessione z alijs rebꝫ iniuriat eidē. id e. sup certis debitis. Ideoq discretioni tue p scripturā aplicaz mādamus q̄tenꝰ ptibꝫ conuocatis audias cām z appellatione remota suo debito fine descindas. eamq decisione facias et discernes p censurā ecclesiasticam firmiter obſuare. Testes ꝓpo si q̄ intermiati id est. citati se grā. odio vel amore. vl timore subtraxerint censura sili cogas veritati testimoniū ꝓhibere. Datū rc. Cui g̃ mandati apostolici autoritate in hac parte nob delegata in virtute sancte obedientie districte ꝑcipiendo mandamus q̄tenꝰ dictū A. z cōsocios ad nostrā peremptorie citetis ꝑntiam. vt ꝓxima feria q̄rta post festū D. coram nobis in tali loco cōpareat A. et B. cuibꝫ legitime respondsurus.

De ferijs in qbꝫ nō habent iudicia

Est hoc uidendū

est q iudex nō debet aliquem citare tpe feriato. Sunt aūt triplices ferie scz solēnes. rustice z repētine. Solēnes sūt q̄ introducte sunt ob reuerentiā dei z sctōz vt sūt dies festi q̄s ꝑplus solet celebrare. In his ferijs nō valet citatio facta a iudice. nec ꝓcessus iudicij factꝰ vel habitꝰ. nec sniа lata. vt si iudex citaret vel sniam ferret in his ferijs saltē nisi fuerit de ꝓsensu ptium. Rustice ferie sunt q̄ introducte sunt ꝓpter necessitatem hominū. vt tempus messium vel vindemiaz. z tūc quiescere debet strepitus iudicij. iudex tñ potest citare si de consensu partium fuerit. z etiā ꝓcedere in cā in ferijs rusticis. Repētine ferie vocant q̄s aliqs ꝑnceps introduxit ꝓpter diem natiuitatis filie vel sui. vt qr tunc triumpbauit cum inimicis suis z obtinuit victoriā. Et hec ferie nō sunt in vsu.

Eus citatus aut

r cōparet aut nō. Si nō cōparet z ꝓtumaciter se absentat excōicandus est ꝓpter ꝓtumaciā. Judex āt q eū excō municat sic scribit B. dei grā decanus tal' loci iudex vnicus a papa ꝓstitutꝰ ꝓbro talis loci. Salutē i dño. Qm B. miles vr prochianꝰ citatꝰ est coram nobis ad instantiā. D. ciuis monasterien. autoritate ꝑsignita quē cū nec p se nec p aliū die ꝑfixo sibi ꝓpere curauit. Cōtumacē reputamus z ꝓpt ꝓtumaciā

excõicauim⁹. Quappt̃ mandam⁹ vob q̃ten⁹ ip̃m singul' dieb⁹ dñic⁹ z festiuitatib⁹ i eccl'a vz̃a publice nũcietˢ. Datũ. ꝛc. Si ꝑo citat⁹ cõparet si ꝓpetũt sibi exceptões ꝑt excipere Uñ videdũ q̃d sit exceptio. Exceptio ẽ actoris exclusio. z ẽ q̃dã defẽsio p quã reꝰ intẽdit se defẽdere. Et q̃dã est dilatoria. q̃dã peremptoria. Dilatoria dr. qꝫ pẽã differt z impedit cã. z q̃nq̃ ponit ꝑ iudicẽ. q̃nq̃ ꝑ suaz iurisdictiõez. q̃nq̃ ꝑ actorẽ z procuratorẽ actoris. q̃nq̃ ꝑ tps q̃ aliqs citat⁹ ẽ. Contra iudicẽ sic excipit reꝰ dicẽs. Nõ potestˢ eẽ iudex me⁹. estˢ vilis ꝓditõis. vl' infamis vl' excõicat⁹. vel suspect⁹ mihi ex certa rõne eo q̃ estˢ inimic⁹ me⁹. vl' ꝓsãguine⁹ aduersarij mei sicẽ supi⁹ dictuz est. Contra actorẽ sic excipiat reꝰ dicẽs. Uos nõ potestis eẽ actor ꝑ me. qz estˢ excõicat⁹. q̃ nõ habetˢ psonã stãdi i iudicio. Eo mõ excipiat reꝰ ꝑ procuratorẽ actoris q̃ sit excõicat⁹. Contra iurisdictõz iudicis sic excipiat reꝰ Nõ potestˢ me citare. qz nõ sum de foro vzo Ego em̃ sũ de dioceſi mogũtiñ. vos de dioc̃. colonieñ. Hec exceptio valet ꝑ iudicẽ ordinariũ. sz nõ ꝑ iudicẽ delegatuz q̃ est delegat⁹ pape. qz ille ꝑt citare ex aliena dyoceſi. Contra tps sic excipit q̃ tẽpe citat⁹ sum nõ potui iure citari. qz feriatuz fuit. vñ peto q̃ ꝓdemnetis partem aduersam in expensis

Exceptio peremptoria.

Eremptoria exce

p ptio est q̃ ꝓbata ꝓmit cãm z intentionẽ actorˢ. Uerbi gr̃a. vt si reus dicat ꝑ actorẽ. Tu petˢ a me marcas q̃s tenebar. sz iniuste iure mecũ pactũ de nõ petẽdo. i. q̃ nõ peteres a me debitũ. Hoc facto reꝰ soluit ab instãtia iudicij et actori ꝑonat silẽtiũ ꝓpetuũ illi⁹ cause. Sz reo citato veniẽte ad iudiciñ si nõ ꝓpetãt ei exceptiões p dicte rñdere teneat actor. sz ꝓus certificãdũ est sup q̃ impetit ab actore. vñ offerri dz ei libell⁹ in q̃ certificãd⁹ est. vt dicit canon z decretũ offerat ei libell⁹ q̃ ad iudiciũ ẽ vocat⁹ xxj. diex gaudeat inducijs in q̃b deliberat vtz velit ꝓtẽdere an liti cedere. Uidẽdũ est igit q̃d sit libell⁹ et q̃o sit formãd⁹. vnde ali⁹ est libell⁹ ecclesiastic⁹ q̃ dat in crimialib⁹ cauſ. ali⁹ ꝓuentualis. z est scꝑtura ꝓtinens psonã iudicis rei z actoris. z rem q̃ petitur z cãm petẽdi. Formant em̃ sic. Dñe ꝛc. Ego ciuis talis ꝓpono in genere q̃ tradidi dño B. militi de tali loco. xx. marcas puri argenti q̃s mihi soluere ꝓmisit ꝓximo festo pasce trãsacto. q̃ adhuc non fecit. vñ peto q̃ten⁹ ip̃m ad soluẽdũ dictã pecuniã cõpellat⁹ per vz̃az diffinitiuã. Ꝟ tñ saluo iuris bñficio ad dẽdi. minuẽdi. mutãdi. declarãdi. protestor etiã expẽsas meas mihi eẽ soluẽdas factas i lite z extra litẽ z adhuc faciẽdas. Et nota q̃ libell⁹ ꝓuẽtualis dr. qꝫ p ipsum reꝰ ꝓuenit ab actore. z dz hũc libelluz actor offerre iudici z iudex offerat ip̃m reo. q̃ oblato iudex debit reo inducias deliberandi. In q̃b se deliberet an velit cõtendere. an liti cedere. Et nota q̃ libellus nõ debet esse obscurus Si em̃ obscurus fuerit reus petet sibi declarari. Uerbi gr̃a. Si petat actor a reo. xx. marcas. petat sibi declarari. cuius monete fuerint. Item si petat actor agrum vel vineaz. reus faciat sibi declarari q̃s sit talis ager. vl' vbi situs est ꝛc. Notandũ est q̃ cã petẽdi quare talẽ rem petat actor exp̃menda est vt pdictum est. Ideo q̃ntãcunq̃ rem actor petat a reo. ip̃e dz exp̃mere cãm quare eam petat. Uerbi gr̃a. Dñe iudex ego B. talis civis ante signatus ꝓpono coram vobis q̃. A miles talis quendam agz̃ in tali loco situm violẽter occupat z detinet q̃ iure hereditario vel titulo emptionis ad me spectat. quare peto quatenus predictum A. ad restitutionem predicti agri cum fructib⁹ inde receptis compellatis. In hoc libello exp̃mit causa petendi. cum dr. q̃ iure hereditario vl' emptionis titulo ad me spectat. Et hec de libello cõuentionali in iudicijs dicta sufficiunt.

Litis contestatio.

Initis inducijs

deliberandi ptes. s. actor et reus ad iudiciuz redeunt. z reus respõdet libello dicẽs sic. Dñe iudex fm q̃ actor petit a me vel ꝓponit ꝑ me. nego ita esse vel ꝓfiteor ita eẽ. hmõi negatio vl' affirmatio ipsius rei vocat lic. ꝓtest. Uñ litis ꝓtest. sic describitur. Est ꝓncipiũ ꝓncipalis negocij. i. cause ad suũ iudicẽ hinc inde facta narratio Fit em̃ litis ꝓtestatio p narratiõez actoris ꝓpositam vel obiectã. vñ si actor dicat z per ꝓtradictõem rei oppositã ad reũ. Tu tenerˢ mihi decẽ marcas. z reus dicit. nõ teneor. p. hec verba lis contestat. Et nota q̃ oñs dilatorie exceptiões z ꝓpinque iudicij rec usatio

debēt ꝓponi a reo añ lit̄.ꝓtest.ꝑ lit̄.ꝓtes. nō audit̄. Nec pñt ꝓponi. qz lit̄.ꝓtest. videt̄ i eū ꝓfēsisse. Uñ si reꝰ vult excipe ꝺ actorē vel ꝓcuratorē actoris ꝛ ꝺ rescꝑtū eiꝰ. i. ꝺ lrās papales vel alias lrās q̄scūq;. ℏ oz facere ante lit̄.ꝓtest. Et maxime in ꝓncipio litis statim oz excipe ꝺ ꝑsonā iudicꝭ si sibi suspectꝰ est. et debet recusare ipm taliter tanq; sibi suspectum ante litis ꝓtest. postea nō potest nisi cā actoris ipsius ꝓus sit finita. vnde q̄ actor reo offert libellū ad ꝓueniendū eum. reus si vult ipm actorem reconuenire potest. ꝛ debet etiam libellum offerre actori ad recōueniendū eum.

De iuramento calūnie.

Ite contestata actor ꝛ reꝰ statim iurare debēt de calūnia. ꝛ ℏ vocat̄ iuramentū calumnie cū q̄s iurat q̄ bona fide et sine dolo agat et rñdeat. ꝛ si est actor agat. ꝛ si est reus rñdeat Et est calūnia falsa petitio vel actio. Et īde oz iuramentū calūnie ꝛ subaudit̄ vitanduz Sensus em̄ est iuramentū calumnie vitande sc̄z. q̄ ptes debēt vitare calumniā. i. iniustā accusatōz vl̄ actōz. vt dictū est. ℏ iuramē tū immediate p̄stari debz post lit̄.ꝓtest. Et forma huiꝰ iuramti si est actor iurabit vt credat se hz̄e iustam actionē. silr reus. Itez iurabit vterq; vt interrogatꝰ a iudice non negabit dicere veꝝ. nec vt detur scienter falsa ꝓbatio. nec petat falsā dilatiōem nec frauolam. i. inducias. ꝑ eo vt cā dilatet̄. Item iurabit vterq;. i. actor ꝛ reꝰ q̄ nec dedit nec dabit nec ꝓmisit nec ꝓmittet aliq̄d vt feratur sententia ꝓ eo. ꝛ sic iurādo ponat manum suā supra libꝝ. Hec forma iurādi de calumnia in his versibus continetur.

Illud iuretur q̄ lis sibi iusta videtur.
Et si queratur verū non inficietur.
Nil ꝓmittetur nec falsa ꝓbatio det̄
Ut lis tardet̄ dilatio nulla petatur.

Si ꝙo actor iurare noluerit ℏ iuramēto pena erit q̄ cadit a causa. i. non possit agere Pena ꝙo rei nolētis iurare est vt ꝑ confesso habeat̄. i. reputet̄ ita reus ac si ꝓfessus esset. Hoc iuramentū ideo est inuentū vt hoies hꝰ iuramenti metu nō faciliter iurēt nisi credant se iustā hz̄e cām. Postq; p̄stitū est iuramentū calūnie a ptibꝫ vt dictum est. interrogāde sūt ptes. ꝛ debēt aduocat i ptiū ferre illas iterrogatōes, verbi gr̄a. Aduocatꝰ actoris rogabit iudicē q̄ interroget q̄ iure reus possideat agꝝ talē vel vineā. si reꝰ rñderet q̄ iure hereditario. interroget vlteriꝰ. q̄s ille fuit cui successit in tali re tāq; heres. Item si reꝰ rñdeat q̄ titulo emptiōis res possideat. interroget a q̄ emit ꝛ ꝑ q̄nto p̄cio ꝛ vbi ꝛ corā q̄b; ꝛ ꝑ q̄ moneta. Et oēs rñsiones scribē de sūt ab aduocato actoris. silr aduocatus rei dicat iudici q̄ interroget actorem q̄ iure petat rem a reo. si tūc actor rñdeat q̄ titulo emptiōis vel donatiōis talē petat. silr interroget a q̄. ꝛ breuit̄ q̄cq̄d rñdeat actor ad interrogata rei scribendū est ab aduocato rei vñ si q̄d tūc reus ꝓfessus fuerit ī iudicio qđ est ꝺ seipm ꝑ ꝓuicto habeat̄. si ꝙo reus negauerit qđ actor affirmat. actori ꝓuenit probatio. i. ꝓbare oz q̄ ita sit vt dixit.

Ut alicui noceat sua ꝓfessio multa sunt necessaria vt patet in his metris.

Maior. sponte. sciēs ꝺ se ius fit ꝛ hostis.
Certū. nec naꝛa. fauor. lis. ius ne repugnet.

Dz maior. q̄si aliq̄s infra. xv. ānos ꝓfessus fuerit ꝺ seipm nō sibi ꝓiudicat. Dz spōte. qz cōfessio ꝑ metū extorta nō nocet. nihil em̄ ratū esse ꝓt q̄d metu extorq̄t Dz sciēs. qz si aliq̄s fuerit ꝓfessus ꝑ errorem ꝺ se. et ꝓbet se errasse non nocet ei. Contra se oz. qz creditur tm̄ alicui confitenti ꝺ seipm sed non ꝓ seipso. Jus fit ideo. quia ꝓfessio facta ī iure. id est. in iudicio et coꝛaz suo iudice nocet nō extra iudicium. Hostis ideo oz. quia absente hoste. i. aduersario vl̄ procuratore suo si fiat confessio nō nocet cōfitenti. Certum ideo oz. quia si ille qui cōfitetur nō dat certam responsionem sed incertam ꝛ obscuram de aliqua re. non valet confessio. Natura ideo oz. quia si petat aliquis aliquid qđ est contra naturā non nocet. Uerbi gratia Si aliquis dicat esse illum filium illiꝰ qui est senioꝛ eo. vel dicat istū eē fr̄uū suū q̄ p bienniū fuit mortuꝰ Fauor oz ideo qz si aliq̄s nobil̄ est liber ꝑ errorē suū ꝛ simplicitatē fuꝝ ꝓfiteat̄ se eē fr̄uū. nō nocet ei si. ꝓbat ꝓtrarium. ꝛ ℏ in fauoꝛem libertatis. qz libertas est res valde fauorabilis. Lis ideo oz. quia si aliq̄s ꝓfitetur sup aliqua re de qua nō est lis. non nocet ei ꝓfessio. Uerbi gr̄a. Tu petis a me agꝝ. ego dico domꝰ mea nō est. hec mea cōfessio nō nocet. Jus ne repugnet dicitur. quia ius nō patitur q̄ iudeus habeat seruū christianū vel christianam ancillam vel sup eis aliq̄d ꝓfiteat̄. Nota q̄ iste inter-

rogatiões nõ semp solẽt fieri nec vbiq; loco eũ. sz sepi⁹ ptermittũt ab aduocatis.

Redictũ est quid sit iurꝫ qñ reus in iudicio pfitet. Lõ seqnter videndũ est q̃d sit qñ re⁹ negat q̃d actor proponit ꝫ eũ. Uerbi gra. Si actor petit agꝝ quẽ scit eẽ suũ z reus negat ipm eẽ actoris. actori incũbit pbatio. Unꝺ pbatio est rõ rei dubie faciẽs fidẽ per argumentũ cũ iuramento

Sex sunt spẽs probationis.

Er euidentiam facti. vt si clericꝰ hꝫ pueros in domo pbat p euidentiã facti de incõtinentia. Per aspectũ corpis pbat aliq̃d. vt si aliq̃ dicat se corruptam a viro per vim. z mulieres p aspectũ illius instrumenti pbant eam eẽ virginẽ. Per famam probat aliq̃d. cũ fama oim vicinorũz de aliqua re concordat. Per psumptionẽ probat aliq̃d qñ vehemẽter aliq̃d psumit. vt puta. si videt solus cum sola. nudus cũ nuda. psumitur q̃ eã cognouit carnaliter: Et illa spẽs subdiuiditur postea. Per iuramenti dilationẽ. qñ vna pars alij defert vt iuret aliq̃d q̃ ita sit vel q̃ non ita sit. Per testes aliq̃d probat. Et hec probatio maxime valet. Et nota q̃ oẽs pñt eẽ testes. exceptis quibusdã qui pbibent. vt fatuus. mulier. iunior. xiij. ãnis. indiscretus. fatuus. paup inhonestꝰ. infamis. hereticus sarracenus. iudeus. psanguineꝰ. Isti int̃ se et p se testificare non pñt. Item fui z ancille z familiares ñ pñt testificare p dñis suis. et laicus ꝫ clericum. Hec oia habita sũt supra.

Vulte sũt spẽs psũptionis

Resumptio temeraria insufficiẽs est z repellit a iudice. nec debet mouere animũ iudicis. Uerbi gra Si vir videro cũ muliere loqn tẽ. z si psumo q̃ de coitu sz si sic psumo. presumptio talis temeraria est. Probabil' presumptionis est vnꝰ modus q̃ surgit ex suspitione vel fama. sz iudex nõ dz eam seq̃. ita q̃ pbabiliter ipam ferret ꝫ aliquez. Uiolenta psumptio q̃ surgit ex rebus verisimilibꝫ. verbi gra. Si creditor reddit alicui pignora sua credit q̃ ipe creditor fuit solutꝰ de pecunia sibi debita. Et illa psũptio inducit iudicẽ ad sententiandũ nisi pbet ꝓtrariũ illius psumptionis. Necessaria psũptio. vt si mulier aliq̃ sponte cohabitat alicui viro. z post dicit q̃ inuita nupserit ei. psumit q̃ in eum psenserit. De ꝓsimilibꝫ idẽ est iudiciũ.

Is visis Notandum q̃ in qualibet causa duo testes idonei sufficiunt. quia in euangelio dz. In ore duorũ vel trium stabit omne testimonium Unde testimoniũ vnius non valet in cã. Et nota q̃ testes nõ sunt introducendi in iudicium nisi post lit. ꝯest. Item testes debẽt iurare alꝫ nõ credit eis. Et talis erit forma iurandi. scz q̃ isti testes dicãt veritatẽ. z nullã interponãt falsitatẽ de oñi q̃stiõe sup q̃ interrogent q̃tiẽs interrogati fuerit a iudice. z q̃ iurẽt vt ferant testimoniũ nõ p aliq̃ precio. amicicia. odio. vel aliq̃ lucro q̃d habuerũt vel habituri sunt. Postq̃z iurauerũt sic testes iudex ducat eos in locũ secretum. et examinabit eos singulos simul. vel quẽlibet p se. ita q̃ vnꝰ nõ audiat aliũ. z q̃ singulox rñsiões scribãt. Judex ãt interrogabit singulos testes int̃fuisse tali loco facti. z si ille dicit q̃ sic. interrogãdꝰ est alter sil'r. et vlterꝰ interrogandꝰ est in q̃ loco. z in q̃ die. z i q̃ parte anni. z q̃t anni trãsacti. Item corazꝫ q̃bꝫ ꝫ factũ sit. De his z aliꝭ circũstantiꝭ interrogabit eos iudex. Item sic scribuntur dicta testiũ. Ut sic interrogatꝰ sup causa q̃ inter tales fertur iuratus sic rñdit. q̃ B. emit talem rem ab A. pro decem marcis tal' monete. z tres anni sũt elapsi q̃ emit. z q̃ eorũz duo scz B. z A. interfuerint. interrogatꝰ in q̃ loco. in tali loco dicit. interrogatꝰ. q̃ hora diei. dicit. circa meridiẽ. Interrogatꝰ si ipe interfuerit. dicit q̃ sic. z de aliꝭ circũstantiꝭ potest querere iudex si voluerit. Et sil'r interrogãdus est secũdus testis z aliq̃ si sint plures. Et q̃cquid vnusquisq; dixerit scribendũ est. vt de ꝓmo dixim⁹. Dictꝫ testium sic sceptis iudex debet pfigere terminum ad publicandũ vel manifestandũ dicta testiuꝫ q̃ die adueniente publicentur dicta testiuꝫ in iudicio vtraq; parte presente. quia regula est q̃ publicationes testium debent fieri vtraq; parte presente. Factis illis publicationibus testium siue eorum dictis recitatis in iudicio petat actor aut aduocatus eius iudicem vt sibi copia detur attestationũ. id est. testimoniox. petat etiã aduocatꝰ

rei vel ipe reus q̄ iudex p̄figat ei terminum ad excipiēdū ꝯ psonas et dicta testiū ꝯ ipm pductor. Quo die siue termio p̄fixo sibi ad excipiendū. reus accedat ad iudiciū et excipiat ꝯ psonas ꝛ dicta testium dicēs. Dñe iudex dico q̄ talis nō p̄t esse testis. q̄ p̄ vl̄ frater eius est filius fratris actoris. vel ē mulier vel vicios⁹ siue infamis. simoniacus. latro vel fur. homicida vel p̄iurus. Et hmōi exceptiōes dicūt exceptiōes psonales. q̄ abiūciūt psonas testiū. Item minor. xiiij. annis non admittit in cauſ ciuilibꝫ. Et minor. xx. annis in criminalibꝫ nō admittit. Item cōsanguinei et domestici nō admittūt. Sz in nō criminalibꝫ ꝛ non mr̄imonialibꝫ bñ admittūt parētes. filij. sorores. Itē nō admittūt testes in lupanari. vel in alio loco suspecto. Nec etiā in tpe feriato. de isto etiā in p̄ncipio hui⁹ p̄mi lateris. Excipiat sic reus vl̄ aduocat⁹ rei ꝯ dicta testiū dicendo. Dñe iudex dico testimoniū testis illi⁹ nō valere ppt̄ diuersitatē loci ꝛ tpis. q̄r vnus dicit q̄ in ecclia actū sit alter in foro. Item vn⁹ dicit q̄ in die dñico. alter q̄ in die feriato. q̄re dico testimoniū nō valere ppt̄ diuersitatē tpis et loci. Cū ḡ actor nō p̄bat intētōez suā p testes q̄s induxit p se. Peto ḡ q̄ ab impetitōe ip̄i⁹ absoluetis me. eidez ppetuū silētiū imponēdo eūdē mihi in expēsis p̄dēnādo.

De instrumento

Equitur de specie

p̄batōis q̄ fit p instr̄a. ꝛ dō exceptionibꝫ ꝯ instr̄a. Instr̄m est scriptum ad alic⁹ rei p̄batōez factū. ꝛ dictū est instr̄m quia instruit. Instrumētoꝝ due sūt species. Aliud publicū. aliud p̄uatū. Publicū quod publicā hz autoritatē. Et sunt pl̄es et⁹ spēs. Uno mō dr̄ publicū. q̄r p manū publicā est scp̄tū. i. p manū tabelliōis. i. publici notarij. Scōo dr̄ publicū qđ est sigillatū sigillo autētico. scz sigillo capituli vel ep̄i. vel alicui⁹ psone magne. Tertio dr̄ publicū qđ autoritate iudicis autenticatū est. vel qđ i iudicio scribitur vl̄ scp̄tum est. Quarto dr̄ publicū quod habet subscriptiōem duoꝝ vel trium testiū idoneoꝝ viuentiū. Quinto dr̄ publicum qđ de publico armario vniuersitatis p̄ducit̄. sicut liber censualis in q̄ census ꝛ redditꝰ scribunt̄. ꝛc. Priuatus instr̄m est qđ aliq̄s facit sibi scribi vel alij vel sibi ꝛ alij sit. Et nota q̄ si vtraq̄ ps habet aliq̄d instrumentū p q̄d p̄obare aliq̄d intendit debet illud exhibere ante publicatōnez testiū. Et si vna ps voluerit transscribere instrumentū vel inspicere p̄iuilegiuz alterius partis. detur ei copia transscribendi vel rescribendi. p̄uslq̄ reddat ab aduersaria parte parti cuius est.

De exceptione p̄tra instr̄m.

Dtanduz q⁹ multis modis cōtra instrumentū excipitur. scilicet contra stilum filum et bullam. Et hoc maxime habet fieri in litteris papalibus. Unde. Littera. bulla. stilus. manus altera. rasio filum. Hec faciunt scriptū dñi pape irritū. Item si rasura ē in loco vel in aliqua p̄te. non valet. Rasura enī nocitura est suspecta.

Dstquā publicata sunt dicta testium in iudicio et instrumenta exhibita vtriq̄ parti ad inspiciendum seu transscribendum cessa. Et postq̄ obligationes facte sunt ab aduocatis partium seu ab ipsis partibus. iudex debet motum vel motiuum animi inferre ꝑm dicta testium et instrumentoꝝ. Et maxime ꝑm allegationes et rationes aduocatorum. Deinde iudex cū inspexerit et discusserit merita cause pleniſſime debet ipm negocium terminare per sententiam diffinitiuam. Sententia ergo diffinitiua est iudicialis diffinitio siue disputatio que controuersijs licitum finem imponit p̄nunciatione iudicis condemnationem vel absolutionem rei continens.

Sententie iudicialis due sunt species. Interlocutoriae et est semiplena sententia que p̄fertur inter p̄ncipium et finē cause. nō super p̄ncipali negocio sed super emergentibꝫ vel emergenti vel intercidentibus quibusdam questionibꝫ. vt sup libello offerendo vel dando vel corrigendo vel negando.

Diffinitiua sententia est que primum negociū terminat p̄tinēs absolutōz vel dānationē. Item nota q̄ sententia ferenda est a suo iudice. q̄r si non a suo iudice nō tenet. Nota q̄ iudex sedendo et nō stando vel ī loco p̄sueto vbi sedere debet tempore iudicij

debet ferre sniaz iudicialē vel in aliq̄ honesto. Et nō in lupanari vel coq̄na. Et debet cā ferre vtraq̄ pte pñte vel vna pte altera p cōtumaciā absente. Nota q̄ snia iudicialis in scriptz redigēda est z referēda. alīs nō pōt hz̄e nomē snie nec est snia. z sic formatur in scptz. Ego B. decan⁹ moguntiñ. eccl'e talis iudex in cā q̄ vertit inter B. ex vna parte. et R. ex altera. sup tali vinea obligatiōibz auditis hinc inde ꝓpositis z examinatz ad plenū p̄dicte cause meritis de prudentū virorꝫ ꝯsilio B. absoluo ad instantiā E. eidez. L. ppetuū silentiū imponēdo sup vinea tali cō demnando. z ipm p̄dictū L. autoritate iudiciali in expensis quas fecerit B. vl' intra litem vel extra litem sentētia lata est in tali anno z̄c.

De appellatione

Appellatio quid sit

Ppellatio est pro

uocatio facta a miore iudice ad maiorē iudicem de iniq̄ snia vel iniquo grauamine. Si em̄ iudex inique sententiat vel grauat ꝯ aliquā ptem tūc illa ps grauata debz appellare iudicem sup tali sententia in grauamine. z semp a minore ad maiorez z nō econuerso. Et nota q̄ gradatim appellādū ē. vt de epō ad archiepm metropolitanū. de q̄ ad legatū pape. de legato ad papaz sed oīm medio omisso immediate a quolibet iudice ad papam appellari potest.

Item nota q̄ a die late sententie. id est. in qua lata est sententia a iudice infra decez dies est appellandum. et post decez dies nemo auditur appellans. Item q̄ appellat debet appellatiōem suā psequi infra annuz. nisi iusta causa vel impedimentū impediat eū. scz infirmitas vel captiuitas. Inducie em̄ sunt tunc appellanti p bienniū z̄c. Item in scriptis est appellandum sub hac forma. Ego B. sentiens me grauatum a vra sentētia dñe decane sancti Stephani moguntinensis dyocek quaz ꝯ me tulistis pro pe. sup tali vinea ad sedem apostolicā appello. et in bis scriptis apostolos peto. Nota apostoli dicūtur lr̄e dimissorie. et q̄ formant sub tali tenore Sanctissimo patri ac dño. dño suo sacrosancte romane sedis summo pontifici B. humilis decanus sancti Stephani moguntinen. licet indign⁹. cū debita reuerentia filialem in omnib⁹ subiectionē. sanctitati ve stre notuz facio q̄ clericꝰ pñtium exhibitor a snia mea quā ꝯ meipm tuli p P. clue moguntinen. supra vinea p quo lis inter ipsos vertebat coram me appellauit. z ideo dictum P. a iudicio meo dimissū z absolutū ad vre sanctitatis examen lr̄is pñtib⁹ transmitto. Et nota q̄ ad iudicē spectat quo appellatū est vt confirmet sententiam vel corriget z̄c.

Finis huius tractatuli.

Una introductio procuratiōis

Vm citatio fūda

c mentū sit ordinis iudiciarij Scias q̄ alia est citatio iudicis ordinarij. et alia iudicis delegati. Unde adueniente termino citatiōis iudicis delegati. procurator rei coram eo cōpareat sic dicens Ego procurator z procuratorio noīe A. añ omnia protestor q̄ in vos venerabilem vir̄ z̄c. tāq̄ in cōpetentē iudicē. aut etiā in vestram ptensam iurisdictionē nō ꝯsentio neq̄ ꝯsentire intēdo quis modo nisi inq̄tū ad hō iure astringor. Et si vos dñe venerabilis z̄c. vtiq̄ hz̄e ptenditis aliquā iurisdictionem z cōmissionē. tūc ego peto noīe procuratorio q̄ supra hmōi cōmissiōis z iurisdictiōis copiā mihi fieri z terminū cōpetente ad dicendum ꝯ statui atq̄ dari. alias ego protestor de grauamine z appellando z̄c. Sed aduenīente termino citationis iudicis ordinarij procurator A actoris dicat sic. Ego procurator et eo noīe B. actoris accuso ꝓtumaciaz partis aduerse nō cōparentis petens eā cō tumacē reputari et mihi vlteriores pcessus decerni. Et aduerso pcurator rei dicat sic. Ego procurator z eo noīe B. peto mihi dari causam in scptis siue summariā in hac cā impetitionem. vnde tunc iudex statuat A. actori terminum ad bellandum. Aduenīente hmōi termino pcurator actoris dicat sic Ego pcurator A. noīe actoris ad satisfaciēdū hmōi diei termio. hūc exhibeo z pduco libellum petens partem aduersam cogi ad respondendū eodem libello oblato. Et aduerso procurator rei eius B. dicat. Ego procurator ipsius B. peto mihi decerni copiā libelli oblati z etiam terminū cōpetentē statui ad excipiēdum verbo vel in scriptis fm q̄ mihi cōpetierit. Unde dñs officialis decernat copiam et terminum statuat ad excipiendum videlicet terminum iuris. vel alīs ad voluntatem partium. Isto termino

aduenięte pcurator rei dicat sic. Ego pcurator ipi⁹ B. rei ad satisfaciędu⁹ hmõi dicto termio pduco has exceptões ꝺ libellũ ipius A. actoris oblatũ. petẽs ꝛ ptestãs prout ꝓtinet i eisdẽ. Ex aduerso procurator dicat sic. Ego pcurator actoꝛ⁹ A. peto hmõi exceptionũ mihi decerni copiã ꝛ terminũ ad dicẽdũ ꝺ pfigi ꝛ assigri. Et ex post dñs iudex decernat copiã ꝛ terminũ statuat ad dicẽdũ ꝺ siue replicãdũ. Aduenięte termio pcurator actoꝛ⁹ sic dicat. Ego procurator ipi⁹ A. actoris ad satisfaciędũ termio pduco has replicatões ꝺ exceptões p pte rei productas. petẽs prout ꝓtinet in eisdẽ. Ex aduerso procurator rei dicat. Ego procurator ipius B. rei peto mihi decerni copiã hmõi replicationis ꝛ terminũ ad duplicãdũ pfigi ꝛ assigri. Illo termio aduenięte procurator ipi⁹ rei si sibi placet põt pere vt dñs iudex interloquatur sup hincinde product⁹. Sin ãt tũc procurator rei dicat sic. Ego procurator ipius B. rei ad satisfaciędũ hmõi termio exhibeo hmõi duplicatões petẽs ꝛ allegãs vt ꝓtinet in eisdẽ. Ex aduerso procurator actoris dicat sic. Ego procurator ꝛ eo noie ipsius A. actoris peto copiã hmõi duplicatõis mihi decerni ꝛ terminũ statui ad dicẽdum ꝺ siue ad triplicãdũ. Aduenięte hmõi termio procurator ipi⁹ A. actoꝛ⁹ dicat sic. Ego procurator actoris ad satisfaciendu⁹ termio has produco replicatões ꝺ duplicatões ipi⁹ rei protestãs ꝛ allegãs prout ꝓtinet in eisdẽ. Ex aduerso procurator rei sic dicat. Ego procurator B. rei peto copiã triplicatiõis ꝓtra hmõi mihi decerni ꝛ terminũ assigri ad q̃druplicandũ ꝑbo vel i scpt⁹ ꝑm q̃ mihi ꝓpterit. Termino isto aduenięte procurator B. rei sic dicat. Ego procurator ꝛ eo nomie ipi⁹ B. rei produco hmõi q̃druplicatiões ꝺ pte aduersã petẽs ꝛ protestãs prout i eis cõtinet. Ex aduerso procurator actoris dicat sic. Ego procurator ipi⁹ A. actoris peto pervos dñm iudicẽ sup deduct⁹ i iudicio interloq̃. ꝛ iudex tũc statuat terminũ ptib⁹ ad audiendũ volũtatẽ suã. Isto termio aduenięte. si iudex interloq̃ndo pnũciauerit libello oblato ab actore p reũ fore rñdẽdũ. Tũc si procurator rei vult appellare statim protestabit de ḡuamie appellãdo. Et ꝺ ifra decẽ dies tali sñia prolata appellare. ſ si nõ voluerit appellare. tũc idẽ procurator rei rñdẽdo libello dicat sic. Ego procurator ipius B. rei dico petita i libello ꝛ narrata prout narrant ꝑa eẽ aio litẽ cõtestãdi affirmatiue. Et sic facta lit⁹ ꝓtestatõe iudex statuat terminũ ptib⁹ siue procuratoꝛib⁹ hincinde ad iurandũ de calũnia vitãda et veritate dicẽda cuz oñib⁹ ꝛ singul' capitulis in ꝛ sub iuramẽto calũnie cõtent⁹ ꝛc. Et pt iudex statim bñ recipe hmõi iuramẽtũ a ptib⁹ hincinde. Quo iuramẽto ꝑfato a ptib⁹ hincinde recepto iudex statuat actori seu ei⁹ procuratoꝛi terminũ ad petendũ ꝛ articulandũ i causa hmõi. Quo termino aduenięte procurator actoris dicat sic. Ego procurator et eo noie ipi⁹ A. actoris hmõi produco ꝛ exhibeo positiones ꝛ articulos petens ptem aduersam cogi ad dicendũ ꝛ excipiendũ. q̃d dicere et excipe voluerit ꝺ positões et articulos oblatos. necnõ ad rñdendũ eisdem. Ex aduerso procurator rei sic dicat. Ego procurator ipi⁹ B. rei peto copiã positionũ ꝛ articuloꝝ mihi decerni ꝛ terminũ cõpetentẽ ad cõtra dicenduz pfigi ꝛ assigri. Aduenięte hmõi termio procurator rei sic dicat. Ego procurator ipi⁹ B. rei produco has exceptões ꝺ positiones ꝛ articulos ptis aduerse petens rñdens ꝛ protestans prout ꝛ quẽadmoduz cõtinetur in eisdez. Ex aduerso procurator ipsius actoris sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoris peto mihi decerni copiã producto⁹ ꝛ terminũ ad ꝺ dicẽdũ assigri. Termino isto aduenięte procurator actoris sic dicat. Ego procurator ipsius A. actoꝛ⁹ ad satisfaciendũ termino has exhibeo replicationes ꝺ exceptiones ꝛ rñsiones pt⁹ aduerse petens prout cõtinet in eisdez. Ex aduerso procurator rei si placet petat copiã ꝛ terminũ ad duplicandũ eodẽ mõ vt s dictũ ẽ. vel petat iudicem vt interloq̃ndo pnũci⁹ et sup admissione vel repulsione articuloꝝ. Tũc iudex statuat ptib⁹ terminũ ad audiẽdum voluntatem suaz sup admissione ꝛ repulsione articuloꝝ. Et isto termino aduenięte si iudex pnũciauerit articulos fore ꝛ esse ad probandũ admittẽdos ꝛc. procurator rei si viderit se grauatũ protestari ꝺz de ḡuamine ꝛ appellãdo. Et ifra dies decem a sñia lata appellare. Sin ãt tũc faciat istã interlocutoriã trãsire in rem iudicatã. Et eodẽ termio procurator ipi⁹ A. actoꝛ⁹ petat sibi statui ꝛ assigri terminũ ad probandũ intentionẽ suã pro ꝓma dilatõe quã iudex sibi dare et assignare debet infra quã dilationẽ

pcurator actoris citari faciat i certū pēpto. terminū nōnullos testes de phibēdo testiōniū ꝓbati in hmōi cā. Et i eūdē terminū faciat citari reū seu eiꝰ pcuratorē ad videndū seu audiēdū pduci. recipi z admitti. et iurare nōnullos testes de phibēdo testimoniuz ꝓbati in hmōi cā. necnō ad dandū z exhibē dū iterrogatoria ꝑm q̄ ipos testes examinari z iterrogari voluerit q̄ termio citationis adueniēte pcurator actoris sic dicat. Ego pcurator ipiꝰ A. actoris hmōi, pduco testes petēs eosdē recipi admitti iurare de phibēdo ꝓbati testimoniū i cā hmōi. eosdēq; examinari. Ex aduerso pcurator rei sic dicat. Ego pcurator ipiꝰ B. reiꝫ pduco introgatoria iurta z ꝑm q̄ testes ipos volo examinari. nihilominꝰ protestor q̄ ius mihi maneat saluū z illesū excipiendi tā ꝺ testes q̄z ꝺ eorū dicta p loco z tpe oportunis Jtē si actor in ꝓma dilatōe suā intentiōez plene nō ꝓbauerit petat sibi decerni scdaz dilatōez vl̄ tertiā vel q̄rtā cū solēnitate ad ꝓbādum. z postq̄z actoris testes pducti admissi z iurati sunt p iudicē et eiꝰ notariū examiati. tūc actor siue pcurator actoris petat sibi p̄figi z assignari terminū ad videdū z audiendū dicta seu testiū attestatōes i hmōi cā iuratoz receptoz admissoz examiatoz publicari. ipmq; reū citari ad idē fiendū vel dicendū cām rōnabilē q̄re hmōi fieri nō debeāt. Jsto termio adueniēte actor siue eiꝰ pcurator sic dicat. Ego pcurator ipius A. actoris peto ꝓpos dñm iudicē testiū dicta siue attestatōnes in hmōi cā receptoz admissoz iuratoz z examinatoz publicari et ꝓ publicatis hzi. Tūc iudex q̄rat ab eo. an etiā velit plures producere testes sup intentōe sua. Et si dixerit q̄ non. tūc dicat iudex si etiā renūciet pductōi vlteriori testiū. z si pcurator tūc dixerit q̄ sic. notariꝰ cause ponat i actū talē renūciatiōem testiū Ex aduerso si pcurator rei cāz habuerit rōnabilē q̄re ꝓpo dicta testiū nō sint publicāda illa mox z incōtinēti dz corā iudice ꝓponere. si āt nō habuerit hmōi cām sz cōsentit publicatōi. tūc iudex dicat notario vt legat dicta testiū. vt sic ꝓ publicatis habeāt. Qua publicatōe sic facta procurator rei petat sibi decerni copiā attestationū z terminū cō petentez p̄figi z assignari ad dicendū tā cōtra dicta z attestatōes testiū q̄z eoz psonas. Jllo adueniēte termino pcurator rei sic dicat. Ego procurator ipsiꝰ rei ad satisfaciēdū bu iusmodi termio pduco has exceptōes ꝺ dicta testiū ac eoz psonas ꝓ pte aduersa productoz petēs z allegās vt ꝓtinet in eisdem. Et ex aduerso procurator actoris sic dicat. Ego pcurator ipiꝰ A. actoris peto copiam productoz mihi decerni z terminū dari ad replicādū ꝑm q̄ mihi ꝓpetierit. z procedat si placet vt s̄ exēplificatū ē. et nūc replicādo nūc duplicādo cē. Deinde procurator actoris petat sibi assignari certū terminū ad producēdū oīa z singl'a iura z munimēta. lrās scripturas ꝓuilegia z instrā sibi in hmōi cā necessaria. ipmq; reū ad idē. Quo termio adueniēte procurator ipiꝰ A. actoris sic dicat. Ego procurator noīe actoris ad satisfaciendū termio ꝓducto ꝺ singl'a in hmōi producta ꝓbo. z si habuerit aliq̄ q̄ ū fūt pꝰ producta illa producat i scptis. Ex aduerso procurator rei sic dicat Ego peto mihi dari copiā illoz de nouo productoz. z terminū sufficiētem ad excipiendū siue dicenduz ꝓbo vel in scriptis ꝺ oīa z singula producta in hmōi cā. Et p̄ procedi vt s̄ replicādo. triplicādo cē. Etiā p̄ obtinuari terminꝰ ad declarandū si fuerit necesse. Deinde procurator actoris petat sibi dari terminū ad ꝓcludendum in hmōi cā. Jpmq; reū ad idem. vel ad dicendū cām rōnabilem q̄re in hmōi cā ꝓcludi nō debeat. Jsto termino adueniente procurator actoris sic dicat Ego procurator ipsius actoris peto in hmōi cā cōcludi et mecū pro ꝓcluso haberi. Ex aduerso procurator rei. si quā habuerit cām rōnabilē q̄re in cā huiusmodi nō fuerit cōcludendū. illā ꝓponere dz. Et si illaz cām iudex audire recusauerit tūc procurator rei ptestari dz de gwamie et appellādo cē. Sz si procurator rei nō habuerit cām rōnabilē hmōi tunc iudex p̄ cū ambabus ptibz ꝓcludere in hmōi cā. z pro cōcluso hz̄e. z exꝑ iudex assignet ptibz hinc inde t̄minū ad videdū z audiendū sniaz diffiniti uā i hmōi cā ferri et promulgari. Jllo t̄mio adueniēte procurator actoris dicat sic Ego procurator ipiꝰ A. actoris ptis aduerse nō ꝓparēt accuso ꝓtumaciā. ipamq; ꝓtumaciā peto reputari. z i eiꝰ ꝓtumaciā sniaz diffinitiuā pro me z pte mea z ꝺ ptē aduersam ꝑm formā petitōis pro me supꝰ oblate in scptis ferri z promulgari. Sz si procurator rei fuerit pñs p̄ sic dicere. Ego procurator eo nomine ipiꝰ B. rei protestor ꝺ nō ꝓsentiēdo in sniaz diffinitiuā ferēdā. ex eo q̄ cās rōnabi/

les ꝓposui ⁊ allegaui i cā hmōi. ⁊ al's ptestor ō ḡuamie ⁊ appellādo ⁊c. vl' ꝑt ꝓcurator rei sic dicere ꝑm exigētiā materie. Ego procurator rei peto sniaz diffinitiuā ꝓ me ⁊ pte mea. ⁊ ꝙ ptē sibi i hmōi cā aduersā ex eo q̄ in sufficiēter ꝓbauit suā intētiōz i scptz ferri et promulgari ⁊c. Et sic dñs iudex pnūciādū ferat sniaz diffinitiuā. Si fuerit pactor tē procuratores sic dicāt Ego procurator vice ⁊ noie ipi⁹ A. actorz inc̄tū hmōi snia ꝓ pte mea ⁊ ꝙ ptē aduersā facere videt ⁊ ñ al's. tūc ꝓpos notariū cāe hmōi mihi fieri pblicuz istrm peto. Inc̄tū ꝓpo ꝙ ptē meā faceret ⁊ ꝓ pte aduersa. tē protestor ō ḡuamie ⁊ appellā dor⁊c. Et aduerso si snia fuerit ꝙ reū seu procuratorez rei dicat sic Ego procurator ipi⁹ B. rei dico hmōi sniaz si sic dici meret fore iustā ⁊ iniquā ⁊ protestor ō ḡuamie ⁊ appel. ⁊c. Et infra decē dies ab illo ḡuamie ⁊ snia sic lata dz i scptz appellari. al's em snia trāsit in rem iudicatam.

Incipit defensoriū iuris

Via bone rei da-

q re ꝓsiliū ⁊ pñtz bēt vite subsidium ⁊ eterne remuneratōis cernit expecta re ꝑmiū. ⁊ij. q. ij. c. bone rei. Jō ego J. mona ch⁹ cisterciēn. ordis videns reos ꝑt malicia actorz fatigari laboribz ⁊ expēs ꝓpōs opuscu lū ō corpe canonū decretaliū ⁊ legū collegi ꝓut potui iurz ōfensoriū illō denotians. eo q̄ re⁹ p ei⁹ doctrinā ꝙ actorez tueri se valeat exceptōes rei vtiles i eo ponēs. Nā excepti ones rei dicūt. ff. ō excep. l. ij. Si em ꝓpias ñ defēsa t oppmit. Rogo ḡ boiez h⁹ opuscu li lectorē vt deū ꝓ me depcet. loq⁹ em nūc ꝓ tpe q̄ loq̄ ñ possū. Un petitio mea ē pro lege habēda. vt i aut. ō nup. ⁊ij. q. iij. c. vn⁹ q̄sq. vbi petit Ambro. Et fit petitio sua lex Nā naturali eq̄tate tenet q̄libz de bono fa ciēdo ei q̄ sibi bonū fecit. ff. ō petitōe he. ed. ⁊ si. §. ꝓsulnit. pñs opusculū ḡ p. tit. titulos distinguit vt facili⁹ in eo q̄d q̄rit inueniat. Et ponit ꝓmo registz.

Tituli istius libri.

De rescriptis.
De arbitris.
Contra procuratorē
Cōtra aduocatum.
Contra testes.
Cōtra instrumēta
Cōtra testamentū
De iudicibus
Contra actorem.
Cōtra ꝓcuratoriū.
Contra libellum
Cōtra itrogatoria.
Contra ꝓuilegium.
Cōtra positiones.
Contra sententiā
Cōtra appellatōem.
Contra electionem ꝓlatoz.
Cōtra ꝓscriptōem ⁊ vsurpatōem.

Quib⁹ modis iudi

cū istātia pit videā⁹. Judices alij sūt ordina rij q̄ ab aplico vt eccl'astici. vl' ab ipatore. vt pote scl'ares legitimā accipiūt ptātē. alij sūt arbitri q̄ nullā ptātē bñt sz cū ꝙsēsu litigātiū i iudices eligūt in q̄s promittūt vt coz snie stet. ij. q. vj. a iudicibz. ⁊ spe. de arbi. Alij sūt iudices delegati q̄bz audiētia p rescpta seu alia autoritate a supioribz delegat. extra de of. ⁊ po. in iudi. dele. p totū. Un de exceptio nibz ꝙ rescriptū ꝓmo videam⁹.

Contra rescriptum.

Escriptū diligen

r ter est inspiciēdū et ꝙsiderādū. vtz p suppssionē veri ⁊ falsi suggestōes fuerit ipetratū. ⁊ itellige talē ꝑitatē ⁊ falsita tē quā si supior scisset ñ dedisset trās. Et di cēdū q̄ tale rescptū seu autēticū ñ valz. nā p exceptōz elidi ꝑt. Itē ñ valz si ꝙ ius diuinū ipetratū fuerit. xxv. q. j. sūt q̄dā. Itē ñ valz si ꝙ ius naturale vl' positiuū vel ꝙ fiscū vl' vtilita tē publicā fuerit ipetratū. xxj. q. vj. placuit. C. vñ vi. l. autoritatē. C. li. xj. ō nauibz ñ excu. l. mlti. ⁊. xxv. q. j. ideo. Et ꝓ vez ē nisi de illo canone fecerit mētōz vel appēsionē ō nō ob stāte tali lege vel canone. al's ꝙ ius scptū nō valet ipetratū. nisi forte prosit ipetrāti ⁊ nul li noceat ibidē. xxv. q. ij. c. rescpta. Itē si re scriptū papale fuerit ipetratū sup re q̄ forus seculare ꝓtigit ñ valet cū effectu. nā p excep tionē elidit. extra ō fo. ꝙpe. ex tenore. ⁊. ca. ex pte sic. ⁊ ō appel. sup duobz. ⁊ ꝓ itellige si sup ꝓprietate rei fuerit ipetratū. Sec⁹ si sup pos sessiōe. q⁹ sup possessiōe ꝑt coz iudice spūa li cā vētilari extra ō fo. ꝙpe. Et pte B. de in di. cetez. Quidā tñ itelligūt ꝓ coram ordia rio et nō coz delegato. Item si papa man dat aliq̄bz iudicibz q̄ excōicatum absoluāt ⁊ ō sufficiēti cautiōe pstanda q̄ pareāt mā datis eccl'e nō fecerit mentiōem. non valet. extra de sequest. possess. c. ad hec. in fine. q̄a sufficiens cautio debet pstari. vt lit. non cō testa. qm. §. in alijs. Item rescriptū eliditur si tps datū diligēter attendat. extra eo. ti. eā te. ff. de pet. imp. offe. l. j. ⁊. l. vniuers. Et itel lige si pro alio impetrauit. pro se em valet. Idē ō de q̄libet regl'ari nisi pro mōasterio

ſuo ipetrauit. Abbate nihilomin⁹ ipetrāte. extra de poſtu. c. ex pte. ne cle. vel mo. in ru/bro. Itē reſcptū ſcō mō ipetratū ñ valz cū effectu. niſi ō pmo faciat mētōz. extra de re/ſcp. ceteꝝ. z extra ō of. iudi. dele. ſane. z. c. ex lr̄is. ℔ itellige qñ ambo reſcpta ad diuerſos iudices dirigūt. ſec⁹ qñ ad eoſdē. vt ī dicto c. ſane. e. ti. c. j. extra ō appel. ſignificauit. Si ꝑo i poſteriozi reſcpto fuerit exp̄ſſa mētio ō pmo tūc ipo iure nō valet pmū. extra ō ſen. z re iudi. int' mōaſteriū. Itē reſcptū ñ valet ſi in alic⁹ iniuriā vel p̄iudiciū fuerit. Et ℔ i/telligeſi mag̃ ſit iniuria. Hā pua tolerat. xxv q. ij. nec damnoſa. extra ō auc. z vſu pal. ex te noze. z ō of. iudi. ordi. lz Et ℔ itellige niſi p̄n ceps illud reſcptum tāq̃ ex certa ſcīa alicui duxerit ꝓcedendū. Itē reſcptū de diuerſis maniꝫ ſcriptū nō valet. extra ō cri. fal. licet. Itē ſi falſitas ibi fuerit ñ valet. extra. e. ti. ad audientiā. Contrariū habes ō ſi. inſtru. ex pte. Itē ſi carta raſa fuerit z poſtea ibidē fu/erit ſcriptū. Vl̄ ſi fuerit ſcriptura linearꝫ nō valet cū effectu. extra ō cri. fal. licz. ō reli. do. cū venerabil'. de ti. inſtru. int' dilectos. Itē ſi generale ſit reſcriptū p ſpeciale derogetur eidē. extra. e. c. j. ō of. lega. ſtuduiſti. Itē ſi re/ſcriptū ſit re iudicata terminatū non valet niſi de illa fecerit mentōz. vel niſi de illa ſen tencia infra dicendū fuerit p̄uocatū. extra de ſen. z re iudi. int' monaſteriū. de fide in/ſtru. int' dilectos. Item ſi reſcriptū clerico nō tōſurato fuerit ipetratū nō valet niſi p⁹ datū tōſure. extra de trāſac. ex lr̄is. Item ſi excōicat⁹ ſup pluriꝫ articulis reſcriptꝫ ab/ſolutōis general' indiſtincte ſcz ipetrauerit. nō valet niſi exp̄ſſe ō q̄libet articulo fecerit mentōz. extra de of. iudi. oz. ex pte. et de ſen. ex. cum ꝓcā. nō tñ tot ſunt neceſſarie ab/ſolutōes q̄t fuerūt excōicatiōes. vt ibi ī glo. fi. ꝓpe fi. Itē ſi reſcripta ſeu inſtr̄a ſibi ꝯnuicē ꝯdicāt nō valet. extra de ꝓba. p⁹ ceſſionez de fi. inſtru. ſcriptura. Itē ſi impetrās nom ſuū tacuerit. extra. e. ti. ad aures. Item ſi in ſcripto nō fiat mētio de ꝓceſſu vl̄ ſerie ne gocij. Item ſi aliq̄s ꝓceſſus eſt fact⁹ p⁹ co/ram alio iudice nō valet. extra de ſen. et re iudi. int' monaſteriū. z ō cohabi. cle. z mlie. ſup eodē. z. e. ti. dilect⁹. Item ſi reſcriptum fuerit impetratū ꝯ aliq̄ priuilegia vel cōtra priuilegiatas ꝑſonas. nō valet. niſi de priui legijs fecerit mentōez. extra. e. ti. cū ordinem de ſen. z re iudi. int' monaſteriū. Item ſi re/ſcriptū fuerit ipetratum ad q̄ſcūq̄ iudices nullo noiato. vl̄ ſup oñ̄ibꝫ cauſ' nl̄'a exp̄ſſa nō valet. extra. e. ti. nōnulli. Itē ſi q̄s regula ris vel monach⁹ reſcriptum impetratū ſup admiſtratiōe ꝑpetuāda nō valet. extra ō cō/ſir. vti. z inuti. ꝓrecta. Itē dignioꝝ ꝑſona q̄z eſt noiata in lr̄is nō p̄t citari p lr̄as ſedis apoſtolice. Item ſi q̄s vocet ſup maiozi q̄z i lr̄is ꝓtinet. nō tenet rñdere ibidē. Itē ſi ma ius negociū vel maioꝝ ꝑſona in lr̄is habeat vt poſſit impetrans defendere. ad minoꝛes tenet q̄s rñdere donec illud negocium ma/ius vel maioꝝ ꝑſona p̄citata fuerit i iudicio vl̄ ventilatū ibidē. Itē reſcptū in q̄ decime alic⁹ ꝓfirmāt nō valet. xvj. q. iij. §. p̄ſcriptio nū. Item ſi impetratū fuerit p poſſeſſionez ſup ꝓprietate nō valet. ō ſequeſt. poſ. c. j. ō iu di. ſignificauer̄t. Item reſcriptū non valet niſi illa clauſula ibi ꝓtineat. q̄ ſi ita eſt. co. ti. ſedes. xxv. q. ij. dicenti. Item reſcriptū non valet q̄d p̄cipit aliq̄d fieri altera ꝑte abſēte nō per ꝓtumaciā. extra de maſo. z obe. inter q̄ttuoꝝ. Item reſcriptū non valet ſi dioc. de q̄b⁹ reus z actoꝛ exiſtant ibidē nō noientur. e. ti. ſignificante. Item ſi papa mādat vt io hannes recipiat in eccleſiam talē ⁊c. z pmo mādauit q̄ henric⁹ ibidem accipiat. ñ valz. niſi ſecūd lr̄e de primis fecerint mentōem Et mādatū ℔ intelligeſi idem papa ℔ man daſſet. Sec⁹ ſi ali⁹ papa. eo. ti. lr̄is. Itē bñs bñficiū q̄uis modicū niſi de ipo fecerit mē tionē reſcriptū de alio obtinēdo. non valet. e. ti. ſi opponente. z multe alie ꝓditōes ſubin telliguntur. ſine q̄b⁹ lr̄e non valent. puta ſi nō eſt clericus. extra de trāſac. ex lr̄is. Itez ſi vult in eccl'a reſidere. extra de cle. nō reſi. relatū. Item vt ſit dign⁹. eo. ti. cū adeo. Itē ſi in eccleſia tot ſuſtētari poſſent. de vi. z bo. cle. qm̄. Item ſi archiep̄s vel ep̄s exeat ſuaz dioc. z exiſtēs ꝑ dioc. delegat aliquā cauſaz non valet. ff. de iur'. ordi. iudi. l. extra. Item ſi hz iuſtā cām excuſatōis. e. ti. ſi q̄n. Item ſi papa loquit' in reſcripto vni ꝑſone in pl'ali nō valet. q̄ntecūq̄ ille cui loquit' ſit dignita tis. extra de crimi. fal. q̄z graue. Item ſi re/ſcriptū fuerit impetratū ſine ſpēali manda to nō valet. e. ti. nōnulli. niſi impetrās ſit de illis ꝑſonis a q̄b⁹ mandatū nō exigit ibidez Et hee ꝑſone ſūt parentes. affines. et liberi ff. de procu. Sed hec exceptio hodie locuz habet in audientia lr̄az nō in negocio iudi cū. Item ſi q̄s trahitur ad iudicium extra

dioceſim vltra vnam dietam nõ valet.e.ti. ſtatutũ.li.vj.niſi littere de cõmuni conſenſu partiũ fuerint impetrate.vel niſi de hac cõ ſtitutiõe expreſſam fecerit mentiõem.e.ti.non nulli Item p illã clauſulã q̃dã alij nõ debẽt vltra q̃tuor pueniri.extra d reſcp̃.cũ in mꝛ li.vj.z ille pſone q̃ noiate ſunt in reſcpto debent primo pueniri z alij q̃tuor in citatorio poni. Item lra tacita ꝓpter multꝫ modis impetrat.ſz nõ valet ſcz cũ impetrator tacuit ſerie facti.extra de coha.cle.z mu.ſup eo. Itẽ ſi tacuit bñficiũ min⁹.e.ti.poſtu. Item ſi tacuit iuramentũ.e.ti.ꝓſtituim⁹. Itẽ ſi tacuit ſtatutũ nũcꝫ canonicoꝝ.extra d pben.pro illoꝝ. Itẽ ſi tacuit q pbẽda non vacaret.extra d pceſ.pben.cũ nr̃is. Itẽ ſi tacuit excõi/ cationẽ.extra de.pcura.i nr̃a pntia. Item ſi tacuit appellatiõem ad ſedẽ apl̃icam factã.extra de pſcr. vti.z inuti.memorie. Itẽ ſi dicit ſe hꝫe monitorias cũ non haberet z impetrauit executorias nõ valet.e.ti.ex inſinuatiõe. Itẽ ſi dicẽ ſe dioceſ.cũ ſit de ciuitate tali vel ecõtra nõ valet.e.ti.rudolph⁹.z.c.ſignificãte. Et hec de reſcriptis ſufficiant cauſa breuitatis.

Contra iudices.

Via plures eſſe

q iudices appetũt q tñ de iure eẽ nõ pñt. Idcirco ꝫ exceptiões interſerere h placuit. Excõicat⁹ iudex eẽ nõ põt.extra d ſẽ.z re iudi.ad pbãdũ.zd excep.dilecti filij.z.c.cũ int̃ pozẽ.z.c.exceptioñ.z d of.iudi.dele.prudentiã. Itẽ ſi iudex ſuſpect⁹ fuerit poterit recuſari.iij.q.v.c.vlt.extra de exceꝑ.int̃ priozẽ.d appel.poſtremo.z.c.ꝓpoſuit Et itellige ſi ſit ſuſpect⁹ ex cã rõnabili. puta q̃ eſt conſanguine⁹ pt̃ aduerſe. Et h intellige ſm ius canonicũ tã de iudice ordinario q̃ delegato. Ordinari⁹ eñ recuſari pt̃.extra d foo.cõpe.licz.de appel.cũ ſpẽali. Itẽ ſi hz cãz ſimilẽ pt̃ vt ſuſpect⁹ recuſari.extra d iudi. cãm. Item ſi aduerſario multũ familiaris. extra de off.dele.inſinuãte.z de purga.cañ. cũ imminẽte. Item ſi ſit ſoc⁹ vel canonic⁹ eius.extra de of.dele. Item ſi ſit dñs impetrantis.e.ti.cãm que.iij.q.v.accuſatores.cj q.iij.q̃tuor. Itẽ ſi ſit vaſallus impetrantis. xxij.q.v.de forma.extra vt li.ñ ꝓteſ.accedẽs Item ſi ſit inimic⁹ eius.extra d excep.cũ int̃ priozẽ.z fere in oñib⁹.c.s allegatꝫ. Itẽ ſi iudex eſt conſanguine⁹ inimici mei.extra vt lit. nõ ꝓteſt.accedẽs. Item ſi iudex hz cãm cũ altera ptiũ pt̃ vt ſuſpect⁹ recuſari.extra d of. dele.cũ ſup abbatia.de purga.cañ.cũ in iuuentute. Item ſi actor eſt de familia iudicꝫ. extra vt lit̃.nõ ꝓteſt.accedẽs.z.ff.de iuſ.om. iudi.l.q̃ iuriſdictõi.vbi d.q̃ iuriſdictõi peſt neqꝫ ſibi ius dicere debet neqꝫ vxori.neqꝫ liberis.neqꝫ ceteris q̃s ſecum habet. Item ſi actor eſt iudex illius iudicis talis iudex põt haberi vt ſuſpect⁹. Tales eñ iudices pñt recuſari.C.de iudi.l.ꝑandã. Nota q ſec⁹ eſt de iure ciuili. Et ſecus eſt d iure canonico. oportet eñ vt cã ſuſpitiõis allegek coram iudice.vt probek coraz arbitro electo a ptib⁹. extra de appel.cũ ſpẽali.e.ti.ſecundo reqr̃is. Item de iure ꝺo ciuili non oportet cãm ſuſpitionis allegare nec probare.ſed ſufficit dicere.habeo te ſuſpectũ.e.ti.ſecundo requirꝫ in glo. Item ſi iudex eſt oriundus de terra impetrantis pt̃ ab alia pte vt ſuſpect⁹ baberi. vt li.nõ ꝓteſt.accedens.ſed illa exceptio ſola nõ ſufficit ſed bñ valet cũ alijs.vt no.i dicto ca. Item ſeruus iudex eſſe nõ põt.iij.q. viij.infamis Item q minor.xxiij.annis iudex eſſe nequeat etiã de pſenſu ptiũ.nullus eñ delegare pt̃ cãm minori.xxiij.annis.niſi ſolus princeps.extra de of.dele.cum vicesimũ.z h eſt verum in delegato. Ordinari⁹ eñ nõ poteſt eſſe iudex niſi.xxv.annum attigerit.ibidem.z extra de elec.cum int̃. Itẽ ſi in vna cauſa fuit aduocatus vel procurator poſtea nõ poteſt eẽ iudex in eadem.ij.q. vj.ſtatutum.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.pretor. Item laicus non poteſt eſſe iudex in re eccleſiaſtica.extra de iudi.decernim⁹.z.c.at ſi clerici.xj.q.j.placuit. Judex delegatus ex q̃ ſniam bene vel male tulit poſtea de illa cã ſe intromittere non dz.extra de off.iudi.dele. querenti.z.c.venerabilis.z.c.in lr̃is. Sec⁹ eſt de ordi.qui ſup acceſſor. poteſt expreſſe cognoſcere.ff.de re iudi.l.paulus. Item delegatus iudex z recuſatus probata cauſa ſuſpitionis poteſt alicui nõ ſuſpecto cãm ſubdelegare.extra de appel.cum ſpeciali.z.c.ad hoc.z.c.cum ceſſante.in fi. Notandum q ſi iuriſdictio ad tempus data fuerit eo tranſacto expirat iuriſdictio.niſi de conſenſu partium fuerit prorogata.extra de off.iudi.dele. de cauſis. In vltramarina dilatione iudex vltra nouem menſes dare non poteſt etiaz conſentientibus partibus.iij.q.iij.§.ſpacium.ca.indutie. Item ſi proprium nomen

mulieris fuerat exp̃ssuz post mortẽ ei⁹ nõ p̃t noscere de cã. eo. ti. cũ olim. Itẽ archiep̃s ꝺ cã sui suffraganei intromittẽre se nõ ꝺz nisi p appel. cã ad ip̃m fuerit deuoluta. extra de of. dele. cũ nõ ignores. ꝺ of. iudi. or. pastoralis. nisi ep̃s fuerit negligẽs vel iusticiã neglexerit facere. Itẽ p mortẽ mãdatoris adhuc re integra. extra de of. dele. gr̃ã. et. c. relatũ. ꝛ. c. licet. Item iudex delegat⁹ post annũ potest soluere q̃ ligauit. eo. ti. q̃rẽti. Item si fuerint pl̃es iudices vn⁹ citare nõ p̃t sine alĩs. nec i cã p̃cedere nisi i cõmissiõe dictũ fuerit q̃ si nõ oẽs int̃esse poterit. Et ℔ vex. est si iudex absens p certũ nũciũ vel lr̃as oñderit se int̃esse nõ posse. extra. e. ti. prudentiã. ꝛ. c. causã m̃rimonĩ. Item surd⁹. lunatic⁹. ꝛ perpetue furiosus nõ p̃t eẽ iudex. nec mut⁹. ff. de iudi. l. cũ p̃tor. ℈. est aũt. Item mulier nõ p̃t eẽ iudex. iĩ. q. vĩ. §. tria. c. infamis. xxviĩ. q. v. c. mulierẽ. ff. de reg. iu. l. ĩ. Si p̃rium inuenit intelligit de ꝓsuetudie approbata. extra ꝺ arbi. dilecti filĩ. vel a p̃ncipe interp̃tat. ĩ. q. v. neminẽ. Item nemo p̃t eẽ iudex ecclesiastic⁹ nisi hẽat aliquã dignitatẽ vel nisi sit in eccl̃a collegiata canonic⁹. nec cã ꝺz vẽtilari nisi in ciuitatib⁹ vel in loc⁹ insignib⁹ vbi ĩuenitur copia peritoꝛ. nec etiã de ꝓsensu p̃tiũ. vt in ti. de resc̃p. c. statutũ. li. vj. Et est ꝓsiliũ Lugduñ. Item si cã est cõmissa pluribꝫ iudicib⁹ tũc vno decedẽte alĩ nõ p̃t p̃cedere nisi i cõmissione ꝓtineat. extra ꝺ of. iudi. de leg. c. vno delegato. Item si cã fuerit alteri cõmissa p mandatũ faciẽs mẽtoꝛ de p̃ior. p̃ior iudex nõ p̃t postea cognoscere de illa cã. extra de of. iudi. dele. pastoral̃. Itẽ hetic⁹ iudex vel testis eẽ nõ p̃t. extra de here. excõmunicam⁹. Itẽ si cã in alĩ q̃ tãgit iudicẽ p̃t tãꝫ suspect⁹ recusari. iĩ. q. v. c. vlti. Item si sit subdelegat⁹ ab alĩ q̃ delegato nisi delegato p̃ncipis. nõ valet. extra de appel. cũ cãm. ꝛ de of. iudi. deleg. sup̃ questionũ. Item si sit delegat⁹ in cã criminali f̃m leges nõ valꝫ nisi a p̃ncipe delegẽt. ix. q. iĩ. saluo. ff. ꝺ of. p̃cõ. l. solẽt. Sec⁹ est f̃m canões. extra de of. iudi. ꝺle. sup̃ q̃stionũ. Itẽ subdelegat⁹ esse non p̃t si cã sibi cõmissa nõ ptinet ad iurisdictiõem delegãtis. extra de resc̃rip. sup̃ lr̃is. de pe. et re. q̃ autẽ. Nam q̃ꝺ fit coram non competẽti iudice non valet. extra de iudi. at si clerici et de ꝓsue. ad nostram. Item si iudex cõtra formã resc̃pti aut iurisdictõez aliq̃d egerit. nõ valet. extra de resc̃rip. cũ dilectis. Item cui delegata est inq̃sitio vel q⁹ puideat alicui eccl̃e de p̃lato altero subdelegare nõ p̃t etiã de ꝓsensu p̃tiũ. extra de of. dele. c. vlt. ꝛ de resc̃p. cũ dilecta. Nota iudex delegat⁹ nõ potest mãdare alterutri p̃tiũ coram ipso p̃sonaliter cõparere nisi in cã criminali. vl̃ p veritate dicẽda vel p̃ro iuramẽto calũnie p̃stando. vel nisi fuerit sp̃ealiter demandatũ. extra de iudi. iuris eẽ ambiguũ. et est confirmatio ꝓcilĩ Lugduñ. li. vj. hec locũ habet i causis p̃uatoꝛ. secus in cã collegij vel vniuersitatis. extra de p̃cu. c. ĵ. ꝛ. c. quia in cauſ. Itez cui mandat⁹ aliq̃d negocij p̃sonaliter exequi subdelegare non p̃t. nisi de cõsensu p̃tium in quibusdam casib⁹. extra de resc̃p. cum dilecta. ꝛ de of. iudi. dele. ca. vlt. Item post appel. rite factã iudex a q̃ est appellatum cognoscere nõ p̃t de cã. extra de appel. c. ĵ. di recte. Item monach⁹ vel canonic⁹ in causa seculari nõ p̃t esse iudex. extra ne cle. vl̃ mo. sed nec. ꝛ. c. clericis. Item si maior iudex negociũ reuocauerit minor postea de illo cognoscere nõ potest. extra de elec. in cauſ. ff. ꝺ iudi. l. iudicium. Itẽ iudex debet q̃si mediator esse int̃ actorẽ ꝛ reũ. xxx. q. vi. c. vlt. aliter posset vt suspect⁹ recusari. Nota cautelã debes adhibere vt exceptões nõ simul p̃ferant. Sed singule in singul̃. vt si cadas ab vna p̃cedas ad aliã.

De arbitris

Contra arbitros.

Nonaz arbitria

ad instar iudicioꝝ sunt redacta. ff. de recep. ar. l. ĵ. Ideo post tractatũ ꝑ iudices aliq̃d ꝺ arbitros ꝛ in q̃s est cõpromissum audiam⁹. Seru⁹ nõ p̃t esse arbiter. ff. de arbitr̃. l. podi⁹. §. i seruũ. Item pupillus. furiosus. mut⁹. vel surdus. nõ potest eẽ arbiter. iĩ. q. vĩ. §. tria. ff. de arbi. l. ſz ſi i fnũ. Itẽ nec minor. xxv. ãnis ibidẽ. l. si in seruũ. ꝛ. ff. de recep. ar. l. cum lege. Item in re p̃pria nullus p̃t eẽ arbiter. ff. de arbi. l. penl̃. Nam arbiter cognoscit ad modũ iudicis. Et sententie arbitri standũ est. siue sit equa siue iniqua et sibi imputet q̃ eũ elegit. ff. de arbi. ledicm. §. stari. Et si ille inique p̃cedit reducitur ad arbitrium boni viri. ff. p̃ro socio. l. si societatem. Item mulier non potest esse arbiter. ff. de regu. iur. l. femine. intellige nisi sit femia excellẽs. vel de ꝓsuetudie approbata. extra de arbi. dilecti filĩ. Itẽ si iudex fuerit ordinari⁹ alic⁹ rei in eum cõpromitti nõ

potest.ff.de arbi.l.sed si in seruū.§.ij. ꝛ ꝑ intellige ꝫm leges. Nam ꝫm canones tam in delegatū q̄ in ordinariū cōpromitti potest extra de arbi.cū tpe.c.cū olim.ꝛ ō elec.cām Item in cā criminali vel liberali non tenet arbitriū.extra de testi.c.de testibꝫ. de iureiu ran.c.pnl̄.nec in pupillari actōe nec in matrimoniali.ff.e.ti.l.nō distinguem⁹. Item si de cauſ restitutioñ.agi dz ibidē.l.vl.nisi q̄ incidentaliter illa causa mouet.ff.de iudi.l. quotiens. Item infamis nō potest eē arbiter.ij.q.vij.§.tria.ꝛ.ff.e.ti.pedius. Item si q̄s cōpromittit noīe alieno nō valet.ff.eo.ti. l.nō distinguem⁹. Item si cōpromissum sit p pupillum sine tutoꝛ autoꝛitate.non valet ff.e.ti.l.si pupill⁹ Item si sine pena fuerit cō promissum vel sine eo q̄d obtinet vicē pene nō valet cū effectu.qꝛ ptes nō tenent ſuare ſniaz arbitri.nisi velint si pena nō fuerit apposita.Ł.de arbi.l.j. vel iuramentū ꝫm canones.extra.e.ti.cū ipe.Tū bñ valebit licz pena nō sit apposita si ptes post ſniaz tacituritate ꝓfirmauerūt.ꝛ tñ actoꝛi dabit actio ꝛ reo exceptio.extra.eo.ti.p tuas. Ł.eo.ti.l. pnl̄.§.j.ꝛ.ij. Item si cōpromissio claudicat ff.e.ti.diem.§.penl̄. Item si pnūciatio arbitri instō nō sit collecta vel in arbitrium ter tij nulla ꝑsona expꝛessa sit cōpromissum nō valet.extra.e.ti.innotuit.ꝛ.ff.e.ti.l.itē si vn⁹. §.si in duos. Contrariuz tñ videt extra de appel.cum ſpēali Solutio in cā recusatioñ. a iure ꝓcedit assumi tertiꝰ arbiter.qꝛ illi arbitri nō dicūt veri arbitri.ſz q̄ſi iudicꝫ vicē ſapiūt.extra de of.dele ſuſpitōis. Itē si dies apposita est in cōpromisſo.ea trāſacta q̄cq̄d dicit arbiter nō valet.extra de of.iudi. dele. de cauſ. Itē si die feriata pnūciatum fuerit cū altera ꝑte absente nō valet. extra foꝛ.ca. vl.ff.eo.ti.l.diem.§.si q̄s. Itē res ecclesiaſtica in laicū cōpromitti nō p̄t.extra.e.ti.contigit.ꝛ de iudi.decernim⁹. Itē p̄t obij̄ci compromiſſio q̄ ſolutū ſit. Soluit̄ em̄ pluribꝫ modis puta die.moꝛte.ac ſtipulatione.iudicio pacto ſatiſdatiōe.ff.e.ti.l.nō distīguem⁹. §.cōpromiſſio. Itē p̄t obij̄ci q̄ in ſe non ſuſcepit arbitriū.ff.e.ti.l.ij.§.j. Itē coꝛā arbitro nō bz locū recōuentio.extra.e.ti. cū dilecti. Item cōpromiſſum nō extendit̄ ad compromittentis heredes ſi de eis non caueat. ibidem .ff.eo.ti.l.diem.§.j. Item si plures arbitri fuerunt oēs interesse debent arbitrio.ff.eo.ti.ſicuti.nisi aliud dictum ſit i cōpromiſſo.ff.eo.ti.l.non distinguam⁹.§.cum ne plures. Item potest obij̄ci q̄ arbiter nō tulit ſententiaz in ſcꝑt̄ q̄d dz facere.Ł.e.ti. cū in arbitrio.§.ij.nisi aliud dictū sit in cōpromiſſo.ff.de iudi.l.ij. Item arbiter nō p̄t punire ꝓtumacē nisi exp̄ſſuz fuerit in compromiſſo.ibidē.§.vlti.nota ea ſola veniūt i arbitrio de q̄b⁹ tactū est vt veniāt.ff.eo.ti.l. ſi cum dies.§.j.extra.e.ti.cū dilect⁹. Et tantum de illo.

Contra actorem.

Nunc contra actorem videam⁹. Actoꝛ excōmunicatus nō potest ſtare in iudicio. nec tenet̄ ei reus rñdere.extra de of. dele. prudētiam.ꝛ extra de except.dilecti.ꝛ.c.cum interpꝛiorem.ꝛ.c.pia. Et de reo excōicato idem dicendum est q̄ actoꝛ non potest reconueniri.extra de excep.cum inter pꝛiorem.vbiꝛ exceptio excōicationis tam ℈ iudicem q̄ ℈ actoꝛem q̄ etiā ℈ reum ſemp̄ potest opponi tam ante lit̄.p̄test.q̄ post.extra de except.ℊ. Ne q̄s excōicato excōicare cogat̄.c. exceptionem. Item reus actoꝛi nō debet rñdere ſi plures habeat p̄ſonales actiones ℈ eundez coꝛam diuerſis iudicibꝫ.extra de reſcrip. extenoꝛe.ꝛ eo.ti.dispendia.l.vj. q̄d est cōciliū Lugduñ. Item si reus ℈ actoꝛem agere vo/luerit oꝛtet ipm̄ ſub actoꝛis iudice litigare in modum recōuentioñ. Actoꝛem em̄ ad aliū iudicem trahere non p̄t ibidem. Item monach⁹ ſine licentia abbatis ꝓuenire vel ꝓueniri non p̄t.extra de iudi.cām.xvj. diſt. placuit. Item oꝛ de abbate q̄ ſine lr̄is capituli ſui admitti non debet niſi bona fuerint diuiſa.extra de reſcꝑt̄.edoceri.ꝛ de reli. do. cum dilectus. Si tñ monach⁹ fuerit in ſcolis cauſa ſtudij̄ vel alia iuſta de cauſa ō licentia ſui abbatis agere p̄t ꝛ rñdere.extra ō accu.ex parte. Et si p̄cuſſus fuerit exiſtens intra clauſtꝝ ipe non aget ſed monaſterij̄ vel ſindicus monaſterij̄ nec p̄t tunc remitt̄e in iuriam ſibi factā.extra de ſen.excom.parrochianos.in glo. Item monachus abbatez in ius trahere nō potest niſi fuerit a pꝛincipe impetratum. Ł.de in ius vocan.l.j.ij. et iij. Item filius ſine licentia patris agere nō potest.extra de pꝛocura.c.j. Et fallit in cauſis caſtrenſ peculij̄.inſti.ō pa.po.ius q̄ cō ſiſtit. Item si aliquis petat debitū vl̄ aliud perſonale,et per.xxx.annos non petierat ei

potest obiici reseptio. C. de anna. except. et p/ scrip. l. j. §. ad hec Itē ab aduersario si fuero spoliat⁹ sibi nō teneor rūdere q̄uscq̄ fuero re stitut⁹. extra de ordi. cogni. sup spoliatōe. de resti. spo. c. j. et iij. q. j. p totū. Item si inhone/ stus vel nō secur⁹ locus alicui fuerit assigna tus. nec tenet rūdere nec̄ tenet cōparere. ex tra vt lit. nō ptest. accedēs. Itez clericus nō pt psentire i iudicē nō suū nisi duo pcurāt scz q̄ iudex sit psona ecclesiastica. et volūtas diocesa. sui accedat. extra ō fo. compe. si dili genti. Item in cā criminali nō teneor in q̄/ dragesima rūdere. C. de feri. l. quadraginta. Istud pt ptrariā psuetudinem hodie non seruat. Item actor minor. xxv. annis non pt agere in iudicio sine autoritate tutoris. C. q̄ legi. pso. stan. bz in iudi. l. j. et ij. Nota tū ca sus in q̄b⁹ minor pt agere sine autoritate tu toris. Prim⁹ est in voto. xx. q. ij. c. j. et ij. Se/ cūdus cū agit de thoro violato. ff. de adul. l. si marit⁹. §. lex. Tertius cū mortem patris exequit vel cum agit de testamēto p̄tis. xv. q. iij. de crimine. Quartus cū agit de recu/ peranda possessione. C. q̄ le. pso. bz stan. in iudi. l. vlt. Quint⁹ cū impetrauit veniā etat⁹ C. de his q̄ ve. eta. l. ij. Sext⁹ cū agit ō libe/ ro homine exhibēdo. ff. ō li. homi. exhi. l. iij. Septim⁹ cū agit negocia alteri⁹. ff. ō mino. xxv. an. l. cū mandato. Octau⁹ in cā matri/ moniali. extra de resti. spo. c. ex pte. Et i qui busdaz casib⁹ q̄ notant. ij. q. vij. querit. Itē piurus vel alius infamis potest accusare. Primo in crimine symonie. extra de symo. tanta est labes. Scōo in crimine lese maie/ statis. xv. q. iij. c. pnl. extra de pfes. c. j. Ter/ tio cū suam vel suoz iniuriā psequit. iij. q. vj. oīb⁹. Quarto in crimine bereseos. ij. q. vij sacerdotes. Item si filius agit ꝯ parētes vl ꝯ eos sub quoz potestate est. audiri non dz C. de pa. po congruentius. Et intellige ni si in castrensi peculio vel q̄si castrensi. ff. de iudi. l. iulianus. Idem ō dz de filijs emācipa/ tis nisi venia impetret. insti. de pena te. li. §. vlti. Item libertus ꝯ patronum agere non potest nisi prius venia impetrata. l. ij. C. de in ius vocan. Idem dico de libertis et libe/ris ꝯ parentē patronū ve agentib⁹. insti. de pena. te. in fine. Item eiusdem litis consors si voluerit agere pro pssorte sine mādato au diri nō debet. Etiā p̄stita cautione nisi post litis ptest. C. de pssor. eiusdem litis. l. j. Itez si actor petit fundū nō debet rūderi nisi fū/ do q̄ petit ostenso. extra de libel. obla. c. ij. et debet exp̄mi nomē fūdi et nomen vicini fū/ di. ff. de censi. l. forma. Itē videas quā actio nē actor intendat vtr̄ sit tpalis vel ppetua. Si tpalis est et tps sit trāsactū intra q̄d de/ buisset egisse a modo agere nō pt cū effectu.

Nota q̄liter tps currat ꝯ aliquē. Decem dies currūt ꝯ nō appellantē. extra de appel. si tibi. et de elec. cū dilect⁹. Item quantū tēp⁹ currat ꝯ electū petentē pssecratōnem. c. dist. qm̄ quidam. Item sex mensium currit i be neficioz collatione. nam postea collatio de uolui ad superiorem. extra de pben. ō mlta. Item tps currit ꝯ electū ad platurā q̄ infra sex mēses dz petere pfirmatōem. extra vt li. nō ptest. qm̄. Item temp⁹ vnius anni cur/ rit ꝯ volentem agere actione iniuriar. quia iniuria post annū intentari nō potest. C. ō iniurijs. l. si nō conuicij. Item tempus cur rit ꝯ rescriptuz papale intelligi si impetrās eo vsus nō fuerit dum tū copiam iudic⁹ ha bere potuit. Et cum aduersarius reseptuz impetrauit. extra de rescrip. ca. si aūt. Item tps currit in q̄busdaz casib⁹ q̄ notant extra. vt lite nō ptest. qm̄ frequenter. De hac ma/ teria dicā pleni⁹ infra in ti. de rescrip. Itez q̄ pstituit procuratoreż ad totā cām postea non potest illuz reuocare nisi ex iusta causa aut integra adhuc existente causa. ff. de pro cura. l. añ litem. et l. se. Item actor q̄ fecit ci/ tari ad aliquē terminū aduersariū veniente reo si nō venit actor pdemnet in expēsis. ex tra de do. et ptu. actor. lib. vj. Item si mulier velit agere noīe filij vel alteri⁹ audiri nō dz nisi sit tutrix. ō reg. iur. l. femie. Excipiūtur q̄dam casus. ff. de pcura. l. femine. Itez lai/ cus nō pt clericū accusare etiā i cā criminali nisi suā vel suoz iniuriā psequat. extra de te sti. de cetero. Item pspiratores et inimici ca pitales in nulla cā ad accusatōez admittūt. extra de symo. licet. xj. q. j. cōspirationū. Et tantum de isto.

Contra procuratorem.

Uperius contra

actorē dixim⁹. scz q̄ actor p pcura/ torē sepe expit. iō nūc ꝯ pcuratorē videa⁹ Primo q̄s sit pcurator. q̄s yconom⁹ sindic⁹ vel actor. Procurator est q̄ aliena ne gocia mādato dñi gratuite admīstrat. ff. de pcu. l. j. Iconomus cui res ecclesiastica gu/ bernanda mādat. lxxxix. dist. q̄ in q̄busdaz

Contra procuratorem

Sindic⁹ ꝛ defensor cleri vel collegij.ff.q̄ cuiusq; vniuersi.l.j. Actor ꝛ sil'r qui ab vniuersitate ꝓstituit.vt i.l. ꝑall e. Itē iure canonico sepevn⁹ p alio ponit.j.q.ij.saluator.extra de pcu.q̄ i cauſ. Si aliq̄s pcurator fuerit excōicat⁹ ñ valebit.extra ō pba.p⁹cessi.et ō of.iudi.dele.prudētiā. Itē si sit ꝓstitutus ab excōicato ꝑt repelli .extra ō procu .c.vlt. Itē nisi pcurator habeat vbi ꝓtineat exp̄ssa illa clausula ō ratihabitiōe. q̄uis habeat lr̄as pcuratorias generales ꝑt repelli.extra ō pcu.c.j.ō reli.do.cū dilect⁹.ō of.iudi.ōle. cor̄ā. Et ℔ itellige nisi vellet dare cautiōem fideiussor̄iā. Itē pcurator q̄cq; hēat mādatū spēale.extra ō arbi.p tuas Itē solutōz debiti recipe nō ꝑt nisi ad ℔ hēat mādatū.ff.ō solu.l.ꝓo .et ℔ itellige nisi ei sit mādata oīm bonoz admīstratio general'.instī. ō rer̄ dīui.§.nihil. Itē nō ꝑt liberare debitorē absq; mādato spēali.ff.de accep.l.iij. Itē iuramētū deferre nō ꝑt nec offerre sine spēali māda to nisi fuerit general' pcurator.ff.ō iureiu.l. iusiurādū. Itē oportet q̄ ipe trās in lr̄is palibꝫ hēat mandatū spēale.extra ō rescrip. nōnulli. Itē si ꝓpos⁹ abbas vel q̄libz plat⁹ eccl'e ꝓstituit pcuratorē sine ꝓsensu cōuent⁹ sui vel capituli.nō valet.extra ō arbi.p tuas et extra de rescp.edoceri. Et itellige cuz ista distinctōe. q̄ aut bōa fūt distincta tūc valet. aut nō.tūc ñ valet.vt i ꝑdicto.c.edoceri.de rescp. Itē mlier pcuratrix eē nō ꝑt.iij.q.vij. §.tria.ff.ō reg.iu.l.femie. Excipiūt tñ casus in q̄bꝫ mulier pcuratrix eē ꝑt. Prim⁹ rōe administratōis si forte est abbatissa.extra de cōfir.vti.cū dilect⁹. Secus q̄ ꝓstituta est in rem suā. C.ō procu.l.q̄ absente.in fi. Tertius q̄ mādate vel ꝓcesse fūt sibi actiones. C. de pcu.l.q̄ absente. Quarto q̄ mulier officio tutor̄ fungi ꝑt.ix.q.j.c.pnl'. Quint⁹. q̄ feminis pro parētibꝫ lāguētibꝫ agere p/mittit.ff.ō pcu.le.feminis. Sext⁹.licitū est matrē p filij libertate litigare.ff.ō libe.cā. l. amplī⁹ Itē minor.xxv.ānis procurator esse nō ꝑt.ff.de procu.l.minor. Itē si ꝓstitut⁹ sit minor nō valet procuratio sine autoritate tutoris.C.e.l.necz. Exceptis casibꝫ notatis ꝫ actorē. Itē si sit alicui obiectum crimē criminaliter procurator eē nō ꝑt. q̄uscz innocentē se oñdat. vl' post annū obiecti crimis C.e.ti.l.reū criminis.extra de accu.eps.z.c. cū.p.māconella. Itē in cā crimiali cū agit criminaliter procurator ꝓstitui nō ꝑt.v.q. iij.in criminalibꝫ.extra ō accu.veniēs. Tñ in q̄busdā casibꝫ ꝓstituit procurator ad exceptiendū. Item miles nō ꝑt ꝓstitui pcurator C. de procu.l.militē.z.l.q̄ stipēdia. Itē itelligē nisi in rē suā. Et itellige de militibꝫ q̄ ō publico salariū accipiūt z q̄ iurant cōicare rem pro republica.vt in.l.q̄ stipēdia. Item si procurator a procuratore fuerit substitutus.nō valet nisi post lit'.ꝓtest.ab eo q̄ habet mandatū ad totā cām. C. de procu.l.nulla. in fi.extra de rescrip.exp̄te decani. in fi. z in glo.circa finem. Et ℔ vez est nisi fuerit matri sue datus. C. de dona.l.illā. Item si procurator actoris voluerit cauere de rato defendendo si recōueniat potest repelli cuius habeat mandatū vel lr̄as.ff. de procu .l. nō solum ℔ vez est nisi sit procurator ex cā non lucratiua vel necessitate z nō fraudis.ff. de procu.l.nō solum. Item maritus si habeat lr̄as procuratorias ab vxore nō ꝺz admitti in alīs.q̄ qō in vno ꝓmittit in alīs prohibetur. C.e.ti.l.maritus. Item si duo procuratores dati sunt diuers⁹ tpib⁹.prim⁹ nō valet.extra.e.tī.nō iniuste. Itez procurator in cā populari intercenīēte nō ꝑt nisi cuius tū tangit ꝓuatum cōmodū. ℔ vez est ex pte actoz; Secus in reo q̄ potest procuratorē ꝓstituere.ff. de popu.acti.q̄ populari. Itē si procurator ad vnā speciem ꝓstitutus transgredit mandatū. audiri non debet.extra de of. iudi.dele.cum olim. C. de transac. l. trās actionis. Item in lr̄is procurator ꝓtineri debet ad q̄d procurator sit ꝓstitut⁹, puta ad agendum vel defendendū.extra de procu . cōstitutus. Item monach⁹. canonic⁹. regularis z oēs ad sacros ordines promoti. et q̄ de ecclesiasticis bñficijs sustentant prohibent esse procuratores vel aduocati nisi in casibꝫ extra de postu.p totū.extra ne cle. vel mo'. p totū.xvj.q.j.placuit. In casibꝫ eīm istis bñ ꝑnt.secz pro miserabilibꝫ psonis.pro ecclesiis suis.pro psonis piūctis dū necessitas imminet.iij.q.vij.§.tria. Sil'r monach⁹ ꝑt eē procurator in cauſ monasteriī.abbate ipe/trante.extra de trās ac. ꝓtingat. Itē platus depositus procurator ꝑt esse.iij.q.vij.§.tria Item procurator satisfacere debet nisi dñs fideiussor exīstat iudicatū solui sub ypotheca rerum suar̄.ff.e.ti.l.si procurator. Item procurator nō valet vbi dñs moriatur re integra.extra de offi.dele.gratum z relatum. Item nota supra titulū ꝫ actorē de filiosa.

Itē si duo procuratores sīl dati nisi dēt in solidū alt sine alio agere nō pt nec defendere Itē pcurator hereditat abiudicari ñ pt.ff. ō acq̄ he.l.paul⁹. Itē infamis ñ pt eē pcurator iū.q.vj.c.infamis.extra ō iudi.c.cū oputari Itē pt obīci procuratori q̄ recepit pecuniā pro procuratōe ñ tāq̄ locator q̄ locauit operas suas.ff.man.l.j.z.ij.vbi ōr. Cū mādatū ſpo recepis gratuitū tāq̄ pcurator recipe ñ debes.ibidē i glo.sz nō sue. Itē inḡt⁹ prohibet eē procurator.ij.q.j.prohibēt. Cōtra iconomū dici pt q̄ dz ꝓstitui autoritate epi vel p/lati.xt.q.iij.cū sim⁹.extra ō sindico.c.vnico. z dz eē cleric⁹ i spūalibz.in tpalibz āt pt eē laicus.lxxvij.di.i singul Itē yconom⁹ dz eē de gremio illi⁹ eccl'e a q̄ ꝓstituit alit ñ valet.xvj q.vl.qm.lxxxix.dis.qz. Itē sindic⁹ z yconomus repelli nō pñt nisi a tota vniuersitate cū a duabz ptibz fuerit ꝓstituti.ff.q̄ cuiusq̄ vniuersi.l.nulli.z.l.ij. Item nisi ꝓstituat ad pñtes lites ñ valet ibidē. Ūñ ysus. Est procurator sindic⁹ actor tutor z ycos.

Contra procuratorium.

Dst tractatū con

tra procuratorē mō ꝺ pcuratoriū videā⁹ Si q̄s dic se eē illū latorē p̄ sentiū ō q̄ lr̄a fac mētōz ñ erit procurator talis.qz i re ꝓpria nēo test idone⁹ repit.iiij.q.iij c.j.ff.ō testa.tuto.l.duo sūt. Hō em̄ ē credendū ei q̄ se asseuerat eū ō q̄ lr̄a fac mētōz.qz q̄ libet ꝺ se testimoniū ferre pt.pro se ꝙ nunq̄ xiij.q.ij.c.ij. Itē ñ pt ꝓstitui procurator nisi dñs iurauerit de calūnia. E. de iureiu. ꝓpt calū.dan.l.ij.§.sin āt. Cū ḡ dñs nō iurauerit ō calūnia.ñ valz procuratoriū. Itē ꝺ instr̄m obīcit q̄ isti lr̄e ñ est credēdū nisi intra territoriū eiusdē iudic⁹ a q̄ emanauit.qz extra territoriū ius dicēti īpune nō pare.ff ō iurisdi.om.iu.l.vl. Itē iudici ñ ē credēdū nec ipe admittet ad testimoniū vt testis.nisi tāq̄ ꝑuata ꝑsona.ḡ nec ei⁹ instr̄o erit credēdū.qz si pncipale nō valet nec accessoriū. ō fi.instru.inte dilectos. Itē i litibz eādē vim obtinēt instr̄a z depositōes testiū. E.ō fi.instru. l.in exercēdis.sz testimonio illi⁹ nō crederet ḡ nec ei⁹ instr̄o. Itē obīcit sibi cautio q̄ loq̄t indistincte.qz ñ dicit cui promisit.vtz ei a q̄ lr̄e emanauerīt.vl ꝑti aduerse.vel ei ad quē veniūt si cautio indistincte loquēs nullius est momenti ḡ nec illa valet.ff.ō proba.l.q. Itē si dic q̄ promisit pcuratori.promissio ē nulli⁹ valoris nec̄ sortit effectū.qz ñ fec̄t datio.z sic ē nuda.sz ex nudo pacto ñ fit actio. ḡ nit'a ē promissio.ff.de pac.l.iur.gētiū.§.sz cū. Itē si dedit ei ptātē iurādi ō calūnia nō valet.qz pncipal' est ꝑsona.de iudi.pastoralis. Itē si dat ei ptātē procuratorē substituendi ꝓstat q̄ añ lit.ꝓtest.ñ pt.qz ñ ē dñs lit⁹.ḡ si pt ꝓstituere ꝓstituat p⁹ lit.ꝓtest.sz tūc posset sacere sine mādato.ḡ supflue ponit hec clausula procuratorij. Itē dñs ñ pt ꝓstituere ni si certū procutatorē.ff.ō procu.l.ij.sz nēo pt pl⁹ iur⁹ i aliū trāsferre q̄ ipe hz.extra de iure pa.c.iura .ff.de reg.iu.l.nēo.ḡ nec procurator pt procuratorē i incertū ꝓstituere. Itē dat ei ptātē faciendi oīa q̄ ipe faceret si pñs eēt. Sz dñs pt ꝓstituere procuratorē ante lit.ꝓtest.ḡ z procurator.q̄d falsum ē.ḡ iepte ponit h̄ clausula Itē procurator promittit dñm suū ratū hitur.ḡ promittit falsū z alienū.qō nō pt.qz iura h̄ vetāt.ff.ō ꝙ.obli.l.stipulationū Itē si ponit h̄ clausula ratū hiturū q̄cq̄d pro dño dixerit procurator.ñ valz ad faciēdū.qz ꝓstituit ad dictū.z ita iudiciū claudicat qō nō dz.extra de excep. cum inter ꝑrem. Et tantū de procuratorio.

Contra aduocatos.

Via aliquando

q ad causas vocant q̄ aduocati iuris esse prohibēt. Jdeo ꝺ aduocatos nūc videas. Et ꝓmo quid sit aduocare siue postulare. Est em̄ desiderū fratri vel amico in re apud eū q̄ iurisdictiōi pest exponere vel alteri⁹ desiderio ꝺdicere.iij.q.vj.c. infames. Surdus cecus mut⁹ siue ꝑpetuo furiosus.minor.xxj.ānis.nō pñt eē aduocati ibidē.z.ff.ō postu.l.j. Item heretic⁹ iudeus vel ali⁹ infidelis ꝺ christianū non potest aduocare.extra ne cle.vel mo.q̄si p totū.ō postu.et pte.z intellige nisi in casibz de q̄bz supc. ꝺ procuratorem. Jn sacris vel minoribz ordinibz ꝓstitutū dūmodo bñficio ecclesiastico sustentet de aduocatōe cor̄ iudice seculari pt repelli. presbyter etiā cor̄ iudice ecclesiastico nisi pro seipo vel etiā pro miserabilibz ꝑsonis.extra de postu.c.j. z.ij.et.iij. q.vj.ca.infames. vbi plene ōr que persone possunt procurare z que non. Item nullus cleric⁹ dz aduocare coram iudice secl'ari. extra ne cle.vel mo.p totum.z intellige maxime in causis criminalibus z in causis sanguinis. Item procacibus.i.garrulis et improbis

phibitū est aduocare. C. ō postulā. l. q̄sq̄s. z
C. ō assesso. l. vl. Jtē ifamis ñ p̄t aduocare
iij. q. vij. ifamis. §. tria. exceptis his q̄ h̄ enūe
rant. Jtē excōicat⁹ aduocare nō p̄t extra ō
beti. excōicā⁹. Jtē nec publice pugnātes. iij
q. vij. ifames. §. itē. Jtē mulier aduocare nō
p̄t. iij. q. vij. §. tria. z illō vide. Jtē aduocat⁹
stare dz tpe aduocatōis. C. ō postu. l. q̄sq̄s. i
fi. z nō dz iterare q̄d semel fuit poz at⁹. de ap/
pel. l. vlt. Jtē si q̄s aduocat⁹ admonit⁹ a iu/
dice vel alicui p̄sone p̄stet patrociniū z non
obtēpat p̄t repelli nisi se rōnabili cā excusa/
uerit. iij. q. vij. ifamis. §. tria. Jtē null⁹ dz eē
aduocat⁹ nisi pitiā h̄eat falē. C. ō aduo. di
ui. le. nemini. z. l. iubem⁹. z. C. de postu. l. ij.
Jtē tabellio vel fu⁹ ñ dz aduocatōis officiū
exercere. C. ō postu. l. nec ceroz. C. ō tabel/
lari. l. generaliter. Et h̄ ō aduocatis sufficiūt

Contra libellum.

Vm ad actoris

petitōz cognscendā i iudicio libell⁹
offerat. qñq̄z obscure. qñq̄z inepte
Jō vidēdū ē q̄d sit libell⁹. z ad q̄d offerat li/
bell⁹. Est em̄ petitio actoris scpta ptinēs no/
mē iudicis. actoris. z rei. z rē q̄ petit. z cāz petē
di. extra ō libel. ob. c. j. ij. z. iij. Libell⁹ offert
ad h̄ vt re⁹ valeat deliberare vtr velit ptem
dere vel liti cedere. ff. de eden. l. j. in pn. Jō
reo. xx. diez inducie ad deliberādū p⁹ libelli
oblationē p̄cedūt. iij. q. ij. §. spaciū. Libel/
lo p̄t q̄s obūcere q̄ nō tenet rñdere nisi no/
mē iudicis z actoris z rei. z res que petit pti/
neat. ff. ō rei vēdi. si in rē. z ibi dz ptineri di/
es mēsis z ann⁹ dati libelli. iij. q. ij. §. spaciū
Et h̄ intellige i cauſ crimialib⁹. Jtē si libell⁹
obscur⁹ fuerit nō debes ei rñdere. extra ō te
sti. cū clamor. de dilā. cū lre. Jtē si ñ ptine/
at cām vel actōez petētis nō valet. extra. e. ti. c.
ij. z. iij. Jtē libell⁹ generalit reprobat. ff. ō iur.
fisci. l. ita. q̄ generalitas petit obscuritatem
ff. de pac. l. veterani. z ō solu. l. cū stich⁹. Jtē
in actiōe reali reprobat nisi ꝓpriū nomē fun
di exp̄mat vel nisi actio ad oculū ostendat.
Et si nomē ꝓpriū nō dz duo p̄mi nominē
tur. extra. e. ti. c. ij. Jtē si petit aurū vel argē/
tum dz exp̄mi materia z pōd⁹. Si fu⁹ dz ex
p̄mi nomē ei⁹. Si pannus color dz exp̄mi
Si animal dz exp̄mi asinus vel bos. z vtrū
sit albus vel niger. Si aliq̄ res mēsurabilis
petat vt vinū dz exp̄mi q̄t mēsure petantur
Jtē si petit cyp⁹ vel aliud vas dz exp̄imi
forma vtr sit rotūdum vel q̄dratū. vel cum
sculptura. ff. de rei ven. l. si in rem. Jtem si
libellus inept⁹ fuerit p̄t reprobari z actor ñ
dz admitti. extra de iudi. examinatā. Jtem li
bellus reprobat nisi p eū re⁹ certificari pos/
sit q̄ iure actor agere velit. ff. de eden. l. j. No
ta si libellus offerat añ lit. ꝓtest. nō valet. iij.
q. iij. §. spaciū Excipiūt q̄dā casus in quib⁹
libellus nō offert. Prim⁹ est vilium p̄sonar.
Secūdus est cū ep̄s int⁹ suos subditos co/
gnoscit. Terti⁹ in casu ambiguitatis. C. de
ambig. l. j. Quart⁹ in suspecto tutore. Quin/
tus in crimib⁹ notoris. extra de accu. c. cū
dentia. Sext⁹ in leuib⁹ crimib⁹. ff. ō accu. l.
leuia. Septim⁹ in carta falsa coram iudice p/
ducta z teste falso. C. ō pba. l. vlt. Queritur
vtr libell⁹ p̄sēsu ptiū p̄t remitti. dico q̄ non.
q̄ ē de suba iudicij. idē ō lit. ꝓtest. Jdeo re
mitti nō p̄t extra ō ferijs. c. vlt. ij. q. v. accu/
satoribus. Jtē si petis aliq̄d a me actōe exsti/
pulato. nō teneor libello rñdere nisi i eo po/
nit cā stipulatioñ. nā stipulatio nō valet nisi
cā subsit. ff. ō pdi. sine cā. l. q̄ sine cā. Nota sti
pulatio ē solēnis. pmissio q̄ p̄cessit interro
gatio z subsecuta ē rñsio. Jtē in cā crimiali
non valet si actor se nō obligat ad talionem
ij. q. vj. c. j. z. v. q. vj. c. ij. Jtē si nō ptinet no/
mē iudi. ij. q. vij. §. vl. Jtē si agit in modum
accusatōis post electionē p̄firmatā ñ valet
nisi se obligat ad penā. extra de accu. super
bis. Jtē si est denūciatio z nō ponit i libello
q̄ te charitatiue āmonuerim nō valet. extra
ō simo. licet hely. extra de iudi. nouit. Jtem
si agat p modum inq̄sitōis vt q̄ plat⁹ ex offi
cio suo procedit in cā nō datur libell⁹. s̄z ca
pitula sup q̄b⁹ clamor p̄cessit dicēda sunt ti
bi. vt habeas copiā defendendi te et debes
eē p̄ns cū fit inq̄sitio. nā z absenti inq̄sitiōez
suā ferre nō p̄t nisi ptumaciter se absentaue
rit. extra de accu. qualiter. et q̄n. extra de si/
mo. licet hely. Jtem si agitur de crimine ci
uiliter dz poni in libello iniuria quā fecisti
in aliq̄ loco vel in mēbro. aliter nō valet. de
pe. di. j. aut facta. Et nota diligēter q̄n li
bellū recipis debes protestari q̄ illū recipis
saluis exceptōnib⁹ tibi de iure cōpetētib⁹ tā
ꝫ rescriptum q̄ ꝫ iudicē. tam ꝫ actorem q̄
ꝫ libellū. extra. e. ti. c. vlt. si nō fuerit ptesta/
tum tūc nocebit. xxxj. q. ij. lothari⁹. Ūñ ver
sus. Conuenti nomen et nomen cōuenien
tis. Judicis z mensis rem q̄uis scribere de
bes.

Contra testes.

Via licet ad cla/

q ritatem ꝑitat; necessarij sint testes pl'es. tñ ad testādū ꝓducūt ꝙ de iure repelli pñt. Idcirco ꝫ testes aliꝙd videa⁹ Test; domestic⁹ a testionio repellit. extra ō testi. i lr'is. Domestici āt dicūt oēs ꝙ sunt de familia alic⁹. dic. ca. i lr'is. Itē parētes oēsq; ꝓpinq. familiares. liberi. z ux. nur⁹. C. de. ꝑ. sig. li. vl. Itē oēs familiares ꝙb⁹ ꝓducendū pt ipare rōc ꝓtie ptāt; obedien. vl' iurisditōz ff. ō testi. l. i lege. iij. q. v. accusatores Itē affinis reputat domestic⁹. iij. q. ix. §. absens. ij. Itē mercēnari⁹. C. ō q̄st. l. ux. ff. ō penis. l. respiciēdū. §. furta. Itē si ꝓsāguinei. iij. q. v. c. j. Itē vir z uxor. alē ꝑ alīo hēt ꝓ domestico. ff. ō iud. l. iterdū. Itē pugna z nur⁹. isti. ō nup. §. affinitat;. Itē pr̄ filio z fili⁹ pr̄i. isti. ō testi. §. i testi. Itē coloni vl' aspticij z dicūtur domestici. C. ō q̄st. ꝑdē. Itē si test; ē infamis repelli pt. vt q̄ lenociniuz fecerit ipse et q̄st⁹ cā est infamis cū alijs m'l't;. ff. q̄ no. infa. li. Et int' illas ponit ioculator z oīs leuis p sona q̄ freq̄ntat tabernā. extra ō accu. si cō/stiterit. Itē de faciētib⁹ vilia officia. vt i glo. l. j. §. caupōes. ff. nau. caupo. sta. lusor. extra ō excel. pla. int' dilectos. Itē vilis officij. vt q̄ mūdāt latrinas z balneatores. iij. q. ij. §. i ꝑmis. extra. e. ti. c. j. z meretrix. ff. ō test. l. ij z. ij. Infames tñ i enormi crimie pñt testari ō simo. lz hely. z. c. tāta. Itē raptor latro z q̄/libz infamis. e. ti. expte. z piur⁹. e. ti. sub nobis z pl'es modi infamie. Re. vj. q. j. infames Itē si testis ē inimic⁹ repellit. extra de accu. c. cum oporteat. iij. q. v. c. ij. Sz q̄ inimicicie repellant relinq̄t arbitrio iudicantis. ff. ō q̄st. li. j. Nota tñ ꝓspiratores et capitales inimici i nullo casu ad accusatōz testiū admittūt. de simo. ꝓ tuas. Itez nisi testis iurat⁹ deponat ei⁹ testioniū nō valet. extra ō test. nup. Itē testes ñ plene ꝓbāt nisi ō certo tpe fecerit mentionē. extra ō fi. instru. cū Jo. extra ō proba. i pñtia. Itē testioniū excōicati nō valet. extra e. ti. veniēs Itē pr̄ nō ꝑt testificare ꝫ filium nec ꝓ filio. nec ecōtra filius ꝓ pr̄e aut ꝫ pr̄ez. iij. q. ij. c. si testes. In trib⁹ tñ casib⁹ pr̄ ꝑt eē testis ꝓ filio Primo i testam̄to filij testāt; ō castrēsi peculio. ff. ō testa. l. q̄. testa. §. j Scdo ad ꝓbādū gen⁹ vel originē. extra q̄ fi. sint legi. transmisso. Tertio in caus matrimōialib⁹. extra ō sen. z re iudi. tenor. Frater tñ ꝓ fratre z ꝫ frēm ꝑt testari. nisi habeant oia bōa in cōi. q̄ tūc itelligeret suā cāz agere. ff. de testi. l. j. Sz i reꝑia null⁹ idoneus testis. iij. q. ij. §. item null⁹. Sz vtr̄q; focius cū socio ꝑt ferre testimoniū. distigue. an sentit lucr̄ an damnū. si testis sentit damnū ꝑt. ff. q̄ appel. fit. l. eadē. Itez general'r in oīmi cā minor. xiij. ānis nō ꝑt eē testis. iij. q. ij. §. nota. extra. e. c. j. Q̄ fact⁹ pubes ꝑt ferre testimoniū de bis q̄ vidit ipubes. xxxvij. dist. ca. relatū. Seru⁹ aūt fact⁹ liber ꝑt ferre testimoniū de bis q̄ vidit i ꝑuitute. ff. de. ꝑ. sig. l. notionē. Itē prohibēt oēs crimiosi. extra ō testi. sup eo. ℞ hz locū ptercp̄ i criminib⁹ excep. extra ō simo. lz hely. vt ꝫ patuit. Itē ꝑm canones mulier in cā criminali ad testimoniū nō admittit. sz ꝑm leges nō prohibetur. xxx. q. v. mulierē. extra de ꝑ. sig. fozus. Itez in testam̄tz mulier nō ꝑt eē testis. isti. de testa. §. testes Sz in alijs caus nō prohibet. extra de testi. q̄m aliq̄. Itē testimoniū vul⁹ñ valz

Nota tñ casus in quib⁹ vnico testi credit Prim⁹ est cū dubitat an eccl'a sit ꝓsecrata. ō ꝓsecra. dist. iij. quul⁹. z general'r vbi nulli nocetur ibi creditur vnico testi. Itē monach⁹ testis eē nō ꝑt. extra ne cle. vl' mo. ꝑ totū. q̄a mōach⁹ funestā vocē hz. C. de his q̄ accu. ñ pos. l. si q̄s. vbi ō funestā vocē iudicari potius oportet cp̄ audiri. Et intellige nisi pro sua eccl'a. extra. e. ti. insup. z extra de iurein. nisi. Item soci⁹ criminis nō admittit ad testimoniū. extra. e. ti. veniens. nisi in criminibus exceptis. Itē ꝑuus nō admittit. extra de ꝑ. sig. fozus. iij. q. v. null⁹ ꝑu⁹. Itē libert⁹ ꝫ patronū non ꝑt testari. iij. q. ij. §. item Iulia. z si fecerit redigit ad ꝑuitutē. extra de ꝑuis ñ or. de famul' tñ ꝑ alios z ꝫ alios ꝑt testari. C. ō post. l. nec ceteroq̄. z si ꝫ patronū accusator vel testis fuerit ante litis exordiū capite puniendus est. xij. q. ij. q̄ manumittit nisi in crimib⁹ exceptis. z in crimie fraudati cēsus. xij. q. ij. Itē testimoniū ꝓducti z locati testis nō valet vbi scz aliq̄d accepit pro testimonio ferendo vel nō ferendo. vel vbi aliq̄d sibi promissum fuerit z ob ℞ testimoniū obtulerit. extra de test. c. j. z. c. sicut. z extra de proba. lz. iij. q. ij. §. itē i crimiali. Itē si testis obscure vl' ꝓfuse loq̄t non valet. nisi Itez deponat. extra. e. ti. cū clamore. Itē testis nō valet nisi ad ei⁹ receptōem vel depositiōez ꝑs aduersa fuerit euocata. extra. e. ti.

c.ñ. Itē infideles ꝫ fideles nō pñt ferre testimoniū.e.ti.lz vniuerſ.c.iudei. Itē teſtis nō valet niſi de viſu ꝛ auditu deponat.e.ti.preterea.ꝛ.c.cū cām. Itē teſtes ꝺ aliꝭ cauſis ꝛ negocijs teſtimoniū dicere nō debēt niſi de bis q̄ ſub eoꝝ pñtia facta eē noſcūt.iij.q.ix. teſtes. Itē teſtis ñ valet niſi reddat cāz dicti.e.ti.cū cām.extra ꝺ ſen.ꝛ re iudi.ſic.intellige ſi de ſua ſnīa iterrogef. Itē gener p ſocero ꝛ ecōtra teſtes eē nō pñt.iij.q.iij.§.itē. Item nota ꝫ teſtes pt obīci q̄ nō valeat eoꝝ teſtimoniū niſi habeāt.l. aureos i bonis. Nam aliter ꝓpt̄ pauptatē ſuſpect⁹ eſt.ij.q.j.i p̄mis. circa mediū.ꝛ.iij.q.iij.§.itē in crimiali. Et intellige de nō volūtaria pauptate. Item teſtis nō valet vbi recept⁹ fuerit in q̄rta ꝓductione niſi actor iuret q̄ nec ipe nec aduocatus eⁱ⁹ teſtari docuerūt nec teſtimonia alioꝝ ſcrutari nec ꝓpt̄ dolū aut aliquā maliciaz q̄rtā ꝓductōez petiuit.extra.e.ti.c.vltra tertiā.ꝛ.c.in cauſ. Itē port⁹ eſt credendū bonestioribꝫ vel dignioribꝫ q̄ aliꝭ. extra.e.ti. in nō.a.iij.q.ij.§.itē. Itē port⁹ credēdū eſt maſculo q̄ femine.extra de ꝓ.ſig.fo⁹.iij.q.ij. §.itē. Item magꝭ credit diuiti q̄ pauperi. ibidem. Itē nota mⁱtitudo teſtiū nō eſt attendenda vel attētanda i depoſitōibꝫ teſtiū ſed q̄litas.extra.e.ti.i nō.a.ꝛ.c.licet.iij.q.ij.§.itē Et vide.iij.q.ij.ca.j.vſq̄ ad finē. Nota q̄n exceptōz coꝝ iudice ꝓpoſuiſti debes ꝓteſtari ꝛ dicere baſ alternatim ꝓpono ꝛ eos ſic admitti peto. ꝓteſtor etiā q̄ nō obligor ꝓcediſe ad cōprobādū oēs ꝛ ſingl'as exceptiones q̄s ꝓpoſui ſz ſolū ad eas q̄ in iure ſufficiunt ad victoriā. Itē nota q̄uis regl'ariter ſit verū q̄ in oīi cā duo teſtes ꝓbate vite ꝛ puer ſatōis honeſte ſufficiūt.extra.e.ti.lz vniuerſ et.c.oīi negocio. Excipiūt tū caſus in q̄bꝫ ꝑles teſtes exigūt. Prim⁹ vbicūq̄ accuſat enormiter.ij.q.iij.p̄ſul.vbi ꝺr. Preſul ñ dānet niſi cū.lxxij.teſtibꝫ. Preſbyter āt cardinal' niſi cū.lxiij.teſtibꝫ. Dyacō⁹ vo cardinal' niſi cū. xxvij. Subdyacon⁹.accolit⁹.exorciſta. lector.hoſtiari⁹.niſi cū ſeptē teſtibꝫ ꝺēnat. Itē i teſtamēto ſeptē teſtes ſūt neceſſarij ſm leges.C.ꝺ teſta.l.hac ꝺſultiſſima. Sed ſm canones ſufficiūt duo vel tres in teſtamēto coꝝ ꝓbro ſuo adꝫ ordinato.extra.eo.ti.cū eſſes.ꝛ.c.relatū.ꝛ i teſtamēto niſi fuerint ſpecialit̄ rogati.nō valet.ff. de teſta.l.heredes. §.in teſtamēt⁹. Itē in codicillis q̄nq̄ ſunt teſtes neceſſarij ſm leges.C.de codicill'.l.vl. Item nūer⁹ teſtiū req̄rit̄ in donatōne facta cā mort⁹.C.de dona.cau.mor.l.vl. Idē numerus req̄rit̄ ad ꝓbādū ſolutiōem debiti in ſcriptis ꝓtētā.C.de teſti.l.teſtiū. Idem numerus requirit̄ q̄n aliq̄s dat ſuo libertatē ꝓ lrās ſuas.extra de fi.inſtru.cū Joh.in glo.ꝶ.ſi q̄ris. In depoſitōe etiā alic⁹ rei req̄rūtur teſtes.extra de fi.inſtru.c.ſi q̄s. Et hꝫ intellige q̄n depoſitū excedit auri libraz.C.ſi ag.emphi.pe.l.vl. Nota verſus in quibꝫ ꝓtinentur exceptiones contra teſtes.

Conditio ſexus etas diſcreti o fama.
Et fortuna fides in teſtibꝫ illa requires
Et ꝰ ſanguinei pariterq̄ domeſtica turba.
Et clerus laycum a ſe fugat ꝛ viceuerſa.
Res ꝓſona q̄dus loc⁹ bis ſūt ꝓſona tps.

Contra interrogatoria.

Voniam aliquā

q do teſtes min⁹ vera deponūt et exemplo Danielis ꝓphe iudices iterrogationibꝫ falſitatē depḧendūt. Jō poſtq̄ dictū eſt ꝫ teſtes ſubiū gam⁹ nūc qualiter aduocat⁹ rei formare ꝺz interrogatoria ꝫ teſtes. Scribitur q̄ ſic. Dñe iudex queratis a teſtibꝫ ꝓtis aduerſe ꝛ ab vnoquoq̄ ſingl'ariter ſup quolibet articulo de dicti ſui cauſa. de loco.de finibꝫ loci.de tpe. de auditu. de viſu.de ſcia.de fama. de oīibꝫ circūſtātijs q̄ pñt et debent animū veſtr̄ ad ſententiandū inclinare. ꝛ q̄ iura dicūt ꝛ q̄ decernūt cē q̄renda a teſtibꝫ. Et deſcendatis ſic ad ſpēz. Si teſtis dicit q̄ Elizabet ꝫrit mīmoniū cū Jo.queratꝭ ſup illo articulo q̄o ſciat ꝺ viſu ꝛ auditu. Et ſi dixerit de viſu queratis q̄ loco viderit.vtr̄ in domo vel extra domū Si dixerit in domo Petri.queratis i q̄a pte dom⁹. Item queratis ſi domus illa ſit lignea vel lapidea. Item queratꝭ qui fuerit p̄ſens ꝛ vtr̄ etiā alū q̄ꝫ p eum noīent. Item queratis vtr̄ dicti ꝫbentes ſtabāt vel ſedebant. Item q̄bꝫ veſtibꝫ erāt tūc induti. Itē queratꝭ p q̄ ꝓba ꝫrerūt.ꝛ vtr̄ vir vel mulier ꝫctū prius poſtulauerat. Item queratꝭ an aio ꝫbendi vel ludo dixerit illud. Itē q̄ratꝭ ſi aliq̄s met⁹ interuenerit vl' aliq̄ coactio cōtrahēdi vel ſpōte ꝫrint. Item queratꝭ q̄n tū tps ſit elapſum q̄ꝫ factū fuerit et q̄ anno ꝛ qua pte anni.q̄ menſe.q̄ die.q̄ ſeptimana q̄ hora diei.an aura fuit ſerena vel nebuloſa. Item queratis quis tūc erat eps iudex vel rector loci illi⁹. Item queratꝭ an fuit ro

ſ

gatus venire ad videdum ꝫ qd fiebat. vel si spōte veniſſz. Jtē vtz ipe sciebat vel scit aliqd ipedimētuz. Jtem q̄ratz si pmiſſū fuit ei aliqd vel datuz sit vt sic deponat. z si sperat dānū vel lucrū de cā illa. Jtem q̄ratz vtz sit inimic⁹ illi⁹ ꝺ quē iducit vel spēat inimic⁹ inducēt. Si aūt dixerit q extra domū fuerit ꝺctum mr̄imoniū q̄ratz an i vinea vel i via. Si in via q̄ratz in q̄ z q̄ratz ꝺ circūstātijs illi⁹ vie. Si dixerit i cāpo q̄ratz cui⁹ erat ille cāp⁹. z sic ꝺ alijs. Si dixerit q audiuit q̄ratis a q̄ vel a qbꝫ. z faciatz specificare noia eorū. Si tūc testes varij fuerit z vacillauerit i testionio nō vz. iij. q. ix. pura. iiij. q. iij. §. itē i crimiali. Jtem iudex bz inrogare an amore. timore. odio. cōmodo vl̄ pmisso. aut qūo z q̄lit. extra ꝺ testi. c. q̄tiēs. iij. q. iij. §. itē Jtē si testz i eadē cā sit iudex vel aduocat⁹ nō vz. extra de testi. dilect⁹. z. c. romana. li. vj. Jtez q fuerit ꝓcurator vel executor ꝓ Johe ꝺ B. postea i eadē cā ꝓ Johe ꝺ B. nō ꝑt eē testis. ibidē romana li. vj. Sz credo q ꝓ B. ꝑt testificari. qz ꝫ non inuenio phibitū. Jtem si cām habeat ꝺ quē ꝓducit q̄ videt suspectus ꝑt repelli. extra ꝺ pur. ca. cū in iuuētute. extra de iudi. cāz q̄. Jtem si qs i cā criminali semel tulerit testioniū ꝺ aliquē z postea itez venit in aliq̄ alia cā ꝺ eūdē testificari nō ꝑt. qz ꝑsumit eē inimic⁹. extra ꝺ accu. meminimus. Jtem si testz voluerit corrigere dictū suū nō ꝑt. nisi i ꝓtinēti aūctz a pñcia iudicis recedat. extra ꝺ testi. ꝑterea cū. Jtem testz tubās ꝓ ignorāte est habēdus. iō repellit. extra ꝺ penis. sup his. Jtem nisi testes de tpe z loco z ꝑsonis ꝓueniāt. nō valēt. extra de testi. cū cām. iij. q. ix. nihilomin⁹. Jtem testes ꝺctꝝ nō valēt. extra ꝺ testi. in nr̄a. Jtem si crimē obijcit testi. qd tāgit cāz de q̄ agit repellitur z punit. extra ꝺ excep. c. ni. j. Jtem si testes nō fuerūt recepti sigillatim nō vz. extra ꝺ el ec. q. ꝓpt. de accu. inq̄sitōis. Nota accusat⁹ pendēte accusatōe nō ꝑt ferre testioniuz ij. q. vij. testes. extra de except. deniqꝫ. Jtem nota laic⁹ in cā criminali dū agit criminaliter nō ꝑt eē testz ꝺ clericū. extra de testi. de cetero. nisi in criminibꝫ exceptz. extra de simo. tāta. Jtez si testis tm̄ loqt de audito alieno vt si dixerit. ego audiui ab illo q̄ dixit se audiuisse ab alio nō valet nisi in cauſ inq̄sitionis. sz ꝺ videt de testi. ꝑterea. solutio. ill⁹ ꝺ est spēale. qz loqt de ꝑsūptōe violēta ex ifamia.

Nota ꝫ casus in qbꝫ testioniuz valeat de auditu alic⁹. Prim⁹ in matrimonio z consanguinitate. xxxv. q. vj. de parētela sedens in solutōe debiti. iij. q. ix. §. testes. Secūdus in ꝓsecratōe eccl̄esie. de ꝓse. dist. j. de eccl̄esiaꝝ ꝓsecratōibꝫ. Jtē si testis recept⁹ fuerit añ lit. ꝓtest. nō valet. nisi i exceptz casibꝫ.

Nota casus in qbꝫ testes lit. nō ꝓtest. recipiunt. Prim⁹ qñ timet de morte testium.

Secūdus qñ timet de absentia diutur na. qz forte volūt pegrinare. Tertius si cōgscat de electōe alic⁹ ꝓfirmāda. Quartus si agit de matrimonio. z q ꝓueniēdus ē malicioſe ſe absentat. quia tunc ꝓtumax est.

Quint⁹ si ageret in modū inq̄sitionis de crimine alic⁹. Hos casus q̄nqꝫ habes. vt li. nō ꝓtest. qm̄ freq̄nt. Sext⁹. cū recipiunt testes ad memoriā ꝑteritoꝝ ꝓfuandā. extra de testibꝫ significauit. Septim⁹ est coraz iudice appellatiōis. qz ibi pñt testes iduci li. nō ꝓtest. extra de ꝓcu. in nostra. Octau⁹ ꝓpter actorē seu ꝓtumaciā absentis reus testes adducere potest. lit. non ꝓtestata. extra de do. z ꝓtu. cām. xij. q. iij. placuit. §. potest.

Nonus cū actor nō ꝑt agere ꝓpt iuramētū interpositū ꝑcedēs. extra de iureiurā ad nostrā. Decim⁹ vbicūqꝫ iudicis officiuz expetit. extra de spon. ꝑterea. Undecim⁹ cū spūalis cā tractat post mortē alicui⁹. sez cum qs in morte relict bona sua eccl̄e post mortē li. nō ꝓtest. pñt recipi testes z testant tūc etiā excōicati. xxij. q. ij. sane. Duodecim⁹ vbicūqꝫ offendit publicum cōmoduz. ij. q. iij. quia. Decim⁹ tertius si agit ꝺ statu z libertate eccl̄e. extra de testi. cum olim.

Si dixerit de fama. q̄ratis q̄ sit fama. et a qbꝫ illa fama ortū habuit. z vtrū illi erant mali uoli vel boneſti. Similiter queratis vtz illi a qbꝫ audiuit ea erāt bone fame vel male. z vtz erāt gues ꝑsone vel leues. Jtez q̄ratz q̄tiēs audiuit ꝫ. vtz semel vl̄ pluries. Sz qz plura sūt talia negocia q̄ꝫ sunt vocabula. ff. de ꝑscꝫ. ꝫ. le. natura. ideo multa talia deficiūt.

Contra instrumentum

Poniaz eandem

vim depositōes testiū z instrumēta obtinēt. Idcirco postꝫ ꝺ testes egē mus. nūc ꝺ instr̄a videam⁹. Instr̄m est scriptura facta ad assertionē alic⁹ rei. Dicit aūt instrumētū q̄si instruēs mentē. Instrūmtorū due sunt spēs. Alia ud est eē instrumentū

puatū qđ ē sigillatū sigillo puate psone. tale
i iudicio ñ vz nisi hēat inscptiōez triū testiū
adhuc viuētiū. extra ō fi. instru. c. ij. Instrm
publicū ōr qđ hz publicā autoritatē. cuius
pces sūt spēs. Prio ōr publicū qđ p manum
publicā. s. tabellionē i formā publicā est re-
dactū. extra ō fi. i scptura. Scdo ōr publi-
cu qđ sigillo autētico ē sigillatū. ibidē. Ter
tio ē illustriū psonaz autoritate autēticatū.
extra ō pfir. vti. vel iuti. cū dilecta. Quarto
qđ i iudicio scribit. extra ō fi. istru. scriptura
z tantū ō illo. Prio g vide corp⁹ scripture z
pſidera vtz ibi sit rasura vel innouatio poz
figure. maxie in loco suspecto. qm sic repelli
pt. extra de cri. fal. c. licet. Itē si caret sigillo
autētice psone. aut subscptōe nō caret vicio
extra ō fi. instru. c. ij. Itē nisi sint duo testes
scpti pter tabellionē nō vz. ibidē Itē si ibi sit
psona tabelliōis suspecta ñ vz. extra ō fi. in
stru. cū Jo. Itē vide diligēt qs pterit. qs sti
pulat⁹ fuerit z cui. Itē si agit vl' ꝓuenit q̄lit
i his pcedere debeas. vide. e. ti. §. si qs alteri
stipulari pt. Si oñderit exēplū vel rescptuz
nō ē fides adhibēda. extra de fi. istru. c. j. ybi
dicit. si scripturā autēticā ñ videm⁹ ad exem
plaria nihil facere possum⁹. Itē opponit in
strō q nō vz nisi ponat i eo cā debēdi. scz ex
mutuo depositovl' alia ō cā. extra ō fi. istru.
si cautio. Et h̄ sufficiūt de instrumēto

Contra priuilegiū.

Jn iudicio pro

ducit scptura q̄ ōr puilegiū. vide ō
ꝓbo ad ꝓbū ō eo sic est dictū ō instrō. Itē vi
de bullā an sit papal'. qđ cogscit i pūctis in
barba petri z pauli. i filo. i. stilo. scz z in alijs
i forma stili. q̄ntitate carte. extra ō cri. fal. lz.
Itē si papa vni loq̄t vob. vel pl'ibz tibi. ñ vz
extra ō cri. fal. quā gui. vñ ꝓsus. Forma. sti
lus. fil ū. rasa mēbrana sigillū. Hec sex falsa
ta dat scpta valere pusillū. Itē an priuilegiū
sit donatiuū vl' ꝓfirmatiuū ñ vz nisi oñdat
principal' pcessio. qz vbi p̄ncipale nō tz. nec
accessoriū. extra ō fi. istru. int' dilectos. z ibi
vide formā reph̄ēdendi priuilegiū. Si ꝓo
principal' ꝓcessio appareret cū bulla vl' cū si
gillo nō vitupato. pſidera diligēt vtz conce
dēs potat ꝓcedere vel nō. z ipugna ne trās-
eat i rē iudicatā. extra ō sen. z re iud. int mo
nasteriū. Itē si priuilegiū ꝓcessum ē fm ius
cōe. dic q nō est priuilegiū cū nihil priuatī
offert. extra ō ꝓ. sig. abbate. ij. dis. priuilegia
xxv. q. j. §. itē octaua die. Itē si p̄ter ius cōe
detur. extra de ꝓsue. cū dilect⁹. Itē si datū ē
p̄ ius cōe. vide an illi p̄ quē datū ē aliq̄ lesio
inferat. q̄ si enormis est nō tz. extra de ꝓ. sig.
qđ p nouale. nisi ō lege vel canone p̄ quē da
tū est fecerit exp̄ssam mētōez. Et intelligē si
est priuilegiū imparatoris. q̄tuz ad leges. vel
pape q̄tū ad canones. Itē si suppressiōe ve-
ri aut suggestiōe falsi fuerit impetratū. nō tz
q2 mēdax p̄cator carere dz penit⁹ impetrat⁹.
extra ō rescrip. sedes. in fi. Itē si p̄ ius vl' vti
litatem publicā vel p̄ scriptōem. ibidem.
Item si est p̄ ius naturale nō valet. si conce
dens habet ius tollendi illud. Casus. ff. ne
qđ in lo. pu. fi. l. ij. §. si qs. Si ꝓo ōr in gene
re nō obstante aliqua lege vel canone. non
valet. qz nulla lex etiā scripta vel etiā canon
ius naturale tollit. ff. de reg. iu. l. priuilegia.

Nota magna est differētia int' priuilegiū
datū psone et datū loco. si est psone nō tran
scendit vitā psone. extra de re. iu. priuilegia.
li. vj. si datū ē loco. ppetuū. vt dist. ij. qs fil⁹
si ꝓo dubiū recurrendū est ad psonam con
cedentis. extra de iudi. cum venisset. Si tñ
doctor vel conditor haberi nō potest statur
priuilegio. nisi aduersarius cōtrariū per te
stes ostendat. ar. extra de fi. instru. cum Jo.
Et vide si agatur reali vel psonali actione.
extra. vt lit. non ꝓtest. q̄m freq̄nter. Item si
datū sit ad tps vtz tempus sit finitū. xxv. q.
ij. §. fi. Itē vide si aliq̄ ꝓditio sit annexa q̄ nō
sit ipleta. qz tunc nō valet. extra de ꝓdi. appo.
vez vide si satisfecit qđ p̄misit. qz al's nō vz
de condi. appo. sup eo. Et nota differētiā
int' donatiōem sub ꝓditōe. z donatōem sub
modo. Donatio sub cōditione nō tenet nisi
aduenīente ꝓditione sine ea cōplera. vt. ff. ō
condi. z demō. l. q̄ here. §. vlti. Donatio sub
modo est. do tibi māsuz vt me pascas q̄diu
vixero. h̄ donatio statim tenet z nō reuocat
q̄diu modo seruat. extra de condi. app. vez
in glo. vñ nota differentiā. sepe tñ vnum po
nitur p̄ alio. ibidem. Nota. vij. casus i q̄-
bus donatio facta eccle nō valet. nec revo-
cari pt. Primo si sub mō facta ē z ꝓditio de
ficit. vt iam dictū est. Scdo ꝓpter turpe fa-
ctū appositū. extra de symo. c. de regularib.
z. c. veniēs. Tertio p̄opter dati enormitatē
xij. q. ij. si qs irascit. Quarto ꝓpt̄ sequentem
procurationē. xvij. q. iij. quicunq. Quinto
p̄opter recipientium fraudem. xvij. q. vlti.
constituit. Sexto p̄opter donantis impo

tētiā. extra ō testa. filiꝰ nr̄. Septio ꝑt causē ōfectū. extra ō r̄nūc. c. ex trās missa. Octauo ꝑt doni immēsitatē. xij. q. ij. si q̄s de seruis.

Itē nota q̄n q̄z vl̄ sex casus i q̄b donatio facta alteri ꝑt ō rigore iurꝭ reuocari. Primꝰ si donatarius ī donatorē manꝰ ipias ītecerit. Scōs. si atroces iniurias ei ifert. Tertiꝰ. si gue rez suaz ei dānū itulerit. Quartꝰ si gue vite piculū ei iferre ꝑsūpsit. Vos q̄tuor casus hēs extra ō dona. c. vl. Quintꝰ ꝑt ingti/tudinē. Sextꝰ si ꝓditōz sibi appositā nō ꝛua uit. ibidē. z. C. ō r̄uocā. dona. l. vl. Itē donatio fctā a mr̄e si trāseat ad scōas nuptias. ex trib casib ꝑt r̄uocari.. Primꝰ si filiꝰ vite sue insidiatꝰ ē. Scōs si atroces manꝰ in eā iecerit. Tertiꝰ si totiꝰ subē molitꝰ ē iactura. in autē. de nup. §. mr̄. Et ītellige q̄ hec dictio atrox trib cauſ ꝓsideratur. insti. ō iniur. §. atrox. vñ ꝯsus. Dis trib ex cauſ iniuria ōr atrox. Facti ꝑsone vel loci ō rōne. Itēvide si ꝑuilegiū est ꝓcessū ob cāz. vtz cā subsit vl̄ nō. z vtz fuit cā ipulsiua. xix. q. ij. q̄. sūt. Itez vide si renūciauerit ꝯbo vel facto. dic tūc q ñ vz. extra ō ꝑuil̄. Itē si abusus fuerit ꝑuilegio ñ vz. extra ō ꝑuil̄. vt ꝑuilegia. z ō re. iur̄. ꝑuilegiū. li. vj. Itē ꝓsidera diligēt an ꝑt ōli ctū fecerit se īdignū. ex. ō ꝑui. tuaz. Itē si fecerit ℑ ꝑuilegiū. ibiō. Itēvide si sit gñale vel spēale. vl̄ vnū generale z aliō spāle. q̄ generi p spēz derogaī. extra ō re. iur̄. generi p spēm li. vj. Itē si ꝑuilegiū sit alicui dānosū nō vz. extra ō decī. suggestū. Nota ꝯsus ō casibus q̄b ꝓditur ꝑuilegiū. Si facis ℑ. si negligo ꝑter abusum. Delictū damnū piter/q̄ ꝓcessa ptās. Item ꝑuilegiū nō vz iq̄ ꝓtinet q̄ alios ab oīb sit immunis. idē dic ō q̄libet scriptura. L. de decurionib. l. exēplo et. l. vacātis. z vt breuit me expediā vide. c. ex ore de priuilegijs. z de sen. z re iudi. inter monasteriū. z de fi. instrumē. inī dilectos. z lxij. dist. p totū.

Contra testamentum.

D faciendū testa:

mēta. Sciendū q̄ testamentū ē volūtas solēnis q̄ ptestaī q̄s de reb suis post mortē suā cē. xij. q. ij. placuit. An testamentū valeat primus ꝓsidera q̄s fecit testamentū Et an ꝑm regulas iuris testatꝰ sit de numero testiū. z q̄ rogati debēt eē. dixi s in titu. ō testib. Testamentū nisi sit vltimū nō valet extra de cele. miss. cū marthe. Itēvide vtrū illa vltima volūtas sit p aliā posteriorē immutata. z dic q̄ nō vz. vt. xij. q. vl. Itē testamentū nō valet nisi heres fuerit institutus. ff. de his q̄ intesta. l. vltī. Itē si testatoꝛ fuerit furiosus testamentū ñ valet. C. q̄ testa. fa. ñ poss. l. furiosum. Itē masculꝰ q̄ q̄tuordecim annos nō cōpleuit. z femia. xij. nō ꝑt testamentū facere. ff. de testa. l. q̄ etate. Item nec mutus nec surdus ꝑt testari. C. q̄ testa. fa. ñ ꝑmit. l. discretis. Et intellige de surdo a nata q̄ si a morbo et sciat scribere bñ ꝑt. ibidem. Item filiusfamilias nō ꝑt etiā de voluntate ꝑis nisi de castrensi peculio. C. de inoff. testa. l. pnī. Item infamis ob crimē famosū l. is cui. ff. de testa. extra de here. excōicam. Item captus apud hostes si faciat testamētum nō valet. insti. q̄b nō ꝓmittuz facere testamentū. §. vltī. Ubi pene oēs ꝓdicti casus sunt in glo. fi. Item si pater petit filium in testamento nō valet. ff. de iniusto rescripto. et irrit. testam̄. l. nam z si. Item si exhereditauit sine causa exꝑssa z vera ac iure cōcessa nō valet. C. de postu. l. nō lz. Casus aūt in q̄b filius ꝑt exhereditari habes ō in reiuran. z in auten. vt cum. de appel. cōg. §. causas. collī. viij. Item si testamentū fuerit rasum seu viciatū in loco suspecto nō valet extra de cri. fal. licet. de fi. instru. inter dilectos. Nota mulier nō ꝑt esse testis in testamento. ff. de testa. l. q. testamentū. vbi ōr mulier in testamento testimoniū dicere non ꝑt Item nemo existens in prāte testatoris potest eē testis. ff. e. ti. q̄ testa. l. j. Item q̄ oēs testes sint liberi z puberes. alꝫ nō valet. īstī. eo. ti. §. sed cū aliqs. z. §. testes. z sup. c. cōtra testes. Item nisi testes in fine testamenti se subscripserint. nō valet. ff. e. ti. l. heredes. z illa oīa q̄ dicta sūt debēt in testamēto solēni esse. Et ꝑm leges q̄ñ ꝑ testaī inē liberos z nepotes tūc nō est necesse q̄ tāta solēnitas adhibeaī. C. e. ti. l. hac ꝓsultissima. Sz sufficit tūc q̄ adhibeāī duo testes. Similiter miles ꝑt suum testamentū facere cor̄ā duobus testib. ff. ō testa. mi. l. dinus. Nota nullus ꝑt facere testamentū q̄ seculo renunciauit z aliquā religionē intrauit. z si testamētum fecerit nō valet. xix. q. vl. q̄ ingredienti bus. Nota si q̄s dixerit cōmitto tibi vltimā voluntatē siue dispositōem ego Jo. z heredem quē tu voluerz. Si postea testam̄tū factū fuerit ñ vz ꝑm leges. secꝰ est ō benignitate cano. ij. q. ij. vbi ōr q̄ extremā volūtatē in

alteri⁹ dispositõz ꝓmittit nõ videt decedere intestat⁹. Itẽ si aliq̃d in testam̃to tibi fuerit legatũ. caue ne testam̃ tũ ipugnes. qz legato ꝓuabers. C. ō codicill'. l. vl. qz nemo dz hẽre subsidiũ ab eo q̃d ipugnat. extra ō cen. cum olim. Et ħ ō testam̃to sufficiũt.

Contra positiones.

Positiones sunt in/

uẽte vt releuẽt ptes ab onere pbãdi ꝑsertim p testes. facili⁹ eñ fiũt ꝓfessiões q̃z ꝓductiões testiũ. cũ testes idonei vix inueniãtur z cũ labore z expẽs ꝓducunt. iiñ. q. iij. §. itẽ i crimiali. Nota sex modis actor ab actu iudiciali remouet p positões min⁹ legitimas. Prim⁹ modus. si positio fuerit negatiua ꝓbari ñ ꝑt. Sz q̃ ponit necesse dz ꝓbare q̃d ponit. ff. ō pba. l. ij. Nota q negatiua est triplex. facti. iurs. z q̃litats. Negatiua facti ẽ duplex. pura z simplex. q̃ ñ dz determinatoz loci vel tpis vel alic⁹ rei. z ħ ꝓbari ñ ꝑt directe vel idirecte. vt si q̃s dicat se nũq̃z citatũ fuisse. extra ō elec. bone. j. Si ãt adiciat tps vel loc⁹ vel aliq̃d sic tũc ꝑt ꝓbari idirecte. extra ō testi. ex tenore. z. c. series. Itẽ negatia facti ꝓbat cũ hẽat affirmatiuã iplicitã. vt si dicat coact⁹ renũciaui. ħ dz ꝓbari. extra de renũc. sup ħ. Negatiua iurs bñ ꝓbatur. vt si negas emãcipatiõz recte factã ħ debes ꝓbare. ff. ō pba. l. ab ea pte. §. idẽ rñdeo. si q̃s negat aliq̃d iuste factũ dz illō ꝓbare. Negatia q̃litats vt si diceres. ille ñ ẽ idone⁹ vel legitim⁹. vl' ñ est soluẽdo fidei'. ħ dz ꝓbare q ħ dicit. qz q̃libet ꝑsumit bon⁹ z idone⁹ nisi ꝓbet ꝯtũ. extra ō ꝑsup. dudũ. z ō scru. ĩ ordi. fac. c. vnico. Itẽ oĩs negatiua q̃ icludit i se affirmatõem appellat negatiua ꝓgnãs. z tal' negatia ꝓbat ꝓpt inclusionẽ affirmatõis. extra ō pba. qñ. de testi. ex tenore. Scõs mod⁹ ẽ si positio ñ facit ad cãz vel ñ est fcã sup re de q̃ agit in libello ñ vz. ꝓbi gra. Si agit ō rei vẽdicatiõe z actor petitiõz facit sup mutuo ō posito. tal' positio ñ vz. Tertⁱ mod⁹ ẽ. si positio ñ releuat ponẽtẽ vel ñ. pdest petẽti. tal' positio nõ dz admitti. extra ō excep. dilecti filiꝯ. Nota differentiã inter scõm z tertiũ modũ. In scõo licet positio sup re de q̃ agit nõ sit pbata. tñ mõstrat intentõz ponẽtis. In tertio ãt nihil facit ad negociũ de q̃ agit. Quart⁹ modus si est positio pẽdens ab alia positõe q̃ negata est. tal' positio nõ vz. ꝓbi gra. Actor dic. Pono q A. tradidit mihi fundũ. reus negat ħ. Actor postea pducit aliã positõz dicẽs. Pono q A. tradidit mihi fundũ talẽ. ħ positio nõ ẽ admittẽda ꝓpt duo. Primo. qz nõ releuat ponentẽ. qz nuda traditio ñ trãsfert dominium. ff. ō acq̃. re. do. l. traditio. Scõo qz pẽdet ab alia q̃ fuit negata. Vñ si re⁹ ad istã q̃ ad negatã depẽdet rñderet posset de facili ꝑiuriũ icurrere. Sz iudex dz caute ꝑcauere ne det viã ꝑiurijs. extra ō iureiur. si vero. Quint⁹ mod⁹. si positio ẽ iplicita q̃ fit q̃ñ advocat⁹ duas positões formet sub vna interrogatõe. sic q alt'a ps est ꝑa z alt'a falsa. z is q̃ interrogat credit posse simplr rñdere. Exẽplũz Pono te comedisse ĩ eccl'a. comedisti. z ecclesiã ñ itrasti. nõ potes rñdere q sic. qz hodie eccl'az ñ itrasti. nec potes dicere q ñ. qz alt'as nõ comedisses. Est g̃ regula. sic re⁹ certũ dz dare rñsuz. ita actor certã dz facere positionẽ. Si ꝯo positio obscura vel cauillosa fuerit. re⁹ rñdere ñ tenet'. i spẽ. ti. ō posi. §. septio ꝯ. tertio q̃z. z ꝯ. xiiij. qz sup re icerta ñ ꝑt ferri sniã. xj. q. iij. gue. nec lz aliquẽ frẽz suũ recõuenire circũscriptiõe ꝯbor. xxij. q. iij. vnusq̃sq̃. dicat g̃. vel positõz facias declarari vel te nõ admitto. z si sint positões due vel vna implicata ō illa vnã ptẽ diuisim ꝓponat. vt pono te hodie comedisse. ad illã rñdeat re⁹. credo vel ñ credo. postea pcedat ad aliã z dicat. pono te bodie itrasse eccl'az. ad illã positionẽ ꝑt rñderi. ñ itraui. Itẽ aliud exẽplum Pono q possides eccl'az scti viti ptinẽtem ad mõasteriũ scti petri. ibi iplicãt duo. vnũ q re⁹ possideat ecclesiã scti viti. z q eccia btĩ viti ptineat ad mõasteriũ scti petri. iõ debẽt fieri due positões. Sext⁹ grad⁹ ẽ. si fit positio sup articulo pcedẽte de eadẽ re. q̃d nõ est ponẽdũ. Nã tũc fortasse negauit q̃d mõ ꝓfitet'. tãq̃z nauta nauigãs ꝯ vẽtũ nõ ẽ audiẽd⁹ in autẽ. de his q̃ igre. ad appel. §. j. col'. ij. Nota in cã ciuili dz rñdere re⁹ positiõibꝯ ꝑm credulitatẽ. qz i talibꝯ ꝑstat iuramentũ calũnie q̃d est ꝑm credulitatẽ. Sed i caus' spũalibꝯ dz rñdere ex certa scia. qz i talibꝯ ꝑstat iuramẽtũ ō ꝓtate dicẽda. extra de iura. calũ. statuimus. li. vj. Nota ꝓfessio sp rõni naturali debet ꝓuenire. vñ si aliquẽ dico filiũ meũ z etas nõ patit nõ valz ꝓfessio. ff. de introga. actõ. l. ꝓfessiõibꝯ. §. z si. Itẽ si formidine tor mẽtoz fateat' aliq̃s ꝯ me. tal' ꝓfessio mihi ñ ꝓiudicat. nisi postea tozm̃to liberat⁹ i eadez ꝓfessiõe ꝑsistat. ff. de q̃stio. l. j. §. si q̃s. Item querit' vlz q̃ in cã positiões fieri possent et

debēt. rñdeo q̄ūscz renūciatū fuerit testibꝫ. probationibꝫ z instrumētis. Et hec de positionibꝫ sufficiant.

Contra sententiam.

Ententia est diffinitio iudicialis q̄ ꝓtroversijs finē imponit ꝓnūciatōe iudicis ꝓdēnatōem vel absolutōem ꝓtinēs. vt si dicat iudex visis z auditis ꝓfessiōibꝫ z allegatōibꝫ vtriuscz partis. necnō attestatōibꝫ ab actore et reo ꝓductis diligēter inuestigatis z intellectis ꝓsilio habito iurisperitoꝝ. talē ꝓdēno z absoluo. c. vt ptz. j. q. j. in ꝑmis. z extra ō seq̄s. pos. c. j. in spe. ti. ō sen. §. vt aūt. ℣. nos itaq̄z. Qm̄ ār snie diuerse a iudicibꝫ pferūt. q̄z aliq̄ ipo iure sūt nulle. alie p restitutiōem i integz. alie p appellatōz interpositā. alie p supplicatōez retractāt. Jō ꝛ snias aliq̄d videam⁹ Et ꝑmo ꝛ illas q̄ sūt ipo iure nulle. a q̄bꝫ nō valet appellari. extra ō vita z ho. cle. cū ab oñi. Jtē snia lata die dñica vel alio tpe feriato nō valet. etiā ptibꝫ ꝓsentiētibꝫ. extra ō fer. c. vl. ff. ō fer. l. si feriatis Jtē si tpe messiū vel vindemiaz cōpellatur q̄s litigare exceptōne ꝑus posita si snia lata fuerit. ibidē. Jtem snia lata ꝛ absentem nō ꝓtumacē non valet. iij. q. ix. caueat. Pro illo nota q̄ncz genera absentiaz. Prima est absentia pbabil' necessaria. vt inimicicia. Secūda est probabil' tm̄. vt i studio. Tertia necessaria tm̄. vt in relegato. Quarta est volūtaria. vt in mercatore. Quinta est p ꝓtumaciā. Hec q̄ncz habes. ff. de i inte. resti. l. vlti. In ꝑma restituunt ad totā cām. C. de pcu. l. qz absente. In scōa si nō fuerit defēsus appellās audit. C. qūo z qñ iudex. l. ab. eo. In tertia cognita cā subuenit. In q̄rta nō restituit sz ledit p snīam. ō re iudi. l. ō vnoq̄z. Jtē q̄nto nō audit appellās nisi veniat iudice ad huc sedēte p tribunali. ff. ō i inte. resti. l. pnl'. Alios casus absentie z ꝓtumacie hēs. extra vt lic. nō ꝓtest. qm̄ freq̄nt. Jtē nll'a ē snia si duo vel pl'es sint iudices z vn⁹ sine alio procedit nisi i delegatōe ꝓtineat q̄ alter sine altero procedat sine mādato ꝓtinēs absentis. extra de of. iudi. dele. prudentiā. Jtē si duo iudices diuersas proferunt snias tenet pro reo. non pro actore. nisi in cā fauorabili. vt matrimonio vel testam̄to. ℞ est vez si ex ordinaria iurisdictiōe procedit. Si ꝑo ex delegata. ex vtroq̄z snia pendet in arbitrio delegātis. z si ex cōpromisso neutra dz hāe vigorem. extra de sen. z re iudi. duob⁹. Jtē nulla est snia si certū terminū supior assignauerit infra quē dz sententiare. z iudex post datuz terminū sententiauerit nisi termin⁹ de consensu partiū prorogef. extra ō of. dele. ō causis. Jtē nll'a est snia nisi ps ꝛ quā lata est tribus edictis vel vno pemptorio fuerit euocata. xxiij. q. iij. de illicita. z. c. de excōicationis. z si nō inuenit citand⁹ nihilominus ad suā dom̄ dz citatio dari. z sui amici requirēdi sūt an sit aliq̄s q̄ velit eū defendere. alie snia nō valet. extra ō do. z ꝓtu. causāq̄z. et ibi in glo. z. c. fi. Jtez nulla est snia in q̄ mortu⁹ ꝓdemnat. ff. de sen. q̄ sine appel. rescin. pos. l. penul. intellige nisi in casibꝫ exceptis. vt in crimine bereſ. xxiij. q. ij. sane. Jtē nulla est snia q̄ ꝓtinet p̄ceptuz impossibile. qz nemo ad impossibile obligat. in regl'a. nemo. extra de reg. iur. li. vj. Jtem snia lata ab excōicato nō valet. extra de sen. z re iudi. ad pbandu. Jtē snia nulla est qñ libellus nō est oblatus extra de libel. ob. c. j. ij. z. iij. intellige nisi sint breuissime lites z maxime viliū pſonaz. Jtē nulla est q̄ cum falso procuratore est lata. extra de do. z ꝓtu. in n'ra. Tenet tñ snia q̄uscz falsitas fuerit detecta. vt ibidē. z extra de rescp. ex pte. Jtē snia lata ꝛ furioſū nō valz. ff. de re iudi. l. furioso. Item snia nulla est nisi lata fuerit sup certa q̄ntitate. intellige quando agit sub certa specie. insti. ō ac. §. curare. Jtē nulla est qñ iudex ad certā rem dat⁹ de alio pronūciat. extra de of. iudi. dele. ex lris. Jtē nll'a est si p surreptiōez lata ē xxv. q. ix. veniā. extra ō rescp. ad audientiā. ij. i glo. ℣. irritū. Item nll'a est ꝛ fiscū absente et⁹ ad uocato. ff. de iure fisci. l. si fiscus. sec⁹ si ꝛ ꝑua tū lata. Item nulla snia est ꝛ manifeste absentē cui⁹ aduocato vel ꝓcuratori vel et⁹ aduersario dat pecunia vt se vinci patiat. C. ō aduo. diuer. iud. l. j. Jtē nll'a est snia iudicis delegati q̄ nō est. xvij. an. extra de offi. iudi. dele. cū vicesimū. intellige nisi ꝓnceps ex certa scia cām minori cōmittat. Jtē si ordinarius. xxv. annum non attingat ibidem. Qñ snia est aliq̄ qñcz retractat p appellatōez zc. Qñ dies est assignata ad sententiandū si iudex alio die sententiauerit ptibꝫ ignorātibꝫ vel etiā vna pte. p appellatiōem retractat. ff. de ri. nup. l. palam. Jtem si loc⁹ est assignat⁹ z iudex alio loco sententiauerit. C. de sen. et interlo. om. iu. l. si p errorem. Jtem snia lata de nocte pt retractari. extra de off. iudi. ōle.

consuluit. Item snia de ꝺditione de futuro ferri nō debet. lata ñ tenet. sed ꝑ appellatiōez qñq; retractaꝫ. extra de ap. ꝓterea requisisti z extra de sen. excō. a nobis. ij. q. vj. biduum Item snia illa retractaꝫ si iuramentū calūnie exactū in cā fuerit z nō ꝑstitū. C. de iuramē. calū. l. ij. Item snia lata ꝓ vel ꝺ filiū fa. existentem in iudicio sine ꝓsensu ꝓpis ꝑt retractari ꝑ appellatōem. ff. de iudi. l. licet. et. l. si debitor. Item snia nulla est ipo iure si iuꝺex eam nō sedendo tulerit. ij. q. ij. §. spacium. Item nisi snia lata fuerit in scptis nll'a erit. ij. q. j. in ꝓmis. extra de proba. qm̃ ꝺ falsam. Istud fallit in casib; Primꝰ est in vilibus psonis. Secūdus est in leuib; criminibus. ff. de accu. l. leuia. Tertius in cā matrimoniali. extra de test. Albertus z alij ꝙdam dicūt ꝙ snia potest ferri sine scriptis in oīmi cā de ꝓsensu ptiū. sed ℞ relinq; disputationi. Item si eps inter subditos suos cognoscit non esse necesse snīam ferre in scptis. xj. q. j. si quisq;. nisi cā sit crimialis. ibidem. Itē sententia nulla est licet scpta sit a iudice non tamen recitata. C. de sen. excom. ex picul'. recitata. l. j. imo nulla est si eam iuꝺex nō ꝑ se sed ꝑ aliū recitauerit. ibidem. l. vl. z extra de consue. ad nostrā. Item nll'a est snia lata ꝺ minorem. xxv. annis sine curatoris autoritate C. de his q̃ le. pso. in iudi. stan. nō hñt. l. j. ij. z. iij. nisi in causis spūalib; puta matrimoniali quā minor ꝑ se ꝑt tractare. extra de resti. spo. ex parte. Sententia aūt ꝓ eis lata z C. de procu. l. eo nō minꝰ. Itē snia a nō suo iudice lata nō vz. extra de ꝓsue. ad nostrā. z de iudi. si cleri. Itē si ꝛuus snīaz tulerit ipo iure nll'a est. ij. q. vij. c. j. z extra de rescp. scitaꝫ. Item nll'a est snia ꝑ mulierē lata. ibidem. z. ff. de reg. iu. l. ij. aut nisi ꝓsuetudie approbata. vt extra ꝺ arbi. dilecti filij. aut a ꝑncipe. ij. q. v. in oīes. Item snia ab heretico iudeo vel alio fidei inimico nō valet contra christianos. extra ꝺ here. excommunicam. Item nulla est snia ex parte iudicis. qz iuꝺex ē ingenuus vel ꝛuus. z nō ꝑt militare. vel hz centū aureos. C. de peda. iudi. l. ij. ff. ꝺ arbi. l. nō distinguem. Item nulla est snia si iuꝺex secularꝭ sup re ecclesiastica iudicabit. extra de foꝛ. cōpe. si diligenti. Item snia lata post aliam diffinitiuā ꝑ appellatōem non suspensam est ipo iure nulla. ij. q. vj. §. diffiniti reqre de sen. z re iudi. c. inter monasterium. z extra de resti. in inte. cū ex lr̃is. Sunt etiā snie q̃ sine appellatiōe rescindunt. vt in causa matrimoniali q̃ nō trāsit in rem iudicatā extra de sen. et re iudi. latoꝛ. Qñq; est nulla rōne loci inhonesti in q̃ lata est snia. extra ꝺ appel. q̃ fronte. Item rōne ordinis nō seruati. quia iuꝺex debuit ꝓdēnare procuratorez z ꝓdēnauit dñm. C. de sen. iterlo. om. iu. l. j.

Nota tñ in criminib; ꝓdemnatur dominus nō procurator. C. de iureiurā. l. vl. Qñq; ꝓdemnat procurator nō dominꝰ. extra ꝺ proba. licet cā. extra. de fi. instru. inter dilectos. Item nulla est snia si aliquis de septē tramitib; iudicij obmittatur vel puertatur Primus trames vt libellus detur. extra de libelli obla. c. j. z ij. Secundus est litis cōtestatio. extra de lit. ꝓtest. c. vnico. Tertius vt de calūnia iuretur et de veritate dicēda in causis spūalib;. extra de electione. dudū. Quartus vt depositiones testiū scribātur. extra de proba. qm̃ contra falsam. L. ꝺ sen. z interlo. om. iudi. l. prolatam. Quintus vt publicentur. vt in dicta. l. prolatam. Sextus vt sententia feratur in scriptis. ij. q. j. in ꝓmis. z. c. longā. Septimꝰ vt snia ferat a iudice sedente pro tribunali. L. ꝺ sen. ex piculo recitā. l. j. z. ij. Itē nll'a est snia si ꝺ ius est prolata. ij. q. vj. §. diffinitiua. extra de sen. et re iudi. c. j. Item nulla est snia nisi prius lis fuerit ꝓtestata. extra vt lit. nō ꝓtest. ꝑ totum Et sex casib; exceptis de q̃b; valet snia lite ñ ꝓtest. Primꝰ si agit de electiōe ꝑlati ꝓfirmāda vel cassanda. Scꝺs si agit de matrimonio criminaliter z is q̃ cōuenitur maliciose se absentauerit z ꝓtumax fit. Tertius si agitur de crimine ꝑ moduz inq̃sitionis. Vos tres casus habes. extra vt lit. nō ꝓtesta. qm̃ freq̃nt. z de accu. qualiter z qñ. Quartū habes extra de iureiuran. ad nostrā. Quintꝰ ē actore ꝑ ꝓtumaciā absente reo pñte z petente se absolui. extra de do. z ꝓtu. Sextuz habes ꝺ sen. excom. a nobis. vbi ꝺr. absolui ꝑt post mortez penitētia nō pacta si pnie signa apparuerint in eo viuēte. Item nll'a est snia si lit. nō ꝓtest. testes fuerint recepti nisi i casib;. Primꝰ si timeaꝫ de morte testium. Secūdus est de absentia diuturna. Tertius si cognoscit de electione ꝓlati. Quartꝰ. si ꝑ appellatōem snia potuit retractari. ff. ad trebel. l. saluo. Item snia lata ꝑ falsos testes vl ꝑ falsa instrumenta quandoq; retractatur per appellationem. quādoq; ꝙ ꝑ in integrū

restituit.ff.ꝺ re iuꝺ.l.diu⁹.z.C.ꝺ tpi.i ite.fsti. l.supuacuā.extra ꝺ pba.lz.z ꝺ pcu.i nra.C. ad.l.coꝛ.ꝺ fal.q̄rela Jtē si ex falꝫ allegatōibꝫ sit lata.ff.ꝺ iudi.l.si ꝓtoꝛ. Tales āt snie valēt q̄sq; falsitas fuerit ꝟuelata.extra ꝺ pcu.in nra Nota snia ꝺ absentē lata si absēs ꝑ breue tps iustā cāz absētie sue ꝓbauerit ipa snia ꝑ restitutōz i itegꝝ pt̄ ꝛtractari.extra ꝺ fsti.i ite.ex lris.extra ꝺ se.z re iuꝺ.cū bertold⁹. L. ꝺ pcu.l.q̄ absēte.z.ff.ꝺ admi.tu.l.scire opoꝛ tet.§.suffic̄.vbi ꝺꝛ.si q̄s ꝑpr̄ egritudinē l̄ aliā necessitatē puta marꝫ vl̄ byemis l̄ icursū la tronū aut sil̄z cām i ꝓstituto tpe ꝟeire ñ pt. ei ē ignoscēdū q̄m snia retractaꝫ i cā crimia li.vic̄.iij̄.q.v.q̄sq;.extra ꝺ do.z ꝓtu. fitaꝫ. Nota iudices penā ꝑ snia pecūiaria q̄ mul/ cta vocaꝫ pñt remittē rōe pauptatꝫ.C. ꝺ mō mul.l.eos. Et ħ cā breuitatꝫ sufficiūt.

Contra appellatōem.

Voniam contra

snias appellatiōes q̄sq; fruſtratoꝛie fiūt.iō pᵒtractatū de sētētijs de appellatōibꝫ videā⁹. Appellatio ē a miꝛi iudicio ad maꝛ ius tribunal ꝓuocatio.iniq̄ ḡuamis l̄ iniq̄ snie q̄rela ꝓtinēs.ff.e.ti.l.j. Si appellaꝫ a iu/ dice ꝓncipali vel a cur.nō valet.ix.q.iij̄.c.ipi siūt.z.c.patet. Jtē a senatu ꝓncipis appellari nō pt.ff.a q̄bꝫ appellari ñ licet.li.j. Jtē a snia papali.q; eccia ꝓpaꝫ senatui. Jtē appellatio fcā a snia arbitri ñ valet.iij̄.q.vj.a iudicibꝫ.z C.ꝺ arbi.l.j.ff.de arbi.l.ñ distiguem⁹ Jtē cō tumaciꝫ appellatio nō valet.extra.e.ti.p tuas. nisi venerit adhuc iudice ꝑ tribunali sedēte ff.de i inte.resti.l.diu⁹. Jtē q̄ñ appellaꝫ a ḡ/ namine appellatio non valet nisi coꝛā iudice ḡuamis cā ꝓbabil̄ pt̄ēdaꝫ.extra ꝺ ap.coꝛdi. li.vj.appellatio extra iudiciū ifra.x. dies a tpe cognitōis ḡuamis i scptꝫ fieri pt. Jntel lige nisi appellet iudice adhuc sedente ꝑ tri bunali.tē sufficit viua voce appellare ab ini q̄ snia.ff.e.ti.l.iij̄. Jtē appellatio ñ vz fctā ab il lo q̄ sub notoꝛio crimie ꝓuicit⁹ ad penā cō/ dēnaꝫ.extra.e.ti.romana.li.vj. Nota dif ferētiā inꝛ penā z mulctā.pena statuiꝫ a lege sed mulcta iſligiꝫ ab arbitrio iudicꝭ. Jtē ap pellatio ñ valet q̄ñ appellās ꝓsētit pᵒ appel lationē coꝛā illo iudice a q̄ appellauit litiga revel aliud facere.extra ꝺ off.iudi.dele.gtū. Jtē appellatio nō valet nisi appellās infra annū vel ex cā rōnabili ifra biēniū fuerit eā ꝓsecut⁹.extra.e.ti.cum sit romana.z.c.obla tos.auten.ei q̄.C.ꝺ tpi.ap. Et itellige nisi iu dex largi⁹ tps fuerit moderat⁹.ibidē.z itelli ge ifra indictū terminū ap.debet ꝓseq̄.c.ob late.§.ps appellata Jtē appellatio debet fie ri ḡdatim ꝺ miꝛe iudice ad maiꝛē. aliꝫ nō valet.extra.eo.ti.dilecti filij.tñ appellaꝫ ad papam omissis medijs.e.ti.si duob⁹.z.c. ro mana.li.vj. Tñ ſm leges si appellaꝫ ad ꝓn/ cipē omissis medijs ꝓnceps remittit appel lationē ad quē debuit appellare.ff.e.t.l.im/ patoꝛes. Jtē appellatio nō valet nisi fiat in fra.x.dies a tpe date snie.ij̄.q.vj. anteriꝭ extra de testi.significaueꝛt Et dies i q̄ snia/ tū ē ꝓnumeraꝫ.e.ti.ij̄.q.vj.anteriꝭ.i glo.ij̄. Jtē si ꝛcio a diffinitiua fuerit appellatū illa appellatio non valet.ij̄.q.vj.si q̄s.extra.e.ti. c.directe.sed ꝺ videtur.j.q.vj.quotiēs.vbi ꝺ quotiens se putauerit q̄s grauari appel latur. Solutio.illud quotiens exponiꝫ ibi secundo a diffinitiua vel quotiēs grauetur interlocutoria.totiēs appellatur ſm cano/ nes nō ſm leges. Nota si ꝓsona regulariꝭ ap pellat ne coꝛrigatur nō valet appellatio.ex/ tra.e.ti.ad nostram.hoc nisi coꝛrigens mo/ dum excedat.e.ti.de ꝓꝛe.z.c.cum speciali. Jtem appellatio nō valet q̄ñ est facta ꝓtra oꝛdinatōem ecclesie.puta ne fiat electio.vel ne ꝓcureꝫ aliq̄ euidens vtilitas eccie. Jn tellige nisi assignata fuerit aliq̄ iusta cā ap/ pellatōis.extra de his q̄ fiūt a ma.pte.ca.ex oꝛe.z extra de elec.cū nob. Jtem ab excom municatōe nō appellaꝫ.extra de sen.z re iu/ di.q̄ ad ꝓsultatiōem.z extra.e.ti.nouit. Jtē a mero executoꝛe nō appellaꝫ.a mixto āt ap pellaꝫ nisi admittat legitimā exceptiōem.et ħ si ptem grauauerit.extra.e.ti.dilecto.et.c. vt debitus honoꝛ. Nota merus executoꝛ ꝺ q̄ñ snia lata est ab aliq̄ iudice oꝛdinario. et ille iudex mandat alteri vt illā sententiā exequaꝫ.talis executoꝛ ꝺ merus. Jlle non debet audire aliquas exceptōes.nec de sen tentia se aliq̄d intromittē nisi sciret snias eē malā.puta p falsos testes.z p falsa ins̄trume ta lata.tūc em̄ si excipiaꝫ coꝛā eo debet supe rioꝛi referre.extra de sen.z re iudi.de cetero. z cri.fal.sup eo. Mixtus āt ꝺ q̄ habet ali/ quā negocij̄ executōem annexā.vt cū iudex oꝛdinari⁹ mādat alicui dari bñficiū dat sup illo negocio executoꝛem.coram tali propo/ ni pñt exceptiones et appellare ab ipso q̄n/ tumcūq; absolute scribatur a papa.xxv.q. ij̄.ca.dicenti.§.et si non cognitio.extra de

resc̄p. cū ad̄o. Nota q̄ꝫ regl'a iurꝫ sit q̄ a mero executore appellari ñ p̄t. Excipiunt tñ octo casꝰ. Primꝰ si modū excedit i exeq̄ndo. extra. e. ti. nouit. extra ō of. iu. ōle. sup q̄stionū. Secūdus q̄n p̄tē iudicꝫ vult assumere. extra ō of. iu. ōle. pastoral'. Tertiꝰ si dolo ali q̄d faciat. ff. ō negli. l. iij. §. si executor Quartus. q̄n executori opponit excōicatio. xj. q. iij excōicatos. z. c. excōicato. Quintꝰ q̄n fcā est inouatio sup eodē ō q̄ agit. nā tūc ordo mutat. ff. ō re iudi. l. iij. Sextꝰ si exeq̄ndo tps q̄ ꝺrimestre ꝓueniat executor. C. de execu. rei iudi. l. vl. Septiꝰ si executor male interp̄tat sn̄iaz. ff. ō app. l. ab executore. Octauꝰ q̄n exceptio p̄ptoria opponit p quā sn̄ia nulla eē ꝺz si eā executor admittere noluerit. Uñ ab ipso appellat. C. ō pcu. l. iz. q; audire ꝺz se nō cog̃scere ō cāſz ꝺz referri supiori. extra ō of. dele. pastoral'. Itē appellatio fcā ne scz publicū seu notoriū puniat ñ vz. extra. e. ti. cū sit romana. extra ō vsu. q̄ꝫ pniciosū. Notorium ꝺz q̄d ptz p sn̄iaz aut ꝓfessionē i iure factam aut rei euidētiꝫ. extra ō coha. cle. z mu. q̄ſitū. z. ca. vña. Itē appellatio ñ vz si pactū fuerit factū inter ptes ne ab altera appellet. ij. q. vj. si āt. Itē si appellet ne excōicat⁹ absoluat. nō vz appellatio. extra. e. ti. q̄ frōte. Itē appellatio generalis nō vz. e. ti. ꝓsuluit. q̄ꝫ tñ generali appellatōi defert. e. t. cū sit romana. in glo. sup sūpto vocabulo Itē ō falsa moneta ꝓdēnat⁹ ñ p̄t appellare. extra ō in reiur. q̄nto. i glo. circa p̄n. Itē si appellat a g̃uamie et inde x illō reuocat seu reuocare velit. ñ vz appellatio. extra. e. ti. cū cessāte. Itē si q̄s appellat sup eo q̄d fieri pcurauit. ñ vz. ij. q. vj. si āt. Itē si q̄s i vna cā tertio appellauit. ñ vz. ibiō Ł. ne liceat i vna. p totū. Itē appellatio fctā ab officiali ad ep̄m. ñ vz. q; eoꝝ ꝓsistoriū idē ꝺz. extra. e. ti. cū dilecti filij. c. romana. li. vj. Itē appellatio non vz nisi appellās exp̄rimat nomē mēꝫ z nomē iudicꝫ a q̄ appellauit. z nomē dignitatꝫ vtriusq̄. z cām q̄re appellauit. et ibi vide formā appellationis cōcipiende. Et h̄ de appellatōibꝫ dicta sufficiūt.

Contra electōem p̄latorꝫ.

Nonam pluries

in electōibꝫ p̄latorꝫ tā minorꝫ q̄ꝫ maioris minꝰ canonice z pperā pcedit. ꝓpt q̄d eccl'e dei sepi⁹ gue dispēdiū patiūt z nō modicā incurrūt lesionē. vt cū his oporteat ad appellatōis subsidiū ꝓuolare. Jō ō electiōe p̄latorꝫ aliq̄d videam⁹. Nota g̃. xlij. articulos q̄bꝫ electio viciat'. Primus. si fiat electio pꝰ appellatōem legitime interpositam. extra de elec. z electi. po. ꝓsideram⁹. Secundus. si fiat electio ab excōicato. e. ti. venerabilē. Tertius. si fiat a suspenso. non valet. e. ti. cum inter. z extra de ꝓsue. cum dilectus. Quartus. si fiat p abusum secularis p̄tātis e. ti. q̄sq̄s. Quintꝰ. si fiat a minori p̄te. C. e. ti. romana. Sextus. si nō fiat a maiori vel sanniori p̄te capituli. e. ti. ꝓgregatio Septimꝰ si electꝰ p̄stat assensum electiōi sue anteq̄ꝫ eligat'. eo. ti. cū post petitā. Octauꝰ. si electio fiat p laicos. e. ti. c. q̄sq̄s. z. c. massana. Nonꝰ si fiat ad clamorem populi. eo. ti. querelam. Decimꝰ. si fiat electio corpe p̄lati mortui nōdum tradito sepulture. e. ti. bōe memorie Undecimus. si fiat electio clādestina. eo. ti. q; ꝓpter. Duodecimꝰ. si electus bēat duo bñficia curā animaꝝ habentia sine dispensatione. e. ti. dudum. ij. Tredecimꝰ. si fiat pꝰ tempus triū mensiū in ecclesia cathedrali. eo. ti. innotuit. Decimꝰ q̄rtus. si fiat electio de ideota. eo. ti. q̄m̄ ꝺdem. Decimꝰ q̄ntꝰ. si fiat de illo q̄ est leuis vite. eo. ti. cum in cūctis Decimꝰ sextꝰ. si fiat ꝺ formā traditā eis. e. ti. cum dilectꝰ. Decimꝰ septimus. si fiat electio habito ꝓsilio z colloquio cū eligēdo vel cuz amicis suis. e. ti. nosti. Decimꝰ octauꝰ. si fiat electio de minori. xx. annis. e. ti. cū in cūctis Decimꝰ nonꝰ. si electus ingerat se admistrationi añ ꝓfirmatōem. e. ti. nosti. z. c. qualiter Uicesimꝰ. si post publicationē votoꝝ nō sequat electio. e. ti. in genesi. Uicesimꝰ ꝑmꝰ. si cōmissa est simonia etiam electo ignorante. eo. ti. si alicuius. Uicesimꝰ secūdꝰ. si metropolitanus nō examiat p̄sonā electi z formā electionis. eo. ca. cum ecclesia. Uicesimus tertiꝰ. si electus patitur defectū in ordinibꝫ. eo. ti. cum dudum. Et si electus fuerit itrusus. e. ti. q̄sq̄s. Uicesimꝰ q̄rtꝰ. si eligat' q̄ postulari debet. e. ti. innotuit. z de postu. c. vl. Uicesimꝰ q̄ntꝰ. si electōem vel postulatiōem volūt innouare post cessatōem. extra de postu. gratū. Uicesimus sextꝰ. si cōꝓmittitur in septē. z tres eligāt vnū de illꝭ. z alij tres extraneū electioni. Prima valet dūmō ipe cōsentiat. e. ti. cū in iure. Uicesimꝰ septimus. si pcedit ad secundā electōem prima nō cassata nō valet. e. ti. consideramus. z. c. auditꝫ et intellec. Uicesimus octauus si fiat p surreptionē. e. ti. cū dilectꝰ. Uicesimꝰ nonꝰ. si fiat

aliq̃ ꝓtẽpto.e.ti.bõe mẽorie.iij. vbi ꝺr.ꝓtẽptꝰ vniꝰ plꝰ nocet q̃ ꝺictio mltoꝝ. Triceſimꝰ. ſi peccãt i nũero.e.ti.cumana.ꝛ.c.in geneſi. Triceſimꝰ ꝑmꝰ.ſi mãdat q̃ electio fiat ꝺ ꝓſilio aliq̃ꝝ.ꝛ ſic illꝫ irreq̃ſitꝫ ñ valꝫ.e.ti.cũ i veꝛi Triceſimꝰ ſecũꝺꝰ.ſi fiat electio ꝑm formas traditas.e.ti.q; ꝑpt. Triceſimꝰ tertiꝰ.ſi indignꝰ eligit electio ñ vꝫ.et eligẽtes ꝓuẽt ptãte eligẽꝺi illa vice.e.ti.ſcptũ.e.ti.cũ int canoni cos.ꝛ.ca.cũ inotuit. Triceſimꝰ q̃rtꝰ.ſi ñ fiat electio i eccl'a cathedrali viciat.ſꝫ illꝺ ẽ ꝺ bonestate ꝛ ꝓſilio.ñ ꝓcepto.e.ti.cũ ẽra. Triceſimus q̃ntꝰ.ſi q̃ ñ eſt mõach' eligat i abbatẽ.e.ti.cũ ad noſtrã. Triceſimuſſextꝰ.ſi ñ ꝓfeſſus eligit in abbatẽ.e.ti.cũ magiſtꝝ.ꝛ.c.cũ cãm. Triceſimuſſeptimꝰ.ſi fiat electio ꝓditõnal'. puta eligo decanũ ſi vult.vl' ſub alia ꝓditõe e.ti.li.vj.c.i electõe Triceſimꝰ octauꝰ.ſi electio fiat ſb alternatõe ꝛ diſtinctiõe.vt eligo illũ vel illũ nõ vꝫ.ibidẽ. Quadrageſimꝰ.ſi electio fiat ꝺ ꝓſona icerta.puta eligo quẽ cãtor eligit.ibidẽ. Quadrageſimꝰ ꝑmꝰ.ſi illi q̃bꝫ interdictũ ẽ ne eligãt ſine licẽtia ſupioꝝ.ſi elegerit.nõ vꝫ electio.e.ti.eis q̃bꝫ. Quadrageſimuſſecũꝺꝰ.ſi aliq̃ interſint electiõi q̃ ñ ſunt ꝺ capl'o.niſi dicãt cãꝫ q̃re debeãt intereſſe electioni.nõ vꝫ.e.ti.q; ꝑpter.

Contra ꝑſcptõꝫ ꝛ vſurpatõꝫ.

Via reus per pre

ſcriptõꝫ vl' vſurpatõꝫ infeſtatõꝫ actoꝛis ſepiꝰ elidit.iõ de eis nũc ꝺicẽꝺũ ẽ.ꝑmo q̃d ſit ꝛ q̃t ſpẽs hẽat.i q̃bꝫ differãt.ꝛ q̃ñ non currãt. Due ſũt ſpẽs ꝑſcriptõiſ.vna lõgi tpis vt.x.annoꝝ int ꝑſentes.vel.xx.int abſentes. Alia lõgiſſimi tpis.vt.xxx.vel.xl.ãnoꝝ.preſcriptio ẽ.xl.annoꝝ neceſſaria ꝺ oẽs eccl'as etiã ſi vna eccl'a ꝑſcribat ꝺ aliã.xvj.q.iij.q̃cũ q̃.ꝛ.§.q̃s actões.extra ꝺ ꝑſcrip.de q̃rta.et c.ad aures. Ab hac regl'a excipitur ꝑmaria eccl'a ꝺ quã ñ currit ꝑſcriptio niſi ſpacium centũ ãnoꝝ.xvj.q.iij.nẽo.extra.e.ti.ad audientiã. Preſcriptio ꝑprie locũ hꝫ in mobilibꝫ Uſucapio ꝓ in immobilibꝫ. Itẽ vſucapio ꝛpletur triẽnio.ꝑſcriptio ꝓ nõ. Et nota xxx.caſus i q̃bꝫ nõ currit ꝑſcriptio. Seruꝰ ꝺ obediẽtiã.e.ti.cũ nõ liceat. de ꝓſue.cũ. T. venerabilis. Scõs ꝺ ꝓcuratõꝫ q̃ ꝺat rõevi ſitatõiſ.extra.e.c.cũ ex offi.ꝓ.nos g̃.nõ tñ ex officio.ſꝫ bõa rõe inſtitutõis vel ꝓſuetudis. xvij.q.ij.fuitiũ. Tertiꝰ.ſi laicꝰ poſſideat decimas q̃s de iure detinere non ꝑt eas nulla valet ꝑſcribere rõe. Iſte caſus eſt g̃uiſſimꝰ pũctus ꝺ nos q̃ eſt in tota theologia.cũ nullus dat decimaſ cui ꝺz dare.ꝛ tñ oportet q̃ decie dẽt.vt extra ꝺ decis.c.j.ꝛ.c q̃uis.ꝛ.c. vl.xvj.q.iij.placuit. Quartus ꝺ matrimoniũ illicite ꝺctũ.extra ꝺ ꝓſan.ꝛ affi.nõ debet. Quintus ꝺ votũ.extra de regula.ſic. Sextus in publicis ſucceſſionibꝫ ꝛ i agroꝝ poſſeſſionibꝫ q̃ ad colonũ.nec ꝺ boiez liberum xvj.q.iij.§.eps. Septimꝰ tpe vacatõis eccleſie.e.ti.c.j.ꝛ.q̃.ꝛ.c.cũ nob. Octauus tpe hoſtilitatis publice.e.ti.ex trãſmiſſa.xvj.q.iij. c.prima actõne.ꝛ.c.poꝛro. Nonus ꝺ neruũ eccleſiaſtice diſcipline.extra de ꝓſue.cũ int vos.extra de elec.cũ cãm. Decimus ſup limites dioceſ vel parrochiaꝝ.e.ti.q; iudicãte.xvj.q.iij.licet.ꝛ tñ limes ꝑdioꝝ ꝑſcribi ꝑt eo.ti.ſctõꝝ.xvj.q.iij. volumus. Undecimꝰ i reb q̃ de iure cõi poſſideri nõ ꝑñt.xij. diſ. illud.ꝛ.c.diſ.ꝺ morem. Duodecimus in ture ſpũali iniuſto titulo acq̃ſito.extra ꝺ tranſac.ꝑterea. Tredecimus ꝓtra viã publicam. ff.de via pub.l.viam. Decimus q̃rtus.ꝓtra rem arreſtatam.inſti.de vſuca.§.j.et.§. res fiſci. Decimus q̃ntus ꝓtra opus publicum C.de opi.pub.l. ꝑſcriptio. Decimuſſextus contra rem preſidi traditam ꝓtra legem repedẽdaꝝ.ff.ad.l.repetũ.l.q̃ contra. Decimꝰ ſeptimus ꝓtra rem pupilli non venit ꝑſcriptio. C.in q̃bꝫ cauſ in inte.reſti.l.vlti.ꝛ.l.adoleſcentie. Decimus octauus contra fũdum dotalem.ff.de fundo.l.ſi fundus. Decimus nonus ꝓtra vxoꝛem pro dote de neceſſitate matrimonij niſi maritus verget ad inopiaꝫ extra de empt.et vendi.quenit.in glo.circa prin. Uiceſimus in rebus q̃ ſub certa die vl' cõditione debent niſi a tpe die vel ꝺitione C.de preſcrip.xxx.annoꝝ.l.cum notiſſimi. Uiceſimus primus ꝓtra eccleſiam tẽpe ſuſpenſioñ.prelati.extra de ꝓceſ.ꝑben.c.q; ꝺuerſitatẽ. Uiceſimus ſecũꝺus.cõtra filioſfamilias q̃ diu ſũt in ptãte pẽis.C.ꝺ anna. exceptio.l.j.§.vlt. Uiceſimus tertius.ſi ipſi prelati male alienãt.xvj.q.iij.c.ſi.ſa. Uiceſimus q̃rtus.q̃ꝺiu ꝑlatus ẽ hereticus.extra eo.ti.c.j. Uiceſimꝰ q̃ntꝰ.ex tpe q̃ q̃s cã iuſta ipeditus nõ ꝑt agere.ꝺ excep.ꝺ appel.ex rõe. ꝛ ꝺ elec.ne ꝑ defectu.extra. Uiceſimuſſextꝰ de rebꝫ furtiuis vel alio mõ viciosis poſſeſſis.e.ti.vigilãti.ꝛ.c.vl. Uiceſimuſſeptimus cõtra iura ciuitatis.C.de aqua ducẽ.l. diligẽter.in fi. Uiceſimꝰ octauus.res filij a pa/

De instantia iudicij

trealienata ñ pscribit spacio. xxx. ānox. C. ō āna. excep. l. j. §. vl. Uicesim⁹ non⁹. pscribere nō pñt colon⁹. ꝺuctor. inqlin⁹. usufructua ri⁹. xvj. q. iij. clerici. z. c. se. extra. e. ti. si diligēti Ultim⁹. null⁹ pscribit qd noie alieno possi/ det. extra ō reg. iu. sine possessiōe. li. Jō nec creditor pscribit pign⁹. ff. ō usu. l. nō solum. Nota pscptio ñ valet nisi p possidētē fuerit opposita. extra. e. ti. cāz. extra de pba. ex lr̄is. Itē nota pscptio nō vz si fuerit interrupta extra. e. ti. illud. i fi. Interruptio āt fit duo/ bus modis. s. natural'r p inundatōz maris vel flumis. ff. de acq̄. pos. l. q̄ vniuersas. §. itē qa. Itē q̄tiescūq; p violētiā. eiectōz vel de/ pulsionē. ibidē. z. C. de usu. l. natural'r. Ciui lis interruptio fit q̄tuor modis. Prio i iudi/ cio scz p libellū ꝓncipis oblatū. z ꝫ tm̄ valet in annalib⁹ actōib⁹ q̄ p ꝫ ppetuāt. C. qñ lib. ꝓn. obla. li. ꝓtest. fa. Nota pscptio vel vsuca/ pio cuiuscūq; tpis lōgi vel breuis nō vz nisi iteruenīat ista q̄nq; q̄ ꝓtinent in his ꝑsib⁹.

Non vsucapies nisi sint tibi talia q̄nq;
Recta fides. iust⁹ titulus. res nō viciosa
Et res tradat̄ z tempus contineatur.

Itē p q̄relā iudici factā z secutā rei ꝓnētōez ꝫ valet in oib⁹ cau⁹ ad ppetuādū actiones. xvj. q. iij. §. pt. L. de pscrip. xxx. an. l. vlt. Itē p q̄si ꝓtestatōez. extra vt lit. nō ꝓtest. qm̄ fre q̄nter. Si ꝑo nō pt lis ꝓtest. sufficit iudicez adire z libellū ꝺ absentē affirmare vel ꝺ euz q̄ nō ꝓueniri pt aliq̄ de causa z in q̄rimonia ducere ius suum.

De instantia iudicij.

Multis modis perit instantia iudicij vt tū cā nō pdat. Primo si q̄s ineptā ꝓponit pe titiōez cadit ab instātia iudicij. extra ō iudi. examiata. ff. si mē. fal. mo. dix. l. j. Secūdus si snīa lata fuerit a iudice delegato z executi oni mādata si non pareat post annū pdit iu risdictōz. extra de of. de. q̄rēti. e. ti. ex litteris Tertius si iudex delegat⁹ est infirm⁹ vl' ō iure vel de facto ipedit⁹. extra de rescp. sciscitat⁹. Quart⁹ si iudex est ꝓsanguine⁹ pt̄s. Quint⁹ si iudex ex insta cā fuerit suspect⁹. extra ō of. ōle. insinuāte. Sext⁹ si duo indices delega ti diuersas dederit snīas. extra ō sē. z re iuō. duob⁹. Septi⁹ si duo arbitri dederit snīas neutra hēat vigorē. ibidē. Octau⁹ si vn⁹ ar/ bitror̄ morit̄ pit instr̄m nisi aliō exp̄mat in cōpromissiōe. Non⁹ si iudex delegat⁹ funct⁹ est officio suo. ō of. dele. in litter̄. Decim⁹ si delegat⁹ remittit cāz ad delegātem, ibidem. Undecim⁹ si vna ps ē familiar̄ iudi. e. ti. in/ sinuāte. Duodecim⁹. si vn⁹ iudicū morit̄ ni/ si aliud sit exp̄ssū. e. ti. vno delegato. Intelli ge si ex p̄missis noib⁹ ꝓp̄ijs delegatio sit fcā Tredecim⁹ si vn⁹ arbitror̄ vl' ꝓpromittētiū morit̄ nisi aliō exp̄mat ibidē. Decim⁹ qrt⁹. si mādator re integ̃ morit̄. nā expirāte manda tore expirat mādatū. e. ti. c. relatū. z. c. gtū in glo. Decim⁹ qnt⁹. si vna ps litigātiū re integ̃ decesserit. extra ō rescp. significauit Decim⁹ sext⁹. si aliqs de crimīe p snīaz absolut⁹ ē. ex/ tra ō accu. de crimīb. Decim⁹ septim⁹ inter dñm z ꝛuū tā i cā crimiali q̄z ciuili. iij. q. ix. c. pnl'. z vl. Decim⁹ octau⁹. si cā crimīal' int' bi enniū nō termiat. z ciuil' infra annū. C. ō iu/ di. l. ꝓperādū. nisi p malicīā fuerit ꝓrogatū vel plōgatū. extra ō of. iudi. dele. venerabili i fi. Decim⁹ non⁹. si añ lit'. ñ ꝓtest. scīnuicē ab soluāt. ij. q. iij. si quē. Uicesim⁹. si vn⁹ litiga/ tor̄ sit mōach⁹ vl' ꝓuersus. xix. q. iij. q⁹ ingre diēt̄ib⁹. Uicesim⁹ ꝑm⁹. si vna ps litigātiū vē dit se in ꝛuū illi ꝺ quē litigat. iij. q. ix. ca. vlti. Uicesim⁹ secū d⁹. si duo pet̄ūt equū i seq̄stro positū si eq⁹ morit̄ pit instātia. idē de q̄libet re. sil'i. ij. q. vj. q̄tiēs. z. q. j. q̄res. Uicesimus tert⁹. si mādator revocat mādatū. extra de appel. vt nostr̄. Uicesim⁹ q̄rt⁹. si actor cadat i hęresim. extra ō hę. excōicam⁹. Sūt z pl'es alij modi q̄bꝫ pt instātia ānichilari. puta oēs q̄bꝫ rescriptū ānichilat'. z q̄bꝫ iudex repellit vel actor. de q̄bꝫ ō dixi. Querit̄ an iudex de legat⁹ si sit mōach⁹ ꝓcedere possit. pt distīn/ gui. vel lis fuerit cor̄ eo ꝓtest. añ religiōis i gressū. an nō. si lis fuerit ꝓtest. tūc de licētia abbatis pt ꝓcedere in cā. extra ō priuile. cū olim. si aūt lis nō fuerit ꝓtestata pit instātia Et hec causa breuitatis sufficiant z̄c.

Seq̄t mō tractat⁹ exceptōnū dñi Inno cētij q̄rti put videbit̄ in seq̄ntib⁹. Et primo equūt ipi⁹ libelli vel retractatuli tituli z̄c.

Contra litteras et sigilla.
De legalib⁹ exceptionib⁹.
De exceptionib⁹ ꝺ iudicem.
De exceptionib⁹ ꝺ assessorem.
De exceptionib⁹ ꝺ auditorem.
De exceptionib⁹ ꝺ accusatores.
De exceptionib⁹ ꝺ actorem.
De exceptionib⁹ ꝺ procuratorem.
De exceptionib⁹ ꝺ aduocatum.
De exceptionib⁹ ꝺ libellum.
De exceptionib⁹ ꝺ testes.
De exceptionib⁹ ꝺ snīaz diffinitiuā.

Contra lrās et sigilla.

Xcipit contra lit

teras z sigilla multz modis. vicz si bulla sit falsa z sigillū. vt extra ō crimi. fal. licz. vel si fuerit facta rasura z postea scptura. vt i. e. ti. lz. extra de fi. istru. ca. j. z. ij. Itē si ō diuerſ manibꝫ fuerit scpta. vt i. e. ti. cū olim. Itē si filū ruptū fuerit. vt ō cri. fal. l. lz Itē si data lrāz nō apparuerit. ō si istru. int dilectos. Itē si carta sit vet9 z lra recens ibidē Itē si ñ sit publica manu pfecta. i. e. ti. Itē si sit iterlinearz scptura. vt ō reli. do. cū venerabil. Itē si sit ꝺ ius cōe nisi ō ꝑ faciat spāle mētōz. ō rescp. cāz. Itē si pulegiū nō facit mentōez ō pulegio. ō pscrip. veniens. Itē si lre in sillaba z sillabe i dictōe z dictiones i linea magz distāt a seinuicē in vna q̄ i alia vl linee i cartula. ō si. istru. int dilectos §. sz ꝺ pulegiū. circa si. Itē si generales lre fuerit derogat eis p spāles. de rescrip. ca. j. Itē si suggestiōe falsi vel suppressiōe veri fuerint ipetrate. ō rescp. sup lris Itē si papa appellat pziarchā vel epm venerabilē. vel oēs alios cuiuscūq̄ dignitatz fuerit. qz appellat oēs dilectos filios. ō cri. fal. q̄ gui. Item si exēpla sue cōmissiōis nō oñdant. vl trāsumptū autēticū. ō si. istru. c. j. Itē si lre ipetrate sint sine mādato nisi sint tales pſone ō q̄bꝫ ñ exigit mādatū ō iure scz ꝺiūcte pſone. de rescrip. nōnulli. z. c. ex pte. Lex dicit q̄ parentes p filiꝭ z filiꝭ p parētibꝫ z liberti p patronis sine mādato admittūt. ff. ō pcu. l. sed hec pſone. Item si vni soli cuiuscūq̄ sit dignitatz papa loq̄t in plurali. ō cri. fal. q̄ gui Itē si ipetrās nō ꝺz vti serie. qz scz nōvtiſ lris suis infra annū postq̄ habuerit iudicis copiaz de rescp. plerūq̄. Itē si nō facit mētōez de sua appellatōe. ō pfirma. vti. bone memorie. Itē si dicat in secūdis lris nullis ꝓiudicantibꝫ iusticie z pitati dūmō nō faciāt mētōez de ill. nō valet. dicto. c. bone. Itē si non fiat mētio de pcessu negocij. ō re iudi. int. Itē si ꝺ pulegiū vel pulegiatos ipetrenſ lre non valet nisi fecerint mentōez de pulegijs vel ordine. extra de rescp. cū ordinē. Itē si pfirmāt monachū ad pōzatū. ō pfir. vti. z inuti. c. j. z. ij. Itē si secūde lre nō faciāt mentōz ō re litigiosa plenarie. ō do. z ptu. ex lris. Itē si nomē dignitatz nō exp̄mat. ō rescp. ad aures. Itē dignior pſona nō pt p lrās ꝺueniri q̄ noiat exp̄sse in lris. nec effrenata multitudo scz nō vltra q̄tuoz nec sup maiora negocia vel bñficia q̄ id de q̄ fit mentio in lris exp̄ssis. nec apponi ꝺz maiꝰ negociū. nec dignior pſona. ppt̄ ꝺ vt actor pt trāsire ad maiora. qz lre impetrate non valerēt. de rescrip. c. sedes. Item si due cōmissiones in eodem negocio impetrate fuerint z eadē die ad diuersos iudices. nō valet. de rescrip. ex tenore. nisi fiat forte ad cautelā. ar. ff. de bo. pos. ꝺ ta. l. j. Si q̄s absolut9 nec faciat mentōem de aliq̄ articulo exp̄sse p q̄ fuerat excōicat9. de offi. ordi. ex pte. z de sen. excom. p causa. z. c. officij. Item si p rebꝰ q̄ spectant ad forū secularē si fuerint impetrate a papa non valent. de fo. compe. licet. cū multz alijs. ō concess. pben. dilect9. Item si lre fuerint ipetrate ab excōicato. de pba. post ꝓcessionē. vide. c. j. de rescrip. li. vj. nec ꝑtute appellatōis. Itē tps ꝓsiderādū dati est. ō rescp. ia m te. Et ꝺ inuenies innouatū. in. c. dilect9. Item si q̄d i primis lris dictū sit nec secūde habeāt nec totam seriem rei ꝓtineant primaz. non valent. de offi. dele. c. ij. ff. de leg. iij. si q̄s. Item si absolutionem mandauerit fieri alijs z nō facit mentionē exp̄ssam ō sufficienti cautione pstanda ab absolnēdo q̄ obediat ecclesiastico iudicio non valet. de sen. excom. ad ꝺ. de ꝓcess. pben. ꝓposuit. Item si lre ꝓtineāt dispensatiōem ꝺ statuta canonū sctoꝝ. non valent. xx. q. j. ꝺ statuta. Item si a monacho vel regulari canonico impetrant lre sine cōsensu sui abbatis non nisi in cauſ ecclie sue pzijs. de postu. ex pte. C. de pci. impa. offe. l. vniuerſ. Item si non facit mentionem de primis exp̄ssam. de rescrip. ceteꝝ. Et ꝺ vez est nisi ab eadē pte fuerint impetrate. de ofdele. sane. vel eēnt ꝺrie. c. ceterum. ō rescrip. Itē si lre impetrate fuerint a clerico nō tōsurato licet postea se tōsurauerit. de rescrip. ex lris. Item si littere absolutōis sint generales sic q̄ simplr alicꝭ sit absolut9 non faciendo mētionē de cauſ excōicatōis. ñ valz. de of. ordi. ex pte. de sen. excom. cū pro causa Itez cū laic9 impetrat lrās sup rebꝰ fo. eccle. pssus articul9 sup q̄ ꝺueniſ littere non ħnt vires q̄ ad articulū. de offi dele. cum olim. Itē si conferunſ laico decime. non valēt lre vj. q. viij. si illo. §. si etiaz predia Item si impetrate fuerint sup ꝓpzietate. non valent. ff. de acq. pos. nihil est. Item si exp̄ssam non faciant mētionem de articulis deductis in

iudicio vl' ex psona tm̃ cum q̃ nō vult expiri nō pñt extēdi ad alios articulos vel ad aliā psonā. ō of. dele. cū olim. z. c. penul. et vlti. Itē si subscpti decesserit z ñ sūt ibi sigilla autētica vel nō sūt publica manu pfecta vl' cōscpta. ō fi. istru. c. ij. De hac materia copiose hēt de rescrip. c. sup lris.

De legalib⁹ exceptōib⁹

Ost canonū excep/

ptiões paucas legales exceptões ꝓ instrumēta duxim⁹ inserēdas. Potest igit in ꝑmo istrūmto obij ꝙ desit nomē ipatoris vel ann⁹ iperij vel ꝓsulis vel pōtificꝫ illi⁹. aut ꝙ desit mēsis vel dies vel inditio. cū oia ista sint apponēda pñt dici illegitima si nō appo/nūt. in auc. ō exhi. reis. §. sanctim⁹. Itē si locus vbi pfectū ē instrm̃ z celebrat⁹ ꝓcl⁹ ñ sit ra, pbationū sūt ia sūt testꝫ z instrm̃. C. ō fi. instru. l. i exercēdis. Q ō igit requirit in testib⁹ z instrūtꝫ sz testes ō loco referūt. ff. ō accu. l. li bello. C. ō ꝓbē. sti. optimā. idē ius ē g̃ in instrumēto. Item locū hz i oib⁹ istrūtꝫ z rescrip. cū ār tenorē instrūti vis reprobare vt aliq̃ possint obij distingue. aut instrm̃ ē ō obligatōe. z tūc oia psumūt solēnit acta. vt i auc. ō fi. instru. i fi. ff. de ẏ. obli. l. sciendū. z insti. ō fide. pag̃. in fi. nisi q̃s pbet ꝓtiū q̃d facere pt. ff. ō pac. iurisgē. pag̃. q̃d vero fere. Si ꝙ instrm̃ de pfessiōe fit tūc pt obij ꝓ tenorē ei⁹ ꝙ loq̃t in disticte sic ñ sit cā pfessionis. ff. ō pba. cū ō indebito. §. vl. z ō do. ma. excep. l. ij. Item pt reprobari instrumentū si pbet rem alit fuisse gestā q̃z ptinet in instrō q̃d pt fieri. vt. C. pl⁹ valere q̃d agit. p totuz. z C. de pba. l. cū pcib⁹. Itē reprobat instrm̃ si pbet tale q̃ pbato stare nō pt q̃d i instrō ptinet. C. ō ꝓbē. z cōmit. sti. l. optimā. i fi. Item pt obij istrūmto q̃d ptinet i se duo repugnātia vt nō adhibeat fides. ff. ō reg. iu. l. nisi alit in rescripto. Item pt obij instrō ꝙ nō sit autenticū sz rei exēplū. auc. ō. fi. istru. §. si q̃s in aliq̃. Itē ꝙ nō ē numer⁹ testiū adhibitus q̃ i publico istrūmto dz adhiberi. vt in auc. de fi. istru. §. si oportet. Itē si nō est a tabellione publico pfectū. vt si p̃ puata psona hz beat cui nō adhibet fides. vt. C. de pba. l. instrumēta. Itē ꝙ a ptib⁹ nō est subscriptū z subnotatū. q̃d tñ eē dz. vt. C. e. ti. l. ꝓctus. Item pt obij in instrūmto vt reddatur suspectū si q̃n appareat vn⁹ testꝫ q̃ ptinet in instrumēto ꝺicens. vt. ff. quēadmodū testa. aperiā. l. j. in fi. Item obijcit instrumēto vt habeat suspectū si nō appareat ꝑma sua forma si sit in aliq̃ obolitū vel abrasuz vel cancellatū. C. de edic. diui adri. tol. l. j. z. ff. de pba. l. si cyrogr̃phū. Item si abscisū ꝓ nullo habeat. vt. C. ibidem. Itē pt obij lris pape vel q̃buscūq̃z rescptꝫ ꝙ ꝑ surreptōz ꝓpetratꝫ vel etiā suggestionē falsitatꝫ sūt ipetrate. vt C. si ꝓ ius. vel vti. pub. l. vlt. sed expectabit secunda iussio. vt in auten. de manda. ꝑn. § si q̃s aūt. z in auten. vt nul. iudi. §. ẏ nō. Itē si secunde nō faciant mentionē de ꝑmis. vl' si falsa grāmatica est ibi. vt de rescrip. ad audientiaz. Sed supsedeant ꝓpter ꝙ annum etiā si non fecerint mentionē de illis conualescūt. vt de rescrip. plerūq̃z. Item sciendum ꝙ vetustas z corrosio muriū vel aliorum vermiū nō obijcit instrūmto vel litterꝫ pape. vt. ff. de pos. bo. ꝑm ta. ẏ. in glo vlti.

Item aliud sciendū ꝙ vbicūq̃z instrumētū suspectum est incūbit pbatio producēti. alioq̃n punit vt falsari⁹. vt. C. de eden. q̃ accusare. cū ciuiliter agitur ō falso si crimina liter incumbit probatio ei q̃ dicat. vt. C. ad l. cor. de fal. l. ij. et. C. de aboli. l. fallaciter. in fine.

De exceptōib⁹ ꝓ iudicem.

Excipit si sit ordinari⁹ nō dz se intromittere de cā cōmissa a papa pēdēte iudicio. de pur. ca. cū dilect⁹. Itē si sit legitime appellatū ad supiorē. ō appel. significauit. nisi appellationi renūciauit tacite vel exꝑsse. de of. de le. gtū. Item si sit excōicat⁹. de re iudi. ad p̃/bandum. Item si sit ꝓsanguine⁹ aduersarij vel fuerit aduocat⁹ i eadē cā. ō ap. postremo Item si sit laicus iudex z res sit ecclesiastica vel de foro ecclesiastico. vel si reus sit clericus. de iudi. quanto. et. c. at si clerici. Itez si sit laicus nō debet iudicare de reb⁹ ecclesiasticis. ō iu. patro. q̃d autem. Item si corā nō suo iudice pfessus vel cōuentus fuerit ñ nocet. de iudi. at si clerici. Item si non sit de eodem foro. vtputa si nō hz domiciliuz in territorio. vel rōne officij vel delicti ꝓueniatur. nec ꝓfessus est tacite vel exꝑsse. quia q̃s sortitur forū alic⁹ p̃ista. de fo. cōpe. licet. nec conuenitur ille rōne delicti nec rōne rei. ille em̃ debet iudicare de re. puta in cui⁹ territorio est res. actor em̃ hz seq̃ forū rei. ō fo cōpe. cū sit. Item si recusatus sit iudex hz cāz alicui psone idonee de ꝑsensu ptiū delegare

de appel. cū speciali. Item si p se vel p alium funct⁹ sit officio suo semel ampli⁹ nō pt cognoscere. de of. dele. in lris. Item si ad certū tps sit data iurisdictio nisi ō psēsu ptiū proget. z ꝑ ante lapsū tpis. de of. dele. de causis Item si fuerit archiepus nō dz iudicare de cauk suoz suffraganeoz nisi p appellatiōem ad eū fuerit delata cā vel devoluta. vel a suo supiore ꝑ hēat. ō of. dele. cum non ignores. Itē si ꝓriū nom̄ iudic⁹ fuerit exp̄ssū eo mortuo. successor non pt cognoscere. de offi. le. Itē si mādator decesserit re integ nisi facta citatōe nō pt cognoscere. ō of. dele. īsinuāte Item si p̄sumatur q̄ iudex fecerit sniam ad volūtatem alteri⁹. de eo q̄ mit. ī pos. cū sint. Itē si sit delegat⁹ p⁹ annū a tpe late sn̄ie quē ligauit nō pt absoluere. de of. dele. querēti. Item si sit cōmensalis aduersarij vel sit natus de terra sua vel sit in districtu vel ptāte sua. vel si non audeat ad iudicem accedere sine periculo mortis licet habeat litteras ō conducto. vt lite non contesta. accedens. Itē si sup̄ privilegijs pape cā ꝓtak nō pt ali⁹ ō causa illa cognoscere. de iudi. cū cōuenisset Itē si alio iudice ꝑsule citat⁹ fuerit re⁹ nō tenek rñdere. ō of. dele. prudentiā. z. c. cū cām. Itē si a iudice sup̄ aliq̄ certo articulo appellauerit ad papā pt ipz hz̄e suspectū. ō ap. ad ꝑ Itē si p lras vel p nūciū nō excusauit se int̄esse nō possev̄ nō velle. de of. dele. prudētiā. Item si nō est articul⁹ exp̄ssus. ō resc̄p. pastoral. ī fi. nō pt cogscere ō illo articulo. ō of. dele. cū olim. Item si iudicē silis cā ptigat. iudex pt hz̄i suspectus. de iudi. causam que. Itez si sit iudex soci⁹ aduersarij. ō of. iu. ōle. insinuāte. q̄ ibi erat familiaris aduersarij. Item si aduocatus sit clericus iudic̄. pt recusari ne ptem foueat eius cui⁹ cleric⁹ procurator est. de appel. insinuatū. Item clericus nō cōmensalis pt esse aduocat⁹. de of. iu. c. j. Item si nō sint p̄sone secure ī adeūdo iudicio eūdo vel redeūdū. iij. q. ix. hortamur. vt lic. nō ꝓtest. accedēs. de appel. ex pte. Itē si ꝯ iusticiā iurisdictōz velit deferre. ff. ō iurisdi. om. iu. l. ex territorio.

De exceptōibꝫ ꝯ assessorē.

Si gravauerit alterā ptē si mādati fi. ex. pt appellari ab ei⁹ gravamie. ō pui. ex pte. q̄ loq̄t ō iudicibꝫ. Itē si nō hēat p̄sonā stādi ī iudicio vt si sit excōicat⁹ vl̄ interdict⁹ vel suspensus vel suspect⁹. vt dictū est de iudice.

De exceptōibꝫ ꝯ auditorem,

Si gravauerit alterā ptem si mādati fines excedit merito suspectus est. de off. dele. sup questionū. Nota q̄ in oīb⁹ casibꝫ pt excipi ꝯ auditorem q̄s supra diximꝰ. nō tamen recusari valet q̄ de p̄sensu ptiū admittit. nisi in supdictis casibꝫ.

De exceptōibꝫ ꝯ locum.

Si vltra duas dietas citek extra puincias pt excipe. de resc̄p. nōnulli. z. c. ex pte. Item si nō sit tutū venire ad locū assignatū ptibꝫ venire non tenek. de appel. ex pte. Itē si sit loc⁹ immunis nec sit ibi iuris peritoz copia. vt R. eo. ti. statutū. li. vj.

De exceptōibꝫ ꝯ citatiōem.

Si sit dies feriata vel dñica vel festū solenne. nō valet si fiat citatio ī diebꝫ festiuis. ꝯm q̄ notauit Hosti. de fer. q̄uest⁹. Item si sit ꝯ rem rusticā conuent⁹. ff. de fer. l. solet. Itē si dilatiōem vel tps nō habuerit. xx. diez. iij. q. iij. §. offerak. ꝑ tñ itelligas bodie eē ī arbitrio iudicis. de appell. p̄sonas. z. c. se. de boc notatur. Item si valitudine vel tempestate fuerit ipedit⁹. vel in flumie. ff. si q̄s cau. l. nō exigim⁹. §. si q̄s. Itē si vocat⁹ fuerit ad mai⁹ tribunal. ff. e. ti. l. si. q̄s fuū. Itez si añ restitutōem fuerit citat⁹ nō tenek rñdere. de ord. cog. cū dilect⁹. Item si fuerit vespe citatus non tenetur rñdere. de offi. dele. consuluit. Item si p̄ma citatio fuerit emptoria. de dila. dilecti z̄c.

De exceptōibꝫ ꝯ excusatores.

Si sit simplex nūci⁹ nō valet. extra de pui. ex pte. sic mittik excusator sic pt mitti procurator. ō do. z cōtu. cū dilect⁹. Et ꝑ itellige ꝯm q̄ ōr de pcu. q̄relā. Item si nō exp̄ssit causaz absentie isti⁹ quē excusat. de of. dele. si p debilitate.

De exceptōibꝫ ꝯ actorem.

Si actor est plurus nō pt hz̄e rem illā quaz petit nec ip̄m petere. de iureiurā. querelam. Item si perpetuo renūciauit rei petite. ō rescrip. ex pte. Item si retro actitata ñ fuerint i scpt⁹ redacta. ō pba. qm̄ ꝯ. Itē excōicat⁹ ō of. dele. prudentiā. §. sexta. z ō excep. a nob. Item si excōicat⁹ nō p̄stat cautōez stare mādatis ecclesie absolui nō debet. de sen. excō. q̄ in dubijs. Item si aliq̄s fuerit excōicat⁹ z lras speciales ad aliq̄s iudices delegatos vel testes sue absolutōis nō habuerit. ō sen. excom. sicut nobis. Item si sit absolutus et non ab eo a quo debet absolui. de offi. ordi. prudentiam. §. sexta. Si pluribus causis

fuerit excõicat⁹.z ab oĩb⁹ nõ fuerit absolut⁹ ꝺ sen.excõ.cũ ꝑ cã.z.c.officij. Itẽ si sit liber tus vl' ꝶu⁹.ꝺ ꝶ.ñ oꝛ.ꝺ famul'.ff.ꝺ i ius vo.l.iij Itẽ si ñ fuerit ꝓsecut⁹ appellatõz suã ifra terminũ ꝓpetẽtẽ valet ſnia ꝯ ipm lata.extra de appel.romana.et.c.ꝓsonas. Itẽ si fuerit abbas vl' ꝓoꝛ nõ audiꝯ sine lr̃is capl'i.ꝺ trãſac. ꝓtigit.ꝺ reli.do.cũ dilect⁹.de re iudi.cũ eĩ vbi ꝺz q̃ mõachi ñ audiãt sine ꝓſẽſu ſui abbat⁹. Itẽ si pactũ vl' trãſactio iteruenerit ſpe ſymonie.lz facta ñ fuerit.ij.q.ij.cꝫ pio. Item si de re ſacra vel eccleſiaſtica fuerit trãſactio facta.ꝺ trãſac.ex lr̃is. Itẽ si ñ fuerit r̃ſtitutũ oĩe q̃d zelo bono expẽdit.de reſti.i inte.c.j. Item si iudex i ꝓpria cã.C. ne q̃s i ſua cã.l.j. Itẽ si cã ſit crimial' z iurẽ ꝺ calũnia.c.j.de iura.ca. Item si poſt acceptatõnez lr̃aꝝ res trãſlata fuerit.z q̃ poſſidet malicioſe ſe abſẽtauerit.de alie.iuꝺ.mu.cau.fa.c.j. Itẽ si fuerit patrocinat⁹ alicui ſup rẽ quã petit ſibi ſit ꝓiudiciũ.de trãſac.ex lr̃is. Item si de ꝓſẽſu ꝓtiũ iudices fuerint ipetrati nõ ꝓñt poſtea recuſari.de cã poſ.z ꝓpri.cũ olim. Itẽ si fuerit cleric⁹ oꝛdinat⁹ nõ ꝺz iurare de calũnia ſine ꝓſenſu ſui ꝓlati.de iu.calũ.j. Item si potuit ꝯdicere z nõ ꝯdixit.poſt ñ audiꝯ.extra q̃ ma.ac.ꝓñt.cũ i tua.ꝺ iurepa.ex lr̃is. Item si potuerit excipe z ñ excipit.fit ei ꝓiudiciũ. ꝺ ꝓui.q⁹ de iurepa.ex lr̃is. Item si excipiendo ꝓfeſſus fuit intẽtõz aduerſarij.ꝺ trãſac. ꝓterea. Item si reus ſit eger nõ tenet venire de ꝓcu.q̃relã.v.q.iij.ſi egrotãs. Itẽ si non habuit.xx.dieꝫ iducias.iij.q.iij. offeratur. Item si nõ dat cautõz ſufficiẽtẽ q̃ ꝓſeq̃t litẽ.aut ſi ñ potuit ſtatuat certã penã quaz ſe paſſuꝝ ꝓmittat.vt.e.ti.c.offeraꝯ. Sz hodie nõ daꝯ iſta cautio ꝓpt ꝯriã ꝓſuetudinẽ. Itẽ ſtruſtra petit debitũ q̃ id q̃d petit nõ ipendit ꝺ vſur.michae. Sz diſtigue.q⁹ ſi re⁹ ſtatim ꝓpoſita petitõe actoꝛ vult ꝓponere petitõem ſuã nec differre vſq̃ p⁹ litẽ ꝓteſtatã.nᶜ actoꝛ tenet ꝑmo rñdere ſup petitõe rei.ſic itelligitur de oꝛ.cog.cũ dilect⁹. Et itellige q̃ ꝓuentio z recõuentio vna ſnia terminãt.z i ꝑtinẽti vna ſtiꝯ p⁹ aliã. Si ãt re⁹ differat ꝓponere petitõz ſuã vſq̃ p⁹ litẽ ꝓteſtatã.poſtea nõ audiꝯ donec ꝑma cã fuerit determiata. Et ſic itelligiꝯ de ſen.z interlo.om.iu.l.q̃nt.z in tali caſu ꝺz fieri recõuentio coꝝ eodẽ iudice. Itẽ si ñ p ſe ꝓponit factũ ſuũ ſz p aduocatũ nõ audiꝯ.de iu.paſtoral'. Itẽ si ñ fuerit re q̃ſit⁹ ante ingreſſum cauſe.de reſti.ſpo.cum veniſſent.z.c.ſe. Item si de poſſeſſiõe z ꝓprietate agiꝯ iudex de vtroq̃ cogſcere ꝺz. de cã poſ.z ꝓprie.c.vlt. Item ꝓpt malicia viri non ꝺz mulier manere indotata. de pig. ex lr̃is. imo creditoꝛib⁹ ꝑferꝯ.de iure i dote ſua. Itẽ actoꝛ nõ ꝺz venire ꝯ iuramẽtũ ſuũ.extra de iureiur.ſi q̃s.

De exceptõib⁹ ꝯ ꝓcuratoꝛem

Si fuerit excõicat⁹ q̃ñ icepit ꝓcurare.de ꝓba.p⁹ ceſſionẽ Itẽ si ſit ꝓcuratoꝛ abbat⁹ ſine capl'i legitimis aſſertiõib⁹ ñ audiꝯ.ꝺ trãſac. ꝓtigit. Itẽ si ñ ſit legaliꝯ miſſus.ꝺ ꝓcu.c.j legaliꝯ. Intellige ſic q̃ ꝺz bẽe lrãs ꝺ rata cõtinẽtes nomẽ aduerſarij.nomẽ ꝓcuratoꝛis nomẽ dñi ꝯ quẽ z in q̃ cã.z nomẽ iudicis coram q̃ litigaꝯ ratũ hẽe dñm q̃cq̃d cũ eo actuꝝ fuerit.ff.de ꝓcu.vbi exꝑſſe ℔ interponũtur Itẽ niſi ꝓtineaꝯ i lr̃is ꝓcurationũ articulus ꝙuẽtõis rei ꝺ q̃ agiꝯ nõ ꝓt ꝓſtituj ꝓcuratoꝛ ꝓeas.de of.dele.c.cũ olim. Itẽ si ſit canonic⁹ regularꝭ ſine aſſenſu maioꝛ ſui audiri nõ ꝺz i cã ꝑpa.de poſtu.ex pte. Item si ſit ꝓcuratoꝛ i cã crimiali.de ꝓcu.tue.q̃d ñ ꝓt eẽ.de accu.veniẽs. Item si ñ hẽat mãdatũ de rato.de of.dele.coꝝã. Item si ñ ꝓbauerit ſe innocentẽ ꝺ obiectꝭ criminib⁹. C. de ꝓcu.reũ criminis.

De exceptõib⁹ ꝯ aduocatos

Si ſit mõach⁹ vel canonic⁹ regularꝭ.de poſtu.ex pte.niſi i cauſ ꝓpriꝯs z ꝓſẽſu capl'i z abbatꝭ vt ibi. Item si ſit cleric⁹ cuiuſcũq̃ oꝛdinis nõ audiꝯ in foꝛo ſeculari.de poſtu.c.j.ni ſi i cã ꝑpa vel p miſerabili ꝓſona. Item si ſit ifamis q̃cũq̃ ifamia iurꝭ vel facti.vt inſti.ꝺ excep.§.vl.

De exceptõib⁹ ꝯ libellũ.

Si ſit obſcur⁹ q⁹ ꝓ eo nihil reputaꝯ diſcere. ff.ꝺ itro.actꝯ.l.ꝺ etate.§. ſi q̃s. vbi ꝺz q̃ nihil intereſt. aut neget aut taceat q̃ interrogat⁹ obſcure rñdeat aut icertũ r̃ſpõdeat litigatoꝛẽ adidẽ.ff.de ꝓfeſ.l.certũ. Itẽ si articul⁹ ſup quo ꝙuenit nõ exꝑmaꝯ nõ tenet rñdere.de of.dele.cũ olim. Itẽ si nõ ꝓtineaꝯ in libello ꝓſona iudicis.nomẽ actoꝛis z id q̃d petiꝯ.ij.q.vij.libelloꝝ. Item si ꝓcuratoꝛ vel ſyndic⁹ petit rem eccleſie.vt.C.de epi.z cle.aut.ſz hodie. z ibi noie ſuo non poteſt petere cum habeat ptãtem autoꝛitatem z vtilitatem non ꝺire/ctam.indecẽs eñ eſt q̃ q̃ non poteſt directe poſſet deducere in iudiciũ.ff.de iu. delibe. ait pretoꝛ.

De exceptõib⁹ ꝯ teſtes.

Si test⁹ sit excõicat⁹. ō testi. venies. si ñ fuit pñs ⁊ vocat⁹ testificat⁹ se vidisse. ix. q. iij. §. de bis. ō spō. ex pte. Itē si actor ⁊ psiliator i eadē cā. ō testi. i sup. Itē si nō fuerit pñs qñ testes iurarūt ꝯ quē ferk testioniū. Item si sit laic⁹ ꝯ clericū i cā crimiali. de testi. de cetero Item si sit sol⁹ test⁹. de testi. licet. Itē si sit eo dē crimīe ifect⁹. ō testi. psonas. ⁊ c. veniens Item si sit piur⁹. ō testi. sic nob. Itez si nō p bate vite ⁊ bone ꝓuersatōis ⁊ fideꝫ. Item si nō valuerit testioniū q̄d ꝓpus dixit. Item si sibi ꝯnuicē ꝯdicūt. aut si sint sc̄lares ꝯ clicū. de elec. bōe. ō pba. lz. Item si p⁹ publicatas attestatões deposuerūt. ō testi. c. cū venisset Item si testi crimē obiect⁹ nō admittit q̄uscq; pbauerit se innocētē. ō testi. fraternitat⁹. ⁊. c. testimoniū. fallit tñ i crimīe lese maiestatis symonie ⁊ bereꝫ. Itē si sit crimiosus vel leuis opinionis. ō pba. lz. Itē si in q̄rta pductione nihil sit solēnit⁹ adhibitū al⁹ fieret ꝯ ius. ō testi. i cauk. Itē si fuit renūciatū pductioni testiū nō debēt ap̄li⁹ pduci nisi super nouis articul⁹. ō testi. fraternitat⁹. ⁊. c. tāc̄. ⁊ c. cū venisset. ⁊. c. extenore. etiā si iterꝫ iuret. ō testi. fraternitat⁹. ⁊. c. itimauit. Itē qñ testioniū fuerit publicatū valet reprobatio testiū ō testi. ex pte. Itē si sit infamis suspect⁹ vl̄ aliq̄ macula manifesta respersus. vel si opponit crimē de q̄ ꝓfessus vel ꝓuict⁹ ē. ō excep. deniq; ō pūp. dudū. ō of. dele. prudētiā. §. sexta Et si sit pcio ꝓduct⁹ vel nō sit idone⁹ vl̄ mutus. de testi. placuit. Itē si sit de familia illi⁹ q̄ pduxit. ō testib⁹ in l̄is. Itē si aliq̄s ō suo addit mēdaciū totā seriē rei decolorat. iij. q ix. puta. ⁊. c. simplex.

De exceptōib⁹ ꝯ diffinitiuā sniaz

Si sit lata ab eo q̄ ñ habuit iurisdictōz. de ꝓsue. ad nr̄az. Ite si ñ sit lata i scpt⁹. ij. q. j. i p̄mis. Itē si sit lata nō p̄missō ordie iur⁹. ij. q. vj §. diffinitiua. C. ō sen. ⁊ iterlo. om. iu. Itē si sit lata ꝯ ius. ō re iu. c. j. Itē si sit lata ptib⁹ nō pñtib⁹. ij. q. ix. caueāt Itē si sit lata die feriata. ō ferijs. q̄st⁹ Itē si sint pl̄es iudices ⁊ vn⁹ sentētiauit ⁊ alt nō. l. dis. q̄ diffinitiuam Itē si snia uō ꝓtinet absolutiōz vel ꝓdēnationē. C. ō sen. ⁊ iterlo. om. iu. l. pl̄es. ij. q. vj. diffinitū. Itē si sit lata a iudice nō sedēti p tribunali in loco ꝓsueto vbi solet ius reddi. ij. q. j. in p̄mis. Itē si iudex i fine platōis nō exp̄mat petitōez actoris ⁊ obligatōz rōe rei et eius exceptōnes. Debet em̄ hec oīa ⁊ q̄cq̄d petitū vel obligatū fuerit sub breuiloquio pferre. Itez si iudex sit excōicat⁹. de re iudi. ad pbandū Itē iudex si snias dictat ⁊ p aliū legat. C. de sen. ex piculo recitāda. l. ij. ⁊c.

Finis huius tractat⁹.

Incipit tractat⁹ pscptionū cōposit⁹ p dominū Dynū de mugilo legū doctorē.

Prescriptio. xx. horaꝝ

Otabiliter colli-

ge pscriptōes q̄ sparsim sunt posite i corpe iurⁱ sūmarie ⁊ dilucide ac distincte pñt ꝓpēdi. Notandū in p̄mis est pscriptio horaꝝ. xx. scz de viro q̄ oz detinere adulterū depēsum cū vxore. vt. ff. de adul. l. capite.

Prescriptio vni⁹ diei.

Est pscriptio vnius diei q̄ viua voce noluit appellare dissoluta figura iudicij. si nō illico appellauit ñ postea audit⁹ sine libello. vt. C. de appel. l. litigatoribꝫ. vbi talis casus. s. lata snia vn⁹ ex litigatoribꝫ vult appellare si appellat statim valet tūc ⁊ sine libello si ex iterualo tūc nō valet ei⁹ appellatio nisi dec⁹ in scpt⁹. vt dicta. le. Est ⁊ alia scz iudicⁱs q̄ snias tulit. q̄ eo die q̄ diffiniuit poterit supplere si q̄d erratū ē. vt ecce debebat absoluere ꝓdēnauit. vl̄ ꝓdēnare debebat aduersariū meū i cētū ⁊ duobꝫ assibꝫ ꝓdēnauit in centū tm̄. vl̄ qz debebat absoluere ꝓdēnauit vel ecōtra. vt ff. de re iu. l. Paulus.

Prescriptio duoꝝ dieꝝ

Prescriptio duoꝝ dieꝝ ē q̄ obiect⁹ ei q̄ ornatū iumētū vēdidit. vbi si nō añ biduū ēptor ornatū petit postea ñ bēbit vt. ff. ō edil⁹. edict. ediles. §. vidēdū. vt ecce habeā vnū equū vel iumētū ⁊ volebā eū vēdere ita q̄ ipm ornaui vltra q̄cq̄ fuerit ꝓsuetū. licitū ē emptori infra duos dies opponere exceptōz.

Prescriptio triū dieꝝ.

Est pscriptio triū dieꝝ vt in aduocato. cui licet infra triduum corrigere errorē suū. vt. C. de erro. aduo. l. vl. vbi ōr q̄ error aduocati litigatoribꝫ obesse nō potest. vt aduocatus debebat proponere exnā actionē et proponit aliā. tūc licet aduocato infra triduū corrigere errorē suū. vt dicta. l. Itē recusanti iudicē vt suspectū. vt. l. vl. C. de iudi. Itez legēti fruct⁹ proprie arboris i agro alieno vt ff. de glan. le. l. j.

Prescriptio q̄nq̄ dieꝝ.

Est pscptio q̄nq̄ dieꝝ. s. illi⁹ q̄ p̄misit boies

sistere i iudicio certo die. z p⁹ dies q̄ncq̄ velit exhibere nō p̄t. vt. ff. si q̄s cauē. l. si p⁹ tres.

Prescriptio. ix. dierum

Est p̄scp̄tio nouē dierū vt ñ ꝓueniat q̄s ex psona defūcti añ. ix. dies p⁹ morte dies ꝓnumerādos. vt. C. de sepul. viola. l. cū sit iniustū. in aut. sz. ibi posita. vbi dr. sz nec ante nouē dies ab obitu cōnumerādos.

Prescriptio. x. dierum.

Est p̄scp̄tio. x. dieꝝ. C. d appel. auten. hodie. vbi dr i glo. ipsi⁹ q̄ si re⁹ fuerit ꝓdēnat⁹ a tpe sñie. vt qr erat absēs hz spaciū. x. dieꝝ ad appellandū. z h̄ itelligevbi pcurator fuit p̄ns. vel ñ soluēdo vel cā isti⁹ ꝓdēnati fuit pbabil' vt i p̄all'. aut. i glo. z. C. d iudi. l. ꝑpādū. z. C. d fruc. z litis expē. l. iij. z. C. qūo z q̄n iudi. l. ab eo. z h̄ si ñ fuit d̄fēsus a pcuratore z ñ appellauit pcura. Dō q̄rit. an audiat dñs ad appellādū. z dic q̄ ñ. C. d pcu. l. qr absente. et C. de iudi. l. ꝑpādū. §. fi. z dic vt ibi. et idē ē in sñia arbitri. vt. C. de arbi. l. pnl'. §. fin aūt. in glo. Est z alia vt. ff. d edil'. edic. l. q̄ si nolit §. si q̄d. vbi tal' ponit casus. ego emi a tevnā rē isto pacto q̄ si mihi displicuerit sit iepta. quā tūc debeo ei reddere infra. x. dies si res ñ placuerit mihi. alʒ nō audiar elap⁹. x. dieb⁹ vt dicta. l. q̄ si nolit.

Prescriptio. xv. dierū

Est z p̄scp̄tio alia. xv. dieꝝ. vt. C. d test. l. si q̄ñ. vbi dr q̄ testes ꝓducti d alia ꝓuincia ciuitate vel loco cogūt ibidē stare vbi sūt ꝓducti p. xv. dies infra q̄s iurati dñt ꝺponere z fide iussores dare d ñ recedēdo z si dare ñ poterit coꝝ ꝓmittat iuramēto. z h̄ expē⁹ ꝓducēt. sz vltra illos. xv. dies spectare ñ cogūt ad̄o q̄ siue iurauerit z deposuerit infra illos. xv. dies siue nō vlteri⁹ nō cogūt. vt dicta lege.

Prescriptio. xx. dierum.

Est alia p̄scp̄tio. xx. dierū vt. C. d lit. ꝓtest. aut. offerat. d eo q̄ vult litē ꝓtestare. vbi dr q̄ oblato libello ei q̄ ad iudiciū vocād⁹ est dat spaciū. xx. dierū i q̄b⁹ deliberet an cedat vel ꝓtēdat. vt i p̄all'. auten. vbi dr extinde p̄bitis ꝓportul' rē. dy. Est z alia vt. C. d sen. z iterlo. oī. in. l. cū papinian⁹. i aut. ibi posita. vbi dr q̄ si q̄ēs coꝝ iudice d legato hz ipm suspectū p̄t ipm accusare infra. xx. dies. diebus. xx elap⁹ nō audit. vt p̄dicta aut. Est z alia que dat iudici q̄ deposito officio desinit d causa coram eo suborta terminānda siue crimialis fuerit siue ciuil'. vt. C. vt oēs iudices tā ciuiles q̄ mili. l. j. dy.

Prescriptio. xxx. dierū

Est p̄scp̄tio. xxx. dieꝝ vt. C. d ñ nu. pe. l. ī ꝑcti bus. §. sup certis. vbi dr q̄ si creditor fuerit ꝓfessus sibi solutū eē q̄d ñ erat. vel reddidit ista⁹m q̄ tūc ꝙ d obitorem ꝓpetit exceptio. xxx dieꝝ. z elap⁹. xxx. dieb⁹ tūc agē ñ potit. Est z alia q̄ vectigal ñ soluit. vt. ff. publi. l. ipatores. z. l. iterdū. z. §. si sup dy. Est z alia p̄scriptio. q̄ vsus ē via. vt. ff. d itine. actuq̄ p. le. j. §. h̄ ät. Est z alia p̄scriptio. s. illi⁹ q̄ vult seni re ꝙ naturā i suis ꝓdēnat' vt. C. de pe. l. si vi dicari. Est z alia d eo q̄ dz suū inuētariū incboare p⁹ q̄ nouit apturā. vt. C. d iu. deli. l. scim⁹. §. sin ät ꝓmo. vbi dr q̄ si q̄s de iure beredital' d̄fūcti dubitat an debeat adire nec ne. nō ē necesse deliberare. sz tātūmodo facere inuētariū z heditatē adire. qr recepto i uētario z adita heditate icipit currere dictū tps. vt i p̄al. l. dy. Est z alia q̄ icipit currere dānū passo ex certo capite. l. aq̄l'. vt. ff. ad. l. aq̄l'. z isti. e. §. illd. vbi dr q̄ si q̄s inf̄ecit f̄uū q̄ infra. xxx. dies ñ solū possum exigere ab eo p̄ciū f̄ui sz etiā id q̄ dānificat⁹ sū vt qr seru⁹ me⁹ erat istitut⁹ heres z ipe ñ potat adire si ne iussu meo ita q̄ fuit inf̄ect⁹ añq̄ adeat. ego ꝙ inf̄ectorē agere possū. ñ solū ad seruī extimatōz sz etiā ad extimatōz heditat'. vt in di. l. dy. Est et alia vt. ff. d accu. l. iij. §. fi. vbi dr q̄ si q̄s accusauerit z accusator mortu⁹ fuerit' ipedit⁹ agere q̄ tūc re⁹ p̄t agere ꝙ eū vl' ei⁹ heredes ad itegrā satisfactōz. Est et alia vt aut. de itro. z exhi. re. §. j. q̄ dat ei q̄ reducēd⁹ est ad ꝓponēdū res suas z ad ꝓponēdū mestos penates coꝝ iudice loci vel coram magistratib⁹.

Prescriptio. l. dierum.

Est z alia p̄scriptio. l. dieꝝ vt isti. d excu. tu. §. q̄. vbi dr q̄ si q̄s dat i tutorē alic⁹ pupilli vel curatorē alic⁹ adulti z velit se excusare ñ refert si nō appellat statī cū possit se excusare spacio. l. dieruz. vt dicto. §. dy. Est z alia q̄ iudex deposit⁹ ab officio suo dz i eade ꝓuincia vel ciuitate commorari. l. dieb⁹. vt. C. vt oēs tā ciui. q̄ mili. l. j.

Prescriptio duoꝝ mēsiū

Est z alia p̄scriptio duoꝝ mēsiū vt. C. d lit. ꝓtest. aut. libellū. vbi actor infra duos mēses causelitē ꝓtestare dz. alioq̄n expēsas i duplū cogit restituere q̄nto. sz h̄ hodie de ꝓsuetudine nō f̄uet. de iure tñ est ita. Est z alia prescriptio vt. C. de adul. l. si. q̄ dat ad f̄uos tot quēdos p⁹ missionē repudij. Est z alia vt. C.

de iu. deli. l. scim⁹. §. sin aũt. vbi dr q icepto iuẽtario dz ẽminari ifra duos mẽses. vt i p̃dicto. §. Est z alia ō debitore fisci q̃ vult dila. ipetrare i mioribꝫ sũmis z cauk. ut. ff. ō iure fisci. l. delator. §. i fiscalibꝫ. q̃ cause dicãtur miores distinguik vt. C. ō defen. ci. l. j. vbi dr q minor cã ẽ legi. Est z alia fisco opponenti cõpẽsatõz. ut. ff. ō iu. fisci. l. auferk. §. cõpensatione. vbi dr q si q̃s velit fisco cõpẽsak. opponere dz dicere sibi debere ifra duos mẽses. Hã duobꝫ mẽsibꝫ elapk nõ audik vt dicta. l. Itẽ iudici cognoscẽti ō cã ciuili. ut i auk. ut clerici apud p̃rios eꝑos ꝓue. §. si tñ. ō decurionibꝫ. col. vj. Itẽ virꝭ religiok vel clericꝭ p̃sonaꝝ bñtibꝫ phisicã vel leges audiẽtibꝫ. ut extra ne cle. vel mo. c. ñ magno ope. z. e. ti. c. sup specula. Est z alia. si ãcilla vẽdita fuerit et manumittak. si tñ pñs fuit. ut. ff. de his q̃ sine ma. ad li. pue. l. fi. §. sz ō. Est z alia de eo q̃ fideiussit sine scẽptura sui ad tps in causis ꝑuatꝭ seu publicꝭ. Est z alia de emphiteota vt possz vẽdere possessionẽ ꝓus denũciatione a dño facta. extra de iure emphi. c. potuit. z. C. ō iure emphi. l. vl. §. sin aũt. vbi dr q si aliq̃d instr̃m inter dñm et emphiteotã interuenit tũc id q̃d i dicto istr̃o ꝓtinek ꝙuari dz. sin aũt nullũ pactũ fuerit subaudi ō alienando vel vẽdendo. z tũc ꝑmo z ꝑncipaliter dz dño suo denũciare z expectare ipm p̃ duos mẽses. duobꝫ mẽsibꝫ elapk poterit vendere meliorationẽ. suas cuicũq̃. ut dicta. l. Est et alia vt cũ actor ꝓmisit se exhibere in iudicio tpe nõ adiecto elapk duobꝫ mẽsibꝫ talꝭ fideiussor vlterꝰ nõ tenek. et ẽ rõ. qr actor videk a lite discedere velle cũ ꝓmittit litẽ se ꝓtestatuꝝ ifra duos mẽses a die dati libelli z ñ fec vt. C. de iu. deli. l. scim⁹. §. igik.

Prescriptio. lx. diez

Est z alia. lx. diez. vt. C. ad. l. iuk. ō adul. l. iure mariti. vbi dr q si maritus vult accusare adulteriũ vxo. q si ipe accusat infra. lx. dies bñ pt z ꝓputak a die cõmissi adulterij vt ibi dr. Itẽ ñ cogik se subscribere ad penã talionis nec punik vt calũniator si ñ ꝓbauerit infra dictos. lx. dies. ut. ff. e. l. q̃uis idubitati. z. l. si is cui. Est z alia q̃ dak noie ornamẽto rũ nõ p̃stitoꝝ redibẽdũ. vt. ff. de ediℓ. edic. §. sin aũt. Est z alia vt. C. de lik. ꝓtest. l. j. et auk. libellũ. vbi dr q si actor ꝓrecto libello cõtestatꝰ nõ fuit litẽ cozã iudice q elapk duobꝫ mẽsibꝫ ñ audik. vt ibi ō ß. Est z alia. vt. C. ō epi. z cle. auk. clericꝰ. z. l. oẽs q̃. §. in ß aũt. vbi dr q si iudex iudicauerit i ciuili q̃ sibi cõpetit p̃scriptio ifra duos mẽses. vt i p̃dictis. l. Est z alia vt. C. ō fi. istru. l. sanctim⁹ q̃ obꝭcik ei q̃ ꝓmisit p̃tare p̃sonã alteriꝰ sine scriptis sz tm̃ nudis ꝙbis. vt in dicta. l. Est z alia vt cũ q̃s sic emit rẽ vt si displicuerit sit iepta. tũc ꝙuãdũ est tps ō q̃ est actũ. si ꝙo nil ō tpe actũ est lex statuit spaciũ. lx. diez ifra q̃s debet emptor rẽ restituere. z p̃ciũ hze. vltra ñ audik nisi cũ cause cognitiõe. ꝙsak aũt cause cognitio ut si iudex q̃ aliq̃ iusta cã emptor fuerit impedik decerneret vt nõ restitueret si res sibi displicebat nec etiã vltra illud tps auditur emptor vt dictꝭ iuribꝫ. l. q̃ si nolit. ff. de ediℓ. edic..

Prescriptio cẽtũ diez.

Est p̃scriptio centũ diez. vt. C. q̃ admit. ad bo. pos. p̃nt. l. j. z insti. ō bo. pos. §. liberꝭ itaq̃ vbi dr q aliq̃s putat sibi ꝓpete bo. pos. iure ꝓsanguinitatꝭ q̃ a die mortꝭ defũcti bz spaciũ centũ diez. q̃bꝫ elapk nõ audik postea. vt ibi dy.

Prescriptio triũ mẽsiũ.

Est p̃scriptio triũ mensiũ vt q̃ñ heres dicebat se repudiatuꝝ necesse expectabak p̃ spaciũ triũ mensiũ. C. de iu. deli. l. scim⁹ §. cum igik. Est z alia prescriptio q̃ obꝭcik ei q̃ ñ p̃ herede habek. vt. C. ō iu. deli. l. fi. Est z alia ad inuẽtariũ faciẽdũ. ꝑmo dank. xxx. dies ad incipiẽdũ q̃ currũt sibi a tpe q̃ sciuit sibi hereditatẽ delatã ex testam̃to vel ab intest. postea dank. lx. dies ad ꝓplẽdũ. z sic i vniuerso sunt tres mẽses. z ß si oia bõa sũt i eodẽ loco Si ꝙo absint ab eo loco bz heres spacium ãni ad inuẽtariũ faciẽdũ z ꝓplẽdũ vt dicta. l. scim⁹. C. ō iu. deli. Est z alia vt ō curionũ origie disputak. vt. C. ō decu. l. gñali. Alia ẽ q̃ ꝑtit marito q̃ñ cõfessus fuit se recepisse dotẽ quã in ꝑtate nõ recepit. vt i auk. ō tpe nõ so. dok. l. petꝭ. §. g̃ in fi. z auk. q locũ. C. ō cok. Est z alia vt in auk. cũ de app. cog. §. iij. Est z alia si obꝭcitur q vnꝰ ex litigatoribus renunciat testibꝫ seu testam̃to. z alk. in dicta auk. Est z alia si nouũ opꝰ fuerit nũciatuꝝ et reũ satisdare non est actũ. vt. C. de no. opis nũ. l. j. z. C. de edifi. ꝑ. l. vl. Alia est q̃ cõpetit creditori hereditario ꝺ hedẽ. ut. C. de iu. deli. l. fi. Alia ẽ q̃ ō eo q̃ nõ dz morari in sua prouincia. vt. C. de asser. l. iij. Alia ẽ de eo q̃ dilatõez petit neq̃ testes neq̃ instr̃a ꝓduxit. vt. C. de dila. l. j. dy. Alia ẽ cũ mr̃imonium durauit plꝰ duobꝫ annis z minꝰ decennio

qz dant tres mēses et vlteriꝰ nō audiť. Alia est q̄ datur parti q̄ vult ꝓcludere in cā vt. C. de iudi. auten. iubemꝰ. z in auten. vt cum. ó appel. cog.

Prescriptio. iiij. mensiū

Est ꝑscꝑtio q̄tuoꝝ mēsiū vt pꝰ latā sniaz iudi. vsure currant. ut. C. de vsu. rei iudi. l. ij. Alia ē q̄ dať socio q̄ ipedit interfectoꝝ si potius nolit ꝓferre. vt. C. de edi. p̄. l. si vt ꝓponis. z. ff. p socio. l. si frēs. §. idē rūdit Alia est q̄ datur ꝯ tutorē vel curatorē q̄ cām restitutōis nō pegerit. vt. ff. excu. tu. l. q̄ bōa gratia. dy.

Prescriptio. v. mēsiū

Est ꝑscriptio. v. mensiū qñ eadē puincia testes vel instťa pducunť. Alia ē ꝑscriptio q̄n qꝫ mēsiū de eo q̄ pt redimere ab emptoze. vt ff. de redi. l. sciendū. §. fi.

Prescriptio. vj. mensiū.

Est ꝑscriptio. vj. mēsiū scz i redibitoria. ut C. de edi. ad. l. ij. Alia ē scz de eo cui ab here de scꝑto manēte i eadē puicia q̄rela ioffi. testa. ꝓparať. vt. C. de ioff. test. l. pnť. i fi. alť. §. sanctimꝰ vbi expeditū ē. Est z alia q̄ ipetrauit dilatōez. vt de dila. l. j. Est z alia de eo q̄ manumisit ancillaz. vt instі. q̄ et ex q̄bꝫ cauma. §. iuste. nisi fuerit iusta cā impediēs. vt C. de ma. Est et alia de eo q̄ vult redimere mācipiū. vt. ff. de ediť. edic. l. sciendū. Est z alia q̄ ꝓpetit p relic. sub ꝓdi. vt. C. vti. possi. l. j. Est z alia i bñficijs ꝓcedēdis vt extra de ꝓcess. ꝑben. c. nlťa. Est z alia q̄ dať ꝯ accusatorē mulieriś de adulterio q̄ p lapsū sex mensiū remouek ab actōe z ꝓputāť isti sex mensēs vtiles a die diuoꝛtij. ut. ff. ad turpil. l. j. §. accusatōem dy.

Prescriptio. ix. mēsiū.

Est z alia ꝑscriptio ix. mensiū. s. cū de vltra marinis ptibꝫ testes pducūť. vt. C. ó dila. l. j. Est z alia qñ q̄s pꝰ dilatoꝝ repetit dilatōem vt. C. de iu. deli. l. fi.

Prescriptio decē mēsiū.

Est ꝑscriptio decem mēsiū vt in auť. vt liti. iu. z dy.

Prescriptio vniꝰ anni.

Est ꝑscriptio vniꝰ anni q̄ admittūť descēdētes ad petēdū bo. poss. z nō vltra. Est z alia q̄nto mino. vt. ff. de ediť. edic. l. sciendū. §. fi. C. eo. l. ij. in q̄bꝫ ór q̄ redibitoria z q̄nto minoris distulit emptoz ꝙrēs ó morbo vť vicio vlteriꝰ non audiť. Est z alia ꝑscriptio de ꝙuo q̄ cū subtraxit inscio dño infra annū tenetur in q̄druplū pꝰ annū in simplū. vt. C. vi bo. rap. l. si res. Est z alia q̄ dať ad bo. pa. C. vñ liberi. le. fi. Est z alia ó eo q̄ abfuit cā reipublice vel alia iusta cā. vt. C. i q̄bꝫ ca. in inte. rest. nō est ne. l. j. ff. ex q̄bꝫ cau. ma. l. pnť. z. C. ea. l. vl. Est z alia ó eo q̄ alienat cā iudicij mutādi vt ipe postea hāet. ut. ff. ó ali. iu. mu. cā fac. p to. Est z alia q̄ dať p hoīe mortuo de eo q̄d deiectū erat vt. ff. ó bis q̄ deie. vel effu. §. ħ actio. ꝑ. si libero hoī. Est z alia de ꝙuo interēpto z retro ꝓputatōe facta. ut ff. ad. l. ac q̄ť. l. vl. §. si ita. Est z alia vt si quis pecuniā recepit vt negociū aliq̄d faceret vt C. alť. ff. de cať. l. j. Est z alia vt si quis cōuicij faceret. ut. C. de iniuť. l. j. z. l. si nō ꝓuicti Est z alia ut si q̄s p metum vēdidit. ut. ff. q̄me. cā. l. si cū exceptiōe. §. ij. Est z alia vt perscriptū heredē adeať hēditas vt. C. ó instі. z sub. le. iiij. in fi. dy. Est z alia q̄ dať p noīe peculij. ut. C. ad mace. l. macedoniū. Est et alia cū ꝙuo cuz peculio p̄cio peculij statuto vēdito. ut. ff. de pecu. l. z ancilla. §. ij. Est et alia de eo q̄ in fraudez creditoris alienauit oīa bona sua. ut. D. de reno. bis q̄ i fraude. l. vl. Est z alia ut fiat inuētariū de rebꝫ existentibꝫ alibi ut. C. de iu. deli. l. scimus. § si āt. Est z alia ó p̄clamať. in libertatē si citať ñ venit. ut. C. ó asser. tol. l. j. §. sin ꝓo. Est z alia ut heres soluat legata z fideicōmissa. ut in auť. de hēō. ab intest. §. illud dy. Est et alia de creditoze q̄ rapuit res obligatas. ut C. de vi. bo. rap. l. ij. Est z alia de eo q̄ vocauit in iudiciū illū quē vocare nō debuit. ut ff. de in ius vo. l. pe. Est et alia de accusato. q̄ petebat honorē. ut. C. de mu. z bo. l. reus doľ. dy. Est z alia si q̄s expulsus vi ē. vt. C. de iudi. l. ij. Est z alia vt ēps extra dyo. exñs ꝯ suā eccl'iaz nō stet. vt in auť. de san. epi. §. ꝓtra. Est z alia de eo cui imminebat tutoriś petitio. ut auten. siť. C. de leg. tu. Est z alia de eo q̄ vocať ad iudiciū nō venit. ut. C. de req̄r. li. j. Alia est in cā appellatōis. ut. C. de tem. appell. auten. ei qui. Est et alia de dote soluenda soluto matrimonio. C. ó rei vxo. auť. §. ex auť. Alia est si quis ius dicendi nō obtpauerit vt. ff. si q̄s ius dicen. nō obtempacatis non petentibꝫ bo. poss. ut instі. ó bo. poś. §. liberiś itaq̄. Alia est que obj̄citur extraneis heredibus. C. de iudicio deliberādo. l. cū antiquioribꝫ. Alia ē q̄ obj̄ciť postulāti sibi adici de rebꝫ vēditiś creditoribus. vt

C.ō iudi.deli.l.vl.Alia ē q̄ obȳcit dñis qñ q̄s de nouo ē fact⁹ ꝑuus.vt i auc.de san.epi. Est ꝛ alia vt si cui flictū ē vt nubat ꝑuo.Est ꝛ alia q̄ ꝛ mouēt suspecti officiales cū officiū recte nō admistrāt.vt.C. de suspec.tuto.l.j. Alia ē q̄ obȳcit mīori.s.de dote nō nūerata vt i auc.de tēpo.ñ sol.pe.§.generali.Alia ē si marit⁹ scripsit se dotē recepisse quā ñ recepit.ꝛ sit mortu⁹ infra biēniū post annū solue/re cōpellit.vt de ñ nu.pe.l.j.Alia ē q̄ sine cō meatu de castrȝ recessit si redire noluerit.vt C.de colt.l.vl.Alia ē q̄ remouēt fortissimi milites si annonā ñ petāt.vt.C.de mili.an. l.j.Est ꝛ alia q̄ obȳcit vasallo inuestiturā ñ petēti.vt.ꝛ.colt q̄ tpe mili.inuesti.pe. de.§.j Est ꝛ alia q̄ interficit ꝑuū vel pecudē.vt.ff.ad l.acq̄.l.ȳ.

Prescptio duorū annoꝝ.

Est ꝑscriptio duoꝝ ānoꝝ q̄ dat debitori ne gāti sibi pecuniā mutuatā.de ꝑ.obt.p totū. Est ꝛ alia de dolo vt.C.ō dolo.l.fi.vbi dat biēniū ꝓtinuū actōez de dolo moueri posse siue pñti siue absēti.ꝛ ꝓputat ñ a die scieȝ a die cōmissi doli. Et nota q̄ nō ꝓpetuat ꝑ actio tit.ñ ꝓtest.nec ē repire i alia actiōe. q̄d ē notādū. Est ꝛ alia de patrimonio fabricē si.vt.C.fabri.l.ꝯ. Est ꝛ alia de locatiōe bor/reoꝝ.vt.ff.loca.l.cū dñi. Est ꝛ alia de mulie re pfecte etatȝ q̄ pign⁹ dedit vel locauit.vt.C ad vell.l.si mlier. Est ꝛ alia ō ēphitheota q̄ si alienat eo noiev t in auc.de ñ alie.§.ȳ. Est ꝛ alia vt cā icipit.ut.C.ut ītra certū tpe cri. quest.ter.l.vl.Est ꝛ alia ō cri.deser.pdȳ.C. de agri.ꝛ cen.l.agrȝ. Est ꝛ alia de submersis C.de naufra.l.pnt.Alia ē de do.fisci ꝛ defē/soris ciuitatȝ.C.de aduoc.diuer.iudi.l.sanctim⁹.Est ꝛ alia de mortuo ī terra trāsma/rina legat.ut de leg.l.j.Alia ē de dormiente creditore.ut.C.de bo.au.iudi.po.l.j.Alia ē ō pīge ōbitorȝ.ut.C.ō iu.do.l.pnt.§ fi.Alia ē de ñ nūerata pec.ut.C.ō ñ nu.pe.l.vl.

Prescriptio triū annoꝝ

Est ꝛ alia ꝑscptio triū ānoꝝ ut i reb⁹ mobi/lib⁹.ut isti.de vsuc.ꝛ.C.ꝛ.ff.p totū. Alia est triēnal⁹ q̄ ꝓpetit mulieribꝫ ꝑ dote sua vel ex actōe dotȝ ānua bina trina die.in ꝓmo āno vna ps.i scdo alia ps.i tertio āno tertia ps. q̄ sublata ē p aut.dotȝ ex stipulatu p quā vi denť oīa īmobilia statim redire ꝛ mobilia ī fra annū.ut.C.de rei vxo.act.§.cū āt. Alia est cū q̄s emerit ancillā ut eā manumitteret nō adiecto tpe.ut.ff.q̄ ad lib.si.ma.pue.l.vl. Alia est si diuertat vxor a viro si eā cogere ñ ꝑt.ut in auc.de nup.§.circa.ꝛ.ff.de diuoꝛ. ꝛ re.l.vxoris.Alia ē ut lis nō ptrahat.ut.C de iudi.ꝓperandū.§.j.Alia ē de emphi.C. de iure emphi.l.ȳ.§.sin aūt. Alia est de alea toꝛe q̄ ludit ad tabulas.ut in auc.ō san.epi. .§.j.Alia est ut seruus stet in monasterio.ut C.de epi.ꝛ cleri.autē.dz.Alia est ut mulier alat filiuz.ut.C.de pa.potes.l.nec filium.in glosa.

Prescriptio q̄tuor annoꝝ.

Est ꝛ alia prescriptio q̄tuor annorum.Et il la ꝓmo est duplex.Una q̄ cōpetit ei q̄ vi pos sidet bona vacātia postq̄ fuerūt fisco denū ciata.prescribit em̄ q̄driennio etiam si non habeat titulum vel bonā fidem.q̄d est mira bile.ꝛ ꝑ est speciale propter negligentiā fisci q̄ negligit petere bona denunciata.ut.ff.de iure fisci.l.j.§.diuus pius.Est ꝛ alia q̄ cōpe tit q̄ fiscus vēdidit rem alienā singularē vel quocūq̄ alio titulo alienauit.dñs ei⁹ rei nō ꝓuenīet cū cū res est alienata sed fiscū,p certi matōne rei.postea ꝓ non auditur.ut insti. de vsuca.in fi.C.de quadri.pre.per totum. Est ꝛ alia de restitutione hereditatis.ut.C de tempo.in inte.l.finali. Alia est de credi/toribus vnde petatur.ut.C.de bo.auc.iu. poss.l.vl.

Prescriptio q̄nq̄ annoꝝ.

Est prescriptio q̄nq̄ ānoꝝ ut ne de statu de fūctoꝝ q̄rat.ut.C.ne de sta.defū.l.is quem vbi dz q̄ si alīq⁹ decessit ꝛ q̄nquēniū trāsi/uit p⁹ mortē ei⁹ stat⁹ q̄stio vltra moueri ñ ꝑt Est ꝛ alia ut q̄rela inoff.testa.ut.C. de offi. testa.l ꝯ maiores.p⁹ q̄nquenniū repellit vo lēs agere.Alia ē de capto ab hostib⁹.ut.ff.ō rap.ꝛ postli.reuer. Alia est de nauicularīs ꝛ mercatorib⁹.ut.C.ō naufra.le.naue.Alia est de accusato ex adul.ut.ff. de adul.l. quin quēniū.Ala est de hēditate adita ut separa/tio fiat.ut.ff.de separa.l.j.§.q̄ aūt.Alia ē de filio pro pte excluso q̄ tacuit vel repudiauit ut.C.de inoffi.testa.l.si quis in fine. Alia ē de morato in libertate post manumissionē. ut.C.de mace.l.ex eo.Alia est de interfecto a familia.ff.ad sil.l.in cōgruitione. Alia est q̄ fisco obȳcitur iure vectigali.ut.C.ō vecti. l.ȳ. Alia est de collusiōe detegēda.ut. C. de collu.dete.l.ȳ. Alia est q̄ obȳcit hēdi mīori de dote nō cōpetēti vt.C.de tempo.in inte. resti.auten.si minor. Alia est que obȳcitur facto maiori petenti rem quam vere vendi/

dit qñ minor erat. vt. C. si ma. fac. l. fi. Alia ē de redimēdo ab hostib⁹ vt. C. ō p⁹limi. fuer. l. vl. Est ꝛ alia ō cubicularijs ꝓuocādis q̄ serui dicūt. vt. C. ō ppo. sa. cu. l. j. li. xij.

Prescriptio septē annor

Est pscriptio septē ānor de pupillo instituto ī beredē vt̄ habeat effectū. vt. C. ō iu. de libe. l. si infanti.

Prescriptio nouē annor

Est pscriptio. ix. ānor vt p̄starēt alimēta simplicit relicta. vt. ff. de ali. le. l. vl.

Prescriptio. x. annor.

Est pscriptio. x. ānor q̄ obijci pt si aduersari⁹ pbauerit p⁹ latā inīaz quē id dedisse vel iudicē accepisse. vt ī aut. vt litigātes iurēt. ℌ si ꝓo. Est ꝛ alia q̄ locū hz ī reb⁹ mobilib⁹ inc pūtes. Est ꝛ alia q̄ locū hz inc absētes. de q̄ bus duab⁹ satꝫ dictū ē isti. ō vsuca. p totū. C. ꝛ. ff. eodē. Est pscriptio ō ꝓuo plagiū ꝓmittēte. Est ꝛ alia ō dāno sine tpe vt. ff. ō. pecul. le. l. si ꝓmo. Est ꝛ alia pscriptio ō debitore fisci q̄ ꝛ ꝓuū manumisit. vt. ff. q̄ ꝛ a q̄b⁹. le. si cū ℌ. iij. Est ꝛ alia q̄ inc pūtes bōa fide obtinet vt. C. ō pscrip. xxx. ānor. l. si q̄s emptionis. Est ꝛ alia q̄ fecit testamētū et nihil oñdit. vt C. de testa. l. sanctim⁹. Est ꝛ alia ℑ eū q̄ vsufru. vel ꝓuisute nō vsus vt. C. ō ser. ꝛ aqua. l. vltima.

Prescriptio. xij. annor.

Est pscriptio. xij. ānor q̄ refert q̄ ad matrimoniū ℑbēdū ꝛ testimoniū ferēdū ī cā ciuili et etiā testamtū faciēdū. vt insti. ō nup. in pn. ꝛ. ff. ō testi. l. iij. ꝛ insti. q̄b⁹ nō est pmis. fa. testam. ℌ. ꝓterea. Est ꝛ alia de dote nō soluta. vt. C. de tempo. in inte. resti. auten. si minor.

Prescriptio. xij. annor

Est p̄scriptio. xij. ānor q̄ datur decurionibus. vt. C. de sena. l. iij.

Prescriptio. xiij. annor.

Est pscriptio. xiij. ānor q̄ dat masculo testari volēti si sui interest ꝛ ad mrimoniū ℑbēdū ꝛ testionū ferendū in cā ciuili vt. C. q̄ testa. fa. pūt. l. seniū. ꝛ. l. si frater. ꝛ. ff. e. l. v. ī aut. vt spō. lar. ℌ. iij.

Prescriptio. xv. annor

Est pscptio. xv. ānor vt postulare q̄s possꝫ vt ī aut. ō tēp. ñ solu. pecu. sup dote. ℌ. generalit. col. vij. Est ꝛ alia ō manumissiōe fcā a minore ꝓ ꝓcura. habēdo. vt isti. q̄b⁹ ex causis ma. ℌ. cadē. l. Est ꝛ alia vt cleric⁹ ñ ordiet. vt in aut. de san. epi. ℌ. presbyter.

Prescriptio. xvij. ānor.

Est pscriptio. xvij. ānor vt cū q̄rit q̄s postulare possit ꝛ adoptare. vt. ff. de postul. l. j. ℌ. pueritiā. ꝛ insti. e. ℌ. minorē.

Prescriptio. xviij. annor.

Est pscriptio. xviij. ānor. s. ī muliere cū q̄rit q̄s possꝫ ad ipetratōz venie. vt. C. ō his qui ve. eta. ipetra. l. ij. ℌ. femias. Est ꝛ alia in arrogatore. vt. ff. ō adop. l. arrogato.

Prescriptio. xx. annor

Est pscriptio. xx. ānor. s. i masculo q̄ veniaz etatꝫ ipetrauit ad vendendū. vt. C. de his q̄ ve. eta. ipetra. l. ij. in ꝓn. Est ꝛ alia ō eo q̄ rem alienā ī absentia dñi possidet. vt. C. ō pscp. xx. ānor. l. si q̄s. Est ꝛ alia ō eo q̄ bona fide ī possessiōe stetit. vt. C. ō lō. tēpo. pscrip. l. ꝓstat. Est ꝛ alia q̄ de his bonis ī curia aduocatorū req̄rēdorū ℑ fiscū obtuit. vt. ff. de iure fisci. l. j. ℌ. j. ꝛ ꝑ postq̄ scit se posse occupare. vt. ff. de acq̄. re. do. le. iij. Est ꝛ alia vt q̄rela falsi. vt de fal. le. q̄rela. ꝛ. l. cū mora. Est et alia de milite a militia dimisso. vt. C. q̄ ꝓuo. nō est ne. l. veteranis.

Prescriptio. xxv. annor.

Est pscriptio. xxv. ānor. s. cū q̄rit an q̄s possit ī iudicio interesse sine tutor⁹ autoritate Et ō q̄ sic. si pscripsit tps. xxv. ānorū. añ ꝓo nō sine curatore. vt. C. ō auto. p̄s. l. clarū. Est ꝛ alia an q̄s sit legitīe etatꝫ. ꝛ videt q̄ vbicūq̄ fit mētio de legitima etate ītelligit. xxv. anorū. nisi aliter dictū sit in ℑriū. vt. l. all. ꝛ. l. si. C. de his q̄ ve. eta. ipetra. Est ꝛ alia ō eo q̄ ñ dedit. vt. ff. ō mu. ꝛ bo. l. ad rē. ꝛ. ff. ō eden. l. j. Est ꝛ alia de muliere q̄ peccauit ī corp⁹ suū. vt ī aut. de appel. ℌ. si ꝑtet. col. iij. Est ꝛ alia de eo q̄ mētitus est ī etate. vt. C. de his q̄ve. eta. impetra. l. fi. Est ꝛ alia de eo q̄ hz annos xx. ꝛ filios q̄nq̄ quorū q̄liber ꝓuno ānо reputat. vt. ff. de mi. l. ij. Et nota q̄ oēs supradicte nō ꝛe pscriptiōes dicūtur sed potius exceptiones.

Prescriptio. xxvij. annorū

Est pscriptio. xxvij. annorū q̄ iuuat is ꝓtra quē minor in iure restitui postulat.

Prescriptio. xxx. annorū.

Est prescriptio. xxx. annor q̄ñ possideo rem alienam sine titulo et mala fide. vel econtra si res fuerit viciosa. non tamen si res fuerit religiosa sacra vel publica cōi vsui vl' publico deputata. tales enim non prescribūtur vt. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum. in rubro et nigro. Alia est de ecclesia regia vel

honorabili loco. vt i auc. de alie. emphi. §. ñ est. Alia ē ō sacrosan. ec. auc. q̄s actiones.

Prescriptio. xl. annor

Est ps̄cptio. xl. ānor q̄ hz locū in ypotheca ria q̄ñ creditor aliquā rē debitoris possidet q̄ ē ei obligata. tūc em̄ xl. ānor spacio ps̄cribit ñ minori. lz extraneꝰ breuiori tpe ps̄cribat. scz spacio. xxx. ānor. vt. C. de ps̄cp. xxx. vl. xl. ānor. l. cū nouissimi. Item ꝺ ps̄cptio hz locū in oib actōib q̄ ps̄cptio ē interrupta li te ꝓtest. ille em̄ nō extinguunt. xl. ānis. secꝰ si alio mō cēt interrupta. vt q̄ desinit possidere. vt. C. e. l. vl. de q̄ dic vt s̄ notaui. Jtē in rebus ecclesiasticis nō sacris z īmobilib hz locū hec ps̄cptio. xl. annor. C. de sacrosan. aut en. q̄s actiones.

Prescptio. l. annor

Est ps̄cptio. l. ānor vt nō ordiet ꝺyaconissa vt. C. de epi. z cle. auc. ꝺyaconissa. Alia est in autentica habita. C. ne fi. pro pte.

Prescriptio. lx. annor

Est ps̄cptio. lx. ānor scz ō eo q̄ arrogatur p̄ncipē. vt. ff. de adop. l. iij.

Prescriptio. lxx. annor.

Est ps̄cptio. lxx. ānor q̄ excusat a tutel z honoribꝰ vocatos. ff. de iur. īmu. l. maiores. lxx ānis a tutelis z muneribꝰ vacāt. lz q̄ īgressus est. lxx. annū nōdū egressus hac vacatiōe nō vtet. q̄ nō videt maior. lxx. ānis qui agit. lxx annum.

Prescriptio centū annor.

Est ps̄cptio centū ānor q̄ ꝓpetit solū rome ciuitati z eccie. vt. C. de sacrosan. ec. l. vt inē diuinū. z auten. q̄s actiones.

Perpetua ps̄criptio

Perpetua ps̄cptio ē sine tpis p̄finitōe. scz in feudis. in ꝓsti. feudor. l. imperialē decet solertiam z c̄.

Tractatus ps̄cptionū explicit.

Incipit tractatus breuis de arbitris et arbitratoribꝰ.

Circa materiā ar/

bitror notādū q̄ arbitror q̄dā est electꝰ cū pena vl cum aliq̄ alio loco pene vt p stipulatōz vel cū pignoribꝰ q̄d hēt loco pene. vt. ff. ō arbi. l. litigatores. §. q̄ ait Pret. z le. diē proferre. in fi. cū le. se. Arbiter etiā eligit vt p viā iudicior cogscat z iudicz de tali arbitrio ꝺr q̄ arbitria ad instar iudicior sūt redacta. vt. ff. de arbi. l. j. p̄dictꝰ arbiter phibet eligi cū iuramēto z pena vel aliq̄ q̄d sit loco pene. Fm. l. autētica decernimus C. ō arbi. Hec vz rōe pene vtile p inutile nō viciet. lz ō iure canonico ñ ꝺz dici inutile ppt iuramētū. q̄ oē iuramētū fuādū ē. extra de iureiu. cū ꝓtigat. Idē g̃ ē dicēdū ō iure ciuili. q̄ lex ciuil q̄ñq̄z succūbit canoni. vt. C. ō sacrosan. ec. l. pulegia. vbi tāgit salutē anime Juxta illud q̄d notat. ff. ō of. p̄si. l. illud.

Item p̄dictus arbiter postq̄z suscepit i se arbitrium cogitur cognoscere et sententiaz proferre. vt. ff. de arbi. l. ij. §. j.

Item si male iudicat facit litem suam. vt C. de pac. si q̄s in ps̄cribēdo. in fi. z inst. de obli. q̄ ex quasi delic. in p̄n.

Item ab eiꝰ snīa nō appellat. C. de eo. l. j.

Item si corā tali arbitro cū pena vl cum aliq̄ qō sit loco pene electo more iudicior cogscente aliq̄d actū fuerit q̄d facti q̄stionē recipit ꝓfessū vel testibꝰ depositū seu testificatum. partes postea poterūt illis vti z valebūt corā iudicibꝰ ordinarijs. prout hēt. C de arbi. l. cū antea. §. fi. de testibꝰ. l. fi. Et h ē vez si hec p̄dicta rite facta sūt corā arbitro. Si em̄ testes iurauerūt die feriata i honorem dei nō valebūt depositōes. vt. C. de feriis. l. oēs. z. l. finali. z. ff. de arbi. si feriatis. Idem si iurauerūt pte absente nō ꝓtumaciam. vt. C. de testib. l. finali. z. l. si quando. i fine. Idem si iurauerunt corā arbitro. vt not. de iudi. C. de iuramen. calū. autentica p̄ncipales.

Item a sententia talis arbitri nō recurritur ad arbitrium boni viri. z sic intelligitur ff. de arbi. l. diem proferre. §. stari. z. l. in com promissis. z. ff. pro socio. l. si societatem. §. arbitrorum. Licet alteri partium displiceat sententia soluat penam vel interesse si pena ibi nō fuit sed aliquid loco pene et erit libera. et sic intelligitur. ff. de arbi. l. diem proferre. §. stari. ad penam autem vel interesse si petatur potest opponi exceptio. Primo si sententia fuerit contra legem. vel si non fuerit solēniter vel rite lata. vt notatur in. §. stari. C. e. l. ij.

Item si sententia fuerit penalis. vt notatur. ff. eo. l. ita demū. z. C. quādo prouo. nō est necesse. l. penales.

Item si arbiter factus est inimicus cum diceretur ne vltra procederet. z nihilominꝰ sententiam tulit. vt. ff. eodez. l. distinguemꝰ. §. cum quidem.

Jtē si i integr restitutio vēdicet sibi locū C. ex q̄bꝫ cau. maio. l. ij. Arbitror q̄dē alr est sine pena z sine aliq̄ loco pene sz ex nudo pacto electꝰ vt more iudicior pcedat siue cognoscat z iudicet. habet. C. d arbi. l. cū antea. p̄dictꝰ arbiter ñ dz cogi arbitrari. qr ptes inuicē ñ sūt astricte stare eiꝰ sñie. ar. ff. e. l. litigatores. §. j. z. l. nō distiguem⁹. §. j.

Jtē si talr arbitr cogn̄erit z sñiaz tulerit rite z legitīe z alr infra. x. dies ꝺdicit. p nihilo erit sñia. si ār ptes emologēt sñiaz exp̄ssevel tacite p silentiū decē dier. tūc ornet actio et exceptio ex illa sñia. vt. C. e. l. ne i arbitrꝫ. i fi. z. l. seq̄nti. Recte dr q̄ pacto nudo electꝰ fuerit talr arbiter. qr alr nō ornet actio nec exceptio. iurta illd q̄d notat. L. e. l. cū antea. sup ꝓbo. nr̄o noīe. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. i p̄n. super ꝓbo. arbitror. z no. Azo. in de excep. rei iudi.

Jtem p̄dictꝰ arbitr si male iudicet ñ credo q̄ faciat litē suā. qr sñia p nihilo ē. z alr ꝺdicat. qr sibi licitū ē ꝺdicere infra. x. dies. vt dictū ē. Jtem ab eo nō appellat vt apparet per sup̄dicta. z. L. e. l. j.

Jtem illud q̄d dictū est ꝑ d cōpromissario cum pena electo z more iudicior cognoscente scz q̄ actitata corā eo rite z legitīe habita valeāt corā iudice ordinario Jdē p̄t dici z d isto arbitro ex nudo pacto electo vt more iudicior cogn̄scat et pcedat cū eadē sit rō. L. d arbi. l. cū antea. i fi. de testi. l. fi. verbum Cōpromissarꝰ large dz intelligi siue cōpromissū fuerat cū pena vel cū alio loco pene. siue cū pacto nudo dū tñ more iudicior cogn̄scat. licet tūc improprie ibi ponatur verbum cōpromissarius.

Jtez a tali arbitro nudo pacto electo seu ab eius sñia nō recurretur ad arbitriū boni viri. vt satis apparet ex p̄dictis.

Jtē arbitror q̄dā electꝰ ē a ptibꝫ ñ vt more iudicior cogn̄scat. sed vt q̄s amicꝰ inr ptes ordinet z disponat. z ille dr arbitrator. vt. ff. p socio. l. societatē. §. arbitror duo sūt gña. z etiā dr amicꝰ cōis. vt. e. l. i p̄n. z talr vulgariter vocat arbitrator seu amicabilr cōpositor. ff. p socio. l. ij. z. l. societatē. cū q̄tuor legibꝫ se. C. de ꝺbē. emp. l. fi. z. ff. e. l. ꝑ vēditio. in p̄n.

Jtem de isto arbitro seu amico electo nō bēt mētio. ff. de arbi. nisi tantū. in. l. idē pom. de eo mētio in dicto. §. z in. l. pedi⁹. §. j. in. l. ꝫ si in fuū. §. si q̄s iudex. z. le. in cōpromisso. z. l. penul.

Jtē de tali arbitrio seu arbitratore scias q̄ arbitrator p̄t eligi de iure z cū sacr̄o. C. d secū. nup. l. hac edictali. §. his illd adiūgim⁹ Jtez p̄dictꝰ arbitrator p̄t cogi arbitrari p⁹ q̄ꝫ in se suscepit arbitriū si tñ cū pēa sit electꝰ vel cū aliq̄ alio q̄d sit loco pene. vt no. L. d ꝺbē. emp. l. fi. i fi. Jdē crederē q̄ cogeret arbitrari si arbitriū suscepit. etiam si nō eēt ibi aliq̄ pena si arbitrator in tali re fuit electus in q̄ plato suo arbitrio statim oriretur actio z exceptio. vt ꝓbi gr̄a infra in p̄dicta. l. quia postꝫ ꝓsensus interuenit inr ptes qr certa res empta est. sed p̄ciū fuit collatum in arbitriū alterius. certe illo arbitrāte de p̄cio oriretur actio ex empto z vendito. vt ibi. z isti. d emp. z vē. §. sz nr̄a. z sic dz cogi talr arbitr seu cōis amicꝰ electꝰ. qr eiꝰ dictū seu arbitrium seu edictū nō erit deluſorium nec supuacuum licet hinc inde nulla pena pmissa fuerat. nec aliq̄d loco pene interuenerit.

Jtem talis arbitrator si male iudicat nō facit litē suā. qr mores iudicior nō cogn̄scit. z qr plꝰ vel minꝰ p̄t dari alteri q̄ꝫ forte d iure dari debet. vt no. ff. de arbi. l. sz z si in fuum §. si q̄s iudex.

Jtem nec a tali arbitro appellat cum nec ab alīs duobꝫ sup̄dictis arbitris appellet. d q̄bꝫ magis videretur.

Jtem dico q̄ attestatōes habite corā tali arbitratore q̄ more iudicior nō cogn̄scit nō valebunt corā iudice ordinario. cū nec aliq̄ lex ꝫ dicit nec rō iurꝫ ꝫ dictat. qr talr arbiter more iudicior nō pcedit sed vt cōis amicꝰ ptes ad pcordiā reducit z etiā die feriata in honorē dei p̄t ꝫ facere. z sup ꝫ multi dicūt z credūt cōtra. z male.

Jtē a tali arbitro si iniquū videt p̄t r̄curri ad arbitriū boni viri. vt. ff. p socio. l. vñ. z l. irruere. z bonꝰ vir dr iudex. vt. ff. d ꝟ. obli. l. ꝓtinuꝰ. §. cū ita. z dz fieri recursus ope exceptōis vel replicatōis. vt apparet manifeste ff. p socio. l. vñ si nerue. vbi dr. iniquū arbitriū corrigit p bone fidei iudiciū. q̄d dz ibi itelligi p modū exceptōis vel replicatōis in iudicio actōis p socio vt faciat ibi ad titulū z vt ad p̄ma fiat relatio. qr in lege p̄ma fit mētio d accusatōe p socio. vt si reꝰ credat se guatū ex arbitrio seu dicto arbitratorꝫ taceat. z q̄ agetur ꝺ eum potest excipiēdo cōqueri d iniquitate arbitratorꝫ. z sic corrigetur eius iniquitas.

Itē si actor credit se ḡuatū agat ſua actione si quā hz ac si arbitr̄ ille ñ ꝓnūciaſſz Et tūc si re⁹ excipiat ꝺ arbitrio actor potit replicare ꝺ ei⁹ iniq̄tate. z sic potit q̄scz eoz recurrere ad arbitriū boni viri ifra tps ifra q̄d p̄t q̄s excipe et replicare ad arbitriū boni viri. nec obstat. ff. ꝺ arbi. ñ distiguem⁹. §. cū q̄dē. vbi videt ꝙ recursus ē q̄dā spēs appellandi. z sic videret ꝙ solū ifra. x. dies deberet recurri. sic al's ifra decē dies dz appellari. vt. C. ꝺ appel. aut. hodie. ſz dico ꝙ ille. §. nō loq̄t de arbitratore ſz de arbitro q̄ more iudicioz cognoscit a cui⁹ snīa nō recurrit ad arbitrium boni viri. vt dictū est.

Item ibi nō loq̄t ꝺ recursu ſz ꝺ exceptione doli q̄ opponit ꝑ agētē z penā q̄ exceptio doli licet ibi dicat velut spēs appellādi ñ est tñ appellatio cū ipa ꝓpetuo durat. vt. ff. ꝺ except. doli. l. pure. §. fi. Sic ḡ z i recursu si fiat ꝓ exceptōz durabit ꝓpetuo. Si ꝓ modū replicatōis tūc durabit q̄diu illa accusatō iuxta quā fit replicatio. nec obstat etiā. C. ꝺ arbi. l. cū antea. vbi ꝺr ꝙ silentiū decē dierū īducit actiōz. videt ḡ debere recurri. ſz dico ꝙ ibi cognouit more iudicioz z ex nudo pacto arbitr̄. ibi fuit electꝰ a q̄ nō recurrit ad arbitriū boni viri. vt dictū est. imo ifra decez dies sufficeret ꝑdicere illi scz sentētie. et tūc ꝓ nihilo est lata.

Itē est notandū ꝙ q̄ recurrit ñ ꝓterea in penā īcidit. ar. ff. ꝺ ope. lib. l. si libert⁹ ita iurauerit. recurrit em̄ lege ꝓmittēte. z sic penā nō dz hz̄e. vt. C. ꝺ adul. l. ḡe⁹. z fac̄ lex locati l. q̄ro. §. iterlocutorē. z ꝺ ꝓ. obli. l. q̄daz cū filiū. §. i eo aūt Sz an futuro recursui possit renūciari. s. anteq̄z ꝓpetat dico ꝙ nō. q⁹ iuri q̄d nōdū ꝓpetit simpl'r renūciari nō p̄t. ff. ꝺ successo. edicto. l. j. §. decretal'. z de le. li. si ita sit resc̄p. §. j. Sed an ꝓ pactū videt ꝙ ñ possit renūciari. q⁹ ꝓp̄t iniq̄tatē f̄currit. dolo āt futuro etiā ꝓ pactū renūciari nō p̄t. vt. ff. de pac. l. si vn⁹. §. illud. ſz ar. ꝑ. C. de tēpo. appel. l. fi. §. j. Sed dici p̄t ꝙ pactū nō vz si fiat exp̄sse ne recurrat ad dolū arbitratoz ad bonū viz. ſz si fiat pactū generalit̄ ne recurratur valet tale generale pactū. vt. ff. ꝺ pac. l. iurisḡe. §. ſz z si q̄s pact⁹ sit. z. l. si vn⁹. §. illꝺ ar. ꝑ. C. ꝺ arbi. l. cū antea. circa p̄n. vbi ꝺr ꝙ si q̄s emologauerit snīaz arbitri postq̄z lata est nō solū exceptio dabit sed z actio. q̄si dicat ꝙ emologatio facta añ snīaz nihil opet. q⁹ q̄ de vno dicit de alio negat. ar. ff. soluto matri. l. cū dotē. in p̄n. Sed dico ꝙ ibi loq̄t de arbitro q̄ nudo pacto electus ꝓ viā iudicioz cognoscit cui⁹ snīa ad h̄ ꝙ teneat oportet ꝙ fuerit emologata tacite vel exp̄resse. Postq̄z lata fuerit. anteq̄z em̄ lata sit emologari nō p̄ot. q⁹ ibi ille arbiter ex nudo pacto fuit elect⁹. z si pactū emologatū eēt nudum tūc tā snīa eēt nuda q̄z pacta. z sic ñ posset se iuuare nec vnū vestiri ab alio de iure ciuili. Itē si idē pactū emologatū foret ibi ꝓ stipulationē añ latā snīaz ꝓ arbitrz talē nudo pacto electū tūc recte res trāsiret i naturā arbitri cū pena electa z emologatio ñ hz̄et locū lata snīa nec etiā recursus sic hz̄et locū. ff. ꝺ arbi. l. diē ꝓferre. §. stari. q⁹ tūc nec daretur actio nec exceptio ex snīa. ſz agerē solū vigore stipulatōis ad int'esse. e. l. i fi. z. l. se. vel forte vt credo posset dici ꝓbabilit̄ ꝙ si renūciatū fuit ꝓ pactū general'r futuro recursui. ꝙ valet pactū in illis in q̄b ille arbit̄ seu cōis amic⁹ arbitrat⁹ fuit male ex culpa imperitie Vl' alio quoq̄ mō excepto dolo. ſz si ex dolo arbitrat⁹ fuerit. male pactū i h̄ nō mō tenet q̄n ꝓp̄t dolū illū z solū ꝓp̄t dolū possit recurri ad bonū virū. dolosa em̄ sub generalitate pacti nō videt cōtineri nec esse ꝓmissa. ar. ff. ꝺ pac. l. tres frēs. z. C. ꝺ trāsac. l. iij. licet illa lex loquat' de dolo ꝑterito. sed eadē rō z maior videt in futuro ne q̄s irritet ad malum. z f̄m h̄ in summa simpl'r recursui futuro renūciari nō valet. Si tñ general'r fiat sup recursu futuro pactuz scz ne recurrat valebit in his in q̄b iniq̄ arbitrat⁹ fuerit. nec obstat pactū q̄n possit recurri q̄ztum ad dolū tantūmodo.

Item est notādū ꝙ snīa arbitratoz est q̄ dā trāsactio. vt no. in aut. vt diffe. iudi. §. si ꝙ ꝓtigerit. col'. it. Et ita i die dñica p̄t valit arbitrator cogscere z arbitrari. vt s ꝺ feriis. l. fi. z de diev'. de nocte. vt. C. ꝺ trāsac. j. nō minore. Et sic de pluribꝫ alijs solēnitatibꝫ iuris. q̄ licite fiūt in sentētijs iudicū. z ꝓñs in sentētijs arbitroz. q̄ ad instar iudicioz fūt redacta. l. j. ff. ꝺ arbi. necessario obſuant z locū habeāt in istꝫ arbitris. Hā in his q̄b arbitratores z vt cōes amici electi sunt illa nō sunt necessario obſuanda. z sup h̄ multi errant. z vtunt q̄ñq̄z ꝓbis supfluis iudicando arbitria ꝛc.

Explicit tractatus dñi Petri Iacobi doctoris legū monte pessulano.

Incipiũt differẽtie legum ⁊ canonũ dñi Balnani de Bononia.

Ecũdũ canones

Sañ ſniaz p̃t appellari. ſm leges nõ niſi in certꝫ caſib⁹. de appel. ſup eo. Et vt plus liqueat dic q̃ ſm canones põt appellari añ ſniaz a gũamie etiã ſi nõ ẽ expſſum in iure. vbi ꝓcedit ſine clauſula appellatiõe remota. ſꝫ ſm leges ſolũ vbi ẽ expreſſũ. Et ſic intellige. c. nõ ſolent. ij. q. vj. ⁊ vide de appel. paſtoral. ſup ẽbo expſſo. Judex appellatiõis ſm leges nõ p̃t cãz ꝺlegare ſecus ſm canones. de offi. dele. ſup q̃ſtionũ. §. intẽtionis in glo. i ſi. c. de offi. or. paſtoral. ⁊ eo. ti. c. vt litigãtes. li. vj. Judex coz̃ eo facit lit. ꝓte ſtari. vt p ſe ferat ſniaz mediũ tm̃ committit ſm leges. ſm canones oia cõmittit ⁊ ꝓncipiũ tm̃ et finẽ tm̃. vt in. eo. c. ſup q̃ſtionũ. in glo. illud oꝑtet.

Scõm leges cõmittit examinatõez cõſiliatꝰ. ſm canones cuicũq; vult. vt i. c. paſtoral. ſup dicto.

Scõm leges teſtis repellit a teſtimonio ſi eſt dãnat⁹ de aliq̃ ſcz crimine. ſm canones repellit ſiue ſit dãnat⁹ p ſniaz ſiue alꝰ ꝓhibeatur. de teſti. ſup eo. in glo.

Scõz leges actio ẽ ꝓponẽda ſm canões nõ. ꝺ iudi. dilecti. ⁊ dic vt ibi i glo. ſic patet.

Scõm leges locũ hz rigoz legꝭ. vt in. l. ſi q̃s in tantã. C. vñ vi. ſm canones nõ niſi in reb⁹ eccl'ax. de do. ⁊ ꝓtu. c. j. in glo.

Scõm leges miſſus i poſſeſſionẽ ꝓpt̃ cõtumaciã ſtatim eſt ver⁹ poſſeſſoz. ſm canones mittit in poſſeſſionẽ cã rei fuãde. vt de do. ⁊ ꝓtu. c. j. in glo.

Scõm leges filꝰ retinet tm̃ vnã falcidiã ſm canões r̃tinet duas. ſ. debitã iure nate ⁊ trabellianicã. ꝺ teſt. ranũciꝰ. i glo retinebũt.

Scõm leges teſtamẽtũ nõ valet niſi habeat ſubſcr̃tiõez ſeptẽ teſtiũ. ſm canões ſufficit ſi coz̃ pbẽz ⁊ alijs teſtib⁹ duob⁹ aut tribus fiat. vt de teſta. c. cũ eſſes.

Scõm leges ſi teſtatoz legauerit rẽ alienã beres cogit ſoluere. ſm canões. ſecus de teſta. filꝰ. in glo. ij.

Scõm leges nõ tenet beres ꝺ delicto defũcti niſi in q̃tũ ad ipaz puenit ꝺ ipo ꝺlicto ſm canões tenet. ſꝫ nil ad ipm puenit. etiaz q̃uis lis nõ fuerit ꝓteſt. de ſepul. c. fi.

Scõz leges q̃ ñ bñt ꝓtinuã cãz ad pſcribẽdũ req̃rũt duplicatũ tpus. ſm cañ. ſecus vt de cã poſ. ⁊ ꝓpri. cũ eccĩa. i glo. cir. pn.

Scõm leges pſumit q̃ mulier mecũ habitãs ſit mea vxoz. ſecꝰ ſm cañ. de pſum. c. illud. in glo. ſꝫ querit.

Scõm leges iudex datꝰ vt cogſcat de ꝓprietate nõ p̃t cogſcere de poſſeſſorio. C. ſi a non cõpe. iu. l. ſi ꝓprietate. ſm cañ. cognoſcit etiã ꝺ illa. ꝺ cã poſ. paſtoral'. i glo. ij. ⁊ añ pn'. ꝺ ſeq̃ſtratõe. c. ij. Et itellige vt no. ibidẽ per Berñ. vl' dic ſi ꝑ nõ placz q̃ ꝓuatoꝝ ꝓſeſus pñt ꝓſtituere quẽ al's aliquẽ iudicẽ q̃ preſit iuriſdictõi. ſm cañ. nõ niſi de ꝓſenſu ſui epi. de fo. cõpe. c. ſignificaſti.

Scõz leges q̃ offert ſe liti ꝓdẽnat ac ſi poſſideret. ſm cañ. nõ. vt lit. pẽ. c. eccl'a. j. i glo. fi.

Scõm leges i cã appellatõis noui teſtes ſup eiſdẽ capt̃is recipi pñt. ſm ca. nõ. ꝺ teſti. fraternitatẽ. i glo. pn'. ⁊ eo. ti. i cle. vt teſtib⁹.

Scõm leges ñ admittit q̃s ad poſſeſſiõz niſi ex toto r̃nũciauerit iudicio ꝓpetat⁹. ſm cañ. ſecꝰ ꝺ teſti. ſignificauerit. ⁊ ꝺ cã poſ. paſto.

Scõz leges bonũ ẽ aliq̃d facere ad oſtenſionẽ viriũ. ſecꝰ ſm cañ. de tornea. c. j.

Scõm leges nõ pñt cõmitti q̃ ſũt meri i perũ. ſecus ſm cañ. ꝺ off. oz. q̃ ſeꝺ. ap. i glo. penꝰ. de rap. i archi. patu. in glo. fi.

Scõz leges poſſeſſoz malefidei ſpacio triũ vl' q̃tuoz ãnoꝝ pſcribit. ſecꝰ ſm cañ. de pſcp. vigilãti. i. j. glo. ꝺ re iudi. poſſeſſoz. li. vj.

Scõm leges inſtãtia iudicũ perit lapſu triẽnij. ſecꝰ ſm cañ. de iudi. c. penꝰ.

Scõm leges ad imperatorẽ nõ p̃t appellari omiſſo medio. ſm cañ. ſecꝰ de appel. ſi duobus. in glo.

Scõz leges differẽtia ẽ int̃ yconomũ pcuratorẽ ⁊ ſindicũ. ſm cañ. oẽs bi ꝓpbẽdũt ſub pcuratore. ꝺ pcu. petitõi. in glo. iij.

Scõz leges ꝺcipit ſnia i pſonã pcuratoris q̃ñq; i pſonã dñi vl' ꝺ eũ q̃ ꝓduc. ſecꝰ ſm cañ ꝺ pba. ſꝫ. i glo. penꝰ. ꝺ elec. q̃relã. i glo. iij.

Scõm leges p̃evolẽte tenet filia recipere maritũ. niſi ei dare p̃ voluerit turpẽ moribus ſuis indignũ. ſecꝰ ſm cañ. q̃ ſm eos cã cõpellere nõ p̃t. ꝺ ſpõ. ipu. c. j. in glo. j.

Scõm leges mulier admittit i teſtimoniũ in cã criminali. ſm cañ. nõ. de ꝑ. ſig. c. forus. in glo. hec intellige.

Scõm leges arre dãt p ſpõſalib⁹ pficiẽdis. ſm cañ. nõ. de ſpõ. gẽme. j. glo. fi.

Scõz leges teſtes inuiti ſũt cogẽdi. ſm cañ. nõ. niſi ſit timoꝛe pt̃ aduerſe. vt ſi ſe odio g̃ tis timoꝛe ſubtraxerit. de teſti. cogen. c. ſuꝑ

eo.in fi.z.c.penl'.

Scōm leges si vn⁹ ꝑmo ꝓcusserit z vulnerauerit z alt occiderit ꝑm⁹ ñ tenet nisi ō ꝓcussiōe z vulnere.secūd⁹ tenet ō occisiōe.sec⁹ fm can.ō homi.significasti.ij.i glo.tandē

Scōm leges lata in t locutoria sup excepciōe potit appellari.fm can.potit appellationi deferri vsq; ad cuētū negocij ꝑncipal'. de appel.in.c.fi.in glo.pempt.in cle.

Secundū leges in ordinariū nō ꝑt compromitti.sec⁹ fm canones.de arbi.cū tpe.ij. q.vj.§.q̄d de arbi.in glo.ij.

Scōm leges cū agit ō cōputatiōe graduū in linea eq̄li.q̄to gradus q̄s distat a stipite toto duplicato distāt int se.z sibi attinēt.fm canones simplr.et nō duplicato.vt in arbore ꝯsanguinitatis.ꝑ.nūc videndū est.

Secūdū leges in linea eq̄li q̄t sūt ꝑsone dēpto stipite tot sūt gd⁹.fm can.ꝑo.q̄to gradu remotior distat a cōi stipite toto distant int se vt i eadē arbore.ꝑ.nūc videndū est.

Secundū leges affinitas ꝯtrahit ex legitimis nuptijs.fm can.ex oīm coitu.vt in arbore ꝯsanguinitatis.in ꝑn.z idē est de ꝯsanguinitate.de ꝓba.c.ꝓtuas.

Scōm leges non ꝑt fieri denoiatio siue denūciatio nisi sup q̄busdā crimibus.vt no.i glo.iij.c.vt nr̄m ti.vt ecclastica bñficia.fm canones sup oib⁹ crimibus.ij.q.j.si peccauerit.de iudi.nouit.iij.q.iij.§.aliq̄n.Est z lex de testi.c.fi.sup ꝑbo accusatore.vel sic appellās frustratorie punit in duab⁹ libris argēti i ciuilib⁹.fm can.in expē.ij.q.vj.oīm mō. in glo.j.z.Q.q̄z appel.nō recipi.l.ab executore.z extra eo.rep̄hēsibilis.

Scōz leges nō valz citatio nisi assignet termin⁹.ff.ō ꝑ.obl.l.ita stipulās.fm petz ō bella partica.fm can.sec⁹ de ap.cū pari.in fi.

Scōm leges nō oia crimia sūt publica. sz q̄ publicā infamiā irrogant sic adulteria homicidia et silia.fm can. oīe crimē cēsetur publicū.ō collusiōe detegēda .c.j. i glo.pnl'. ij.q.ij.in.l.oīb⁹.de iudi.nouit.

Scōz leges mlier si ifra tps luct⁹ nupserit.icurrit infamiā.fm ca.nō.ō secū.nup.c.fi.

Secundū leges cā religiōis debēt cōiugia dissolui.fm canones nō.

Secūdū canones nō pñt pentes denegare spurijs alimēta.sec⁹ fm leges.vt q̄ filij sūt legitimi.p venerabilē in fi.z de eo q̄ dux. in matri.cū bēt in glo.

Scōm leges infamis ꝑt cē ꝓcurator.fm canōes nō.de iura.calū.impator.in glo.fi.

Scōm leges vsure ꝓmittūt.fm canōes nō.de vsur.c.iij. Scōm leges raptor cū rapta mrīmoniū ꝯbere nō ꝑt.fm canones ꝯbere ꝑt.de rap.c.vl.bere.cū fm leges glo. li.vj. Stuprans ꝯginē relegat z ꝯberat. si tñ ꝓvim ꝫ facit capite punit fm leges.

Scōm canones recipiet in vxorez eam aut verberet z postea detrudet excōicat⁹ in monasteriū.de adulterijs.c.ij.

Secūdū leges ꝯcubit⁹ est licit⁹.fm can. nō.xxij.q.iiij.nemo.i glo.fi.de app.c.de ꝓpri

Scōm leges delegat⁹ ab ordinario non ꝑt sniaz executioni demādare.sec⁹ fm can. de fo.cō.si q̄s.in glo.penl'.

Scōm leges iurisdictio non ꝓpetuatur nisi p lit.ꝯtest.fm canones p solam citatōez de offi.dele.gratum.et.c.relatum.

Scōm leges arbiter q̄ cognouit ō cauſ suspitōis illa ꝓbata etiā cognoscit de cā ꝓncipali.sec⁹ fm can.de offi.dele.suspitōis

Scōm leges mulier audit ꝯ alienatōez rei dotal' etiā iurata.fm canones nō. de iureiurā.ꝯtingat.iij.glo.ij. Secundum leges fil⁹ nō ꝯquerit de pēe in cā crimiali vl ciuili nisi de castrensi peculio.fm canones ꝯquerit de vtraq;.ij.q.vij.querit Scōm leges ludere cā ꝯuiuij possum⁹.fm canōes nō.de excess.pla.cū int.in glo.iiij.z.xx.di.comestatōes.z.c.nō debet. Scōm leges in ducie dilatorie.xxx.diex dari debēt.iij.q.iij offerat.fm can.ē arbitrariū ō ꝓcu.dilect⁹.i glo.fi. Scōm leges delegat⁹ hz sportulas.ſ.duos aureos in ꝑn.z duos in fi.fm canones nihil dat.de rescrip.statutū.li.vj.de vi.z ho.cle.cū ab oīm. Scōm le.femia ñ ꝑt eē arbitra.fm can.ꝑt.ꝫ verꝫ est si ē ꝯsuetudo.de arbi.c.dilecti zc. Scōm le.cpalis dignitas tñ liberat a patria ptāte.fm can. tūc etiā subdiacon⁹ liberat.de eta.z q̄li.iudicioz.q̄ filij sūt legiti.p venerabilē.circa ꝑn. de sen.excō.cū volūtate. Scōm le.heres fili⁹.nō aūt impubes hereditat; pzis ꝑuat⁹ reseruat sibi legitima portio.fm can. nō reuat.de testa.si heredes. Scōm leges mulier nō ꝑt esse procuratrix.fm can.ꝑt de cōfir.vti.vel inuti.cū dilecta.in glo.sic agitur

Scōm leges si tres sunt arbitri et tertius legitime req̄sit⁹ nō curauit interesse.alij nō ꝑnt diffinire.fm can.de arbi.c.fi.l.vj.

Scōm le.pena mort; vl sāguis infligit. fm can.nō.de rap.c.archiepatu;et ibi tex.

inueniesꝫ.mortemoriãt.de fur.c.j.et de homici.c.j. Expone moriãt.i.excõicẽt.nec ob. ꝑ.de latronib.qr mors alia spũal'.vt in criminoꝫ.alia ciuil'.vt ꝺ sc'lares.alia affectual' alia natural'.alia eternalis.ꝑ archꝺ.iij.q.vij placuit. Sz q̃d sit mors ꝛ quo ifligit mors. Est em̃ mors alia acerba.alia matura.alia imatura.vide.c.pñti.de pbẽ.fm archꝺ.ꝛ per io.an.i nouel.li.vj.de pe.di.ij. valida.ꝑ archꝺ

Scõz can̄.absẽs ex iusta cã audit ꝛ tractatur q̃cq̃d ꝺ eũ fc̃m ẽ.fm le.ꝓo distiguẽdũ est.an ex cã necessaria et pbabili sit'.an ex cã necessaria tm̃.aut pbabili tm̃.vide.ij.q.vj. biduũ.i glo.ꝛc Scõz le.extriguit' pnũcia tũ ꝑ appellatõz.fm can̄.suspẽdit'. Scõz le. posteriores reuocãt ꝓmas leges.nõ sic i diuinis.de ꝓse.di.iij.celebritatẽ.i glo.i legib⁹ sz ñ ẽ.ꝓpa differẽtia a q̃ ad canões'.imo idẽ ꝺ ꝓsti.c.j.li.vj. Scõz le.ñ ẽ infamis q̃ morta le pcm̃ ꝺmittit.fm can̄.sic i pal.c.celebritatẽ.ꝛ ꝟ itellige.vt no.i.c.oẽs.ꝛ.c.illi q̃.vi.q.ij.

Scõm leges si q̃s ꝺuit'at' q̃ occulte ꝺpo fuit libellũ famose decapitat'.ꝛ fm can̄.ꝓberib⁹ sb̃jcit'.vi.q.j.i sũ. Scõz le.ipubes ñ iurat.qr nõ ꝓt peierare.iij.qr.iij.testes. fm can̄.ꝓt.ꝺ delic.pu.c.j. Scõm can̄.lõga et lõgissima p̃scꝑtio ñ differt.sz bñ fm legeſ.ꝺ deci.dudũ.i glo.apte.xvi.q.iij.i sũ.ꝛ sane i/ tellige p.c.j.ꝺ p̃scꝑ.li.vi.ꝛ q̃d no.ꝺ ꝓsue.c.fi.

Scõm ca.q̃s obligat' ex nudo pacto.tij. q.ij.q̃cũq̃ suffragio.de pac.c.j.secꝰ fm leges

Scõm ca.q̃s alteri stipulat'.secꝰ fm le.j. q.vij.q̃tiẽs.vide ꝺriã glo.ibidẽ Scõz can̄ piuriũ furtũ et silia solo aĩo ꝓmittũt'.fm le. nõ.xxxij.q.ij.viderit. Scõm le.bõa beti coꝛ deuoluũt' ad hẽdes.secꝰ fm can̄.ꝺ here. ꝑgenk'.i glo.pnk'. Scõm le.extẽtes i ptãte p̃z ñ obligãt' aliq̃ voto.secꝰ.xxxij.q.ij.mlier Et de voꝛ scripture ibi ꝟ scꝑsi. Scõz le. nõ tenet' q̃s denũciare.fm ca.sic no.ar.ij.q. vij.quapter.sup glo.ꝟ hz.q̃d no.j.q.viij.ex his.de accu.ex pte. Scõm le.adultera licite occidit' ꝑ maritũ.secꝰ fm ca.nã sic amittit dotẽ viri.no.glo.xxxiij.q.ij.int'. Scõz le.q̃ pest collegio cõpellit' agere vl' iurare de calũnia.fm can̄.nõ.de iura.calũ.ipator.sup glo.j.ꝛ addeꝺ testi.pñtiũ.li.vj. Scõm le. iudex icidẽt ꝓt cogscere de cã maiori q̃ cõspũales.de oꝛ.cog.c.pnk'.i glo.fi. Scõm le.exceptio adulterij nõ ꝓdest vxori cũ accusatur ad penã ciuilẽ.secꝰ fm can̄.si agatur in foro eccl'astico ad sepatõez thori.de oꝛ.cog. c.ij.i glo.pnk'.addeꝺ q̃d no.de ꝓcu.tue Secundũ le.mulier i paucꝭ casib⁹ admittit' ad accusandũ.i multꝭ ꝓo ad testimoniũ.fm ca. est aliud.vt no.iij.q.ij.i sum. Scõm le. vẽditoꝛ p̃cise nõ tenet' dare rẽ vẽditã.sz sufficit q̃ det interesse.secꝰ fm can̄.qr p̃cise fm hosti.de fi.instru.cũ lohes.i glo.ꝑ. Maxima media ꝛ mima capitꝭ diminutio alit' accipiuntur fm leges.et alit' fm can̄.de accu.q̃lit' em̃.de pig.c.finali. Scõm le.interlocutoria q̃ ꝓcipit aliq̃d dari vel restitui.vl' nõ dari vel nõ restitui reuocari nõ ꝓt.alie interlocutorie p̃nt reuocari ex cã.de app.cũ cessãte.

Scõm leges spurij nõ repellũt' a dignitatib⁹.secꝰ fm can̄.de fi.pꝛes.c.ij.i glo.añ pnk' li.vj.vel ꝟbũ sc'laribꝰ additum dignitatib⁹ tollit differẽtiã vñ ꝓt aliã recipe.ꝑ no.ꝑ me ꝺ appel.pastoral'.sup glo. Matrimoniũ nõ est int' ꝟuos sz ꝺtuberniũ fm leges.secꝰ fm can̄.de ꝺiugio ser.c.j.de iudice dele.al's differẽtias etiã recipe potes.de his q̃ no.ꝺ offi. dele.sup q̃stiõez.§.poꝛro.i.glo. Scõz le. nũcꝭ pcedit' sup crimẽ ꝺ absentẽ lic.ñ ꝺtest. nisi ꝺ apparitoꝛẽ.secꝰ fm can̄.no.ꝺ do.ꝛ ꝺtuitatꝭ.i glo.ꝟ em̃ ptz. Scõm le.arbitrariũ ẽ tps i pꝭonali cꝭtũ actõi ẽ necesse intuenire pꝰ decretũ ꝓmuz añ ꝺcessiõis.fm can̄.alit' si tenes opinionẽ Jn.de q̃ vt lit.nõ ꝺtest.q̃m in fi. Scõm leges ois piurꝰ ẽ infamis.fm can̄.sic.de testi.testam̃tũ.ꝛ.c. cꝭto.i glo.fi.vj q.j.q̃cũq̃. Ad ꝟ q̃ ꝑscriptio lõgi tpis locuz habeat req̃rit' ꝛ sufficit bõa fides tradentꝭ ꝛ accipiẽtꝭ.fm ca.cũ bõa fide.sp req̃rit' lõgissima tpis p̃scri.de p̃scrip.si diligẽti.i glo.ill' ꝺ. de re iudi.abbate.i glo.iij.li.vi. Et ꝓt etiam ꝛcipi alia fm can̄.ex glo.p̃dicta.de libello alternatiuo q̃d ñ approbo.alij ꝛcipiũt etiã aliã de petitõe generali ex supueniẽte cã.vt.e.c.

Scõm le.laicꝰ i crimiali ꝓt laicũ iudicez substituere.secꝰ fm can̄.fm opinionẽ Guil. de so.cõpe.si diligẽti.iuxta fi.j.glo. Scõm le.in p̃scriptõe hz ꝺsciaz dubiã de bõa fide ꝺ hz bonã fidẽ.secꝰ cano.de p̃scrip.si diligẽti.in glo.vlt'.in fi.fm hosti.super ipa glo.

Scõm leges iudex si differt cãm fingẽs se dubitare vbi dubitãdũ nõ est.infamis est ꝛ in.xxx.libꝛis auri punit'.sz fm can̄.alit' punit'.vt de re iudi.c.j.li.vi.ꝛ no.de app.itimasti.sup glo. Scõm le.clericꝰ ꝓt rem et patriã cũ armis defendere.fm can̄.nõ.de homi.suscepimꝰ.glo.j.ꝛ.c.significasti.iuxta fi.

glo.z.c.petitio.Et ista differētia pl⁹ est i ꝓ
nis ꝯ̄ i reb⁹. Scōm le.punit q̄ dat cām
abortioni etiā si nō erat fet⁹ viuificat⁹.ō ho/
mi.sic.ij.in glo.j. Scōm le.ad supiorē p̄/
cise deuolut ꝓuisio eccl'e cū patron⁹ laicus
pñtat indignuz.ꝑm cañ.nō ita p̄cise.de offi.
or.c.cū pbas.in fi.glo.ij. Scōm le.legat⁹
ꝓncipis cū mittit ad ꝓuinciā dz viuere ō re
bus fisci vel ipatorꝫ.ꝑm cañ.legati pape ali
ter recipiūt.de offi.or.int'.in glo.fi. Scōz
le.ordo ñ liberat a crimiali fortuna.sec⁹ ꝑm
cañ.liij.dist.si seruus sciēte.in glo.quidem
Scōm le.iurꝫ debitorie solū ꝓsideratur
mēbri impedimētū i vsu nō defect⁹ vl' aug/
mētū.sec⁹ ꝑm cañ.de cor.vici.c.ij.sup glo.fi.
Scōm cañ.marit⁹ accusans vxorē etiā ō
iure suo se inscribit.de pcu.tue.sec⁹ ꝑm le. ℔
no.Bar.brix.ij.q.viij.q.i.publico. z p host.
de accu.sup bis.sup glo.ij.Et p̄t vna diffe/
rētia hꝫ i ibi notata.sup glo.ij.℔ generale.
z aliā.e.ti.ad petitōz.in ꝓn.magne additōis
z aliā in.c.q̄lit' em̄.de accu.ibidē est de capi/
tis diminutōe. Scōm le.in libello accu
satorio ponūt noīa impatoris z ꝓsulū.z ꝑm
cañ.loco illoꝝ ponūt noīa pape et epi.ij.q.
viij.libelloꝝ.z ibi no.in glo.ꝓ.per archiō.
Scōm le.ꝓponēs pl'es actōes i libello si
sūt diuerse tūc certas de iure suo eligere dz
sec⁹ ꝑm cañ.ꝑm q̄s pl'es admittūt.de el ec.q̄
relā.sup glo.ij.Differētia sumit p no.de ad/
ul.c.pnl'.sup glo.penl'.Et de vsu.cum tu.in
glo.licet.Alia p notata de sortile.ca.j. Item
alia p no.de male.c.ij.i glo.i. Alia p no.ō ex
cel.pla.clerici.i glo.fi.Alia p no.vij.q.xi.sa/
crilegiū.c.q̄sq̄s.z de penis felicꝫ.in nouella.
li.vi.Alia p no.de iudi.c.fi. i nouella. Alia
de penis.c.de snia.Alia de sen.excom.c.iiij
sup glo.nūq̄d.Alia p no.xvi.q.iij.placuit.i
glo.iij.Alia p no.de sen.excō.si ꝙ turpiter.
Alia p no.de spō.in pñtia.sup glo.ij. Alia p
no.de resti.in inte.c.ij.sup glo.z sic videtur.
Alia de heti.c.extrane⁹.§.credētes. sup ver
bo.accedat.Alia de pig.ca.ij.in glo.ij. Alia
de dona.c.fi.z p no.iij.q.vl. Alia de iurepa
tro.nob.sup glo.ñ videt.Alia p no.ō despō.
ipu.puberes.sup glo.ij.ad fi.z ca.se.sup glo.
tij. Alia de diuor.c.j.z de dona.int' vi. z vx.
c.penl'.sup glo.penl'.Has differētias int le
ges et canones mēti cōmendes.z lz plures
alie possunt referri tñ bis ego gall⁹ ꝓtēt⁹
ꝓt' m'tos q̄ vno collirio oim oculos volūt
curare sp̄ ꝓ solutiōe dicētes, Aliud est de iu
re canonico.aliud de iure ciuili.vl' aliud ō
iure antiq̄.z aliud de nouo.vt no.xxix.di.c.
fi.in glo.penl'.vel aliud i vltimis volūtatib⁹
vt no.de ꝓcess.ꝑben.c.j.in glo.cōis.li.vi.qui
saltim recurrere p̄t ad spec.de dispu.z al
le.§.post ℔. p to.z maxie doctores vtriusq̄
iurꝫ.verius nulli⁹.de q̄b⁹ mirabilē modum
illusiōis audiui qūo p sophisticas rōes sim
plices z nouos scolares subtilitatib⁹ legal
bus innitētes arguere omisso canōis textu
pollicitantur et nouo genere.mercuria.iij.
vt valeant videri rabbi ibi allegare satagūt
tantūmodo canones vbi sunt periti in iure
ciuili.z ecōuerso.Et vt sic scolares ipi q̄s a
veritatis via auertūt z ad fabulas ꝙuertūt
sp̄ sunt addiscētes z nūq̄ ād p̄fitatē scie pue
niētes.vt.xxvi.q.v. nec mirū.vbi ℔ pacto i
opinionib⁹ in q̄b⁹ p̄nt z debeant imitari ca
nones sūt legiste.vt no.q̄ fi.sūt legi.p venera
bilē.ꝑ.rōib⁹.Et q̄ innitūtur leq̄tatꝫ regularꝫ
discipline legꝫ rigori subiciūt.de calū.c.j.ō
re iudi.abba.iuxta fi.li.vi.Obsecro igitur z
sūme dep̄cor dei z primi dilectōne primiq̄
parētis amore.vt ista legētes hoꝝ q̄ ꝑa sunt
ptices existant p̄ntis opusculi collectōem
diligāt.de pe.di.ij.charitas.ꝑ.primos.z an
teq̄ intelligāt nō ꝓpendāt.xi.q.iij. eoꝝ sal
tem inuidiaq̄ dyaboli vicio est.xxiij.q.iij.
ꝯ̄ magnum. Nec dicant q̄ habita vna ꝓria
glosa habeatur z alia ac ipi⁹ glo.sol'.Quia ℔
inuenit in multꝫ p̄culdubio falsū fore. recī
pīāt ℊ gratāter p̄ñs opusculū q̄d in sticie et
libramini rōis subiectū.vij. q.i.§.cum ℊ.ꝑ.
formari.de sen.z re iu.in cle.pastoral.ꝑ.vez
Et satis sit q̄ in paucꝫ p laborē amicꝫ ꝓsulit
ff.de admi.tute.tutores.§.q̄ sūt.in fi.z.l.ō
nego.gesto.tuto.de homi.sup rubro. i vlti.
opi.i nouella.p hos aūt.z in alio laborꝫ scia
in ℔ seculo acq̄rat.vt regnū celeste tribuat.
Qō nobis p̄stare dignet ipe om̄ipotēs de⁹
Qm̄ ex ipo sūt oīa.ipi honor z gl'a in secula
seculoꝝ Amen.

Differentie legum z canonum domini
Balnani de Bononia expliciunt.

Que continentur in ℔ tractatu

Quis possit creare tabelliones.
An aliquis inferior a p̄ncipe possit creare notarios.
Qual'r pbet quē esse notariū si negetur
An req̄rat signū notarij in fine instrumēti.

Questiones

Quale sit officiū tabellionis.
An tabellio possit ꝓficere instrumentū sup facto ꝑtio
Utr̄ notarius creat⁹ a papa possit ꝓficere instr̄m in terris imperij. z ecōuerso
Quo iure agitur ꝯ notariū nolentē exhibere instrumentū.
An notarius teneat dare instr̄m sine pecunia
Quis ꝯbentiū debeat soluere mercedē notario.
Nūqd cogatur notarius corrigere instrumētum defectiuum.
Utr̄ possint cogi ptes vt tradāt instrumētū notario ꝙ aliqd addat vel minuat.
An notarius possit corrigere errorē sui instr̄i. z q̄t z q̄b⁹ modis committatur error in instrumento
Utr̄ req̄ratur citatio in traditōe instrumēti vt corrigatur
Cuius etatis debeat esse notarius
An q̄s infra tps pubertat̄ possit creari notarius.
Utr̄ tabellio excōicat⁹ possit ꝓficere instrumenta.
An tabellio infamis possit ꝓficere instr̄a
Si tabellio excōicat⁹ vel infamis stetit ī possessiōe tabellionat⁹ an valeāt instr̄a p eū facta.
Utr̄ tabellio ꝑpetuū delictū perdat officiū
An pr̄ tabellio possit cōficere instrumēta p filio. z ecōtra filius tabellio p pr̄e.
Utr̄ frater possit ꝓficere instr̄m p fratre.

Incipit tractatus de tabelliōib⁹ p dn̄m Bar. cōpilatus.

Tractaturi de tabelliōibus q̄z officiū freq̄ntat̄ tam in iudicialib⁹ q̄z extraiudicialib⁹ Jō sup ꝭ aliqd z ꝑfecto vtile dicere instituimus. Et ꝓmo q̄ro q̄s possit creare tabelliōes. z vidr̄ q̄ nēo possit nisi ꝓnceps. quia p tabellionē alteri acq̄rit. l. ñ alit. ff. ꝺ adop. g̃ oportet q̄ a ꝓncipe fiat. sic ꝺr de illo q̄ habilitat ad postulādū. nā r̄m ius cōe alteri p alterū non acq̄rit. l. stipulatio ista. §. alteri. de ꝟ. ob. Ergo ptz q̄ vt p tabellionē alteri acq̄ratur est ꝯ ius cōe. sz iferior a ꝓncipe ñ ꝑt tollere ius cōe. l. ille. a q̄. ff. ad trebel. §. tēpestiuū. et l. nā magistrat⁹. ff. de arbi. z vidr̄ casus in. l. actuarios. C. de actua. et muni. li. xij. Et ꝭ tenuit Jn. in. c. pe. in ꝓn. ꝺ fi. instru. z ibi ꝺr q̄ nēo subdit⁹ pape vel īpatoris ꝑt creare tabellionē. sz ipi soli ꝭ ꝑñt. movebat̄ tali rōne. Nā ꝓstat q̄ officiū tabelliōis ē ꝯ ius cōe naturale z diuinum q̄ carte siue cortio mortui aialis credat̄ sine aliq̄ adminiculo. vt no. de fi. instru. c. fi. sz ꝯ ius naturale nouū vl̄ vet⁹ testamētū venire. ꝑtia autoritate ñ sz nisi solū ꝓncipi. l. ꝓnceps. ff. ꝺ legi. c. ꝑposuit. ꝺ concess. ꝑbē. Sz ꝭ fallit r̄m eū si ꝓnceps ꝓsuetudo vl̄ lex hāc ptātez alicui ꝓcederet. q̄z tunc ꝑñt q̄cūq̄z hñt talē ptātē creare tabellionez ar. l. C. ꝺ emā. liber. l. fi. z. c. accedētib⁹. ꝺ excess. ꝑla. Jtē fallit ī regib⁹ hñtib⁹ merū et sūmū iperiū r̄m eūdē Jn. Sz Ja. ꝺ bel. ī auten. ꝺ tabel. tenet ꝯriū. vicz q̄ q̄libet superior possit creare tabellionē suū subditū. allegat ꝭ arg. e. ti. §. intantum. hāc opinionē tenet Buil. ꝺ susa. z Bar. i. l. nec tm̄. §. fi. ff. ꝺ adop. z allegat talē rōez. nā si sol⁹ ꝓnceps crearet tabellionē ipe sol⁹ ab officio amoueret z ñ ali⁹. q̄z illi⁹ē ꝑuatio cui⁹ē ꝓcessio. vt ī aut. ꝺ defē. ciui. §. interdū. col. iij. sz ra. ē q̄ iudices iferiores a ꝓncipe ꝑuāt tabelliōes ꝑpt delicta vt in aut. de armis. §. fi. col. vj. z ī aut. ꝺ defen. ciuit. §. seu. ꝟ. sic iubem⁹. z. l. q̄b⁹ de aure li. xij. igit̄. z̄c. Jtē p ista opione vidr̄ casus in aut. ꝺ defen. ciuit. §. idē. C. de sal. mo. l. ex p uinciali. z ī aut. de iudi. §. vno q̄z. col. vij. C de of. comi. sacra. lar. l. j. §. idē oēs. C. ꝺ sal. mo. l. op⁹. z. l. opis. ꝺ ope. pub. l. antiocensiū ff. de ꝓui. cre. Et sic adduco z dico q̄ iferiores a ꝓncipe sūt ī ptāte circa ea q̄ tāq̄z generalia dicūt valere p totū orbē. l. leges. C. de leg. Sz ꝭstat q̄ ꝓuilegiū tabellionat⁹ est q̄d generale. q̄z eor̄ instr̄a fidē faciūt generalē p totū orbē. g̃ iferiores a principe cum sint ī ptāte circa ea q̄ general̄r dicūt valere ñ ꝑñt ꝭ ꝓcedere. Sc̄ꝺo ꝓbat̄ in q̄busdā facta ē cū inferioribus cōicatio. q̄z postq̄z ꝑplus romanus oīe iperiū z oēz ptātē trāstulit in ꝓncipē. l. ij. nouissimo. ff. ꝺ origi. iur̄. z. l. j. ff. ꝺ ꝓsti. pecu. Jñ ꝓnceps q̄dā cōicauit cū iferioribus vt i. l. fi. z p totū. de peda. iuꝺ. Quedā cōicauit cū maioribus. l. j. j. §. vicariū. ff. ꝺ of. ꝑfec. vr̄b. l. illicitas. §. q̄vniuersas. ꝺ of. ꝑsi. z. l. ex oib⁹. de offi. ei⁹ idē tenet ꝓnceps. Quedā idez cū nemie cōicauit. z ꝭ tm̄ sibi itelligit̄ refuasse. l. ij. ī fi. ꝺ na. resti. l. vectigalia. l. ꝯ publicā. et l. neminē. C. de re mili. li. xij. Sz nō apparet q̄ ꝓnceps hāc ptātē creādi tabelliōes cōicauerit cū maioribus vel minoribus. g̃ tantū itelligit̄ refuasse sibi. z p ꝓseqūns null⁹ principi subdit⁹ ꝑt tabelliōes creare sz ipe sol⁹ tm̄. l. j.

§.de q̃.ff.de postu. Nõ ob.§.vt tñ.i autẽ.de tabel.z.§.ex pucial i.i aut.ꝺ defẽ.ciui.z oia alia iura sup allegata.qz dico ꝙ cõitates et alij iferiores pñt deputare quẽ ad aliq̃d officiũ publicũ exercendum. Et ita loquũt oia ista iura. Sz ꝙ pñt ꝓcedere officiũ tabellionat⁹ z ptãte ꝓficiẽdi instra publica ħ nõ ꝓbãt. Nõ obstat rõ q̃ ꝺz ꝙ si sol⁹ pnceps crearet tabelliões ipe sol⁹ pnaret ipos.qz dico ꝙ tũc ñ priuaret tabellio ꝓuilegio tabellionatus iudicz ptãte sz legz iponẽtis talẽ penã ꝓ talib⁹ delictz.aꝺo ꝙ iudex ꝓpt illꝺ delictũ ñ possz priuare tabellionẽ priuilegio tabellionat⁹ nisi lex scripta vel pnceps ꝓpt illꝺ delictũ iponeret ei penã priuatõis.z ita loqt̃.§ fi.cũ si.i aut.de armis. Sz ꝓcedo ꝙ poterit iudex tabellionẽ deputatũ ad aliq̃d certuz officiũ priuare illũ sz illꝺ ꝓpt delictũ.lz lex ñ iponat spẽal'r illã penã.z ita itelligo.l.si aliq̃d.C.de suscep.arch.li.x. Et nõ est mirũ qz ꝑt eũ deputare ad certũ officiũ.

Scꝺo q̃ro.nũq̃d ꝓsuetudo possit iducere ꝙ iferiorꝺ a ꝓncipe possit creare tabelliõez Rñdeo sic.fm Jn.i.c.fi.ꝺ fi.istru.z erõ fm eũ.qz ad ħ vt valeat cõsuetudo req̃rit tacit⁹ ꝓsus vl' exꝑssus supiorz seu pncipis.vt no. ipe de ꝓsue.i rubrica q̃d pnceps approbat ipe facere viꝺr.C.ꝺ ve.iu.enu.l.j.§.qm̃ igit. z i aut.de defen.ciui.§.sz iterim. Jn ꝟrium viꝺr qz ista q̃ ꝓcedũt a pari potẽtia parz sũt effect⁹.l.ꝺ q̃ꝺ.ff.ꝺ leg.C.ꝺ nup.l.si libertos Sz ꝓsuetudo ciuitatz vel statutũ ab eadez potẽtia ꝓcedũt.l.ꝺ ꝓsus ꝑl'i.l.sz z ħ.ff.ꝺ legi.insti.ꝺ iu.na.§.ex nõ scripto.igit zc. Preterea tacitũ z exꝑssũ eq̃parant.l.q̃ ad certuz ff.loca.l.j.§.ꝺitio.ff.de adi.le.q̃ ãt statutuz z ꝓsuetudo eq̃pareꝝ ꝓbat ꝑ legẽ magistrat⁹. ff.ad municipales.l.sp.§.legit. de iure imu. insti.de iure na.§.ꝓstat.z.§.ex nõ scripto

Ego ħñ obstãte teneo opinionẽ Jn.vicz ꝙ ꝓsuetudo q̃ iducta ẽ ꝓsus supiorz z ex cõsensu tacito exꝑssov' ꝑsũpto ẽ potẽs creãdi tabelliões. Ad ꝟriũ rñdeo ꝺũ ꝺz ea q̃ ꝓceꝺũt a pari potẽtia zc.qz sciẽdũ est ꝙ ꝓsuetudo vel statutũ q̃ ñ remanet i pura z ħa ꝓscia ꝓsuetudis vel statuti q̃ nõ ẽ vt capiat vires a tacito vel exꝑsso ꝓsensu ꝑl'i sz si suos fines egrediũt nõ ꝓcedere a pari potẽtia.cũ i ptãte reꝝuata statutũ nil ꝑt.l.j.ꝺ iudi.an.au. et est dictũ in ꝓcedẽti q̃stõe. Sz ꝓsuetudo q̃ iducta est de ꝓsensu ꝓncipis ꝑsũpto vl' exꝑsso differt a principis reꝝuatiõe ar.l.fi.C. de can.la.li.x. Vñ de exꝑsso ꝓsus clarz ẽ vt supꝺictũ ẽ de ꝑsũpto. Est dicẽdũ idẽ ꝺ eo q̃ inducit ꝑ patiaz tãti tpis i cui⁹ ꝟriũ memoria hoim ñ existit.ar.l.j.§.fi.z.l.ꝓncipi.ꝺ aq̃ plu. ar.z.l.ħ iure.§.duct⁹ aq̃ z aq̃ q̃ti.z esti.z.l.j. C.ꝺ emãci.libe.z.l.ꝓbatorias.C.ꝺ diuer. of.li.xj.vbi ꝓbat ꝙ ꝓsuetudo iducta in cui⁹ ꝟriũ memoria hoim ñ existit.tm̃ opat q̃tũ priuilegiũ principis. Jn alijs ãt q̃ ñ sũt solum principi reꝝuata idẽ opat ꝓsuetudo q̃ꝺ statutũ. Et in tali ꝓsuetudie ꝓceꝺũt rões facte in oppositũ. Tñ est attendendũ ꝙ tabelliones creati vigore tal' ꝓsuetudis non pñt ꝓficere instra extra territoriũ illi⁹ ciuitatz i q̃ est iducta ꝓsuetudo cũ non bñt ptãte sic q̃r creat ab bñtib⁹ priuilegiũ a principe.sz tm̃ iurz bz q̃tũ ipa ꝓsuetudo tribuit vt i ipa ciuitate tãtũ possint exercere publitũ officiũ notariat⁹ vt ẽ de mẽte principis.vt i di. c.si extra.ꝺ fi.istru.z no. Buil.i.l.ñ alit.ꝺ adop.

Tertio q̃ro.q̃d si ille q̃ ꝓfecit istrm negat fuisse notari⁹.q̃s ꝓbet ipm fuisse notarium Jn.in.c.fi.ꝺ fi.istru.paz p⁹ prin.dic ꝙ ꝓbat ꝑ priuilegiũ seu autoritatẽ ꝑ testes seu ꝑ publicũ instrm.sufficit tñ si ꝑ testes ꝓbat.qz publice fungebat officio tabellionat⁹ z pl'a alia instra fecit ꝺ alijs ꝑsonis. Ad ħ fac aut.ꝺ ñ alie.§.nõ igit. Hoc etiam tenet Ja.de bel.z Buil.de cu.z Bar.in.l.barbarius.de of.pr. si.z tñ nõ sufficit illũ q̃ ꝓhibit⁹ est eẽ tabellio din fuisse i q̃si possessiõe tabellionat⁹ ad ħ vt valeãt et⁹ instra.l.in his.C.ꝺ diuer.of.li.xj. Et ħ opio mihi videt ꝟa.ꝑ q̃ videt melioz casus.i.l.generalit.§.si q̃s de tabel.li.x.ideo si ꝟ instra opponat.ꝙ ille q̃ scripsit non erat tabellio. Lautus aduocat⁹ ponit ꝙ tpe confecti instri iste q̃ scripsit erat tabellio. in q̃si possessiõe officij et ꝑ tali habebat z reputabat ab oib⁹ cognoscentib⁹ eũ. z ꝙ erat bõ liber z talis ꝓditõis q̃ ñ ꝓhibebat eẽ tabellio Nõ tñ sufficeret artitulari ista tria sola ꝓza qz ħ tal' q̃si possessio ñ suffic i bis q̃ sũt ꝓhibita.vt i alle.l.general'r. Vñ ꝓbata tali q̃i possessiõe nõ ꝓcluderẽt eẽ tabellionẽ.

Quero q̃rto.nũq̃d instrm debeat hẽre in signe signũ notarij.dic ꝙ sic.nisi ꝓsuetudo alit se habeat.nec ꝑt postea tabellio signuz solitũ mutare.l.fi.circa mediũ.C.ꝺ assessо.z ponit spe.i ti.de instru.edi.§.j.

Quinto q̃ro q̃le sit officiũ tabellionatus Rñde fm Jn.i.c.j.de fi.istru.q̃ ẽ publicũ et cõe,z iõ credit⁹ et⁹ scripture tã ꝑ publice sine

aliq̃ adminiculo dū mō in istr̃o ꝓfecto extra iudiciū sit descript⁹ numer⁹ testiū debit⁹. vt in.c.cū Johes ō fi.istru. Jn bis ꝓo q̃ fiūt in iudicio soli scripture credit tabelliōis ōputati ad scribēdū etiā sine testib⁹.c.qm̃ ꝫ ō ꝓba. Et ponit Jn.i di.c.j.ō fi.instru. Jtē alteri p̄t stipulari.ff.rē pu.sal.fo.l.ij.

Sexto q̃ro.nūq̃d tabellio de facto ꝓrio possit ꝓficere instr̃m.z vidr̃ q̃ sic.i.l.si ꝓsul. z.l.se.ō adop. Hāc q̃stōz formar Buil.ō cu. i di.l.si ꝓsul. vbi determiat ꝫriū. vicz q̃ non possit. Et mouet. qr cū tractat de cōmodo pecuniario q̃s nō p̄t eē autor i facto ꝓrio.l. q̃d dicim⁹.ff.ō au.tu.z.l.j.§.fuit q̃sitū ad trebel.z p̄ h̄ rūdet ad.l.si ꝓsul.cū si.qr loquunt q̃n ñ tractat de cōmodo pecuniario q̃ casu q̃s p̄t eē autor i facto ꝓrio.nā differt.l.j. C. ō test.z.l.q̃ testam̃ta.§.j.ff.de testa. Preterea tabellio hēt loco testiz.l.domici⁹ labeo.de testa.z ad eū recurrit si ē dubiū.ō fi.instru.l.si q̃s decurio. C.ō fal.sz q̃s ñ p̄t eē testiz i re sua l.oīb⁹. C.ō testa.z.l.nullū.ff.e.ti. Et h̄ vidr̃ exp̄sse ō his q̃ se ascribūt.l.diu⁹.§.j.z.l.si q̃s legatuz.ff.de fal. vbi dic̄ q̃ tabellio q̃ scribit falsū instr̃m punit ō falso. Casus ē i.l. rōes. C. de pba. Dic̄ tn̄ Buil. q̃ tali instrumento credit in cēztū facit ꝫ ipm̃ sz p ipo nō.l.ñ putaui.§.si q̃s.ō ꝓtra.tab.z.l.aurelio.§.idem. de lib.leg. Jdē tenet Dy.i.l.si ipuberes.§.fi. ō fal.z.l.publi.ff.depo. Sz ꝫriū tenet q̃dā glo.pua q̃ dic̄ q̃ aduersari⁹ nō p̄t approbare istrum̃tū in cēztū solū facē p se z reprobare in cēztū facē ꝫ se. Sz Bar.i dic.l.si ꝓsul. dicit q̃ dicta glo. loq̃t in priuata scriptura. h̄ i publica. facit q̃ no. C. de dona. añ nup.l.j.z.l.ij. C. de cōfek.

Septio q̃ro.nūq̃d tabellio creat⁹ a papa possit ꝓficere instrum̃tū i terris ip̄erij.z sic ecōtra ponit spe.i ti.ō istru.edi.§. sz nunq̃d tenendū. vbi dic̄ q̃ sic. q̃d credo vez rōe. q̃a q̃libet h̄ñs merū ip̄erij p̄t extra suū territoriū exercere iurisditōz volūtariā sz ñ ꝓtētiosam.l.ij. de of. pcō. Sz ꝫcedere ptātē confitiēdi publica instrum̃ta ē de volūtaria iurisdictōe. iō p h̄ facit i simpli.c. q venerabilē. p⁹ prin. q̃ filij sint legitimi.

Octauo q̃ro. q̃d si tabellio nō vult ꝫbentib⁹ vel alteri exhibere istrum̃tū q̃ iure aget ꝫ eū. Glo.j.l.argētari⁹.ff.ō edē. dic̄ q̃ officio iudicis. Est z vez i actiz z instrum̃tiz q̃ fiūt inter vinos. Sz si eēt istrum̃tū ptinēs ad vltias volūtates tūc agit p titulū quē admodū testa. ape. vel p interdictū. de tabel. exhi. l.j. et ibi glo.ff. de tab. exhi.

Nono q̃ro.nūq̃d notari⁹ teneat dare instrumentū ptib⁹ siue ꝫbentib⁹ sine pecunia Glo.i ꝓbo argētari⁹ in prin.in.ff.assil'es.ff.ō eden. dic̄ q̃ nō. Jn ꝫriū facit lex.j.§. illō q̃z de ordina.z extraor.cog. Et guil.in di.l.argētari⁹ dic̄ q̃ notari⁹ p̄t cape duplicē mercedē p instrumēt ꝫfectiz. Unā p abbreuiatura. aliā p extēsiōe. Pro h̄ allegāt casū singl'a rē in.l.fi.p⁹ mediū. C. de pnci. agē. i reb⁹. li. xij facit. l. in sacris. in si. C. de. pr. sacro. sacri.

Est tn̄ aduertēdū fm̃ eūdē Buil. q̃ notari⁹ p̄t iplorare officiū iudicis vt sibi ista duo salaria p̄beāt p scriptura p leges sup̄ allegatas. Nec obstat. l.j. §. illud q̃z. qr loq̃t in salario p̄standō de publico q̃d ñ p̄t statui notarijs sic nec alijs p̄sonis. vt no. in. l.j. in prin. ff. de var. z extraor. cog. Jstō ñ videt vez. qr leges q̃s allegat Buil. loquūt in notarijs q̃ scribūt acta iudiciaria. Quo casu ꝓcedo q̃ ad officiū iudiciz cora q̃ gesta sunt ea q̃ notari⁹ scripsit ptinet sibi dare salariū. Et ita intelligo allegatū. § illud q̃z. q̃ loq̃t indistincte tam de salario p̄bēdo de publico. q̃z de priuato. Nō g̃ poterit notari⁹ q̃ scripsit extra iudiciū instrumentū implorare officiū iudiciz vt sibi p̄beat salariū. Sz bñ ꝓstat illud verū q̃ nō p̄t cogi dare instrumentū ꝫbentib⁹ sine mercede. Et hec est mens di.l.argentarius. Bar. tn̄ ibi z in.l.j.ff. de var. z extraor. cog. dic̄ q̃ in h̄ spectet ꝓsuetudo q̃ est q̃ notario det merces ō scriptura instrum̃ti. cū ꝫbētes z notari⁹ videant tacite agere ō mercede p̄standa fm̃ ꝓsuetudinē. ar.l. accepto. C. loca. z.l. dñi p̄dioz. de agri. z censi. lib. xj. vñ fm̃ eū notari⁹ poterit agere ad mercedē vtili ex locato Jtem seq̃t ex h̄ textu q̃ ꝫbentes poterūt agere vtili ex cōducto ꝫ notarium vt exhibeat instrumētū mō dictaz legū q̃d etiā no. i.l. mutatio et suppletio ad illam glo. l. argentarius.

Decimo q̃ro. q̃s ꝫbentiū debeat soluere notario. dic vt p Ly. in.l.eos. C. de vsuris. z ibi plene dixi.

Undecimo q̃ro. notari⁹ dedit ptib⁹ istrumentū defectiuū nūq̃d potest agi vt pfectū tradat. Rñdeo. poterit officio iudicis agi vt pficiat z interesse tradat ea rōe q̃ cogeretur a p̄ncipio vt totū traderet. qr ñ videt dedisse q̃ totū nō dedit. vt. l. vbi exigit. §. si dolo. ff. de eden.

Duodecimo q̃ro. notarius dedit ptibꝫ defectiuũ instr̃m petit vt reddat sibi vt possit addere vl̃ detrahere. nũq̃d ꝯhẽtes aut aliq̃s eoꝝ teneat sibi tradere instr̃m. Bar. formatista q̃stõz in. l. fi. ff. de tab. exhi. & Ray. de for. li. ꝓsuluit vt ipe no. in. l. impatoꝝ. ff. ꝺ sta. ho. Ego ãt dico q̃ si notarius reddat instr̃m defectiuũ legitia cã de eq̃tate pt agere actiõe in factũ vt instr̃m sibi reddat vt sic supleat vl̃ detrahat. ar. l. iñ. ff. ad exhibẽ. & eius qꝺ no. glo. in. l. q̃dã. in pr̃in. de eden Que ãt sunt legitime cause ꝺfectus instr̃i. Rñdeo. si notarius pdidit pthocollũ in remotis locis vel ptibꝫ rpe q̃ fecit instrumentũ. vt. l. siq̃s expargenta rũs. ff. de edendo.

Tredecimo q̃ro. nũq̃d notarius possit corrigere errorẽ instr̃i sui. et vidꝛ q̃ sic. q̃ error notarij nõ nocet ꝯhẽtibꝫ. l. si librarius. ff. ꝺ re. iu. l. ipatoꝝ. ꝺ sta. ho. Buil. de cu. format istã q̃stõz i ꝺi. l. ipatoꝝ. & spe. ꝺ instru. edi. §. instrũmtũ. ꝑ. nũq̃d si ꝓficit. & Bar. ĩ ꝺi. l. si librarius

Ego ãt ad declaratõz pñt; q̃stõis ꝑmitto q̃ error i istro mꝫ modis pt cõmitti. Uno mõ circa formã instrumti. Scꝺo mõ circa errorẽ ordis instrumti. Tertio mõ circa solẽnitatẽ formalẽ ipius ꝯct. Alio mõ circa latinitatẽ Qñ cõmittit circa solẽnitatẽ formalẽ vt q̃ deficit inditio i instrũmto vel ãni dñi vl̃ mẽs & dies. defectus eñ hoꝝ viciat instr̃m vt i aut. vt ꝓponat no. ĩmp. ĩ pr̃in. et i aut. q̃mo. na. eff. sui. §. sz q̃tũ. extra de fi. istru. inter dilectos. & no. Bar. in ꝺi. l. generali. vel instrũmto deficit. q̃ notarius fuit rogatus vl̃ eq̃pollẽs. vt i aut. ꝺ tabel. §. j. col. iñ. & ꝑ Bar. ĩ l. sciendũ. ꝺ ꝑ. obli. Sz nũq̃d possit errorẽ corrigere. dico q̃ si ẽ erratũ i cõmittẽdo si cõstat in q̃ ẽ error notarius pt corrigere errorem suũ. ar. l. errore. C. de testa. & l. si in noie. ff. ꝺ ꝑ. oblig. Si ãt nõ ꝓstat in q̃. vt q̃ fuit omissa dies rogatõis vl̃ negatur a ptibꝫ fcã Isto casu si notarius dicit se recordari ꝺz ei credi. q̃ officiali publico credit̃ de officio sibi cõmisso. C. ꝺ fac. rab. l. ipatoꝝ. li. xij. & l. si q̃s de curio. C. de fal. & l. magꝫ puto. §. nõ q̃uis. ff. de rebꝫ eoꝝ. & le. j. §. cura carnis. de of. pfec. vr. Si ꝑo est erratũ in ponẽdo. Isto casu si q̃dẽ error ꝓstat ex inspectione instrũmti. vt q̃ posuit vnũ mẽsem vel diem cũ debuisset ponere aliũ. Et isto casu nõ pt notarius suum errorẽ corrigere nisi de errore ꝓstet p testes. vel alio modo. l. quicq̃d astringende. de verboꝝ obliga.

Tertio rñdeo ꝑm lecturã Bar. & ẽ rõ int̃ hũc casũ & pcedentẽ. q̃ qñ notarius omittit ꝺitionẽ ꝺi vel rogitũ nõdũ finitũ ẽ officiũ suũ. ar. l. q̃lẽ. ff. ꝺ arbi. iõ pt corrigere errorẽ suũ. Sz qñ ponit inditõem mẽsem vl̃ rogitũ tũc est fact̃ officio suo siue bñ siue male. le. iudex. de re iudi. Ideo nõ pt errorem suũ corrigere. si nõ est dies. & patet ex instrumti inspectione. vt q̃ anni dñi nõ pcordẽt i inditione cũ vtrũq; sit positũ in instrumento Isto casu glo. Bar. q̃ est int̃ dilectos. de fi. instru. in. ꝓ. inditõz. tenuit q̃ instr̃m reddat falsũ. Dyn. ꝓsulẽdo in q̃dam ꝓsilio determinat q̃ lz omisso inditiõis vicio instrumẽtũ. vt §. tũ si apponatur nõ viciat instrumentũ lz nõ pcordet cũ annis dñi. ar. le. quotiẽs. §. si ꝑo. de here. insti. p q̃ facit q̃ ꝺ no. glo. in. le. si q̃s i fundi vocabulo de leg. j. & l. j. ff. de re iudi. Hec opinio est cõis. Omia pdicta fuẽt ꝓa qñ solẽnitas instr̃i fuit solennit̃ obseruata. sz non fuit inscꝑta eo mõ q̃ intervenit vel fuit totaliter omissa. Cetex si nõ fuisset scripta nec ꝓbata tũc nõ posset corrigere errorem. imo eẽt totaliter falsus & notarius tanq̃ falsarius puniretur. l. iubem. §. fi. de testa.

Tertio mõ qñ fuit erratũ circa solẽnitatẽ formalẽ ꝯct. Dico q̃ si error fuit cõmissus a ꝯhẽtibꝫ talis error viciat ꝯctũ. iõ tũc notarius talẽ errorẽ nõ pt corrigere. l. j. in pn. et. l. q̃cq̃d astrigẽde. ꝺ ꝑ. obli. Sz si fuisz omissus a notario in scriptura. vt q̃ fuit tũc obseruata illa solẽnitas. sz notarius ꝑ nõ scripsit cũ talis error nõ viciat instr̃m. q̃re ꝓsumitur hec solẽnitas interuenisse. ideo notarius põt hũc errorẽ corrigere. insti. de inutili stipu. § si scriptũ. ff. de ꝑ. obli. l. sciendũ.

Quarto mõ qñ ẽ erratũ circa solẽnitatẽ intrinsecã ꝯuentionalẽ ꝯctu. dico q̃ si error est omissus a ꝯhẽtibꝫ tũc talis error viciat contractũ. iõ notarius nõ potest corrigere. l. j. §. nec emp. l. in emptõe. ff. de ꝯhen. empt. Si ꝑo error fuisz omissus ꝑ notariũ si ꝓstat ꝺ errore ꝑ testes vel alio mõ potest corrigere errorẽ. alꝫ nõ. q̃ talis solẽnitas nõ ꝓsumitur. insti. de emp. & vendi. §. pcium.

Quinto mõ qñ est erratũ circa solennitatẽ extrinsecã ꝯct. si est erratũ a ꝯhentibꝫ viciatur ꝯtractus. ideo notarius nõ põt corrigere. l. j. C. de fi. instru. & de iure hastẽ. phili. x. & l. si extra pdiũ. de pac. Quen. Idem est si est erratum a notario. nam nõ potest corrigere hũc errorẽ nisi constet p testes vel alio

modo.l.q̃cũq̃.ff.de publica. Et est rõ.q; solẽnitas extriseca nũq̃ p̃sumit.nisi notari⁹ faciat mẽtõz de ea i instr̃o.vt no.ĩ.l.i.C.de fi. ĩstru.z.l.i.C.de ꝟben.stipu. Sexto mõ scz qñ ẽ error circa scripturã instr̃i scribẽdo ꝓba obscura.si sint oĩno obscura et nõ itelligibilia tũc viciat instr̃m. Jõ notari⁹ ñ potit corrigere hũc errorẽ.dcã.l.q̃cq̃d.ꝑmvnã lecturã.z ibi Bar. Si ãt ñ sũt oĩno obscura tũc p̃t corrigere declarãdo z iterp̃tãdo ꝓba p cũ scripta.l.si q̃s decurio.ĩ fi.C.de fal.z in aut.de fi.ĩstru.§.si moriãt oẽs.col.vi. Ultimo mõ si error fuit circa ĩcõgruã latinitatẽ scpture.tũc ñ viciat instr̃m.l.impator.de sta.ho.l.si librari⁹.ff.õ re.iur. Jõ notari⁹ poterit hũc errorẽ corrigere.l.actor.ꝓba.õ re. iuõ. Est tñ sciẽdũ q; ĩ oĩb⁹ casib⁹ ĩ q̃b⁹ dixi notariũ posse corrigere errorez dz ꝫ facere autoritate supioz; ñ aliꝫ.vt ĩ aut.õ eq̃.do.§ ꝑmũ.gdũ.col.vñ.z ibi tenet Ja.õ bel. Itẽ est sciẽdũ q; ĩ casib⁹ ĩ q̃b⁹ ñ p̃t notari⁹ corrigere errorẽ suũ tenet pte lesi ad int'esse.l.j.ĩ fi.si messor fal.mo.dix.z.l.fi.C.õ mag.puẽ. Itẽ ꝑdicta locũ hñt qñ notari⁹ tradidit partẽ instr̃m ĩ forma publica.qz iã cũ sit fũct⁹ suo officio nõ p̃t suũ errorẽ corrigere nisi vt ꝑordinatũ est.vt.l.iudex.de re iuõ.C.etex si ñ tradidissz ptib⁹ instrumẽtũ.tũc p̃t errorẽ p ipm cõmissũ corrigere cũ ñ sit fũct⁹ officio suo.l. q̃lẽ.ff.de arbi. Qualr ãt ꝓbet error ĩstrumẽti plene ꝓbatur ĩ dicta.l.si librarius.circa fi.ff.de re.iu.

Quero.xiiij.an qñ notarius tradit ĩstr̃m debeãt citari illi q̃z int'est vel q̃ ex illo ĩstrumẽto ledi pñt. Bar.formar istã q̃stõz in.l.fi. ff.de tabel.exhi.z Ly.ĩ.l.nã ita.ff.de adopt. ĩ suis additõib⁹ Ego ãt dico q; qñ tractatur de ꝓma editõe instr̃i. Jsto casu.si q̃dem est ꝓtẽtio int' notariũ z illũ q̃ petit instr̃m ñ ptinere ad petẽtẽ.vl' dic illũ Jctũ eẽ invalidũ z sic publicari nõ deberet.sic oẽs q̃ ledi pñt ex instr̃o isto citari debẽt.ar.l.j.§.sin ãt.z.l. fi.de tabu.exhi.z.l.devno q̃z.de re iudi.l.nã ita diu⁹.ff.de adop. Si ꝫo nulla ẽ ꝓtẽtio inter notariũ et petẽtẽ sibi tradi.vt qz notari⁹ dic instr̃m sibi debere tradere.z tũc nõ ẽ necessaria citatio. Qñq̃ tractat õ scda editõe. vt qz iste cui fuit traditũ ꝓmo instr̃m dicit se amisisse z ex alia cã iusta.dic itex sibi tradi.z isto casu indistincte debẽt citari illi q̃z interest z q̃ ledi pñt ex dicta editõe.qz tal' editio dz fieri cũ cause cognitõe.l. si q̃s exargẽtarijs.§.fi.ff.de eden. An ãt qñ oriuntur tales ꝓtẽtiones int' notariũ z ptẽ dz adhiberi plena cognitio vl' semiplena.no.q; Bar.ĩ di. l.j.in fi.de tabel.exhi.

Quero.xv.cui⁹ etatis debeat esse tabellio. Et videt q; pupill⁹ possit esse tabellio.vt.l.ĩ puberẽ.in prin.ff.de falsa doctria.vt refert Bal.vbi tenet q; tabellio debz eẽ maior pupillo.qz officiũ tabellionat⁹ est officiũ publicũ.l.generali.C.de tabelliõib⁹.li.x. Sz pupillus nõ admittit ad officia publica.l. pupill⁹.ff.de iu.z iu.ergo nõ ob.di.l.impuberẽ.qz loq̃t in illo q̃ admittitur ad scribendũ Nã ad scribẽdũ tantum potest adhibere seruus.vt. ꝫu⁹.ff.de testa.de di.l.impuberẽ .§.non tantũ.ff.de fal.

Sedecimo q̃ro nũq̃d aliqs posset creari tabellio infra tps pubertatis.z post pubertatem ꝓficiat instrumẽta z exerceat officium. Bar.in allegata.l.impuberem. in prin.tenz q; nõ.qz bi q̃ eligũtur ad aliq̃d officiũ publicũ debent esse idonei eo tpe q̃ eliguntur.l. examinãtis.§.j.ff.de ac.tu.

Quero.xvij.nũq̃d tabellio excõicat⁹ possit ꝓficere instrumẽta publica. Bar.in.l.eadem.§.j.a d.l.iul'.repetũ. Et est casus ĩ aut. de pa.z ꝓsu.ꝓducere.col.vj.z in aut.credentes.C.de here.

Quero.xviij.nũq̃d tabellio infamis possit cõficere instrumenta. Et videtur q; non. quia habetur loco testis.l.domicius.ff.de testa.sed infamis nõ p̃t esse testis.l.eadem. ff.ad.l.iul'.repetũ.l.iij.§.lege.ff.de testi.

Preterea glo.in.l.ij.§.miles.de infa.dẽ q; infamis nõ potest exercere aliq̃d officiũ publicũ. sz officiũ tabellionat⁹ est officium publicũ.vt dicta.l.generali.& cẽ.

Preterea infamis repellitur ab omni dignitate.le.ij.C.de dignita. Sed officiũ tabellionis est dignitas.l.j.C.de manda.prin ci.& cẽ. Et istam partem tenet Jnocẽti⁹ ĩ c.fraternitatis.in glo.in verbo deponitur. extra de test. Bar.in dicta le.eadez.§.j.ff.ad le.iuli.repetun.tenet contrarium.scz q; infamis possit cõficere.mouetur.quia officiũ tabellionatus non est dignitas sed est munus.vt notat glosa in.l.j.in fine.C.qui mo. non pos.libro.xj.

Cõstat ãt q; infames nõ excludunt a muneribus.C.de his q̃ nõ ĩple.li.x.z.l.j.C.de infami. Itẽ ifamis p̃t eẽ ꝓcurator.insti. de ex ce.§.finali. Itez põt arbiter.l. pedius.ff.de

arbi. Itē p̄t eē tutor et curator. vt no. i sūma triū librorū. i ti. de ifami. li. x. z ē casus i. l. iij. § est eq̄ssimū. ff. de postu. Itē nec obstat ꝺm eū l. p. de mā. p̄n. q̄ loq̄t in notario p̄incipaⁱ assūpto ad scribēdū negocia ipi⁹. Nā illō officiū ad q̄d eligit p̄ncipē est dignitas vt ibi. tō ifamis nō p̄t illō exercere p dictā regulā l. ij. C. de digni. Itē nō obstat ꝺm eū q̄d no. glo. i. l. ij. §. miles. de infami. q̄ loq̄t in notario q̄ hz aliq̄d officiū sibi iniūctū ꝺ publico. vt q̄ notariⁱ ad bancū stipēdioꝝ sedēs. sed nos loq̄mur de notario sūpto a ptib⁹ ad faciendū publicū instr̄m ad q̄d officiū p̄t infamis assumi. sic dicim⁹ in iudice. nā si ifamis est. z si sit dat⁹ ptib⁹ volētib⁹ z nō opponētib⁹ de infamia valet ei⁹ iudiciuz vel sn̄ia. vt no. Jn. c. cū sup. ꝺ offi. dele. z Bar. i. l. q̄dā ꝑsule bāt. de re iudi. z spe. i ti. de iudi. del'. §. excipit. p̄. itē nūq̄d. z p̄. se. Itē ꝺm eū non obstat q̄ infamis nō p̄t ē testⁱ. q̄ testimoniū pducit ab alīa ptiū tm̄ inuita. z iō nō admittitur Sz notariⁱ q̄ assumit ad scribēdū instr̄m assumit ab vtroq̄ ꝝbētiū. iō valz instr̄m. Ego ād teneo opionez Jn. p q̄ allego casū ꝺ pbi. feu. alie. §. scriba. col'. r. Nō ob. rōes Bar. p mo casu vbi dē officiū tabelliōis ē munus publicū. vt no. glo. i. l. fi. C. q̄ mili. ñ pos. q̄a dico illā falsā z ꝝ casū. l. generali. i fi. C. ꝺ rabu. li. x. ad quā Bar. ibi nō rñdet. Nā ibi expōsse ꝺz q̄ officiū publicū. z q̄ sit officiū publicū tenet Jn. i. c. j. extra de fide instru. q̄ aūt nō sit inutile mun⁹ publicū ptz euidēt ex ei⁹ diffinitiōe. Nā ꝺz ipm publicū q̄d i administrāda re pub. cū sūpto sine titulo dignitatⁱ subim⁹. q̄ diffinitio hēt ad lrāz i. l. honore. ꝺ mune. z bono. Itē nō obstat de tutore z p/curatore z arbitro. q̄ sūt psone q̄ nō bñt officiū publicū. Itē nō ob. de iudice q̄ si nō opponitur q̄ sit infamis valet sn̄ia p eū lata q̄ est aliud in iudice delegato infame. q̄ indiciū z sn̄ia valet ꝓpt autoritatē delegātⁱ si litigatores nō opponūt notam infamie q̄ rō cessat tabellionib⁹.

Quero. xix. si tabellio excōicat⁹ vl' ifamis stetit in possessiōe tabellionat⁹ vl' bone fame nō ob. ifamia vl' excōicatōe an valeāt instr̄a facta p eū. Bar. videt sibi ꝝri⁹ in. l. eā. §. j. ff. ad. l. iul'. repetū. vbi tenet q̄ sic. p. l. barbari⁹ de offi. p̄si. z le. ij. ꝺ sena. Sz Buil'. quē Bar. seq̄t in dicta. l. barbari⁹. tenet ꝝriū. q̄ lz diu fuerit i possessione tabellionat⁹ tñ nō tenent instr̄a p eū ꝓfecta. z sc̄a opinio verior est. p q̄ ē casus i ꝺ. l. generali. Nec ob. ꝺ. l. barbari⁹. ꝺm Buil. q̄ ibi pcē erat in materia tm̄ nā ibi inc̄uenerat cōis error z autoritas ei⁹ q̄ potat creare tabellionē. z pcē tm̄ forme ē pei⁹ q̄ pcē materie. l. p. §. ei⁹. de ꝓsti. pecu. et. l. cū vtil'. in p̄n. de accep. Itē nō ob. l. ij. C. de sena. q̄ loq̄t in liberto q̄ poterat eē iudex eo tpe q̄ iudicauit. lz postea fuit reuocat⁹ i fututē ex cā ingītitudis vel alia cā.

Quero. xx. an tabellio ꝑpt delictū pdat officiū z an instr̄a teneāt p eū fcā. Buil. in ꝑ ti. de tabel. cir. fi. tenet q̄ n̄. Tu dic q̄ aut in totū p̄uat officio tabellionat⁹ aut nō in totuz. vt q̄ ꝺ falso dānat vel deportat. z sic efficiet ꝑ⁹ pene. z isto casu instr̄a postea fcā viciāt. l. fi. C. de sen. pa. z. l. si aliquid. C. de suscep. Archi. li. x. Fcā ꝓ an ꝝmaneāt valida. ar. q̄ sic. in. l. ex falsⁱ. C. de trās. z ibi no. z. l. si q̄s exargētarijs. ff. ꝺ edē. lz si tabellio aliq̄ officio p̄uat ad q̄d erat deputat⁹ z ꝺm q̄ p̄riuatur. tūc instr̄a postea fcā valēt. vt i auten. de tabel. §. fi. C. de mu. z actu. li. x. in. l. ij.

Quero. xxi. nūq̄d pz tabellio possit instr̄a ꝓficere p filio. z vidz q̄ n̄. q̄ tabellio ē loco testⁱ. l. domici⁹. ff. ꝺ testa. lz pz n̄ p̄t testificari p filio. l. parētes. ff. de testi. g nec instr̄a p filio ꝓficere. pꝫ allego di. l. si parētes. p̄terea pz p filio etiā i ptāte ꝓficere p̄t. de castrē pecul'. p di. l. si parētes. Sed an possit ꝓficere instr̄m p filio in ptāte de ptinētib⁹ ad peculiū aduēticiū. Bar. i. l. i puberē. §. p. ff de fal. tenz z bñ q̄ si pz ꝓficiat instr̄m respectu filij z ita nec tūc valet etiā respectu ꝑpietatⁱ nec respectu vsufructⁱ. l. si filiⁱ. §. se. z. ff. de fal.

Quero. xxij. q̄d ecōtra an filius tabellio possit ꝓficere instr̄m p pzē. Dynus tractat hāc q̄stionē in. l. si vno. ff. de auct. tu. z. le. q̄d dicim⁹. §. p. e. ti. Bar. in. l. pz. de fal. z. l. q̄ testamēta. §. i. de testa. Ueritas ē q̄ filiⁱ emācipat⁹ p̄t. l. filiⁱ emācipat⁹. i p̄in. ff. ꝺ fal. Filiⁱ ād in ptāte pzis nō p̄t. l. de eo. i p̄in. ff. eodē.

Quero vltiō nūq̄d frater possit ꝓficere instr̄m p fratre. Rñdeo si sūt ābo in ptāte eiusdem pzis nō p̄t de re q̄ pzi q̄ritur. l. de ꝑpio in p̄in. ff. ꝺ fal. lz si sūt emācipati p̄t. ar. l. im puberē. §. p. de fal.

Finit liber plurimoꝝ tractatuū iurⁱ impressus Argētine Anno domini. M. cccc. xciij. Finitⁱ secūda feria p⁹ Margarethe.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu UNIWERSYTET IM. A. MICKIEWICZA BIBLIOTEKA JAGIELLOŃSKA POZNAŃ

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inkunabuły